

PÁLYAKEZDŐ RENDŐRTISZTEK KÉZIKÖNYVE

SZOLGÁLUNK ÉS VÉDÜNK

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ PROJEKT

PÁLYAKEZDŐ RENDŐRTISZTEK KÉZIKÖNYVE SZOLGÁLUNK ÉS VÉDÜNK

ÍRTÁK:

- DR. BAK SÁNDOR
R. EZREDES
- DR. BALÁZS LÁSZLÓ
R. EZREDES
- DÉVÉNYI ÁRPÁD
R. MK. ALEZREDES
- GÁL KRISTÓF
R. EZREDES
- DR. GÖMBÖS SÁNDOR
R. DANDÁRTÁBORNOK
- DR. HABLICSEK NIKOLETTA
R. EZREDES
- HERCZEG TIBOR
R. ALEZREDES
- DR. KARDOS SÁNDOR
R. ALEZREDES
- KISS RÓBERT
R. EZREDES
- PROF. DR. KOVÁCS GÁBOR
R. VEZÉRŐRNAGY
- ÓBERLING JÓZSEF
R. EZREDES
- DR. PIROS ÁTILA
R. DANDÁRTÁBORNOK
- DR. POZSGAI ZSOLT
R. VEZÉRŐRNAGY
- SERES ILDIKÓ
R. EZREDES
- SOÓS ISTVÁNNÉ DR.
R. EZREDES
- DR. SZELEI PÁL
R. EZREDES

SZERKESZTETTE:

DR. KOVÁCS ISTVÁN
R. ŐRNAGY

SZAKMAI LEKTOR:

DR. KUCZIK JÁNOS ZOLTÁN
R. VEZÉRŐRNAGY

KÖZREMŰKÖDŐ:

PROF. DR. KOVÁCS GÁBOR
R. VEZÉRŐRNAGY

KIADÓ:
MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

E-ISBN: 978-615-6456-16-8

BUDAPEST
2023.

A mű a TKP2021-NVA-18 számú projekt keretében, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs alapból biztosított támogatással, a Tématerületi Kiválósági Program 2021 pályázati program finanszírozásában valósult meg. A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a szerzők és a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

© Magyar Rendészettudományi Társaság, 2023.

© Szerkesztő, 2023.

© Szerzők, 2023.

TARTALOMJEGYZÉK

I. RÉSZ: ÁLTALÁNOS RENDŐRÉGI ISMERETEK.....	15
1. A rendőrség tevékenységének szabályozása, szerepe Magyarország biztonsági rendszerében, a rendőrséget alkotó szervek fő feladatai.....	15
1.1. A rendőrség tevékenységének szabályozása	15
1.2. A rendőrség szerepe Magyarország védelmi és biztonsági rendszerében	16
1.3. A rendőrség kormányzati irányítása, az Országgyűlés rendőrséggel összefüggő hatáskörei	18
1.4. A rendőrséget alkotó szervek és alapvető feladataik.....	19
1.5. Nemzetközi rendőrségi szervezetek, a Rendőrség nemzetközi együttműködése	20
2. A Rendőrség szervezeti felépítése, vezetési, irányítási rendszere.....	21
2.1. A Rendőrség szervezete	21
2.2. Az országos rendőr-főkapitányság vezetése, a rendőr-főkapitányságok irányítása.....	24
2.3. A területi jogállású rendőrségi szervek vezetése, a helyi szervek irányítása	26
2.4. A helyi jogállású szervek vezetése	26
2.5. Ideiglenes szervezetek, törzsek vezetése	27
2.5.1. A törzs	27
3. A rendőri hivatás.....	30
3.1. A hivatásos állomány szerepe a rendőrségi szervezetekben.....	30
3.1.1. A rendfokozat, az egyenruha és az eskü.....	31
3.1.2. A hivatásos állomány szerepe	32
3.2. A rendőrrel szembeni követelmények.....	34
3.2.2. A rendőrrel szembeni követelményrendszer tartalmát meghatározó alapvető elvárások ..	34
3.3. A rendőr által betartandó etikai normák	37
3.3.1. A hivatásetikai alapelvek általános célja.....	37
3.3.2. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei.....	38
3.3.3. A rendőri hivatás etikai kódexe	38
3.4. Együttműködés a munkahelyi kapcsolatokban, a Magyar Rendvédelmi Kar és a szakszervezetek.....	40
3.4.1. A Magyar Rendvédelmi Kar.....	40
3.4.2. A szakszervezetek.....	41
II. RÉSZ: VEZETÉSI FUNKCIÓK ÉS MUNKAFORMÁK GYAKORLÁSA A RENDŐRSÉG SZERVEINÉL	42
1. Vezetési funkciók gyakorlása.....	42
1.1. Az információ és a tudás	42

1.1.1. Az információ megjelenése a rendőri szervezetben	42
1.1.2. A szükséges és elégséges információk arányának mérlegelése	43
1.1.3. A szervezet aktív információgyűjtő tevékenysége.....	43
1.2. Az információk felosztása, formái és jellemzői.....	43
1.3. Rendészeti adatforrások	46
1.3.1. A rendészeti adatok, intézkedési mutatók forrásai	46
1.3.2. A HIIKK felépítése, működése.....	47
1.3.3. A közlekedésrendészeti (baleseti) adatok forrásai.....	48
1.3.4. A határrendészeti adatok forrásai.....	49
1.3.5. A rendészeti statisztikai kimutatások elérhetőségei.....	49
1.3.6. Illmiginfo.hu – a rendvédelmi szervek migrációval kapcsolatos adatgyűjtő felülete	52
1.3.7. Közös Integrált Kockázatelemzési Modell (CIRAM).....	56
1.4. A kialakult helyzet elemzése, értékelése, vezetői megítélése	61
1.4.1. A helyzetértékelés főbb elemei	62
1.5. Tervezési feladatok és módszerek.....	64
1.6. Döntés-előkészítés, a döntések meghozatala	66
1.6.1. A döntési változatok kialakítása.....	66
1.7. Szervezés, a feladatok meghatározása, a végrehajtás koordinálása	68
1.8. Az utasítások, parancsok, rendelkezések kiadása, annak eszközei és módszerei	69
1.8.1. Az utasítások, a döntések végrehajtása.....	72
1.9. Az együttműködés megszervezése.....	73
1.10. Ellenőrzés, értékelés a vezetői munkában	74
1.10.1. Az ellenőrzés végrehajtásának logikai rendje.....	74
1.10.2. Az ellenőrzés egyes tartalmi elemei.....	74
1.10.3. Az ellenőrzés megvalósítása.....	75
1.10.4. A tevékenység értékelése	76
1.11. A vezetői munka a hatékony időgazdálkodás tükrében.....	77
1.11.1. Az idő és a feladatok végrehajtásának összefüggései	77
1.11.2. Az időgazdálkodás jó gyakorlatai	79
1.11.3. Módszerek, melyek időt takarítanak meg számunkra.....	80
1.11.4. Hogyan vélekednek erről?	80
1.11.5. A határidők nyilvántartásának eszközei, módszerei	81
1.11.6. Heti, havi és év közbeni feladatok	81
1.11.7. Év végi vezetői feladatok	82

1.12. Tisztázni – Intézkedni – Jelenteni (TIJ).....	83
2. A vezetői munkafarmák a Rendőrségnél	83
2.1. Állománygyűlés.....	83
2.2. Tájékoztató.....	84
2.3. Beszámoltatás.....	84
2.4. Tárgyalás	85
2.4.1. Tárgyalási metakommunikáció	86
2.4.2. Tárgyalási formák	86
2.4.3. A tárgyalás menete.....	86
2.5. Előadás.....	86
2.6. Vendégek, látogatók fogadása	88
2.7. Felszólalás értekezleten.....	90
2.8. A prezentációkészítés szabályai.....	90
2.9. Infokommunikációs eszközök alkalmazása.....	91
III. RÉSZ: VEZETŐI TEVÉKENYSÉG, MAGATARTÁS	93
1. A vezetői munkakör elfoglalása	93
1.1. A teendők átadása, átvétele.....	93
1.1.1. A szervezet feletti felügyeletet ellátó előljáró vezető feladatai	93
1.1.2. Az átadó felelőssége	94
1.1.3. Az átvevő kötelezettsége	94
1.1.4. Az átadás-átvétel módja, tartalma.....	95
1.1.5. Az átadási-átvételi jegyzőkönyv alaki és tartalmi követelményei	96
1.2. A szervezeti hagyományokhoz és a szervezeti kultúrához történő viszonyulás.....	96
1.2.1. A szervezeti hagyományok és a szervezeti kultúra	96
1.3. A rendőri szervezet működése	98
1.3.1. A működési rend általános alapjai.....	98
1.3.2. A működéssel szembeni követelmények, elvárások	98
2. Rendőri vezetői kölcsönhatások, a példamutatás.....	99
3. A vezető és környezete.....	99
3.1. A munkahelyi környezet jelentősége	99
3.2. A munkahely (iroda) berendezése, a munkahelyi környezet	99
3.3. Munkahelyi légkör.....	100
3.3.1. A feladatok delegálása	100

4. Hatalomgyakorlási technikák.....	100
4.1. A formális hatalom gyakorlása	101
4.2. Az informális hatalom kialakítása	101
4.3. A vezetők egymás közötti viszonyrendszere.....	101
4.4. Hatalmi űr, távolság	102
5. Vezetői kommunikáció	102
6. Egyes kiemelt vezetői intézkedések.....	104
6.1. Korrupció gyanúja esetén szükséges vezetői intézkedések.....	104
6.1.1. A rendőri korrupció jellemzői.....	105
6.1.2. A közrendvédelmi, valamint a közlekedésrendészeti szolgálati ágak tagjainak jellemző korrupciós magatartásai.....	106
6.1.3. A határrendészeti szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai.....	107
6.1.4. A bünyügyi szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai	107
6.1.5. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai	108
6.1.6. A személy- és objektumvédelmi szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai.....	109
6.1.7. A szolgálaton kívüli, konkrét szolgálati ághoz nem köthető jellemző korrupciós magatartások	109
6.1.8. A rendőri korrupció látenciája	110
6.1.9. Javaslatok a rendőri korrupcióval szembeni parancsnoki intézkedésekre.....	110
6.1.10. A parancsnok ellenőrző tevékenysége.....	110
6.1.11. A parancsnok nevelő tevékenysége.....	112
6.2. A munkatársak közötti személyes konfliktusok kezelése, beavatkozás.....	114
6.3. Emberi jogok érvényesítése az egyes panaszok parancsnoki kivizsgálásában	114
6.3.1. Az emberi jogok magyarországi alakulásáról – rendőri szemmel.....	118
6.3.2. A jogvédelem fontosabb intézményei határon innen és túl	119
6.3.3. A vezető felelőssége és fontosabb eszközei az alapvető jogok tiszteletben tartásában	120
7. Az iratok készítése, kezelése, tárolása, a minősített adatok és a személyes adatok védelme.....	122
7.1. Az irat és az iratkezelés fogalma.....	122
7.2. Az érkeztetés és a szignálás.....	123
7.3. A kiadmányozás.....	125
7.4. Az iratok elektronikus úton történő továbbítására vonatkozó szabályok.....	125
7.5. Az irat külalakja	127
7.6. A minősített iratok kezelésére irányadó szabályok	127

7.7. A személyes adatok védelme	130
7.8. A közérdekű adatok nyilvánossága	135
8. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség.....	136
IV. RÉSZ: A SZOLGÁLATI ÁGAK, TOVÁBBÁ EGYES SZOLGÁLATOK ÉS SZAKSZOLGÁLATOK FELADATAI.....	139
1. Bűnügyi szolgálati ág	139
1.1. A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei, ezek feladatai, elhelyezkedése a Rendőrség szervezetében	139
1.1.1. A rendőrkapitányság bűnügyi tevékenysége	139
1.1.2. Speciális bűnügyi feladat (rendkívüli halál miatti közigazgatási hatósági eljárás) a rendőrkapitányságon.....	140
1.2. A területi szintű szervek bűnügyi feladatai	142
1.2.1. Vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: rendőr-főkapitányság).....	142
1.2.2. Készenléti Rendőrség.....	143
1.2.3. Repülőtéri Rendőr Igazgatóság.....	144
1.2.4. Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ.....	144
1.3. A Rendőrség központi bűnügyi szervei	144
1.3.1. ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály	145
1.3.2. ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály	147
1.4. A bűnügyi szolgálati ág jogszabályokban, valamint közjogi szervezetszabályozó eszközökben rögzített feladatai – összegzés	149
1.4.1. Körözési tevékenység.....	149
1.4.2. Bűnmegelőzési, áldozatvédelmi munka.....	150
1.4.3. Kármegtérülés biztosítása, vagyonvisszaszerzés	151
1.4.4. A bűnügyi szolgálati ág egyes aktuális feladatai.....	151
1.5. Módszertani segédlet.....	153
1.5.1. A tanú kihallgatásának sajátos jellemzői.....	154
1.5.2. Speciális eset: a tizennegyedik életévét be nem töltött tanú kihallgatása	154
1.5.3. A gyanúsított kihallgatásának néhány jellemzője	155
2. Határrendészeti szolgálati ág	156
2.1. Határrendészeti szolgálat Schengen külső határán.....	156
2.2. Az illetékességi terület megismerése, időszakos bejárása, a határjelek, határnyiladék ellenőrzése	157
2.3. A speciális határrendészeti technikai eszközök ismerete, kezelése, az állomány felkészítése	158

2.4. A szolgálat-szervezésnél, - irányításnál és az ellenőrzésnél kiemelt figyelmet igénylő feladatok.....	159
2.5. A határforgalom-ellenőrzést támogató informatikai szakrendszerek alkalmazásának ellenőrzése.....	161
2.6. A szakmai tevékenységet támogató dokumentumok, segédletek, útmutatók frissítése, az elérhetőségük folyamatos biztosítása, ellenőrzése.....	162
2.7. Az együttműködési feladatok végrehajtása a szomszédos ország határrendészeti szervével ..	163
2.8. Határesemények bekövetkezésekor teendő intézkedések, megtörtént események kivizsgálása.....	164
2.9. Elfogott személyekkel kapcsolatos vizsgálati munka.....	165
2.10. Visszafogadási egyezmények alkalmazásával kapcsolatos munka.....	166
2.11. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetése esetén valamennyi szolgálati ág tisztjei által elsajátítandó ismeretek.....	167
2.12. Lehetséges intézkedések megismerése és alkalmazása.....	168
2.13. Menekültkérelem benyújtása tömeges bevándorlás okozta válság idején.....	169
2.14. Az ideiglenes biztonsági határzár.....	169
2.15. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésébe bevonható erők.....	170
2.16. Intézkedések a belső határokon.....	172
3. Igazgatásrendészeti szolgálati ág.....	172
3.1. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág feladatai.....	172
3.2. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág szervezete és eljárásainak általános szabályai.....	174
3.3. Szigorú számadási, továbbá a bírságokkal, illetekkel és igazgatási szolgáltatási díjakkal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése.....	176
3.4. Határidős feladatok és az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése az egyes nyilvántartások felé.....	177
4. Közlekedésrendészeti szolgálati ág.....	180
4.1. Közúti közlekedési balesettel kapcsolatos feladatok.....	180
4.2. Közlekedési szabályok megtartásának ellenőrzése. Az ittasság ellenőrzése.....	184
4.2.1. Az ittasság ellenőrzésére rendszeresített eszközökkel kapcsolatos főbb tudnivalók.....	184
4.2.2. Az eszközök kalibrálási és hitelesítési idejének nyomon követése.....	184
4.2.3. Az ittasság ellenőrzés folyamata.....	185
4.2.4. Egyéb közlekedési szabályok megtartásának ellenőrzése.....	188
4.3. Közlekedésrendészet területén használt legfontosabb technikai eszközök.....	188
4.3.1. Mozgás közbeni sebességellenőrzés.....	188
4.3.2. A VÉDA Közúti Intelligens Kamerahálózat.....	188
4.3.3. Az ittasság ellenőrzésére használt eszközök.....	190

4.3.4. Drónok.....	190
4.4. Közlekedésbiztonsági célkitűzések, baleset-megelőzési tevékenység	191
4.4.1. Az uniós és a magyar közlekedéspolitikai célok.....	191
4.4.2. Baleset-megelőzés.....	192
4.5. Közigazgatási hatósági eljárások a közlekedésrendészet területén.....	193
4.5.1. Az Objektív felelősség hatálya alá tartozó közigazgatási ügyek.....	194
4.5.2. A Kkt. 20. § (1) bekezdésében nevesített jogsértések esetén történő közigazgatási hatósági eljárások.....	197
4.5.3. Egyéb közlekedésrendészeti területet érintő közigazgatási hatósági eljárások.....	199
5. Közrendvédelmi szolgálati ág.....	199
5.1. Eligazítás (dokumentált formában).....	200
5.1.1. Szolgálati előjáró kötelességei	200
5.1.2. Az alárendelt állomány kötelességei eligazítás során	202
5.1.3. A Robotzsaru NEO rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) modul	203
5.2. Járőr körzetleírások, járőr útiránytervek kiadása.....	204
5.2.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér	204
5.2.2. A járőr körzetleírások, járőr útiránytervek kiadása	205
5.3. Beszámoltatás (dokumentált formában)	205
5.3.1. Közjogi szervezetszabályozói háttér	205
5.3.2. A beszámoltató parancsnok feladatai	206
5.3.3. A Robotzsaru Neo rendszer és a rendészeti tevékenységek.....	207
5.4. Szolgálat közben készített iratok előzetes revíziója, átvétele	207
5.4.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér	207
5.4.2. A szolgálatparancsnok kötelessége az iratok revíziója során.....	208
5.5. Szolgálati felszerelések kiadása, visszavétele.....	209
5.5.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér	209
5.5.2. EDR rádiókészülékek kiadása, alkalmazási szabályok.....	209
5.5.3. Ittasság ellenőrzésére szolgáló eszközök kiadása	210
5.6. Lövedékálló mellények és egyéb technikai eszközök kiadása, visszavétele.....	210
5.6.1. Lövedékálló mellények kiadása, visszavétele, és tárolása szolgálat közben.....	210
5.6.2. Egyéb technikai eszközök kiadása, visszavétele	210
5.7. Szolgálat közbeni ellenőrzés	211
5.7.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér	211
5.7.2. A szolgálati előjáró ellenőrzésének gyakorlati végrehajtása.....	211

5.7.3. Az ellenőrzés dokumentálása.....	212
5.8. A helyszíni bírságtömb felvétele, nyilvántartása, ellenőrzése, visszavétele, leadása.....	212
5.8.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	212
5.8.2. Helyszíni bírságolás a gyakorlatban.....	212
5.8.3. A helyszíni bírság kiadása, nyilvántartása.....	213
5.8.4. Helyszíni bírságok felvétele a Robotzsaru NEO rendszerbe.....	213
5.9. A fegyverszoba kezelése.....	213
5.9.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	214
5.9.2. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszerkei kezelése.....	214
5.10. Ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatala.....	215
5.10.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	215
5.10.2. Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat helyszínen történő meghozatala.....	215
5.11. A járőr- és őrszolgálatok tervezése, szervezése, jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttéré.....	216
5.12. A szolgálat tervezése, szervezése, adatfelvitel a Robotzsaru Neo rendszerbe.....	217
5.12.1. A szolgálatvezénylés (jelenléti ív) felhasználói felülete.....	217
5.13. Az elemző-értékelő tevékenység végrehajtása.....	218
5.13.1. Elemző-értékelő tevékenység, mint parancsnoki feladat.....	218
5.13.2. A Robotzsaru Neo rendszerben rögzített adatok helyességének, megfelelőségének és az ahhoz kapcsolódó statisztika létrehozásának ellenőrzése.....	220
5.14. Kapcsolattartás a szomszédos rendőri szervekkel.....	221
5.15. A személyi szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása törvényességének, szakszerűségének vizsgálata.....	222
5.15.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	222
5.15.2. A törvényesség, a szakszerűség és az arányosság kérdésköre.....	222
5.16. A rendkívüli események során teendő intézkedések.....	223
5.16.1. Eljárás katasztrófa esetén.....	223
5.16.2. Lőfegyverhasználat során teendő rendőri intézkedések.....	223
5.17. A személyi szabadságában korlátozott sérült személy meghallgatása.....	224
5.18. Személyi szabadságában korlátozott személy részére igazolás kiadása.....	225
5.19. Rendezvénybiztosítás.....	226
5.19.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	226
5.19.2. A rendezvénybiztosítás, a gyűlés fogalma, a gyűlés szervezője.....	226
5.19.3. A gyűlés bejelentése.....	227

5.19.4. A gyűlés bejelentésének elmulasztása	228
5.19.5. Az egyeztető tárgyalás	228
5.19.6. Versengő gyűlés	229
5.19.7. A gyűlés megtiltásának okai	229
5.19.8. A gyűlés békés jellegét biztosító korlátozások.....	230
5.19.9. A gyűlekezési hatóság határozata	230
5.19.10. A gyűlés vezetője	231
5.19.11. A gyűlés vezető általi felosztatása.....	231
5.19.12. A gyűlés rendőrség általi felosztatása.....	232
5.20. Sportrendészet.....	233
5.20.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér.....	233
5.20.2. A sportrendezvények biztonsági minősítése.....	233
5.20.3. A sportrendészeti nyilvántartás	234
5.20.4. Sportrendezvények szervezése	234
5.20.5. A minősítéssel és biztosítással kapcsolatos rendőrségi feladatok.....	235
5.20.6. A sportrendezvények helyszíneinek ellenőrzése, a rendőri biztosítások előkészítése és végrehajtása	236
5.20.7. Spotterek tevékenysége.....	236
5.20.8. A Nemzeti Futball Információs Pont.....	237
6. Ügyeleti szolgálat.....	237
6.1. Az ügyeleti szolgálat és a segélyhívások fogadásának rendje	237
6.2. Az ügyeleti szolgálat rendszere, felépítése	240
6.3. Felkészülés, szolgálatba lépés, szolgálatátadás	242
6.4. A bejelentések kezelése, a hangfelvételek felhasználása	244
6.5. A TIK-ek felépítése, az állomány irányítása, a tevékenység-irányítási rendszer, a mobil eszközök	246
6.6. Ügyeleten rendszeresített szolgálati okmányok, nyilvántartások, alkalmazások.....	249
6.7. Eljárás katasztrófa, katasztrófaveszély esetén	251
6.8. A jelentési kötelezettség	252
7. Védelmi igazgatási szolgálat.....	255
7.1. Védelmi és biztonsági igazgatás szervei	255
7.1.1. A védelmi és biztonsági igazgatás általános hatáskörű szervei, elemei.....	256
7.2. A Harcérték adatok karbantartása a Robotzsaru NEO Integrált Ügyviteli és Ügyfeldolgozó Rendszer alkalmazásával.....	258

7.2.1. Harcérték adatok karbantartása	258
7.3. A harcérték jelentés összeállítása, leadása	259
7.3.1. Értesítési listák készítése.....	260
7.3.2. Harcérték adatok leválogatása Netzsaru programmal	261
7.4. Értesítési gyakorlat (feladat) végrehajtása	261
7.4.1. Az értesítés gyakoroltatásának és ellenőrzésének rendje.....	261
7.4.2. Az értesítési gyakorlatot ellenőrző csoport összeállítása és felkészítése	263
7.4.3. Bevonulással történő értesítési feladat gyakorlása	264
7.4.4. Az értesítési gyakorlat keretén belül végrehajtásra kerülő közrendvédelmi, bűnügyi akció végrehajtása.....	268
7.4.5. Bevonulás mellőzésével történő értesítési feladat gyakorlása.....	268
7.5. Az értesítésre vonatkozó tervek és egyéb okmányok naprakészsége	269
7.5.1. Védelmi tervek tárolásával, karbantartásával összefüggő feladatok	269
7.6. Az értesítési gyakorlat értékelése	271
7.6.1. Előzetes szóbeli értékelés	271
7.6.2. Az értesítési gyakorlat részletes írásos értékelése	271
8. Gazdasági szakszolgálat	273
8.1. A gazdálkodás	273
8.2. Az Ember	273
8.3. Az Eszköz	277
8.4. Az Előirányzat	281
9. Humánigazgatási szakszolgálat.....	281
9.1. A vezető személyzeti munkával kapcsolatos feladatai	281
9.1.1. A személyzeti munka tartalma	281
9.1.2. A vezető kiemelt személyzeti feladatai	282
9.1.3. A Hszt. szerve és személyi hatálya	282
9.1.4. A hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének és megszüntetésének jogszabályi keretei.....	283
9.1.5. Illetményrendszer, előmenetel, rendfokozat.....	284
9.1.6. A rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony	285
9.2. A vezető fegyelemkezelő munkával kapcsolatos feladatai	286
9.2.1. Fegyelmi felelősség.....	287
9.2.2. A szolgálati beosztásból felfüggesztés	288
9.3. Az állomány egészségmegőrzésével kapcsolatos vezetői feladatok	291

9.3.1. Egészségmegőrzéssel kapcsolatos kötelezettségek.....	291
9.3.2. Egészségi, pszichológiai, fizikai alkalmasság.....	292
9.3.3. Munkavédelmi és járványügyi feladatok.....	293
9.3.4. Egészségügyi szabadság és rekreációs célú pótszabadság.....	294
9.4. Az állomány teljesítményértékelésével kapcsolatos vezetői feladatok.....	295
9.4.1. Szervezeti teljesítményértékelés.....	295
9.4.2. Egyéni teljesítményértékelés.....	296
9.5. A munkaköri leírás készítésének szabályai, módszertana.....	298
9.5.1. A munkaköri leírás célja.....	298
9.5.2. A munkakör általános tartalmi elemei.....	299
9.5.3. A munkaköri leírás aktualizálása.....	300
9.6. Az utánpótlás-tervezéssel és kiválasztással kapcsolatos vezetői feladatok.....	300
9.6.1. Az emberierőforrás-gazdálkodás szerepe.....	301
9.6.2. A toborzás.....	301
9.6.3. Az utánpótlás tervezése.....	301
9.6.4. A kiválasztással kapcsolatos vezetői feladatok.....	302
10. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetése esetén valamennyi szolgálati ág tisztjei által elsajátítandó ismeretek.....	303
11. A Rendőrség hivatásos állománya képzési-továbbképzési rendszere.....	304
11.1. Általános szabályok.....	304
11.2. A Rendőrség tiszti utánpótlása.....	305
11.3. A Rendőrség tiszthelyetteseinek képzése.....	306
11.4. A szaktanfolyamok, tanfolyamok és a továbbképzések rendszere.....	308
11.5. Nemzetközi rendészeti képzések és a külföldi szolgálat.....	310
11.5.1. Nemzetközi rendőri missziók.....	311
11.6. A Rendőrség oktatási, kiképzési szervezetrendszere.....	312
Felhasznált irodalom:.....	315
Szakirodalmak jegyzéke:.....	315
Szabályzók jegyzéke.....	317
A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke.....	328
Szerzők által írt fejezetek jegyzéke.....	330

I. RÉSZ ÁLTALÁNOS RENDŐRÉGI ISMERETEK

1. A rendőrség tevékenységének szabályozása, szerepe Magyarország biztonsági rendszerében, a rendőrséget alkotó szervek fő feladatai

1.1. A rendőrség tevékenységének szabályozása

Az 1989-ben bekövetkezett rendszerváltozással megtörtént a parlamenti demokrácia és a többpártrendszer helyreállítása, megkezdődött a szociális piacgazdaság kiépítése, alapvető értékévé vált az emberi jogok védelmén alapuló, független és demokratikus jogállami működés, amelynek alapvető ismérve a jog uralma, az alapvető jogok tisztelete, érvényesülésük aktív segítése.

Ezek a követelmények szükségessé tették a rendőrség szervezetének, feladatrendszerének, irányításának, ellenőrzésének újragondolását is. Ennek egyik első eredményeként a szocialista Alkotmány átfogó módosításáról rendelkező 1989. évi XXXI. törvény több, a rendőrségre vonatkozó rendelkezés beiktatásával fogalmazta meg az alapvető alkotmányos szabályokat, kimondva, hogy a rendőrség alapvető feladata a közbiztonság és a belső rend védelme, illetőleg a rendőrséggel és az állam biztonságával összefüggő részletes szabályokat alkotmányerejű törvény határozza meg¹. A korábbi pártirányítás alatt működő rendőrséggel történő szakítást vetítette előre az a rendelkezés, amely szerint a rendőrség tényleges állományú tagjának pártban való tevékenységére alkotmányerejű törvény korlátokat állapít meg². Ezt a rendelkezést aztán 1993-ban felváltotta annak alkotmányos szabályban történő rögzítése, hogy a rendőrség hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak.

A rendszerváltozás után a jogállam rendőrségére vonatkozóan megfogalmazható követelményekre figyelemmel, hosszas előkészítést követően fogadta el az Országgyűlés a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt (a továbbiakban: Rtv.), amely 1994. október 1-jén – egyes rendelkezések már 1994. május 1-jén – lépett hatályba. Az azóta is hatályos, ugyanakkor számos alkalommal módosított Rtv. az országgyűlési képviselők kétharmados többségével megváltoztatható törvényben határozta meg a rendőrség alapfeladatait, szervezetét, irányításának és együttműködésének szabályait, a rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának előírásait, a titkos információgyűjtés és a rendőrségi adatkezelés, illetőleg a rendőri intézkedés elleni jogorvoslat törvényi szintű előírásait. Alapvető fontosságú, hogy a rendőrség rendelkezik az emberi jogok célhoz kötött – szükséges és arányos mértékű – korlátozására vonatkozó, az alkotmányos követelményeknek megfelelő felhatalmazással, és ezeket a szabályokat minősített többséggel elfogadható törvény határozza meg. A rendőrség tevékenységére vonatkozó végrehajtási szabályokat az Rtv. számos végrehajtási rendelete határozza meg, amelyek közül talán a legfontosabb a Rendőrség Szolgálati Szabályzata³.

A rendőrség szervezetének és feladatrendszerének alakulásában jelentős mérföldkövet jelentett a rendőrség és a Határőrség 2008. január 1-jén bekövetkezett integrációja, ami az Rtv. teljes felülvizsgálatát és a korábban határőrségi hatáskörökbe tartozó feladatokra, intézkedésekre vonatkozó szabályozás Rtv.

¹ A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 40/A. § (2) bekezdése. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/1949-20-00-00> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

² A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 40/A. § (4) bekezdése. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/1949-20-00-00> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³ Az Rtv. hatályba lépése óta több miniszteri rendelet megalkotására is sor került ebben a tárgykörben, a jelenleg hatályos szabályozást a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet tartalmazza. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

rendelezései között történő újraszabályozását tette szükségessé. Az Rtv. előírásai között ekkor jelentek meg a rendőrség szerveiről, valamint a rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló Korm. rendelet megalkotására vonatkozó felhatalmazó rendelkezések, így 2008. január 1-jétől az úgynevezett Statútumrendelet⁴ előírásából ismerhetők meg a rendőrségi szervekre, illetőleg a feladat- és hatáskörükre vonatkozó részletesebb szabályok.

Az Rtv. számos módosítása közül jelentőségénél fogva kiemelést érdemelnek a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervre, valamint a terrorizmust elhárító szervre⁵, majd az idegenrendészeti szervre⁶ vonatkozó szabályokkal történt kiegészítések.

A szervezet és a feladatrendszer meghatározása mellett szabályozási oldalról kiemelkedő szerepe van a személyi állományra vonatkozó előírásoknak. Az Rtv. alapján a rendőrség állománya⁷ hivatásos állományú rendőrökből, igazságügyi alkalmazottakból, rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból, a munka törvénykönyvéről szóló törvény hatálya alá tartozó munkavállalókból, tisztjelöltekből, valamint szerződéses határőrszervezetekből állhat. A hivatásos állományú rendőrök, a rendvédelmi igazgatási alkalmazottak, a rendvédelmi szervek munkavállalói, a tisztjelöltek, valamint a szerződéses határőrszervezetek jogviszonyára vonatkozó szabályokat külön törvény⁸, illetve annak számos végrehajtási rendelete határozza meg.

1.2. A rendőrség szerepe Magyarország védelmi és biztonsági rendszerében

Az elmúlt években a rendőrség feladatrendszerét alapvetően érintő számos új fejlemény következett be, a külső és belső biztonságot fenyegető veszélyhelyzetek alakultak ki. Erre is figyelemmel a 21. századra jellemző új típusú válságok, hibrid fenyegetések hatékony kezelésének és az alapvető jogok minél szélesebb körű védelmének hármas feltételrendszere szükségessé tette a védelmi és biztonsági feladatok és a különleges jogrend idején bevezethető intézkedések jogi szabályozásának megújítását.⁹ Az új kihívásoknak történő megfelelést szolgálta Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájának felülvizsgálata és az új Stratégia elfogadása¹⁰, amely bevezetőjében kiemeli, hogy Magyarország 2012-es nemzeti biztonsági stratégiájának kiadása óta a globális biztonsági környezet alapvető változásokon ment keresztül. Ezek a folyamatok különösen felértékelik a biztonsághoz kapcsolódó gondolkodás és az új kihívásokra adott válaszok azonosításának szükségességét.

A Nemzeti Biztonsági Stratégiában megfogalmazottak tételes jogi szabályozásban történő megjelenését szolgálta az Alaptörvény kilencedik módosításával a különleges jogrendi szabályozás

⁴ A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁵ Egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2010. évi CXLVII. törvény. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000147.TV> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁶ Az idegenrendészeti szervvel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi XXXV. törvény. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900035.TV> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁷ Az egyes rendőri szervnél nem minden felsorolt foglalkoztatási jogviszonyban állókat alkalmaznak, ebben a tekintetben az Rtv. 4/A. § (3)-(6) bekezdései az irányadók. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (a továbbiakban: Rtv.). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁸ Jelenleg a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁹ A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény végső előterjesztői indokolása. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-93-00-00> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁰ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txrefrer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

reformja, valamint a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vbtö.tv.) elfogadása, amelynek preambuluma szerint a szabályozás célja:

- Magyarország és a magyar nemzet védelme, biztonságának fenntartása, fejlesztése és ezekkel összefüggő érdekeinek érvényesítése,
- az erre hivatott képességek összehangolt és hatékony irányítása és működtetése,
- a 21. századi biztonsági környezet sokrétű és összetett kihívásainak és fenyegetéseinek kezelhetősége,
- a természeti, a civilizációs eseményekkel, továbbá az emberi cselekményeken alapuló fenyegető, ártó, befolyásoló, támadó magatartásokkal szembeni összehangolt felkészülés és védekezés, valamint
- a válságkezelés és a különleges jogrend idejével összefüggő feladatok átfogó megközelítésének erősítése.

A Vbtö.tv. alapján Magyarország védelme és biztonsága nemzeti ügy, amelyen a nemzet fennmaradása és fejlődése, a közösségi és az egyéni jogok érvényesülése alapszik, ezért a magyar nemzet védelmével és biztonságának fenntartásával és fejlesztésével összefüggő jogszabályi rendelkezéseket e törvényre figyelemmel kell meghatározni. Ennek érvényre juttatásának és szükség esetén Magyarország fegyveres védelmének három pillére:

- a honvédelem rendszere és a Magyar Honvédség,
- a rendvédelem és a rendvédelmi szervek, valamint
- a nemzetbiztonsági szolgálatok.

Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája szerint célként fogalmazható meg, hogy 2030-ra hazánk Európa öt, illetve a világ tíz legbiztonságosabb országának egyike legyen, egyfelől az ország magas szintű közbiztonságának fenntartása, másfelől egy regionális szinten is az egyik meghatározó, korszerű haderő felépítése révén¹¹. Ehhez alapvető adottságot jelent, hogy hazánk közbiztonsági helyzete kiegyensúlyozott, szilárd¹². Magyarország határainak egy része a belátható jövőben a schengeni övezet külső határa marad. A schengeni határok fokozott ellenőrzése és őrzete hatékonyabb együttműködést és közös felelősséget igényel a rendszerben részt vevő államoktól. Az elmúlt időszak erőfeszítéseinek köszönhetően három pilléren nyugvó integrált határvédelmi képességgel rendelkezünk, amelynek része a fizikai határzár mellett a hatékony fellépést biztosító szabályozási környezet, valamint a határvédelemhez szükséges létszámú és képzettségű, korszerű felszereléssel ellátott személyi állomány¹³.

A Nemzeti Biztonsági Stratégia a kiemelt biztonsági kockázatok¹⁴ között azonosítja az illegális migránsok tömeges érkezését; a jelentős károkat okozó kibertámadásokat; a terrorcselekmények elkövetését; a bűnszervezetek, szervezett bűnözői csoportok magyarországi térnyerését és befolyásának erősödését. Erre figyelemmel pedig Magyarország biztonsággal összefüggő stratégiai céljai között kiemeli, hogy az állam külső és belső biztonságáért felelős szervek, a fegyveres és a rendvédelmi szervek és a polgári hatóságok tevékenységének összehangolására napjainkban nagyobb szükség mutatkozik, mint

¹¹ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 5. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txreferefer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹² Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 20. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txreferefer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹³ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 24. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txreferefer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁴ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 124. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txreferefer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

valaha. Ezzel összhangban folytatni és erősíteni kell a külügyi, a honvédelmi, a rendvédelmi, a nemzetbiztonsági, a bűnüldözési, az igazságszolgáltatási, a gazdasági és pénzügyi, a közegészségügyi és járványügyi, az élelmiszerbiztonságért felelős, a katasztrófavédelmi és a polgári válságkezelési szervek közötti koordinációt és együttműködést.

Kifejezetten a rendőrségi tevékenységgel kapcsolatos cél, hogy a közbiztonság társadalmilag elvárt szintjének garantálása érdekében folytatni kell az intézkedési kultúráváltás folyamatát, a komplex bűnmegelőzés erősítését és a rendőri tevékenységgel kapcsolatos közbizalom emelését. A szervezett bűnözés elleni küzdelem érdekében elengedhetetlen a rendvédelmi szervek (rendőrség és nemzetbiztonsági szolgálatok) és az igazságszolgáltatás nemzeti és nemzetközi szintű – kiemelten európai uniós – együttműködésének szorosabbá tétele, valamint a meglévő erőforrások hatékony felhasználása.¹⁵

Látható, hogy a rendvédelemnek – és az annak részét képező rendőrségnek – mind Magyarország belső biztonságának biztosításában, mind fegyveres védelmében fontos szerepe van. A jogállami normáknak megfelelő működés feltételeinek megteremtésében szintén alapvető fontosságú a rendvédelem, illetve – a tevékenység militarista jellemzőiről a közigazgatási jellegre helyezve a hangsúlyt – a rendészet szerepe, amelynek alapvető funkciója a közrend és közbiztonság fenntartása. A rendészet közigazgatási tevékenység, s mint ilyen, elsősorban olyan hatósági tevékenységnek minősül, amelynek célja a közbiztonság, a közrend jogilag szabályozott rendjének megóvása, fenntartása, a közreműködés a megsértett jogrend helyreállításában. A rendészet a közigazgatás legrégebbi tevékenysége.¹⁶

A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv¹⁷, amelynek Magyarország védelmi és biztonsági rendszerében betöltött kiemelt szerepét mutatja, hogy az Alaptörvényben legfőbb feladatai jelenleg is megjelennek: a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.¹⁸

1.3. A rendőrség kormányzati irányítása, az Országgyűlés rendőrséggel összefüggő hatáskörei

A rendvédelmi feladatokat ellátó rendőrség a végrehajtó hatalom legfőbb és általános szerveként működő Kormány irányítása¹⁹ alatt áll. A Kormány a rendőrséget a rendészetért felelős miniszter – a belügyminiszter – útján irányítja.²⁰ A belügyminiszter irányítási jogköre²¹ közül kiemelt érdemel, hogy szabályozza a rendőrség tevékenységét és működését, törvényességi, szakszerűségi, pénzügyi és hatékonysági szempontból ellenőrzi a rendőrség tevékenységét, kiemelt munkáltatói és személyügyi jogköröket gyakorol, törvény eltérő rendelkezése hiányában egyedi utasítást adhat ki feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására, az országos rendőrfőkapitányt jelentéstételre vagy beszámolóra kötelezheti.

A miniszter tesz előterjesztést a miniszterelnök részére az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjének, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetőjének kinevezésére és felmentésére, akiket a miniszter javaslatára a miniszterelnök nevezi ki és menti fel. A kinevezést

¹⁵ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 150-151. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txrefere=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁶ Berényi Sándor (1993.): Magyar államigazgatási jog, különös rész Ideiglenes jegyzet Budapest, Magyarország: ELTE ÁJK 213. old.

¹⁷ Rtv. 4. § (1) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁸ Magyarország Alaptörvénye 46. cikk (1) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁹ Magyarország Alaptörvénye 46. cikk (2) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁰ Rtv. 4. § (3) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²¹ Rtv. 5. §-a. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

megelőzően az országos rendőrfőkapitány-jelöltet, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatói tisztségére jelölt személyt az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottsága – a Honvédelmi és Rendészeti Bizottság – meghallgatja, és állást foglal az alkalmasságáról. Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága kezdeményező, javaslattevő, véleményező, ügydöntő szerepet tölt be a honvédelemmel, rendészettel összefüggő kormányzati munka ellenőrzésében. A Honvédelmi és Rendészeti Bizottság a működési területét érintő bármely kérdést – az Országgyűlés felkérése vagy saját elhatározása alapján – megtárgyalhat és abban állást foglalhat.

Az Országgyűlés legfőbb népképviselői szervként megalkotja és módosítja Magyarország Alaptörvényét és törvényeket alkot, ezzel meghatározza a rendőrség tevékenységére irányadó törvényi szabályokat. Az Országgyűlés elfogadja a központi költségvetést, és jóváhagyja annak végrehajtását, amivel alapvetően meghatározza a Rendőrség számára rendelkezésre álló központi költségvetési forrásokat.

1.4. A rendőrséget alkotó szervek és alapvető feladataik

A rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv, valamint az idegenrendészeti szerv alkotja.²²

A Rendőrség legfontosabb feladatai a bűncselekmények megelőzése és felderítése; az általános nyomozó hatósági jogkör gyakorlása; a büntetőeljárással összefüggésben a jogszabályban meghatározott személyi kört érintő személyi védelmi feladatok ellátása; a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése. A Rendőrség rendészeti feladatkörébe sorolható az általános szabálysértési hatósági jogkör gyakorlása; a közlekedési hatósági és rendészeti feladatok ellátása; a közterületek rendjének fenntartása; személyvédelmi és létesítménybiztosítási feladatok végzése; a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység engedélyezése és felügyelete, egyes büntetés-végrehajtási feladatok ellátása. A Rendőrség és a Határőrség 2008. január 1-jével végrehajtott integrációját követően a Rendőrség őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, ellenőrzi az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalmat, a szállítmányokat, valamint végzi a határátléptetést, továbbá biztosítja a határátkelők helyek rendjét, valamint ellátja a közúti határátkelők helyek üzemeltetését, a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtását. Működteti az egységes segélyhívó rendszert, illetőleg gondoskodik az iskolaőri szervezet fenntartásáról is.

A belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szervként a Nemzeti Védelmi Szolgálat az Rtv., illetve a felhatalmazása alapján kiadott Korm. rendeletben²³ foglaltak szerint végzi a védett állomány belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti célú ellenőrzését; végrehajtja a kifogástalan életvitel-ellenőrzéseket, a védett állomány megbízhatósági vizsgálatát²⁵, közreműködik a korrupcióellenes tevékenységgel összefüggő kormányzati feladatokban.

A terrorizmust elhárító szervként a Terrorrelhárítási Központ az Rtv., illetve a felhatalmazása alapján kiadott Korm. rendeletben²⁶ meghatározottak szerint felderíti a terrorszervezeteket, megelőzi, felderíti, illetve elhárítja magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló

²² Rtv. 4. § (2) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²³ A rendőrség belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000293.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁵ Rtv. 7/A-7/D. §-a. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁶ A terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000295.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

törekvéseit és megakadályozza azt, hogy bűncselekményt kövessenek el; terrorbiztonsági esemény esetén az azonnali és összehangolt reagálás érdekében elsődleges beavatkozó szervezetként irányítja és koordinálja az eseménykezelésben érintett szervek tevékenységét. Ezen túlmenően a Terrorelhárítási Központ jogszabályban meghatározottak szerint kizárólagos hatáskörrel – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal esetében annak felkérésére – végrehajtja egyes veszélyes személyek elfogását, továbbá a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a külpolitikáért felelős miniszter és a legfőbb ügyész tekintetében állandó személyvédelmi feladatokat²⁷ lát el, és egyes kijelölt létesítmények tekintetében létesítményvédelmet gyakorol.

Az idegenrendészeti szerv hatáskörében eljáró Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi, vízumhatósági, valamint útlevélhatósági feladatokat.

1.5. Nemzetközi rendőrségi szervezetek, a Rendőrség nemzetközi együttműködése

A globalizáció, a határokat átlépő, illetve a kibertérben elkövetett bűnözés, a nemzetközi bűnszervezetek térnyerése, a schengeni térségen belül az Európai Unió tagállamai közötti belső határokon a határellenőrzés megszűntetése miatt hatékony rendvédelem nem képzelhető el nemzetközi rendőri együttműködés nélkül. A szervezett bűnözés elleni küzdelem területén szükségsszerű a rendvédelmi szervek és az igazságszolgáltatás nemzetközi szintű – kiemelten európai uniós – együttműködése.

A fentiekre figyelemmel a rendőrség külön törvény²⁸, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján együttműködik a külföldi és a nemzetközi rendvédelmi szervekkel, fellép a nemzetközi bűnözés ellen. Nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján – rendészeti feladatai ellátása során – magyar rendőr külföldön, rendőrségi vagy határrendészeti feladatokat ellátó külföldi szerv tagja Magyarország területén törvényben, illetve nemzetközi szerződésben meghatározott rendőrségi jogosítványokat gyakorolhat.²⁹

A nemzetközi bűnügyi együttműködés globális platformját a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete (Interpol) biztosítja. Európában a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniós Ügynöksége (Europol) a súlyos szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni fellépést támogatja. A belső határellenőrzés hiánya miatt kialakuló biztonsági deficitet a nemzetközi személy- és tárgykörözéseket tartalmazó Schengeni Információs Rendszer (SIS) ellensúlyozza. A nemzetközi bűnügyi együttműködés területén túlmutató rendészeti, határvédelmi feladatokat lát el az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (FRONTEX), illetőleg az operatív együttműködés fontos területét jelentik a szomszédos országok rendőri hatóságaival történő együttműködésben a közös kapcsolattartási szolgálati helyek (KKSZH).

²⁷ A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600160.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁸ A nemzetközi bűnügyi együttműködés főbb hazai jogszabályai:

- 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900054.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0200054.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 2012. évi CLXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködéséről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200180.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 2012. évi CLXXXI. törvény a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200181.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹ Rtv. 2. § (4) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az Interpol lehetővé teszi a bűnüldöző szervek közötti biztonságos kommunikációt (a bűnüldözési információk cseréjét), a személyekre és tárgyakra vonatkozó adatokról nemzetközi adatbázisokat üzemeltet, operatív és stratégiai jellegű elemzést készít, támogatja a bűnüldözési infrastruktúra és a szakértői kapacitás folyamatos fejlesztését. Az Interpol személy- és tárgykörözések meghatározott köre – például a személyek elfogására irányuló vagy a gépjárműkörözés – közvetlenül elérhető a körözések lekérdezésére szolgáló hazai alkalmazásokban.

Az Europol létrehozataláról az Európai Tanács 1995. július 26-án határozott, a hágai székhellyel létrehozott szervezet 1999. július 1-jén kezdte meg működését. Feladata a tagországok bűnüldöző hatóságai közötti információcsere, az információk bűnüldözési és stratégiai célú elemzése, valamint a műveletek támogatása.

A SIS Európa legnagyobb informatikai rendszere, ami több, mint 80 millió nemzetközi tárgy- és személykörözést tartalmaz. A schengeni együttműködés központi eleme, lehetővé teszi, hogy a schengeni térség külső határain és a schengeni térségen belül végzendő ellenőrzésekért felelős nemzeti hatóságok jelzéseket osszanak meg egymással. A SIS másrészt körözési adatbázis, amit a schengeni kompenzációs mechanizmusok egyik központi elemeként az 1990. évi Schengeni Végrehajtási Egyezmény hozott létre (tényleges működését 1995-ben kezdte meg). A SIS jelzések közvetlenül elérhetők a körözések lekérdezésére szolgáló hazai alkalmazásokban. A SIS-ben elért találat esetén a nemzetközi bűnügyi információcsere a SIRENE irodákon (a Schengeni Információs Rendszer Kiegészítő Információinak Cseréjét Biztosító Nemzeti Hatóságon) keresztül történik. A SIRENE iroda felel az európai és nemzetközi elfogatóparancshoz tartozó SIS jelzések elhelyezéséért, karbantartásáért és egyéb jelzéshez kapcsolódó technikai műveletekért.

Magyarországon a nyomozó hatósági jogkörrel rendelkező, a SIS jelzést elhelyező vagy kiegészítő információt szolgáltató, illetve az Interpol körözésekhez hozzáféréssel rendelkező szervek fő szabályként a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) útján továbbíthatnak adatot, információt, illetőleg kezdeményezhetnek adat-, illetve információigénylést vagy egyéb intézkedést. A NEBEK országos hatáskörű, területi jogállású rendőri szerv, amely a nemzetközi együttműködés hazai kapcsolattartó pontja. A NEBEK-en belül található az Interpol Magyar Nemzeti Iroda, a SIRENE Iroda, valamint az Europol Nemzeti Iroda.

2. A Rendőrség szervezeti felépítése, vezetési, irányítási rendszere

2.1. A Rendőrség szervezete

A Rendőrség Magyarország legnagyobb létszámú és legszélesebb hatáskörrel rendelkező fegyveres rendvédelmi szerve, mely az Alaptörvényben, az Rtv.³⁰-ben és törvény felhatalmazása alapján jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatköröket lát el.

A rendőrség alapvető feladatkörei az Alaptörvényben foglaltak szerint a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség feladatai az Alaptörvényben meghatározottak mellett az Rtv. alapján a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és a bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése, valamint az idegenrendészeti és menekültügyi feladatok ellátása.

³⁰ Rtv. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az Alaptörvény megfogalmazza az ügyek részrehajlás nélküli intézésének követelményét, valamint azt, hogy a rendőrség szervezetének és működésének szabályait sarkalatos törvényben kell szabályozni.

A Rendőrség szervezete – 2019. július 1-jétől – négy, egymással mellérendeltségi viszonyban álló szervből tevődik össze, melyek az alábbiak:

- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: általános rendőri szerv),
- a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv (Nemzeti Védelmi Szolgálat – NVSZ),
- a terrorizmust elhárító szerv (Terrorelhárítási Központ – TEK),
- az idegenrendészeti szerv (Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság – OIF).

Az általános rendőri szerv központi szervre, vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, rendőrkapitányságokra és határrendészeti kirendeltségekre tagozódik. Egyes feladatok ellátására törvény vagy kormányrendelet más rendőri szervet is létrehozhat.

A belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv és a terrorizmust elhárító szerv szervezeti egységeként kormányrendelet kirendeltséget hozhat létre.

Az idegenrendészeti szerv központi szerve mellett kormányrendelet igazgatóságokat hozhat létre.

Az Rtv. felhatalmazást ad a Kormánynak a Rendőrség szervezeti felépítésének meghatározására, valamint központi szervének kijelölésére³¹, továbbá szabályozza a rendészetért felelős miniszter³², azaz jelenleg a belügyminiszter (a továbbiakban: miniszter) irányítási jogköreit.

Az általános rendőri szerv központi szerve az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK). Az általános rendőri szerv egyes feladatok ellátására létrehozott szervei:³³

- a Készenléti Rendőrség,
- a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság,
- a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ,
- a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ,
- a Nemzetközi Oktatási Központ.

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok önálló feladat- és hatáskörrel működnek. A rendőrkapitányságok az illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskört látnak el. A határrendészeti kirendeltségek az illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel, a külön jogszabályban meghatározott határterületen végzik a jogszabályban hatáskörükbe utalt feladatokat.

³¹ 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről (a továbbiakban: Korm.r.). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³² 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2200182.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³³ 29/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről (Továbbiakban: Korm. r.) 2.§. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A Szolgálati Szabályzat³⁴ szerint a Rendőrség feladatainak ellátását szolgálati ágakra, szolgálatokra és szakszolgálatokra lebontva kell megszervezni. A szolgálati ágak, amelyek a szakmai feladatokat hajtják végre:

- a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési szolgálati ág (NVSZ),
- a bűnügyi szolgálati ág,
- a határrendészeti szolgálati ág,
- az igazgatásrendészeti szolgálati ág,
- a közlekedésrendészeti szolgálati ág,
- a közrendvédelmi szolgálati ág,
- a személy- és objektumvédelmi szolgálati,
- a terrorelhárítási szolgálati ág, (TEK)
- a kommunikációs szolgálati ág,
- az idegenrendészeti és menekültügyi szolgálati ág (OIF).

A szolgálatok, amelyek a szakmai feladatok végrehajtásában működnek közre:

- az állami futárszolgálat,
- a bevetési szolgálat,
- a bűnügyi technikai szolgálat,
- a légirendészeti szolgálat,
- a rendőri csapaterő,
- a repülőtéri rendőri szolgálat,
- a tűzszerész szolgálat,
- az ügyeleti szolgálat,
- a védelmi igazgatási szolgálat,
- a vízirendészeti szolgálat,
- a légiközlekedés védelmi szolgálat,
- a tanúvédelmi szolgálat.

A szakszolgálatok, amelyek az alapfeladatok ellátását segítik, a működési feltételeket biztosítják:

- az ellenőrzési szakszolgálat,
- a gazdasági szakszolgálat,
- a hivatali szakszolgálat, valamint
- a humánigazgatási szakszolgálat.

Az irányítás és a vezetés egyaránt egy szervezet működésére irányul. Az alapvető különbség az, hogy az irányító az irányított szervezeten kívül, míg a vezető a szervezet csúcán, de azon belül helyezkedik el. A vezetés az irányítás által kitűzött feladatokra fókuszál, de a végrehajtás során jelentős önállósága van.

Az Alaptörvény rögzíti, hogy a Rendőrség működését a Kormány irányítja, az Rtv. pedig azt, hogy ez a rendészetért felelős miniszter útján valósul meg.

³⁴ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség szolgálati szabályzatáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az Rtv.³⁵ részletesen meghatározza a rendészetért felelős miniszter irányítási jogköreit, melyeket az általános rendőri szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv, valamint az idegenrendészeti szerv, illetőleg az országos rendőrfőkapitány és a rendőri szervek főigazgatói vonatkozásában gyakorol.

A törvény garanciális okokból a miniszter irányítási jogosítványai körében rendelkezik a rendőri szervek közötti hatásköri összeütközés esetén a miniszter döntési jogköréről.

2.2. Az országos rendőr-főkapitányság vezetése, a rendőr-főkapitányságok irányítása

Az általános rendőri szerv központi szervének székhelyéről és szervezeti felépítéséről az ORFK Szervezeti és Működési Szabályzata³⁶ (a továbbiakban: ORFK SzMSz) rendelkezik.

A kinevezést megelőzően az országos rendőrfőkapitány-jelöltet az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottsága meghallgatja és állást foglal az alkalmasságáról.

Az általános rendőri szervet a kinevezett országos rendőrfőkapitány vezeti és képviseli, egyben gyakorolja a központi államigazgatási szervek vezetőit³⁷ megillető irányítási és felügyeleti jogköröket. Az Rtv. az országos rendőrfőkapitány jogköreit az alábbiak szerint határozza meg³⁸:

- közvetlenül vezeti a központi szervet,
- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv számára utasítást adhat,
- javaslatot tesz az országos rendőrfőkapitány helyettesének vagy helyetteseinek, a rendőrfőkapitányságok vezetőinek, valamint a külön jogszabályban meghatározott rendőri szervek vezetőinek kinevezésére és felmentésére,
- a miniszter jóváhagyását követően kiadja a központi szerv szervezeti és működési szabályzatát,
- gyakorolja a külön jogszabályban hatáskörébe utalt személyügyi és munkáltatói jogokat a központi szerv állományába tartozó személyek felett,
- irányítja a rendőr-főkapitányságok és a közvetlen alárendeltségébe tartozó más rendőri szervek vezetőinek tevékenységét,
- a kinevezés és a felmentés kivételével gyakorolja a rendőr-főkapitányságok vezetői és az általa irányított más rendőri szervek vezetői felett a munkáltatói jogokat,
- kinevezi és felmenti a rendőr-főkapitányságok és a közvetlen alárendeltségébe tartozó más rendőri szervek vezetőinek helyetteseit, valamint
- jóváhagyja a rendőr-főkapitányságok és az általa irányított más rendőri szervek szervezeti és működési szabályzatát.

A felsorolás egyértelművé teszi, hogy az országos rendőrfőkapitány a központi szervet közvetlenül vezeti, míg a rendőr-főkapitányságokat és az egyes feladatok ellátására létrehozott szerveket közvetetten irányítja. Vezetési jogkörét kizárólag a miniszter irányítói jogkörében meghatározottaknak megfelelően, azok keretein belül gyakorolhatja. Az országos rendőrfőkapitány feladatait az ORFK SzMSz is részletesen tartalmazza.

³⁵ Rtv. 5. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³⁶ 20/2015. (IX. 10.) ORFK utasítás az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0020.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³⁷ 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról 2. és 4. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000043.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

³⁸ Rtv. 6. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az országos rendőr-főkapitányságnak címzett, jogszabályban megállapított jogköröket az országos rendőrfőkapitány gyakorolja, melyek egy részét az ORFK SzMSz-ben rögzített rendben átruházhat vezető beosztással rendelkező személyekre.

Az országos rendőrfőkapitány helyetteseinek – bűnügyi, rendészeti, gazdasági, művelési, személyügyi – feladatait szintén az ORFK SzMSz tartalmazza. A helyettesek a rendőrség teljes személyi állományának szolgálati előjárói. Az országos rendőrfőkapitányt távolléte, akadályoztatása esetén az ORFK SzMSz-ben meghatározott sorrend szerint helyettesítik.

A rendőr-főkapitányságok és az általános rendőri szerv egyes feladatok ellátására létrehozott szervei középírányító szerve az ORFK.³⁹ A Rendőrség egyes feladatok ellátására létrehozott szerveinél az ORFK irányítási jogkörét⁴⁰:

- a Készenléti Rendőrség vonatkozásában az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi feladatainak szakmai irányítása tekintetében a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes, az ORFK költségvetési és vagyongazdálkodási feladatainak szakmai irányítása tekintetében a gazdasági országos rendőrfőkapitány-helyettes,
- a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság vonatkozásában a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes, a bűnügyi feladatainak szakmai irányítása tekintetében a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes,
- a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ vonatkozásában a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes, valamint
- a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ, valamint a Nemzetközi Oktatási Központ vonatkozásában a személyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes gyakorolja.

Az országos rendőrfőkapitánynak a rendőrség szervei felett gyakorolt irányítási tevékenysége végrehajtása során az ORFK szervezeti egységei szakmai irányítást látnak el, amelynek keretében⁴¹:

- az Ellenőrzési Szabályzatban meghatározottak szerint törvényességi, szakszerűségi, célszerűségi, eredményességi és hatékonysági ellenőrzést végeznek;
- szakterületüket érintően közreműködnek a rendőrség egyes szervei szervezeti és működési szabályzatai jóváhagyásának előkészítésében;
- meghatározott keretek között jelentéstételre vagy beszámolóra kötelezhetnek;
- kezelik a tevékenységük kapcsán e feladatkör ellátásához szükséges személyes, közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat.

A vezetés, az irányítás és a szakirányítás főbb eszközei:

- a normatív rendelkezések, melyek kiadásának szabályait belső norma⁴² tartalmazza;
- az egyedi rendelkezések (parancs, határozat), amelyek tartalmi és formai követelményeit, valamint a kiadására jogosultak körét egyéb jogszabályok határozzák meg.

³⁹ Korm. r. 5/A. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴⁰ ORFK SzMSz. 33. pont. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/szmsz_ugyrend_pdf/20_2015.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴¹ ORFK SzMSz 36. pont. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/szmsz_ugyrend_pdf/20_2015.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴² 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról.

Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/23_2006.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

2.3. A területi jogállású rendőrségi szervek vezetése, a helyi szervek irányítása

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok önálló feladat- és hatáskörrel működnek. Alapvető szervezeti felépítésük követi az ORFK-ét, így biztosított a szakmai irányítás és az összhang a különböző szintek között. Jogszabály⁴³ rendelkezése alapján a rendőr-főkapitányság, továbbá a rendőrkapitányság szervezetében rendőrőrs szervezhető. A rendőrőrs feladat- és hatásköri önállósággal nem rendelkezik. A rendőr-főkapitányság alapító okirata határozza meg a rendőr-főkapitánysághoz vagy a rendőrkapitánysághoz tartozó rendőrőrseket. Az egyes rendőr-főkapitányságok működési rendjét az országos rendőrfőkapitány által jóváhagyott SzMSz határozza meg.

A rendőr-főkapitányságot a rendőrfőkapitány vezeti és képviseli, akit az országos rendőrfőkapitány javaslatára a miniszter nevez ki. Kinevezéséhez előzetesen ki kell kérni a vármegyei (fővárosi) önkormányzat képviselő-testületének véleményét⁴⁴, melynek felkérésére évente beszámol a közbiztonság helyzetéről és a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról.

Az adott vármegye, illetve a főváros illetékességi területén működő rendőrkapitányságok és határrendészeti kirendeltségek tevékenységét a rendőr-főkapitányság ügkör szerinti szervezeti elemei szakirányítják. Jogosultságaik korlátozottabbak, mint az országos szakirányítóké.

2.4. A helyi jogállású szervek vezetése

A 154 városi (kerületi) rendőrkapitányság – ebből 3 vízirendészeti – az illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskört lát el. Tartozhatnak hozzájuk rendőrőrsek is, de hatásköri önállóság nélkül. A rendőrkapitányságok szervezeti felépítése országosan egységes, az egyes szervezeti elemek osztály, alosztály vagy csoport szintű működése, a rendőrkapitányság nagyságától függ.

A határrendészeti kirendeltségek megtartották szervezeti önállóságukat, a területileg illetékes rendőr-főkapitányság szerveként, önálló feladat- és hatáskörrel, a külön jogszabályban meghatározott határterületen végzik a hatáskörükbe utalt feladatokat. Jelenleg 5 vármegyében (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) 21 határrendészeti kirendeltség működik.

A rendőrkapitányságot a rendőrkapitány, a határrendészeti kirendeltséget a kirendeltségvezető vezeti és képviseli. A rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség és más helyi rendőri szerv létesítéséhez és megszüntetéséhez, továbbá vezetőjének kinevezéséhez előzetesen ki kell kérni az érintett települési (fővárosi kerületi) önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlésének a véleményét. A rendőrkapitány évente beszámol az illetékes önkormányzatnak a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról⁴⁵.

Az egyes rendőrkapitányságok és határrendészeti kirendeltségek működési rendjét az adott vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány által jóváhagyott ügyrend határozza meg.

A települési önkormányzat szerződést köthet a közigazgatási illetékességi területén működő rendőrkapitányság, vagy határrendészeti kirendeltség vezetőjével – rendőrségi kötelezettségvállalás esetén a rendőrfőkapitány előzetes egyetértésével – különösen a helyi közbiztonságot érintő feladatok ellátása, a rendőrség és az önkormányzati szervek tevékenységének összehangolása, valamint az illetékességi területén működő rendőri szerv létesítésének, bővítésének és fejlesztésének elősegítése érdekében.⁴⁶

⁴³ Korm. r. 5. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴⁴ Rtv. 8. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴⁵ Rtv. 8. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁴⁶ Rtv. 9. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A rendőrkapitány, a vármegyék (főváros) tekintetében a rendőrfőkapitány és az illetékességi területen működő önkormányzatok, a közbiztonsággal összefüggő feladatok ellátásának társadalmi segítésére és ellenőrzésére bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottságot hozhat létre.⁴⁷

2.5. Ideiglenes szervezetek, törzsek vezetése

Ideiglenes szervezeteknek nevezzük azokat a szervezeti elemeket, amelyek egy-egy feladat ellátására, nem az állandó működés jellegével kerülnek létrehozásra. Az általános rendőri szervnél (a továbbiakban: Rendőrség) ilyen feladatok ellátására leggyakrabban az ideiglenes rendőri csapaterő kerül összevonásra, amelynek tevékenységét a törzs irányítja.

Az általános rendőri szerv szolgálati tevékenységében kiemelt jelentősége van az összetett rendőri műveletek vezetésének, amelyek előkészítése és végrehajtása a rendőri szervek vezetői és beosztott állományától magas fokú szakmai ismereteket, hozzáértést és tervszerűséget igényel. Az Országos Rendőr-főkapitányságon (a továbbiakban: ORFK), a rendőr-főkapitányságokon és a központi szerv közvetlen alárendeltségben lévő más területi rendőri szerveknél:

- a) létre kell hozni a csapaterő vezetésének szerveit,
- b) ki kell jelölni állományát és
- c) ki kell dolgozni részletes munkarendjét.

A csapaterő vezetése a parancsnokoknak és a törzseknek olyan tevékenysége, amely a rendőri kötelékek magas fokú alkalmazási képességének fenntartására, továbbá a szolgálati feladatok sikeres végrehajtása érdekében tevékenységük összehangolására irányul.

2.5.1. A törzs

Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér:

- a) Az Rtv. 58. §, amely meghatározza a csapaterő alkalmazásának lehetőségeit;
- b) A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás, ami meghatározza a csapatszolgálat fogalmát, tartalmi elemeit, a különböző műveletek sajátosságait és a törzsek feladatait. Ezen kívül mintaokmányokat és csapatjelkulcsot tartalmaz a műveletek térképi megjelenítéséhez;
- c) Az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről szóló 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás;
- d) A csapatszolgálati századok állományára, az alegységekkel, törzsekkel szemben támasztott követelményekre, az állomány felkészítésének és továbbképzésének rendjére, tematikájára vonatkozó 4/1998. (VII. 31.) ORFK közbiztonsági főigazgató-ORFK személyügyi szolgálatvezető együttes intézkedés.

A törzs az ORFK-n és a rendőr-főkapitányságon a rendőri műveletek vezetésének alapvető szerve. Ideiglenesen működtetett szervezeti elem, amely közvetlenül részt vesz az alárendeltek feladatainak megtervezésében, a végrehajtás szervezésében és irányításában. Törzs működtethető:

- a) gyűlések, állami és nemzeti ünnepek,
- b) védett nemzetközi delegációk,
- c) sportesemények rendőri biztosításakor, valamint

⁴⁷ Rtv 10. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

- d) rendkívüli időjárási helyzet, árvíz, belvíz, illetve
- e) hadiállapot, szükségállapot, vagy veszélyhelyzet esetén.

A vármegyei rendőr-főkapitányságokon a törzs vezetője a rendészeti igazgatóságok közrendvédelmi osztályvezetői, a Budapesti Rendőr-főkapitányságon a Budapest rendőrfőkapitánya által kijelölt személy, a Csapatszolgálati Szabályzat alapján a közrendvédelmi főosztályvezető. Az országos törzs vezetője teljes feltöltöttség esetén az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály főosztályvezetője.

Az Országos Törzs vezetője feladatkörében eljárva utasításadási jogkörrel rendelkezik a Készenléti Rendőrség, a vármegyei rendőr-főkapitányságok, a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság személyi állománya irányába. Az egyes személyeknek kiadott utasításokról, feladatmeghatározásokról a vármegyei törzsek, ügyeleti szolgálatok, tevékenység-irányítási központok vezetőit tájékoztatni kell. Az alárendelt törzsek, ügyeleti szolgálatok és tevékenység-irányítási központok a kapott utasításokat jelentik a területi szervek vezetőinek.

A törzsben a munka fő szervezője a törzs vezetője. Közvetlenül a rendőrfőkapitánynak vagy az általa a csapaterő vezetésére intézkedésben kijelölt parancsnoknak van alárendelve, szolgálati előjárója a törzsbe beosztott személyi állománynak. A törzs vezetője felelős:

- a) a törzsre háruló valamennyi feladat végrehajtásáért,
- b) a kiadott intézkedések okmányokban történő rögzítéséért és továbbításáért,
- c) a vezetés folyamatosságának fenntartásáért, a híradás megszervezéséért,
- d) a vezetési pont működési feltételeinek megteremtéséért és fenntartásáért.

A vezetés hatékonysága érdekében a törzs szervezetén belül a következő csoportokat kell létrehozni:

- a) közbiztonsági csoport,
- b) bűnügyi csoport,
- c) híradó- és informatikai csoport,
- d) anyagi–technikai–egészségügyi csoport,
- e) összekötő-futár csoport,
- f) személy- és létesítménybiztosítási csoport.

A csoportok vezetői felelősek saját csoportjuk feladatainak maradéktalan végrehajtásáért. A közbiztonsági csoport vezetője a törzs vezetőjének helyettese.

A törzs tevékenysége során kiemelt jelentőségű, hogy a rendőri művelettel kapcsolatos információk teljes mértékben rendelkezésre álljanak, azok áttekinthetőek legyenek és mindig az aktuális helyzethez igazodjanak. A dokumentációs tevékenységet, az információk gyűjtését, összegzését és a jelentésekkel kapcsolatos kötelezettségek teljesítését és az eseménynapló vezetését támogatja a Robotzsaru NOVA/TIR Törzsmodul.⁴⁸

A rendszer alkalmas az erő- eszköz adatszolgáltatásra, útlezárások pontos rögzítésére, kitelepítések estén a kitelepítettek számának, és az elhelyezésükkel kapcsolatos adatok nyilvántartására, adott események tekintetében rendőri intézkedések jelentésére, valamint a kiadott utasítások, rendelkezésre álló adatok naplózására.

⁴⁸ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

1. számú ábra: A Robotzsaru NOVA/TIR Törzsmodul kezelőfelülete
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a Robotzsaru alapján

A Robotzsaru NOVA/TIR Törzsmodul a megfelelő jogosultság biztosítását követően a Robotzsaru Neo rendszerben használt felhasználónévvel és jelszóval alkalmazható. A bejelentett rendezvények, az útlezárások, a különböző rendőri intézkedések térképi felületen is megjeleníthetők.

2. számú ábra: Az intézkedések, útlezárások és a rendezvények térképi megjelenítése.
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a Robotzsaru alapján

A rendszer előnye, hogy az adatok rögzítése mindig ott történik, ahol az adott információ keletkezik, az előjáró törzsek pedig on-line felületen látják az adatszolgáltatás eredményét. Az eseménynapló vezetése is a Robotzsaru NOVA/TIR Törzsmodulban történik.

3. számú ábra: Elektronikus eseménynapló bejegyzés
Forrás: A szerző saját szerkesztése a Robotzsaru alapján

A Robotzsaru NOVA/TIR Törzsmodul használatára az a személy jogosult, aki a csapatszolgálati törzsben feladatot lát el, és a szükséges felkészítést megkapta.

3. A rendőri hivatás

3.1. A hivatásos állomány szerepe a rendőrségi szervezetekben

Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének fenntartása, az állampolgárok és a nemzet anyagi javainak és biztonságának védelme - amelyet elsősorban a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek látnak el - állami, közösségi tevékenység. Ennek megfelelően e szervek személyi állománya - a szervezeti hovatartozástól függetlenül - közszolgálatot teljesít.

„A Rendőrség, mint szervezet, a társadalmi igazgatás és öngazgatás speciális jogosítványokkal felruházott egysége. Fő funkciói közül kiemelendő az igazságszolgáltatási feladatokban való előkészítő jellegű végrehajtás, az egyes, hatáskörébe utalt államigazgatási eljárások lefolytatása, továbbá más hatóságok feladatainak segítése.

A szervezet feladatai és társadalmi megítélése a különböző történelmi szakaszokban más és más. A szervezet külső képe akkor válik kedvezőbbé, amikor a szervezet szolgáltató jellege erősödik, az erőszak elemei háttérbe szorulnak, az igazgatással szemben az öngazgatás támogatása válik dominánssá, s fokozottan előtérbe kerül a szervezet segítő, felvilágosító jellege.⁴⁹”

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek feladatrendszerében kiemelt szerep hárul a hivatásos állományra, amelynek a szolgálati jogviszonya - a vele szemben támasztott fokozott követelmények miatt - a más közszolgálatban állók foglalkoztatási viszonyához képest különleges jelleggel bír.

⁴⁹ Dr. Horváth József, Prof. Dr. Kovács Gábor, Dr. Kovács István (2022.): Szolgálj Tisztességgel! Becsülettel a Haza szolgálatában. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság. 231. old.

„A rendészet nem jelent egyetlen szervezetet, nem azonosítható egyetlen funkcióval és nem írható le egyetlen szakmaként. A rendészeti funkciók oldaláról különbséget kell tenni a jelenlétet megvalósító örökös feladatok, a legitím erőszakot alkalmazó veszélyelhárító karhatalmi funkciók és a jogellenes cselekmények felderítését szolgáló információszerző bizonyítékokat feltáró bűnüldözés között.⁵⁰”

A fenti idézet is előrejelzi, hogy milyen sokrétű feladatcsoport különíthető el a rendészeti funkció fogalomkörén belül. A rendőrség feladatkörébe normatív alapokon utalt rendészeti funkciók hatékony és eredményes megvalósításában kiemelt szerepet kap a rendőrség hivatásos állománya. A hivatásos szolgálat egy különleges közszolgálati jogviszony, melyet a szolgálattal járó áldozatvállalás és a kötelezettségek pártatlan és etikus teljesítése jellemez. Az Országgyűlés a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állománya életpályamodelljének bevezetése érdekében alkotta meg a 2015. július 01-jével hatályba lépett új szolgálati törvényt⁵¹, elismerve a hivatásos szolgálattal járó áldozatvállalás nagyságát és az azzal arányban álló erkölcsi és anyagi megbecsülés indokoltságát.

A rendőr, szakképesítésének megfelelően, a munkaterülete keretein belül többek között bűnüldözési feladatokat lát el (megelőzi és felderíti a bűncselekményeket, szabálysértéseket), védi a közrendet és a közbiztonságot (közrendvédelmi, közlekedés-, igazgatás-, és határrendészeti feladatok feladatokat lát el), továbbá képes általános szolgálati feladatokat is ellátni. Felkészültségéből adódóan képes a rendszeresített eszközöket kezelni, használni, adminisztratív, ügykezelési feladatokat végezni, szervezeten belül és kívül kommunikálni, államigazgatási és rendészeti feladatokat végezni, különleges jogrend fennállása időszakában feladatokat ellátni, vezetési, szervezési és ellenőrzési feladatokat teljesíteni, adatokat, információkat elemezni, értékelni.

A folyamatosan növekvő migrációs nyomásra tekintettel 2022. évben indokolt volt megerősíteni az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állományát egy speciálisan az államhatár őrzésére és a jogellenes migráció megakadályozására irányuló feladatokat ellátó, a Készenléti Rendőrség szervezetében létrehozott Határvadász Ezred állományába tartozó, az érintett vármegyei rendőr-főkapitányságok határrendészeti kirendeltségeinek illetékességi területén szolgálatot ellátó új állománycsoporttal, a szerződéses határvadászszal.

3.1.1. A rendfokozat, az egyenruha és az eszköz

A rendőrség meghatározóan egyenruhás, hierarchikus felépítésű szervezet, ahol a szigorú függelmi rend kifejezése elengedhetetlen. Az állomány számára fontos a megszerzett és a pályájuk során elérhető rendfokozat, a rendőrök kiemelten, sajátosan viszonyulnak ehhez.

A hivatásos állomány tagja az állománycsoportjába tartozó, a betöltött szolgálati beosztás besorolása és fizetési fokozata alapján meghatározott rendfokozattal rendelkezik. A rendőr rendfokozata szerint tiszthelyettesi, zászlósi, tiszti, főtishti vagy tábournoki állománycsoportba tartozik, rendfokozatát a rendvédelmi szervhez tartozásra utaló „r.” jelzővel együtt használja mind szóban, mind írásban. A rendfokozat a betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik. A kialakított rendszerben a Hszt. besorolási kategóriánként és munkakörönként meghatározza mind a legalacsonyabb, mind a legmagasabb elérhető rendfokozatot. Az állomány besorolásakor a szolgálati ideje alapján kell megállapítani a fizetési fokozatot és az annak megfelelő rendfokozatot. A rendfokozat kifejezi az állomány tagjának állománycsoportba tartozását, részben alá-fölrendeltségi viszonyát, ami - az betöltött beosztástól függően - meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel jár együtt.

⁵⁰ Finszter Géza (2003): Vezetélmélet tankönyv. Budapest: Rejtjel kiadó. 200. old.

⁵¹ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.).
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A határvadász jogviszony szerződéssel jön létre – melynek feltétele a határvadász eskü letétele – 3 éves határozott időtartamra, amely egy alkalommal meghosszabbítható legfeljebb további 3 évvel. Az állománycsoport vonatkozásában bevezetésre került a tisztes rendfokozat: első évben hat.vad. őrzető, második évtől hat.vad. tizedes, harmadik évtől hat.vad. szakaszvezető.

A szolgálati feladatokat az öltözködési szabályzatban⁵² előírtaknak megfelelően, a rendvédelmi szervnél rendszeresített egyenruhában vagy polgári ruhában kell ellátni. Az egyenruha viselése a rajta elhelyezett szolgálati jelvénnel együtt igazolja a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozást. A rendszeresített egyenruházati termékeket, rendfokozati jelzéseket és azok viselésének rendjét a miniszter⁵³ állapította meg.

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszerződési jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a jogszabályokban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A többletkötelezettségeket jelzi, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezettségeit - a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében - önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, akár életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti. A hivatásos állományba kinevezett személy esküt tesz, melynek megtagadása esetén a jogviszony létesítésére az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmazni. A hivatásos állomány tagja csak az eskütételt követően állítható szolgálatba.

3.1.2. A hivatásos állomány szerepe

A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége keretében a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak - az Rtv.-ben⁵⁴ foglaltak figyelembevételével - engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr szervezeti rendszerben betöltött kiemelt szerepéből, a beosztásának besorolási szintjéből és a munkakörébe rögzített általános vezetői feladatcsoportok jellegéből adódóan - az általános rendőrségi feladatok végrehajtására létrehozott szerv hatékony működése érdekében - a Szolgálati Szabályzat⁵⁵ pontosan rögzíti a szolgálati előjáró és a feljebbvaló kötelezéseit az alábbiak szerint:

- szervezi, irányítja és ellenőrzi az alárendelt szervezeti elemek és beosztottak munkáját, biztosítja a munka feltételeit, figyelembe véve és mérlegelve alárendeltjei javaslatait;
- megfelelően dokumentálja ellenőrzéseit, és az ellenőrzés eredményétől függően a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére, valamint a felelős személyének megállapítására és felelősségének érvényesítésére a szükséges intézkedéseket megteszi;
- hatáskörén belül önállóan intézkedik, megköveteli alárendeltjeitől, hogy pontosan és időben teljesítsék szolgálati kötelezéseiket; a munka szervezése során arányosan osztja el a

⁵² Az Öltözködési Szabályzatról szóló 43/2018. (VIII.7.) ORFK utasítás . Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-43-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

⁵³ 71/2011. (XII. 31.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati-, fegyverzeti-, kényszerítőeszköz és világítástechnikai felszereléséről. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-71-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁵⁴ Rtv. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

⁵⁵ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

munkaterheket; a munkában kiemelkedő alárendeltjeit dicséri és jutalmazza, vagy erre javaslatot tesz, a hanyag, fegyelmezetlen alárendeltet felelősségre vonja;

- megismeri alárendeltjei alkalmazási feltételeit és azt, hogy ezeknek mennyire felelnek meg; elfogultságtól mentesen jár el, és figyelme kiterjed minden olyan lényeges körülményre, amely alárendeltjeinek szolgálatellátását befolyásolhatja;
- alárendeltjeitől megköveteli az Alaptörvény, a jogszabályok és a szolgálati tevékenységet szabályozó egyéb rendelkezések betartását, gondoskodik szakismeretük fejlesztéséről, átadja a rendőri munkában szerzett tapasztalatait;
- személyes helytállásával példát mutat a szolgálat ellátásában, a szakmai ismeretek elsajátításában, a fegyelmezett magatartásban, valamint az erkölcs normáinak betartásában;
- védi alárendeltjei jogait és jogos érdekeit;
- figyelemmel kíséri alárendeltjeinek egészségügyi helyzetét, gondoskodik egészségvédelmükről;
- gondoskodik a rendőrségi vagyon védelméről, rendeltetésszerű használatáról, a szolgálat ellátásához szükséges technikai felszerelésről, biztosítja a körletrend betartását,
- ismeri a vezetése alá tartozó szervezeti egység létszámát, a felszerelés és fegyverzet mennyiségét és állapotát;
- távolléte esetére kijelöli helyettesét, ha kijelölt vagy megbízott helyettese nincs.

A szolgálati elöljáró köteles a rendőrt a szolgálat ellátására felkészíteni és eligazítani, a kiadott parancsok végrehajtását ellenőrzi. A feljebbvaló mindenkor megköveteli az alacsonyabb rendfokozatúaktól a fegyelem, a rend, az öltözködési szabályok, valamint a magatartásra, az udvariasságra és a tiszteletadásra vonatkozó előírások megtartását.

A Hszt. szolgálat teljesítésére vonatkozó szabályai⁵⁶ szerint a szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló elöljáró köteles:

- a hivatásos állomány tagjának a szolgálati beosztásából eredő feladatait, valamint a szolgálati beosztáshoz nem tartozó, a végzettsége, képzettsége alapján részére a szervezeti egység feladatkörén belül meghatározott feladatokat a munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni,
- a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja,
- a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.

Ha a munkáltatói jogkör gyakorlása során a munkáltatói intézkedés a hivatásos állomány tagja jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a hivatásos állomány érintett tagjára a legkisebb sérelemmel jár.

⁵⁶ Hszt. 101. § (1) és (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

3.2. A rendőrrel szembeni követelmények

„A rendészet kultúrája a múltból gyökerezik (a hagyományok és az alá- fölérendeltségi viszonyok tisztelete, a bajtársiasság és becsület), amelyek mindegyike arra vall, hogy a rendészeti szervezetek értékrendjüket a hagyományőrző rétegekből merítik. Ellentmond ennek az, hogy a rendészeti feladatok végrehajtásának egy része hivatali tevékenység, amelyben a szabályok követése, rendkívül fontos követelménnyé lépett elő. A mai rendészeti szervezeti kultúra tehát a múltból gyökerezik, de ma már jelentős mértékben tartalmazza a mai hivatali szervezetek szervezeti kultúrájának sajátos jegyeit is”.⁵⁷

Általános követelmény a rendőrrel, a rendőrtiszttel, a vezetővel szemben, hogy beosztásához igazodóan közjogi ismeretei teljes körűek legyenek a magyar jogrendszer tagozódásáról, a jogforrások hierarchiájáról, legyen képes abban elhelyezni és jellemezni az egyes jogforrásokat. Értse a jogalkotás helyét, szerepét és folyamatát, a jogalkalmazás alapjait, általános elveit. Értelmezni tudja az alapvető jogok katalógusát, az egyes jogok tartalmi elemeit, érvényesülésük garanciáit, valamint az Alaptörvényben nevesített alapvető köteleességek rendszerét. Ismerje a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai alapvető jogainak törvényi korlátait, a közigazgatás, mint végrehajtó-rendelkező tevékenység rendeltetését és feladatait az állami funkciók rendszerében.

Ismerje a büntetőjog fogalmát, feladatait és alapelveit, az általános törvényi tényállás elemeit. Legyen képes meghatározni a bűncselekmény stádiumait és megkülönböztetni az egyes elkövetői kategóriákat, továbbá a helyszíni bírságolás lényegi elemeit, az objektív felelősség alkalmazásának szabályait.

Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a szabálysértésekre vonatkozó általános anyagi jogi rendelkezésekről, a szabálysértési felelősségre vonás feltételeiről, valamint a szankciórendszerről. Ismerje a szabálysértési eljárás menetét, a szabálysértési hatóságokat, az eljárásban alkalmazható kényszerintézkedéseket, továbbá a jogorvoslati és a végrehajtási rendszer lényegi elemeit.

Ismerje az Európai Unió jogrendjét, valamint a schengeni joganyag elemeit, a szabályozás megjelenési formáit, az Európai Unió migrációs és menekültügyi politikáját. Értse a schengeni határellenőrzési rendszer lényegét, a kompenzációs intézkedéseket, valamint a rendőri együttműködés főbb elemeit.

A rendőrnek alkalmasnak kell lennie a társszervek azonos vagy hasonló munkakörben lévő munkatársaival a kommunikációra és az együttműködésre. Ismernie kell a rendészetre jellemző irányítási, felügyeleti, ellenőrzési és vezetési folyamatokat, valamint képesnek kell lennie ezek viszonyrendszerének beazonosítására.

Legyen képes a rendészeti szervezési és vezetési ismeretek alkalmazására és ismerje a rendőrségi szervek működéséhez szükséges alapvető ellenőrzési, humán, egészségügyi-pszichológiai, gazdasági-pénzügyi, műszaki, technikai, informatikai és hivatali igazgatási tudnivalókat.

3.2.2. A rendőrrel szembeni követelményrendszer tartalmát meghatározó alapvető elvárások

a) Minőségi munkavégzés, felelősségvállalás és professzionalizmus

Alapvető elvárás, hogy szakmai és általános ismereteit, jártasságait, készségeit és képességeit folyamatosan fejlessze, munkáját szakszerűen és színvonalasan lássa el. A hatékonyság és eredményesség javítása érdekében kezdeményezően lépjen fel, munkáját hassa át a professzionalizmus. Vallaljon

⁵⁷ Kovács Gábor (2009): A rendészeti szervek szervezeti kultúrájának összetevői és sajátosságai, a téma feldolgozása a Rendőrtiszti Főiskola vezetéselméleti oktatásában. Forrás: <http://www.pecshor.hu/periodika/2009/kovacs.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.15.) 6. old.

felelősséget tevékenységéért, döntéseiért, valamint fogadja el és tegye magáévá - a szervezeti célkitűzések napi végrehajtása során is - a minőségi munkavégzés követelményrendszerét. A változó környezethez való sikeres alkalmazkodás érdekében legyen nyitott az újdonságok befogadására, azok alkalmazására.

- b) A testületi szellem erősítése, motiváltság, együttműködés, törődés a munkatársakkal

Alapvető követelmény a rendőri szervre jellemző hierarchikus viszonyrendszerhez igazodó, jó munkatársi kapcsolatok kiépítése és fenntartása, a közös célok eléréséért segítőkészséggel párosuló, folyamatos együttműködés, a kollegialitás, illetve a bajtársiasság megteremtése.

- c) A megbízhatóság, az elkötelezettség, a lojalitás és a társadalmi elfogadottság erősítése

A hivatásos állomány tagja fegyelmezett és etikus munkavégzéssel, illetve az általánosan elfogadott normák szerinti életvitellel járuljon hozzá a rendőrség jó hírvének öregbítéséhez, értékeinek megismertetéséhez és tudatos közvetítéséhez. A reá bízott javakkal, értékekkel, eszközökkel, a megismert szakmai fogásokkal, módszerekkel, információkkal, a "jó gazda gondosságával" járjon el. Munkaidejét hatékonyan, értékteremtésre és eredményességre törekedve, a minőségi és a mennyiségi elvárásoknak eleget téve, lelkiismeretesen, aktív munkavégzéssel töltsse ki. Tekintse tevékenységét olyan hivatásnak, amely nélkülözhetetlen szolgáltatást nyújt a társadalom egészének és az egyes polgárnak. A tisztesség, a gondosság és a jóhiszeműség szerint járjon el, legyen tudatában hivatása társadalmi szerepe, elvégzendő feladatai fontosságának, felelőssége súlyának.

- d) Az állampolgár szolgálata, a törvényesség és a tisztesség követelménye

Tevékenysége során érvényesüljön a szolgáltató jelleg, kapjon megfelelő hangsúlyt a köz szolgálata. Munkáját, mint szolgálatot, a rendőrség feladatrendszerének szem előtt tartása mellett, a köz és az egyes polgár érdekeinek, jogainak és igényeinek figyelembevételével lássa el. Alapvető követelmény, hogy a hivatásos állomány tagjaként az Alaptörvényben, a jogszabályokban és a közjogi szervezetszabályzó eszközökben foglaltaknak megfelelően éljen és dolgozzon.

- e) A magánélettel és a megjelenéssel kapcsolatos követelmények

A rendőr külső megjelenése legyen alkalomhoz illő, egyenruha viselete előírászerű és tiszteletet parancsoló, polgári ruházata pedig rendezett és tiszta. Öltözködésében kerülje a szélsőségeket, munkahelyén, környezetében tartson rendet és tisztaságot. Tekintse személyes ügynek önmaga és munkatársai egészségének, biztonságának, valamint az élő és a természetes környezet állapotának védelmét.

Életvitelével vívja ki környezetébe tiszteletét és megbecsülését. Ne adjon okot tisztességében való kételkedésre, a társadalom rosszállására, baráti körét úgy válassza meg, illetve kapcsolatrendszerét úgy alakítsa ki, hogy a szolgálati helyén vállalt kötelezettségeivel, esküjével ne kerülhessen szembe, továbbá ne alakulhasson ki elvtelen, törvénybe ütköző elkötelezettségi, függőségi helyzet.

A rendőr mindig legyen figyelemmel arra, hogy a polgárok személyén, életvitelén keresztül a rendőrség tevékenységét is megítélik, szabadidejében ne folytasson munkájához, szolgálatához méltatlan tevékenységeket. Tartózkodni kell minden félreérthető és félrevezető, a munkahelyi feladataival összefüggő - írásban vagy szóban tett - nyilatkozattól és információadástól, a „jólétesültség” látszatának keltésétől, valamint a belső, szolgálati jellegű nehézségek, problémák, kapcsolatrendszerek, információk,

adatok szükségtelen részletezésétől. Személyes és családi pénzügyei legyenek rendezettek, életvitele álljon összhangban vagyoni, jövedelmi helyzetével, mindenkori jövedelme és teherbíró képessége alapján vállaljon anyagi terheket.

f) A polgárokkal való érintkezés követelményei

A rendőr hivatalos eljárása során tegyen eleget annak az elvárásnak, miszerint - a társadalom védelme érdekében igénybe vett legitim erőszak alkalmazása során - a jogsértő polgárok sem veszíthetik el emberi méltóságukat. Oltalmazza a fogvatartottak személyét és egészségét, biztosítsa részükre a védelem jogát, a hozzátartozókkal való kapcsolattartás - előírások szerinti - elősegítését.

Szolgálati munkáját a törvényesség, a szakszerűség, a tárgyyszerűség, a pontosság, a gyorsaság és a határidők pontos betartása jellemezze. A rendőr legyen udvarias, türelmes, részrehajlástól és előítéletektől mentes, ugyanakkor következetes és határozott. A jogszabályok által biztosított hatalommal, befolyással semmilyen körülmények között ne éljen vissza. Törekedjen a polgárok gondjainak, problémáinak megoldására még abban az esetben is, ha ez nem lenne munkaköri kötelessége.

A rendőr a munkája során kezelt nyilvántartások adatait csak jogszabályokban meghatározott célra és módon használhatja fel. Titoktartási kötelezettsége kiterjed minden olyan ismeretanyagra, amelyek szolgálati tevékenysége során, illetve hivatásával összefüggésben jutott a tudomására, különösen a hivatásával összefüggő bizalmas adatnak minősülő információkra, a szerv működésére, szervezetére, tevékenységére vonatkozó, jogszabályokban nem szereplő előírásokra, ismeretekre.

g) Az összeférhetlenséggel kapcsolatos követelmények

A rendőr tartsa be a Hszt. összeférhetlenséggel kapcsolatos rendelkezéseit és tartózkodjon attól, hogy munkahelyén, szolgálati, hivatali tevékenységében, megjelenésében és megnyilvánulásaiban kifejezésre juttassa párthoz, egyéb politikai szervezethez kötődését, szimpátiáját. Beosztását, hatáskörét saját, családjá vagy más személy anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi érdekeinek előmozdítására nem használhatja fel.

h) A véleménynyilvánítás

A rendőr - a törvényben meghatározott esetet kivéve - nem bírálhatja a részére kiadott parancsot, intézkedést, arról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, nem tehet a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot, továbbá nem nyilváníthat magánvéleményt a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban. Nem állíthat elő és nem terjeszthet szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.

A hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor és magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot nem hozhat nyilvánosságra.⁵⁸

„A jövő a tudásról, a teljesítményről szól. A tudásból nem feltétlenül következik a teljesítmény, de teljesítmény kevésbé képzelhető el tudás nélkül. E kettő együtt maga az ember és lényege. A teljesítmény hozzájárulás a választott szervezet közös kosarába tartozó értékek gyarapításához. A

⁵⁸ 41/2019. (XII. 13.) ORFK utasítás a közösségi média és az internetes felületek rendőrségi használatáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-41-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

teljesítmény jellemez Téged, a tudásodat, az akaratodat, a szorgalmadat, a kreativitásodat, az eredményeidet. Tedd lehetővé, hogy mérhetővé válj, és ne találtass könnyűnek.”⁵⁹

3.3. A rendőr által betartandó etikai normák

A rendőrség hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyát sajátos közjogi helyzet jellemzi a tágabb költségvetési szféra foglalkoztatás-jogi rendszerében. Tevékenységüket elsősorban jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök határozzák meg. Funkciójukból, feladatrendszerükből adódóan a társadalom - indokoltan - az átlagosnál magasabb szintű erkölcsiséget vár el. Azért, hogy az érintettek - minden vonatkozásban - eleget tudjanak tenni a társadalom által támasztott követelményeknek, valamint hivatásuk jó színvonalú teljesítésének, indokolt meghatározni a rájuk vonatkozó, illetve az általuk betartandó etikai alapelveket. Az etikai alapelvekben összefoglalt normarendszer betartását meghatározóan az érintett szervezetek szervezeti kultúrája, morálja, szakmai-, lelki- és emberi ismerete valósítja meg.

3.3.1. A hivatásetikai alapelvek általános célja

Az alapelvek célja összefoglalni és meghatározni mindazon magatartási és viselkedési normákat, amelyek:

- morális alapot kínálnak a fokozott igénybevétellel járó közszolgálat ellátásához, a hivatástudat, a bajtársiasság, a segítőkészség, a testületi kötődés kialakulásához, illetve elmélyítéséhez;
- segítséget nyújtanak a helyes döntések, állásfoglalások kialakításához, az érintett szervek eredményes működésének biztosításához, ezen keresztül pedig tekintélyük megőrzéséhez, illetve folyamatos emeléséhez;
- megfelelő támpontokat, útmutatásokat adnak a beosztottnak és vezetőiknek az etikailag kifogásolható magatartások, az erősítendő, illetőleg a szankcionálandó cselekedetek felismeréséhez, azok pártatlan megítéléséhez és minősítéséhez;
- tartalmazzák mindazon előírásokat, követelményeket, amelyek zsinórmértékül szolgálnak az érintettek számára munkahelyi és magánéleti kapcsolatrendszerük működtetéséhez, továbbá a munkahelyen és a magánszférában elvárható életvitel kialakításához, problémáik megoldásához illetve konfliktusaik kezeléséhez.

„A hivatásoknak kölcsönösen összekapcsolódó tevékenysége csak akkor lehet eredményes, ha abban erkölcsi tényezők is érvényesülnek. A szakma bizonyos erkölcsi minőséggel, kötelezettséggel vagy felelősséggel rendelkezik, amely a szakmai etikában megtestesül. A szakmák jelentős részéhez speciális erkölcsi tényezők tartoznak. Az etikai kódex szabályozza, és irányítja a szakma képviselőit, mit kell tenniük egy adott helyzetben. A szakmai etika szakmai ideált képez, amelyre törekedni kell.”⁶⁰

⁵⁹ Dr. Horváth József, Prof. Dr. Kovács Gábor, Dr. Kovács István (2022): Szolgálj Tisztességgel! Becsülettel a Haza szolgálatában. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság. 248. old.

⁶⁰ Jozef Balga (2009): A rendészet kultúrája és az etikai kódex Forrás: <http://www.pecshor.hu/periodika/2009/balga.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.15.) 6. old.

3.3.2. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a hivatásos állomány tagjai tekintetében különösen a hűség, a nemzeti érdek előnyben részesítése, a méltóság és a tisztesség, az előítéletektől való mentesség, a pártatlanság, a felelősségtudat, a szakszerűség, az együttműködés és az arányosság. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a rendvédelmi szerv rendvédelmi igazgatási alkalmazottai tekintetében különösen az elkötelezettség, nemzeti érdek előnyben részesítése, a tisztesség, előítéletektől való mentesség és az együttműködés. Mindezeken túlmenően a vezetői beosztást betöltőkkel és a rendvédelmi igazgatási alkalmazotti jogviszonyban álló vezetőkkel szemben támasztott további etikai alapelv a példamutatás, a szakmai szempontok érvényesítése és a számonkérési kötelezettség.

3.3.3. A rendőri hivatás etikai kódexe

2007. július 04-én kiadták a Rendőri hivatás etikai kódexét, mely azon etikai alapszabályokat tartalmazza, amelyek igazodnak a rendőr különleges közszolgálati hivatásának alapkövetelményeihez, és annak kötelező jogi előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek. Célja, hogy erkölcsi iránymutatásul szolgáljon, mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá mértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.

Az általános hivatás etikai alapelveken túl, a hivatásos állomány tiszti beosztású tagjai feladataik ellátása során, a következő különös magatartási követelményeknek is tegyenek eleget az eredményes munkavégzés érdekében:

- ismerjék meg a döntések meghozatalához szükséges információkat; a többi vezetőt és munkatársat - kellő időben és módon - lássák el a munkavégzésükhöz szükséges információkkal;
- személyes példamutatásukkal mozdítsák elő, hogy az általuk irányított szervezeti egységekben együttműködő, támogató, konstruktív, jó munkahelyi kapcsolatok és munkahelyi légkör alakuljon ki, ill. maradjon fenn;
- az erőforrások felosztásakor, valamint a feladatok megosztásakor ne éljenek vissza beosztásukból származó lehetőségeikkel;
- kizárólag olyan feladatokkal bízzák meg munkatársaikat, amelyek elvégzése elvárható az adott munkakör betöltőjétől;
- a munkatársak közötti munkamegosztás, valamint a velük és közöttük való együttműködés megszervezésekor törekedjenek az egyenlő terhelés kialakítására;
- ösztönözzék a tehetségek kibontakoztatását és érvényesülését, továbbá - a hatályos jogi szabályozás keretei között - biztosítsák az előmenetel esélyegyenlőségét.

A vezetői-irányítási feladatok végrehajtása során:

- a feladatok, parancsok, utasítások kiadásánál törekedjenek az egyértelműségre, a tárgyilagosságra és a megfelelő hangnem használatára;
- a vezetői funkciók meghatározott körének delegálásával ösztönözzék munkatársaikat, beosztottaikat arra, hogy aktívan kapcsolódjanak be saját munkájuk tervezésébe és irányításába; törekedjenek a kreativitás, az önmegvalósítás és az önkifejezés igényéből származó előnyök tudatos kihasználására;

- az elvégzendő munka jellegétől, illetve a helyzet adta lehetőségektől függően vegyék figyelembe munkatársaik véleményét, javaslatait.

A munkatársakkal való kapcsolataik során:

- segítsék nehézségekkel küzdő beosztottaikat, hatáskörükön belül adjanak meg minden segítséget; lehetőségeik hiányában kezdeményezzék rászoruló beosztottjaik jogi egészségügyi, szociális, szakmai és egyéb támogatásának biztosítását;
- a munkahelyi problémák és konfliktusok feloldásában kellő tapintattal, empátiával és körültekintéssel, de határozottan és késlekedés nélkül járjanak el;
- magatartásuk a munkában és a magánéletben legyen példamutató, követésre érdemes;
- tanúsítsanak nyitott, türelmes, megértő magatartást munkatársaik szakmai és emberi problémáinak és felvetéseinek meghallgatása, illetve megoldása során;
- védjék meg munkatársaikat, beosztottaikat a megalapozatlan vádaktól, rágalmaktól, a megvádolt munkatársaknak adják meg a védekezés lehetőségét;
- munkatársaikkal szemben mindig olyan hangnemet használjanak, amely alkalmas a vezetői tekintély fenntartására, de amely nem sérti beosztottaik emberi méltóságát és önbecsülését;
- tanúsítsanak kellő szociális érzékenységet munkatársaik problémáinak megoldásában, ismerjék meg és vegyék figyelembe családi, egészségi, anyagi, egzisztenciális és egyéb - emberileg méltányolható - körülményeiket is; figyeljenek fel minden olyan jelenségre, amelyek indokolatlan életvitel-változásra utalnak és a problémák megszüntetése vagy a gondok enyhítése érdekében tegyenek meg minden tőlük elvárható;
- a vezetők egymás közötti kapcsolataikban legyenek segítőkészek, tartsák tiszteletben egymás hatáskörét;
- vegyék figyelembe munkatársaik körülményeit, ha váratlan helyzetekben rendkívüli munkavégzésre van szükség, segítsék a nehézségekkel küszködő beosztottaikat feladataik eredményes ellátásában.

A teljesítmény értékelése és elismerése során:

- azonos szempontok szerint ítéljék meg beosztottaik munkáját, magatartását, a feladatokhoz való hozzáállását elismerésnél, jutalmazásnál vagy szankciók alkalmazásánál;
- munkatársak folyamatos minősítése a munkavégzésre irányuljon és ne a személyre;
- a munkavégzéssel összefüggő ellenőrzéseknél, számonkéréseknél, ösztönzéseknél, illetve elismeréseknél legyenek következetesek, reálisak és igazságosak; a teljesítményértékelés keretében, megállapításaik során törekedjenek az objektivitásra és a korrektségre, véleményüket munkatársaikkal minden esetben személyesen közölgjék; a motivációs beszélgetések elsődlegesen a munkatársak fejlesztésére, a jobb eredmények ösztönzésére irányuljanak.

A Magyar Rendvédelmi Kar (a továbbiakban: MRK) feladata, hogy megalkotja a hivatásetikai részletszabályokat és a meghatározott keretek között kialakítja az etikai eljárás rendszerét.

A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex írásos formában rögzített elvi szabályrendszer a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai számára, amely olyan alapszabályokat tartalmaz, amelyek igazodnak a különleges közszolgálati jogviszonyhoz, e hivatás alapkövetelményeihez és annak kötelező jogi jellegű előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek. A célja, rendeltetése, hogy „zsinórmértékként”

irányt mutasson mind a szolgálatban, mind az azon kívüli időben történő magatartásra, viselkedésre vonatkozóan.

Az MRK etikai vétség gyanúja esetén tagja ellen etikai eljárást folytat le. Etikai vétséget követ el az, aki megszegi a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit, a Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexnek a rendvédelmi szerv hivatásos állományára vonatkozó előírásait, valamint az Alapszabály vagy az Etikai Eljárási Szabályzat rendelkezéseit. Az etikai eljárás eredményeként az MRK a szolgálati viszonyban álló taggal szemben fegyelmi eljárást kezdeményez a fegyelmi jogkör gyakorlójánál, illetve javaslatot tehet az állományilletékes parancsnoknak a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére, figyelmeztetést vagy megrovást alkalmaz, továbbá lehetősége van az eljárás megszüntetésére is.

3.4. Együttműködés a munkahelyi kapcsolatokban, a Magyar Rendvédelmi Kar és a szakszervezetek

A szolgálati feladatok végrehajtása során minden esetben törekedni kell az együttműködésre, a problémák közös megoldására, egymás, illetve a szolgálat érdekeinek figyelembevételére, a konfliktusok elkerülésére, valamint a szükséges segítségnyújtás megadására.

Az egymás közötti hivatalos és nem hivatalos érintkezést tiszteleten, megbecsülésen, a kollegialitáson, illetve a bajtársiasságon alapuló magatartás kell, hogy jellemezze. A vezetés célja a közös eredmények elérése és a csoportmunka hatékonyabbá tétele. Kerülni kell a felesleges rivalizálást az állomány tagjai, illetve a szervezeti egységek között, előnyösebb a kölcsönös összefogás és a segítségnyújtás.

A munkaügyi kapcsolatok terén - ahol az érdekegyeztetés, érdekvédelem a mindennapok része - kisebb vagy nagyobb mértékben szükségszerűen jelen vannak a véleményeltérések, érdekkülönbségek, ebből következően a konfliktusos helyzetek is. A munkaügyi konfliktusok megoldásánál a vezetőnek szintén vezérlő elve kell, hogy legyen az együttműködés. A munkáltató és a munkavállalók között az eseti érdekellentétek mellett számos kérdésben érzékeny viszony van, hisz a szervezet stabil működése, a jó munkahelyi közérzet és még számos tényező olyan közös érték, amely az érdekellentétből fakadó konfliktusoknál az együttműködésre ösztönözhetik a feleket.

3.4.1. A Magyar Rendvédelmi Kar

Az MRK a rendvédelmi szervek hivatásos állományának tagjainak és a rendvédelmi igazgatási alkalmazottaknak az önkormányzattal rendelkező rendvédelmi szakmai köztestülete, amely kötelező tagsági viszony alapján működik. A közgyűlésének tagjait a rendvédelmi szervek hivatásos állományának tagjai és rendvédelmi igazgatási alkalmazottjai közül választják meg öt évre, titkos szavazással a választási szabályzat szerint. A rendvédelmi szervvel fennálló hivatásos vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati viszony alapján a hivatásos állomány tagja és a rendvédelmi alkalmazott az MRK tagjává válik. Az MRK résztestületként működik annak rendőrségi tagozata. Az MRK - a közös értékalapú, egységes rendvédelmi hivatásrend megerősítése érdekében - a rendvédelmi szervek hivatásos és rendvédelmi alkalmazotti állományának önszabályozásával, szakmai továbbképzésével, érdekképviseletével kapcsolatos feladatokat lát el.

Az MRK szervezeti rendszere szerint döntéshozó és végrehajtó szervekből, ezen belül képviselői, ügyintézői testületekből, tisztségviselőkből és ügyintéző szervekből áll, melyek a köztestületnek a jogszabályban, illetve az alapszabályban meghatározott feladatait látják el. A feladatok döntően a szolgálati viszonytal kapcsolatos javaslattételhez, a hivatásetikai eljáráshoz, a szakmai köztestületi működéshez, a rendvédelem rendszerének fejlesztéséhez illetve a továbbképzéshez és vizsgarendszerhez kapcsolódnak.

3.4.2. A szakszervezetek

A hivatásos állomány tagjai érdekképviselői szerveket - a Hszt. meghatározott keretei között, az egyesülési jog alapján - hozhatnak létre, valamint csatlakozhatnak azokhoz. Az érdekképviselők a törvény keretei között szabadon működhetnek és gyakorolhatják jogosítványukat. Nem szervezhetnek sztrájkot és tevékenységükkel - ideértve a rendvédelmi szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is - nem akadályozhatják meg a rendvédelmi szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancs és az intézkedés végrehajtására vonatkozó kötelezettségének teljesítését. A rendőr nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes.

A szakszervezet olyan érdekképviselői szerv, amelynek elsődleges célja a hivatásos állomány tagjainak szolgálati viszonyával kapcsolatos érdekeinek előmozdítása és megvédése. A szakszervezet számára biztosított jogok a rendvédelmi szervnél képvisellel rendelkező szakszervezetet illetik meg. A feleket együttműködési és tájékoztatási kötelezettség terheli a tevékenységük során, melynek keretében a rendvédelmi szerv a tájékoztatást megtagadhatja, ha ez olyan tény, információ, megoldás vagy adat nyilvánosságra kerülésével járhat, amely a rendvédelmi érdekeket vagy a rendvédelmi szerv jogos érdekeit, vagy együttműködését veszélyezteti.

A szakszervezet nevében vagy érdekében eljáró személy olyan tény, információt, megoldást vagy adatot nem hozhat nyilvánosságra, és - a Hszt.-ben meghatározott célok elérésén kívüli tevékenysége során - nem használhat fel, mely veszélyezteti a rendvédelmi érdekeket vagy a rendvédelmi szerv jogos érdekeit, vagy együttműködését. A tevékenysége során tudomására jutott információkat is csak a rendvédelmi szerv jogos érdekeinek, valamint a rendvédelmi érdekeknek a veszélyeztetése, valamint a személyiségi jogok megsértése nélkül hozhatja nyilvánosságra. A teljes jogegyenlőség biztosítása keretében érdekképviselői szervezethez való tartozás, vagy az attól való tartózkodás nem vonhat maga után diszkriminációt.

A rendvédelmi szervnél a szolgálati viszonyal összefüggő érdekegyeztetésben a rendvédelmi szerv kijelölt képviselője és a szakszervezet választott tisztségviselője vesz részt. Az állományilletékes parancsnok a szakszervezet által tett észrevételekre, javaslatokra vonatkozó álláspontját, valamint a tájékoztatásra adott válaszát legkésőbb harminc napon belül, indokolásával együtt közölni köteles. A szakszervezet a rendvédelmi szervtől a hivatásos állomány tagjainak szolgálati viszonyal összefüggő gazdasági és szociális érdekeivel kapcsolatban tájékoztatást kérhet. A szakszervezet jogosult a hivatásos állomány tagját érintő munkáltatói intézkedéssel, döntéssel vagy annak tervezetével kapcsolatos véleményét a rendvédelmi szervvel közölni és a hivatásos állomány tagjait az érdekegyeztetéssel és a szolgálati viszonyal összefüggő kérdésekben tájékoztatni.

A vezetők érdekképviselői szervezetekkel való kapcsolattartása során is együttműködésre és az egyenrangú partneri viszony kialakítására kell törekedni, a vitás kérdésekben keresni kell a megegyezés lehetőségét, továbbá javasolt megelőzni a szükségtelen konfliktusok kialakulását.

Az rendőrségi munkavállalói képviselet konzultatív fórumaként - a képvisellel rendelkező szakszervezetek és az ORFK kijelölt felsővezetői részvételével - rendszeresen ülésezik a Rendőrségi Érdekegyeztető Tanács (RÉT).⁶¹ A fórum célja - a munkabéke fenntartása érdekében - az országos rendőrfőkapitány irányítása és felügyelete alá tartozó munkáltatók és a velük foglalkoztatási jogviszonyban állók érdekeinek, törekvéseinek, álláspontjainak feltárása, egyeztetése, a kölcsönös tájékoztatás, a konzultáció és az információcsere, valamint a munkaügyi kapcsolatok szabályozott működtetése és a munkaügyi konfliktusok megelőzése, feloldása.

⁶¹ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

II. RÉSZ

VEZETÉSI FUNKCIÓK ÉS MUNKAFORMÁK GYAKORLÁSA A RENDŐRSÉG SZERVEINÉL

1. Vezetési funkciók gyakorlása

1.1. Az információ és a tudás

Információs társadalomban élünk, eláraszt bennünket az, hogy mindenki a tudomásunkra akar hozni valamit, vagy mi szeretnénk megtudni sok mindent. De mi is az az információ? Információ minden olyan adat, hír, ismeret, amely bizonytalanságot szüntet meg és döntésre készítet.⁶² Napjainkban csak az a szervezet tud hatékonyan és eredményesen működni, amely hatékonyan meg tudja szűrni és fel tudja dolgozni a tevékenységi körébe tartozó információs mennyiséget. A szervezet sikerességének alapfeltétele, hogy felkészült legyen az információk befogadására és annak feldolgozására. A sikeres tevékenységhez szükséges, de elégséges információk biztosítása nagymértékben elősegíti a szervezet munkáját.

Az információ megszerzése mára már rendkívül egyszerűvé vált, hiszen az internet a különböző adatbázisok, programok, a mesterséges intelligencia biztosította lehetőségek a legtöbb információ rövid időn belüli megszerzését teszik lehetővé. Az információáramlás sebessége rendkívül felgyorsult, ezzel együtt a lexikális ismeretek, a klasszikus értelemben vett „tudás, lexikális tudás” fokozatosan a háttérbe szorul, hiszen nem szükséges minden ismeretünket pontosan felidézni, elegendő a keresett ismeret, tudás, feltalálási helyének beazonosítása a virtuális világban. Lassan odajutunk, hogy idegen nyelveket sem kell tanulnunk, hiszen ott vannak az egyre jobb fordító programok, melyek hatékony segítséget nyújtanak a kommunikációban. Ez persze ne tévesszen meg senkit! A logikus és elvonatkoztatott gondolkodáshoz, az összefüggések feltárásához, az előrelátó tervezéshez, a döntésekhez, az emberi kapcsolatok formáláshoz fejlett gondolkodásmódra van szükségünk, ezt sajátítsuk el az iskolában és ne elégedjünk meg a minimummal, sőt fiatal rendvédelmi szakemberként törekedjünk arra, hogy tudásunk és műveltségünk minél szélesebb körű legyen.

E mellett fordítsunk kiemelt figyelmet a technika adta lehetőségek kihasználására, legyünk képesek mindent megtalálni a világhálón, az adatbázisokban, tudjuk kezelni a különböző lekérdezési rendszereket, sajátítsuk el a mesterséges intelligencia alkalmazását.

Az információk mennyiségi és minőségi gyarapodásával együtt jár azok hatékony feldolgozásának igénye. A feldolgozás alapvető célja a szükséges, elégséges mennyiségű és minőségű információ értékelése, a releváns információknak a korábban megszerzett információkkal történő összekötése, kapcsolása, ezáltal pontos kép kialakítása az aktuális helyzetről, állapotról.

1.1.1. Az információ megjelenése a rendőri szervezetben

A rendőri szervezetet éltető, mindent átható és mozgató eleme maga az információ. A rendőrség, a rendvédelmi szervek tevékenységében a reagáló-, szolgáltató tevékenység jelentős részét teszi ki az, hogy különböző bejelentésekre, eseményekre, információkra, olyan válaszlépéseket tesz, amelyekkel az adott helyzeteket kezeli.

⁶² Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest: Dialóg Campus Kiadó. 53. old.

A rendőrség társadalmi környezetben tevékenykedik, amely környezet egy része (a jogsértő személyek) nem támogatja a rendvédelmi szervek munkáját. Természetes jelenség, hogy a világ fejlődése a jogsértő cselekményeket elkövető személyeket sem hagyja érintetlenül, a jogsértő személyek általi elkövetési módszerek is folyamatosan fejlődnek és változnak. Az elkövetők többsége valamilyen digitális nyomot hagy maga után, amelyek feltárása biztosíthatja a hatékony rendőri ellentevékenységet. A társadalom tagjainak jelentős része viszont segíti a rendvédelmi szervek munkáját, hiszen felismerik azt, hogy azok a közösség érdekében tevékenykednek.

A rendőrség igazi ereje a személyi állományában van, amely abban mutatkozik meg, hogy az állomány milyen mennyiségű és minőségű információt képes felismerni, megszerezni, befogadni, azt elemezni-értékelni, a meghatározott szempontok alapján feldolgozni. A feldolgozást követően azokból következtetéseket levonni és új információt előállítani, azt az illetékeseknek továbbítani és azt a szolgálatellátás során hatékonyan alkalmazni. Megállapíthatjuk, hogy a mai rendőrségi szervezet egy információgyűjtő, feldolgozó, szolgáltató és felhasználó szervezet.

1.1.2. A szükséges és elégséges információk arányának mérlegelése

A rendőri szervezetben nagyon fontos vezetői feladat annak mérlegelése, hogy a szükséges és elégséges információk a vezető döntéséhez rendelkezésre állnak-e. Esetenként a vezető, a döntések meghozatala előtt és annak folyamatában időprésbe kerül, ekkor el kell döntenie, hogy a szükséges rendelkezésre álló információ megfelel-e az elégséges feltételeinek – azok alapján felelősséggel tud-e dönteni. A döntést halogató vezető folyamatosan újabb és újabb információkat akar beszerezni, míg a kockázatot vállaló, akár kevesebb információ alapján, általában szakmai tapasztalataira és megérzéseire hagyatkozva hozza meg döntéseit. Számos olyan eset is lehetséges, amikor nincs lehetőség minden olyan információ megszerzésére, amire kíváncsiak vagyunk, ennek ellenére döntésre kell jutnunk. Ebben jelentős segítséget adnak a korábbi események tanulságai és a vezetői tapasztalat.

1.1.3. A szervezet aktív információgyűjtő tevékenysége

A rendőrség folyamatosan aktív tevékenységet folytat az információk megszerzése érdekében. Nem csak arra vár, hogy az információk önmaguktól beérkeznek a szervezethez, hanem a szervezeti célok, követelmények, feladatok elvégzéséhez, az eredményessége biztosításához aktívan tematikus módon, előre meghatározott formában, a szükséges források bevonásával célirányos információgyűjtést végez. Számba kell venni a látencia nagyságát is, hiszen nem minden esetben jut el az információ a szervezethez, nem válik ismertté a jogsértés. Ezáltal azt feltételezi a szervezet, hogy a beérkezett adatok alapján kedvezőek a statisztikai eredmények, de ebből adódóan a statisztika nem mindig tükrözi a teljes valóságot.

1.2. Az információk felosztása, formái és jellemzői

A sikeres vezetői munka alapeleme az, hogy minden szintű vezető folyamatosan rendelkezzen a vezetett tevékenység irányításához és működtetéséhez szükséges releváns információkkal. Elengedhetetlen, hogy a vezető minden szükséges olyan információt birtokoljon, amely alapján a szervezetre hatással lévő adatokat, információkat, eseményeket, tényezőket elemezni és értékelni tudja, arra időben és megfelelően tudjon reagálni.

A Rendőrség különböző szintű vezetőinek jól megszervezett belső információs rendszer áll rendelkezésére, amely a szervezetet ért külső és belső hatásokról ad tájékoztatást (összefoglalók, elemzések, hírlevelek, honlapok, belső tájékoztatók, statisztikák, sajtófigyelők, stb.).

Jellemzően az információk „elárasztják” a vezetőket, ezért megfelelő „szűrőrendszer” nélkül nagyon megnehezítheti az életüket a sok fölösleges ismeret. A vezetőnek olyan elemző-értékelő rendszert kell kialakítania, ami biztosítja, hogy az információk közül csak azok jussanak el hozzá, amelyek relevánsak és hatással lehetnek az ő vagy szervezete munkájára. Az információk megszerzése az alábbi módokon történhet:

- Közvetlen módon megszerzett információk során a rendészeti szerv tagja egyenesen az információs forrástól kap tájékoztatást, amely általában pontos és megbízható. Ilyen például a felettes szerv által biztosított információ vagy az alárendeltektől, vagy együttműködőktől közvetlenül kapott információ.
- Közvetett módon szerzett információk azok az információk, amelyek nem közvetlenül a források helyéről, hanem közvetítő csatornákon keresztül érkeznek a rendészeti szerv tagjához, vezetőjéhez. Ilyennek tekinthetjük a különböző beszámolókat, értékeléseket, jelentéseket, statisztikai adatokat, stb. Ezek az információk általában elég pontosak, de felhasználásuk során esetenként ellenőrzésre szorulnak.

A rendőri vezetőhöz vagy a szervezethez eljutott információk főbb lehetséges formái és főbb jellemzői:

- A szóbeli információk – amelyek közvetlenül érkeznek a felhasználóhoz, megteremtve a lehetőségét az azonnali és gyors reagálásnak, és ha szükséges, azok pontosításának. Hátránya: nem rendelkezik bizonyító erővel, esetleg félreérthető. Fiatal vezetőnek legcélszerűbb a jegyzetfüzetbe vagy digitális felületre az információnak a vételével egy időben történő rögzítése. (Esetenként fontos lehet az információ vételének pontos időpontja, az információ szolgáltatója, elérhetősége és egyéb jellemzők [ki, mit, mikor, hol, miért és hogyan], az intézkedések és azok időpontja. Ezeket is minden esetben jegyezzük fel füzetünkbe. Különálló lapokra nem célszerű jegyzetelni, mert esetenként azt nehézkes lehet visszakeresni – kidobhatjuk, elkallódhat, erre a célra legjobb a jegyzetfüzet, amiben mindent feljegyzünk).
- Az írásos információk az adatok átvitelének egyik legfontosabb formája, bizonyítható, normatív jellegű lehet, alakítása pontosan meghatározott, ezért elkészítése esetenként több időt vesz igénybe. Hátránya, hogy növeli a bürokráciát, idő- és munkaerő-igényes, nem biztosítja az azonnali közvetlen visszacsatolás lehetőségét, hiszen napok telhetnek el, míg írott anyagunk célba jut. Elfogadott és jó módszer, hogy kombinálva kerül alkalmazásra a szóbeli közlési móddal (a szóban, előzetesen pontosítottak írásban is közlésre/kiadásra kerülnek, ezzel a módszerrel felhívjuk a címzett figyelmét az anyagunk időszerűségére – feltehetően várni fogja előterjesztésünket.) Elfogadott az e-mail, különböző levelezőrendszerek alkalmazása is, de mindenképpen fontos, hogy egy ideig őrizzük meg e-mailjeinket. (Mindig törekedjünk a rövid, tömör, szabatos, pontos megfogalmazásra – ha lehetséges, mondanivalónkat egy oldalban foglaljuk össze, és ha szükséges, akkor csatoljunk mellékleteket az általunk készített anyagokhoz, jelentésekhez.)
- A szemléltető információk közé soroljuk a különböző vázlatokat, térképeket, grafikonokat, kimutatásokat, amelyek tömör, lényegre törő, áttekinthető információkat nyújtanak. (Jelentések, összefoglalók készítése alkalmával – ha lehet – alkalmazzuk gyakran e lehetőséget. Törekedjünk a szemléletes, tömör összefoglalók, jelentések készítésére, amelyeket olyan mellékletek

egészítenek ki, amelyek tartalmazzák a főbb részleteket. Ha érdeklí a címzettet, akkor majd megnézi!)

- Adatformátumú információknak tekinthetők azok az adathalmazok, amelyek külön meghatározott szempontok alapján csoportosítva a rendőri szolgálati tevékenység során valamilyen ismeretet hordoznak, összefüggéseket fejeznek ki (pl. a bűnözési, közlekedésrendészeti adatbázis-rendszerek, stb.).
- Az információ rögzítése történhet hagyományos eszközökkel, elektronikus úton.
- Az információk dokumentálása érdekében a tudásra jutás időpontját, tartalmát, fellelésének, ismertté válásának körülményeit, valamint az ezzel összefüggő egyéb adatokat megfelelően, pontosan, visszaellenőrizhetően, az információ természetétől függően egyes esetekben azonnal írásba kell foglalni, vagy eredendően technikai eszközökkel kell rögzíteni. Halaszthatatlan esetben előzetesen szóban kell tájékoztatni a további eljárásra illetékes személyt vagy szervet. Kezdő tisztként viszont előtte gondoljuk át, mit szeretnénk jelenteni, esetleg magunknak írjuk le jelentésünk sarokpontjait.⁶³

Az információk szűrése azt jelenti, hogy az általában erre a feladatra létrehozott szervezet a nagy mennyiségű adathalmazból kiválasztja a szervezetre jelentőséggel bíró információkat. Az információ elemzése és értékelése valójában a megszerzett információk részekre bontását, osztályozását jelenti, amely tartalma sürgősségének és tárgyának megfelelő rangsorolásában, sorrendbe állításában merül ki. Első és legfontosabb az információk megalapozottságának ellenőrzése, hitelesítése. Az ellenőrizetlen, hiteltelenné váló információk alkalmatlanok helyes következtetések levonására. Minden elemzés annyit ér, amennyit az elemzés után megállapítunk.

Az ismeretek feldolgozása speciális tudást, a szabályok ismeretét feltételezi. A feldolgozásban igénybe vehetők a statisztikai, szociológiai módszerek, szövegelemzések, prognózisok készítése, konzultációk, kockázat-, veszély- és bűnelemzések, profilalkotás, egyes ügyek elemzése, sorozatban elkövetett bűncselekmények elemzése, bűncselekményi fertőzöttség és veszélyeztetettség, bűnvonzó területek bemutatása, bűnelkövetők megjelenési területei, a bűncselekményekkel gyanúsítható személyek kapcsolati hálójának megrajzolása, statisztikai adatok elemzésében a korreláció számítás, a trendek bemutatása, stb.

Az információt továbbító személyt kérésére vagy az információ természetétől függően meghatározott védelemben kell részesíteni. Az információk korrekt kezelésének elengedhetetlen kísérője a „forrás” védelme. E körben kell figyelemmel lenni a diszkrécióra, a hatóság és az eljáró személy etikusságára és nem utolsósorban a minősített adatok megfelelő kezelésére.

Az információkra adandó válaszok körében nélkülözhetetlen a reagálási képesség fenntartása és az érdemi válaszok megadása. A válaszok skálája az azonnali intézkedéstől az információ ellenőrzésén át – ha például az bűncselekményre, vagy annak bekövetkezésére utal – minden egyéb halaszthatatlan és az információ tartalmához igazodó feladat elvégzéséig terjed.

A szervezet által összegyűjtött információkat általában az informatikai adatbázisokba való feltöltéssel dolgozzák fel, ahonnan különböző lekérdezési lehetőségekkel összefüggések kereshetők például a különböző jogellenes cselekmények elkövetési módszereire, jellemzőire, időbeni és területi határaitra. A felfedett összefüggések gyakran jelentős segítséget nyújtanak a felderítő és bűnmegelőző, valamint a bűnüldöző munkában. Soha ne sajnáljuk az időnket az információk elemzésére!

⁶³ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest: Dialóg Campus Kiadó. 54-55. old. alapján - a szerző által átdolgozva.

Az információk tárolása hagyományos (írártár, levéltár, könyvtár) és elektronikus módon történhet (digitális adathordozó, digitális tároló helyek). F fiatal tisztként törekedünk arra – és kollégáinkban is tudatosítsuk –, hogy minél kevesebb papír alapú információhordozóval rendelkezünk, saját magunknak dolgozzunk ki olyan könyvtár (file) rendszert, amelyben könnyen megtaláljuk a keresett digitális anyagainkat. A könyvtár (file) neve tükrözze annak tartalmát, a készítés dátumát vagy a verzió számát. Minden évben hozzunk létre külön filerendszert az anyagainknak, hiszen az évek múlásával egyre nő az anyagok mennyisége és ezáltal könnyebb lesz azok visszakeresése. Használjuk széles körben a technikai lehetőségeket, hiszen ez a jövő.

Az információk továbbításának módja rendkívül változatos lehet (élőszóban és írásban, telefonon, e-mail útján, videokonferencia rendszereken), de követelmény, hogy az időben és bizonyítható módon eljusson a célszemélyhez vagy szervezethez.

1.3. Rendészeti adatforrások

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szervezeti elemei tevékenységének valós értékét minden esetben az adott illetékességi területen az állampolgárok részéről érzékelhető rendőri jelenlét tényleges hatása, valamint a bűnügyi és a közbiztonsági helyzet aktuális állapota határozza meg. A parancsnoki elemző-értékelő munkában, illetve a vezetői döntések előkészítésében elengedhetetlen a szervezeti egységek, szakterületek statisztikai szempontból történő vizsgálata.

Tisztában kell lenni azzal, hogy az esetek többségében még a legkörültekintőbb elemző-értékelő munka sem képes felszínre hozni azt, hogy az észlelt negatív jelenségek, kedvezőtlen tendenciák okai objektív törvényszerűsége-e, a Rendőrségen kívül álló tényezők és feltételek hatásaként jelentkeznek, vagy éppen a Rendőrség munkájának szervezetlenségében, alacsony intenzitásában, a belső tartalékok nem kellően hatékony feltárásában keresendők.

A rendészeti elemzés-értékelés szakszerűségének és megalapozottságának biztosításához elengedhetetlen a felhasznált adatok, adatforrások korrekt és egyöntetű megjelölése és használata. A hiteles adatok szakterületi bontásban az alábbiakban megjelölt helyeken található meg.

1.3.1. A rendészeti adatok, intézkedési mutatók forrásai

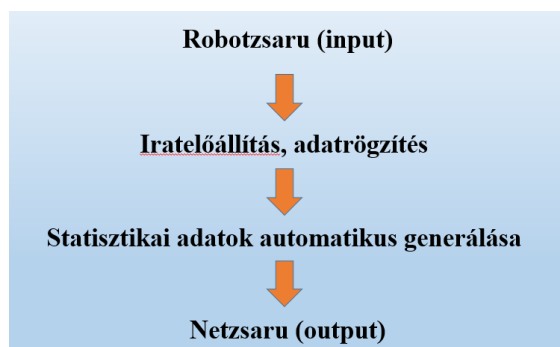
Rendészeti területen a határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer (a továbbiakban: HIIKK) adatbázisában szereplő adatok alkalmazandók 2013. július 1-jétől⁶⁴ (az azt megelőző időszak adatait a KREND statisztikai adatbázis tartalmazza).⁶⁵ Az adatokat az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Rendészeti Elemző-értékelő Osztály (a továbbiakban: REO) a rendészeti statisztikai kimutatásokban publikálja. A statisztikai kimutatásokban szereplő adatok vármegyei bontásban magukban foglalják a közrendvédelmi, a közlekedésrendészeti, a határrendészeti és az igazgatásrendészeti szolgálati ágak intézkedési mutatóit egyaránt. A HIIKK folyamatos fejlesztés alatt áll, ezáltal naprakészen követi a jogszabályváltozásokat.

⁶⁴ 7/2013. (III. 29.) BM utasítás a határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer használatának szabályairól. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-7-B0-0A> (letöltés ideje: 2023. 09. 05.)

⁶⁵ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

1.3.2. A HIIKK felépítése, működése

A HIIKK 5 szakterületi kategóriára osztható: közrendvédelem, közlekedésrendészet, határrendészet, igazgatásrendészet, idegenrendészet. A kategóriákhoz a szakterületeknek megfelelő statisztikai táblázatok tartoznak. A rendszer alapvető működése azon alapul, hogy a Robotzsaru rendszerben végzett ügyfeldolgozó, adatrögzítő tevékenység alapján rendelkezésre állnak a szükséges statisztikai adatok, amelyeket rendszerezve és összesítve a Netzsaru rendszerben lehet megtekinteni. A rendszer működéséhez alapvetően fontos a Robotzsaru rendszer egységes használata, mivel a statisztikai adatok iratmintákhoz, adatrögzítő felületekhez kötöttek.

4. számú ábra: a HIIKK működése
Forrás: A szerző saját szerkesztése

A keletkezett statisztikai adatok hitelességét kétségessé teszi a hiányos rögzítés, a nem megfelelő vagy pontatlan alkalmazás. Számos tevékenység esetében nem a Robotzsaru rendszerben történik az ügyfeldolgozás, vagy nem megfelelő az ügyfeldolgozás kialakítása, ezért nem oldható meg az automatikus adatszolgáltatás. Ilyen esetekben kell alkalmazni az ún. tömbösített adatrögzítést, amely a manuálisan gyűjtött vagy más szakrendszerből származó statisztikai adatok megfelelően adminisztrált rögzítésére szolgál. A tömbösített adatrögzítés során a megfelelő iratminta használatával közvetlenül a HIIKK táblázatokban rögzíthetők adatok (iratnév: statisztikai jelentéshez adatszolgáltatás, iratkód: BUEGRS).

5. számú ábra: HIIKK hitelesítési rend
Forrás: A szerző saját szerkesztése

A rendszer döntően automatikusan működik, ezért a fő hibaforrás a felhasználói oldal. A felhasználói hibák kiszűrése érdekében többszintű hitelesítési rendszert lett kialakítva. A legfontosabb szint a legalsó, a parancsnoki hitelesítés, amelyet az iratok, intézkedések revízióját végző vezetőnek kell végrehajtania a Robotzsaru rendszerben. Ezen a szinten hasonlítják össze az iratot vagy intézkedést az azzal generált statisztikával. Ez folyamatos tevékenység, tehát hónap közben kell végrehajtani. A többi hitelesítési szint (szakterületi, kapitánysági, vármegyei) az alsóbb szintű hitelesítések ellenőrzését végzi. Ezeket havonta egyszer, a tárgyhót követően kell végrehajtani. A havi statisztika lezárása után nincs módosítási lehetőség.

6. számú ábra: HIIKK adatszolgáltatási rendszer
Forrás: A szerző saját szerkesztése

A havonta lezárt, majd hitelesített adatbázisból készülnek el az aktuális statisztikai kimutatások. A HIIKK statisztika lekérdezése esetén a táblázatban lévő számokra kattintva a rendszer megadja a statisztikához tartozó ügyszámokat, melyeket kiválasztva azonnal meg lehet nyitni az ügyiratot és a szükséges vezetői ellenőrzéseket végre lehet hajtani.

1.3.3. A közlekedésrendészeti (baleseti) adatok forrásai

Tekintettel a hiteles adatok megjelenítésének szükségességére, a személy sérüléses közúti közlekedési balesetekre vonatkozó adatok közlésénél a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) elektronikus adatbázisainak, az évente megjelenő Közlekedési balesetek című kiadványnak, valamint a KSH Gyorstájékoztatóinak használata elengedhetetlen.

A KSH elektronikus adatbázisaiból a havi bontású országos baleseti adatok (elérés: https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0072.html) és a területi szintű negyedéves adatok (elérés: https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0077.html) is elérhetők.

A korábbi évekre vonatkozó adatok a KSH tájékoztatói adatbázisából (elérés: <https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/index.jsp>) érhetők el a rendelkezésre álló adatkörök használatával érhetők el. Figyelemmel arra, hogy a KSH jelenleg az RK-k illetékességi területére vonatkozóan nem publikál adatokat, a helyi szintű közúti közlekedési baleseti adatokat az adott vármegyei RFK bocsátja az ORFK rendelkezésére, összhangban a vármegyei szintű, KSH által hitelesített adatokkal.

A KSH által hitelesített adatok megjelenéséig a REO az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv által nyilvántartott előzetes adatokat publikálja, ebből kifolyólag mindig az aktuálisan megjelentetett helyzetképek tartalmazzák a legpontosabb adatokat.

1.3.4. A határrendészeti adatok forrásai

Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság által készített határrendészeti statisztikai kimutatók adatait a RZS rendszerbe integrált határrendészeti és idegenrendészeti modulok, valamint a NEKOR rendszer tartalmazzák. A RZS rendszer egy dinamikus adattár, melyből adódóan az előzetesen rögzített adatok az ügyfeldolgozás során változhatnak. Az egységes adatfeldolgozás érdekében a REO minden hónapban rögzíti az adott időszakra vonatkozó havi és göngyöltett adatokat (országos, területi és helyi szervekenkénti bontásban, viszonylatonként, minősítési és állampolgársági kategóriánként), majd publikálja azokat a felhasználók felé.

1.3.5. A rendészeti statisztikai kimutatók elérhetőségei

A rendészeti statisztikai kimutatókat szakterületi (pl.: közlekedésrendészeti, közrendvédelmi, határrendészeti, igazgatásrendészeti) bontásban, havonta adják ki, melyek kategóriánként (pl.: személysérüléses közúti közlekedési balesetek, elfogott embercsempészek száma), táblázatos formában és vármegyei bontásban tartalmazzák a havi adatokat, a megelőző év azonos havi adatait, továbbá az aktuális havi adatok megelőző év azonos havi adataihoz viszonyított dinamikáját is.

A statisztikai kimutatók ezen felül tartalmazzák még göngyöltve az aktuális év és az elmúlt évek adatait, az aktuális évi adatok megelőző év adataihoz viszonyított dinamikáját és az országos érték arányát, valamint bemutatják az előző évhez viszonyított tendenciákat (csökkenés, növekedés, megegyezés) is.

A statisztikai kimutatók megjelenítésénél fő szempont, hogy a rendészeti és a bűnügyi szakterület elemzése, kimutatói azonos formában (a táblázatok megjelenítésére alkalmazott egységes kategóriák és színek használatával) készüljenek, megkönnyítve azok értékelését és a vezetői döntések előkészítését.

**Személy sérüléses közúti közlekedési balesetek
2022. I-XII. havi statisztikai kimutatása
országos adatok**

	2021. XII.	2022. XII.	Dinamika 2021-2022	2010. I-XII.	2011. I-XII.	2012. I-XII.	2013. I-XII.	2014. I-XII.	2015. I-XII.	2016. I-XII.	2017. I-XII.	2018. I-XII.	2019. I-XII.	2020. I-XII.	2021. I-XII.	2022. I-XII.	Dinamika 2021-2022	Országos %-a 2022
BRFK	242	251	3,7%	3 087	3 278	3 120	3 310	3 366	3 545	3 747	3 685	3 745	3 810	2 955	2 997	3 078	2,7%	21,0%
Baranya	32	30	-6,3%	558	512	464	502	531	512	522	539	555	609	476	494	481	-2,6%	3,3%
Bács	49	73	49,0%	820	892	869	892	933	915	844	842	808	815	649	752	817	8,6%	5,6%
Békés	39	35	-10,3%	629	543	519	606	575	609	555	565	592	547	428	455	474	4,2%	3,2%
Borsod	72	65	-9,7%	815	742	701	697	680	805	760	760	834	796	745	734	664	-9,5%	4,5%
Csongrád	40	43	7,5%	714	686	591	679	683	694	687	660	695	679	542	527	563	6,8%	3,8%
Fejér	55	48	-12,7%	755	739	648	647	640	678	679	665	744	721	557	585	534	-8,7%	3,6%
Győr	44	53	20,5%	824	835	844	816	761	820	761	703	729	812	605	659	740	12,3%	5,0%
Hajdú	66	52	-21,2%	936	860	823	874	827	920	968	898	935	849	685	733	738	0,7%	5,0%
Heves	34	37	8,8%	457	455	420	447	458	470	477	536	564	549	508	494	496	0,4%	3,4%
Komárom	43	17	-60,5%	528	459	465	460	518	516	523	500	530	533	372	410	431	5,1%	2,9%
Nógrád	32	26	-18,8%	255	211	222	251	230	269	296	280	319	309	272	269	274	1,9%	1,9%
Pest	133	133	0,0%	1 892	1 589	1 567	1 603	1 660	1 793	1 840	1 875	1 862	1 790	1 512	1 634	1 741	6,5%	11,9%
Somogy	44	27	-38,6%	534	580	533	554	494	502	520	549	496	503	453	485	466	-3,9%	3,2%
Szabolcs	70	69	-1,4%	892	831	816	853	947	923	977	929	1 002	903	821	797	854	7,2%	5,8%
Szolnok	33	45	36,4%	723	658	621	631	671	537	548	600	625	578	547	505	498	-1,4%	3,4%
Tolna	21	21	0,0%	302	303	286	314	302	303	314	323	322	294	280	292	301	3,1%	2,1%
Vas	36	47	30,6%	502	520	527	474	513	497	531	516	508	503	421	451	508	12,6%	3,5%
Veszprém	41	41	0,0%	590	610	616	604	590	562	594	554	614	593	566	575	576	0,2%	3,9%
Zala	34	34	0,0%	495	524	522	477	468	461	484	510	472	434	384	385	445	15,6%	3,0%
KR	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0,0%
RR	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0,0%
ORFK	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0,0%
Összesen	1 160	1 167	0,6%	16 308	15 827	15 174	15 691	15 847	16 331	16 627	16 489	16 951	16 627	13 778	14 233	14 679	3,1%	100%

*Előzetes adat

Kék szín jelöli az elmúlt év adataihoz képest tapasztalható számszaki csökkenést.

Piros szín jelöli az elmúlt év adataihoz képest tapasztalható számszaki növekedést.

A sárga szín az előző évi adatokkal történő megegyezést mutatja.

15,0% A zöld szín a területi szerv %-os részesedését jelenti az országos adatokból 2022. évre vonatkozóan.

1. számú táblázat: Statisztikai kimutatás

Forrás: A szerző saját szerkesztése

A jogosultsággal rendelkezők számára a statisztikai kimutatások a REO SharePoint felületén, a <https://portal.police.hu/helyek/REO/> oldalon, a „Helyzetképek” menüpont alatt, míg a nemzetközi [a REO által készített és küldött (EDF, FRAN, ukrán és román fél részére küldött), valamint a más államoktól érkezett] statisztikák, továbbá az országos, területi és a helyi szervek statisztikái a <https://illmigrinfo.police.hu/orfkrfi/> oldalon érhetőek el (a jogosultsági igényeket a reo@orfk.police.hu e-mail címen lehet jelezni).

A statisztikai kimutatások elérhetőek a rendőrségi állomány valamennyi tagja számára is a Netsaru rendszerben, a „Feltöltött, megosztott dokumentumok” menüpont alatt, a „Rendészeti Főigazgatóság”, „Rendészeti Elemző-Értékelő Osztály”, „Helyzetképek” helyen. A statisztikai kimutatások elérhetőek továbbá az állampolgárok és a média számára is a Rendőrség hivatalos honlapján, a www.police.hu oldalon, az „A Rendőrségről”, menüpont alatt, a „Statisztikák” helyen magyar és angol nyelven.

	Rendészeti szoftveres alkalmazások	A rendszert használó szakterület megnevezése
1.	Robotzsaru rendszer (Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer)	összes szakterület
2.	Netsaru – a Robotzsaru rendszer adatbázisában tárolt adatok lekérdezésére szolgáló felület	összes szakterület
3.	HIIKK (határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer)	összes szakterület
4.	SharePoint – intra- és internet alapú csoportmunka-támogató rendszer	összes szakterület

	Rendészeti szoftveres alkalmazások	A rendszert használó szakterület megnevezése
5.	HERMON-KÖNYIR (Körözési Nyilvántartási Rendszer)	összes szakterület
6.	IPL (Integrált Portál-alapú Lekérdező rendszer) – saját, önálló felület	összes szakterület
7.	SIS II (Schengeni Információ Rendszer) – a HERMON-KÖNYIR-en keresztül érhető el	összes szakterület
8.	KÖNYIR – a Robotzsaru rendszeren belül a HERMON-KÖNYIR és a SIS II rendszerek adatait jeleníti meg	összes szakterület
9.	NEKOR (Nemzeti Komplex Okmánynyilvántartó Rendszer)	összes szakterület
10.	FADO, iFADO, PRADO – EU-s okmánynyilvántartó rendszerek	összes szakterület
11.	NHERR (Nemzeti Határforgalom Ellenőrző és Regisztrációs Rendszer)	határrendészet
12.	KNVR (Központi Nemzeti Vízumrendszer), VIS (Vízuminformációs Rendszer) – a két rendszer együtt működik	határrendészet
13.	HIDRA (Hazai Idegenrendészeti Ügymenet-támogató Alkalmazás)	határrendészet
14.	EUROSUR (Európai Határőrizeti Rendszer) – tagállamok által feltöltött határrendészeti adatokat tartalmazó komplex adatbázis	határrendészet
15.	JORA (Joint Operations Report Application) – közös műveletek jelentő rendszere	határrendészet
16.	Határrendészeti tevékenységek (a Robotzsaru rendszer adatbázisában tárolt határrendészeti és idegenrendészeti adatok lekérdezésére szolgáló felület)	határrendészet
17.	AFIS (Automatikus Ujjnyomat Azonosító Rendszer) – a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ szolgáltatója	határrendészet, bűnügy
18.	OFRA (Objektív Felelősségi Rendőrségi Alkalmazás)	közlekedésrendészet
19.	TP ÚHR (TrafficPoint Útdíj Hatósági Rendszer)	közlekedésrendészet
20.	RZS NOVA Törzs modul – rendezvények intézkedéseinek dokumentálása	közrendvédelem, csapatszolgálat
21.	Sportrendészeti nyilvántartás – internet alapú	közrendvédelem
22.	SZNYR (Szabálysértési Nyilvántartó Rendszer) – IPL szolgáltatója, Robotzsaru rendszerbe építve	igazgatásrendészet, bűnügy
23.	Fegyvernilyilvántartás	igazgatásrendészet
24.	SZEVAPOL (személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenységre kiadott rendőrségi engedélyek nyilvántartása)	igazgatásrendészet
25.	RFESZ (Rendészeti feladatot ellátó személyek nyilvántartása)	igazgatásrendészet
26.	Pirotechnikai nyilvántartás	igazgatásrendészet
27.	NOVA Külföldi Végrehajtási Jogsegély	igazgatásrendészet
28.	NOVA ÁKR Általános Közigazgatási Rendtartás (a közigazgatási hatósági ügyek feldolgozását támogató alkalmazás)	igazgatásrendészet
29.	Elektronikus háziőrizeti rendszer	ügyelet
30.	RZS NOVA TIR (Tevékenység-irányítási Rendszer) – RZS NOVA-ba építve	ügyelet
31.	SafeTir (Tevékenység-irányítási TARTALEK rendszer)	ügyelet
32.	HIR (Hívásfogadó Rendszer)	ügyelet

	Rendészeti szoftveres alkalmazások	A rendszert használó szakterület megnevezése
33.	SAFE-HIR (Hívásfogadó Rendszer TARTALÉK rendszere)	ügyelet
34.	RUTIN mobil applikáció (Rendőrségi Útinformációs Rendszer) – bárki által letölthető telefonos alkalmazás	ügyelet
35.	Nova mobil – a Tevékenység Irányítási Rendszerhez kapcsolódó, a közterületi állomány által használt eszközök és kiszolgáló rendszerek	ügyelet
36.	DWS III (Digitális Diszpécser Állomás)	ügyelet

2. számú táblázat: Kimutatás a rendészeti szakterületek által alkalmazott szakrendszerekről
 Forrás: A szerző saját szerkesztése

1.3.6. *Illmigrinfo.hu – a rendvédelmi szervek migrációval kapcsolatos adatgyűjtő felülete*

A 2015-ben bekövetkezett tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet mind a határellenőrzési rendszerre, mind az azt támogató migrációs elemző-értékelő szakterületre jelentős többletterhet rótt, melynek tanúságai között is szerepelt, hogy a migráció kezelésében résztvevő társszervek közötti információcsere hiányosan kialakított struktúrában, leginkább ötletszerűen, ad-hoc módon működött. A határellenőrzés és az illegális migráció elleni fellépés hatékony támogatása érdekében indokolt volt az érintett társszervekkel közösen egy olyan kockázatelemző hálózat kialakítása, amely szabályozott módon és formában, megfelelő háttértámogatással működik.

A fentiekből adódóan a REO a Belső Biztonsági Alap keretében meghirdetett BBA-2.2.3/2. számú, „Kockázatelemzés, értékelés, fejlesztés” című pályázatban látta a megoldás kulcsát. A REO együttműködve az OIF-fal, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodával (a továbbiakban: KR NNI) és a NAV-val megalkotott egy közös SharePoint munkafelületet a háttértár biztosítása érdekében, melyhez hozzáféréssel rendelkezik az NVSZ, a TEK és a NIK is.

A megjelölt, illegális migrációval is foglalkozó államigazgatási szervek jogszabályokban meghatározott módon végzik a feladataikat, melyek több esetben is átfedik egymást, ennek ellenére egymástól elkülönülve végezték tevékenységüket. Ahhoz, hogy az illegális migrációval kapcsolatos feladatokat magas színvonalon tudják ellátni, két fő dologra volt szükség: egyrészt egy jól kiépített architektúrára, amely a fizikai számítógépeken túl magában foglalja az operációs rendszert és egyéb, alapszoftvereket is, másrészt pedig egy olyan csoportmunka-támogató eszközre, amely túllép az egyes államigazgatási szervek által kezelt adatokon, egyben kezeli azokat egy közös munkafelületen, mellyel nagymértékben fokozza a munkavégzés hatékonyságát.

Ezt a feladatot látja el a SharePoint szerverszolgáltatás a Windows szerver webes csoportmunka platformján, amely az Office kliensekkel (Outlook, Word, Excel, PowerPoint) együttműködve segíti a társszervek információ- és dokumentumkezeléssel kapcsolatos munkáját.

A választás azért esett a SharePoint megoldásra, mert ez egy portálépítő infrastruktúra, mellyel kiszolgálhatók a szervezet intranetes (belső webes csoportmunka), extranetes (partnerek számára készített webhelyek) és internetes (világhálón való megjelenést szolgáló webhelyek) igényei, valamint a program könnyű kezelhetősége révén használata bárki részére elsajátítható.

A 2019-ben elkészült Illmigrinfo.hu közös munkafelület révén lehetőség nyílt a társszervek közötti közvetlen információátadás biztosítására, ami által az információvesztés jelentős mértékben csökkent. A jogosultsággal rendelkező felhasználók által a munkafelületre feltöltött dokumentumok, elemzések, helyzetképek, statisztikák és kimutatások mind hozzájárulnak a szervezett bűnözés elleni

összehangolt küzdelemhez, továbbá a munkafelület az elemző-értékelő munka adatforrásaként és termékeinek megosztási felületeként is kiválóan funkcionál.

[ILLMIGRINFO MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ Kiadmányozott.pdf](#)

7. számú ábra: Az illmigrinfo közös munkafelület felülete
Forrás: A szerző saját szerkesztése az illmigrinfo alapján

A pályázat keretei között a REO megalkotta az elemző-értékelő munkát összefoglaló, illegális migrációs elemzői kézikönyvet is, amely a CIRAM módszertanára épülve mutatja be az elemzői munka alapjait.

A REO a rendszer fejlesztése során alakította ki az embercsempészek realizálása érdekében a Riasztások modult, melynek szükségességét alátámasztja, hogy Magyarország földrajzi elhelyezkedése révén a – nyugat-balkáni migrációs útvonallal érintett – schengeni térség külső határszakasza, melyre az elmúlt időszakban óriási migrációs nyomás nehezedik.

Tranzitországgként több ezer harmadik országbeli állampolgár kísérel meg folyamatosan, a magyar határvédelmi rendszereken keresztül az Európai Unió területére jogosulatlanul belépni és embercsempészek segítségével különböző nyugat-európai országokba eljutni.

8. számú ábra: Az illegális migrációs elemző kézikönyv
Forrás: A szerző saját szerkesztése az IMEK alapján

Az Európai Unió tagállamaként nem csak Magyarország, hanem a schengeni térség külső határainak ellenőrzése és a schengeni térség védelme is kiemelt feladat.

A REO az embercsempészség, mint mára az egyik legjövődolgozóbb bűnözői „üzletág” visszaszorítása érdekében egy új védelmi hálót dolgozott ki. A rendszer újdonsága az, hogy a korábban „megszokott” eljárásoktól eltérően teljesen új szemszögből közelíti meg az embercsempészség mélységben történő felderítési és realizálási lehetőségeit, melyek alapja egyrészt a XXI. század elvárásainak megfelelő informatikai háttér, másrészt pedig a különböző rendőri szervek szoros együttműködésen alapuló hatékony és gyors műveleti reakciója.

A bevezetett új eljárásnak köszönhetően jelenleg célirányos, térben és időben pontosan behatárolt mélységi ellenőrzéseket és szükség esetén beavatkozásokat lehet végrehajtani. Ez azt jelenti, hogy míg azelőtt Magyarországon többnyire tipizált útvonalakon, egy-egy adott kritériumnak, sémának megfelelő járművek véletlenszerű ellenőrzésével valósult meg a mélységi ellenőrző tevékenység, addig mára már ismert, előzetesen – a számítástechnikai eszközök segítségével – beazonosított járműveket vonnak ellenőrzés alá úgy, hogy az intézkedést végrehajtó rendészeti egységek – az intézkedés megkönnyítése érdekében – már pontos ismeretekkel rendelkeznek a közlekedési útvonalokról és az elhaladásuk idejéről. A rendszer képes meghatározni azt is, hogy a csempészséggel kapcsolatba hozható jármű hol és mikor fog megjelenni, és ezt az információt térképes felületen megkapja az ellenőrzést végrehajtó rendészeti egység is.

Az új módszer idő-, energia- és költséghatékonyabb az eddig alkalmazottnál, emellett pedig az elért eredmények tükrében kifejezetten eredményes és hatékony eljárásnak bizonyult az embercsempészség megakadályozása és felszámolása érdekében.

I. Speciális bűnügyi elemző tevékenység

A célirányos „embercsempész-elemző” tevékenység létrejöttének alapja, hogy különböző speciális bűnügyi elemző csoportokat állítottak fel, melyek hozzáféréssel rendelkeznek a Magyarország úthálózatának főbb útvonalain elhelyezett közúti kamerahálózatok adatbázisaihoz. Az ehhez szükséges jogi háttér kidolgozása és biztosítása megtörtént.

Az elemzők a bűnügyi elemző tevékenység fokozásával, a közúti kamerák által rögzített adatokban, a járművek mozgása alapján – egy meghatározott logikai láncolat szerint – végeznek folyamatos szűrő-kutató tevékenységet az embercsempészséggel összefüggésbe hozható járművek azonosítása céljából. Az elemzéshez speciális, erre a feladatra kifejlesztett szoftvert használnak, amely a szűrőfeltételek alapján akár több százszáz vagy milliós tételű adattartalmat is képes rövid időn belül feldolgozni és az elemző részére kezelhető formátumban megjeleníteni.

Az elsődleges leválogatás eredményeként azonosított járműveket ezután egy további, úgynevezett második körös szűrő-elemző tevékenységnek vetik alá, melynek során további adatbázisokban ellenőrzik a kapott rendszámokat. Ennek során vizsgálják a tulajdonosi és a határregisztrációs adataikat, valamint előzménykutatás keretében ellenőrzik a korábbi magyarországi előfordulásait is. Szükség esetén nemzetközi együttműködés keretében további releváns adatok beszerzésére is intézkednek.

Amennyiben az elemzés-értékelés során megalapozottan feltételezhetővé válik, hogy az ilyen módon azonosított jármű embercsempészség végrehajtásához használt közlekedési eszköz, akkor azt egy további, harmadik körös ellenőrzésnek vetik alá azon aspektusból, hogy korábban már valamely felderítő vagy nyomozó szerv látókörébe került-e, kizárva ezzel a párhuzamos eljárások és a műveleti összeütközések lehetőségét. Ehhez több rendőrségi adatbázisban is keresést hajtanak végre.

II. Figyelőztetés és monitorozás

Abban az esetben, ha az azonosított rendszám nem merült fel korábban egyik bűnüldöző hatóságnál sem, akkor feltöltik az említett közúti kamerahálózatok úgynevezett „figyelőztető rendszerébe”. Ennek eredményeként, amennyiben a figyelőztetett rendszám legközelebb a közúti kamerahálózat valamely mérőkapuján áthalad, automatikusan értesül az illetékes elemző annak helyéről és idejéről.

Ekkor, a kifejezetten az embercsempészás elleni hatékony rendőri fellépés érdekében felállított elemző-készenléti szolgálatot teljesítő a számára biztosított informatikai eszközök segítségével megkezdi az érintett jármű mozgásának nyomon követését, melynek során folyamatosan monitorozza a jármű mozgási útvonalát, elhaladási idejét és sebességét, illetve kutatást végez az esetleges további elkövetőtársak (előfutó, szállító, utófutó) azonosítása céljából.

III. Bűnügyi és rendészeti szervek együttműködése

Amennyiben az így megfigyelt jármű közlekedési útvonala alapján feltételezhetővé válik a bűncselekmény elkövetésének gyanúja, akkor – az egységesen kialakított eljárási rendnek megfelelően – a kifejezetten az erre a célra kifejlesztett valós idejű, párhuzamos kommunikációra alkalmas informatikai felületen keresztül úgynevezett „riasztást” rendelnek el.

A riasztásban, mely a gyakorlatban egy elektronikus adatlap, az elemző minden esetben szerepelteti a jármű rendszámát, honosságát, színét, típusát és egyéb lényeges paramétereit, az elhaladás helyét és idejét, illetve a valószínűsíthető haladási útvonalát, továbbá az egyes közúti mérőkapuhoz érkezésének várható időpontját is. Szükség esetén az elemző a mozgására vonatkozó további érdemleges információkat is megosztja a közterületi állománnyal.

A vármegyei (fővárosi) tevékenység-irányítási központok vezetői az értesítést követően riasztják az illetékességi területükön szolgálatot ellátó rendészeti egységeket és koordinálják a mozgásukat a jármű intézkedés alá vonása érdekében.

A monitorozást végző bűnügyi elemző a csempészármű haladási útvonaláról és az időtényezőről – párhuzamos kommunikáció során – folyamatosan és online értesíti a TIK vezetőin keresztül a közterületi állomány tagjait, valamint a kifejezetten a mélységi elfogásokra felállított egyéb speciális regionális egységeket mindaddig, amíg a megfigyelt járművel szemben intézkedést nem kezdeményeznek.

A fenti módszer eredményességét mutatja, hogy az új rendszer⁶⁶ 2020. június 28-ai bevezetését követően az elfogások száma dinamikusan nőtt.

⁶⁶ „Multikomplex mélységi ellenőrző rendszer”: Az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Rendészeti Elemző-értékelő Osztály és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály I. Bűnüldözési Osztály pályázata az Europol Innovációs Kiválósági Díjra.

9. számú ábra: Statisztikai adatok embercsempészéssel kapcsolatban

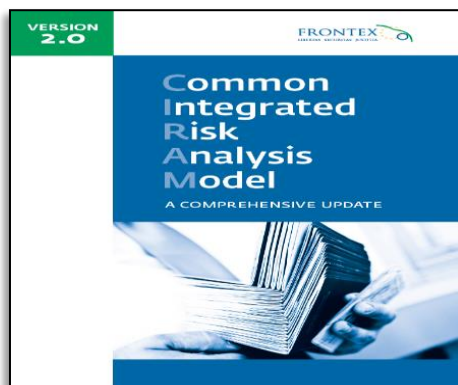
Forrás: A szerző saját szerkesztése

1.3.7. Közös Integrált Kockázatelemzési Modell (CIRAM)

A statisztikai adatokat az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (FRONTEX) Kockázatelemző Egysége által készített Közös Integrált Kockázatelemzési Modell (CIRAM) kézikönyv ajánlásai alapján elemzik.

A CIRAM 2.0 kézikönyv meghatározása szerint a Közös Integrált Kockázatelemzési Modell (Common Integrated Risk Analysis Model: CIRAM) elnevezés az alábbiakat jelenti:

- „Közös”: a tagállamok és a Frontex által kidolgozott, nemzeti és EU szinten is alkalmazható módszertan,
- „Integrált”: a külső határok egységes és magas szintű ellenőrzését biztosító Integrált Határbiztonsági Modell megvalósítása és kapcsolat a határokon tevékenykedő rendvédelmi szervek és a bevándorlási kérdésekkel foglalkozó egyéb hatóságok között,
- „Kockázatelemzési”: a kockázati összetevők (fenyegetés, sebezhetőség, hatás) szisztematikus vizsgálata,
- „Modell”: közös szóhasználat, szerkezet, melynek célja, hogy az elemzők „egy nyelvet beszéljenek” mind hazai, mind nemzetközi szinten.

10. számú ábra: CIRAM 2.0 kézikönyv
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

A CIRAM négylépcsős határellenőrzési modellt alkalmaz, amely kialakítás magas szintű együttműködést szorgalmaz a résztvevők között. Az elképzelés kombinálja a harmadik országokban tett intézkedéseket, valamint a schengeni térség államai és hatóságai közötti információmegosztást, a külső határokon és a szomszédos országokban egyaránt. A modellt a tagállamokkal szorosan együttműködve fejlesztették ki, széleskörű bevezetésének célja, hogy alkalmazható legyen európai uniós és nemzeti szinten egyaránt.

A CIRAM fő eleme a kockázatelemzés kockázatkezelés jellegű megközelítésének elfogadása, amely szerint a kockázatot három tényező együttesen határozza meg: a fenyegetettség, a sebezhetőség és a hatás.

I. A fenyegetettség

A megjelenő erő vagy nyomás, amit annak nagysága és valószínűsége jellemez, tehát ami ezen két tényező alapján mérhető.

A nagyság szerinti méréshez szükséges meghatározni egy közös mértékegységet. Ennek kiválasztása függ az adott fenyegetéstől. A helyes méréshez szükséges továbbá indikátorokat/mutatókat meghatározni, valamint adminisztratív adatokat megadni.

A valószínűség szerinti mérés azt jelenti, hogy az adott fenyegetés előfordulására mekkora esély van egy adott időszakon belül.

A CIRAM alapján a fenyegetettség a külső határszakaszra ható erő vagy nyomás, amit annak nagysága és a valószínűsége határoz meg.

Fenyegetettség		Nagysága		
		Magas	Közepes	Alacsony
Valószínűsége	Biztos	Magas	Magas	Közepes
	Lehetséges	Magas	Közepes	Alacsony
	Nem valószínű	Közepes	Alacsony	Alacsony

11. számú ábra: A fenyegetettség mérésére szolgáló mátrix
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

II. A sebezhetőség

A fenyegetettség mérsékléséhez alkalmazott rendszer kapacitásaként határozható meg, tehát hogy az arra hivatott szervezet a beazonosított és – annak nagysága és valószínűsége szerint – felmért fenyegetéssel szemben milyen mértékben és módon tud reagálni. A sebezhetőséget a külső és a belső tényezők figyelembevételével, valamint az ezeken belüli úgynevezett húzó/szívó hatások (pull-faktorok) vizsgálatával lehet meghatározni.

Külső tényezők alatt azokat a körülményeket, elemeket kell érteni, amelyekre az adott rendszernek, jelen esetben a magyar rendőrségnek nincs ráhatása. Ilyenek például a terep sajátosságai, illetve az időjárási körülmények. Egy sűrű növényzettel, erdővel fedett határterület növelheti a fenyegetéssel szemben fennálló rendszer sebezhetőségét, míg egy erős sodrású folyó, vagy a hideg, viharos időjárás csökkentheti azt.

Belső tényezők alatt azokat a körülményeket, elemeket kell érteni, amelyekre a magyar rendőrségnek van közvetlen ráhatása, azokat tudja pozitív vagy negatív irányba alakítani. Ilyenek például a fenyegetettség alatt álló területen a műveleti tevékenység hatékonysága, az ott szolgálatot teljesítő személyi állomány létszáma és szakmai felkészültsége, illetve az ott rendelkezésre álló eszközök mennyisége és minősége.

A külső és a belső tényezőkön belüli húzó/szívó hatások (pull-faktorok) szintén növelhetik a rendszer sebezhetőségét. Ezek olyan tényezők, amelyek hatására kifejezetten az adott területen jelenik meg a fenyegetés. Ilyen például a migráció célországának kedvező gazdasági helyzete és migrációs politikája, vagy a migráció célországában már letelepedett rokonság.

A SEBEZHETŐSÉG szintje	Külső tényezők (határ áteresztő-képessége)	Belső tényezők (műveleti tevékenység, erők-eszközök jogi válaszok)	Pull-faktorok (húzó/szívó tényezők)
Nagyon magas	a terület, vagy a környezeti tényezők teljes mértékben kihasználhatók a fenyegetés szempontjából	nem áll rendelkezésre olyan képesség, vagy jogi válasz, amelyet alkalmazni lehet a fenyegetéssel szemben	Az alábbi tényezők mindegyike fennáll: - magas munkanélküliség, - nagyobb közösségek a tagállamok területén, - könnyen elérhető nemzetközi védelem és szociális támogatás
Magas	a terület, vagy a környezeti tényezők kedveznek a fenyegetésnek	nagyon limitált számban áll rendelkezésre olyan képesség, vagy jogi válasz, amelyet alkalmazni lehet a fenyegetéssel szemben	Az alábbi tényezők nagy része fennáll: - magas munkanélküliség, - nagyobb közösségek a tagállamok területén, - könnyen elérhető nemzetközi védelem és szociális támogatás
Közepes	a terület, vagy a környezeti tényezők nem kedveznek a fenyegetés kialakulásának	csak mérsékelt számban áll rendelkezésre olyan képesség, vagy jogi válasz, amelyet alkalmazni lehet a fenyegetéssel szemben	az alábbi tényezők egyike fennáll: - magas munkanélküliség, - nagyobb közösségek a tagállamok területén, - könnyen elérhető nemzetközi védelem és szociális támogatás
Alacsony	a terület, vagy a környezeti tényezők akadályozzák a fenyegetés kialakulását	elegendő számban áll rendelkezésre olyan képesség, vagy jogi válasz, amelyet alkalmazni lehet a fenyegetéssel szemben	az alábbi tényezők közül egyik sem áll fenn: - magas munkanélküliség, - nagyobb közösségek a tagállamok területén, - könnyen elérhető nemzetközi védelem és szociális támogatás

12. számú ábra: A sebezhetőség mérésére alkalmazott mátrix

Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

III. A hatás

A belső biztonságot és a külső határok biztonságát veszélyeztető fenyegetettség eredményeként definiálható. A hatások elemezhetőek még a határon áthaladó optimális utasforgalom, illetve a humanitárius következmények szempontjából is. Ezek a megközelítések a Schengeni Határellenőrzési Kódex és a Frontexet érintő szabályozás szellemiségét tükrözik, amelyek a kockázatelemzést tekintik a fő eszköznek az erők és az eszközök optimális elosztására a költségvetési, létszámbeli és eszközhatékonysági kereteken belül.

Az Európai Unió 2010-ben jóváhagyott belső biztonsági stratégiája által hangsúlyozott kihívások [például: a terrorizmus, a súlyos és a szervezett bűnözés (kábitószér-, ember-, fegyverkereskedelem, embercsempészás, gyermekpornográfia, pénzmosás stb.), a számítástechnikai bűnözés, a határokon átnyúló bűnözés, a fiatalkorúak által elkövetett erőszakos cselekmények] megfelelően asszisztálnak a belső biztonságot érintő hatások leírásában.

A humanitárius következményekben felmerülő hatás esetében mindkét oldalról kiemelten fontos az emberi élet és testi épség biztonsága (az emberkereskedelem áldozatai, a migrációval behozott ismeretlen betegségek hatásai a migránsokkal kapcsolatba kerülő rendészeti szervek munkatársaira).

HATÁS	Kritikus	Nagyon magas	Magas	Alacsony
Határ-biztonság	EU szinten az esetek több mint 20%-a az érintett határszakaszon fordul elő és több mint 50%-os növekedés tapasztalható az előző év ugyanazon időszakához képest.	EU szinten az esetek 10-20%-a az érintett határszakaszon fordul elő és 20-50%-os növekedés tapasztalható az előző év ugyanazon időszakához képest.	EU szinten az esetek kevesebb mint 10%-a az érintett határszakaszon fordul elő és 10-20%-os növekedés tapasztalható az előző év ugyanazon időszakához képest.	EU szinten az esetek kevesebb mint 10%-a az érintett határszakaszon fordul elő és kevesebb mint 10%-os növekedés tapasztalható, vagy csökkenés tapasztalható az előző év ugyanazon időszakához képest.
Belső biztonság	A belső biztonságra gyakorolt hatás a tagállamok többségét érinti.	A belső biztonságra gyakorolt hatás akár 5 tagállamot is érint.	A belső biztonságra gyakorolt hatás egy tagállamot érint.	A hatás egy tagállamon belüli adott hely szintet érint.
Az emberi élet vesztesége	Az esetek többsége (pl. több mint 75%-a) emberi életeket veszélyeztet.	Nagy számú eset (pl. 20–75%) jár emberi életek veszélyeztetésével.	Mérsékelt számú eset (kevesebb mint 20%) jár emberi életek veszélyeztetésével.	Nincs emberi életeket veszélyeztető hatás.

13. számú ábra: A hatás mérésére alkalmazott mátrix

Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

Összegezve tehát a sebezhetőség annak a rendszernek a teherbírása, amelynek a fenyegetettség mérséklése a feladata, a hatás pedig a fenyegetettség lehetséges következménye. Ilyen módon a kockázat strukturált és szisztematikus lebontása lehetővé teszi a sebezhetőségen és a hatáson keresztül különböző fenyegetettségeket jelentő teljes kockázati spektrum értékelését. Ez nagy segítséget jelent a döntéshozók

részére, amikor a prioritások meghatározásáról, az ellenintézkedések bevezetéséről és a műveleti célpontok kijelöléséről van szó.

Az előzőek alapján a kockázat a fenyegetettség, a sebezhetőség és a hatás funkciójaként definiálható. Tehát egy adott kockázatot az adott területen jelentkező és – annak nagysága és valószínűsége szerint – felmért fenyegetettség, az azzal szemben reagáló rendszer sebezhetősége és az ezekből következő lehetséges hatás hármából lehet meghatározni. Fontos kiemelni, hogy ez a három tényező együttesen adja meg a kockázatot, nem lehet azokat külön-külön értékelni.

14. számú ábra: A kockázat tényezői
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

Miután elvégezték a három komponens (a fenyegetettség, a sebezhetőség és a hatás) szisztematikus értékelését, meg lehet határozni a kockázati szintet. A kockázat szintjének megállapítását célszerű előre meghatározott szintek szerint vázolni. A CIRAM kézikönyv ajánlása alapján ez egy

háromszintű besorolási rendszert jelent (alacsony, közepes, magas), ami például az alábbi ábra alapján így néz ki:

Kockázat neve	Fenygetettség szintje	Sebezhetőség szintje	Hatás szintje	Kockázat szintje
Kockázat 1	Magas	Alacsony	Alacsony	Alacsony
Kockázat 2	Alacsony	Közepes	Magas	Magas
Kockázat 3	Magas	Magas	Alacsony	Közepes

15. számú ábra: A kockázat besorolása

Forrás: A szerző saját szerkesztése a CIRAM alapján

1.4. A kialakult helyzet elemzése, értékelése, vezetői megítélése

A rendőri szervezet megannyi szakterülettel rendelkezik. Itt nem vállalkozhatunk mindegyik elemzésére, ezért a rendészeti vezetés- és szervezélmélet⁶⁸ tantárgy keretében elsajátítottak alapján – általánosságban – mutatjuk be a helyzetértékelés elemeit és folyamatát. A vezetői munkában számos alkalommal kell áttekinteni a szervezet helyzetét, ehhez ad jó segítséget a következőkben ismertetett algoritmus.

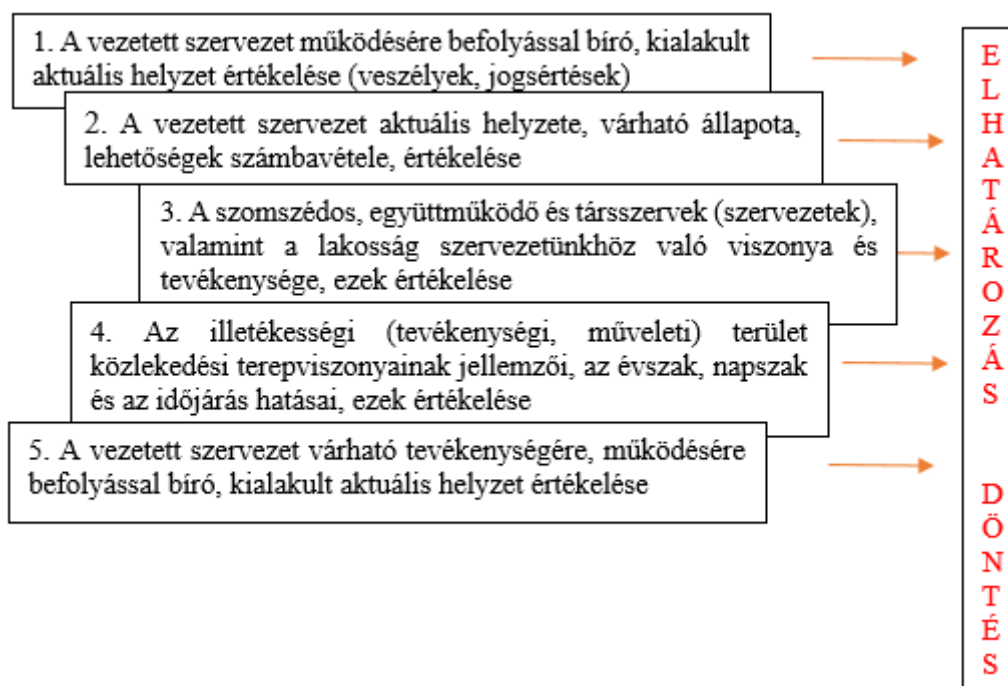
A helyzetértékelés egy olyan gondolati tevékenység, amikor a vezető elemzi, értékeli, összegzi, az adott szervezetet ért külső és belső hatások összességét, elemzi a feladat végrehajtását segítő vagy gátló tényezőket, azokból következtetéseket von le.⁶⁹ E munkafolyamat a vezetői döntés (elhatározás) előkészítésének és megalkotásának legfontosabb fázisa.

A helyzetértékelést a parancsnok (vezető) végzi el, rendszerint a helyettese(i) bevonásával, az alárendelt parancsnokok és az előjáró információira támaszkodva. Fiatal tisztként a saját vezetői szintünknek megfelelően mindig készülünk fel a kialakult helyzet áttekintésére – ha szükségesnek látjuk, végezzük el a helyzetértékelés elemeinek áttekintését, vonjunk le következtetéseket, gondolkozzunk az előjáróink fejével, mi mit tennénk az ő helyükben. Készülünk fel arra, hogy az előjáró ki fogja kérni javaslatunkat, véleményünket az adott helyzetben – ehhez a jelentéshez ad támpontot az algoritmus, így nem maradhat ki egyetlen lényeges elem sem, amely a tevékenységünkre hatással lehet.

A helyzetértékelés célja a rendelkezésre álló külső és belső információk feldolgozása a megalapozott elhatározás meghozatala érdekében. A helyzetértékelés elemeiből részkövetkeztetéseket vonunk le, majd a részkövetkeztetésből az elhatározás tartalmának megfelelően meghozzuk azt a végkövetkeztetést, amely az elhatározásunk alapját szolgáltatja.

⁶⁸ Kovács Gábor et al. (2017): A szervezetvezetés elmélete. Budapest: Dialóg Campus Kiadó. 11-350. old.

⁶⁹ Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa. 41. old.

16. számú ábra: A helyzetértékelés elemei
 Forrás: A szerző saját szerkesztése

1.4.1. A helyzetértékelés főbb elemei

- 1) A vezetett szervezet működésére befolyással bíró, kialakult aktuális helyzet értékelése (veszélyek, jogsértések)

Az aktuális helyzethez kapcsolódó (közbiztonsági, közrendvédelmi, bűnügyi, határrendészeti, stb.) jogsértő cselekmények helyzetének értékelése. A jogsértéseket elkövető személyi kör értékelése. A jogsértések értékelése során vizsgálni szükséges a főbb elkövetési magatartásokat, azok összetételét, módszereit, struktúráját, dinamikáját, változásait. A jogsértések helyzetének értékelése során az alábbi következtetéseket célszerű levonni:

- Melyek a legjellemzőbb jogsértő cselekmények, melyek a főbb tendenciák?
- Melyek a jogsértő személyek lehetőségei, mikor és hol várható megjelenésük?
- Milyen rendvédelmi erőket, milyen módszerekkel kell ellenük alkalmazni, milyen megerősítéssel és felszereléssel?
- Szükséges-e speciális szervezeti elem, esetleg egyéb felszerelés (pl. térfigyelő kamera), milyen szervezeti felépítés a legcélszerűbb?
- Sértek, áldozatok főbb jellemzői, a megelőzés lehetőségei, eszközei és módszerei.
- A határok védelmével (határterületen) összefüggő, továbbá a migrációra vonatkozó adatok, körülmények, információk elemzése, a várható jelenségekre való felkészülés.

2) A vezetett szervezet aktuális helyzete, várható állapota, lehetőségek számbavétele, értékelése

A saját helyzet értékelésekor a vezető (parancsnok) elemzi, értékeli a saját szervezetszerű és megerősítésül kapott, valamint az együttműködő erők alkalmazásának lehetőségeit. Felméri azt, hogy a meglévő erővel, eszközzel hogyan biztosítható a jogsértő személyek elleni tevékenység sikere.

3) A szomszédos, az együttműködő és társszervek (szervezetek), valamint a lakosság szervezetünkhöz való viszonya és tevékenysége, ezek értékelése

A szomszédok (szomszédos rendőri, rendészeti szervek) helyzetének értékelésekor a vezető megállapítja, hogy mennyire befolyásolja a szomszédok tevékenysége az ő tevékenységét, azt, hogy az együttműködő és társszervek (szervezetek), valamint a lakosság hogyan vonható be a feladatok sikeres végrehajtásába, felméri, hogy a tevékenység végrehajtásának folyamán a cél, hely, idő és tevékenység módja szerint kivel kell együttműködnie, a szükséges pontosításokat mikor, kivel kell végrehajtania.

4) Az illetékességi (tevékenységi, művelési) terület közlekedési, terepviszonyainak jellemzői, az évszak, napszak és az időjárás hatásai, ezek értékelése

Az illetékességi terület közlekedési lehetőségeinek általános értékelésekor a vezető értékeli a domborzat, a víz, úthálózat, növényzet, lakott települések befolyásoló hatását a jogsértő cselekmények elkövetése szempontjából. Az évszak, napszak és időjárás értékelése nem választható el az általános értékeléstől, mivel ezek a tényezők döntő befolyást gyakorolnak az egyes tényezők hatásainak érvényesülésére (pl. a turisztikai idényben növekszik a zseblopások száma).

5) A vezetett szervezet várható tevékenységére, működésére befolyással bíró kialakult aktuális helyzet értékelése

Az illetékességi területen előforduló olyan sajátosságok, amelyek a rendvédelmi szervek tevékenységére hatást gyakorolnak(hatnak). Ide tartoznak az illetékességi terület speciális jellemzői, sajátosságai, amelyek hatása speciális jelleggel érvényesül a rendvédelmi feladatok végrehajtásában (pl. veszélyes infrastruktúrák, gyárak, erőművek, egyéb kiemelt létesítmények, államhatár, határátkelőhelyek, határterületi létesítmények, a terület magas bűnügyi fertőzöttsége, a lakosság etnikai összetétele, stb.).

6) Véggövetkeztetések levonása

A rendőri vezető a saját szervezetére vonatkozó helyzetértékelés végrehajtása során, a részkövetkeztetések elvégzése után véggövetkeztetést von le. Ez egyben a tevékenységére vonatkozó elhatározásának az alapját képezi. Ha szükséges, a helyzet változásainak függvényében többször is végrehajthatja a teljes folyamatot. A levont következtetések befolyással vannak a szervezet szolgálati tevékenységre.

Fontos a rendszerben történő gondolkodásmód. Az itt leírtakat könnyen alkalmazhatjuk minden területen, ahol elemezni, értékelni kell. A fiatal rendőrtiszt gyakran feladatul kaphatja, hogy szóbeli vagy

írásbeli jelentést kell tennie az előjárójának a kialakult helyzetről. Ha nem kapunk előre megadott szempontokat, akkor a helyzetértékelés egyes elemeire felfűzött jelentés megfelelő tartalommal bír.⁷⁰

1.5. Tervezési feladatok és módszerek⁷¹

A tervezés az a vezetési funkció, melynek gyakorlása során az adott szintű rendőri vezető (parancsnok) a megoldandó feladatokat a rendelkezésre álló erők-eszközök és a közbiztonsági, közrendvédelmi, bűnügyi, határrendészeti operatív helyzet tükrében időrendi, fontossági sorrendben személyhez (szervezethez) kötötten csoportosítja a feladatok kellő időben történő, szervezett végrehajtása érdekében.

A tervezés első eleme az időszámvetés, amely a rendelkezésre álló idő legcélszerűbb felosztása a parancsnok (vezető szerv) és a végrehajtók között a kapott feladatok eredményes végrehajtása érdekében. A tervezés alapját az előjáró által megadott főbb időpontok alkotják. Tartalma:

1) Induló adatok (alapadatok):

- Mikor érkezett a parancs, az intézkedés az előjárótól, illetve mikor merült fel az új feladat végrehajtásának szükségessége?
- Mikor kell megkezdeni az új feladat végrehajtását (mi a készenlét időpontja)?
- Mikor kell (kell-e) jelenteni a tevékenységre vonatkozó elhatározást az előjárónak?

2) Következtetések levonása

Az induló adatok ismeretében meghatározhatjuk a feladat végrehajtásához a rendelkezésre álló időmennyiséget, a nappali és éjszakai napszakra eső időszakokat, azokat a rész időegységeket, amelyek a fontosabb feladatok végrehajtásához szükségesek. Alapvető szabály, hogy az időszámvetést végző parancsnok a feladat végrehajtásáig rendelkezésre álló idő nagyobb részét (általában 2/3 részét) az alárendeltek részére biztosítja a felkészülésre.

3) A tervezés

A tervezés az előkészítés időszakában rendszerint két szinten valósul meg:

- Az első szint a gondolati tervezés, melynek során a vezető (parancsnok) gondolatban tervezi meg a tevékenység végrehajtását.
- A második szint a kivitelező tervezés, melynek során a vezető (parancsnok) vagy a műveleti törzs elkészítik a tervet, az esetleges egyéb vezetési okmányokat (előzetes intézkedéseket, utasításokat, parancsokat).

A tervezés általános folyamata a következőket tartalmazhatja:

- A tényleges és kívánatos helyzet közötti különbség elemzése.
- A segítő és gátló tényezők számbavétele.
- A cél eléréséhez szükséges cselekvési változatok kialakítása.

⁷⁰ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 65-68. old.

⁷¹ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 68-70. old. alapján - a szerző által átdolgozva

Fiatal rendőrtisztként ne felejtjük el, hogy minél magasabb vezetési szinten történik meg a tervezés, annál általánosabb. A vezetési szintek csökkenésével a kidolgozott tervek részletessége egyre inkább növekszik. A tervezés is összetett folyamat, melyben jelen van a többi vezetési funkció is (pl. az elemzés-értékelés, döntés, ellenőrzés).

A tervezés során kialakított elgondolás, amely általában a tervben ölt testet, a felelősöket, a kitűzött cél elérése érdekében elvégzendő feladatok sorrendjét, végrehajtásuk módját, idejét, eszközrendszerét, a végrehajtásba bevont szervezeteket és személyeket, a végrehajtókat, a felelősöket, a határidőket, a végrehajtáshoz szükséges anyagi és tárgyi eszközöket tartalmazza. A tervezésnél a következő munkamódszereket alkalmazhatjuk

A rendvédelmi szervezetekben, a tervezés a vezetési funkciókkal együtt beépül a parancsnoki és törzsmunka strukturális rendszerébe, ahol a feladatok megtervezése lépcsőzetes, párhuzamos és kombinált munkamódszerrel valósítható meg.

Lépcsőzetes munkamódszer alkalmazásával a tervezést a különböző vezetési szintek egymást követően hajtják végre. Amikor a tervezés a magasabb vezetői szinten befejeződött, akkor kap feladatot az alárendelt vezetői szint, és csak az után tudja a munkáját megkezdeni. Az egyes vezetési szintek „lépcsőzetesen” hajtják végre vezetői előkészítő feladataikat. Ezt a módszert általában akkor alkalmazzák, ha elegendő idő áll rendelkezésre a feladat megtervezéséhez és végrehajtásához.

Párhuzamos munkamódszer alkalmazásával a különböző vezetési szintek között a tervezőmunka egy része közel azonos időtartamban történik. A felsőbb vezetési szint rövid elkészítő munkát végez, hogy az alsóbb vezetési szintnek adatokat tudjon rendelkezésére bocsátani. Ez gyakorlatilag a szükséges mértékben kibővített előzetes intézkedéseket takar. Ezt a munkamódszert akkor alkalmazzák, amikor összességében kevés idő áll rendelkezésre az előkészítő feladatok végrehajtására. A vezető szervek bizonyos időeltolódással, párhuzamosan hajtják végre tervezési feladataikat.

Kombinált munkamódszer alkalmazása esetén a lépcsőzetes és párhuzamos tervezést együtt alkalmazzák. Ez úgy lehetséges, hogy például a háromszintű vezetési rendszerben két vezetési szinten párhuzamosan dolgoznak, egy vezetési szinten pedig ehhez képest lépcsőzetesen. Ennek a munkamódszernek az alkalmazása lerövidíti a tervezésre szánt időt.

A tervezés végrehajtása során támasztott főbb követelmények: objektivitás (a terv a valós helyzetre alapozzon); tudományosság (vegye igénybe az új tudományos eredményeket); komplexitás (rendszerben szemlélje a dolgokat); rugalmasság (legyen lehetőség a menet közbeni változtatásokra is); közérthetőség, részletesség (egy szakember a tervet magyarázat nélkül használni tudja); egységesség (a tervek egységes elgondolás alapján készüljenek).

Pályakezdő tisztként a legfontosabb tervezési eszköz a ceruzával vezetett heti beosztású naptár és a jegyzetfüzet. Használhatunk digitális eszközöket is. Minden kapott feladatot vagy egyéb információt ezekbe jegyezzük fel, így a feladatok, határidők pontosan nyomon követhetők. Készítsünk tevékenységi listákat, amelyek végrehajtási helyzetét időnként tekintsük át.

1.6. Döntés-előkészítés, a döntések meghozatala

A döntés olyan vezetési funkció, melynek során a vezető a vizsgált cselekvési változatok közül egyet kiválaszt az adott cél elérése érdekében.⁷² A döntés meghozatalánál a vezetőnek a következő elemeket célszerű figyelembe vennie:

1. A döntési helyzet felismerése (Van-e döntési kényszer? Kell-e valamit tennie? Igen vagy nem?)

A döntési helyzet felismerése saját észlelésből vagy külső hatásra (pl. az előjáró utasítására) veheti kezdetét. A pályakezdő rendőrtisztekben ki kell alakulnia a megfelelő szintű belső igénynek, követelménytámasztásnak, ami a feladatok végrehajtását és végrehajthatóságát jellemzi.

2. A probléma megfogalmazása (Mi a probléma? Melyek lehetnek a probléma bekövetkezésének okai? Célok, lehetőségek számbavétele.)

A kezdő rendőrtisztek számára ez a legnehezebb feladat, hiszen még kellő szakmai tapasztalat hiányában nem tudják az összes körülményt számba venni, így mérlegelni.

3. Cselekvési változatok megfogalmazása (Mikor, mit, milyen sorrendben tegyünk, hogy a jövőbeni elképzelt célnak megfeleljünk?)

Ez a munkafázis alapos elemzést és mérlegelést igényel, tapasztalataink hiánya ellenére, lehetőleg minden körülményt számba kell venni, modellezni szükséges az egyes változatok előnyeit-hátrányait (lásd a továbbiakban).

4. Döntés (az adott helyzetben a legjobb cselekvési változat kiválasztása) Az adott szervezetre vonatkozó előny, hátrány mérlegelése és a cél elérése szempontjából lehetőleg az optimális változat kiválasztása.⁷³

Pályakezdőként megoldás lehet az idősebb tisztek segítségül hívása, viszont a döntés felelőssége ebben az esetben is a fiatal tisztet terheli. Jó tanács, hogy csak abban az esetben fogjunk bele a tanácsolt megoldás végrehajtásába, ha magunk is egyetértünk vele.

1.6.1. A döntési változatok kialakítása

Az optimális döntés meghozatalának feltétele, hogy legalább kétfajta döntési alternatíva álljon a vezető rendelkezésére. Magasabb szintű stratégiai döntések esetében ennél több változat is elfogadható. Minden esetben szükséges - a várható döntés tekintetében - az előny-hátrány mérlegelése és elemzése.

Pályakezdő tisztként vezetői munkánk során előfordulhat, hogy az előjáró valamilyen ok miatt nem vesz részt a döntési alternatívák kiválasztásában. Ekkor különösen nehéz a helyzetünk, hiszen a

⁷² Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 72. o.

⁷³ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2014): A rendészeti szervek vezetés- és szervezésmélete. Budapest: Nemzeti Köszolgálati Egyetem. 72–73. old.

döntés felelőssége ez esetben bennünket terhel. Ilyen esetben sem szabad a döntést halogatni, vállalva a döntéssel járó felelősséget, de biztosnak kell lennünk abban, hogy az adott pillanatban a rendelkezésre álló információk alapján a lehető legjobb megoldást választottuk. Dönteni viszont szükséges, a hibás döntés is jobb, mint a későn meghozott döntés vagy a döntés hiánya! A döntés a vezető joga és kötelessége! A döntési helyzetek jellemzői alapján a következő döntések születhetnek meg:

- **Bizonyosságra épített döntések** esetében felismerhető, nagy biztonsággal előre modellezhető a döntés hatása, annak valamennyi várható következménye. Ebben az esetben vezetőként könnyű a dolgunk.
- **Kockázattal járó döntések** esetében ismeretlen tényezők is hatást gyakorolhatnak a döntés eredményeinek kialakulására. A felvállalt kockázatot jelentősen csökkentheti a vezető szakmai tapasztalata és felkészültsége, az általa irányított szervezet hatékonysága. Ha jól működik a szervezet, akkor általában a kevésbé jó döntést is jól végre tudják hajtani, viszont a rosszul működő szervezet a jó döntést sem tudja sikerre vinni. Ennek megfelelően, folyamatosan törekedjünk az állományunk minél magasabb szintű szakmai felkészítésére.
- **Bizonytalansági helyzetben meghozott a döntés**, amikor a döntéshez nem áll rendelkezésre a meghozatalához szükséges teljes információmennyiség, a vezető a helyzet dinamikája vagy az idő szorítása miatt mégis kénytelen döntésre jutni. Ebben az esetben a döntési probléma általában váratlanul jelentkezik. A vezető döntése magában hordozza a siker és a kudarc lehetőségét is, amelynek végeredménye nagymértékben függ a vezető szakmai hozzáértésétől, személyes tapasztalataitól és a szervezet tevékenységétől. Tehát a tapasztalt vezető és a szakmailag felkészült szervezet lehet a sikeres tevékenység záloga.

Pályakezdő rendőri vezetőként nem szabad szem elől tévesztenünk azt, hogy a beosztott parancsnokok és alárendeltek mindannyian a vezető döntésére várnak – ne okozzunk nekik csalódást! A döntési alternatívák közül valamelyiket ki kell választani! Ha a végrehajtás során új körülmények merülnek fel, elhatározásunkat (korábbi döntésünket) pontosítani vagy módosítani szükséges.

A döntés meghozatalának formája szerint a parancsnok vezetési stílusától, a rendelkezésre álló információktól és az időtől függően megkülönböztetünk:

- személyes döntést: a fiatal rendőrtiszt a saját szakmai ismereteiben, tudásában és tapasztalataiban bízva önállóan, a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.
- módszeres döntést: az alacsonyabb szintű vezetők és szakemberek bevonásával – általában a döntés-előkészítési módszereket alkalmazva – kollektívan gyakorolja a vezető ezt a vezetői funkciót. Ez a módszer hosszabb ideig tarthat, eredménye viszont megbízható.
- tudományos döntést: a megfelelő alternatíva kiválasztásához tudományos módszereket vesz igénybe a vezető (pl. a szervezetben működő tudományos testületek javaslatai, matematikai statisztika, játékelméleti módszerek, modellek, algoritmus elemzések). Magasabb vezetői szinten van rá lehetőség és több időt igényel.
- testületi döntést: a szervezet működési szabályzóiban (ügyrend, SzMSz) meghatározott; jellemzője, hogy a kisebbségi véleményt képviselők számára is kötelező érvényű. Ne gondoljuk, hogy a testületi döntés minden esetben a legjobb. Ezzel a módszerrel csak akkor kell élnie a vezetőnek, ha teljesen tanácstalan, ekkor bekéri a vezetői véleményét. Célszerű ezt követően önálló döntést hozni – a felelősség ugyanis a vezetőt terheli.

Az egyes döntési formák kiválasztásánál meghatározó a vezető személyisége és vezetési módszere, motiváltsága, szociális érzékenysége és az, hogy van-e elegendő információ, idő a döntés meghozatalához vagy nincs. A döntéssel szemben támasztott általános követelmények:

- szakmailag és tudományosan megalapozott legyen;
- álljanak rendelkezésre a teljesítéshez szükséges materiális, immateriális és humán tényezők;
- feleljen meg a szervezet működési rendjének és a szervezet „érdekeinek”;
- az alárendelt szervezet számára teljesíthető legyen;
- elegendő idő álljon rendelkezésre a végrehajtásához;
- a szervezet tagjainak többsége támogassa a döntést és annak végrehajtását.

A döntések jellemző hibái, hiányosságai:

- a vezető nem ismeri fel a döntési helyzetet;
- késik a döntés meghozatalával, ezáltal értékes időt veszít;
- a vezető nem ismeri be korábbi döntésének hibáit;
- nem állnak rendelkezésre a kivitelezéshez szükséges feltételek;
- nem áll elegendő idő a szervezet rendelkezésére;
- a vezető elsietett döntéseket hoz, nem mérlegeli helyesen a reális lehetőségeket;
- a vezető által kiválasztott döntést nem támogatja a szervezet tagjainak nagy része.⁷⁴

Összefoglalva: a döntés (az elhatározás) a parancsnok arra irányuló általános, átfogó tevékenysége, hogy a rendelkezésére álló erőket, eszközöket milyen sorrendben, milyen csoportosításban, milyen manőverekkel, milyen időbeni és térbeni paraméterekkel alkalmazza a feladat sikeres végrehajtása érdekében.⁷⁵

A parancsnok (vezető) a vezetési folyamatban – a helyzet változása miatt – többször hozhat döntéseket (alkothatja meg elhatározását), ez azonban mindig más cél elérését tűzi ki.

1.7. Szervezés, a feladatok meghatározása, a végrehajtás koordinálása

A szervezés az a vezetői funkció, amely a szervezetben rendelkezésére álló humán és materiális erőforrások összehangjának megteremtésére irányul. Fiatal tisztként ez nehéz feladat, hiszen a gyakorlat hiánya miatt kimaradhatnak a szervezés egyes lépései. A szervezés az a vezetési funkció, melynek gyakorlása során az adott szintű vezető (parancsnok):

- megfogalmazza és megtervezi a végrehajtandó feladatokat (kivitelező tervezés);
- lejuttatja azokat az alárendeltekhez (parancs, rendelkezés kiadása);
- koordinálja és megszervezi a tennivalókat az alárendelt vezetőkkel és a végrehajtókkal;
- biztosítja a végrehajtás mindenoldalú feltételeit.⁷⁶

⁷⁴ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2014): A rendészeti szervek vezetés- és szervezéselmélete. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 75. old.

⁷⁵ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 80-81. old.

⁷⁶ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 81. old.

A vezetési rendszerben elengedhetetlen a feladatok további lebontása, szükséges átadásuk az egyes alárendelt szervezetek vezetői részére, akik azokat ugyanúgy továbbítják alárendeltjeik részére. A szervezés a döntést követően válik szükségessé, hiszen a rendelkezésre álló erőforrásokat a cél végrehajtása érdekében koordinálni kell.

Vezetélméleti szempontból a döntést követő tervezés folyamata előkészítő és kivitelező szakaszra bontható:

- Az előkészítő szakaszban lehet meghatározni a döntést követő tervezés általános feladatát és azokat a részfeladatokat, amelyeket összegyűjtenek, azokat a feltételeket, tényezőket, amelyek befolyással bírnak a tervezési folyamatra, és a tervekben szerepeltetni kívánják őket.
- A tervezés kivitelező szakaszában a terv konkrét összeállítására kerül sor, amely elsősorban formai, logikai kivitelezést jelent.

A terv típusától függően többféle formátumban készülhet, de mindegyik forma jellemzője, hogy könnyen áttekinthető és a témában átlagosan jártas, de kívülálló személy részére is érthető és egyértelmű legyen.

Külön gondot kell fordítani az átfedések kiküszöbölésére, a véglegesítés előtt célszerű köröztetni a végrehajtásban érintett személyekkel és szervezetekkel. A koordinálást és egyeztetést követően a tervet az illetékes vezető hagyja jóvá, ezáltal annak megvalósítása minden érdekelt számára kötelező jellegű.

Az utasítás, parancs kiadása (a feladatok megszabása) a parancsnok olyan vezetői tevékenysége, amelynek során elrendelő módon ismerteti elhatározását a végrehajtókkal. A feladatok megszabása a feladat jellegétől és a rendelkezésre álló időtől függően történhet:

- közvetlenül: a végrehajtók és azok vezetői mindannyian jelen vannak. A feladatok megszabásakor előnye, hogy gyors, pontos feladatszabást biztosít, az információ nem csorbul, lehetőség van az azonnali visszacsatolásra, ezáltal a feladatok mindenki számára egyértelműek és pontosak lehetnek.
- közvetve: csak a vezetők részére határozza meg a végrehajtandó feladatokat a parancsnok. Ebben az esetben elegendő idő áll rendelkezésre, hogy az információ minden vezetési szintre eljusson. Ez a módszer legtöbbször akkor alkalmazható, amikor a feladat végrehajtása viszonylag bonyolult, összetett, és széles körű koordinálást igényel a végrehajtók részéről.

A döntést kivitelező tervezés célja a pontosan kimunkált tervek megvalósításához szükséges valós helyzet és a célállapot közötti eltérés megállapítása, valamint a feladat végrehajtásához szükséges és a rendelkezésre álló erők és eszközök számbavétele. Meg kell állapítani, hogy a szükséges erők és eszközök rendelkezésre állnak-e, a gyakorlatban megvalósítható-e a döntés végrehajtása. Ha a szervezet belső erőforrásai nem elégségesek a feladat végrehajtásához, akkor vagy az eredeti terv tartalmát kell megváltoztatni, vagy külső erőforrásokat kell igénybe venni.

A belső koordinálást általában a végrehajtásért felelős vezető vezeti, amely általában vezetői döntéssel (döntésekkel) és utasítással (utasításokkal) zárul, és kötelező jellegű valamennyi résztvevő számára. A koordinációról emlékeztető vagy jegyzőkönyv készíthető.

1.8. Az utasítások, parancsok, rendelkezések kiadása, annak eszközei és módszerei

A rendőri szervezeten belüli kommunikáció alapvető módjai az írásos, illetve szóbeli közlések. A közlések lehetnek utasítások, parancsok, rendelkezések. A szolgálati szabályzat a parancsot és az utasítást

szinonimaként kezeli. Az írásos utasítás kiadását tételesen nem szabályozza, csupán a fontosabb utasításoknál tartja indokoltnak ezt a módszert.

A vezetők és beosztottak érintkezésében leggyakoribb utasítás a szóban elhangzott közlés, amely egyértelmű utasítás. Az utasítást (parancsot) a természeténél fogva az abban meghatározott módon végre kell hajtani arra a határidőre, amit az utasítás tartalmaz. Attól, hogy a vezető nem azzal kezdi mondanivalóját, hogy „Utasítom, (megparancsolom) hogy...”, a közlés utasítás jellege, végrehajtási kötelezettsége, egyértelműsége még fennáll, illetve megállapítható.

Az utasítás a parancs kiadása történhet közvetett módon is, amikor például futár vagy más közvetítő adja át a szóbeli vagy írásbeli utasítást. Az utasítás kiadója egyre több technikai eszközt vehet igénybe rendelkezéseinek az érintett személyekhez való továbbítása során. Elég ezek közül csak megemlíteni a telefont, rádiót, e-mail-t, sms-t, videoüzenetet, internetet, intranetet, stb.

A Rendőrségről szóló törvény⁷⁷ „A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége” című alfejeletében meghatározza: a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A Rendőrség belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasításkiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen. A rendőr feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el. A rendőr a szolgálati előjáró jogszabálysértő utasításának teljesítését – bűncselekmény elkövetésére vonatkozó utasítás kivételével – nem tagadhatja meg, de az utasítás jogszabálysértő jellegére, ha az számára felismerhető, haladéktalanul köteles felhívni az előjáró figyelmét. Ha az előjáró az utasítást fenntartja, azt az utasított kérelmére köteles írásba foglalva kiadni. Az írásba foglalás megtagadása vagy elmaradása az utasítást adó közvetlen felettesénél bejelenthető, e jog gyakorlásának azonban az utasítás teljesítésére nincs halasztó hatálya.

Ha a törvény rendelkezéseit a rendőr előjárója sérti meg, a rendőr közvetlenül az előjáró felettesénél vagy – ha a törvényt sértést a rendőri szerv vezetője követi el – a rendőri szerv felettes szervénél, illetőleg a miniszternél bejelentheti. A megkeresett szerv köteles azt kivizsgálni, és a bejelentőt a vizsgálat eredményéről, a tett intézkedésekről a bejelentéstől számított 8 napon belül tájékoztatni. A törvényt sértés bejelentése miatt a bejelentőt hátrány nem érheti, de az alaptalanul tett bejelentés esetén felelősségre vonás kezdeményezhető.

Az utasítások kiadása során a szolgálati utat be kell tartani. A szolgálati út a szolgálati érintkezésnek, az ügyek intézésének az a módja, amikor az ügy a közvetlen parancsnok és a közbeeső szolgálati előjárók útján jut ahhoz, akinek abban döntési, utasítási, parancsadási, intézkedési joga vagy kötelessége van. A szolgálati út mellőzhető, ha annak betartása miatt a szolgálati érdek sérelmet szenvedne. Az alárendelt az így kapott utasítást közvetlen szolgálati előjárójának jelenteni köteles.

A távbeszélőn adott utasítás jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni. Ha a végrehajtás elháríthatatlan akadályba ütközik, ezt az utasítást adó felé haladéktalanul jelenteni kell. Ha a rendőr kapcsolata megszakad a szolgálati előjárójával, utasítás hiányában köteles a jogszabályok és más rendelkezések előírásai szerint önállóan eljárni.

Az utasítást az alárendelt ellentmondás nélkül, kellő időben, legjobb tudása szerint hajtja végre. Ha a parancs teljesítését másik szolgálati előjáró parancsa akadályozná, az alárendelt az előzőleg kapott utasítást köteles jelenteni. Ha a szolgálati előjáró ennek ellenére utasítást ad parancsa végrehajtására, azt

⁷⁷ Rtv. 11.§ (1). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

teljesíteni kell. Az utóbbi utasítás teljesítését követően az első utasítás végrehajtását meg kell kezdeni, valamint folytatni kell. Az első utasítás teljesítésének elmulasztásáért, késedelmes teljesítéséért az új utasítást adó szolgálati elöljáró felelős. Az, aki az újabb parancsot adta, értesíti erről az előző utasítást adó szolgálati elöljárót. Az utasítás végrehajtását mindkét szolgálati elöljárónak jelenteni kell. A fontosabb utasításokat a szolgálati elöljáró írásban adja ki, és gondoskodik az érintett beosztottak előtt történő kihirdetésükről.

A szóbeli utasításnak pontosnak, érthetőnek, szabatosan megfogalmazottnak, egyértelműnek, megvalósíthatónak, a felelősséget egyértelműen megjelölőnek kell lennie. A több személynek adott egyidejű utasításnak kellően tagoltnak, egyénenként értelmezhetőnek kell lennie, ha indokolt, ki kell jelölni a csoportot vezető személyt. Az utasítás kiadójának meg kell győződnie arról, hogy az utasítással érintett megértette-e a feladatot, a végrehajtás módját és mindazt, ami a teljesítéshez szükséges és elégséges. A következő vezetői munka része, hogy a szóban kiadott utasításokat a vezető kísérelje figyelemmel, ha kell, a határidőket jegyezze fel.

Írásos parancsot kell készíteni mindazon esetekben, amikor a dokumentumnak olyan igazoló, jogi, felhatalmazó erejének kell lennie, amely a paranccsal rendelkezőt ellentmondást nem tűrő módon jogosítja a paranccsal rögzített tevékenység elvégzésére, intézkedés megtételére. A parancsot végrehajtó a parancsot köteles az érintettnek bemutatni, és joga van az abban foglalt felhatalmazások szerint eljárni. Az írásban rögzített parancs egyértelműsíti a parancs természetét, jogi hatályát, az azt kiadó felelősségét.

A vezetői munka szerves része a vezetőre rótt iratkezelési feladatok elvégzése, különös tekintettel a szignálásra. A szignálás tartalmában nem más, mint egy írásos utasítás, amelyet rávezetnek a papíralapú dokumentumra, vagy elektronikusan rögzítenek. A szignálás tartalmazza a felelőst, a határidőt, a feladatot, az irat minőségét, a szignálás dátumát, indokolt esetben a végrehajtás módját. Több érintett személy esetén az elkülönülő tevékenységeket és a végleges anyag elkészítéséért felelős személyt is jelölni kell. Ugyancsak indokolt esetben a szignálás tartalmazhat elő-határidőt, és kötelezővé teheti – főleg nagyobb terjedelmű anyagoknál – az előzetes anyag bemutatását ellenjegyzés céljából. A kézzel írt utasítás során ügyelni kell arra, hogy az utasítás olvasható, érthető és egyértelmű legyen. A szignálás szabályait az Iratkezelési Szabályzat 17. pontja⁷⁸ rögzíti. E pontok meghatározzák a szignálás, az iratrendezés, az előadói ív csatolásának, kitöltésének szabályait is.

Az írásos utasítással egyenrangúak azok a dokumentumok – munkaterv, feladatterv, intézkedési terv, akcióterv, koncepció, javaslat, stratégia, stb. –, amelyeket elkészítés után az arra jogosult vezető jóváhagy, engedélyez. A vezető jóváhagyásával, engedélyezésével az adott anyagokban lévő feladatok, határidők és felelősök meghatározásra kerülnek, az azoktól való eltérés csak a jóváhagyó vezető egyetértésével lehetséges. Hasonló érvényű az értekezletekről, eligazításokról, megbeszélésekről, állománygyűlésekről, tájékoztatók tartásáról készült emlékeztetők vezetői jóváhagyása. Figyelem: a feladatok végrehajtása a vezetési fórumok megtartása után közvetlenül kezdődik, és nem az emlékeztető jóváhagyása után! A határidők megállapításának általános szabályait az Iratkezelési Szabályzat 18. pontja⁷⁹ határozza meg.

A vezetőnek célszerű írásban rögzítenie mindazokat az utasításokat, amelyek végrehajtása során a későbbi felelősség tisztázása azt indokoltá teheti; ha a feladatok, felelősök, határidők olyan láncolatáról van szó, amelyeknek egymáshoz illesztése elengedhetetlen; ha az írásbeliség segíti az egységes értelmezést. Célszerű akkor is, ha olyan korlátozásokról, tilalmakról, egységesen végrehajtandó feladatokról van szó, amelyekben bármilyen mulasztás felelősség megállapításával járhat; ha a hosszabb időre helyettesítésére

⁷⁸ 40/2017. (XII. 29.) ORFK utasítás az Iratkezelési Szabályzatról 17. 141-151. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023. 06.23.)

⁷⁹ 40/2017. (XII. 29.) ORFK utasítás az Iratkezelési Szabályzatról 18. 152-154. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023. 06.23.)

kijelölt személy döntési jogkörének meghatározása szükségessé teszi. Alkalmazandó, ha az utasítás írásba foglalása hatékonyabbá teheti a végrehajtást; ha az jogot keletkeztet vagy kötelezettséget állapít meg; amely utasításnak nélkülözhetetlen kelléke az írásbeliség; amely ellen jogorvoslatnak lehet helye; amely később valamilyen oknál fogva vita tárgyát képezheti, és a bizonyítás nehézségeibe ütközhet.

1.8.1. Az utasítások, a döntések végrehajtása

Az utasításoknak való engedelmesség és pontos végrehajtásuk a szervezet eredményes és folyamatos működésének záloga. Kiinduló pont az utasítás teljes körű végrehajtása. Ugyanakkor lehetséges, hogy az utasítás kiadója a kiadás időpontjában nem volt minden információ birtokában. Éppen ezért a végrehajtó, aki tudatában van, hogy olyan újabb információ keletkezett vagy látott napvilágot, amely okszerűen és jogszerűen módosíthatja az utasítást, köteles azt jelenti az utasítás kiadójának, majd pedig a továbbiakban annak döntése, döntései szerint eljárni.

Az utasítottnak célszerű az utasítást kiadó figyelmét felhívni az utasítás végrehajtását akadályozó körülményekre, az esetleges nem kívánt következményekre, kockázatokra. Egyúttal természetesen javasolhatja az utasítás leghatékonyabb megvalósítását. Erre szükség lehet azokban az esetekben, amikor az intézkedést kiadó nincs birtokában minden apró részletnek, ugyanakkor a döntési és cselekvési idő korlátozott.

Az utasításadási jog és a végrehajtási kötelezettség a hierarchiában, alá- és fölérendelt státusban olyan alapvető irányítási eszköz, hogy a hivatásos állományú rendőr a Btk. 127. §⁸⁰ szerint katonának minősül, és ha a parancs végrehajtását megtagadja, a Btk. 444. §⁸¹ szerint parancs iránti engedetlenséget követ el. Hasonlóan elkövetőjévé válhat a szolgálati tekintély megsértésének. Mindezekből érzékelhető, hogy a rendőri szerv belső szabályozói külső jogszabályokban is garanciális elemekkel védettek.

1. A feladat végrehajtásának mindenoldalú biztosítása

Vezetőként kötelességünk a szükséges erőforrásokat és eszközöket biztosítani a végrehajtók számára. Mindezek magukba foglalják a teljes logisztikai biztosítást (anyag-technikai és egészségügyi biztosítást) is. A fentiek hiányában a feladatvégrehajtás színvonala sérülhet, könnyen kudarcba fulladhat. A tevékenység megkezdése előtt alaposan mérlegeljük, rendelkezünk-e a megfelelő logisztikai háttérrel. Ha a végrehajtás során új igény keletkezik, törekednünk kell azt kielégíteni. Az állományunkról történő mindenoldalú gondoskodás minden vezető elemi alapkövetelménye.

2. A feladatok koordinálásának sajátosságai

A rendőri szervezetben a funkcionális irányítási modell működik, amely biztosítja az egyébként egységes irányítást igénylő szervezetben a különböző szakterületek viszonylagos önállóságát, amely a szakterületek közötti koordináció nélkül könnyen konfliktushelyzeteket okozhat. A szakterület vezetőjének viszont tájékoztatási kötelezettsége van a saját vezetőjének irányába.

⁸⁰ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 127. § (1). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023. 06.23.)

⁸¹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 444. § (1-5). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023. 06.23.)

1.9. Az együttműködés megszervezése

Az együttműködés képességével minden rendőri vezetőnek rendelkeznie kell, ennek a vezetői alapfilozófia részévé kell válnia. A rendészeti feladatok végrehajtása általában csapatmunka, melynek magasabb szintű kötelekeit a tisztek vezetik. Bármilyen tevékenységbe kezdünk, a siker azon áll vagy bukik, hogy a bevont szervezetek, személyek hogyan hajtják végre azt a feladatot, amit vezetőként nekik szántunk. A szabatos, lényegre törő, pontos (rövid és világos) feladatszabás, a visszakérdezés lehetőségének biztosítása alapkövetelmény az együttműködés megszervezése során.

Az együttműködés megszervezésének célja, hogy valamennyi alárendelt parancsnok egységesen értelmezze a feladat végrehajtásának módját, melyet a végrehajtás helyszínén, a terepen, térkép vagy helyszínt ábrázoló digitális eszköz segítségével szervezhet meg.

Az együttműködés megszervezése olyan vezetői tevékenység, amelynek során a parancsnok a saját és más szervek tevékenységét cél, feladat, hely, idő és a tevékenység végrehajtásának módja szerint összehangolja.⁸²

Alapja az elhatározás, annak kidolgozásakor jön létre, és az elhatározásban, illetve a feladatok megszabásakor összegzik, rögzítik. Az együttműködési feladatok megszervezése az alárendeltek feladatainak megszabásával egy időben történik. Az együttműködés megszervezésének végrehajtási módszerei a következők:

- a parancsnok utasításainak módszere: (amikor kevés idő áll rendelkezésre) a parancsnok rövid utasításokat ad az együttműködő szervezetek vezetőinek; csak arra tér ki, hogy kinek mi a feladata;
- az alárendeltek jelentéseinek módszere: a beosztott parancsnokok röviden jelentenek tervezett tevékenységükről; az előljáró kiegészítheti, pontosíthatja az elhangzottakat;
- a tevékenység fontosabb mozzanatainak lejátszása: az alárendeltek folyamatosan jelentik, hogy melyik mozzanatban melyik szervezeti elem milyen feladatot hajt végre, a parancsnok pedig jóváhagyja vagy módosítja az együttműködésre vonatkozó elgondolást.

Az együttműködés végrehajtásának elvei:

- szerv a szervvel – általában az azonos szintű szervezetek működnek együtt;
- vezetési szint a vezetési szinttel – a különböző szervezetek között az azonos vezetési szintek között jön létre;
- személy a személlyel – általában az azonos vezetői beosztás alapján történhet; tartsuk be a szolgálati utat, a saját szintünknek megfelelő vezetővel egyeztessünk!
- megszervezése felülről lefelé történik – általában a szervezetek felső vezetése határozza meg az együttműködés megszervezését, ez vonul végig a szervezeti hierarchián; tájékozódjunk, az előljáró szándékairól, majd annak megfelelően biztosítsuk partnerünket az együttműködési szándékokról;
- mindig a fő feladat érdekében történik – az együttműködés célja a közös feladat teljesítése.

Ha az együttműködés megszakad, azonnal helyre kell állítani; ha a végrehajtás körülményei megváltoznak, akkor újra meg kell szervezni az együttműködést.

⁸² Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa. 67-70. old. alapján – a szerző által átdolgozva.

1.10. Ellenőrzés, értékelés a vezetői munkában

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatának 88. §-a rögzíti a szolgálati előjáró és feljebbvaló ellenőrzési kötelezettségeit, annak dokumentálását, valamint a megállapítások alapján teendő intézkedési kötelezettséget. Egyes tevékenységeket szabályozó dokumentumok részletesen is meghatározzák a vezető ellenőrzési feladatait. Az ellenőrzés fontosságát csak tovább emeli a Btk. 453 §-a,⁸³ amikor rögzíti az ellenőrzés elmulasztásának büntetőjogi következményeit. Részben ehhez is kapcsolódik a 452. §⁸⁴, amely taglalja az előjárói intézkedés elmulasztását.

Az ellenőrzés biztosítja az alárendeltek tevékenységének folyamatos megismerését, a feladatok végrehajtásának számonkérését, értékelését, segítséget nyújt, valamint biztosítja a vezetés önkontrollját. Az ellenőrzés lényege az, hogy a vezető meggyőződjön a tervezett és várható tevékenység közötti azonosságról, illetve különbségről.

Az ellenőrzés olyan vezetési funkció, amelynek gyakorlása során az adott szintű vezető meggyőződik arról, hogy az alárendeltek hol tartanak a meghatározott feladatok végrehajtásában, azt milyen szinten hajtották végre és biztosítva van-e a kitűzött cél elérése.⁸⁵

Az ellenőrzés a szervezet működésében tapasztalható erősségek és gyengeségek, valamint kockázati tényezők és lehetőségek feltárásával segíti az irányítói és vezetői tevékenységet, támogatja a legjobb gyakorlat kialakítását, a szervezeti kultúra pozitív irányba történő fejlődését.

1.10.1. Az ellenőrzés végrehajtásának logikai rendje

1. A tényleges, valóságos helyzet feltárása;
2. az 1. pont és a vezető által elgondolt állapot ütköztetése;
3. azonosságok, illetve különbözőségek feltárása;
4. különbözőség esetén az okok feltárása, a tevékenység minősítése;
5. az okok megszüntetése:
 - kiegészítő intézkedések (rendelkezések) kiadása,
 - az eredeti célok kismértékben történő módosítása,
 - az eredetitől – a kialakult körülmények miatt – eltérő célok meghatározása.

Az ellenőrző-funkcióból adódóan nyilvánvaló, hogy valamennyi vezetőnek és vezetési szervnek kötelessége az általa irányított szervezet és személyek munkáját rendszeresen ellenőrizni.

1.10.2. Az ellenőrzés egyes tartalmi elemei

Az ellenőrzés a vezetői munka mindennapi része, beleértve az önellenőrzést is rendkívüli jelentőséggel bír, hiszen annak következetes és folyamatos végrehajtása megóvja a szervezetet és tagjait a nemkívánatos magatartásoktól. Ezáltal a vezető időben képes a hibákat feltárni, megelőzve ezzel a súlyosabb következményeket, segítve és tanítva a feladatok végrehajtóit, bemutatva számukra a helyes és

⁸³ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 453. § (1-3). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023. 06. 23.)

⁸⁴ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 452. § (1-3). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023. 06. 23.)

⁸⁵ Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa. 73-78. old. – alapján a szerző által átdolgozva.

követendő mintát. Az ellenőrzés eredményeként – végső esetben – intézkedéseket kell fogantatosítani vagy kezdeményezni olyan szabályszegés (fegyelemsértés, szabálysértés, bűncselekmény) esetén, amelyek más eszközökkel már nem kezelhetőek.

Az ellenőrzés tárgya bármi lehet, amire az ellenőrzés irányul, de nyilvánvalóan azok a témák, tevékenységek, szabályok, célok, stb. kerülnek elsődlegesen a fókuszába, ahol valamilyen nemkívánatos eltérés mutatkozik a kívánt és megvalósuló állapot között. Az ellenőrzési tevékenység komplexitásából eredően bizonyos időközönként azokat a területeket is célszerű átvilágítani, amelyeknél ilyen kifejezett elváltozás nem tapasztalható.

1.10.3. Az ellenőrzés megvalósítása

Az ellenőrzést végrehajthatja saját szerv, külső szerv, szervezeti vezető, a feladatot elvégző (önellenőrzés), a vezető által eseti jelleggel és arra alkalmas személyekből álló team és mindazok, akiket az arra jogosult vezető megfelelő formai követelmények teljesítésével feljogosít, és vannak olyan személyek, akiket különböző utasítások, szabályzatok jogosítanak fel ellenőrzésre.

Az önellenőrzés az ellenőrzés első szintje, amely nem jelent mást, mint az adott feladatot végrehajtó személy saját munkájának önmaga általi ismételt áttekintését. Ennek során például ellenőriz egy dokumentumot annak továbbküldése előtt, hogy az tartalmilag, formailag megfelel-e az előírásoknak.

A vezető minden tevékenysége lehetőségét és módot ad egyes mozzanatok, folyamatok ellenőrzésére. A vezetői megállapításokat tartalmazó visszacsatolás hiánya egyfajta jóváhagyást jelenthet a beosztott részére, aki esetenként nem is tudja, hogy hibázott. Mindezek mellőzése azt is jelentheti, hogy a vezető vagy nem volt elég körültekintő az ellenőrzés során, vagy valamilyen más okból nem teszi szövé a feltárt hibákat. Mindkét megoldás ellene hat a vezetői következetességnek, tekintélynek, ezért az ellenőrzés eredményét az érintettel minden esetben közölni kell, és ha indokolt, meg kell határozni a további és szükséges feladatokat.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat tevékenységét szabályzat és egyéb okmányok kellő részletességgel rögzítik.

Vezetőként döntést hozhatunk az ellenőrzés formáját és tárgyát illetően. A döntés végrehajtható 1-2 fő kijelölt személlyel vagy legalább 3 főből álló bizottsággal. Amennyiben nagyobb létszámú bizottságot hozunk létre, azt célszerű albizottságokra bontani, amelyek az ellenőrzést külön hajtják végre.

Az ellenőrzések végrehajtására tanácsos valamilyen tervet készíteni, amely tartalmazza a kötelezően szereplő ügyviteli adatokat, az ellenőrzés idejét, helyét, célját, formáját, módszereit, a vizsgált időtartamot, az ellenőrzésben részt vevő személyeket és szerveket, azok feladatát, a jelentések elkészítésének módját és idejét, tartalmát, az értékelés idejét és módját. A tervet az ellenőrző személyek készítik el, és az elrendelő hagyja jóvá.

Az ellenőrző személyek, amennyiben nem szolgálati előjárójuk az ellenőrzött szervezetnek, nyílt parancsal rendelkeznek, amelyben szerepel az ellenőrzési és betekintési joguk.⁸⁶ Az ellenőrzésbe beosztott személyek kötelesek az ellenőrzésre felkészülni, az összegyűjtött információkat, adatokat tanulmányozni, a szükséges speciális ismereteket elsajátítani, illetve felfrissíteni.

⁸⁶ „Nyílt parancs”: hivatásos állományú, ellenőrzést végző személy részére az arra jogosult parancsnok által kiállított szolgálati okmány, amelynek jogosítottja – a munkáltatói jogkörök kivételével – a kiállító hatáskörében és illetékességében eljárva az abban meghatározott rendőri szerveknél és tárgyban ellenőrzést, vizsgálatot folytathat, ennek során az ott meghatározott iratokba betekinthez” 6/2012. (III. 9.) ORFK utasítás 8. pont n) alpont. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/6_2012.pdf (A letöltés ideje: 2023.06.21.)

Az ellenőrzés elvégzését követően ténymegállapító, összefoglaló jelentés készül, amelyben szerepelnek a tényekkel alátámasztott megállapítások és következtetések, az tartalmazza a vizsgálat tárgyával kapcsolatos értékelést, javaslatokat tesz a feltárt hiányosságok elhárítására, a hibák kijavítására, a végrehajtás határidejére és a felelős személyére.

A vezetői ellenőrzések tervezése, illetve gyakorlati végrehajtásának dokumentálása a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer (a továbbiakban: Robotzsaru rendszer) „Vezetői ellenőrzések dokumentálása” moduljában történik. A Robotzsaru rendszerben az ellenőrzést követő öt munkanapon belül rögzíteni kell az ellenőrzés tényét és megállapításait. A papír alapon rögzített ellenőrzések tényét, illetve a megállapításokat (azt, hogy volt-e hiányosság) az ellenőrzést követő öt munkanapon belül szintén rögzíteni kell a Robotzsaru rendszer „Vezetői ellenőrzések dokumentálása” moduljában. Továbbá az azonnali intézkedésre okot adó hiányosság észlelése esetén kell a legrövidebb időn belül, egyéb hiányosság esetén 5 napon belül. Egyebekben a tárgyhavi ellenőrzéseiket egy ügyiratban, összevontan.⁸⁷

Az ellenőrzött szerv vezetője az ellenőrzés megállapításait tartalmazó irat kézhezvételétől számított nyolc napon belül arra észrevételt tehet, amelyre az ellenőrzést végző szervezet vezetője a kézhezvételétől számított nyolc napon belül írásbeli választ ad.

Ha az ellenőrzött szerv vezetője a válasz ellenére vitatja az ellenőrzés valamely megállapítását, észrevételét, azt három munkanapon belül megküldi az ellenőrzést végző szervezet vezetőjének, aki – állásfoglalásával – három munkanapon belül az ellenőrzést elrendelő vezetőnek felterjeszti.

Amennyiben az ellenőrzés hibát, hiányosságot tárt fel, annak kijavítására az ellenőrzött szerv vezetője intézkedési tervet köteles készíteni, a határidők és a felelősök megjelölésével.

1.10.4. A tevékenység értékelése

Számos kezdő vezető számára az ellenőrzés végrehajtása és az értékelés nem népszerű vezetési funkció, pedig ezek nélkül nem történik meg a visszacsatolás az elvégzett feladatot, tevékenységet illetően. Értékelés nélkül az ellenőrzött munkatárs akár azt is gondolhatja, hogy munkájával kapcsolatosan minden rendben van, azzal kapcsolatban semmilyen pozitív vagy negatív észrevétel nem merült fel. Visszajelzés nélkül az értékelt személy elveszítheti motivációját, hiszen úgy érezheti, hogy a vezető szempontjából mindegy hogyan dolgozik, hiszen úgyszólván semmilyen visszajelzés a tevékenységével kapcsolatban.

Az értékelés olyan vezetési funkció, amely során a vezető megerősíti az alárendeltet abban, hogy a kapott feladatot hogyan hajtotta végre, mekkora volt a siker vagy a hiba nagysága.⁸⁸

Az értékelés végrehajtására számos lehetőség kínálkozik, a vezető szóbeli elismerésétől az írásbeli elmarasztalásáig, a fegyelmi eljárás megindításán át, rendkívüli esetben egészen az azonnali leváltásáig. A szervezet tevékenységének értékelésére rendelkezésre állnak a különböző vezetői fórumok és állománygyűlések, ezeken minden esetben értékelni kell az elmúlt időszak tevékenységét, de nem csak az negatívumokat kell kiemelni, hanem törekedni kell a sikerek, eredmények, a pozitívumok elismerésére is.

⁸⁷ 6/2012. (III. 9.) ORFK utasítás 109/A és 109/B. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/6_2012.pdf (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

⁸⁸ Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa. 79. old. alapján - a szerző által átdolgozva.

1.11. A vezetői munka a hatékony időgazdálkodás tükrében

1.11.1. Az idő és a feladatok végrehajtásának összefüggései

Az idő átszövi életünket, mindennapjainkat, tevékenységünket. Ma már megkerülhetetlen és egyre gyakrabban kényszerítő erőként jelenik meg. Ellentmondást találhatunk a gyarapodó feladatok mennyisége és az egyre szűkülő idő mennyisége között.

A Rendőrség tevékenységrendszerében számtalan olyan esemény, jelenség észlelhető, amelyekre azonnal kell reagálni, hiszen sokszor az eredményesség éppen az aktuális és időben végrehajtott cselekvésen alapul. Minden vezetői tevékenység közül meghatározó a feladat és az annak megoldására szánt idő összhangba állítása. A vezetőnek ennek figyelembevételével kell megszervezni a munka menetét, a szervezet működését, vezetését, irányítását, ellenőrzését.

A munka hatékony megszervezése, az egyenlő munkateher elosztásának biztosítása, a tevékenység elviselhető ritmusának fenntartása, az időben és feladatban való előrelátást, a folyamatos gondolkodást és döntések sorozatát igényli. A vezetői és beosztotti munkában is vannak állandó és folyamatos odafigyelést igénylő feladatok és vannak olyanok, amelyek időközönkénti áttekintése is elégséges.

A szervezetben meglévő feladatok egyre szerteágazóbbak, komplexebbek, ezért az a vezető részéről súlypontok feltárását és a prioritások meghatározását teszi szükségessé. Felgyorsult világunkban mindent azonosan magas színvonalon egyszerre elvégezni nem lehet! Ezért célszerű élni a hatékony időbeosztás lehetőségével.

A vezetői feladatok számtalan forrásból érkehetnek, a feladatokhoz rendelt időpontok, időtartamok azonban gyakran egymásra torlódnak, végrehajtási nehézségeket okozhatnak, ekkor az érintett vezetőnek a prioritásokat kell meghatároznia.

A vezetőnek a munkatársai hathatós segítséget nyújthatnak abban, hogy a vezető számára a feladatok előkészítésével a rendelkezésre álló időt megsokszorozzák, ezzel a módszerrel a vezető több és hatékonyabb munkát tud elvégezni egységnyi idő alatt. Azt mondjuk, nem lehet időt előállítani, ugyanakkor, ha hatékony munkamódszerekkel, csapatban, a feladatokat felosztva dolgozunk és felhasználjuk a technikai vívmányokat, rengeteg időt takaríthatunk meg önmagunk és munkatársaink számára. A feladatok elkezdésének négy leggyakoribb ellensége⁸⁹:

17. számú ábra: Az idő négy leggyakoribb ellensége.

Forrás: A szerző saját szerkesztése

⁸⁹ Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa. 98-102. old. alapján - a szerző által átdolgozva.

1. A halogatás

A halogatás egy olyan rossz szokás, amelytől meg kell szabadulni, ha hatékonyan akarunk gazdálkodni az időnkkel. Mindenkinél más tevékenységnek van taszító jellege, amely kiválthatja a halogatás taktikáját (bonyolult ügyek megoldása, kellemetlen feladatok elvégzése, unalmas, kellemetlen személyügyi beszélgetések, a főnök kerülése, stb.).

A halogatás jelentős károkat okozhat a munkavégzésünkben, ezért érdemes átgondolni a lehetséges ellenszereit, amelyek megoldást jelenthetnek:

- A reális önismeret, melynek során tudatosítanunk kell önmagunkban, hogy a feladatot el kell végezni és jobb, ha azonnal hozzá is látunk.
- A tevékenységi listák készítése, a feladatok közötti fontossági sorrend felállítása, amely a feladatok megvalósításában és a hatékony vezetői időgazdálkodásban sokat segíthet.
- Ismeretlen, feladatok esetén külső segítség kérése, konzultáljunk a problémáról a tapasztaltabb vezetőtársainkkal, mentorunkkal. Ne feledjük, a csoportos döntés általában jobb, mint az egyedül meghozott döntés!
- Készítsünk rövid áttekintő táblázatot (vázlatot) a végrehajtandó feladról, azt bontsuk jól azonosítható elemi részekre és kezdjük bele a részenként történő megvalósításba.
- Az önmagunknak szabott és másoknak ígért határidők betartása is csökkenti a halogatás veszélyét.

A legtöbb ember előtt nem a feladat nehézsége a legfontosabb akadály, hanem a feladatok elkezdésének és elvégzésének halogatása. Önmagunk számára könnyörtelenül határozzuk meg azt a pontos időpontot, amikor a feladatot elkezdjük. Ezzel a módszerrel órákat, napokat, heteket takarítunk meg. Ennek a technikának az elsajátításához célszerű használni az öt másodperces döntés technikáját.⁹⁰

2. A kifogások keresése

A második legnagyobb ellenségünk az, hogy kifogást keresünk arra, hogy miért nem tudjuk elkezdni a feladatot. Megoldást jelenthet az, ha következtetések vagyunk és az általunk kitérített konkrét időpontban elkezdjük a feladatot.

3. Önmagunk felmentése

A harmadik legnagyobb probléma lehet az, hogy önmagunknak felmentést adunk a feladat teljesítés alól. Önmagunknak, vagy másoknak sikeresen megmagyarázzuk, miért nem tudunk most belekezdeni valamibe, miért nincs elég időnk valamire, amire lenni kellene. Ne tegyük ezt!

4. Befejezetlen dolgok

A negyedik legnagyobb akadály az, hogy nem fejezzük be az elkezdett dolgokat. Vezetőként is és beosztottként is, nap, mint nap találkozunk olyan feladattal, amely nincs befejezve, amely elvégzésének „gondja” továbbra is nyomaszt. Az érett és felelős gondolkodású munkatársak felismerik ezt a súlyos

⁹⁰ Mel Robbins (2019): Az 5 másodperces szabály. Budapest: Édesvíz Kiadó. 61-70. old. - a szabály lényege, hogy ha elhatározzunk valamit, akkor azt öt másodpercen belül döntsük el és öt percen belül fogjunk bele - A szerző megjegyzése.

terhet, ezért törekszenek arra, hogy amit elkezdtek, azt fejezzék is be, lehetőleg ne hagyják félbe a dolgokat. Idő- és energiapazarló eljárás az, amikor több dologgal foglalkozunk egyszerre és gyakorlatilag ezek közül a dolgok közül, egyiket sem tudjuk befejezni. Törekedjünk arra, hogy feladatainkat befejezzük, hiszen ha félretesszük munkánkat és azt csak napokkal, vagy hetekkel később vesszük ismét újra elő, az plusz energiaráfordítást igényel, hiszen újra fel kell elevenítenünk az előzményeket. Jó gyakorlat az, hogy egyszerre csak néhány feladaton dolgozunk, és abból egyet-kettőt lehetőleg fejezzünk is be!

1.11.2. Az időgazdálkodás jó gyakorlatai

A hatékony időgazdálkodás ott kezdődik, hogy életünkben, tágabb és szűkebb környezetünkben is rendet tartunk. A rend biztosítja azt, hogy ha elkezdjük a munkát, akkor minden szükséges rendelkezésünkre álló dolog, anyag, elérhető közelségben van asztalunkon, így nem kell semmit keresgélni. Kezdő vezetőként tartsunk rendet magunk körül, ugyanezt követeljük meg munkatársainktól is. Azzal nagyon sok időt tudunk megtakarítani, hogy semmit nem kell keresgélni, minden szükséges anyag könnyen elérhető, hiszen ha mindent mindig a helyére teszünk, onnan is vehetjük elő.

Vezetőként sem, de főleg beosztottként nem vagyunk teljesen a saját időnknek urai, hiszen számos hivatali elfoglaltságunk akad, megbeszéléseken, értekezleteken kell részt vennünk, utaznunk kell, meg kell jelennünk valahol. Ezek a dolgok mind-mind időt igényelnek, igyekezzünk tehát a legtöbb feladatot munkaidőben végrehajtani! Esetenként persze lehet kivétel, egy sürgős feladat mindig közbe jöhet, amit csak munkaidőn kívül tudunk elvégezni, annak érdekében, hogy a határidőt be tudjuk tartani. Általános munkavállalói megítélésünk értékét növeli a megbízhatóságunk.

Ha munkaidőnkkel jól szeretnénk gazdálkodni, akkor több módszert tudunk alkalmazni. Az egyik ilyen bevált módszer a feladatok osztályozása. Ez a módszer a vezetés- és szervezélméletben nem ismeretlen, lényege az, hogy készítsünk feladatlistát a kapott feladatok felsorolásával, majd azt követően lássunk hozzá azok osztályozásához. Osztályozzuk feladatainkat sürgősség és fontosság alapján.

	Sürgős	Nem sürgős
Fontos	„A” tevékenység Olyan feladatok és tevékenységek elvégzése, amelyek a szervezet folyamatos működéséhez nélkülözhetetlenek	„C” tevékenység Elhúzódó problémák kezelése, a szervezeti jövőkép építése
Nem fontos	„B” tevékenység Kevésbé fontos ügyek, feladatok, amelyekben operatív vezetői döntések szükségesek és nem halaszthatók	„D” tevékenység Rutin vezetői teendők, állandó elfoglaltságok

3. számú táblázat: A feladatok osztályozása.

Forrás: Kovács Gábor (2018): A rendszeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest, Dialóg Campus 159. o. alapján – a szerző által átdolgozva.

Hogyan osztályozhatjuk a végrehajtandó feladatainkat? Az ösztönös vezető is a sürgős és fontos dolgokkal foglalkozik, azokat próbálja megoldani. Az osztályozás második eleme a fontos, de nem sürgős

feladatok csoportjának kialakítása. A harmadik csoportba a nem fontos, de sürgős feladatok tartoznak. Az osztályozás negyedik – egyben utolsó – eleme a nem fontos és nem sürgős feladataink kezelése, sorrendbe állítása.⁹¹

Alapszabályként megjegyzendő, hogy csak a munkaidő 60%-át tervezzük meg, így 20% a váratlan eseményeknek marad, ezen kívül a maradék 20%-ot pedig spontán- és társasági eseményekre fordítjuk.

Megfontolandó, hogy a munka és magánélet egyensúlyában éljünk teljes életet, munkatársainknak is példát mutatva törekedjünk arra, hogy a rendelkezésünkre álló feladatokat munkaidőben végezzük el. Hangoztassuk ennek fontosságát és magunk is törekedjünk a feladatok munkaidőben történő elvégzésére.

1.11.3. Módszerek, melyek időt takarítanak meg számunkra

Heti beosztású papír alapú, vagy digitális naptár mindig legyen a kezünk ügyében, minden feladatot, tennivalót csakis abban rögzítsünk. A figyelemfelhívás eszközei lehetnek a színnel történő jelölések. A sürgős és fontos feladatokat, a kevésbé sürgős és fontos dolgokat és az egyéb dolgokat is más-más színnel jelölhetjük tetszésünknek megfelelően. A papír alapú naptárba legcélszerűbb ceruzával vezetni a bejegyzéseket, mert programváltozás esetén könnyen ki tudjuk radírozni azokat.

Lehetőleg naponta tervezzük meg tevékenységünket. Az irodánkban töltött első néhány percet szánjuk rá a napi teendők megtervezésére – döntsük el, mibe kezdünk bele és mit fejezünk be az adott napon. Általában szívesebben foglalkozunk a kellemes dolgokkal és inkább kerüljük a kellemetlen dolgok elvégzését. Tudatosan ismerjük fel ezt a körülményt, és ne halogassunk semmit – volt már szó erről korábban!

Rendőrtisztként vezetők vagyunk, az állományunkkal kapcsolatosan gondolkozzunk el a következőkön. A csoport teljesítménye a csoporttagok teljesítményén nyugszik – ez eddig igaz! A kiemelkedő csoporttagok két-három meghatározó szerepet is betölthetnek a csoporton belül – ez is rendben van, tehát számunkra fontosak, hiszen ők járulnak hozzá a sikereinkhez. A Pareto-elv alapján megkockáztatható, hogy az állományunk 20%-án múlik az eredményesség 80%-a.⁹² Őket kell kiemelkedően megbecsülnie a szervezetnek és nekünk vezetőknél is, hiszen ők a sikerünk létrehozói!

1.11.4. Hogyan vélekednek erről?

Időnk, munkaidőnk véges, ezért is rendkívül értékes! Léteznek olyan technikai eszközök is, pl. a videokonferencia rendszerek, és más applikációk is, amelyek alkalmazása jelentős időt megtakarító tényezővel bír. Ha jól működő videokonferencia rendszerrel rendelkezünk és értekezletet tartunk, akkor rengeteg időt megtakaríthatunk önmagunk és munkatársaink számára is, hiszen már magára a megbeszélésre való oda- és visszautazás ideje is jelentős megtakarítást biztosíthat számunkra.

⁹¹ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Dialóg Campus 159. alapján – a szerző által átdolgozva. Forrás:

https://akfi-dl.uni-nke.hu/pdf_kiadvanyok/web_PDF_Rendeszeti_szervezetekben_lejatszodo_vezetesi_folyamatok.pdf
(A letöltés ideje: 2023.06.15.)

⁹² Maga az elmélet egy olasz származású közgazdász fejéből pattant ki: Vilfredo Pareto alkotta meg a 80/20-as szabályt, amely a Pareto-elv nevet is viseli. De mit is rejt magában az elmélet? Nagyon egyszerű. Pareto szerint a különböző jelenségek következményeinek 80%-a az okok 20%-ára vezethető vissza. Azaz az eredményeid 80%-a a cselekedeteid és aktivitásod 20%-ából ered. Esetünkben a csoport 20%-a hozza a teljesítmény 80%-át. Forrás: https://businessandcafe.blog.hu/2016/03/22/mit_jelent_a_80_20-as_szabaly_es_hogyan_alkalmazd_az_elet_barmely_teruleten (A letöltés ideje: 2020. 02. 18.)

Videokonferencia alkalmazása során mindenki kamerája legyen bekapcsolva, valójában is vegyenek részt az eseményen, javasolt azonban az, hogy időszakonként (legalább havonta egyszer) iktassunk be személyes jelenlétű megbeszéléseket is!

1.11.5. A határidők nyilvántartásának eszközei, módszerei

Kezdő vezetőként is már kezdettől fogva tudatosítsuk munkatársainkban azt, hogy a feladatuk végrehajtását folyamatosan figyelemmel kísérjük. Jó és elfogadott vezetői gyakorlat az, ha a végső határidő időpontját meghatározva, a munkavégzés kezdetén, közepén és a vége felé rövid beszámolóra kötelezzük munkatársunkat annak érdekében, hogy tájékozódjunk az adott feladat készenléti állapotáról. Ez a módszer a munkatárs és a vezető megnyugvását szolgálja.

Amennyiben készen van a feladat és már csak az „utolsó simítások, átolvasások” vannak hátra, akkor – a mai kor igényeinek megfelelően – digitálisan kérjük be az anyagot, és a saját számítástechnikai eszközünkön ellenőrizzük azt, korrekcióval jelölve a szövegben javasolt módosításokat és ha szükséges, akkor rövid írásbeli megjegyzésekkel is egészítsük ki. Ezt követően munkatársunkkal együtt tekintsük át bejegyzéseinket, kérjük őt arra, hogy a szükséges javításokat végezze el. Ezt követően még egyszer ellenőrizzük a leadásra kész munkát.

A vezetői feladatok nyilvántartását, ütemezését kellően szolgálhatja a határidőnapló, de vannak, akik az informatikai eszközök nyújtotta előnyökkel élve számítógépen, telefonban rögzítik az aznapi teendőket (volt már erről szó). Bizonyos vezetői szinteken a titkárság tartja számon a feladatokat, határidőket, és a napi vagy heti program részeként tájékoztatják a vezetőt teendőiről.

Az elő-határidő hasznos dolog, melynek célja a fokozott figyelemfelhívás, hogy olyan feladat esedékes, amely az adott határnapon nem végezhető el, tehát indokolt elegendő hosszúságú időtartam biztosítása az elvárt minőségű tevékenységhez.

A határnap az a nap, amelyen valamely cselekvést végre kell hajtani, vagy meg kell kezdeni. A határidő az az időpont (ha más időpont nincs megjelölve, akkor a munkaidő vége), ameddig valamely feladatot el kell végezni. Természetesen lehetőség van az adott feladat határidő előtti teljesítésére is. Bizonyos esetekben a határidő „előre jön”, különösen akkor, ha az azt teljesítő személynek olyan elfoglaltsága keletkezik, amely előre nem volt tervezhető. A határidőket tekintsük önmagunk számára kötelezően betartandónak, hiszen ha késünk munkánkkal, akkor mások eredményes tevékenységét akadályozzuk.

A napi szignálás során a vezető számtalan feladatot ad ki úgy, hogy az iratra rájegyzi utasításait, vagy digitálisan szignálja, vagy a programban rögzíti. Feladatszabás során, egyértelműen határozza meg a feladatot, annak tartalmát, felelőseit, a részhatáridőket, többszereplős végrehajtás esetén a végleges anyag készítőjét, és egyéb elvárásait is.

1.11.6. Heti, havi és év közbeni feladatok

A heti vezetői feladat gerincét képezi a szervezet következő heti tevékenységének megbeszélése koordinációs értekezleten, vezetői egyeztetésen. Legyen téma az elmúlt hétre tervezett feladatok végrehajtásának értékelése, az elmaradt feladatok áttekintése, és ha indokolt, új határidő adása; a határidők áttekintése abból a szempontból, hogy melyek tarthatók, melyek módosítása valamilyen ok folytán indokolt.

A havi feladatok összeállítása tartalmazza a szervezet elmúlt havi tevékenységének megítélését, a határidők betartásának helyzetét. Ekkor kell tervezni a jutalmazási, elismerési javaslatok előkészítését, az ellenőrzések tapasztalatainak ismertetését, a 30 vagy 60 napon túl kint lévő iratok tárgyát, indokoltságát,

a végrehajtás színvonalát. Meg kell tervezni az értekezletek, vezetői értekezletek, állománygyűlések megtartásának időpontjait, el kell végezni a következő hónapban végrehajtandó feladatok áttekintését, határidők, felelősök kijelölését. Teljesíteni kell a havi statisztikai adatszolgáltatásokat.

A félévente végrehajtandó vezetői feladatok részben ismétlik a havi feladatokat, ugyanakkor tekintettel kell lenni az éves munkaterv végrehajtására, végrehajthatóságára is. A féléves elemzés lehetőséget biztosít újabb, az esetleg megváltozott helyzethez, az időközben meghatározott célokhoz jobban igazodó cselekvési súlypontok és prioritások kijelölésére.

A vezetőnek időszakonként önellenzést is kell tartania abból a szempontból, hogy eleget tett-e valamennyi ellenőrzési, felügyeleti, irányítási vezetési feladatának. Gondoskodni kell a különböző rovarcsookról, eszköz- és ruházatszemlérről, a biztonsági előírások betartásának helyzetéről, a szervezetnél esetlegesen lévő pénzeszközök meglétéről, szabályszerű felhasználásáról, a minősített iratok kezelési szabályainak betartásáról és az ilyen iratok meglétéről, az elhelyezési körletet és feladatvégrehajtást érintő biztonsági, egészségügyi, munkavédelmi előírások érvényesítéséről, a biztonsági technika működéséről, az adatvédelmi, az állomány védelmét szolgáló szabályok érvényesüléséről.

1.11.7. Év végi vezetői feladatok

Az év végi vezetői feladatok átfogják az elmúlt év valamennyi tevékenységi, szervezeti, személyi és feltételbéli szegmensét. Kiemelkedő feladat a szervezet munkájáról szóló, konkrét, lényegre törő, pontos, objektív, elemző-értékelő jellegű, indokolt esetben okkutató, összefoglaló jelentés készítése, a tevékenységet segítő vagy akadályozó körülmények bemutatása, a szervezetet vagy az állományt érintő változások rögzítése, az állomány erkölcsi, fegyelmi helyzetének ismertetése, a munka színvonalának javítására tett intézkedések bemutatása. Az összefoglaló jelentés legyen mértéktartó, legyen alkalmas a szervezet teljesítményének bemutatására, ismertesse a civil szféra és az együttműködő szervek szervezetet támogató, segítő munkáját, közreműködését.

Az elmúlt évi tapasztalatok, az összefoglaló jelentés és egyéb értékelő anyagok alapul vételével össze kell állítani a következő évi munkatervet. A tervezésnél törekedni kell a helyes célok, követelmények, súlypontok és prioritások gondos kiválasztására.

A munkatervben vagy más dokumentumban tervezni kell a költségek, kiadások, bevételek alakulását, a kiutazásokat és fogadásokat, az ellenőrzéseket, az együttműködőkkel kapcsolatos tennivalókat, az önkormányzati beszámolókat, az értekezletek rendjét, időpontjait, az állománygyűlések, oktatások, ünnepek időpontjait, az állományt, a munkaköröket, beosztásokat érintő változtatásokkal kapcsolatos teendőket.

Az év végi és év eleji feladatok sora kibővül az iratok rovarcsoolásával, selejtezésével, a minősítések felülvizsgálatával, az okmányokkal való elszámolással, a személyi technikai eszközök meglétének, állapotának ellenőrzésével, deregulációs feladatokkal, statisztikai adatszolgáltatások teljesítésével, az összefoglaló jelentésen túl egyes területek külön írásos értékelésével, az egyéni teljesítmények számbavételével, a kivett szabadságok áttekintésével stb.

A vezető feladata és tevékenysége az elemzés-értékelés és a tervezés időszakában kiemelkedő fontosságú. Ezen feladatnak hitelesen, időben, komplex jelleggel úgy tud leghatékonyabban eleget tenni, ha önmagának naplózza a heti, havi, félévi tevékenységet. Az úgynevezett mindennapos dokumentáció naponta kisebb terhet jelent, mint év végén visszaemlékezni mindarra, ami évközben történt.

1.12. Tisztázni – Intézkedni – Jelenteni (TIJ)

Pályakezdő tisztként egyik legfontosabb feladatunk a tudomásunkra jutó információk feldolgozása és továbbítása, amely alapvetően három tennivalót foglal magába: Tisztázni – Intézkedni – Jelenteni.

Tisztázni: mikor, mi, kivel, hol, hogyan történt, ki az elkövető, mit követett el, elkövetés tárgya, módszere, hogyan bizonyítható, ki az észlelő, tanú, intézkedő, stb. Hiányos információk esetén térjünk vissza a hírforráshoz, addig ne intézkedjünk, míg a bekövetkezett eseményről teljes áttekintéssel nem rendelkezünk, kivéve, ha a késedelem bármilyen veszéllyel jár.

Intézkedni: Ha az intézkedéshez szükséges, elégséges információ a rendelkezésünkre áll, vezetőként intézkedési kötelezettségünk van. Az intézkedési protokoll igazodjon az intézkedés alapjául szolgáló eseményhez (pl. ha szükséges, más szervek értesítése, megerősítő erők helyszínre küldése, intézkedés a helyszín biztosítására, tanúk meghallgatására, elérhetőségük feljegyzésére. stb.). Minden intézkedés alapja a törvényesség, a jogszerűség és a szakszerűség. Az intézkedések időben, az arányosság követelményeinek figyelembevételével történjenek! Mindig gondoljunk arra, hogy intézkedéseinket utólagosan meg kell tudni indokolni.

Jelenteni: Az eseménnyel kapcsolatos beszerzett információk összegyűjtését, rendszerezését és értékelését követően azonnal szóban jelentsük az előjárónak (ügyeletnek), ezzel egyidőben jegyzetfüzetünkben, vagy technikai eszközön készítsünk önmagunk számára feljegyzést az utólagos írásbeli jelentés elkészítésének megkönnyítése érdekében. A jelentésünkben adjunk tájékoztatást a kialakult helyzetről és a tett intézkedéseinkről. Az esemény elhúzódása esetén folyamatosan tájékoztassuk az előjárót (ügyeletet) a történetekről.

A szervezet működése szempontjából elengedhetetlen ezen tennivalók alapos ismerete minden szolgálati személy részéről, bármilyen vezetői szinten is tevékenykedik, megkövetelése önmagunk és alárendeltjeink felé alapvető elvárás.⁹³

2. A vezetői munkaformák a Rendőrségnél

2.1. Állománygyűlés

Célja: az adott rendőri (rendőr-főkapitányság, rendőrkapitányság) teljes állományát érintő feladatok meghatározása, az elvégzett tevékenységek értékelése.

Állománygyűlés fajtái:

- ünnepi állománygyűlés: állami, nemzeti- és a Rendőrséget érintő ünnepnap alkalmával (Rendőrség Napja),
- évet értékelő állománygyűlés: a megelőző év rendvédelmi tevékenységének, az elvégzett munka eredményének, tendenciáinak áttekintése, az értékelt szolgálatteljesítési évet követő naptári évben a feladatok azonosítása, az állománygyűlés előjárójának feladatmeghatározása,
- állományparancsok ismertetésére, rendészeti vezetéváltások, illetve a rendvédelmi szervet érintő korszerűsítések (épületátadások), szervezeti átalakítások miatt elrendelt állománygyűlés,
- elismerések átadására összehívott állománygyűlés.

⁹³ Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. 98. old.

Az állománygyűlésre a berendelt állományon kívül meg kell hívni:

- a) a rendvédelmi szervek azonos szintű vezetőit,
- b) a Rendőrséggel együttműködő központi hivatalok képviselőit,
- c) a köz- és közlekedésbiztonságért felelősséget vállaló polgárőr egyesületek, területi polgárőr szövetségek vezetőit,
- d) települési (fővárosi) önkormányzatok képviselőit.

2.2. Tájékoztató

Közérdeklődésre számot tartó témákkal, eseményekkel kapcsolatban a rendőri szerv állományának vagy annak egy részének tájékoztatókat lehet tartani. A tájékoztatókon a részvételi lehetőséget az érdeklődők részére önkéntes alapon kell az állományilletékes parancsnoknak biztosítani. Tájékoztatók lehetnek:

- a) érdekvédelmi szervezetek, szakszervezetek által megtartott ismertetőket,
- b) kötelezően előírt oktatások körébe nem tartozó ismeretterjesztő előadások,
- c) az állományt érintő fontos események bemutatása.

A tájékoztatókat az állománygyűléshez képest kötetlenebb formában célszerű végrehajtani, hogy valóban legyen lehetőség a megfelelő párbeszédre az előadó és a hallgatóság között.

2.3. Beszámoltatás

Beszámoltatás során az állományilletékes parancsnok, vagy a szolgálati előljáró részére – előre megadott szempontrendszer alapján – a beszámoltatott jelentést tesz:

- a) az elvégzett feladatokról, azok tapasztalatairól,
- b) egy adott időszakban végrehajtott rendészeti tevékenységről, javaslatétel a teljesítés új irányaira.

Az előre megadott szempontrendszer alapján történő beszámoltatás egyszerűbb, hatékonyabb és egységesebb felkészülést tesz lehetővé, emeli a beszámoltatás rendőrszakmai színvonalát.

A beszámoltatáskor a beszámoltatottak jelentést tesznek az állományilletékes parancsnok, vagy a szolgálati előljáró által az előre megadott szempontrendszerben szereplő feladatok végrehajtásáról, vagy annak státuszáról, a teljesítés tapasztalatairól. A jelentést követő a beszámoltató rendészeti vezető kérdéseket intéz a beszámoltatottak részére, majd értékeli az elvégzett tevékenységet, szükség esetén pedig további feladatokat határoz meg. A beszámoltatásokról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyhez csatolni kell a témában készített írásos jelentéseket.

A beszámoltatáshoz valós adatokon alapuló statisztikai kimutatásokat, rendészeti mutatókat, dokumentált, tényekre épülő megállapításokat tartalmazó jelentéseket kell alapul venni. Ennek érdekében megfelelő időt kell szánni a beszámoltatásra történő felkészülésre. Amennyiben lehetőség van rá, a felkészülés során írásos vázlatot kell készíteni a szóbeli jelentéshez, és kezdetben célszerű magát a jelentéstételt is begyakorolni.

A beszámoltatás leggyakoribb formája a szolgálatellátás utáni beszámoltatás, amellyel a közrendvédelmi szolgálati ágról szóló fejezet bővebben is foglalkozik.

2.4. Tárgyalás

Rendvédelmi munkánk során gyakran fordul elő, hogy akár külföldi vendégekkel, akár magyar partnerekkel kerülünk tárgyalási helyzetbe. Ez tulajdonképpen nem jelent más, mint egy bizonyos témakörben a másik féllel való egyeztetést, esetleg egy adott kérdéskörben történő meggyőzését, vagy akár az állításunk bizonyítását. A konkrét témától elvonatkoztatva: a tárgyalásaink célja mindig egyfajta konszenzuskeresés, megegyezés a közös érdekek mentén, amelyek lehetnek kimondottan szakmai célzatúak, vagy a Rendőrség működését egyéb módon elősegítő, támogató együttműködési megállapodások. Utóbbiak különösen a civil szférával való kapcsolattartásunkra jellemzőek. A tárgyalás tehát kommunikáció és döntés, akár azonos, akár eltérő nézetekkel és érdekekkel rendelkező felek között. A rendőrségi tárgyalásokat alapvetően két csoportra oszthatjuk:

- a) szakmai jellegű megbeszélések, ahol a tárgyalópartnereink a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai,
- b) külső, civil szféra képviselőivel, különböző intézmények (közoktatási intézmény, egészségügyi intézmény, vagy népegészségügyi szakigazgatási szerv) települési (fővárosi) önkormányzatok, köz- és közlekedésbiztonságért felelősséget vállaló társadalmi szerveződések, polgárőr egyesületek, területi polgárőr szövetségek vezetőivel kommunikálunk.

Rendőrszakmai tárgyalásaink során megkülönböztetjük:

- a) az általunk ismert, saját rendőri szerven belüli hivatásos állománnyal történő, illetőleg
- b) az ismeretlen, más rendőri szervtől érkező, vagy külföldi rendvédelmi szerv tagjával folytatott egyeztetéseket.

A tárgyalás előkészítésekor alapvető a megfelelő helyszín és időpont kiválasztása. A nyugodt környezet, a szépen berendezett tárgyaló és a jól megválasztott időpont már eleve magában hordozza a sikeres lebonyolítást. Tapasztalataink szerint tárgyalásra a délelőtti órák alkalmasabbak, hiszen ilyenkor vagyunk a nap folyamán legaktívabbak. Amennyiben az általunk képviselt rendőri szerv látja vendégül a tárgyalópartnert, abban az esetben az általunk képviselt rendőri szerv feladata a tárgyalás megszervezése. Meghívottként ügyelnünk kell a pontos érkezésre, a túl korai érkezés legalább olyan tapintatlanság, mint a késés, ezért az a jó gyakorlat, ha öt-tíz perccel korábban érkezünk a tárgyalás helyszínére. A tárgyalót úgy kell berendezni, hogy egyenlő feltételeket sugározzon a tárgyalópartner számára. A tárgyalásról emlékeztetőt kell készíteni, így gondoskodnunk kell megfelelő felkészültséggel rendelkező személy biztosításáról is.

Elsődleges feladat a tárgyalás megfelelő légkörének megteremtése, ami alapvetően együttműködési készséget feltételez valamennyi résztvevőtől. Fontos ilyenkor az empátia, a beleélés képessége, hogy végiggondoljuk a partner fejével, hogy számára mi lenne a siker az adott helyzetben. A legeredményesebb tárgyalási stratégia fő eleme a kölcsönös bizalom, a megegyezésre való törekvés.

A tárgyalásra ugyanúgy, mint az előadásra, vagy felszólalásra, alaposan fel kell készülnünk. A tárgyalás lefolytatásához háttéranyagot kell biztosítani, amely tartalmazza:

- a) a résztvevők pontos nevét, rendfokozatát, titulusait – ez utóbbi külföldi vendégek, vagy tárgyaló delegáció esetén bír nagy jelentőséggel –,
- b) a tárgyalandó téma rövid vázlatát, a rendelkezésünkre álló adatokat, tendenciákat, kimutatásokat,
- c) a feltenni kívánt kérdéseinket,
- d) érveinket, amelyekkel az elérni kívánt céljainkat alá akarjuk támasztani,
- e) képi megjelenítés esetén prezentációnkat.

2.4.1. Tárgyalási metakommunikáció

A gyakorlott tárgyalók különösen ügyelnek tekintetükre, szemmozgásaikra, kéztartásukra, testtartásukra, sőt a másik féllel tartott térközre és érintésekre is. Figyelnünk kell arra, hogy tárgyalás közben az arcunk és egész testünk „beszél”, így egy pillanat alatt leolvasható rólunk figyelmünk intenzitása.

2.4.2. Tárgyalási formák

A tárgyalási formáink lehetnek:

- a) „szelíd” és
- b) „kemény”.

A „szelíd” tárgyalási forma elsődleges célja a kompromisszumkeresés, a megegyezés lehetőségének biztosítása. A „kemény” tárgyalásra, inkább az üzleti életben kerül sor.

2.4.3. A tárgyalás menete

- a) Ügyrendi kérdések tisztázása, a tárgyalás napirendjének megállapítása,
- b) a tárgyalás témáinak sorrendje,
- c) tárgyalás,
- d) álláspontok egyeztetése,
- e) megegyezés,
- f) a tárgyalást követő döntések előkészítése,
- g) közös döntéshozatal, döntések írásbeli rögzítése,
- h) tárgyalás feszültségének levezetése.

A tárgyalás nyitásként kifejtjük kiinduló álláspontunkat, elmondjuk a számunkra legfontosabb kérdéseket. Ilyenkor még nem érdemes a részletek ismertetése, mindazonáltal a tárgyalásunk ekkor is legyen tárgyyszerű és barátságos. A tárgyalási folyamat egészére igaz, hogy egy rendőri vezető mindig figyelmesen, összpontosítva, összegezve haladjon előre. Ahhoz, hogy a végén megegyezés szülessen, a következőket kell szem előtt tartanunk:

- a) esetleges félreértést azonnal tisztázni kell,
- b) fontos mindvégig hangsúlyozni a megegyezés szükségességét.

A jó tárgyaló differenciál és általánosít, felismer és elvonatkoztat, rendez és következtet, produktív fantáziával bír és nem utolsó sorban kreatív gondolkodású. Ismeri, és jól alkalmazza a legfontosabb tárgyalástechnikai módszereket, például: előre tekint, nem sürgeti a döntést, nem teríti ki minden lapját egyszerre, jól gazdálkodik az idővel, többször visszacsatol a tárgyalás során, és folyamatosan fejleszti beszédstílusát.

2.5. Előadás

Munkája során előfordulhat, hogy valamely okból (parancsnoka megbízza vele, vagy felkérés érkezik valahonnan, vagy egy Ön által koordinált feladatot/munkafolyamatot kell összefoglalnia)

bizonyos témában előadást kell tartania. Természetesen nagyon fontos, hogy alaposan felkészüljön a témát illetően szakmailag, hiszen a hallgatóság akár kérdéseket is megfogalmazhat az előadása közben vagy után, amire illik válaszolni. De legalább ekkora figyelmet kell fordítania arra, hogy hogyan kommunikál a hallgatósággal. És bizony már az is a kommunikáció része, hogy hogyan érkezik – gondolok itt az öltözékére, a megjelenésre, az Ön által keltett összehatásra. Ha nincs megadva a „dresscode” (pl. egyenruha vagy kosztüm/öltöny), akkor vagy tájékozódjon más előadóktól, hogy ők mit vesznek fel az alkalomra vagy próbálja meg a témát/értekezletet/meghívottakat/résztvevőket illetően behatárolni az öltözék milyenségét.

Fontos az is, hogy értsék, amit mond. Nem abból a szempontból, hogy értelmes magyar mondatokat fogalmazzon meg (alany-állítmány-tárgy, személyek-számok egyeztetése, gondolat vége stimmeljen az elejével), hiszen ez evidens, hanem, hogy érthetően beszéljen. Nem szoktunk ilyen helyzetbe kerülni, nem is elvárható, hogy bárkinek menjen az a „műfaj”, tehát a nagyobb nyilvánosság előtti megszólalás, de ha mégis így alakul, hozza ki belőle a maximumot!

Mivel az előadáson való beszéd bizonyos szempontból eltér a „normális”, tehát a hétköznapi stílustól, készüljön fel erre a megváltozott helyzetre. Hiszen nem úgy kell megszólalni, ahogy a társunkkal, családtagunkkal, vagy kollégánkkal munka vagy ebéd közben beszélünk, de még csak nem is úgy, ahogy beszámolunk a parancsnokunknak, vagy megbeszélünk nap közben bármit a munkatársunkkal. Ebben a helyzetben bizony többen fognak velünk szemben ülni/állni és egyedül leszünk a másik oldalon.

Ha Önnek nehezen megy mások előtt megszólalni, beszélni, akkor javasunk egy-két beszédtechnikai trükköt. Ha ezeket vagy ezek közül a legszimpatikusabbat elvégzi a felszólalása előtt, azzal egyrészt bizonyos mértékben oldja a saját feszültségét, lámpalázát, ami óhatatlanul jelentkezik egy ilyen helyzetben, másrészt ténylegesen segít a nyelvének, ajkainak, illetve a szájában található izmoknak, hogy az esetlegesen stresszes helyzetben ne Ön ellen legyenek, hanem segítsék a közlését. (Az alábbi gyakorlatokat egyedül, az irodájában vagy egy félreeső helyen végezze, lehetőség szerint ne mások előtt.)
Íme a javaslatok:

- nyelvkörzés: alaposan, a felső fogsorának egyik végétől (bölcességfogtól) a másikig, majd onnan az alsó fogsorán ugyanúgy a kiindulási pontig. Ha ezt a körzést folyamatosan tízszer megcsinálja egyik irányba, majd a másik irányba is, garantáltan „zsibbadó” érzése lesz a nyelvének hátsó részén, de ne ijedjen meg, éppen ez volt a cél: felébreszteni, átmozgatni azt, hiszen a szavak alakításában nagy szüksége lesz a nyelvére is. (Nem utolsó sorban ez a gyakorlat jól tesz a nyáltermelésnek is, ami izgulás közben is jól jöhet, olyankor ugyanis gyakran kiszárad az ember szája.)
- artikulációs gyakorlat: válasszon egy olyan egyszerű verset vagy szöveget, amit fejből is tud (pl. Petőfitől a Nemzeti Dalt). Zárja össze a felső és alsó fogsorát erősen. Kezdje el úgy mondani a verset/szöveget, hogy közben összeszorítva tartja a fogait, és csak az ajkaival, illetve a zárt szájában dolgozó nyelvvel próbálja meg kimondani a szavakat. Egy-két versszak után kinyithatja a száját. Mivel egy természetellenes helyzetben dolgoztatta meg az ajkait, az arcizmait, illetve a nyelvét, sokkal nyitottabban, artikuláltabban fog ezt követően beszélni, anélkül, hogy erre külön figyelnie kellene.
- kiszáradt száj ellen: ez már nem a felkészülés, hanem az előadás közben jöhet jól, ha esetleg nincs kéznél víz, hogy igyon egy kortyot. Óvatosan – hogy sérülést azért ne okozzon magának –, zárt szájjal, a nyelvének két oldalát kicsit harapdálja meg a fogaival jobb és bal oldalon is egyszerre. Ez beindítja a nyáltermelést, ami pedig elengedhetetlen, hogy szépen tudjon beszélni. Ha van egy gondolatváltás az előadásában vagy egy olyan helyzet, amikor például képet vagy diát vált a prezentációjában, észrevétlenül el tudja végezni ezt a trükköt.

Ha mikrofonba kell beszélni, nyugodtam állítsa be a saját magasságához igazítva. Nem evidens, hogy erre lesz külön ember, sőt ezt az egyszerű mozzanatot sokszor sajnos félvállról veszik mind a szervezők, mind az előadás megszólalói. Ez pedig azt eredményezi, hogy nehezen lehet érteni az elhangzottakat. (Ne így törekedjen hal(l)hatatlanságra! ☺) Bátran bele kell beszélni a mikrofonba, hiszen azért van. Mindazonáltal fontos, hogy a hangerejét is a körülményekhez alakítsa. Ha „túlvezérelt” a mikrofon, akkor kifejezetten bántó lehet, ha hangosan beszél, fordított esetben pedig érthetetlen lesz a mondandója. Ha e tekintetben bizonytalan, az is bőven belefér, ha az első mondatait követően megkérdezi a hallgatóságot, hogy hallható/érthető-e, amit mond.

Ha nincs mikrofon, akkor próbálja meg az első szavai/mondatai közben „felmérni” a helyiség/terem akusztikus adottságait, és ehhez képest növelje vagy csökkentse beszéde hangerejét. Ha túl halk lesz az előadás, az azt a benyomást erősítheti a hallgatókban, hogy izgul, és nem meri elmondani, amit szeretne – akár még az a kép is kialakulhat a résztvevőkben, hogy bizonytalan abban a témában, amivel kapcsolatban előadást tart. Ha pedig hangos, az akár túl harsánynak is tűnhet, érezheti úgy a közönség, hogy amolyan „magas lóról”, kioktatóan nyilvánul meg, holott bizonyosan nem ez a szándéka.

Nos, ha eljutottunk oda, hogy elkezdünk érthetően, hallhatóan és artikuláltan beszélni, minden bizonnyal figyelni fognak ránk, de az is nagyon fontos, hogy ezt a figyelmet megtartsuk. Az előadás felépítésénél próbáljon meg azok fejével is gondolkodni, akik nem ismerik az adott témát. Törekedjen a közérthetőségre is, a bonyolultabb fogalmakat próbálja meg köznapi nyelven körülírni. Ha nem az az előadása lényege, hogy egy adott jogszabályt magyarázzon, boncolgasson, de mindenképpen érintenie kell a témához kapcsolódó jogi szabályzókat, ezt lehetőség szerint csak említés szintjén tegye, ne menjen bele szöveghű idézetekbe.

Ha nagyon „száraz”, „tömény” az előadásának adott része, próbáljon meg példát beleszólni a mondandójába. Zökkentse ki a hallgatóságot, hozzon az életből egy oda illő, plasztikus, jól elképzelhető helyzetet és akár saját szavaival mesélje, mondja el. Ettől egyrészt személyesebbé válik az előadása, másrészt a témán belül maradván jó értelemben mégis megszakítja a figyelmét a közönségnek, felfrissítve ezzel őket a folyamatos koncentrációban.

Nagyon fontos, hogy tartsa a rendelkezésére álló időkeretet. Az előadására készülve figyeljen rá, hogy legyen bevezetője, tárgyalása, majd befejezése is a témának. Lehetőség szerint – legalább – gondolatban menjen végig a mondandóján, és közben figyelje az időt is. Mindazonáltal a legprofibb előadónak is jól jön egy hívószavakból összeállított vázlat. Ezzel egyrészt elkerülhető, hogy eltávolodjon a témától, másrészt megakadás esetén továbbsegíti, ha látja az aktuális, illetve a következő gondolatot.

Ha érdekfeszítő a témája, vagy konkrétan feladatult kapta, hogy interaktív formában, a közönség bevonásával folytassa a diskurzust, esetleg az előadást követően lesz lehetősége a felmerülő kérdésekre válaszolni, mindenképpen kalkulálja bele a közönség aktivitását, megnyilvánulását is a rendelkezésére álló időbe.

Ha a témából szakmailag felkészült, felépítette a mondandóját, rendben van a megjelenése, érthetően beszél, gondot fordít a hallgatósággal való kapcsolatfelvételre, illetve figyelmüknek a fenntartására, és esetleg az előadása végén valamiféle konklúziót, tanulságot is le tud vonni, mindent elkövetett, hogy valóban átadja a közönségnek a közölni szándékozott gondolatait.

2.6. Vendégek, látogatók fogadása

Megtisztelő, ha Ön várhatja, fogadhatja a szervezetéhez érkező vendégeket. Ezzel együtt felelősség is, hiszen a látogató első személyes benyomása részben attól függ, hogy Ön hogyan viszonyul hozzá, miként viselkedik vele, mik lesznek azok az emberi gesztusok, amiket tapasztal.

Az, hogy Önnek éppen milyen napja van, hogy egyáltalán van-e kedve a feladathoz, hogy milyen gondok, terhek nyomasztják, hogy aktuálisan mit gondol a munkahelyéről, egyszerűen hogyan érzi magát, ebben az esetben sokadlagos kérdés és bizonyosan nem tartozik a vendégre. Hagyjon tehát kívül mindent és koncentráljon arra, hogy az érkező a lehető legszívélyesebb fogadtatásban részesüljön. Mosolyogjon, húzza ki magát, legyen nagyon udvarias, ami viszont nem tévesztendő össze a nyájassággal.

A látogatás előtt tisztázza az időpontot (fontos, hogy a partnernek is megfelelő legyen) és érdemes pontosítani a találkozó témáját is. Ha egy a vendégek érkezésével összekötött nagyobb rendezvényről van szó, amely összetettebb szervezést is igényel, mindenképpen készítsen forgatókönyvet, felsorolva benne a különböző programok időpontját, sorrendjét, valamint az egyes eseményekhez kapcsolódó feladatokat, külön kiemelve azok végrehajtására kijelölt felelőst, illetve ha szükséges, határidőt. Egy jól átgondolt forgatókönyvvel minimálisra csökkenthetők a nem várt problémák. Mindazonáltal mivel emberek vagyunk, számos olyan körülmény merülhet fel, ami rögtönzést igényel. Ezért – ha jelentősebb eseményről beszélünk – legyen a stábjában külön ember, aki a váratlan helyzetek megoldásával tud foglalkozni, hiszen ha az Ön feladata a vendégek fogadása, illetve kísérése, akkor nem hagyhatja magukra őket a rendezvény során.

Jelen fejezetben nem térünk ki az alapvető protokolláris, illetve udvariassági írott, illetve íratlan szabályokra, így kifejezetten a teljesség igénye nélkül, csak felsorolásként néhány olyan dolog, amelyekre jó, ha a vendég érkezése előtt felkészül: köszönés, magázódás/tegeződés, öltözet, ápoltság, pontosság.

Néhány praktikus javaslatot fogadjon el az egyszerűbb vendégfogadással kapcsolatban. Ha olyan vezetői irodában fogadja a látogatót, amelynek van külön kialakított „ülő része”, gondolunk itt dohányzóasztalra körülrötte kanapéval, fotellel, elegánsabb székekkel, akkor feltétlenül ott kínálja helyet a vendéget. Ha esetleg nincs ilyen, és az irodában a vezetői asztallal szemben vagy annak meghosszabbításaként „csak” olyan asztal van, ahol az eligazításon résztvevők szoktak ülni, netán Ön a vezető, aki ezeket az értekezleteket a saját asztalától vezeti, és nincs más lehetőség a látogató leültetésére, akkor teremtsen olyan helyzetet, ahol az eligazításon megszokott alá-fölé rendeltségi helyzetét elkerülheti. Üljön Ön is ugyanahhoz az asztalhoz a meghívottal szembe, vagy mellé, hogy ezzel is az egyenrangúságot, a vendég-voltból őt megillető előzékenységet, udvariasságot éreztesse a látogatóval.

Előre készüljön fel a fogadásra, intézze úgy, hogy ha a meghívott szeretne kávé inni, vagy szomjas, akkor legyen mivel kínálni. Nem udvariasság egy hosszabb útról érkezőnek felajánlani a mosdót.

Ha a vendége egy közös téma megtárgyalására érkezik, hagyja, hogy ő kezdje el az erről való beszélgetést. Sokszor kifejezetten segíti a későbbi egyeztetést, ha az egyeztetés elején nem térnek rögtön a tárgyra, van egy kis ismerkedés, személyes beszélgetés is a találkozás kezdetén. Folyamatosan figyelje partnere reakcióját, hiszen ha kevés az ideje, késében van, vagy egyszerűen csak nincs kedve a témától eltérő értekezéshez, kifejezetten bántó lehet, ha Ön ezek ellenére erőlteti azt.

Fontos a szemkontaktus is, ügyeljen rá, hogy beszélgetés közben partnere szemébe nézzen, mindazonáltal ne szuggerálja, keresse meg ebben is a természetes egyensúlyt.

Ha nem a saját nevében, hanem vezetője megbízásából és az általa meghatározottak mentén őt vagy a szervezetet képviselve „kell” egyeztetnie a vendéggel, tartsa magát az előjárójától kapott „mandátumhoz”. Ha sikerült kialakítani a kölcsönös tiszteletet a vendéggel, udvariasan is lehet közölni vele az esetlegesen eltérő álláspontot, nem kell törvénytörően konfliktusossá válnia az egyeztetésnek, mert a felek esetleg nem értenek egyet. Sőt!

2.7. Felszólalás értekezleten

Értekezleten való felszólalás esetén kövesse az előadás címben részletezett javaslatokat. Egy felszólalás, hozzászólás persze az esetek legnagyobb részében sem időben, sem az adott témában való elmélyülésben nem összehasonlítható egy önálló előadás hasonló ismérveivel, azonban ezt a „műfajt” sem szabad félvállról venni. Egy szakmailag összeszedett, jól megfogalmazott gondolat, érv, problémafelvetés, vagy éppen problémamegoldási javaslat hatékonyan mozdíthatja előre az értekezlet menetét, segítve ezzel a tanácskozás résztvevőit, a döntéshozókat álláspontjuk kialakításában.

Rövid felszólalás esetén is mindig adja meg a résztvevőknek a tiszteletet, és érthetően fogalmazza meg a gondolatait. Kerülje a hosszú körmondatokat. És különösképpen is figyeljen az időre. Amennyiben Ön előtt valaki hasonló álláspontját már kifejtette, ne ismétljen el mindent csak azért, hogy Ön is hallassa a hangját, „bizonygassa” a jelenlétét.

Amennyiben egy értekezleten a korábban elhangzottakkal kapcsolatos véleményét szeretné megosztani a résztvevőkkel, javasoljuk, hogy a tanácskozás közben jegyezze fel azt az egy-két szót, gondolatot, amit – ha Önre kerül a sor – szeretne kibontani. Így elkerülheti, hogy a felszólalás hevében esetleg elfelejtsen valamit, illetve a rövid jegyzete abban is a segítségére lesz, hogy elkerülje a terjengősséget.

Ha felszólalása önálló napirendi pontja az értekezletnek, esetleg prezentáció is kapcsolódik hozzá, akkor feltétlenül fogadja meg az „Előadás”, illetve a „Prezentációkészítés szabályai” címben megfogalmazott tanácsokat, és vegye komolyan a hozzászólására történő felkészülést.

2.8. A prezentációkészítés szabályai

Amennyiben előadásához, felszólalásához prezentációt is készít, fontos, hogy az az Ön által elmondottakat támogassa, adott esetben kiegészítse. Hosszú könyveket töltöttek meg komoly szakemberek ezekkel a szabályokkal, hosszasan taglalják bennük, hogy milyen rendezőelvek mentén érdemes egy bemutatót összeállítani, amely szakirodalommal balgaság lenne felvenni a versenyt ebben a rövid fejezetben, így erre nem is teszünk kísérletet.

Ha Önnek olyan a munkaköre, amely megköveteli, hogy gyakran tartson prezentációval is kiegészített/támogatott előadást, mindenképpen javasoljuk, hogy keressen szakkönyvet és tanulmányozza az abban szereplő tanácsokat. Napjainkban már többnapos tréningeket is szerveznek kifejezetten ezen ismeretek elmélyítésére, jó szívvel ajánljuk a részvételt, amennyiben ez munkájához rendszeresebben szükséges.

Most csak néhány nagyon alapvető javaslatot fogalmazunk meg egy prezentáció/bemutató összeállításához. Ahogy a már utaltunk rá, törekedjen arra, hogy a prezentáció diáira olyan kiegészítő információkat, plusz ismertetőket tegyen, amit nem érint konkrétan a szöveges tájékoztatójában. Gyakori hiba, hogy a diákon található adatokat, mondatokat egy az egyben felolvassa az előadó, ami így semmilyen pluszt nem ad a hallgatóságnak. Viszont hamar ellaposodhat, unalmassá válhat az ilyen előadás. Ha például bizonyos jogszabályok ismertetése elengedhetetlenül szükséges, érdemes ezeket egy dián felsorolni, és nem terhelni a közönséget, hogy egyenként felolvassa nekik valamennyit.

Az is alapvető elvárás egy prezentációval kapcsolatban, hogy áttekinthető és főleg jól látható legyen. (Akárcsak a szöveges előadással kapcsolatban, hogy érthető legyen.) Miközben összeállítja a diasort, gondoljon arra, hogy a körülmények nem feltétlenül lesznek ideálisak. Esetleg egy csak részben elsötétített teremben fogja tudni levetíteni azt, és így a halványabb színekkel szedett szavak, mondatok képek láthatatlanok lesznek a közönség számára.

Mielőtt elkezdi a diasort összeállítani, feltétlenül készítsen vázlatot. Fontos, hogy pontosan lássa előre és tudja az előadásának menetét, és az is elengedhetetlen, hogy ennek mentén gondolja át, melyek azok az elemek, információk, amelyeket külön szeretne „megsegíteni” táblázattal, képpel, szöveges kivetítéssel. Legyen tehát meg először az előadás íve és ehhez igazítsa a prezentáció diáit.

Gyakran elkövetett hiba prezentációknál, hogy a készítőjének megtetszenek a program által javasolt animációk, és az egyes diákat más-más áttűnésekkel szerkeszti egymás mögé. Ezzel tulajdonképpen egy teljes stílusbeli kavalkádot tár a nézők elé, ami szintén nem szerencsés, ha előadásukban az egységességet szeretnék képviselni. Ugyancsak igaz a stílusbeli egységesség a diák háttérére, betűtípusára. Ne vesszen el az informatika adta lehetőségek között! Válasszon ki egy a témájához illő stílust/háttérrel/betűtípust/betűméretet, valamint diák közti áttűnés-animációt, és következetesen tartsa magát ahhoz. Higgye el, nem ettől válik majd unalmassá a bemutatója. Éppen ellenkezőleg: az azonos látvány nagyban támogatja az Ön által elmondottak egységességét, így végső soron a határozottságát is.

Hacsak nem informatikusoknak tart prezentációt, javasoljuk, hogy válasszon letisztult stílust, egyszerű háttérrel. Ne váltogassa túl gyakran a diákat, hagyja, hogy felfogják a hallgatói a látottakat. Törekedjen rá, hogy az egyes témaváltásokhoz új dia is társuljon, és lehetőség szerint olyan tartalmat helyezzen a képre, ami kiegészíti, támogatja az Ön által szóban elmondottakat.

Az előadása végén illik a diasor utolsó elemén elköszönni a nézőktől, esetleg saját elérhetőségének megadásával a további partnerséget tudja erősíteni a hallgatóságban. Sokan felajánlják, hogy a diasort eljuttatják/átadják az előadás résztvevőinek, ami szintén megnyerő gesztus a prezentáció tartója részéről.

2.9. Infokommunikációs eszközök alkalmazása

Még mindig olyan gyors ütemben fejlődik az informatika, és legalább olyan rohamléptekben folyik a kommunikációs megújulás is, valamint az infokommunikációs eszközök terén is annyi az újdonság, az innováció, hogy félve írunk bármit is e fejezet alá. Az itt olvasható gondolatok megfogalmazása, az írás lektorálása, majd a tördelést követően a nyomtatás, végül a könyv pályakezdő rendőrtiszt kolléga kezeibe kerülése közben eltelt idő alatt is annyi újdonság jelenhet meg, hogy szinte őskorinak hathat bármiféle eszmefuttatás e cím alatt.

Mindazonáltal az íróknak nem célja a „megúszás”, a fenti kis bevezetőt sem kibúvónak szánja, csupán jelezni szeretné, hogy az információs társadalomban komoly változás zajlik jelenleg is. Arra bízgatjuk Önt, tisztelt olvasó, hogy ha lehetőséget kap arra, hogy előadást tartson, prezentációt készítsen, vagy értekezleten mutasson be valamit munkatársainak egy Önre bízott témakörben, bátran használja a minket körülvevő világ technikai újdonságait. Nem arra gondolunk, hogy repülje körbe egy drónnal a termet a hallgatóság figyelmének felébresztése céljából, hanem merjen szakítani a megszokott, jól bevált formákkal, és ha adaptálható az adott környezetbe, akkor válasszon az innovatív lehetőségek közül.

Engedje meg, hogy a közelmúltból hozzunk két olyan példát, ami segít jobban megvilágítani, mire is gondolunk:

Egy országos szintű rendezvényen az egyik előadó rendhagyó bevezetővel kezdte előadását. Mégpedig azzal, hogy ismertette a jelenlévőknek a mesterséges intelligenciának a témakörben feltett kérdésre adott választát. Mindenki feszülten figyelt, vajon a jól ismert sablonokhoz, bevált szófordulatokhoz képest hogyan fogalmazott a digitális értelem. Az előadó azzal a (hagyományokkal szakító) gondolatával, hogy megszólította maga helyett az MI-t, elérte, hogy minden jelenlévő érdeklődését felkeltse.

Egy másik – vezetőknek tartott – értekezlethez a felszólalóknak az esemény előtti héten le kellett adniuk az általuk tárgyalt témát előterjesztés formájában. Ez gyakorlatilag egy vezetőnek címzett javaslat,

amelyben a felelős hosszasan leírja a megállapításait, az esetleges hibák feltárását, illetve az azokra adható javító válaszokat. Viszont maga a műfaj, az „előterjesztés” egy meglehetősen „unalmas”, hosszú oldalakon át a szakkérdés elemzéséről szóló írás, amit esetleg egyszer-egyszer vagy a végén meg-megszakít egy táblázat vagy melléklet. Nos, az egyik előadó gondolt egy merészet, és gyakorlatilag egy diasort (egy PPT-t) nyújtott be előterjesztés-gyanánt. Csupa ábra, fénykép, néhány egyszerű szó, vagy rövid felsorolás, illetve tömondat volt mindössze az írott anyag. Mégis a megszokott hosszú okfejtés elhagyása ellenére teljesen érthető volt ez a főleg vizuális hatásokra épülő „előterjesztés”. Igen, idézőjelbe is került a szó, mert valóban szakítás volt ez a korábban megszokott formával.

Elérkezett az értekezlet, sorra került a „bátor előterjesztő” témája. Az előadó röviden összefoglalta a hallgatóságnak a korábban már elkészített diasort, kiegészítette személyes tapasztalatokkal, a munkafolyamat aktuális állásával, majd visszavette a szót az értekezlet előljárója. A vezető pedig külön kiemelte a megbeszélés résztvevőinek (egyőtől egyig rendőri vezetőknek), hogy igen színvonalasnak tartotta a rendhagyó előterjesztést. Ezzel mintegy példaként állította a jövő előadóinak a merész kolléga által választott formát.

Mi történt? Az előterjesztés készítője megvizsgálta, milyen (infokommunikációs) lehetőségei vannak bemutatni az általa tárgyalni kívánt témakört és szakítva a hagyománnyal, készített egy nagyon átlátható, könnyen befogadható, jól érthető prezentációt, amivel egyrészt megkönnyítette az olvasók dolgát, másrészt elnyerte az előljáró elismerését is.

Ennél valamivel plasztikusabb példa, ami a koronavírus világvjárvány egyik velejáró hatása volt: világszerte milliók kezdtek el online dolgozni, a legváratlanabb munkaterületekről derült ki, hogy némi találékonysággal alkalmazható a „home office”, az otthoni munkavégzés. És számos munkafolyamatnál vitte rá a szükség a döntéshozókat, hogy az infokommunikációs eszközök adta lehetőségeket beépítsék a mindennapok gyakorlatába.

Természetesen a szükséges sérülékenységi protokoll figyelembevételével szinte valamennyi rendőri szervnél kiépült az online konferenciák megtartásához szükséges informatikai háttér. A pandémia idején számos esetben online értekezlet váltotta fel a jelenléti tanácskozást. Sok helyen a járvány megszűnését követően sem tértek el e gyakorlattól, hiszen költséghatékonyabb a virtuális térben megtartani egy-egy ilyen egyeztetést, minthogy mindenki odautazzon a rendezvény helyszínére. Nem csak pénzt, de időt is spórol ezzel valamennyi résztvevő.

Bármilyen helyzetbe kerül tehát Tisztelt Kolléga, merjen élni az infokommunikációs eszközök adta innovációval. Lehet, hogy néha azt érezzük, lassan mozdul a testület, nehezebben nyit a szervezet az újdonságok felé. De azt senki nem fogja vitatni, hogy mi rendőrök mindannyian ugyanazon társadalomban élünk, mint mások. Ugyanúgy körülvessz bennünket is, behálózza az életünket a technika. Miért ne mernénk használni azon elemeit, amelyekről hatékonyabban fogunk tudni közölni? Legyen tehát bátor az infokommunikációs eszközök alkalmazásakor!

III. RÉSZ VEZETŐI TEVÉKENYSÉG, MAGATARTÁS

1. A vezetői munkakör elfoglalása

1.1. A teendők átadása, átvétele

A szervezetek élén történő vezetőváltás természetes jelenség, hiszen a testület feladatrendszere, működésének feltételei folyamatosan változnak. Minden szervezet életében előfordul, hogy a régi vezetőt másik vezető váltja fel. Ennek több oka is lehet, a magasabb beosztásba helyezéstől egészen az indoklás nélküli leváltásig. A vezető szerepe meghatározó a szervezet életében, hiszen az egyszemélyi felelős vezetője annak szabályszerű működéséért, mindenért, ami ott történik, felelős mindazért, amit megtett, vagy megtenni elmulasztott.

A szervezet, az azt alkotó közösség és az új vezető legfontosabb érdeke, hogy a vezetőváltáshoz kapcsolódó átadás-átvétel gördülékeny legyen. A szervezetszerű működésnek ez alatt az idő alatt sem szabad sérülnie, törekedni kell arra, hogy az átadás-átvételi folyamat minél hamarabb lezáródjon. Ahhoz, hogy ezen célok maradéktalanul megvalósuljanak, feladatok terhelik az átadót, az átvevőt és a beosztott munkatársakat is.

Az átadás-átvétel lebonyolításának folyamatát jelentősen elősegíti az, ha az új vezető már ismeri a szervezet működését (pl.: a régi vezető helyettese lép elő új vezetőnek), vagy van elegendő ideje, lehetősége felkészülni az adott szervezet teljes és átfogó megismerésére.

Átvevő vezetőként előzetesen szükséges a szervezet működésére vonatkozó szabályzók megismerése (pl.: a szervezeti és működési szabályzat, az ügyrend, a munkaköri leírások, a munkatervek, összefoglaló jelentések megismerése). A felkészülés során át kell tekintenie a statisztikai adatokat, ellenőrzési anyagokat, a külső belső kapcsolati rendszereket, az állományra vonatkozó adatokat, a működésre vonatkozó normák, előírások, követelmények, célok, elvárások, környezeti igények rendszerét. A felkészülés folyamán fontos a beosztott vezetőkkal történő személyes egyeztetés a várható lehetőségekről, a kockázatokról, a jövőbeni közös tevékenységről. Szerencsés az az eset, amikor az átvevő már a korábbi időszakból jól ismeri a szervezetet és a személyi állományt. A szervezetről előzetes ismerettel nem rendelkező vezető számára viszont elengedhetetlen a felsorolt tennivalók elvégzése.

Az átadás-átvétel szabályszerű és maradéktalan elvégzésekor az átadó és átvevő egyeztetése alapján célszerű „Feladat és ütemterv”-et készíteni, amely tartalmazza a tennivalók jegyzékét, határidőkkel együtt. Ennek elkészítése főleg az átvevő érdeke, hiszen esetenként az átadó „nagyvonalúan” szeretné mielőbb átadni a szervezetet, különösen akkor, ha vannak problémás területek. Előfordulhat az is, hogy gyakorlatilag nincs átadás, mert az átadó vezető ebben akadályoztatva van. Ebben az esetben „Átfogó, vagy komplex ellenőrzés” keretében kell feltárni a helyzetet, törekedve a folyamatos működés fenntartására, a stabilitásra. Az ellenőrzés során feltárt hiányosságok megszüntetésére már az új vezetőnek kell intézkednie, ehhez is hatékony segítség lehet a különböző tervek előkészítése és megvalósítása.

1.1.1. A szervezet feletti felügyeletet ellátó előjáró vezető feladatai

Az előjáró vezető kiemelt feladatai közé tartozik a teljes átadás-átvétel folyamatának figyelemmel kísérése, segítése, az ellenőrző bizottság kijelölése. Az előjáró kötelessége a tervezett személyi változások állománygyűlésen történő bejelentése, majd a vezetői állomány tájékoztatása, az elvárások ismertetése, a régi vezető munkájának megköszönése (amennyiben rászolgált erre).

Előfordulhat az, hogy a régi vezető felmentése és az új vezető munkába állása között időbeli eltérés van. Ekkor meg kell szervezni az átmeneti helyettesítést, az átadás-átvételi folyamat időben eltolt, lépcsőzött végrehajtását. A leköszönő vezető helyettesítésével megbízott személy lehet az, aki a korábbi vezetőtől ideiglenesen átveszi a vezetéssel együtt járó feladatokat, majd azokat a meghatározott időpontban átadja az új vezetőnek. (Természetesen tudatosítani kell vele, hogy ez csak egy átmeneti időszakra vonatkozó megbízás.)

Az előljáró vezető kiemelt feladatai közé tartozik az új vezető rendszeres támogatása, a feltételek biztosítása, ellenőrzése, a vezetői tevékenységének erősítése. Az új vezetőnek meg kell határoznia mindazokat a szervezetre és a vezetőre szabott fő célokat, elvárásokat, feladatokat, amelyeket előjáróként megkövetel. Gondoskodnia kell az átadó vezető különböző jogosultságainak visszavonásáról, illetve az új vezetőre történő átruházásáról.

Az átadás-átvétel folyamata ideális esetben egy olyan közös tevékenység, melyek mind az átadó, mind az átvevő aktív közreműködését igényli. Mindkét fél részéről elengedhetetlen a bizalom, az őszinteség, a mindenre kiterjedő korrekt tájékoztatás. Az átadás-átvétel folyamatához kapcsolódóan különböző ellenőrzések elvégzése is időszerű lehet, hogy pontosan kiderüljön a valós helyzetkép.

1.1.2. Az átadó felelőssége

Amennyiben nem hirtelen módon, például leváltással, vagy rendkívüli eset miatt történik meg a vezetőcsere, hanem például magasabb beosztásba távozik az átadó vezető, akkor sokkal könnyebb a dolgunk. Az átadó felelőssége az átadás alapos és mindere kiterjedő előkészítése, az átadandó dokumentumok összegyűjtése, a szervezet működtetésére vonatkozó minden háttéranyag és vezetői információ rendelkezésre állásának biztosítása.

Az átadó kötelezettsége az átadást követően is fennáll, az átadó jogi, erkölcsi felelőssége nem szűnik meg, felelős mindazért, amely működésének időtartamához kapcsolható, annak ellenére, hogy azok csak később váltak ismertté. Igény esetén köteles a vezetése alatt keletkezett, de nem átadott információk megosztására.

Az átadó kötelezettsége mindazon anyagok, eszközök pontos dokumentálással (visszavételi bizonylatok kiállítása és megőrzése) megvalósított leadása, amelyek a vezetői beosztásához kapcsolódtak – ez az átadó személynek és a szervezetnek is jól felfogott érdeke.

1.1.3. Az átvevő kötelezettsége

Az átvevő érdeke és kötelezettsége a szervezet teljes tevékenységének, működési dokumentumainak, feladatainak, vezetői és beosztott állományának minél alaposabb és gyorsabb megismerése. Fontos hogy már az átadás kezdetén megfogalmazza az átvétellel összefüggő kéréseit, tájékoztatási igényeit.

Az új vezető számára fontos információforrásként szolgálhatnak a szervezet korábbi ellenőrzései során tett megállapítások, jegyzőkönyvek tartalma. Több forrásból is célszerű tájékozódnia a sikerek és kudarcok okairól, az állomány munkavégzéséről és fegyelmi helyzetéről, az elmúlt időszak pozitív és negatív tapasztalatairól, a bevált munkamódszerekről, a vezetés, irányítás stílusáról, az együttműködő szervekkel való kapcsolatok rendszeréről, állapotról.

Az átvevő vezető igyekezzen olyan szervezeti, tevékenységi, állományi helyzetképet feltárni, amely alapul szolgálhat az elsődleges intézkedései végrehajtásához, vezetői feladatai körében a prioritások felállításához. Saját későbbi tevékenységének mérése miatt célszerű rögzíteni az átvételkor megállapított tényeket, statisztikai adatokat.

Az átvevő vezetőknek is jól felfogott érdeke és felelőssége, hogy az átvett dolgokat, tételesen, fizikai valóságukban, ellenőrzöttén vegye át. Az átvétel során elengedhetetlen az eszközök működőképességének ellenőrzése.

1.1.4. Az átadás-átvétel módja, tartalma

Az átadandó tételek köre rendkívül széles körű lehet, amely jelentősen függ az adott beosztástól, a szervezeti struktúrától, az állomány nagyságától, a feladatoktól.

Az átadás-átvétel lehetséges tételei, tárgyai (fiatal tisztként a felsoroltakat tekintünk kiindulásnak a beosztásunk átvételkor, ha a felsoroltak valamelyike hiányzik, akkor kérjük be az átadás során. Természetesen a kapott anyagok tartalmával is legyünk tisztában!).

- Dokumentumok: szervezeti és működési szabályzat, ügyrend, munkaköri leírások, munka- és intézkedési tervek, koncepciók, stratégia, statisztikai anyagok, védelmi tervek, „M” okmányok. További iratok: szabályzatok, jogszabályok, belső minősített normák, rovarcs és leltárjegyzőkönyvek (iratok, eszközök, tárgyak, stb.), minősített iratok, selejtezési jegyzőkönyvek, iktatókban a megfelelő jelzések elhelyezése. Ide tartoznak a teljesítmény értékelések iratai, képzési tervek, oktatási anyagok, értekezleti emlékeztetők, szervezetre vonatkozó közvélemény kutatások anyagai, minőségbiztosítással kapcsolatos iratok, együttműködési megállapodások (határidők, felelősök, feladatok rögzítésével), kiemelt ügyekben, feladatokban az átadáskori állapotot tükröző összefoglaló jelentések.
- Szervezeti nyilvántartások, okmányok, értékkel bíró egyéb dolgok (könyvek), bűnjelraktár, biztonsági leírások, belépési, hozzáférési kódok (ezeket indokolt esetben természetesen a későbbiekben újjal kell felcserélni), iktatási, aláírási rend, vagyonvédelmi rendszerek anyagai, elektromos mérési jegyzőkönyvek, tűz és munkavédelmi oktatási napló.
- Eszközök: gépjárművek, közös használatú eszközök, csak a vezető által használt vagy használható bélyegzők, kulcsok, pótkulcsok, biztonsági kulcsok, elsősegély-dobozok, tűzoltó-készülékek, épületre vonatkozó menekülési tervek.
- Az átvevőt a későbbiekben terhelő irodai berendezések leltár szerinti átadása-átvétele. Az átadónak intézkednie kell a személyi használatára kiadott eszközök átadás-átvétel előtti leadására az ellátásra, nyilvántartásra, karbantartásra kötelezett megfelelő szervezeteknél. Ennek tényét a jegyzőkönyv tartalmazza.
- Perek, panaszok, ellenőrzések, pályázatok, fegyelmi eljárások.
- Személyi állományra vonatkozó információk.
- Pénzügyi eszközök, kötelezettségvállalások, eszköz- és vagyonleltár jegyzékei, később esedékes és harmadik személyekkel, szervekkel szemben fennálló tartozások, követelések, jogok és kötelezettségek.
- Folyamatban lévő ügyek, feladatok, tevékenységek, intézkedési tervek, az ezekben szereplő határidők, a végrehajtott és hátralévő feladatok és felelőseik, félbe maradt tevékenységek, programok, az együttműködő szervek kapcsolattartói.
- A vezetői munkakörhöz kapcsolódó feladatok végrehajtásának helyzete, további ellenőrzési tennivalók, elmaradt feladatok és az elmaradás okai, pótlásuk módja, időpontja, soron kívüli vagy

halaszthatatlan, illetve folyamatban lévő személyzeti intézkedések, ellenőrzési dosszié, ezzel kapcsolatos anyagok, intézkedési tervek, határidő nyilvántartás.⁹⁴

Az átadás-átvétel tárgyai, tételei természetesen az átadandó munkakörtől, beosztástól függően változhatnak.

1.1.5. Az átadási-átvételi jegyzőkönyv alaki és tartalmi követelményei

Az átadási-átvételi jegyzőkönyv alaki és tartalmi követelményei meghatározottak. A jegyzőkönyvet az átadó és az átvevő, valamint – jelenléte esetén – jegyzőkönyvvezető írja alá. Indokolt esetben dönteni kell a hitelesítés, a minősítés, az esetleges zárt kezelés kérdésében. Meghatározott esetekben végre kell hajtani az informatikai rendszerekhez történő hozzáférés átadás-átvételét is, amelyet külön jegyzőkönyv rögzít. A jegyzőkönyveknek legalább három példányban kell elkészülniük, melyből egy-egy az átadót és az átvevőt illeti, egyet pedig irattárba helyeznek. Az átvevő kérésére vagy jogszabályi rendelkezés szerint a jegyzőkönyv háromnál több eredeti példányban is készíthető. A jegyzőkönyvnek mindazokat az adatokat kell tartalmaznia, amelyek szükségesek és elégségesek az átadás-átvételi folyamat szakszerű elvégzésének igazolására. Így rögzíteni kell az átadó-átvevő nevét, beosztását, az átadás-átvétel helyét, idejét, az abban résztvevők nevét, beosztását, az elektronikusan átadott információk hitelesítését. A fizikailag átadott iratokat, dokumentumokat tételesen, beazonosítható módon jegyzékben, jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyvet számos melléklet egészítheti ki, amely információul szolgál az átadáskor rögzített állapotról.

1.2. A szervezeti hagyományokhoz és a szervezeti kultúrához történő viszonyulás

1.2.1. A szervezeti hagyományok és a szervezeti kultúra

A hagyományok, a múlt szellemi örökségei, melyek segítenek bennünket abban, hogy ne kelljen minden generációnak mindent újra és újra felfedeznie. A generációk az elődök tudásából, gyakorlatából bátran építkezhetnek, hiszen azok az általában kipróbált és bevált cselekményekből, szokásokból, ismeretekből, eljárásokból tevődnek össze. A hagyományok és a szervezeti kultúra elemeinek többsége olyan értéket képviselnek, amelyeket az egymást követő nemzedékek elfogadnak, azok kiállják az újabb korok kihívásait, de fejlődésük és átalakulásuk a szervezet fejlődésével és az állomány változásával folyamatos.

A jó szervezeti hagyomány, a jó szervezeti kultúra, a közösség által kívánt és elfogadott magatartásminták összessége, melyet a szervezet többsége elfogad. A kezdő vezető által kezdeményezett változások akkor életképesek és elfogadottak a közösség számára, ha azok alapja a hagyományokra épül és őrzi a régi és új értékeket.

A rendőri hivatást, szolgálatot vállaló fiatal pályakezdőnek már a felkészülés időszakában meg kell ismerni a szervezethez való későbbi tartozás minden előnyét és kötelezettségét. Tájékozódnia kell a szervezeti kultúráról, a kialakult hagyományokról, amely későbbi hivatásos szolgálatát és a teljes életvitelét szabályozza.

Minden rendőrnek tisztában kell lennie azzal, hogy a rendőri szolgálat nemes és szép hivatás, a közösség szolgálata, amellyel együtt járnak a jogok és a kötelezettségek. A szervezet belső értékei és

⁹⁴ Horváth József – Kovács Gábor (szerk): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest, 2016. 123-127. o. alapján - a szerző által átdolgozva.

összetartó erejük miatt kiemelendő a hivatástudat, az elkötelezettség a közösség szolgálata iránt. Fontos az előjárók tisztelete, az alaki szabályok és a szolgálati út betartása, a fegyelmezettség, példamutatás, a bajtársiasság, az alá- és fölérendeltség elfogadása. Elengedhetetlen a parancsoknak, utasításoknak való engedelmség és azok végrehajtása; az információk és az állomány védelme, a titoktartási szabályok betartása, a működési és feladatvégrehajtási rend ismerete és betartása.

A rendőri munka hagyományai szerteágazóak, minden rendőr körtelessége azok ápolása, hiszen ez adja a szervezet összetartó erejét, ez különbözteti meg a testületet más szervtől. A nyilvános rendezvények, a nyílt napok, a hősi halottak emlékének ápolása, a hivatalos megjelenések, mind hozzájárulnak a hagyományok fenntartásához. A Rendőrségi múzeum meglátogatása közös élményt jelenthet a munkatársaknak, a nyugdíjasokkal való foglalkozás biztosítja a generációk közötti átmenetet. A hagyományteremtést és a szolgálat tisztességét is segíti „A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe,⁹⁵ melyet minden rendőrnek ismernie kell és az ott rögzítetteket be kell tartania. „A szolgálj tisztességgel”⁹⁶ című könyvben leírtak is segítik a viselkedési szabályok betartását. A szervezeten és a kisközösségeken belül a szűkebb körű összejövetelek számtalan formában megjelennek, ezeket vezetőként életben kell tartani, hiszen ezek mind hatékonyan hozzájárulnak a rendőri szervezeti kultúrához. Ne feledjük, ahol a szervezeti kultúra kiforrott, ott a szervezeti eredményesség is hatékony! Alakítsunk ki stabil, támogató, szervezeti kultúrát!

A legtöbb pályakezdő rendőr ambiciózus, tele van tettvágygal, összességében sikeres és jó rendőr szeretne lenni. Ennek a magatartásmintának az elsajátítása a pozitív minták elsajátításán alapul. Tisztként a szolgálati és magánéletben egyaránt mindenben követendő, jó példát kell mutatnunk munkatársainknak. A mindennapokban keményen dolgozó, a nehéz feladatokban is helytálló, önmagával és másokkal szemben is igényes, fejlődőképes, a konfliktusokat jól és rugalmasan kezelő, szakmai szabályokat betartó, motivált, sikeres, integráló típusú személy és magatartásminta lehet a leginkább jó hatással bíró, elfogadott és követendő rendőri eszménykép. Fiatal tisztként már az első szolgálati naptól kezdve váljunk ilyenné, hiszen rendfokozatunk is erre kötelez bennünket! Szolgáljunk pozitív és követendő példaként mindenkinek.

Már kezdő vezetőként nyitott szemmel kell járni és fel kell ismerni minden kollégában a tehetséget, a rátermettséget, az elhivatottságot, a pozitív kisugárzást, a lendületet. Minden vezetői szintre vonatkozóan a személyiség kedvező vonásait állandóan erősíteni kell, a gyengeségeket fel kell ismerni és ellene fel kell venni a küzdelmet. A tisztnek példákön keresztül kell formálnia munkatársait, ehhez a vezetőnek a saját magatartásával, munkájával, szolgálati teljesítményével és magánéletével is példát kell mutatnia.

A testületet különböző generációk alkotják, amelyek sajátosságaik miatt jelentősen eltérnek egymástól. A fiatal vezetőnek is állandóan törekednie arra, hogy tisztelje, felismerje és megtalálja az egyes generációk pozitív vonásait, előnyeit. Körültekintő feladatelosztással biztosítsa a hatékony és személyre szabott munkavégzést, a különböző generációk harmóniában való együttműködését, egymás munkájának, személyének ismeretét, tiszteletét, elfogadását. A közös célok kitűzésével biztosítani kell a generációs különbségekből adódó egészséges és kölcsönös egymásra hatást. Vezetői eszközökkel el kell érnie, hogy a szolgálati helyén az állomány legyen értékeket közvetítő, melynek alapja a belső hit, a szolgálat tisztessége, a közösség támogatása. Vezetőként törekedjen rá, hogy az új generációk vegyék át ezeket a

⁹⁵ Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe> (A letöltés ideje: 2023.06.12.)

⁹⁶ Dr. Horváth József, Prof. Dr. Kovács Gábor, Dr. Kovács István (2022.): Szolgálj Tisztességgel! Becsülettel a Haza szolgálatában. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság.

hagyományokat, ápolják és vigyék tovább a szervezeti kultúra pozitív jegyeit. A vezető egyes feladatai a hagyományok és a szervezeti kultúra ápolása és fejlesztése érdekében:

- Az általa vezetett közösségnek ápolnia kell a múlt értékeit, ötvöznie kell őket a jelen ismereteivel, és együtt kell felhasználnia a jövő sikeressége érdekében.
- A szervezeten belül olyan reális jövőképet kell nyújtani az egyének szakmai fejlődése során, amely lehetőséget biztosít az egyéni érdekek szervezeti érdekekkel összhangban történő fejlesztésére.
- Vezetői eszközökkel támogatnia kell azokat a munkatársakat, akik példaadással, tevékenységükkel, magatartásukkal követhető mintákat adhatnak a fiatalabb generációknak.
- Az általa vezetett szervezetben olyan hagyományokat kell ápolni és teremteni, amelyek összefogják a szervezet tagjait és erősítik a közösség érzését.

A szervezeti hagyományok és a szervezeti kultúra egyes elemeinek ápolása minden esetben legyen tisztelettel teljes, külsőségében és tartalmában megjelenő valódi szervezeti ünnep, amely találkozik a szervezeten kívül állók érdeklődésével, tiszteletével.

1.3. A rendőri szervezet működése

A rendőri szervezet működési célja a számára az Alaptörvényben és az arra épülő jogszabályokban meghatározott feladatok minél eredményesebb, szakszerűbb, a társadalom megelégedését szolgáló tevékenység végrehajtása.

1.3.1. A működési rend általános alapjai

A rendőri szervezet működési rendje a cél elérését biztosító: szabályok; eljárási, intézkedési elvek, követelmények; stratégiai, taktikai, metodikai megfontolások; vezetési, irányítási módszerek együttese. Ide tartozik az erővel, eszközökkel, technikával való gazdálkodás; a cselekvések térben, időben való harmonizálása; az állandó készenlét, reagálási képesség biztosítása; a várható és a kiszámíthatatlan eseményekre való, előrelátó készülés; az állomány egységének, mozgósíthatóságának, a szervezeten belüli és az érintett szervezetekkel való együttműködésnek a kellő szinten tartása, valamint a társadalom igényeit kielégítő tevékenységek összessége. Az említett cél elérését mindezek akkor szolgálják kellően, ha közöttük egyensúly, kellő prioritás, harmónia és érdekazonosság uralkodik.

A szervezeten kívüli feladat végrehajtása csak akkor lehet szakszerű, törvényes és az állampolgárok megelégedését vagy elfogadását elismerő tevékenység, ha a szervezeten belül megfelelő értékek – intézkedési kultúra, fegyelem, etika, hivatástudat, minőségre törekvés, bajtársiasság, szolgálni tudási képesség és akarat, példamutatás – uralkodnak. Ezek azok az értékek, amelyek mindenkor kellő alapul szolgálnak a szervezet, a szervezet tagjai és az állampolgárok közötti kölcsönös, kiegyensúlyozott együttműködéshez és az intézkedések szükségességének belátásához.

1.3.2. A működéssel szembeni követelmények, elvárások

Valamennyi, a szervezetenél dolgozónak be kell tartania a törvényességet, a szakszerűséget, tisztelnie kell az állampolgári jogokat és szabadságokat, az emberi méltóságot, és minden körülmények között az esküjében, a munkaköri leírásában foglaltak szerint, etikusan, példamutatóan kell dolgoznia és élnie. Ismernie kell mindazokat a jogokat, kötelezettségeket, tilalmakat, korlátokat és feltételeket, amelyek keretbe foglaltan kijelölik a helyes és megengedett cselekedeteinek terét. Kerülnie kell mindenféle joggal,

hatalommal való visszaélést, önkényeskedést, indokolatlan fizikai erőszakot. Meg kell tartania a szervezeti és egyéni fegyelmet, határidőket, és végre kell hajtani az utasításokat. Kiemelt figyelmet és empátiát kell tanúsítani a panaszosokkal, áldozatokkal, sértettekkel és egyéb, segítségre szorulókkal szemben.

2. Rendőri vezetői kölcsönhatások, a példamutatás

A vezetői befolyásolás egyik legfontosabb eszköze is a példamutatás. A vezetői feladatok ellátása során annak mindig a tudatában kell lennünk, hogy a munkatársak folyamatosan figyelik: mit és hogyan csinálunk, és általában ennek megfelelően igyekeznek ők is kialakítani saját magatartásukat. A vezetői példamutatás mind szakmai, mind emberi vonatkozásban hatással lehet a beosztottakra. A munkatársak többsége igyekszik úgy ellátni feladatát, ahogyan azt a vezetőtől látták.

A vezető állandóan példát mutat, vagy jót, vagy rosszat. A rossz példának egyszerű oka van: a rossz hozzáállás kevesebb erőfeszítést igényel, mint a jó. Legyünk minden esetben igényesek, követeljük meg a helyes, szabályos végrehajtást mindenben.

Fiatal vezetőként legyünk határozottak, de ne legyünk türelmetlenek. Egy vezetőnek azt is szem előtt kell tartania, hogy a szervezet lassan változik, minden területen nem várhat azonnali változást, de követelménytámasztásában legyen kitartó és következetes. Fontos, hogy a vezető lehetőleg mindig jó példával járjon elől, a nehéz helyzetekben is uralkodjon magán, becsülje meg munkatársait, nyújtson rendszeres és hiteles visszajelzéseket, legyen önzetlen, tartsa be az ígéreteit, és vállaljon felelősséget az általa hozott döntésekért.

3. A vezető és környezete

3.1. A munkahelyi környezet jelentősége

A munkahelyi környezet jelentős mértékben hat a munkatársak munkakedvére, megelégedettségére, teljesítményére, a munkavégzés hatékonyságára, eredményességére, a munkatársak közötti együttműködésre, a kapcsolataik alakulására, a vezetők és a beosztottak viszonyára.

A munkahelyi környezet és a munkahelyi légkör szoros kölcsönhatásban van egymással, ugyanakkor a vezető beosztásban lévők tehetnek a legtöbbet ennek a környezetnek a formálásáért, de az beosztott állomány is tehet azért, hogy otthonosan érezze magát a munkahelyén.

3.2. A munkahely (iroda) berendezése, a munkahelyi környezet

Az optimális fizikai környezet kialakítása – valószínűleg jó néhány szervezeti egység parancsnokának nehézségeket okoz. Ennek oka a több évtizedre visszavezethető költségvetési forráshiányok, a felújítások és beruházások elmaradása. A rendészeti szervek elhelyezése, munkakörülményeik kialakítása rendkívül széles minőségi skálán mozog.

Elsőként az irodahelyiségek célszerű elosztásának fontosságára hívjuk fel a figyelmet. Ha lehet az egyes szervezeti egységeket – a vezetőjével együtt – egymással szomszédos, vagy közeli irodákba helyezzük el, hiszen ez fontos a szervezeti egységek belső együttműködése miatt.

Ha lehetőség van rá, akkor legyen külön közösen használt tárgyalóhelyiség kijelölve, ahol a megbeszélések lebonyolíthatók az irodai dolgozók zavarása nélkül. Néhány munkahelyeken egyre gyakrabban alakítanak ki a munkavállalók számára olyan közösségi helyiségeket, ahol lehetőségük nyílik a kikapcsolódásukat, a feltöltődésüket, a stressz- és konfliktushelyzetek kezelését, regenerációjukat segítő

közösségi vagy egyéni elvonulásra, játékokra, fizikai felfrissülésre, beszélgetésekre. Ha lehetőségünk van, akkor támogassuk ezen igényeknek való megfelelést!

A vezetőknek figyelniük kell a munkahely rendjére, tisztaságára, a munkahely, berendezés, felszerelési tárgyak rendeltetésszerű használatára. Legyen elegendő iratszekrény, polc, ahová a dokumentumok elrakhatók. Rendetlen munkahelyen nem lehet hatékonyan dolgozni, követeljük meg, hogy minden munkatársunk tartson rendet az asztalán és a környezetében.

3.3. Munkahelyi légkör

A munkahelyi légkör minősége nagyban befolyásolja a munkavégzést, hiszen a munkavállalók az eredményes feladatellátás előfeltételeként tartják számon a támogató légkört. Amennyiben az emberek jól érzik magukat abban a közösségben, melyhez tartoznak, akkor könnyebben és hatékonyabban végzik a rájuk bízott munkát is.

A vezető feladata, hogy kialakítsa és fenntartsa a csoportkohéziót. Ezt úgy teheti meg, hogy direkt módon (pl.: közös ünneplések) és indirekt módon (pl.: közös problémamegoldó értekezletek) segíti a „közösségi tudat” kialakulását, ugyanakkor biztosítja, hogy a tagok folyamatos, minőségi interakciót folytassanak a szervezeten belüli és kívüli más csoportokkal is, illetve erősíti a külső együttműködések.

3.3.1. A feladatok delegálása

Számos vezető azért nem delegálja a feladatokat, mert fél, hogy az a munka, amit mások végeznek el, nem lesz olyan színvonalú, mint amit elvár. Ezzel azt is üzeni, hogy kollégái nem „teljes értékűek”, és az általuk végzett munka nem megbecsülendő. Ilyen körülmények között pedig az emberek könnyen motiválatlanná és gyanakvóvá válnak. Fontos tehát, hogy a vezető mind szavaival, mind tetteivel kifejezze a munkatársak iránti bizalmát.

Mindez persze nem jelenti azt, hogy nem kell ellenőriznie. Sőt, a rendszeres és hiteles visszacsatolások éppen hogy erősítik a munkahelyen a bizalmi légkör kialakulását. Csupán arra kell ügyelni, hogy az ellenőrzés ne a hibakeresést, hanem a pozitívumok kiemelését, illetve a problémák konstruktív megoldását szolgálja.

4. Hatalomgyakorlási technikák⁹⁷

Vezető és beosztott között szükségszerű a hatalmi viszony elfogadása, hiszen ha tetszik, ha nem, a vezetőnek mindig van valamilyen hatalma. A megfelelően alkalmazott vezetői hatalom segíti a munkatársak motiválását, ez által a jobb szervezeti teljesítményt. Ugyanakkor a rosszul használt vezetői hatalom megakadályozhatja a szervezet vagy a szervezeti egység fejlődését, gátolhatja a munkatársak karrierépítését, ronthatja a szervezeti teljesítményt.

⁹⁷ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Budapest: Dialóg Campus. 120-124.old. alapján – a szerző által átdolgozva.

4.1. A formális hatalom gyakorlása

A formális hatalom – a rendszeten belül is – az adott szervezet struktúrájához, hatalmi pozícióihoz igazodó vezetőkhöz, esetünkben a munkáltatói jogkör gyakorlójához, elöljárókhöz, feljebbvalókhöz és egyéb parancsnokokhoz kötődik.

A törvényes (legitim) vagy jogi hatalom érvényesítésének feltétele, hogy a beosztott elfogadja, hogy személye a hivatalos pozíciókat betöltők irányítása alatt áll és köteles a tőlük kapott parancsokat, utasításokat legjobb tudása szerint végrehajtani.

A parancsnok jutalmazó hatalmát az emberek szükségletkielégítésére való törekvése motiválja. Ilyen szükségletek lehetnek a fizetésemelés, a jutalom, a kitüntetés, a soron kívüli előléptetés, stb. Annál erősebb ez a hatalom, minél inkább ellenőrzi ezeket a parancsnok, illetve minél erősebben áhítoznak erre a beosztottak. A jutalmazó hatalmat is a helyén kell kezelni, mert a megfontolás és átgondoltság nélküli jutalmazás vagy a jutalom mértékének helytelen, rossz időben történő megadása, nem szolgálja a szervezet teljesítményének növelését. A munkatársak megbecsülés iránti szüksége (státusz, presztízs, tisztelet) nagyon gyakran a legközelebbi munkatársak révén nyer a legkönnyebben kielégítést.

A parancsnok kényszerítő vagy büntető hatalma döntő erejű motiváló tényező lehet. A kényszerítő hatalom az engedelmességet pszichikai, érzelmi fenyegetéssel hozza létre. Ahogyan a jutalom erősíti a parancsnok és a beosztott kapcsolatát, a fenyegetés és a kényszer alkalmazása e kapcsolat gyengüléséhez vezet. Rövidtávon mind a büntetés, mind a fenyegetés hatékony befolyásoló eszköz lehet, de távolabbi hatásuk mindenképpen káros!

4.2. Az informális hatalom kialakítása

Az informális hatalom csoportjába azokat a helyzeteket soroljuk, amikor a személyes vagy informális hatalom az adott személy egyedi jellemzőihez, sajátosságaihoz köthető.

A karizmatikusnak is nevezett hatalom forrása az, hogy a vezető – mások által elismert – vonzó személyiséggel rendelkezik, ezért követői hozzá hasonlóak szeretnének lenni. A példakövetés az ilyen esetekben nemcsak a vezető személyiségére, hanem az általa hozott döntések, utasítások, parancsok végrehajtására, magatartására, nézeteire, modorára, véleményére, szaktudása követésére is vonatkozik. Ezt a személyes hatalmat referens hatalomnak nevezik.

A személyes hatalom második megnyilvánulási formája a szakmai vagy szakértői hatalom. Ha valakit valamely témakörben szaktekintélynek ismernek el, akkor ez az ember befolyásolni tudja mások gondolatait és tevékenységét a kérdéses területet illetően.

A személyes hatalom harmadik formája az információs hatalom. Az információs hatalommal rendelkező azért tud befolyásolni másokat, mert valószínű, hogy azoknak szükségük van az általa birtokolt információkra.

4.3. A vezetők egymás közötti viszonyrendszere

A rendvédelmi szervezetek alapvető érdeke, hogy a különböző szervezeti egységek azonos vezetési szinten lévő vezetői a versengés helyett, inkább az egymással való együttműködést helyezik előtérbe. Ennek ellenére mindig lesznek, illetve vannak olyan vezetők, akik igyekeznek a lehető legtöbbet elérni, és ehhez a versenyt választják megvalósítási útként. Ennek fő oka, hogy a szabályozott hierarchia nyomtatékosan sugalmazza pl.: a kevés felsővezetői pozíció elnyeréséért folytatandó versenyt.

Az észszerű, a szervezet érdekeit szolgáló, az érintettek számára átlátható és egyenlő esélyt biztosító keretek között folyó, érdemeken alapuló versenynek viszont helye van a rendvédelmi szerveken

belül is. Azonban a szakmai feladatok professzionális, jogszerű, hatékony és költségkímélő végrehajtása az esetek, illetve a tevékenységek többségét illetően a szervezeti egységek, így az azonos vezetési szinten lévő vezetők közötti harmonikus együttműködés megvalósítását teszi szükségessé.

Az azonos szinten lévő vezetőknek a formális kapcsolatok mellett, az informális kapcsolatok kialakítására is érdemes nagyobb figyelmet és több energiát fordítaniuk. Az informális kapcsolatok elmélyítése nagyon sokat segíthet az egymás erős és gyenge pontjainak megismerésében, az együttműködés kialakításához szükséges alkalmazkodás, kompromisszumkötés kereteinek kialakításában. A személyes szimpátia kiépítése mellett nagyon fontos annak megismerése is, hogy az együttműködő partnernek tekintett vezető mire képes, milyen kompetenciákkal rendelkezik, miben és mennyit tud segíteni, hogyan viszonyul a másik szervezet és vezetője munkavégzéséhez. Az együttműködés elfogadását, sőt szorgalmazását eredményező pozitív beállítódás mellett szükséges a vezetők közötti bizalomra épülő viszonyt kialakítani. Cél a közös feladatvégrehajtásban megegyezni, a munkát együtt megtervezni, megszervezni, továbbá legmagasabb szinten megvalósítani.

4.4. Hatalmi úr, távolság

A vezető hatalma és a beosztott pozíciója között fennálló távolságot nevezzük hatalmi úrnek. Minél nagyobb vagy több forrásból származó hatalommal rendelkezik egy vezető/parancsnok a beosztott nézőpontjából, annál valószínűbb, hogy követni fogja őt. Az esetek jelentős részében a beosztottakat irritálja a hatalom kirívó, erőszakos gyakorlása. Az ilyen típusú hatalomgyakorlás – mivel elfojtja a közreműködési készséget és akaratot – csak ritkán megengedhető hatalmi eszköze lehet a parancsnoknak.

A meglévő hatalmi úrt úgy sikerülhet áthidalni, ha a vezető őszintén törekszik arra, hogy megismerje valamennyi beosztottját. Abban az esetben, ha a beosztottak meggyőződnek arról, hogy a parancsnok érti, és jól végzi a munkáját, továbbá elhiszik neki azt is, hogy a szervezet érdekében tevékenykedik, a hatalmi úr csökkenése szinte törvényszerűen bekövetkezik.

A hatalom gyakorlójával kapcsolatban megnyilvánuló, a beosztottak többsége részéről megelőlegezett tisztelet és követési hajlandóság kizárólag abban az esetben tartható fenn, ha a vezetővel szembeni bizalom töretlen, ezért a vezetőnek mindig megbízhatóan, kiszámíthatóan kell viselkednie és cselekednie.

5. Vezetői kommunikáció

Egy igen fontos fejezethez értünk: hogyan kommunikáljon egy vezető? Ha vezető lesz (vagy már az) a kedves olvasó, akkor jó eséllyel részt vesz majd vezetőképzőn, amelynek keretén belül külön foglalkoznak e témával. Itt most dióhéjban, csak néhány tanácsot fogalmazunk meg, amolyan alapvetéseket.

Fontos, hogy foglalkozni kell azzal, hogyan kommunikál. Főleg, ha „váratlanul” lett vezető, szinte egyik napról a másikra kerül olyan helyzetbe, hogy már nem Önnek tartják az eligazítást, hanem Ön tartja azt a beosztottjainak. Mindenekelőtt figyeljen rá, hogy érthető legyen. Vezetőként tudnia kell úgy átadnia az információt, hogy az lehetőség szerint ne torzuljon. Nehéz a helyzet, ha bizonyos részadatokat valamilyen okból nem mondhat el az érintettnek. Ez külön figyelmet igényel, hiszen nem csak arra kell fókuszálnia, hogy a szenzitív információ ne szivároгjon ki, de külön kihívás, hogy közben mindenki pontosan tudja, hogy mi a feladata, tehát hogy ne legyen félreérthető.

A jó vezető nem emeli fel a hangját, de semmi esetre sem kiabál. Ha valamilyen okból feszült, akkor sem mutathatja azt az állományának. Baj is lenne, ha a vezetői beosztásunkból fakadó felelősség miatt, vagy egy rövid határidős feladatvégrehajtás sikere miatt érzett feszültségünket a beosztottakon

vezetnénk le, átragasztanánk rájuk az idegességünket. Ha ilyen helyzetbe kerül, inkább várjon egy keveset, és még magában, egyedül gondolja át, hogy mit, kinek hogyan fog átadni. Eközben próbáljon lehiggadni, hogy amikor másokkal kommunikál, már ne az Ön belső problémája határozza meg a mondandója hangulatát, irányát.

A vezetői kommunikációhoz tartozik, hogy hogyan beszél az egyes munkatársaival. Ha egyénileg kell feladatot megszabnia, vagy beszámoltatnia, esetleg visszajelzést adnia akár az illető munkája, akár a viselkedése, szorgalma, munkaminősége miatt, készüljön fel a kommunikáció milyenségére.

Előfordulhat, hogy egy beosztottjával a téma érzékenysége miatt nem akarja éreztetni az alá-fölé rendeltséget. Nem mindegy, hogy ilyenkor például hová ülteti a berendelt/behívott munkatársat. Ez is kommunikáció! Ha Ön egy ilyen helyzetben a vezetői székében marad és a „beszámoltató asztalhoz” ülteti a kollégát, akkor a beszélgetés alapállapota nemigen fog különbözni egy átlagos eligazítástól, ez pedig várhatóan a beszélgetés irányát is másfelé terelheti. Ha tehát – jó értelemben véve – szeretne közvetlenebbül beszélni egy beosztottjával, lehetőség szerint üljön oda Ön is ugyanahhoz az asztalhoz, de semmiképp ne a vezetői székéből folytassa a beszélgetést. Ha esetleg van az irodájában dohányzóasztal, ültesse oda a beszélgetőpartnerét, és máris más lesz a hangulat, ha már ezzel a szóval éltünk: partneri.

Fontos, hogy az is kommunikáció, ahogy és amit ír. Egy vezetővel szemben jogos elvárás, hogy írásbeliségében ne fogalmazzon pongyolán, illetve hogy figyeljen a helyesírásra. Gyakran lesz az az érzése, hogy semmire nem jut idő, ezért amin csak lehet, megpróbál rövidíteni. Mindazonáltal arra mindig tartalékoljon, hogy elküldés előtt át tudja olvasni az Ön által írt levelet, e-mailt. Nem véletlenül örökérvényű a szólás: a szó elszáll, az írás megmarad.

Azt se felejtse, hogy emberek vagyunk, emberek a munkatársaink is. Ha megbántják őket vagy valaki felemeli velük szemben a hangját, akkor előszeretettel panaszkodnak el másoknak, milyen „sérelem” érte őket. Ezt aztán más szakmai egységek alaposan meg tudják „csámcsogni” egymás között, hogy bezzeg ezeknél, meg bezzeg azoknál mekkora bajok vannak, és hogy itt meg ott, hogyan is mennek a dolgok... Jó, ha tudja: kifelé is hat az Ön belső kommunikációja.

Tartsa szem előtt, hogy az a parancsuralmi rendszer, amelyben a szervezetünk él, már attól megteremt Ön körül egy atmoszférát, hogy vezető. Köszönés helyett már szinte csak jelentkeznek az alárendeltek, és akarva akaratlanul kialakul egy olyan légkör, ami anélkül vezetővé teszi, hogy Ön ezért bármit is tenne.

Ne haragudjon a rövid anekdotaért: egy idős színész mondta egyszer, hogy a király szerepét nem lehet eljátszani. Nem tudja azt játszani a színész, hogy ő egy ország vezetője. Egyszerűen lehetetlen, nincsen rá színészi eszköz. Azt szinte kizárólag a környezete tudja eljátszani, hogy ő a király. Ahogy viszonyulnak hozzá, ahogy viselkednek vele, ahogy megadják neki a tiszteletet, ahogy „félük őt”.

Ez nálunk, a rendőrségnél valahogy megy magától. Nem kell „főnököt játszani”, és nem csak azért, amit az öreg színészmester mondott a királyszerepről, hanem mert a kollégák akaratlanul is úgy kezdenek el viselkedni, ahogy a szervezeti kultúra megkívánja tőlük egy vezető esetén. Fontos, hogy külön ne fordítson arra időt, hogy megváltoztassa magát, a munkatársaival való kommunikációt, hogy olyan allűröket vegyen fel, amik nem a sajátjai, pusztán csak azért, mert azt gondolja, vezetőként már valamilyennek kell lenni.

Bízzon magában és az Önt kiválasztó vezető bölcsességében. Kommunikációjában is maradjon emberséges, miközben jobban figyeljen arra, hogy mit és hogyan mond, ír, illetve tesz, hiszen vezetőként egyrészt Öntől várják majd, hogy válaszokat tud adni a kérdésekre, másrészt mert sokkal nagyobb figyelmet fog kapni mindenkitől. A beosztottjaitól, a parancsnokától és a vezető-társaitól is.

6. Egyes kiemelt vezetői intézkedések

6.1. Korruptió gyanúja esetén szükséges vezetői intézkedések

„Valóban sikeres harcot csupán olyan jelenség ellen lehet folytatni, amelyet valóban ismerünk.”⁹⁸

A rendőrség külső (állampolgári) és belső (szervezeti) megítélését, a szervezetről alkotott képet jelentős mértékben befolyásolják a rendőri korruptióval kapcsolatos érzékelések, tapasztalások és az ezeken alapuló gondolatok, feltételezések. A mindenkor rendőri vezetés az állomány korruptió magatartásaival szemben határozott és következetes fellépést tanúsít, és tanúsított a múltban is, mivel alapvetésként fogalmazódik meg, hogy a hivatali hatalom és hivatali jelleg jogszerűtlen „felhasználásával” megvalósított ezen visszaélés jellegű magatartások egy rendvédelmi szervezetnél elfogadhatatlanok. Azon túlmenően, hogy bűnelkövető rendőrnek a szervezetben nincs helye, egy-egy korrupt tag jelenléte az egész testület megítélését negatívan befolyásolja/befolyásolhatja.

A rendőri vezetők korruptióellenes tevékenysége egyáltalán nem nevezhető könnyűnek, annak megelőzése, visszaszorítása, vagy legalább az esetszámok alacsony szinten tartása nagyon összetett feladat.⁹⁹ A korruptió „leküzdése” hosszan tartó és összetett parancsnoki munkafolyamat, a tevékenység eredményei nem tűnnek látványosnak, és az intézkedések nem hoznak azonnali sikert. E vonatkozásban abban értékelhető egy vezető eredményessége, ha sikerül olyan szakmai közeget megteremtenie és fenntartania, amely nem tűri a korruptiót és a kiépült szervezeti kultúra kiveti magából a bűnelkövetőt. Összeségében a korruptióellenes tevékenység során arra kell törekedni, hogy minden szervezeti egység, szervezeti elem, valamint munkacsoport elismerje és magáénak vallja a szervezet értékeit és érdekeit, ebben az esetben feltehetően a szervezet működése is eredményes lesz.¹⁰⁰

A rendőri korruptióval szembeni fellépés alapvető jogszabályi kereteit a fegyelemkezelés rendszere biztosítja¹⁰¹ a rendőrségen, mely nem kizárólag e jogséttel, hanem az állományba tartozók valamennyi deviáns magatartásával szemben megteremti a munkáltatói intézkedések lehetőségét. A rendőrök¹⁰² által elkövetett korruptió észlelése esetén minden rendőri parancsnokot – beosztásából adódóan is – konkrét és általános intézkedési kötelezettségek terhelnek. A korruptió bűncselekmények felfedését követően a történet nyomozása nem a parancsnok/elöljáró hatáskörébe tartozik, viszont feladatuk a magatartások észlelését, felfedését követően a szükséges vezetői intézkedések megtétele, továbbá kiemelt feladat hárul rájuk a megelőzés, és az állomány nevelése – korruptióellenes attitűdjének kialakítása – terén is.

⁹⁸ Kránitz Mariann (2006): A korruptióról. In: Kopcsik Kozima (szerk.): Fight Against Corruption. Budapest, Magyarország: Igazságügyi Minisztérium, 16. old.

⁹⁹ Kardos Sándor István (2014): A rendőri korruptióval szembeni parancsnoki tevékenység nehézségei és lehetőségei – I. helyezést elért pályamű a Rendőrség Tudományos Tanácsa által kiírt tudományos pályázaton. Budapest, Magyarország.

¹⁰⁰ Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekbe lejártszódó vezetési folyamatok. Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó.

¹⁰¹ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) XV-XVIII. fejezetei, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak Fegyelmi Szabályzatáról kiadott 11/2006. (III. 14.) BM rendelet.

¹⁰² Írásomban a „rendőr” kifejezést az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állománya vonatkozásában, valamennyi állománycsoportra értelmezem. A szervezet a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4/A. § (3) bekezdése alapján: hivatásos állományú rendőrökből, igazságügyi alkalmazottakból, rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból, a munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalókból, tisztjelöltekből, valamint szerződéses határőrzőkből állhat.

6.1.1. A rendőri korrupció jellemzői

A rendőri korrupció, mint jelenség régóta és mélységében kutatott terület, ennek ellenére a magatartásnak nem született egységes meghatározása. Alapfeltétel viszont, hogy az ilyen jellegű jogsértés kapcsán ugyanazon értelmezés mentén történjenek a parancsnoki intézkedések. E téren támpontként szolgálhat a rendőrségi korrupcióellenes hatályos norma meghatározása, amely alapján a rendőri korrupciós cselekmény: „a rendőrség állománya által elkövetett, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény XXVII. fejezetében meghatározott valamennyi bűncselekmény, valamint az általuk tanúsított, a rendőrség társadalmi tekintélyének rombolására alkalmas, tevésben, nem tevésben, vagy tűrésben megnyilvánuló magatartás, amely a rendőrség jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben és belső normákban meghatározott feladatainak teljesítését sérti, vagy veszélyezteti.”¹⁰³

A jelenséggel szembeni fellépési és intézkedési eredményesség feltétele, hogy valamennyi rendőri vezető ismerje azon elkövetési körülményeket, lehetőségeket és módszereket, ahogyan az irányítása alá tartozók a korrupciós magatartásokat elkövetik, illetve elkövethetik.¹⁰⁴ A rendőrség szakmai munkáját szolgáló ágakra, szakszolgálatokra, szolgálati formákra tagozódva végzi, a szerteágazó tevékenységi körök a korrupció megvalósulásának sokszínűségét teremtik meg. E bűncselekmények bármely szolgálatban megjelenhetnek, viszont az ismert elkövetési adatok és a statisztikák igazolják azon szakirodalmi előzményeket, miszerint a rendőri korrupció kapcsán folyamatosan a közterületi szolgálati ág veszélyeztetett, de jelentős a bűnügyi szakterület érintettsége is.^{105 106} A szolgálati áganként jellemző (tipizálható) korrupciós elkövetési módok ismerete nélkül eredményes parancsnoki fellépés a jelenséggel szemben elképzelhetetlen.

A rendőri korrupció megvalósulási lehetőségeinek bemutatását megelőzően fontos kiemelni, hogy az elkövetésben a rendőr egyéni (esetleges) hajlamát jelentős mértékben befolyásolja az őt körülvevő rendőri közeg, a rendőri kisközösség általános normarendszere. A közvetlen kollégák erkölcsi értékítélete ugyanis – a rendőri szervezet zártságából és a feladatellátók szoros szakmai egymásra utaltságából adódóan – más szervezeteknél, munkahelyeknél erősebb kötődést, a csoporton belül erős kohéziót hoz létre¹⁰⁷, s e körülmény határozottabb erkölcsi mintakövetést vált ki az egyénből. A közösségben eltöltött idő emelkedésével, valamint az életkor növekedésével fokozódik az egyén – a rendőr – esetében a szervezeti szocializáció mértéke¹⁰⁸, vagyis e körülmény jelentős hatással van a korrupciós magatartások közösség általi változására is.

A leírtakon túlmenően a rendőr elkövetési hajlamát befolyásolja, esetenként kiválthatja, felerősítheti a korrupcióban részt vevő polgári személyek magatartása is, mivel az abban érdekelt „civiliek” – leginkább tapasztalati úton – ismerik a rendőri korrupció sajátosságait és alapvetően tisztában vannak a korrupciós lehetőségekkel.¹⁰⁹ A jelzett két összetevő (a közösségi, illetve az állampolgári hatások) szem

¹⁰³ A rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával kapcsolatos feladatokról kiadott 20/2013. (V. 17.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás) 3. pont.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁰⁴ Az anonim esetleírások az ismert/feltárt ügyek (fegyelmi-, méltatlansági-, és büntetőeljárások) történeti tényállásai alapján kerültek összeállításra.

¹⁰⁵ Krőszel Károly (2003): Korrupcióellenes közdelem. Belügyi Szemle, 9. szám, 62-67. old.

¹⁰⁶ Sárközi Ferenc (1999): A rendőri korrupció néhány sajátossága. Belügyi Szemle, 10. szám, 70-79. old.

¹⁰⁷ Molnár Ildikó (2014.): Okok és tények a rendőrségi korrupció tárgykörében. Magyar Rendészet, 5. szám, 83-102. old.

¹⁰⁸ Kiss Zoltán László (2006): A professzionalizmus és a pályaidentifikáció dilemmái a szerződéses katonák körében. Társadalom és Honvédelem, 2. szám, 136-151. old.

¹⁰⁹ Kardos Sándor István (2016): A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében. Doktori (PhD) értekezés. Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola

előtt tartásával szükséges értelmeznie egy rendőri vezetőnek a szervezeti korrupció legjellemzőbb megvalósulási színtereit. Kijelenthető, hogy a korrupció nem értelmezhető pusztán jogszabályok alapján, mert a normák, az azokból adódó egyéni magatartások és a katonai hierarchiában elhelyezkedő vezetőktől származó belső szabályokon túlmenően a katonai életviszonyokra jellemző, sokszor íratlan erkölcsi elvekből, szokásokból is megismerhetők.¹¹⁰

6.1.2. A közrendvédelmi, valamint a közlekedésrendészeti szolgálati ágak tagjainak jellemző korrupciós magatartásai

A közterületi állomány a szolgálati területet jól ismeri, a rendőrök tudják, hogy hol vannak a korrupció elkövetésére legalkalmasabb helyek. Jogsértő közlekedésrendészeti intézkedéseiket gyakran nehezen belátható útszakaszokon, eldugott kanyarokban, a forgalomtól félreeső utakon, vagy egyéb tiltással védett útszakaszokon/területeken valósítják meg.

Az állomány ismeri a szolgálati területen található azon illegális szórakozóhelyeket, közterületi és zárt árusító helyeket, amelyek kapcsán felvetődhet a rendőri visszaélés lehetősége. E helyszínekre – egy-egy sikeres korrupciós elkövetést követően – rendszeresen visszatérhetnek a rendőrök.

A rendőrök tisztában vannak a korrupció megvalósítására alkalmas azon elkövetési helyszínekkel, amelyek a szolgálati területükön kívül, de annak közelében találhatóak. A szolgálati területen kívül elkövetett korrupció jelentős mértékben nehezíti azok parancsnoki felfedését, illetve egy esetleges állampolgári bejelentés esetén az elkövető rendőrök beazonosítását.

Az állomány tagjai a korrupciós magatartásokat előszeretettel valósítják meg az esti, éjszakai órákban, vagy a hétvégi időszakban, mivel e körülmény fokozhatja az intézkedés alá vont polgári személyek kiszolgáltatottságát. A közterület sötétjéből, a „semmiből” előtűnő, a megkülönböztető jelzéseit (is) használó szolgálati jármű megjelenése jelentősen fokozza/fokozhatja a civilek kiszolgáltatottság érzését.

Az eredményes korrupció érdekében a rendőrök gyakran hajtanak végre jogszerűtlen intézkedést a magyar nyelvet és jogrendet nem ismerő külföldiekkel szemben.

Nem egyedi korrupciós elkövetési mód, amikor a járőrök a szolgálati területükön elősegítik a prostitúciós tevékenységet olyan módon, hogy nem intézkednek a szabályokat megsértőkkel szemben, ezért cserébe jogtalanul készpénzt, vagy egyéb előnyt, esetenként szexuális „szolgáltatást” fogadnak el.

A rendőrök sok esetben a korrupciót legális intézkedést színelve olyan módon valósítják meg, hogy intézkedésük során gyakran vélt, néha valós hiányosságok felmerülésekor jogosulatlan ellenszolgáltatást kérnek az intézkedéstől történő eltekintés érdekében.

A rendőri korrupció ismert elkövetési helyszínei a közúti balesetek. Ennek keretében esetenként jogosulatlan ellenszolgáltatásért valótlan tartalmú adatok rögzítése történhet, illetve gyakori az eseti, vagy állandó személlyel meglévő kapcsolat alapján a hamis tartalmú adatszolgáltatás a biztosítási ügyintézés érdekében. Ezen utóbbi visszaélésért a rendőr fix „tarifát”, vagy részesedést kap(hat).

A közlekedési baleseti helyszínen intézkedő rendőrök gyakran a számukra ismerős járműszállítót ajánlják a balesetben részes állampolgároknak, mivel a rendőr ezért az üzleti lehetőségért rendszeres ellenszolgáltatásban részesül a szállítási vállalkozótól.

A közlekedési intézkedés során megvalósuló rendőri korrupció tárháza igen színes. Jellemző elkövetési forma közöttük az ittas járművezetővel szembeni rendőri intézkedés „elhagyása” ellenszolgáltatásért, illetve áruszállító járművek átvizsgálását követően az áru bizonyos értékének, vagy magának az áru egy részének követelése az intézkedés mielőbbi befejezése, a tüzetesebb átvizsgálás elmaradása, vagy a feltárt hiányosságoktól történő eltekintés érdekében.

¹¹⁰ Hautzinger Zoltán (2008): A katonai büntetőjog fogalma és forrásai. Hadtudomány, 1. szám, 1-8. old.

6.1.3. A határrendészeti szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai

A szolgálati ág mélylégi ellenőrzései során megvalósuló korrupció sok esetben hasonlóságot/egyeztetést mutat a közrendvédelmi és közlekedésrendészeti elkövetésekkel, ezért kizárólag a schengeni külső határszakaszon megvalósuló korrupciót értékelem külön.

A határon átlépő állampolgárokkal szembeni rendőri korrupció az ad hoc cselekményektől a szervezett elkövetésig széles skálát fed le. A szervezett elkövetés jellemzően az országba belépésre jogosulatlan külföldiek beléptetésében, valamint áruk, szállítmányok, eszközök, illegális beengedésében történő rendőri közreműködésben valósul meg jogosulatlan ellenszolgáltatásért. Ilyenkor a korrumpált rendőr folyamatosan ellenszolgáltatásban részesül „megbízótól”, amely lehet havonkénti, vagy heti rendszerességű.

A jogosulatlan ellenszolgáltatás „tarifái” előre meghatározásra kerülnek, annak összege/mértéke a tilalmazott magatartás jellegétől, a korrupció rendszerességétől is függ. A rendőrnek juttatott korrupciós pénz, vagy az egyéb előny átadása nem minden esetben a jogsértés (a határátlépés) helyén történik, az „áttevődhet” más – a szolgálati helyen kívüli, előre egyeztetett, akár rendszeresen használt – helyszínre.

A külső határon az ember, illetve illegális áruk (cigaretta, szeszesital, gyógyszerek, kábító hatású szerek) szervezett illegális behozatala során a bűnelkövetésben közreműködő rendőr a szakmai lehetőségeit és ismereteit bocsátja áruba, mivel ismeri a szolgálat ellátásának menetét, tisztában van vele, hogy mely területeken, és mely időszakokban legalkalmasabb a bűncselekmény elkövetése, mely lehetőségekkel játszhatóak ki a határrendészeti szabályok.

A határátléptetésnél gyakori, hogy a rendőr a be- és kiléptetések alkalmával eseti jelleggel ellenszolgáltatásért szemet huny a kisebb, nagyobb szabálytalanság felett. Ilyen lehet a tiltott tárgyak behozatalának/kivitelének engedélyezése, hamis, vagy hiányos adattartalmú úti okmányokkal az országba történő be-, illetve kilépés engedélyezése, csempész áruk kereskedelme feletti „szemet hunyás” a megfelelő ellentételezésért. Ennek összege nem feltétlenül kell, hogy jelentős legyen, egy karton cigaretta, egy üveg ital, vagy egy doboz édesség is elegendő lehet.

Gyakori, hogy a korrupcióra hajlamos rendőrök határrendészeti szolgálatuk alatt kifejezetten keresik a határátlépők között azokat, akiknél akár a legkisebb szabálytalanság is feltételezhető. Az érintetteket, illetve csomagjaikat különös gondossággal vizsgálják át, a szabálytalanság legkisebb jele, gyanúja, vagy csupán annak feltételezése esetén maguk javasolják/kezdeményezik a korrupciót.

Elősegíti a határrendészeti korrupciót az a körülmény, miszerint a külföldiek a magyar jogrendet nem ismerik, nincsenek tisztában a velük szembeni lehetséges és szükséges intézkedésekkel, legtöbbször a magyar nyelvet sem beszélik. E korrupciós „előnyt” a rendőr esetében fokozhatja – az egyéb közterületi korrupciós magatartásokra jellemző – esti, éjszakai órákban történő elkövetés, amely a történetek parancsnoki észlelését is nagy mértékben megnehezíti.

6.1.4. A bűnügyi szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai

A bűnügyi szolgálat tagjai – a vizsgálók és a nyomozók – az ügyekben/nyomozásokban eljáró előadóként jelentős mérlegelési és döntési lehetőséggel rendelkeznek. E körülmény az arra hajlamos rendőrben megteremtheti az eljárásokban a jogosulatlan, az elvtelen, a részrehajló, vagy a valamely fél érdekét segítő/képviselő ügybeli döntés meghozatalát jogosulatlan ellenszolgáltatásért cserébe.

Ezen esetekben a bűnügyi vizsgáló/nyomozó a nyomozások menetébe a számára ellenszolgáltatást nyújtó állampolgárok érdekében avatkozik be: az eljárási adatok „megbízó” által kért, illetve az elvárt szempontok szerint értékelése, az eljárás menetének lassítása, vagy gyorsítása, a tanúk és más érdekelt

személyek befolyásolása, szélsőséges esetekben a bizonyítékok kreálása, a meglévők megsemmisítése, valamint hamis adatok eljárési iratokba foglalása lehet a leggyakoribb elkövetési magatartás.

A nyomozásokban eljárók a rendőri adatbázisokhoz, információkhoz történő hozzáférése visszaélési lehetőséget teremthet. A bűnügyi állomány tagjai a szakmai tevékenység során megismert bűnözőkkel, bűnözői körökkel kerülnek kapcsolatba, és nem egyedi, hogy részükre rendőri adatokat szolgáltatnak ki jogellenesen. Fontos ismerni azt a körülményt, miszerint egyes bűnözői körök kifejezetten keresik a kapcsolatot korrupcióra kapható/hajlamos rendőrrel.

Hasonló a helyzet, amikor a jelentős összegű vagyon elleni, vagy gazdasági jellegű nyomozásokban az érdekelt/érintett civilek keresik azt a megvesztegethető rendőrt, akinek korrupciós magatartása révén befolyásolhatják az ügyeket, mivel ezáltal gazdasági, pénzügyi előnyöket biztosíthatnak maguknak.

Tapasztalható, hogy a bűnügyi állomány tagjai a rendőrségi adatbázisokhoz biztosított legális hozzáférésükkel visszaélve folyamatosan szolgáltatnak jogosulatlan adatokat a számukra rendszeres ellenszolgáltatást nyújtó polgári személyeknek, kereskedéseknek, vállalkozásoknak, ügyvédi irodáknak, civil cégeknek az érintettek üzleti előnyeinek biztosítása céljából.

Gyakran történik rendőrségi adatok, információk jogosulatlan kiadása a rendőr ismerősi körébe tartozó személyek részére, amely esetekben nem feltétlenül történik korrupciós ellenszolgáltatás, legtöbbször szívességi alapon valósítja meg a rendőr a normaszegést.

Esetenként a bűnügyi őrizetben, előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított részére az ügyben eljáró rendőr jogtalanul kedvezményeket biztosít, vagy tiltott tárgyak, eszközök átadását végzi, illetve ügyészi engedély nélküli levél, csomag kézbesítését, nem engedélyezett beszélő megtartását intézi el ellenszolgáltatásért.

6.1.5. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai

A szolgálati ág tagjai különböző engedélyezési eljárások, a külföldi állampolgárokkal kapcsolatos ügyintézés, továbbá a rendőrségi feladatkörbe tartozó szabálysértési eljárások révén kerülnek hivatalos kapcsolatba állampolgárokkal. Az ügyek intézése során korrupciós jellegű ellenszolgáltatásért soron kívül intézhetik engedélyek kiadását, kiállítását, illetve hiányos feltételekkel, vagy tilalom fennállása esetén járnak el a jogszerűség látszatát keltve.

Eljárásuk során fegyvertartási és egyéb, személyhez kötött engedélyek feltételhiányos, jogszabályellenes kiadásában működhetnek közre jogosulatlan ellenszolgáltatásért, amely lehet eseti, vagy állandó jellegű.

Az ügyintéző a hatósági jogkörében eljárva valótlan adattartalmú hivatalos iratokat, dokumentumokat állíthat ki, a számára korrupciós pénzt, vagy előnyt biztosító személyek érdekeinek megfelelően.

Szabálysértési ügyekben az előadó – legálisan biztosított mérlegelési jogkörével visszaélve, azt elvtelenül felhasználva – a bírság összegét csökkentheti, a szankció eltörlése felől dönthet, vagy eljárásokat szüntethet meg jogellenesen a vele korrupciós kapcsolatban lévő személy(ek) érdekében.

Egyezően a bűnügyi szolgálati ág kapcsán leírtakkal a rendőrségi ügyekből illetéktelen személyek részére adatok kiadása, illetve bűnözői körökkel történő elvtelen kapcsolattartás révén is megvalósulhat a korrupció e szolgálati ágánál.

6.1.6. A személy- és objektumvédelmi szolgálati ág tagjainak jellemző korrupciós magatartásai

Tevékenységük bizalmas, gyakran titkolt jellegéből adódóan a szolgálati ág tagjai munkájuk során jellemzően nem kerülnek intézkedési viszonyba állampolgárokkal, amelyre tekintettel e szolgálati ág kevésbé érintett a korrupciós jellegű magatartásokban.

A személy- és objektumvédelmi tevékenységet végző rendőrök esetében leginkább ismert elkövetési mód, amikor a védett, magas beosztású személlyel/személyekkel meglévő valós, vagy csupán feltételezett ismeretségükre és kapcsolatukra hivatkozva ajánlanak ellenszolgáltatásért jogtalan előnyöket állampolgároknak, és a rendőrségi ügyekben történő közreműködés ajánlataért fogadják el a korrupciós előnyt.

A szolgálati ág tagjai esetenként a szakmai tevékenységük révén megismert, más szakterületen dolgozó kollégáikat is bevonják azokba a korrupciós cselekményekbe, amelyekben elsődlegesen hozzájuk fordulnak az állampolgárok.

A szolgálati ág tagjainak korrupciós magatartása bizonyos fokú egyezést mutat a szolgálaton kívüli, a konkrét szolgálati tevékenységhez nem kapcsolódó korrupciós cselekményekkel.

6.1.7. A szolgálaton kívüli, konkrét szolgálati ághoz nem köthető jellemző korrupciós magatartások

A rendőri jogsértések kevésbé ismert területe a szolgálaton kívüli korrupció, viszont e magatartások kapcsán sem megkerülhető a parancsnoki/vezetői intézkedés.

A rendőr a szolgálaton kívüli korrupció során a szervezethez való tartozását „bocsájta” áruba, mindazon legális jogával és lehetőségével visszaélve, amelyek a szolgálati feladata elvégzésére számára biztosítottak. Magánélete során bármely szolgálati ághoz tartozó rendőrt felkérheti a „civil közeg” korrupciós magatartásra, függetlenül attól, hogy az illető hol teljesít szolgálatot. Erre tekintettel a szolgálaton kívüli rendőri korrupció nagyon sokféle lehet, a jogszerűtlen magatartásoknál a „mindent lehet és az ellenkezőjét is” elv érvényesül.

A szolgálaton kívüli korrupció lehet eseti, vagy állandó jellegű, az ismert elkövetési adatok alapján az eseti elkövetés gyakoribb.

Eseti jellegű jellemző elkövetések: ismerősi, baráti körben ellenszolgáltatásért rendőrségi adatok kiadása; folyamatban lévő ügyekben, eljárásokban – esetleg más kollégák bevonásával – beavatkozás; a rendőrségi ügyintézés menetének ismerete alapján elvtelen „jogi jellegű” tanácsok adása, ezek révén a kezdeményező állampolgárok érdekében az eljárások elvtelen befolyásolása.

A szervezett keretek között megvalósuló szolgálaton kívüli rendőri korrupció néhány módja: az eseti jellegű magatartások állandó ellenszolgáltatásért történő rendszeres végzése a cégekkel, vállalkozásokkal, vagy bűnözői csoportokkal meglévő állandó kapcsolat alapján; szolgálaton kívül vendéglátó/szórakozó helyeken ellenszolgáltatásért őrző-védő, vagyonvédelmi, biztonsági jellegű tevékenység folyamatos végzése; a rendőri állományba tartozás felhasználásával közreműködés anyagi jellegű üzleti vitákban, tartozások behajtásában ellenszolgáltatásért.

A magánnyomozói és vagyonvédelmi üzleti vállalkozások hatékonyságuk fokozása érdekében gyakran foglalkoztatnak illegális módon pénzért szolgálaton kívül rendőröket információk, adatok jogosulatlan megszerzése, illetve rendőrségi ügyintézészt igénylő ügyek/eljárások befolyásolása érdekében.

Bűncselekmények elkövetésekor az abban aktívan közreműködő, vagy csak jelen lévő szolgálaton kívüli rendőr önmagában is csökkenti a „lebukási” veszélyét azáltal, hogy a történet esetleges helyszíni felfedése alkalmával – az állományba tartozását feltárva – meggátolhatja, vagy befolyásolhatja a jogszerű rendőri intézkedést.

A szolgálati ágakhoz nem kapcsolódó korrupció keretébe sorolhatóak azok a magatartások, amikor a rendőr szolgálati egyenruházatát, felszereléseit, fegyverzetét, szolgálati jelvényét, vagy igazolványát, illetve bármilyen szolgálati eszközt adja át időlegesen, vagy adja el ellenszolgáltatásért állampolgároknak abban a biztos tudatban, hogy a civilek azokkal visszaélést kívánnak elkövetni.

6.1.8. A rendőri korrupció látenciája

A rendőri korrupció vezető általi felismerését/felderítését (majd a későbbiekben a történetek bizonyítását) jelentős mértékben nehezíti az abban résztvevő felek között kialakuló konspiráció, mivel mindkét „oldal” közös érdeke, hogy a bűnös cselekedet ne derüljön ki. A korrupció esetében feltételezett – bár objektív módszerrel ezidáig még nem igazolt mértékű – látencia miatt a statisztikák nem adnak, nem adhatnak reális képet az elkövetésekről, mivel mindig maradnak rejtett esetek,¹¹¹ a látens és a regisztrált elkövetések arányát jelentős mértékben befolyásolja a törvények végrehajtásának intenzitása is,¹¹² amely körülmény miatt a statisztikai számok nem lehetnek reálisak, illetve egyáltalán nem tudhatjuk az ismertté vált és a fel nem derített korrupciós esetek közötti arányokat.¹¹³ A ténylegesen elkövetett bűncselekmények kapcsán ugyanis a sértettek gyakran nem tesznek feljelentést, mivel azok nem jutnak a hatóság tudomására, így ezen esetekből eljárások sem indulnak.¹¹⁴ A büntetőeljárások tapasztalatai alapján állampolgári feljelentés megtételére leginkább azon esetekben kerül sor, amikor a korrupcióban részt vevő rendőr kifejezetten követelőző volt, vagy a korrupciós magatartása kapcsán „ígérteket” nem tartotta be.

6.1.9. Javaslatok a rendőri korrupcióval szembeni parancsnoki intézkedésekre

A rendőri korrupcióval szembeni munka eredményességéhez a leírtak megismerése önmagában nem elegendő, viszont a tárgykörben meglévő ismeretek bővülése támpontokat nyújthat a jelenséggel szembeni parancsnoki ellenőrzési tevékenységhez, irányokat, ellenőrzési súlypontokat adhat, mivel a megelőzés egyik (bár nem egyetlen útja) az ellenőrzés. Ezzel párhuzamosan a megelőzés másik meghatározó eszköze kell, hogy legyen a vezető általi nevelő munka, és ennek révén olyan szolgálati közeg kialakítása, fenntartása, amelyben alapvetésként jelentkezik a normakövetés.

6.1.10. A parancsnok ellenőrző tevékenysége

Meghatározó és természetesen nem megkerülhető a korrupció felfedése, az esetszámok csökkentése érdekében a következetes, szakszerű, célirányos, a normákban meghatározottak szerinti parancsnoki ellenőrző tevékenység. Ennek minden esetben a szolgálati feladatok jellegére figyelemmel speciálisnak kell lennie, valamint együtt kell „járnia” a normaszegés felfedését követő eljárási – fegyelmi-, vagy büntetőeljárási – intézkedések mielőbbi végrehajtásával. Konkrét korrupciós magatartás esetén a fegyelmi tárgyú döntések és szankciók gyors alkalmazása, valamint a szükséges és indokolt parancsnoki intézkedések mielőbbi végrehajtása önmagában is jelentős visszatartó hatással bír a későbbi elkövetésekre.

¹¹¹ Finszter Géza (2008): A közélet tisztasága elleni bűncselekmények oksága. A korrupció jogszempontú elemzése. Magyar Rendészet, 4. szám, 42. old.

¹¹² Dietrich, Elisabeth (1995): Übertäte, Bösewichter. Kriminalität und Kriminalisierung in Tirol und Voralbert im 19. Jahrhundert. Wien, Österreich: Innsbruck-Wien Verlag, 208. old.

¹¹³ Szamel Lajos (1989): A korrupció, a protekció és a többi... Budapest, Magyarország: Kossuth Könyvkiadó

¹¹⁴ Erdei Gábor (2013): A bűnügyi statisztika valóság tartalma. Hadtudományi Szemle, 3. szám, 119-125. old.

Javasolt vezetői intézkedések, amelyek az elkövetett magatartás ismeretében állományilletékes parancsnok általi döntést (is) igényelnek:

- a Nemzeti Védelmi Szolgálat részére jelzés adása (amennyiben ez még nem történt meg),
- megbízhatósági vizsgálat¹¹⁵ kezdeményezése,
- kifogástalan életvitel ellenőrzésének¹¹⁶ kezdeményezése,
- az érintett egyéb szolgálati beosztásba helyezése a bűnisméltés megelőzése érdekében,
- büntető feljelentés megtétele,
- a feljelentéssel párhuzamosan fegyelmi, vagy méltatlansági eljárás megindítása,
- szolgálati beosztásból történő felfüggesztés.¹¹⁷

A vezetői ellenőrzések célirányosságát alapozzák meg a folyamatban lévő eljárások (nyomozások, hatósági eljárások) és rendőrségi ügyek iratainak felülvizsgálata, a szoros elszámolású okmányok, a szolgálati feladathoz kapcsolódó dokumentumok folyamatos és visszatérő jellegű vizsgálata. A célirányosság része továbbá a rendőrség kezelésében lévő nyilvántartási, lekérdezési, prioritálási rendszerek használati gyakorlatának és használati jogosultságának – szükség szerint számítástechnikai szakemberrel történő – ellenőrzése, a lekérdezések indokoltságának és dokumentálásának rendszeres vezetői felülvizsgálata.

A vezetői ellenőrző tevékenység adatainak ismeretében – elődeges a közterületi és a rendészeti területeken – az állomány felmerülő korrupciós lehetőségeinek csökkentése érdekében a szolgálat során alkalmazott rotációs jellegű személycserék a lehetőségek szűkítése révén és a korrupciós összefonódások csökkentésével járhatnak hozzá a megelőzéshez. E vonatkozásban a hivatkozott korrupcióellenes ORFK utasítás konkrét vezetői feladatokat határoz meg: rendőri korrupcióra utaló magatartás észlelése, felfedése esetén minden esetben vizsgálni kell, hogy milyen esetleges munkaszervezési, vagy ellenőrzési hiányosságok segítettek elő a cselekmények elkövetését, valamint vizsgálni kell az állomány azon tagjának a felelősségét is, aki az elkövetéskor az eljárás alá vonttal együtt teljesített szolgálatot, arra nézve, milyen esetleges mulasztás, szakszerűtlen munkavégzés segítette elő a korrupciós cselekménynek a társa által történő elkövetését.¹¹⁸

Valamennyi korrupciós helyzethez és tapasztaláshoz nem lehet ellenőrzési szabályokat adni, a szolgálati ágak visszaélési lehetőségeinek ismeretére alapozva kell és lehet az ellenőrzéseket specializálni. Ennek során – a parancsnoki ellenőrző munka sikerességének fokozása érdekében – szükséges a megelőzésében és a felderítésében részt vevő, belső védelmi és ellenőrzési tevékenységet végző szervezetek (ellenőrzési szolgálatok, Nemzeti Védelmi Szolgálat) bevonása és a velük történő szakmai együttműködés.¹¹⁹

A korrupciós bűncselekmények felderítése terén szintén hatékony módszer lehet az operatív eszközök alkalmazása révén a tettenérés. A tettenérés végrehajtása bonyolult, összetett előzetes szervezést igénylő tevékenység, kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az előkészületeknek rejtve kell maradnia

¹¹⁵ Rtv. 7. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹¹⁶ A rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerveze kijelöléséről, valamint a kifogástalan életvitel ellenőrzésének és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000293.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹¹⁷ Hszt. 199. § (3) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹¹⁸ ORFK utasítás 18. pont Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹¹⁹ Veprik Zita (2020): A rendőri korrupció megelőzésében és felderítésében hatáskörrel rendelkező szervezetek tevékenysége. In: Baráth Noémi Emőke - Mezei József (szerk.): Rendészet-Tudomány-Aktualitások. Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 257-266. old.

és a végrehajtás is speciális szakmai ismereteket igényel. Az operatív munka sikerességét megalapozhatja a rendszeres és következetes parancsnoki ellenőrzés, a sikeres titkos felderítés végrehajtására viszont minden esetben indokolt a Nemzeti Védelmi Szolgálat bevonása.

Fontos összetevője a vezetői ellenőrző tevékenységnek – nagyobb részben ellenőrzési, kisebb részben viszont nevelési feladat – hogy valamennyi szolgálati ág esetében a szolgálat előtti, illetve a szolgálatot követő parancsnoki eligazításoknak, beszámoltatásoknak ki kell térniük az adott szolgálati feladathoz kapcsolódó, leggyakoribb és esetleges korrupciós magatartásokra, azok elkerülésének lehetőségeire. E tevékenység a tapasztalatok alapján elsődlegesen, illetve kizárólagosan a rendészeti, azon belül is a közterületi szolgálatoknál történik meg.

A vezetői ellenőrzések keretében kiemelten feladat, hogy amennyiben a technikai feltételek lehetővé teszik a helymeghatározást, rendszeresen ellenőrizni kell a közterületen szolgálatot teljesítők tartózkodási helyét¹²⁰. A szolgálatban lévő közterületi állománytól ennek érdekében meg kell követelni, hogy a szolgálati rádiókat minden esetben bekapcsolva, aktív üzemmódban tartsák maguknál.

A vezetői ellenőrzés körébe tartozik, viszont jelentősen segíti a megelőzést (is) az állományvédelmi ellenőrzés¹²¹, amely az állomány egyfajta „átvilágítása” a felszerelések, okmányok, szolgálati helyiségek, irodák, gépjárművek, esetleges rejtékhelyek ellenőrzése a helyi sajátosságok figyelembevételével. E parancsnoki tevékenység a korrupciós kockázatelemzés és információgyűjtés adataira kell, hogy épüljön.¹²²

6.1.11. A parancsnok nevelő tevékenysége

A korrupcióellenes normában foglaltak alapján a rendőri vezetők kötelesek folyamatosan figyelemmel kísérni a beosztottak aktuális gondjait, esetleges anyagi, vagy egyéb magánéleti problémáit, és a parancsnoki gondoskodás elvének megfelelően, a jogszabályi keretek között kötelesek megadni az elvárható és szükséges segítséget a beosztottak részére.¹²³ Alapvető elvárás a vezetőkkel szemben, hogy törekedjenek minél több időt fordítani a kollégáikkal, vagyis az irányítása alá tartozó munkatársaival történő kommunikációra. Ezzel párhuzamosan – nevelő tevékenysége keretében – a parancsnok kiemelt feladata kell, hogy legyen a rendőri munkát szabályozó normákban (jogszabályokban, intézkedésekben, utasításokban), valamint a Rendőri Hivatás Etikai Kódexében¹²⁴ foglaltak maradéktalan betartatása.

A megelőzés és az esetszámok csökkentése érdekében a korrupcióellenes tevékenység fontos részét képezi az állomány tájékoztatása, oktatása az ilyen jellegű magatartásokról, az ismertté vált esetek bemutatásával. Ez a tevékenység a parancsnoki állomány számára normában foglalt kötelezettség is. A norma alapján – a korrupció megelőzése érdekében – a megbízhatósági vizsgálatokat követő büntetőeljárásokat lezáró jogerős, korrupciós tevékenységhez kapcsolódó marasztalást tartalmazó bírósági ítéleteket – anonimizált formában – a személyi állománnyal ismertetni kell.¹²⁵ Ugyancsak a

¹²⁰ ORFK utasítás 20. pont Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹²¹ ORFK utasítás 25-29. pont. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹²² Gecse Gábor Gusztáv (2015): Lehetséges eszközök a rendőri korrupció elleni küzdelemben – új jogszabályi lehetőségek. Belügyi Szemle, 10. szám, 17-30. old.

¹²³ ORFK utasítás 6. pont. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹²⁴ A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe. Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe> (A letöltés ideje: 2023.június 22.)

¹²⁵ A belügyminiszter irányítása alatt álló szervek korrupció megelőzési feladatáról kiadott 2/2014. (I. 22.) BM utasítás. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2014-2-B0-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

tényállások megismertetése érdekében és az ismeretek visszatartó hatásának kifejtése céljából készít az ORFK Személyügyi Főigazgatóság Humánigazgatási Szolgálat Fegyelmi Osztály a konkrét jogesetek alapján összeállított, havonkénti anonim példatárát – többek között – a korrupciós bűncselekményekről, amely szintén ismertetésre kerül az állománnyal. E korrupcióellenes ismeretbővítés azért bír kiemelt jelentőséggel, mert azok által lehet az állományt „az oktatásban és a képzésben felvértezni arra, hogy megfeleljenek mindenféle olyan káros befolyással szemben, amely a foglalkozási szubkultúrában előfordulhat.”¹²⁶

A korrupció megelőzésével kapcsolatos oktatások kiemelt célpontjai kell, hogy legyen azon szakterületek állománya, amely a bűncselekmény vonatkozásában különösen veszélyeztetett és érintett. A szakszerűen megtartott korrupcióellenes oktatások bizonyíthatóan pozitív irányú változást okoznak a korrupcióval szembeni egyéni gondolkodásban és megközelítésben.¹²⁷ E téren jelentős feladat hárul a rendőri vezetőkre. Legújabb „összetevője” a korrupcióellenes nevelésnek és szemléletformálásnak integritástréningek megtartása, amelyek a korrupcióhoz való viszonyulásban már rövid távon is egyértelműen pozitív hatást igazolnak.¹²⁸ A vezetőknek e téren, ezen új szemlélet meghonosításában is élen kell járniuk.

A korrupció megelőzése terén megkerülhetetlen a parancsnoki példamutató magatartás, a megfelelő szakmai és erkölcsi alapokon nyugvó munkahelyi környezet kialakítása és annak fenntartása a cél elérése érdekében az ideális vezetési stílus megválasztása révén.¹²⁹ A közvetlen szolgálati hely általános erkölcsi, elvárásai rendszere és értékrendje határozza meg ugyanis alapvetően az egyénben a munkavégzéshez kapcsolódó erkölcsi értékek szintjét. Ehhez szorosan kapcsolódik az a vezetőkkel szemben megfogalmazott elvárás is, miszerint korrupciós jellegű magatartás észlelése esetén intézkedni kell olyan saját eljárási, intézkedési rend kialakítására, amely alkalmazkodik a megelőzés és felderítés igényeihez.

Kevésbé ismert és értékelt, viszont elengedhetetlen része az állomány nevelésének – mivel a rendőrök a lehetőségeikkel és kötelezettségeikkel nincsenek tisztában e téren – a felhívás arra, hogy a korrupciós bűncselekmény feljelentésének hivatalos személy általi elmulasztását a törvény akár három évig terjedő börtönbüntetéssel is büntetni rendeli.¹³⁰ A vezetői tájékoztatás/nevelés körében azt is tudatosítani kell az állománnyal, hogy a korrupció felfedése, az annak kapcsán történő együttműködés esetén lehetőség van enyhébb jogkövetkezmények alkalmazására (egyezség a bűnösség beismerésére, feltételes ügyészi felfüggesztés, nyomozás megszüntetése).

A felvázolt rendőri vezetői intézkedések alkalmazása, valamint a korrupcióellenes normában foglaltak végrehajtása – a sikeresség azonnali mérhetősege nélkül is – hozzájárulnak az elkövetési lehetőségek szűkítése/minimalizálása révén a rendőri korrupció mérsékléséhez. E tevékenység következetes, határozott, ellentmondást nem tűrő vezetői/parancsnoki attitűdöt igényel. Jellegéből adódóan a rendőri korrupciót a rendelkezésre álló erők, eszközök és módszerek legsokoldalúbb, legszakosítottabb „bevetésével”, alkalmazásával sem lehet teljes mértékben megszüntetni, viszont törekedni

¹²⁶ Tóth Judit (1999): Az emberi jogok és a rendőrség. Szemináriumi anyag. Budapest, Magyarország: Európai Tanács Információs és Dokumentációs Központ, 20. old.

¹²⁷ Zsolt Péter (2015): A magyar közszolgálati „Etika és integritás”, valamint az „Integritásmenedzsment” tréningek hatásvizsgálata. Pro Publico Bono - Magyar Közigazgatás, 1. szám, 164. old.

¹²⁸ Pallai Katalin (2015): Szakmai tréningek az integritásoktatásban. Társadalom és Honvédelem, 1. szám 41. old.

¹²⁹ Kovács István (2018): Vezetői státusz és kommunikáció a parancsuralmi rendszerben, különös tekintettel a Rendőri Hivatás Etikai Kódexére, valamint a vezetési stílusokra a Lasslew-modell alapján. Magyar Rendészet, 5. szám, 177-195. old.

¹³⁰ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 300. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

kell a parancsnoki intézkedések által arra, hogy a lehető legalacsonyabb szinten legyen jelen a korrupció a rendőri szervezetnél.

6.2. A munkatársak közötti személyes konfliktusok kezelése, beavatkozás

A rendvédelmi szervezetekben – mint minden egyéb szervezetben – időről időre konfliktusok alakulhatnak, illetve alakulnak ki. Sokszor csak a konfliktus kirobbanásakor derül ki, hogy a feszültség már hosszabb ideje jelen volt.

A konfliktusok jelentős hányada önmagától nem szűnik meg, a rendezése tudatos és szakszerű beavatkozást igényel. A konfliktus általában azt jelzi, hogy valami rosszul működik, ezért mindig meg kell találni a probléma igazi okát. A konfliktus az emberek vagy emberek csoportjai közötti versengés egy formája, amely olyan célok eléréséért, pozíciók megszerzéséért, korlátozott javakért (béremelés, jutalom, soron kívüli előléptetés) vagy egyéb dolgokért (pl.: a vezető elismerésének megszerzéséért, a csoporton belüli helyzet megerősítéséért, jobb munkakör, könnyebb szolgálati beosztás megszerzéséért) folyik, amelyeket valamennyi érintett nem érhet el.

A konfliktusok feloldása, kezelése alatt az érintett felek érdekeinek az érvényesítésére kell törekedni. A tárgyalások során a vezetők vagy a versengő stratégiát választókkal (akik csak a saját igényeikkel törődnek, és mindenáron győzelemre törekednek), vagy a kiegyezésre képtelenekkel (mindkét fél vesztesként jön ki a helyzetből), vagy az együttműködésre nyitottakkal (mindkét fél győztesnek tudhatja magát) találkozhatnak.

Az érdekeken alapuló tárgyalás jellemzője, hogy mindkét fél érdekeinek és szükségleteinek kielégítésére törekszik, kölcsönösen keresik az együttműködés, illetve a legjobb megoldás lehetőségét. Ilyen esetekben a felek megosztják egymással információikat, együtt akarnak kielégítő megoldást találni a probléma rendezésére és a tárgyalás során soha nem a hatalmi helyzet, a pillanatnyi pozíció, hanem a valós érdekek játsszák a főszerepet.

Javasolható a fiatal vezetőknek is, hogy a kialakulóban lévő feszültségre, konfliktushelyzetre minden esetben fel kell figyelniük és foglalkozniuk kell azok megoldásával! A beosztottak egymás közötti nézeteltéréseibe addig nem kell beavatkozniuk, amíg nem megy a munka rovására.

6.3. Emberi jogok érvényesítése az egyes panaszok parancsnoki kivizsgálásában

Az emberi civilizáció, vagyis a kultúra (az ember által alkotott materiális és immateriális javak összessége) változását, átalakulását a különböző nagyságú, struktúrájú, működési jellemző és vezetési emberi közösségek kialakulását és fejlődését vizsgálva számos olyan, a nagyobb konfliktus kialakulásának veszélyét is eleve magában hordozó problémát találunk, amely gyakran válságokat eredményez a társadalmak életében. Napjainkat a IV. ipari, vagyis digitális forradalom kifejezéssel illetjük, amelyet a digitális/virtuális, és egyben globális világ, a robotika, a big data, a platformok, a mesterséges intelligencia jellemez. Érzékeny terület az egyén és a hatalom, az egyén és a közösség kapcsolatrendszere, illetve a különböző kisebb és nagyobb, egy államszervezethez tartozó közösségek, vagy éppen az egyes államok egymással való együttélése. Öröknek mondható alapdilemma az egyéneket egymással (horizontális), illetve a hatalommal (vertikális) szemben megillető jogok és az ebből fakadó kötelezettségek viszonya. Gondoljunk csak olyan, első látásra egyszerűnek tűnő kérdésekre, mint például a migráns - illegális migráns - menekült státusz értelmezése körül kialakult helyzet, vagy éppen a véleménynyilvánítás és gyülekezés jogának más alapjogokkal történő találkozása, illetve kollíziója alkalmával kialakult szituációkra. Kit ne foglalkoztatna, hogy mit tehet ő, mit a másik, és honnan fakad a felhatalmazás bizonyos cselekvésekhez? Meddig terjed mások joggyakorlásának „tűrési” kötelezettsége? Mikor szabad,

illetve mikor kell a hatalomnak közbelépnie, és milyen eszközök állnak rendelkezésére? A jogaiban sértett számára létezik-e bármilyen jogorvoslati fórum? A köz szolgálatában tevékenykedők alapvető kötelessége az emberi jogok érvényesülésének részrehajlás nélküli elősegítése, továbbá az egyéni és közösségi joggyakorlásából fakadó, mások számára előírt kötelezettségek betartatása. Ha ez csak a törvényi előírások miatt merül fel egy rendőrből és nem belülről fakad,- erkölcsi, etikai, a hivatásból eredő morális elkötelezettség - az komoly kihatással lehet a szervezeti morál negatív, nemkívánatos alakulására. Ebből adódóan is a parancsnok (a vezető) általános feladatai közé tartozik a vezetett/irányított szervezet számára a jogszerű, szakszerű, hatásos és hatékony szolgálati tevékenységhez a cél- a feladatmeghatározás, az időmenedzsment, a szükségessé váló előzetes intézkedések bevezetése, a komplex helyzetértékelés, a lehetséges alternatívák átgondolása, a jogilag releváns döntés meghozatala, a tervezés, az együttműködéssel való kooperáció, a végrehajtás irányítása illetve vezetése, a monitoringrendszer (ellenőrzés) működtetése, az elemzés, az értékelés és végezetül az érintettek számára visszajelzés. Ehhez, vagyis a szervezet működtetéséhez, fejlesztéséhez, valamint képviselőjéhez elengedhetetlen a széles látókör, a mély, folyamatosan fejlesztett elméleti és szakmai ismeret, az elhivatottság, a felelősségteljes és emberközpontú gondolkodás, továbbá a kölcsönös tiszteletre és bizalomra alapított kapcsolat és kommunikáció a vezető és alárendeltjei, beosztottai között.

A közép- és felsőfokú közszolgálati és rendészeti oktatásban, továbbképzési rendszerben is jelentős óraszámban szerezhetnek ismereteket a rend őrei, a „jog katonái” e pozitív jog speciális területéről. A tudásszint növelésben emellett vitathatatlan a széles tömegekhez eljutó elektronikus média ismeretterjesztő szerepe, valamint a jogvédő szervezetek tevékenysége is. Mégis azt kell mondani, hogy a közbeszédben nem ritkán előfordul, hogy keverednek, esetlegesen összemosódnak bizonyos definíciók. A magánszemélyek oldalán jelentkező hiányos vagy téves ismeretek arról, hogy saját vagy mások joggyakorlása kötelezettségeket is generál, gyakran vezet konfliktushoz. A szituáció helyszínén történő megoldásának kulcsa az esetek többségében a hatóságok, illetve ott és akkor intézkedést végrehajtó rendőr kezében van. Ahhoz, hogy a rendőri intézkedés jogszerű, szakszerű, szükséges és arányos legyen, nem árt tisztázni, vagy legalábbis átismételni néhány fontosabb alapfogalmat. A legszélesebb körben elfogadott tudományos nézetek szerint az emberi jogok alatt a mindenkit megillető, az ember létéhez kötődő, veleszületett és elidegeníthetetlen szabadságait¹³¹ értjük. Anyajogként szokás említeni az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Alapvető jogoknak nevezzük azokat, amelyek egy állam alkotmányában, alkotmány jellegű alapdokumentumában, az Alaptörvényben, legtöbbször a főbb tartalmi elemeik leírásával kerülnek rögzítésre. Ezek az alkotmány területiális hatálya alá tartozó területen minden embert megilletnek, és szükség esetén azok bírói úton, végső esetben legális fizikai erőszak alkalmazásával is érvényre juttathatók.

Szemben a hatályos (pozitív) joggal, az emberi jogok azzal a tulajdonsággal bírnak (vagy legalábbis szeretnének bírni), hogy ott lakozik bennük valami (erkölcsi) alapigazság, ami az emberi létezésre és méltóságra vonatkozik. Az emberi jogok szükségességére a történelmi tapasztalat figyelmeztet minket. A hatályos (pozitív) jogot ugyanis a hatalom (leginkább az állam) alkotja és működteti, márpedig gyakran előfordul, hogy a hatalom csak a saját érdekeire van tekintettel, egyénekre, csoportokra, olykor egész társadalmakra nem. Rossz, igazságtalan és embertelen törvények ugyan ideig-óráig minősülhetnek jogszerűnek (legálisnak), de emberi jogi (morális) szempontból elfogadhatatlanok és tűrhetetlenek (illegitiméek).

Az emberi jogok szükségességére a történelmi tapasztalatok figyelmeztetnek minket. Az állampolgári jogokat egy adott ország jogrendszere biztosítja kizárólag a „saját” állampolgárai részére, és

¹³¹„... szabadságoknak mindenféle állami beavatkozástól mentesnek kell lenniük.” Vö: Sári János – Somody Bernadette (2008): Alapjogok Alkotmánytan II., Budapest: Osiris Kiadó. 33-35. old.

ma már az Európai Unió (EU) polgárainak is saját, jól elkülöníthető jogai vannak. A jogirodalomban többféle rendező elv ismeretes az emberi jogok csoportosítására. Egyik legrégebbi forma a kialakulásuk időrendje szerinti besorolás. E körben beszélhetünk ún. első generációs jogokról (klasszikus szabadságok, amelyek az állami hatalom „túlcordulásával” szemben állítanak korlátokat). Ide tartozik az egyesülés, a gyülekezés, a szólás, a sajtó, a lelkiismeret, a vallás, a választás szabadsága. A második generációt a gazdasági, a szociális és a kulturális jogok alkotják, amelyek az állam részéről aktív cselekvést követelnek meg. Ilyen például a munkához, a pihenéshez, az egészséghez és szociális biztonsághoz, a művelődéshez való jog. Harmadik generációs (globális jellegű, jellemzően népekhez, nemzetekhez kötődő) a békéhez, a fejlődéshez, az egészséges környezethez való jog. A negyedik generációs jogok a digitális világ kihívásaira keresik az adekvát válaszokat, mint például az adattal (személyes) és annak védelmével, információval kapcsolatos jogok. Egy másik, hagyományosnak mondható különbségtétel a joggyakorlás módjában áll, vagyis hogy az adott jog egyénileg vagy kollektíven gyakorolható-e.

A különböző népcsoportok vallási alaptéziseit rögzítő „Szentírás”-ok mellett az egyes jogok keletkezéséről, tartalmáról, a joggyakorlás formáiról, az együttélés szabályairól, a szabályszegőkkel szemben alkalmazható szankciókról, és nem utolsósorban a világi hatalom e vonatkozásban betöltött szerepéről számos – a közfelfogásra és a törvényhozásra máig érezhető hatást gyakorló – korszakos alkotás keletkezett. A természetjogi, illetve a jogi pozitivisták felfogás olyan nagyhatású gondolkodói vontak meg ma is megszívlelendő alapvetéseket, mint Aquinói Szent Tamás, Szent István, Hugo Grotius, Morus Tamás, Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau, vagy éppen R. N. Coudenhove-Kalergi. Mérőföldkönek tekinthetőek az olyan közösségi kinyilatkoztatások, közjogi egyezségek és más dokumentumok, mint például az angol Magna Charta Libertatum (1215), Habeas Corpus Act (1679), Bill of Rights (1689), az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat (1776), az Amerikai Egyesült Államok Alkotmánya (1787) és kiegészítései, a Franciaországban született Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata (1789), illetve az 1791-es francia Alkotmány. A II. világháborút követően az ember, illetve az európai polgárok és az állampolgár alapvető szabadságainak és jogainak fejlődése új lendületet vett, amelynek a következő dokumentumok jelentik az alapjait, kereteit. Első helyen kell megemlíteni az Egyesült Nemzetek Szervezete¹³² (ENSZ) Alapokmányát és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát. Az ENSZ Alapokmánya 55. és 56. cikkében a tagállamokat együttműködésre kötelezve hitet tesz az emberi jogok és alapvető szabadságok előmozdítása mellett. Ennek jegyében az Emberi Jogok Bizottsága megbízást kapott, hogy dolgozza ki az „emberi jogok nemzetközi törvényét”. Az eredmény az ENSZ New Yorkban tartott harmadik közgyűlésén, 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata¹³³. A mindösszesen 30 cikkből álló dokumentum 1. cikkében rögzíti, hogy „Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell hogy viseltessenek”. Alapvetéseket fogalmaz meg továbbá az élethez, a szabadsághoz, a személyi biztonsághoz, a jogalanyisághoz, a törvény előtti egyenlőséghez, a védelemhez, az alapvető jogok kérdésében a bírósági jogorvoslathoz, az ártatlanság védelméhez, a szabad mozgáshoz, az állampolgársághoz, a családhoz, a kultúrához való jogokkal kapcsolatban; megjelennek a véleményalkotás és kifejezésének, a gyülekezés és az egyesülés szabadságának elvei. Tilalmakat találunk a diszkrimináció különböző formáival, a rabszolgasággal, a kínvallatással, avagy kegyetlen, embertelen vagy lealacsonyító büntetéssel vagy bánásmóddal és a személyi szabadságtól való önkényes megfosztással

¹³² A Népszövetség „utódként”, 51 ország által alapított világszervezet Alapokmányát 1945. június 26-án írták alá. Magyarország 1955. december 14-től tagja az ENSZ-nek.

¹³³ A dokumentum és az abban foglaltak kiemelkedő jelentőségét az is jelzi, hogy az alapvető szabadságok és emberi jogok területén azóta megalkotott dokumentumok mindegyike forrásként jelöli meg. Emellett számos nemzet alkotmánya, alaptörvénye építkezik ezekből az értékekből és tiltásokból. Elfogadásának napját az emberi jogok világnapjaként ünnepli a világ.

kapcsolatban. Az Európa Tanács égisze alatt – mint az a preambulumban olvasható, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára alapozva – 1950. november 4-én írták alá Rómában az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezményt¹³⁴ (Emberi Jogok Európai Egyezménye, EJE, de gyakran csak Római Egyezményként említik). A Torinóban 1961. október 18-án aláírt Európai Szociális Karta¹³⁵ csokorba gyűjt olyan jogokat, mint például az igazságos, biztonságos és egészséges munkafeltételekhez; a munkához; az egészséghez; a méltányos díjazáshoz; a szervezkedéshez való jog. Foglalkozik a gyermekek, a fiatalok, a dolgozó nők és a fogyatékosok védelemével is. A tagállamok két évente jelentést küldenek a fenti jogok aktuális helyzetéről az Európa Tanácsnak. Az ENSZ Közgyűlése XXI. ülésszakán, 1966. december 16-án elfogadta a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát¹³⁶ (PPJE). Ez több lényeges elvi jellegű megállapítás mellett¹³⁷ rendelkezik az ENSZ Emberi Jogok Bizottsága létrehozásáról. A citált nemzetközi dokumentumokon kívül természetesen született még több jelentős – ENSZ, illetve Európa Tanács nevével fémjelzett – megállapodás, mint például az 1966-ban elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (GSZKE), a menekültek helyzetére vonatkozó ún. Genfi-egyezmények¹³⁸, a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény¹³⁹. Szabadságokat és jogokat az EU megszületéséhez vezető integrációs folyamat alapdokumentumaiban is megfogalmazták. Például megalakult az Európai Közösségek Bírósága (Court of Justice). Ezt követően – elsősorban az új tagok felvétele miatt – sok ponton korrekcióra került sor a szerződésekben¹⁴⁰, amelyek érintették az emberi jogokat. Az Amszterdami Szerződés már deklarálja, hogy az „Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásán és a jogállamiság elvein – mint a tagállamok közös elvein – alapul. Az Unió tiszteletben tartja az alapvető jogokat, mint a közösségi jog általános alapelveit...”. A Nizzai Szerződés elfogadásával egy időben megszületett – mai elnevezéssel – az Európai Unió Alapjogi Chartája, amely „ugyanolyan kötőerővel bír, mint a Szerződések”.

¹³⁴ Kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény. A több mint tíz kiegészítő jegyzőkönyvet és a hatályos szöveget egységes szerkezetben az 58/1998. (X. 2.) OGY határozat tette közzé. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300031.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹³⁵ Kihirdette: az 1999. évi C. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900100.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹³⁶ Kihirdette: az 1976. évi 8. törvényerejű rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=97600008.tvr> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹³⁷ Részlet a preambulumból: „Az Egyezségokmány részes államai tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja, felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,”

¹³⁸ Kihirdette: az 1989. évi 15. törvényerejű rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=98900015.tvr> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹³⁹ Kihirdette: az 1995. évi III. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500003.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁴⁰ A szerződések jelentősebb módosításai: Egyesülési Szerződés (Merger Treaty, 1965), Egységes Európai Okmány (EEO, Single European Act, 1986), Maastrichti Szerződés (szokás az Európai Unióról szóló Szerződésnek is nevezni - EUSz, Treaty on European Union, 1992), Amszterdami Szerződés (1997), Nizzai Szerződés (2001), Lisszaboni Szerződés (2007).

6.3.1. Az emberi jogok magyarországi alakulásáról – rendőri szemmel¹⁴¹

Az alábbi ismertető¹⁴² a Magyarország Alaptörvényében (Alaptörvény) megfogalmazottakra építkezve, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 2008 januárja óta hatályos módosításai nyomán kialakult rendőrségi gyakorlat tapasztalatainak bemutatásával kíván segítséget nyújtani éppúgy a végrehajtói állomány, mint a vezetők feladat-ellátásához.

Nyilvánvaló, hogy alapvetően jogalkotói felelősség és feladat e nemzetközi dokumentumok előírásainak és a nemzeti jog összhangjának megteremtése¹⁴³, de ez nem jelenti azt, hogy a magyar jog szerint eljáró rendőrnek, különösen egy vezetőnek legalább tartalmi szinten ne kellene ismernie a nemzetközi elvárásokat. A magyar szabályozás esetében az Alaptörvény a Nemzeti hitvallás címet viselő ünnepélyes bevezetőjében több alapvető jog vonatkozásában is tartalmaz kinyilatkoztatást, egyfajta kötelezettségvállalást. Például: „Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját”, „Valljuk, hogy az emberi lét alapja a méltóság”, „Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesedése”, „Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi”. Lényegét tekintve az „alap- és állampolgári jogi katalógust” a Szabadság és felelősség cím foglalja magában. Az I. cikk deklarálja, hogy az „ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsődrendű kötelezettsége. ... Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával (törvénnyel) korlátozható”. A II. cikk kimondja, hogy az „emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, ...”. A jogalkalmazók számára fontos iránymutatásokat fogalmaz meg a XXIV. cikk: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. (2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére”. Legalább ilyen lényeges, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez” (XXV. cikk). A XXVIII. cikk a bíróság előtti eljárással szemben támasztott követelményeket körvonalazza, és itt került megszövegezésre a jogalkalmazás szempontjából egy másik nagyon fontos felhatalmazás a polgárok számára: „(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”.

Természetesen az Rtv-ben is szép számmal találunk olyan passzust, amely az állam jogvédelmi kötelezettségét rögzíti. A legfontosabb alapvetés az Rtv. 2. §-ában olvasható: „a Rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”. Jellegéből adódóan e törvényt is átszövik a tiltások, előírások és garanciák annak érdekében, hogy a Rendőrség tevékenysége során az embert megillető alapvető jogok a legteljesebb mértékben érvényesülhessenek [például: kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalma (Rtv. 16. § (4) bekezdés); az intézkedés jogszerűségére és szakszerűségére

¹⁴¹ Vö.: Kovács István (2022): Rendszerszintű vezetés és irányítás. Budapest: MRTT.

¹⁴² A forrás-hivatkozások, a tipikus példák egy része a szerző korábban publikált, más írásaiban is fellelhetőek. Ez alapvetően a Rendőrségen belül az egységes szemlélet, fogalomhasználat és jogalkalmazás kialakulását kívánja elősegíteni.

¹⁴³ „Jelen esetben tehát a helyszínen intézkedő rendőrök – akiknek nem feladata (és nem is tartozik a hatáskörébe) a magyar Btk. nemzetközi egyezmények tekintetében történő felülvizsgálata, továbbá a Strasbourgi Bíróság meghozott ítélete és a törvény közötti összhang biztosítása – az Rtv-ben foglaltak szerint jártak el,” LB Kfv.IV.38.075/2010/4.sz. ítélete.

(Rtv. 11. §), szükségességére (Rtv. 13. §), arányosságára (Rtv. 15. §) vonatkozó előírások; kötelezettség a kényszerítő eszköz alkalmazása során az emberi élet kioltásának és sérülés okozásának elkerülésére (Rtv. 17. § (2) bekezdés)].

6.3.2. A jogvédelem fontosabb intézményei határon innen és túl

A jogvédelem tartalma, fogalma röviden a következők szerint írható le: „A jogvédelem olyan törvényi rendelkezésekkel körülbástyázott rendszer, amely a jogállamiság keretei között biztosítja, hogy senki ne legyen akadályozva a törvény által garantált jogainak, szabadságainak gyakorlásában. A jogvédelem egyrészt az azt igénybe vevőkre vonatkozó garanciákat, másrészt a megvalósulásában – szükség esetén kikényszerítésében – közreműködő intézményeket, eszközrendszert is magába foglalja.”¹⁴⁴ Gyakran előfordul, hogy az elkeseredett, de tájékozatlan emberek beadványaikban vagy a nagy nyilvánosság előtt a nemzetközi bíróságokhoz vagy más intézményekhez való fordulás szándékát jelentik be. Ezen oknál fogva a vezetőnek legalább alapvető ismeretekkel kell rendelkeznie e téren is. Nemzetközi viszonylatban az ENSZ emberi jogok védelmében folytatott tevékenységének alapintézményei közül kiemelt figyelmet érdemel az Emberi Jogi Tanács, a Titkárság keretei között működő ENSZ Emberi Jogi Főbiztossága (OHCHR), továbbá az ENSZ Alapokmányának XIV. fejezete rendelkezései alapján létrehozott hágai székhelyű Nemzetközi Bíróság. Fontos tudni, hogy a „Nemzetközi Bíróság előtt peres fél csak állam lehet ... Egyént ért sérelmet a Bíróság csak abban az esetben tárgyalhat, ha a sérelmet a nemzetközi jog szabályai alapján valamely állam magáévá teszi ...”¹⁴⁵. A bíróság története során sok esetben álltak ki államok a polgáraik jogainak védelme mellett¹⁴⁶. A Nemzetközi Bíróság nem keverendő össze az ENSZ Biztonsági Tanács alá rendelt, a nemzetközi emberi és a humanitárius jogokat súlyosan megsértők felelősségre vonására létrehozott két, eseti jellegű, szintén hágai székhelyű ENSZ Nemzetközi Törvényszékkel. Talán nem túlzás kijelenteni, hogy hazánk szempontjából az emberi jogok sérelmének vizsgálata és orvoslása esetében az egyik legfontosabb testület a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)¹⁴⁷. A bírósághoz mind államok, mind pedig magánszemélyek benyújthatnak emberi jogi sérelmekkel kapcsolatos keresetet, miután kimerítették hazájukban a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. A bírók munkáját hivatal segíti, ahol „szinte valamennyi tagállamból dolgoznak jogászok, számuk többé-kevésbé arányos az illető ország ellen folyamatosan érkező panaszok mennyiségével.”¹⁴⁸ Az 1989-ben hatályba lépett a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény létrehozta a Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottságot (CPT). A CPT célja a szabadságuktól megfosztott személyek védelme. Munkatársai szorosan együttműködnek a tagállamok kormányaival, börtönöket, fogdákat, pszichiátriai intézeteket látogatnak, vizsgálataikról jelentést készítenek, amelyekben a megállapítások mellett ajánlások, megjegyzések is gyakran szerepelnek. A magyar Rendőrség a CPT iránymutatásai alapján évente értékeli a fogvatartottak

¹⁴⁴ Gombos Katalin (2009): *Bírói jogvédelem az Európai Unióban*. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató. 22. old.

¹⁴⁵ Lamm Vanda (1984): *A hágai Nemzetközi Bíróság döntései (1957-1982)*. Budapest: Gondolat Kiadó. 22. old.

¹⁴⁶ Az e körben hozott döntésekre számos példa található: Blaise Tchikaya (2002): *Jogesetek a nemzetközi bíróságok gyakorlatából*. Miskolc: Bíbor Kiadó.

¹⁴⁷ Az EJEE végrehajtásának ellenőrzésére a Római Egyezmény hozta létre. A bíróság esetjogáról széles körben tájékozódhatnak az érdeklődők a www.echr.coe.int honlapon, a Magyarországot érintő esetek döntései a HUDOC menüpont alatt érhetők el.

¹⁴⁸ Dr. Grád András (2005): *A strasbourgi emberi jogi bírósághoz kért kézikönyve*. Budapest: Strasbourg Bt. 21. old.

helyzetét. Az EU legfontosabb jogvédelmi intézményei az EU Bizottság, az EU Bírósága, a Törvényszék, a Közzolgálati Törvényszék, az Európai Ombudsman és az Adatvédelmi Biztos.

Hazánkban az alapvető jogok állami védelmének pillérei az Alkotmánybíróság (AB), az Országgyűlés állandó bizottságai, az alapvető jogok biztosa és helyettesei, a bíróságok, az ügyészség és a Rendőrség.

6.3.3. A vezető felelőssége és fontosabb eszközei az alapvető jogok tiszteletben tartásában

Elsőként lássuk a rendőr szemszögéből a kérdést. Amikor valaki egy fegyveres szerv hivatásos állományú tagjává válik vállalja, hogy bizonyos alapvető jogai korlátozásra kerülnek. Erre kizárólag a szolgálat érdekében, csak indokolt esetben és a szükséges mértékben kerülhet sor és a jogkorlátozás nem okozhat az elérni kívánt érdekekkel nyilvánvalóan aránytalan hátrányt. Az Alaptörvény 46. cikke szerint a Rendőrség hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak és nem folytathatnak politikai tevékenységet. További korlátokat szab a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény például a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása, a véleménynyilvánítás szabadsága, az egyesülési jog, a gyülekezési jog, az anyanyelv használata, a munka és foglalkozás szabad megválasztása, a művelődéshez való jog, a tudományos és művészeti élet, a tanulás és tanítás szabadsága, és a tulajdonjog vonatkozásában. A vezető alapvető kötelessége, hogy beosztottjai számára olyan munkafeltételeket biztosítson, illetve olyan utasításokat adjon, hogy a rábízott állomány jogai (különösen vonatkozik ez az emberi méltóságra!) ne sérüljenek. A vezető szervezeten belüli és kívüli kommunikációjában (tevékenységében) nincs helye diszkriminatív, különösen érzelmi indíttatású megnyilvánulásnak. Ez utóbbi elvnek érvényesülnie kell az általa vezetett beosztotti állomány és a jogaiért kiálló egyén vonatkozásában egyaránt. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény alapján a vezető és vezetett jogainak érvényesülése büntetőjogi védelemben részesül. Ezen kívül a Btk. katonai bűncselekmények fejezetében több olyan tényállás is található, amely a kapcsolódó kötelességek megszegőivel szembeni fellépést is biztosítja.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az emberek többsége éppen annyira veszi komolyan a hatóság tevékenységét, mint amennyire a hatóság komolyan veszi őt. A magánszemélyek különösen kritikusan szemlélik a beadványaik sorsát, az ügyeik kezelését, illetve a hivatalos szerveknek a lakossági bejelentésekkel kapcsolatos reakcióit, illetve az intézkedő rendőr magatartását. Belátható, hogy a mindenkit megillető tisztességes eljáráshoz való alapvető jog csak akkor érvényesül, ha a hatóságok törvényesen és magas színvonalon teljesítik feladataikat, és a jogállami garanciákkal biztosított jogorvoslati rendszert megfelelően működtetik. Mélyíteni kell azt a felfogást, amely szerint a rendőri intézkedés minden formája érint valamilyen alapvető jogot. A jogállamiság szempontjából fontos, hogy a hatóság tagja ezt a jogot törvényi felhatalmazás alapján arányosan és a szükséges mértékben korlátozza.

A vezető kezében a jogsértések megelőzésének egyik legalapvetőbb eszköze a világos és egyértelmű feladatszabás, célmeghatározás. Ennek talán leggyakrabban alkalmazott formája az ún. szignálás. Az erre jogszabály vagy belső norma által feljogosított vezető a hozzá kerülő iratok, beadványok tartalma alapján¹⁴⁹ megvizsgálja, hogy rendelkezik-e hatáskörrel és illetékességgel a döntéshozatalra, és ha igen, akkor meghatározza, hogy milyen intézkedéseket kell végrehajtani és milyen eljárási szabályokat kell

¹⁴⁹ A legtöbb eljárási kódex tartalmaz ezen elvek alkalmazására vonatkozó szabályokat, például a Ket. 22. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a „hatóság a joghatóságát - ezzel összefüggésben az alkalmazandó jogot -, valamint hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból köteles vizsgálni”, illetve a Ket. 37. § (1) bekezdése a következőket írja elő: „A kérelmet tartalma szerint kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.”. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400140.TV×hift=20170101&txrefere=A1100190> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

alkalmazni az adott ügyben (ún. elhatárolási kérdések). Szorosan ide kapcsolódik még egy garanciális alapszabály, a hatáskör elvonásának tilalma.¹⁵⁰ Sűrűn előfordul, hogy egy bejelentés alapján egyszerre nyomozást, rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálását és más eljárást is elrendelnek – akár különböző hatóságok előtt (áttétel) –, mivel a beadványt teljes körűen ki kell vizsgálni.¹⁵¹ Kétély esetén nem kell idegenkedni egy gyors, ún. tényfeltáró vizsgálat megtartásától sem. Ez utóbbi különösen igaz azokra az esetekre, ahol felmerül a rendőri jogsértés gyanúja. A feladatszabás másik, sokszor alkalmazott formája az eligazítás. A rendszeresen végrehajtandó, illetve a napi operatív helyzet alapján adódó feladatok ismertetése mellett – függetlenül attól, hogy mennyire tapasztalt az állomány – szükséges az alapvető jogszabályi ismeretek [különösen az Rtv., illetve a Rendőrség Szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet szabályos szolgálati fellépésre, a rendőri intézkedésekre és a kényszerítő eszközökre; illetve a rendőri intézkedés elleni panasz lehetőségére vonatkozó passzusainak] felfrissítése, visszatérő ismertetése. A rendőrök részéről gyakran elkövetett hiba, hogy elfelejtik: az igazoltatás célhoz kötött intézkedés¹⁵² és ennek megfelelően kell tájékoztatni az intézkedés alá vont személyt. A bíróságok a törvényi előírástól legkisebb mértékben eltérő rendőri intézkedés esetén is elmarasztaló döntést hoznak.¹⁵³

A fentiekben túl fontos a vezető aktív „részvétele” a szervezet életében, feladat végrehajtásában. Érezhetően magabiztosabban, szabálykövetőbb módon intézkedik az az állomány, aki maga mögött tudja parancsnoka tudását, tapasztalatát, és bármikor számíthat a segítségére. A panaszok vizsgálata során nem egyszer találkozunk olyan hangfelvételekkel, amikor a helyszínen nehéz körülmények között tevékenykedő rendőr kérdésére a következő – nem elfogadható – válaszok érkeznek: „Hajtsa végre a jogszabályoknak megfelelően!”, vagy „Egy iskolát végeztünk, tudnia kell.”. Az előbbre lépést elősegítő következetes értékelés és a rendszeres ellenőrzés, a folyamatos kontroll is sokat segít a megfelelő színvonalú, magabiztos intézkedések elérésében. Sem a feladatszabás, sem a beszámoltatás nem válhat sablonossá. Már a vezetői tevékenység eme fázisában kiszűrhetők az esetleges jogsértések. Fontos, hogy az előírt vizsgálatokat – például a kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatosan – körültekintően végezze el az arra feljogosított személy, győződjön meg az elé tárt tények valóságtartalmáról, megfelelő dokumentáltságáról.

Mindenképpen szót kell ejteni a rendőri jelentésről, amelynek fontosabb jellemzői: „a rendőri jelentés közokirat, mely igazolja az abban megjelenített intézkedés megtörténtét. ... A rendőri jelentés feladata annak igazolása, hogy az abban megjelenített intézkedés miként történt meg. Ennek alapján ellenőrizhető az intézkedés törvényessége.”¹⁵⁴ A jelentés a későbbi vizsgálatok, vagy akár a bírósági felülvizsgálat során alapvető bizonyítási eszköz lehet. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme valósul

¹⁵⁰ Erről például a Ket. 19. § (4) bekezdése a következők szerint rendelkezik: „A hatóságtól a hatáskörébe tartozó ügy nem vonható el.” Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400140.TV×hift=20170101&txrefrer=A1100190> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁵¹ L. például a Fővárosi Bíróság 20.K.30.109/2009/5. számú ítélete: „A bíróság ..., melynek kapcsán megállapította azt, hogy a felperes jogosan hivatkozott arra, hogy a panaszában szereplő sérelmeinek csak egy részével foglalkozott az alperesi határozat”.

¹⁵² Rtv. 29. § (1): „A rendőr a feladata ellátása során a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedérendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁵³ L. például BH2008. 58.: „A másodfokú határozat indokolásából is csak az állapítható meg, hogy az igazoltatás okaként azt közölték a felperessel, hogy a rendőri intézkedésre a rendőrségi törvény alapján került sor. A felperes tájékoztatása tehát... nem volt megfelelő.”.

¹⁵⁴ BH2009. 230. L. még: 1/2004. és 2/2004. Büntető jogegységi határozat; 1858/2008. büntető elvi határozat.

meg akkor is, ha bármi okból egyes kötelezően előírt dokumentumok – például az előállításról szóló igazolás – egyáltalán nem, vagy csak hiányosan kerülnek kiállításra.

A vezető feladata, hogy biztosítsa a rendőri tevékenységhez kapcsolódó vizsgálatok és jogorvoslatok objektív, részrehajlás („elvtelen mundérbecsület-védelemtől”) mentes lefolytatását. Ezek közül is ki kell emelni az emberi élethez és méltósághoz való jogot érintő lőfegyverhasználat, a rendőri objektumban vagy rendőri intézkedés során bekövetkező rendkívüli halál, és a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűsége körében folytatott elsődleges vezetői vizsgálatokat. Ezeket a legnagyobb körültekintéssel, a tények alapos feltárásával és a bizonyítási eszközök legszélesebb körben történő beszerzésével kell végrehajtani. Hasonlóan kell eljárni az Rtv. IX. fejezetében deklarált rendőri intézkedések elleni jogorvoslatok esetében is. A hatóság minden tagja köteles tudásának legjavát adva közreműködni a vizsgálatokban.

A rendőri intézkedés során elkövetett hibákat el kell ismerni, felelősséget kell vállalni, ám a jogszerű, szakszerű, szükséges és arányos rendőri intézkedést a jog minden eszközével meg kell védeni!

7. Az iratok készítése, kezelése, tárolása, a minősített adatok és a személyes adatok védelme

7.1. Az irat és az iratkezelés fogalma

Az iratok kezelésére vonatkozó előírások célja egyrészt az, hogy az arra jogosultak hozzáférhessenek a feladatkörük ellátásához szükséges adatokhoz, iratokhoz, másrészt pedig a közfeladatot ellátó szerv által kezelt adathordozók tartalmát illetéktelen személy ne ismerhesse meg. Ezeket a célokat három, egymáshoz szorosan kapcsolódó szabályrendszer – az iratkezelésre, a minősített adatok és a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozás – hivatott biztosítani.

Az irat fogalmát a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 3. § c) pontja határozza meg, amely szerint az irat: valamely szerv működése vagy személy tevékenysége során keletkezett vagy hozzá érkezett, bármely jelrendszerrel és adathordozón rögzített, egy egységként kezelendő rögzített információ, adategyüttes. A Rendőrség közfeladatot ellátó szervként köziratokat készít, és az Ltv. előírásainak megfelelően köteles a szervesen összetartozó iratai egységének, illetve eredeti rendjének megőrzéséről, valamint a birtokában lévő maradandó értékű iratok megővására gondoskodni.

Az iratkezelés az iratokkal kapcsolatos bármely műveletet vagy azok összességét együttesen magába foglaló tevékenység, így különösen azok készítése, hitelesítése, továbbítása, nyilvántartása, rendszerezése és a selejtehetőség szempontjából történő válogatása, segédletekkel történő ellátása, hiteles másolat készítése, szakszerű és biztonságos megőrzése, használatra bocsátása, selejtezése, megsemmisítése, illetve levéltárba adását érintő feladatok.

Az iratkezelési szabályok biztosítják, hogy az iratképző szerv által keletkeztetett, ügyviteli érdeket képviselő, illetve maradandó értékű iratok¹⁵⁵ jól rendszerezett formában hozzáférhetőek maradjanak. Az iratok nyilvántartása, az előzménykutatás, az iratok megőrzése – egyszóval az iratkezelési szabályok betartása, azaz a hatékony ügyvitel – elengedhetetlen feltétele a szakmai feladatok elvárt szintű ellátásának.

Az iratkezelési szabályok betartása valamennyi munkatárs munkaköri kötelezettsége, azok végrehajtása az ügykezelők és más ügyviteli adminisztratív tevékenységet végzők mellett a vezetők és az

¹⁵⁵ Az Ltv. 3. § j) pontja alapján maradandó értékű irat: a gazdasági, társadalmi, politikai, jogi, honvédelmi, nemzetbiztonsági, tudományos, művelődési, műszaki vagy egyéb szempontból jelentős, a történelmi múlt kutatásához, megismeréséhez, megértéséhez, a közfeladatok folyamatos ellátásához és az állampolgári jogok érvényesítéséhez nélkülözhetetlen, más forrásból nem vagy csak részlegesen megismerhető adatot tartalmazó irat. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500066.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

ügyintézők feladata is. Ezeket a feladatokat – az Ltv. rendelkezéseinek megfelelően – a közfeladatot ellátó szerv vezetője által kiadott iratkezelési szabályzat határozza meg¹⁵⁶. A szerv vezetője felelős az iratok megőrzésére alkalmas irattár kialakításáért és működtetéséért, az iratkezeléshez szükséges egyéb tárgyi, technikai és személyi feltételek biztosításáért, a megfelelő iratkezelési szoftver használatáért. Valamennyi szignálási, illetve kiadmányozási joggal rendelkező vezető felelős az iratok készítésére irányadó követelmények betartásáért és betartatásáért. Az ügyintézők munkaköri feladataikat – az irat elkészítésétől annak irattározás céljából történő átadásáig – szintén az iratkezelési szabályzat előírásainak megfelelően kötelesek végezni.

Az iratkezelés folyamatát az elmúlt években az ügyfeleket megillető elektronikus ügyintézés joga (ami nemcsak a közigazgatási eljárások ügyfeleit illeti meg, hanem valamennyi hatósági ügy esetében értelmezendő)¹⁵⁷, a közfeladatot ellátó szervek közötti kötelező elektronikus kapcsolattartás előírása, illetve a digitalizáció lehető legteljesebbé tétele érdekében a belső ügyviteli folyamatok elektronizálása jelentős mértékben átalakította. A papíralapú ügyintézés és ügyvitelt, küldeményfogadást és -továbbítást egyre jelentősebb mértékben felváltja az elektronikus ügyvitel, ügyintézés és kapcsolattartás.

7.2. Az érkeztetés és a szignálás

A nem saját készítésű iratok beérkezését követő első iratkezelési mozzanat a küldemény érkeztetése, amit az ügykezelő, az ügyintéző vagy az elektronikus iratkezelő rendszer végezhet. Az érkeztetés alkalmával a beérkezett küldeményt érkeztetési azonosítóval, valamint beérkezési dátummal kell ellátni. Az érkeztetést követi a küldemény bontása, melyet a címzett, az ügykezelő vagy az elektronikus iratkezelő rendszer végez el.

Az iratérkeztetés rendjét az elmúlt években jelentősen átalakította az elektronikus ügyintézés¹⁵⁸ és kapcsolattartás, és ennek köszönhetően a papíralapú iratforgalmat egyre inkább felváltja az elektronikus küldeménytovábbítás¹⁵⁹.

Az elektronikus ügyvitel lehető legszélesebb körű biztosítása érdekében a papír alapon érkezett küldeményt legkésőbb az érkeztést követő munkanapon hiteles elektronikus másolatná kell alakítani¹⁶⁰ (digitalizálni). A digitalizálási kötelezettség végrehajtása alól csak szűk körben tehető kivétel, ezeket a kivételeket a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. melléklete tartalmazza¹⁶¹.

Az érkeztetést követően az iratot szignálás érdekében a szignálásra feljogosított személynek kell bemutatni. A szignálás az ügyben eljáró szervezeti elem és/vagy ügyintéző személy kijelölése, az elintézési

¹⁵⁶ Jelenleg ez az Iratkezelési Szabályzatról szóló 40/2017. (XII. 29.) ORFK utasítás. A fejezet iratkezeléssel foglalkozó további címei elsősorban ezen közjogi szervezetszabályozó eszköz rendelkezésein alapulnak.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁵⁷ Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 3. § (1) bekezdése szerint Magyarországon az ügyfelet megilleti a jog, hogy az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv előtti ügyét – az e törvényben meghatározott módon – elektronikusan intézze. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁵⁸ Az ügyfelek a 2022. évben 360 493 darab elektronikus űrlapot nyújtottak be a rendőri szervekhez.

¹⁵⁹ A Rendőrség 2022. évi elektronikus ügyintézési és iratkezelési tevékenységéről készített jelentése szerint a vizsgált évben a papíralapú küldemények összes elküldött küldeményhez viszonyított aránya mindössze 14,5 % volt.

¹⁶⁰ A papíralapú küldemények elektronikus irattá történő átalakításáról szóló 3/2017. (I. 24.) BM utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0003.BM&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁶¹ A kivételi körbe tartoznak a Rendőrségnél is előforduló iratok közül különösen a minősített iratok; azok a küldemények, amelyek elektronikus irattá átalakítása technikai okból nem lehetséges; az idegenrendészeti őrzött szálláson, közösségi szálláson, valamint a menekültügyi őrzött befogadó központban elhelyezettek küldeményei; valamint azon iratok, amelyek a címzett döntése alapján nem digitalizálhatók.

határidő és a feladat meghatározása, továbbá a vezető döntése arról, hogy az iratot melyik iktatókönyvbe kell iktatni. Az elektronikus ügyvitel miatt a szignálás folyamata is átalakult, az ügykezelő az iratot főszabályként az elektronikus rendszerben ajánlja fel szignálásra (így ezekben az ügyekben nincs papíralapú előadói ív, a vezetői és ügyintézői feljegyzéseket az elektronikus iratkezelő rendszerben kell dokumentálni), papíralapon történő bemutatás csak a kivételi körbe tartozó küldemények esetén történik. A vegyes – elektronikus és papír alapú iratokat is tartalmazó – ügyiratok kezelése esetén az első kivételi körbe tartozó és ezért papíralapon kezelendő irat érkezésének vagy keletkezésének időpontjában kell az előadói ívet megnyitni.

Az elektronikus iratkezelő rendszerben a szignálásra felajánlott, illetve a további feladatmeghatározást igénylő saját készítésű iratot a belső (ideiglenes) munkakönyv számán kell a szignáló, feladatmeghatározó vezetőnek továbbítani.

Az előadói ívet csak a vezető iktatásra, illetve intézkedésre utaló szignálása után kell kitölteni. Amennyiben az irat érdemi intézkedést igényel, a csatolt előadói íven az egyéb vezetői utasítások, ügyintézői és ügykezelői feljegyzések rögzítése is kötelező, ha ezen utasítások rögzítése nem történik meg az elektronikus iratkezelő rendszerben.

Az irat szignálására jogosult vezető az érkezését követő egy munkanapon belül kijelöli az ügyintézőt; meghatározza, hogy az iratot melyik iktatókönyvbe kell iktatni; közli az elintézéssel kapcsolatos utasításait (így különösen az elvégzendő feladatot, a határidőt, a sürgősségi fokot), valamint papír alapon érkezett irat esetén – ha annak papíralapú eredeti példányban történő megőrzése szükséges – rendelkezik a megsemmisítési jegyzőkönyvről történő törlésről; meghatározza az irat tárgyát és tárgykörét, irattári tételszámát.

A szignálás során történik az ügyintézési határidő meghatározása. Jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában az ügyek elintézésének általános határideje hatvan nap, ennél hosszabb határidőt jogszabály, vagy különösen indokolt esetben – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a szignálásra jogosult vezető határozhat meg.¹⁶² Az ügy sürgős elintézését megalapozó körülmények esetén speciális ügyintézési határidőre vonatkozó jelzések alkalmazhatók, és ha a szignálást végző ettől eltérő határidőt nem határoz meg:

- „Azonnal!” jelzés alkalmazása esetén az irat érkezését követő munkanap kezdetéig,
- „Soroln kívül!” jelzés alkalmazása esetén az irat érkezését követő második munkanap végéig,
- „Sürgős!” jelzés alkalmazása esetén az irat érkezését követő harmadik munkanap végéig

kell intézkedni a szignálásban meghatározott feladat végrehajtására.

A szignálást követően történik meg az irat iktatása, majd az ügyintézésre kijelölt előadóhoz történő továbbítása. Előzetesen meghatározott ügyfajták esetében a vezető engedélyezheti az irat szignálás előtti iktatását. Ha a szignálásra jogosult másként nem rendelkezik, nem kell bemutatni azt az iratot, amelynek iktatott előzménye van, és az ügy feldolgozására az ügyintéző kijelölése már korábban megtörtént. Az ügyintéző szerv szervezeti elemei között az irat átadás-átvételét az iratkezelő rendszerben kell dokumentálni, ami elektronikus ügyvitel esetén az ügyviteli rendszerben történik.

A küldemények elektronikus úton történő érkezése és kezelése lehetőséget teremtett az úgynevezett ügyviteli automatizmusok alkalmazására is. Az adminisztrációs feladatok csökkentése céljából az elektronikus űrlapokhoz társított ügyviteli automatizmusok mellett a rendőri szervek egymás

¹⁶² Az Iratkezelési Szabályzatról szóló 40/2017. (XII. 29.) ORFK utasítás 152. pontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferefer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

közötti kapcsolattartásában NOVA SZEÜSZ¹⁶³ rendszeren küldött küldeményekhez is társíthatók automatikus műveletek, úgymint az automatikus érkeztetés, (főszámra vagy alszámra) iktatás, szignálásra ajánlás¹⁶⁴. A műveletekhez kapcsolható a kijelölt személyek részére e-mail értesítés küldésének beállítása, ami biztosítja a beérkezett küldemény azonnali ellenőrzését.

7.3. A kiadmányozás

Az érdemi ügy elintézésének lezáró aktusa a kiadmányozás, ami a végleges kiadmánytervezet jóváhagyását és elküldésének engedélyezését jelenti. A kiadmányozási joggal rendelkezőket a szervezeti és működési szabályzatban, illetve az ügyrendben kell meghatározni. Nem minősül kiadmánynak az elektronikus visszaigazolás, a fizetési azonosítóról és az iktatószámáról szóló elektronikus tájékoztatás. A kézbesítés módjáról (így különösen tértivevényes, ajánlott küldemény) a kiadmányozás során kell dönten.

A hiteles kiadmány készítése szintén szabályozott, fő szabályként az irat hiteles, ha:

- elektronikus irat esetében a kiadmányozó vagy aláíró a jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelelő elektronikus aláírással vagy elektronikus bélyegzővel látta el;
- a papíralapú irat esetében az arra felhatalmazott kiadmányozó saját kezűleg aláírja, és aláírása mellett a szerv hivatalos bélyegzőnyomata szerepel;
- a kiadmányozó neve mellett az „s. k.” jelzés szerepel, a hitelesítésre felhatalmazott személy azt aláírásával igazolja, továbbá a felhatalmazott személy aláírása mellett a szerv hivatalos bélyegzőnyomata szerepel;
- a hiteles papíralapú másolat a hiteles elektronikus iratról a másolatkészítési szabályoknak megfelelően készült;
- a hiteles elektronikus másolat a hiteles papíralapú iratról a másolatkészítési szabályzatban foglaltaknak megfelelően készült.

7.4. Az iratok elektronikus úton történő továbbítására vonatkozó szabályok

Az Eütv. nemcsak az ügyfelek elektronikus ügyintézéshez fűződő jogát írja elő, hanem az együttműködő szervek elektronikus kapcsolattartásáról is rendelkezik.¹⁶⁵ Ennek megfelelően mind az egyes rendőri szervek közötti, mind a nem rendőri szervek, hatóságok, illetőleg a cégek¹⁶⁶ irányába az elektronikus küldeménytovábbítási módot kell alkalmazni.

¹⁶³ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

¹⁶⁴ A NOVA SZEÜSZ küldemények kapcsán a 2022. évben már 1 297 879 automatikus iratkezelési művelet történt.

¹⁶⁵ Az Eütv. 52. § (2) bekezdése szerint az együttműködő szervek – ha azt törvény nem zárja ki – egymással elektronikus úton tartják a kapcsolatot, míg a (3) bekezdése alapján az együttműködő szervek elektronikus információs rendszerüket úgy alakítják ki, meglévő elektronikus információs rendszerüket pedig olyan módon fejlesztik, hogy az alkalmas legyen az informatikai együttműködésük megvalósítására. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁶⁶ Az Eütv. 9. § (1) bekezdése alapján ha nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján törvény vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, elektronikus ügyintézésre köteles valamennyi, a 2. § (1) bekezdése szerinti ügy tekintetében az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet; az állam; az önkormányzat; a költségvetési szerv; az ügyész; a jegyző; a köztisztviselő; az igazgatási hatóság; valamint az ügyfél jogi képviselője. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A természetes személy címzettek esetében az érintett rendelkezése dönti el, hogy részére milyen módon továbbítható a küldemény, amennyiben az elektronikus kapcsolattartás kizárásáról rendelkezik, úgy részére még abban az esetben sem küldhető az ügyfélkapu tárhelyére küldemény, ha azzal rendelkezik. Erre figyelemmel a küldeménytovábbítás az alábbi módokon történhet:

- az elektronikus kapcsolattartásra nem kötelezett, vagy az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett, de arra nem képes címzett, továbbá azon természetes személy címzett esetében, aki ügyfélkapuval nem rendelkezik, vagy rendelkezik ügyfélkapuval, de a rendelkezési nyilvántartás szerint kapcsolattartási formaként nem az elektronikus utat választotta, Posta SZEÜSZ küldési móddal¹⁶⁷;
- az egységes kormányzati ügyiratkezelő rendszerbe bevont szervek esetén a címzett szerv KÉR azonosítójának megadásával NOVA SZEÜSZ küldési móddal;¹⁶⁸
- az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett címzett esetében biztonságos kézbesítési szolgáltatással hivatali kapura vagy cégkapura;
- azon elektronikus kapcsolattartásra nem kötelezett címzett esetében, aki az elektronikus kapcsolattartást vállalta, illetve a rendelkezési nyilvántartásban a Rendőrség esetében elektronikus kapcsolattartás választásáról nyilatkozott, biztonságos kézbesítési szolgáltatással a címzett hivatalos elektronikus elérhetőségére (ügyfélkapura);
- amennyiben a küldemény kivételi körbe tartozik, vagy terjedelme, illetve annak tartalma nem teszi lehetővé a hivatali kapura/cégkapura/ügyfélkapura kézbesítést, vagy Posta SZEÜSZ vagy a NOVA SZEÜSZ küldési móddal történő továbbítást, az Állami Futárszolgálat rendszerébe bekapcsolt szervek esetében Állami Futárszolgálattal, amennyiben a címzett szerv nincs bekapcsolva az Állami Futárszolgálat rendszerébe, a Magyar Posta útján;
- külön kézbesítővel;
- az elektronikus ügyintézés és iratkezelést biztosító szervek belüli címzett esetén koordinációs küldési móddal kell továbbítani;
- a hivatali munkaidőn túl a 24 órás ügyeleti jellegű szolgálatok esetén NOVA SZEÜSZ/koordinációs küldési mód mellett e-mail küldési móddal.

Amennyiben a külön költséggel nem járó elektronikus küldeménytovábbításra – a NOVA SZEÜSZ, hivatali kapu vagy cégkapu, illetőleg ügyfélkapu küldési mód igénybe vételével – lehetőség van, úgy azt kell alkalmazni. Természetes személy ügyfelek esetében ezért az ügyfelek elektronikus kapcsolattartással összefüggő nyilatkozatait tartalmazó, a rendőrségi ügyviteli rendszerből elérhető Rendelkezési Nyilvántartásban ellenőrizni kell azt, hogy a címzettnek van-e ügyfélkapu elérhetősége, és amennyiben nem rendelkezik az elektronikus kapcsolattartás kizárásáról, úgy ezen a módon kell továbbítani a küldeményt.

Az elektronikus úton továbbítandó küldemények esetében az expedíálási adatokat már az ügyintéző köteles rögzíteni (a küldeményt megcímezni), és a kiadmánytervezetet ilyen módon kell az

¹⁶⁷ A szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások körében tartozik a papír alapú irat hiteles elektronikus irattá alakítása szolgáltatás, amire a Kormány a Magyar Posta Zrt.-t jelölte ki. Ezen úgynevezett hibrid szolgáltatás igénybe vétele a címzett szerv vagy személy adatainak megadásával, az elektronikus ügyviteli rendszeren keresztül elérhető Posta SZEÜSZ küldési móddal történhet. Az irat továbbítása a kiadmányozását követően elektronikus formátumban, szervezeti elektronikus aláírással ellátva történik a Magyar Posta Zrt. rendszere részére, majd annak hiteles papíralapú irattá történő átalakítását, címzését és borítékolását, valamint a címzetthez történő továbbítását már a Magyar Posta Zrt. végzi az erre meghatározott postai díjszabás ellenében.

¹⁶⁸ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

ügyviteli rendszeren felterjeszteni. A kiadmánytervezet elektronikus aláírással vagy elektronikus bélyegzővel történő kiadmányozását követően a küldemény továbbítása azonnal, minden további ügykezelői beavatkozás nélkül megtörténik. Ezzel nemcsak az adminisztratív munkaterhek csökkennek, hanem gyorsabb lesz a küldemény továbbítása (azt a címzett gyakorlatilag azonnal megkapja), illetőleg nem merülnek fel a postai költségek, vagy a Futárszolgálat, illetőleg a külön kézbesítő igénybe vételének költségei¹⁶⁹.

7.5. Az irat külalakja

A készített iratok külalakjára vonatkozó előírásokat az iratkezelési szabályzat határozza meg, ennek megfelelően az iraton fel kell tüntetni:

- a) az irat fejlécében középen Magyarország címerét és a szerv, szervezeti egység, illetőleg szervezeti elem megnevezését;
- b) a fejrész alatt bal oldalon az irat iktatószámát, kivéve az elektronikus formában kiadmányozott iratot, amelyen az iktatószámot az ügyviteli rendszer helyezi el;
- c) a fejrész alatt jobb oldalon – amennyiben alkalmazására sor kerül – a kezelési jelzést és kezelési utasítást, az irat tárgyát, a hivatkozási számot, az ügyintéző nevét, rendfokozatát, együttműködő szerv címzett részére, valamint belső levelezés során készített irat esetén az ügyintéző városi, illetve BM telefonszámát;
- d) az irat bal oldalán a címzett nevét, amennyiben azzal rendelkezik, rendfokozatát, beosztását, székhelyét, székhelyének címét, a címzett megszólítását;
- e) a szöveg alatt bal oldalon a kelteztést, a székhely feltüntetésével elektronikus irat esetén „időbélyegző szerint”, papíralapú irat esetén „év, hónap, nap” megjelölést alkalmazva;
- f) a szöveg alatt jobb oldalon a kiadmányozó nevét, rendfokozatát, beosztását, papíralapú irat esetén a bélyegzőlenyomatot;
- g) a kiadmányozás alatt bal oldalon a mellékletek felsorolását (példányszám, lapszám, illetve csomag jelöléssel);
- h) az irat láblécében középen a szerv (szervezeti egység, illetve szervezeti elem) címét, postafiókszámát, telefonszámát, elektronikus elérési lehetőségét, a szervezet KÉR azonosítóját.

7.6. A minősített iratok kezelésére irányadó szabályok

A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret közérdekű adatnak minősül. A közérdekű adatok nyilvánossága az Alaptörvényben rögzített alkotmányos alapjog, és mint ilyennek a korlátozására kizárólag törvényben van lehetőség. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 27. § (1) bekezdése ennek megfelelően rendelkezik arról, hogy a közérdekű adat nem ismerhető meg, ha az a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősített adat. A minősítés tehát lényegében a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos alapjog korlátozására biztosított törvényi felhatalmazás.

¹⁶⁹ A Rendőrség szervei a 2022. évben a KÉR kóddal rendelkező szervezeteknek NOVA SZEÜSZ küldési móddal 3 724 530 küldeményt, Hivatali kapu/Cégkapu küldési móddal 1 130 303 küldeményt, míg ügyfélkapu küldési móddal 723 390 küldeményt továbbítottak. Ehhez képest a Posta SZEÜSZ útján már csak 1 301 478 küldeményt továbbítottak.

A minősített adatok kezelésének alapelveiről, fogalmáról, a minősítés feltételeiről, eljárásáról, lehetséges szintjeiről, valamint a minősített adatok védelméhez szükséges személyi, elektronikai, fizikai és adminisztratív biztonsági követelményekről a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) rendelkezik, míg a részletszabályokat a Mavtv. végrehajtási rendeletei¹⁷⁰ határozzák meg.

A feladat- és hatáskörükben minősítésre jogosultakat a Mavtv. 4. § (1) bekezdése határozza meg, a rendvédelmi szerv központi szervének vezetőjeként az országos rendőrfőkapitányt feljogosítva a minősítésre. A Mavtv. emellett lehetőséget biztosít a minősítői jogkör írásban történő átruházására:

- a) „Szigorúan titkos!” minősítési szintű adat esetén a helyettesre,
- b) „Titkos!”, „Bizalmas!” és „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintű adat vonatkozásában az irányításuk alatt álló, közhatalmi jogosítványokkal felruházott szervben vezetői megbízással rendelkezőkre, illetve vezetői beosztásba kinevezettekre;
- c) a bűnüldözési feladatok körében belső szabályzatban az alárendeltségébe tartozó, vezetői megbízással rendelkező, illetve vezetői beosztásba kinevezett más személyre és a minősített adat felülvizsgálatába bevont felülvizsgálati szakértőre¹⁷¹.

A minősített adat jogszerű minősítésének több alaki, illetve tartalmi előfeltétele van. A tartalmi előfeltételek alapján csak azt az adatot lehet minősíteni, amely:

- a) a minősítéssel védhető közérdekek¹⁷² körébe tartozik,
- b) az adat nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, és
- c) az adat nyilvánosságát és arra feljogosított személyen kívüli megismerhetőségét meghatározott ideig korlátozni szükséges.

A minősített adat jogszerű létrejöttének alaki feltétele, hogy azt az arra jogosult a Mavtv. szerinti eljárás lefolytatásával minősítse, és a minősítési jelölés előírásoknak megfelelő feltüntetése megtörténjen, hiszen a minősített adat kezelése során mindig egyértelműen felismerhetőnek kell lennie az adat minősített jellegének. Ennek megfelelően a nemzeti minősített adat adathordozóján vagy – ha arra nincs lehetőség – külön kísérlapon fel kell tüntetni a minősítési jelölést, ami magában foglalja a minősítési szintet, az érvényességi időt, a minősítő nevét és beosztását.

A Mavtv. úgynevezett kár alapú minősítési rendszert vezetett be, ahol a minősítés szintjét attól függően kell megválasztani, hogy a minősített adat bizalmassága vagy rendelkezésre állásának sérelme milyen súlyú kár bekövetkezésével fenyeget a védendő közérdekekre nézve. A Mavtv. négy szintű minősítési

¹⁷⁰ A Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet; az iparbiztonsági ellenőrzés és a telephely biztonsági tanúsítvány kiadásának részletes szabályairól szóló 92/2010. (III. 31.) Korm. rendelet; a minősített adat elektronikus biztonságának, valamint a rejtjeltevékenység engedélyezésének és hatósági felügyeletének részletes szabályairól szóló 161/2010. (V. 6.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000090.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁷¹ A Mavtv. 4. § (3) bekezdése. A Rendőrség esetében a tárgykört érintően a minősítői jogkör átruházásáról és a minősített adatok kezelésére vonatkozó szabályokról szóló 34/2019. (IX. 26.) ORFK utasítás rendelkezik. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-34-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁷² A Mavtv. 5. § (1) bekezdése szerint minősítéssel védhető közérdek Magyarország szuverenitása, területi integritása, alkotmányos rendje, honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési tevékenysége, igazságszolgáltatási, központi pénzügyi, gazdasági tevékenysége, külügyi vagy nemzetközi kapcsolatai, valamint az állami szerve illetéktelen külső befolyástól mentes, zavartalan működésének biztosítása. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-34-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

rendszer határoz meg, így amennyiben az adat nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele:

- a) rendkívül súlyosan károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Szigorúan titkos!”,
- b) súlyosan károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Titkos!”,
- c) károsítja a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Bizalmas!”,
- d) hátrányosan érinti a minősítéssel védhető közérdeket, akkor „Korlátozott terjesztésű!”
- e) minősítési szintű¹⁷³.

Az adat minősítéssel csak valamennyi törvényi feltétel fennállása esetén és csak a legszükségesebb ideig védhető. A védelem időtartamát az érvényességi idő határozza meg, ami:

- a) „Szigorúan titkos!” és „Titkos!” minősítési szintű adat esetén legfeljebb 30 év (új minősítési eljárás lefolytatásával rendkívül indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb 30 évvel, illetve Magyarország – magánszemély jogos érdekével szorosan összefüggő – honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy igazságszolgáltatási érdekére tekintettel két alkalommal, legfeljebb 30-30 évvel meghosszabbítható)
- b) „Bizalmas!” minősítési szintű adat esetén legfeljebb 20 év, míg „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintű adat esetén legfeljebb 10 év lehet (új minősítési eljárás lefolytatásával rendkívül indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb 5 évvel, illetve Magyarország – magánszemély jogos érdekével szorosan összefüggő – honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy igazságszolgáltatási érdekére tekintettel két alkalommal, legfeljebb 20-20 évvel meghosszabbítható).

A minősítés kezdeményezésére az köteles, akinél az állami vagy közfeladata ellátása során a minősítési feltételeknek megfelelő adat keletkezik. A kezdeményező indokolással ellátott minősítési javaslatot készít, és abban fel kell tüntetni a minősítéssel védendő közérdekre történő hivatkozást, a minősítési szintet és a minősítés érvényességi idejét. Az indokolásának tartalmaznia kell azokat a tényeket és körülményeket, amelyek a minősítést szükségessé teszik. A minősítési eljárás alatt álló, minősíthető adatot tartalmazó adathordozót a minősítési javaslattal együtt haladéktalanul fel kell terjeszteni a minősítőhöz, aki a felterjesztés kézhezvételét követő 30 napon belül dönt. Ha a minősítő a határidő lejártáig az adat minősítéséről nem dönt, a nemzeti minősített adat nem jön létre. Ha a minősítést igénylő adat a minősítőnél keletkezik, döntését a minősítési javaslat tartalmával megegyező módon köteles írásba foglalni és az adatot minősíteni.

A minősítő, a minősítő jogutódja vagy az országos rendőrfőkapitány által megbízott felülvizsgálati szakértő a Mavtv. 8. §-a alapján – ha törvény rövidebb határidőt nem állapít meg – köteles a minősítéstől számított legkésőbb 5 évente, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 248. § (1) bekezdése szerint a leplezett eszköz alkalmazásának megszüntetését követően haladéktalanul, azt követően 2 évente felülvizsgálni az általa vagy a jogelődje által készített és a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzeti minősített adatot, amelynek eredményeként a nemzeti minősített adat

- a) minősítését fenntartja, ha annak minősítési feltételei továbbra is fennállnak,
- b) minősítési szintjét csökkenti, illetve a minősítés érvényességi idejét módosítja, ha a minősítés feltételeiben változás történt,
- c) minősítését megszünteti, ha minősítésének feltételei a továbbiakban nem állnak fenn.

¹⁷³ A kármérték meghatározásához irányadó szempontokat a Mavtv. 1. számú melléklete tartalmazza. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-34-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A minősített adatot kezelni csak a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (NBF)¹⁷⁴ által kiadott engedély alapján lehet, abban az esetben, ha az állami vagy közfeladat ellátásához szükséges. Ehhez az adat minősítési szintjének megfelelően biztosítani kell a Mavtv. és a végrehajtási rendeletei által meghatározott személyi, fizikai, adminisztratív és elektronikus biztonsági feltételeket.

A személyi biztonság körébe tartozó követelmény, hogy a minősített adathoz – a Mavtv.-ben meghatározott kivételekkel – kizárólag személyi biztonsági tanúsítvánnyal és titoktartási nyilatkozattal rendelkező jogosult felhasználó a felhasználói engedélyben meghatározott rendelkezési jogosultságokkal férhet hozzá. A felhasználói engedélyben meg kell határozni, hogy a rendelkezési jogosultságok közül melyek illetik meg a felhasználót. Felhasználói engedély nélkül jogosult a feladat- és hatáskörébe tartozó minősített adatra vonatkozó rendelkezési jogosultságok gyakorlására a minősítésre jogosult, a minősített adatot kezelő szerv vezetője és a biztonsági vezető. A személyi biztonsági tanúsítvány kiadásához az adat minősítési szintjének megfelelő szintű, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvényben meghatározott nemzetbiztonsági ellenőrzés lefolytatása szükséges, és az a kockázatmentes biztonsági szakvélemény kiállításától számított 5 évig érvényes. A „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintű minősített adat esetén nem szükséges személyi biztonsági tanúsítvány, így nemzetbiztonsági ellenőrzés sem.

Minden olyan helyiséget, épületet, építményt, ahol minősített adatot kezelnek, fizikai biztonsági intézkedésekkel kell védeni az arra nem jogosult személyeknek a minősített adathoz történő hozzáférése ellen.

Az adminisztratív biztonsági intézkedésekkel gondoskodni kell a minősített adat nyomon követhetőségéről, bizalmasságáról, sérthetetlenségéről, rendelkezésre állásáról.

Elektronikus biztonsági intézkedéseket kell tenni az elektronikus rendszeren kezelt minősített adat és az elektronikus rendszer bizalmassága, sérthetetlensége és rendelkezésre állása érdekében.

A minősített adat kezelésének teljes folyamatát át kell hatniuk a Mavtv. által meghatározott alapelveknek. Ennek megfelelően a minősített adat felhasználása az állami vagy közfeladat ellátása érdekében történhet, összhangban a szükséges ismeret alapelvével. A bizalmasság elve alapján a minősített adat illetéktelen személy számára nem válhat hozzáférhetővé vagy megismerhetővé, míg a sérthetetlenség elve azt a követelményt fogalmazza meg, hogy a minősített adatot kizárólag az arra jogosult személy módosíthatja vagy semmisítheti meg. A rendelkezésre állás elve alapján a minősített adatnak az arra jogosult személy számára szükség szerint elérhetőnek és felhasználhatónak kell lennie.

7.7. A személyes adatok védelme

A személyes adatok védelme – az információs önrendelkezési jog – Magyarország Alaptörvénye által biztosított alapvető jog, amelynek lényege, hogy főszabályként mindenki maga jogosult eldönteni, hogy a rá vonatkozó személyes adatokat ki és milyen célból kezelheti. Számtalan olyan körülmény merülhet azonban fel, amely miatt az érintett beleegyezésének hiányában is biztosítani kell a személyes adatainak kezelését, ezért az érintett információs önrendelkezési jogának korlátozása indokolt. Mint általában az alapvető jogok esetében, az információs önrendelkezési jog is csak törvényben meghatározott esetekben, körben és célból korlátozható. Ebből következik a személyes adatok védelmének alapvető szabálya, nevezetesen személyes adatot kezelni csak az érintett beleegyezésével, ennek hiányában csak törvényi felhatalmazás alapján lehet. Törvényi felhatalmazáson alapuló adatkezelésnél a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelő személyét, valamint

¹⁷⁴ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

az adatkezelés időtartamát vagy szükségessége időszakos felülvizsgálatát az adatkezelést elrendelő törvény határozza meg.

Bizonyos esetekben lehetőség van törvényi felhatalmazás hiányában is a személyes adatok kezelésére. Ezt indokolhatja az érintett vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelme, valamint a személyek életét, testi épségét vagy javait fenyegető közvetlen veszély elhárítása vagy megelőzése, ennek feltétele ugyanakkor, hogy az érintett beleegyezése nélkül végzett adatkezelés – és ezzel az információs önrendelkezési jog korlátozása – az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges és azzal arányos legyen. Lehetőséget ad továbbá az adatkezelésre az is, ha a személyes adatot az érintett kifejezetten nyilvánosságra hozta, és az ilyen adat kezelése a céljának megvalósulásához szükséges és azzal arányos.

A személyes adatok védelmének szabályozása két pilléren nyugszik. Az egyik a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelete (az EU általános adatvédelmi rendelete, közismert rövidítésével a GDPR), amely közvetlenül hatályos az Európai Unió tagállamaiban, így hazánkban is. A hazai általános törvényi szabályozást az Infotv. tartalmazza, ami harmonizál az EU bűnügyi adatkezelési irányelvével [a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és Tanács (EU) 2016/680 irányelve].

Egy adatkezelés kapcsán az irányadó szabályozás megállapítása érdekében az alapkérdés annak eldöntése, hogy az adat az EU általános adatvédelmi rendelete vagy az Infotv. hatálya alá tartozik. Ennek kapcsán abból kell kiindulni, hogy általánosan az EU általános adatvédelmi rendelete alkalmazandó, azonban az Infotv. hatálya alá tartozik a személyes adatok bűnüldözési, nemzetbiztonsági és honvédelmi célú kezelése. Az elhatárolás alapja az EU általános adatvédelmi rendelete tárgyi hatályát meghatározó 2. cikkének (2) bekezdése, amely szerint az nem alkalmazandó a személyes adatok kezelésére, ha azt az illetékes hatóságok bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzik, ideértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését. Kívül esik az általános adatvédelmi rendeletének szabályozásán továbbá az is, ha az adatkezelést a természetes személyek kizárólag személyes vagy otthoni tevékenységük keretében végzik.

A fogalomrendszer tekintetében az EU általános adatvédelmi rendelete és az Infotv. jelentős mértékben azonos. A személyes adat fogalma rendkívül tág, annak minősül minden, az érintettel kapcsolatba hozható adat (így különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret), valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adatok érzékeny csoportjába tartozó adatok a különleges adatok, amelybe a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a genetikai adatok, a természetes személyek egyedi azonosítását célzó biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok is beletartoznak. A különleges adatok kezelésére irányadó szigorúbb szabályokat kell alkalmazni a bűnügyi személyes adatok¹⁷⁵ esetében.

¹⁷⁵ Az Infotv. 3. § 4. pontja alapján bűnügyi személyes adat: a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetve a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett

Az adatkezelés fogalma szintén rendkívül széles tartalommal bír, abba beletartozik az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen az adatok gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (így különösen ujj- vagy tenyérynymat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése. Az adatkezelő az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely – törvényben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott keretek között – önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja.

Amint arról már szó volt, a jogszerű adatkezeléshez szükséges a megfelelő jogalap. Az EU általános adatvédelmi rendelete szerint az alábbi jogalapok alapolhatják meg a személyes adatok kezelését:

- a) az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez;
- b) az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges;
- c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;
- d) az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges;
- e) az adatkezelés az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges;
- f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.

Az Infotv. hatálya alá tartozó adatok esetében a személyes adat akkor kezelhető, ha:

- a) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben, különleges adatnak vagy bűnügyi személyes adatnak nem minősülő adat esetén – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli,
- b) az a) pontban meghatározottak hiányában
- c) az az adatkezelő törvényben meghatározott feladatainak ellátásához feltétlenül szükséges, és az érintett a személyes adatok kezeléséhez kifejezetten hozzájárult,
- d) az az érintett vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelméhez, valamint a személyek életét, testi épségét vagy javait fenyegető közvetlen veszély elhárításához vagy megelőzéséhez szükséges és azzal arányos, vagy
- e) a személyes adatot az érintett kifejezetten nyilvánosságra hozta és az az adatkezelés céljának megvalósulásához szükséges és azzal arányos.

előéletre vonatkozó személyes adat. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100112.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az Infotv alapján különleges adat akkor kezelhető, ha:

- a) az törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés végrehajtásához feltétlenül szükséges és azzal arányos, vagy azt az Alaptörvényben biztosított alapvető jog érvényesítése, továbbá a nemzetbiztonság, a bűncselekmények megelőzése, felderítése vagy üldözése érdekében vagy honvédelmi érdekből törvény elrendeli;
- b) az az érintett vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelméhez, valamint a személyek életét, testi épségét vagy javait fenyegető közvetlen veszély elhárításához vagy megelőzéséhez szükséges és azzal arányos, vagy
- c) az adatot az érintett kifejezetten nyilvánosságra hozta és az az adatkezelés céljának megvalósulásához szükséges és azzal arányos.

Az adatvédelem kiemelt jelentőségű alapelve a célhoz kötöttség, ami azt jelenti, hogy személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie ezen célnak. Csak olyan személyes adat kezelhető, ami az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. Az adatkezelés fontos követelménye az érintetti jogok biztosítása, ezek az alábbiak:

- az elfeledtetéshez való jog – törléshez való jog (korlátai: tájékoztatáshoz való jog; közérdek indokolja; védendő magánérdek);
- az adathordozhatóság (ha az adatokat érintett maga bocsátotta rendelkezésre, csak automatizált adatkezelés esetében gyakorolható);
- az átlátható tájékoztatás az adatkezelés tartalmi elemeiről (mellőzhető, ha az érintett már rendelkezik az információkkal, vagy azok rendelkezésre bocsátása lehetetlennek bizonyul, vagy aránytalanul nagy erőfeszítést igényelne, az adat megszerzését vagy közlését kifejezetten előírja az adatkezelőre alkalmazandó uniós vagy tagállami jog, a személyes adatoknak valamely uniós vagy tagállami jogban előírt szakmai titoktartási kötelezettség alapján, ideértve a jogszabályon alapuló titoktartási kötelezettséget is, bizalmasnak kell maradnia);
- az érintett hozzáférési joga (ezáltal megismerhetők a kezelt adatfajták, az adatkezelés célja, időtartama, az adattovábbítás címzettjei);
- a helyesbítéshez való jog (ami fontos szerepet játszik az adatminőség követelményének teljesítésében);
- a törléshez való jog (korlátok azonosak az elfeledtetéshez való jognál látottakkal);
- az adatkezelés korlátozásához való jog (vitatott adatkezelés esetén átmeneti intézkedés).

A rendőrségi adatkezelés fő szabályait az Rtv. VIII. fejezete rögzíti. A Rendőrség bűnmegelőzési, bűnüldözési, rendészeti, határrendészeti feladatainak ellátásához szükséges adatokat, valamint az általa lefolytatott közigazgatási eljárásban részt vevők személyes adatait kezeli. A rendőrségi adatkezelés – a célhoz kötöttség alapelveivel összhangban – a Rendőrség jogszabályban meghatározott feladatainak ellátása céljából, az ahhoz szükséges esetekben és mértékben lehetséges. Ebből az is következik, hogy a feladat- és hatáskör gyakorlása érdekében az adatokhoz történő hozzáférésre jogosult személy saját céljai érdekében nem használhatja fel az adatokat.

Az adatkezelő kötelezettsége az általa végzett adatkezelésekről nyilvántartás vezetése, ezt a célt szolgálja a Rendőrség egységes elektronikus adatvédelmi nyilvántartása (RAV), ami az egyes adatkezelésekhez készített érintetti tájékoztatókat foglalja magában. Minden rendőrségi adatkezelő szerv

a RAV alapján összeállította saját adatvédelmi nyilvántartását. Adatvédelmi nyilvántartások elérhetők a Rendőrség Adatvédelmi Portálján (<https://adatvedelem.police.hu>).

Az adatkezelést végzőknek különös figyelmet kell fordítaniuk az adatbiztonsági előírások betartására. Az adatbiztonság¹⁷⁶ a személyes adatok jogosulatlan kezelése, így különösen megszerzése, feldolgozása, megváltoztatása és megsemmisítése elleni szervezési, technikai megoldások, valamint eljárási szabályok összessége, az adatkezelés azon állapota, amelyben a kockázati tényezőket – és ezáltal a fenyegetettséget – a szervezési, műszaki megoldások és intézkedések a minimálisra csökkentik.

Az adatbiztonság sérülése esetén kiemelt figyelmet kell fordítani az adatvédelmi incidens kezelésére. Az adatvédelmi incidens az adatbiztonság sérelme, ami a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisülését, elvesztését, módosulását, jogosulatlan továbbítását vagy nyilvánosságra hozatalát, vagy az azokhoz történő jogosulatlan hozzáférést eredményezi. Az adatvédelmi incidens megfelelő és kellő idejű intézkedés hiányában:

- fizikai, vagyoni vagy nem vagyoni károkat,
- a személyes adatok feletti rendelkezés elvesztését,
- személyazonosság-lopást vagy a személyazonossággal való visszaélést,
- pénzügyi veszteséget,
- egyéb jelentős gazdasági vagy szociális hátrányt okozhat.

Az adatvédelmi incidenseknek több fajtája különböztethető meg, az jelentheti a rendőrségi adatkezelő szerv által kezelt személyes adatok:

- jogosulatlan vagy véletlen közlését, az ilyen adatokhoz történő jogosulatlan vagy véletlen hozzáférést („titoksértés”);
- jogosulatlan vagy véletlen módosítását („sértetlenségi adatsértés”);
- véletlen vagy jogosulatlan elvesztését vagy megsemmisítését („hozzáférhetőségi adatsértés”).

Kulcsfontosságú az adatvédelmi incidens gyors felismerése és a szükséges intézkedések megtétele, illetve a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) irányába teljesítendő bejelentési kötelezettség fennállásának mérlegelése. Az adatvédelmi incidenst ugyanis 72 órán belül be kell jelenteni a NAIH részére is, kivéve, ha valószínűsíthető, hogy az nem jár kockázattal az érintettek jogainak érvényesülésére. Erre figyelemmel az adatvédelmi incidens bekövetkezését annak észlelését követően, indokolatlan késedelem nélkül jelenteni kell a szervezeti egység vagy szervezeti elem vezetőjének. Az észlelést követő jelentés alapján a szervezeti egység vezetője azonnal köteles tájékozódni az eset lényeges körülményeiről és kockázatértékelést is végeznie kell.

Az adatvédelmi incidens bekövetkezését jelezni kell az adatkezelő szerv adatvédelmi tisztviselője részére, aki az érintett szakterületek képviselőinek szükség szerinti bevonásával megvizsgálja az értesítésben foglaltakat, majd:

- ha bejelentés kritériumai fennállnak, 72 órán belül bejelenti a NAIH-nak (az erre a célra biztosított elektronikus felületen);
- ha 72 órán belül nem lehet teljeskörűen megállapítani az incidens körülményeit, lehetőség van a szakaszos bejelentés alkalmazására;

¹⁷⁶ Az adatbiztonsági előírásokat a Rendőrség Adatvédelmi Szabályzatáról szóló 54/2007. ORFK utasítás határozza meg, amely szerint három – alap-, fokozott és kiemelt – biztonsági fokozatba kell sorolnia az adatkezeléseket a fenyegetettség szempontjából.

- az érintettet is tájékoztatja, ha valószínűsíthető az érintett alapvető jogának érvényesülését lényegesen befolyásoló következmény;
- az adatvédelmi incidenst nyilvántartásba veszi.

7.8. A közérdekű adatok nyilvánossága

A közérdekű adatok nyilvánossága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, ami az állami szervek átlátható működését szolgálja. A közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek ennek érvényesülése érdekében lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az Infotv. által meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse. Ennek érdekében hozzáférhetővé kell tenni a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésre, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó - adatokat.

A közérdekű adatokat nemcsak kérelemre kell kiadni, hanem azok egy részét kifejezett kérelem nélkül is hozzáférhetővé kell tenni. Ennek kereteit határozza meg az Infotv., amikor rendelkezik az általános, a különös és az egyedi közzétételi listákról¹⁷⁷. A Rendőrség a közzétételi kötelezettségének elsősorban a Rendőrségi Adatvédelmi Portálon (<https://adatvedelem.police.hu/>) tesz eleget. Ezen kívül minden költségvetési szerv köteles az Infotv. 37/C. § (2) bekezdésében meghatározott gazdálkodási adatait a Központi Információs Közadat-nyilvántartás felületén kéthavonta közzétenni.

A közfeladatot ellátó szervek kezelésében vannak olyan adatok is, amelyek korlátlan nyilvánossága az érintett szerv rendeltetészerű, illetéktelen befolyástól mentes működését veszélyeztetné, ezért bizonyos feltételek mellett lehetőség van a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozására¹⁷⁸:

- az arra jogosult részéről a Mavtv. szerinti eljárási szabályok mellett minősítéssel;
- törvényben, honvédelmi érdekből, nemzetbiztonsági érdekből, bűncselekmények üldözése vagy megelőzése érdekében, környezet- vagy természetvédelmi érdekből, központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből, külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra tekintettel, bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel;
- a közérdekű adatok megismerése korlátozható uniós jogi aktus alapján az Európai Unió jelentős pénzügy- vagy gazdaságpolitikai érdekére tekintettel, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adópolitikai érdeket is;
- a szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített, a döntés megalapozását szolgáló adat „Nem nyilvános” adattá nyilvánításával.

A közfeladatot ellátó szervek működésére, tevékenységére, gazdálkodására vonatkozó, személyes adatokat nem tartalmazó adatok fő szabály szerint tehát nyilvánosak, ezek megismerésére irányuló kérelem csak a fenti korlátozások alkalmazásának indokoltsága esetén utasítható el.

¹⁷⁷ Az Infotv. 37. §-a alapján az általános közzétételi listát az Infotv. 1. melléklete határozza meg, különös közzétételi listát a közfeladatot ellátó szervtípusra vonatkozóan ágazati jogszabály, míg egyedi közzétételi listát jogszabály, a közzétételre kötelezett szerv vezetője vagy az irányítására, felügyeletére jogosult szerv vezetője határozhat meg. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100112.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

¹⁷⁸ Az irányadó szabályokat az Infotv. 27. §-a határozza meg. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100112.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A közérdekű adat megismerése iránt bárki - szóban, írásban vagy elektronikus úton - igényt nyújthat be, ehhez csak a nevét, valamint a kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségét kell megadnia. Az adatot kezelő szerv az igénynek a lehető legrövidebb idő alatt, legkésőbb azonban tizenöt napon belül köteles eleget tenni. Ha az adatigénylés jelentős terjedelmű, illetve nagyszámú adatra vonatkozik, vagy az adatigénylés teljesítése a közfeladatot ellátó szerv alaptevékenységének ellátásához szükséges munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevételével jár, a válaszadási határidő egy alkalommal 15 nappal meghosszabbítható. Erről az igénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell.

Az igényelt adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről – annak tárolási módjától függetlenül – az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv az adatigénylés teljesítéséért – az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – költségtérítést állapíthat meg, amennyiben a felmerült költség mértéke meghaladja a kormányrendeletben meghatározott, költségtérítésként megállapítható legalacsonyabb összeget, azzal, hogy az így meghatározott költségtérítés összege nem haladhatja meg a kormányrendeletben meghatározott legmagasabb összeget¹⁷⁹. A költségtérítés összegéről, valamint az adatigénylés teljesítésének a másolatkészítést nem igénylő lehetőségeiről az igénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell. Költségként kizárólag az igényelt adatokat tartalmazó adathordozó költsége, valamint a kézbesítés díja vehető figyelembe. A költségtérítés összegéről az adatigénylőt az igény beérkezését követő 15 napon belül tájékoztatni kell. Az adatigénylést a költségtérítésnek az igénylő általi megfizetését követő 15 napon belül kell teljesíteni, erről az adatigénylőt tájékoztatni kell, aki a tájékoztatás kézhezvételét követő 30 napon belül nyilatkozik arról, hogy az igénylését fenntartja-e.

8. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség

A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség jogintézménye a közszolgálati jogrendszerünk szerves része. Bevezetését a közigazgatás átláthatósága, a korrupció megelőzése és a közigazgatás tisztaságába vetett közbizalom megerősítése indokolta. A vagyonyilatkozat mellett, hogy a korrupció elleni harc eszköze is, arra is alkalmas, hogy az érintett megvédhesse magát a tényekkel alá nem támasztható gyanúsítgatásokkal. A közszférában foglalkoztatottakra vonatkozó vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség a közigazgatás átláthatóvá tételének nem kizárólagos, de szükséges eszköze.

A vagyonyilatkozat-tétel célja a közélet tisztaságának biztosítása és az alapvető jogok és kötelességek pártatlan és elfogulatlan érvényesítése. Ennek érdekében a vagyonyilatkozat tételére kötelezett személy számot ad saját és vele közös háztartásban élő hozzátartozók jövedelmi, érdekeltségi és vagyoni helyzetéről. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló törvény tartalmazza a vagyonyilatkozat átadására, nyilvántartására, a vagyonyilatkozatban foglalt személyes adatok védelmére és a vagyonyilatkozat tételi kötelezettséggel összefüggő eljárási szabályokra vonatkozó előírásokat, valamint az iratok kezelésével, őrzésével, továbbá az azokban foglalt adatok védelmével kapcsolatos legfontosabb szabályokat.

A közszolgálati rendszerben garanciális szempont az is, hogy az alapjogok csak indokolt mértékben legyenek korlátozva. A törvény felsorolja azokat a beosztásokat, munkaköröket, feladatköröket, amelyek ellátása esetén kötelező a vagyonyilatkozat-tétel. A nyilatkozattevőnek a törvény mellékletében rögzített adat tartalommal kell nyilatkoznia a saját és a vele közös háztartásban élő hozzátartozók jövedelmi, érdekeltségi és vagyoni helyzetéről.

¹⁷⁹ A közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet alapján a költségtérítés legalacsonyabb mértéke 10 000 Ft, legmagasabb mértéke 190 000 Ft. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600301.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A vagyonyilatkozási kötelezettséget a 2007. évi CLII. törvény szabályozza, mely törvény alkalmazásában - a rendőrségre vonatkozóan - közszolgálatban álló személy a rendvédelmi szerv hivatásos állományú, vagy rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló tagja. Hozzá tartozó: a házastárs, az élettárs, valamint a közös háztartásban élő szülő, gyermek, a házastárs gyermeke, ideértve az örökbefogadott és a nevelt gyermeket is.

A vagyonyilatkozat-tételre kötelezett, aki a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó osztályvezetői, illetve azzal azonos vagy magasabb vezetői beosztást tölt be. Vagyonyilatkozat-tételre kötelezett az a közszolgálatban álló személy, aki - önállóan vagy testület tagjaként - javaslattételre, döntésre vagy ellenőrzésre jogosult közigazgatási hatósági vagy szabálysértési ügyben, közbeszerzési eljárás során; feladatai során költségvetési vagy egyéb pénzeszközök felett, gazdálkodás tekintetében vizsgálatra vagy felhasználással való elszámoltatás során. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget a rendvédelmi szerv szervezeti egysége szervezeti és működési szabályzatában kell feltüntetni.

A vagyonyilatkozatot a kötelezett az azt megalapozó jogviszony, beosztás létrejötte vagy feladatkör betöltése érdekében azt megelőzően, a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget megalapozó jogviszony, beosztás vagy feladatkör megszűnését követő tizenöt napon belül (un. záró vagyonyilatkozat), a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget megalapozó jogviszony, beosztás vagy feladatkör fennállása alatt az első vagyonyilatkozatot követően - a beosztástól, munkakörtől függően - 1, 2 vagy 5 évente kell tenni. A közbeszerzésben érintett személyek évente kötelesek vagyonyilatkozatot benyújtani, a költségvetési vagy egyéb pénzeszközök felett ellenőrzésre jogosultak két évente, illetve azon vezetők pedig, akik nem vesznek részt közbeszerzési eljárásban vagy nem döntenek költségvetési vagy egyéb pénzeszközök felett öt évente. A jogviszony fennállása esetén az ismételt vagyonyilatkozatot az esedékesség évében június 30-ig kell teljesíteni. Nem kell az új vagyonyilatkozatot tenni a kötelezett beosztásának vagy feladatkörének megváltozása és egyidejűleg új jogviszony, beosztás létesítése esetén, ha a korábbi és az új jogviszony, beosztás vagy feladatkör is vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget alapoz meg.

Nem kell záró vagyonyilatkozatot tenni a kötelezett foglalkoztatására irányuló jogviszony áthelyezéssel történő megszűnésekor, feltéve, hogy az áthelyezés vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséggel járó munkakörbe történik. Az őrzésért továbbiakban felelős az őrzésért korábban felelősnél a vagyonyilatkozat átadását kezdeményezi, aki a kezdeményezésnek haladéktalanul eleget tesz.

A vagyonyilatkozat őrzéséért közszolgálatban álló személy kötelezett esetében a munkáltatói jogkör gyakorlója felelős. Vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségét az teljesíti, aki annak esedékességekor valós tartalmú vagyonyilatkozatot tesz. A vagyonyilatkozatot a vagyonyilatkozat-tétel napján fennálló érdekeltiségi és vagyoni helyzetről, valamint a vagyonyilatkozat-tétel időpontját megelőző öt naptári évben szerzett bármilyen jogviszonyból származó jövedelemről kell kitölteni. A rendvédelmi szerv humánigazgatási szakszolgálat a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség esedékességéről legalább 30 nappal, jogviszony vagy feladat megszűnése esetén 15 napon belül tájékoztatja az érintettet. Minden kötelezett egyedi azonosítót kap a nyilatkozata kezeléséhez és azonosításához.

Annak, aki vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének a teljesítését megtagadja, a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget megalapozó megbízatását vagy jogviszonyát - az arra vonatkozó, külön jogszabályban meghatározott megszüntetési okoktól függetlenül - meg kell szüntetni, és a jogviszony megszűnésétől számított három évig közszolgálati jogviszonyt nem létesíthet. Ezen túl vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget megalapozó munkakört, feladatkört, tevékenységet vagy beosztást nem láthat el. A vagyonyilatkozatot két példányban a törvény mellékletében meghatározottak szerint kell kitölteni és a kötelezett által valamennyi oldalán aláírva példányonként külön-külön zárt borítékba kell helyezni.

A vagyonyilatkozatot elektronikus úton is ki lehet tölteni. A vagyonyilatkozat egyik példánya a nyilvántartásba vétel után a köteleztnél marad, másik példányát az őrzésért felelős az egyéb iratoktól elkülönítetten kezeli. A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget megalapozó jogviszony, beosztás vagy feladatkör megszűnése esetén az őrzésért felelős a vagyonyilatkozat - jogviszony, beosztás vagy feladatkör megszűnése időpontjában - általa őrzött példányát, továbbá a kötelezett által az un. záró vagyonyilatkozatot a kötelezettséget megalapozó jogviszony, beosztás vagy feladatkör megszűnésétől számított három évig őrzi.

Az őrzésért felelős személy ellenőrzési eljárást folytathat le a kötelezettséget megalapozó jogviszony, beosztás, munka- vagy feladatkör megszűnésétől számított egy éven belül, illetve ha a kötelezett vagyoni helyzetére vonatkozó valamely bejelentés szerint alaposan feltehető, hogy vagyongyarapodása a nyilatkozattételi-kötelezettségét megalapozó jogviszonyából, illetve az őrzésért felelős által ismert egyéb törvényes forrásból származó jövedelme alapján nem igazolható. Az ellenőrzési eljárás esetén az őrzésért felelős a kötelezettet meghallgatja. Nem lehet meghallgatást kezdeményezni, ha a bejelentő névtelen, illetve ha a bejelentés nyilvánvalóan alaptalan.

IV. RÉSZ

A SZOLGÁLATI ÁGAK, TOVÁBBÁ EGYES SZOLGÁLATOK ÉS SZAKSZOLGÁLATOK FELADATAI

1. Bűnügyi szolgálati ág

A Rendőrség bűnügyi szolgálati ágának alapvető feladatai az Alaptörvényben, valamint a rendőrségi törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, illetve bűnüldözési feladatkörén belül kerültek rögzítésre. Eszerint végeznie kell a bűncselekmények megelőzésével kapcsolatos feladatokat, szükséges értékelnie az ország bűnügyi helyzetét, fel kell tárnia a bűncselekmények elkövetésének kockázatait, a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvéseket, a fentiekhez kapcsolódó információkat fel kell dolgoznia, továbbá feladata, hogy járjon el az általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkörben, végezze a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését.¹⁸⁰

A bűnügyi szolgálati ág munkatársainak ezen feladatok teljesítése során végzett tevékenységét elsődlegesen a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.), valamint a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI.8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nyer.), másodlagosan pedig, az egyes részletkérdések kapcsán további jogszabályok, illetve közjogi szervezetszabályozó eszközök határozzák meg.

1.1. A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei, ezek feladatai, elhelyezkedése a Rendőrség szervezetében

1.1.1. A rendőrkapitányság bűnügyi tevékenysége

A helyi szintű szervek közül bűnügyi tevékenységet a rendőrkapitányságokon (129 városi rendőrkapitányságon, 22 budapesti kerületi rendőrkapitányságon, valamint 3 vízirendészeti rendőrkapitányságon) folytatnak. A rendőrkapitányságok a helyi nyomozó hatóságok.¹⁸¹

A rendőrkapitányságok munkatársai – a bűnügyi szolgálati feladatok körében – büntetőeljárásban a nyomozó hatóság feladatait látják el, illetve titkos információgyűjtést végeznek, (meghatározott körben) körözési eljárás lefolytatására, továbbá bűnmegelőzési és áldozatsegítői tevékenység folytatására jogosultak, valamint a bűnözés okainak, körülményeinek feltárására vonatkozó értékelő feladatokat látnak el.¹⁸²

A rendőrkapitányságokon folytatják mindazon bűncselekmények miatti nyomozásokat (az ügyek túlnyomó többségét), melyekről jogszabály nem rendelkezik úgy, hogy azokat másik, meghatározott nyomozó hatóság folytassa le. (Az egyes bűncselekmények miatti eljárás lefolytatásának joga, egyben kötelezettsége a hatásköri és illetékességi szabályok alapján tartozik egy meghatározott nyomozó hatósághoz: a hatásköri rendelkezés meghatározza, hogy az adott bűncselekmény miatti eljárást melyik típusú/szintű nyomozó hatóság folytassa le, az illetékességi szabály alkalmazásával pedig az adott típusú nyomozó hatóságok közül a konkrétan eljárni jogosult, egyben köteles nyomozó hatóság jelölhető meg.)

A bűnügyi szolgálati ág szervezeti elemei a rendőrkapitányságokon a bűnügyi és vizsgálati osztályok (illetve alosztályok vagy csoportok).

¹⁸⁰ Rtv. 1.§ (2) bekezdés 1. pont. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸¹ A Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről szóló 25/2013. (VI.24.) BM rendelet 1. § (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸² A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 12. § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

1.1.2. Speciális bűnügyi feladat (rendkívüli halál miatti közigazgatási hatósági eljárás) a rendőrkapitányságon

Halál csak akkor következhet be, ha azt élet is megelőzte. Jogi és orvosi értelemben halálról a terhesség 24. hetétől beszélhetünk, ennél korábbi eseményt, amely a méhen belüli magzat létezésének megszűnéséhez vezet, vetélésnek nevezzük. Az élet vége a halál időpontja. A halál fogalmát az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. tv. (Eütv.) XII. fejezetének halottakkal kapcsolatos rendelkezései határozzák meg.

Az Eütv. alapján a halál bekövetkezését halottvizsgálattal kell megállapítani: „A halottvizsgálat minden olyan körülményre kiterjed, amely a halál:

- a) bekövetkezése tényének,
- b) bekövetkezése módjának (természetes módon bekövetkezett vagy nem természetes halál),
- c) okának megítéléséhez szükséges”.¹⁸³

A halál tényének megállapítására mentőtiszt is, míg a bekövetkezés módjának és okának vizsgálatára csak – a kormányrendeletben leírt – orvos jogosult. A halottat (beleértve a halott magzatot, valamint újszülöttet is) csak a halál bekövetkezését megállapító orvosi – vagy jogszabályban meghatározott esetekben mentőtiszt által végzett – vizsgálat után lehet (kórbonctani vizsgálat, eltemetés, elhamvasztás, vagy szerv-, szövetkivétel céljából) a halál bekövetkezésének helyéről elszállítani.¹⁸⁴

Az Eü. tv. hatályos rendelkezései szerint rendkívüli halál esetében szemle során a hatóság halottvizsgálati szaktanácsadót vehet igénybe, ha a bizonyítási eszközök felkutatásához, megszerzéséhez, összegyűjtéséhez vagy rögzítéséhez különleges szakismeret szükséges, vagy a hatóság valamilyen – szakértőt nem igénylő – szakkérdésben felvilágosítást kér.¹⁸⁵

Az Eütv. definiálja a nem természetes halál fogalmát, amely szerint „nem természetes a halál, ha a természetes módon való bekövetkezését a körülmények kétségesse teszik, így:

- a) a halál tekintetében bűncselekményre utaló adat merül fel, vagy
- b) rendkívüli halálnak minősül, azaz
 - ba) a halált baleset okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
 - bb) a halált öngyilkosság okozta vagy a körülmények arra utalnak,
 - bc) a halál bekövetkezésének előzményei, körülményei ismeretlenek és nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyekből megalapozottan következtetni lehet a halál természetes okból történő bekövetkezésére,
 - bd) fogvatartott elhalálozása esetén.”¹⁸⁶

A törvény rendelkezései szerint a rendkívüli halál esetén követendő eljárást kell alkalmazni, a személyazonosság megállapításáig, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.¹⁸⁷

¹⁸³ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 217. § (1) bekezdés.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸⁴ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 217. § (4) bekezdés

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸⁵ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 217. § (6) bekezdés

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸⁶ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 218. § (1) bekezdés

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸⁷ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 218. § (2) bekezdés

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

2014. január 1-én lépett hatályba a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet (Korm. r.). Ezen jogszabály alapján, „ha a rendkívüli halál törvényi feltételeinek fennállása nem egyértelmű, a hatóság előzetes vizsgálatot tart.” Az előzetes vizsgálat során:

- szemlét kell tartani,
- jegyzőkönyvet kell felvenni,
- be kell szerezni az elhunyt egészségügyi adatait, és
- a hatóság értesítésétől számított 24 órán belül az eljárást le kell zárni.¹⁸⁸

Az előzetes vizsgálatot lezáró hatósági döntés három irányba mutathat:

- amennyiben bűncselekményekre utaló adatok merülnek fel, a hatóság a rendkívüli halállal kapcsolatos eljárást megszünteti és értesíti a büntetőeljárás megindítására jogosult szervezet,
- ha bűncselekményre utaló adatok nincsenek és a rendkívüli halál törvényi feltételei nem állapíthatók meg, a hatóság a rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást megszünteti,
- ha az előzetes vizsgálat alapján a hatóság a rendkívüli halál törvényi feltételeit állapítja meg, az eljárást – ebben az irányban – továbbfolytatja.¹⁸⁹

A rendkívüli halál esetén az eljárás alapvető szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.), míg az eljárás lefolytatásának a részletes szabályait a rendkívüli halál esetén követendő eljárásról szóló 24/2014. (VII.11.) ORFK Utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) rendelkezései határozzák meg.

Az ORFK Utasítás szerint a szemlebizottság köteles a szemlét olyan részletességgel lefolytatni és rögzíteni, hogy az - ha a későbbi eljárás során bűncselekmény gyanúja merül fel - a keletkezett dokumentációkkal megfeleljen a büntetőeljárás jog szabályai szerint lefolytatott helyszíni szemle alaki és tartalmi követelményeinek. A helyszínről, a holttest eredeti állapotáról és fontosabb részleteiről jegyzőkönyvet, fényképfelvételt és helyszínrajzot vagy helyszínvázlatot kell készíteni. Amennyiben a körülmények indokolják a kép- és hangfelvétel is készíthető. A szemle során a kriminalisztika szabályainak megfelelően fel kell kutatni és rögzíteni kell a holttesten és környezetében található mindazon tárgyakat, nyomokat, anyagmaradványokat és elváltozásokat, amelyek a halál okának és bekövetkezése körülményeinek bizonyítására alkalmasak. A szemlén és a holttesttel kapcsolatos bűnügyi technikai munka során a hatóság eljáró tagja köteles a megfelelő, egyszer alkalmazható védőfelszerelést használni.¹⁹⁰

A tényállás tisztázása érdekében a felfedező személyt és azokat, akik a tényállásra vonatkozóan vélhetően érdemleges adatot tudnak szolgáltatni, szóban meg kell hallgatni, tőlük felvilágosítást kell kérni, továbbá a rendkívüli haláleset körülményeit közvetlenül bizonyító tárgyak, eszközök megőrzésére és kezelésére is intézkedni kell. Az elhunyt személyi igazolványát (hiánya esetén más személyazonosításra alkalmas okmányát) és a lakcímet igazoló hatósági igazolványát a temetését intéző személy részére kell kiadni.

Amennyiben a holttest személyazonossága ismeretlen, akkor a személyazonosság kiderítése céljából már a szemle keretében – megfelelő, körültekintő vizsgálódás alapján – érdemi megállapítások

¹⁸⁸ A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013.(X.4.) Korm. rendelet 11. §.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300351.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁸⁹ A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013.(X.4.) Korm. rendelet 15. §

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300351.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹⁰ A rendkívüli halál esetén követendő eljárásról szóló 24/2014. (VII.11.) ORFK Utasítás 27-31. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A14U0024.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

tételére nyílhat lehetőség. Ide tartozik – többek között – a személyes vagy a személlyel vélhetően összefüggésbe hozható tárgyak összegyűjtése, dokumentálása, a ruházat, ékszerek pontos nyilvántartásba vétele (méret, jelleg, szín stb.). A szemlével időben párhuzamosan folyó adatkutatás, tanúkutatás (kit és mikor láttak erre, tud-e valaki valamit a szóba jöhető személyről) szintén fontos információkkal szolgálhat. Ismeretlen személyazonosságú holttest esetén már a halottszemle során olyan speciális feladatok adódnak, amelyek az orvos és a bűnügyi technikus hatékony együttműködését igénylik.¹⁹¹

Az eljárás további szakaszára nézve főszabályként megállapítható, hogy rendkívüli halál esetén a holttest un. hatósági boncolását kell elrendelni. A hatósági boncolást az elrendelésétől számított 5 munkanapon belül, míg soronkívüliség esetén a holttest beszállítását követő 3 órán belül kell megkezdeni. A boncolás hivatott arra, hogy szakértői szempontok alapján véleményezze a holttesten lévő sérüléseket, azok lehetséges keletkezési mechanizmusát, a halálhoz vezető folyamatokat és a definitív halálokat.¹⁹² Mindezen megállapítások kiemelt jelentőséggel bírnak az eljárást lefolytató hatóság végső, ügydöntő határozatának meghozatalában.¹⁹³

1.2. A területi szintű szervek bűnügyi feladatai

A Rendőrség területi szintű szervei: a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság, a Készenléti Rendőrség, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ, a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ, valamint a Nemzetközi Oktatási Központ.

Ezen szervek csoportosíthatóak a részükre meghatározott feladatok alapján vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságra, illetve az általános rendőri szerv, a Rendőrség egyes feladatok ellátására létrehozott szerveire (a felsorolt többi szerve)¹⁹⁴.

Másfajta megközelítésben meg lehet közöttük határozni a területi nyomozó hatóságokat, ide ugyanis a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság, a Készenléti Rendőrség és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság sorolható.¹⁹⁵

1.2.1. Vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: rendőr-főkapitányság)

A rendőr-főkapitányság bűnüldözési, bűnmegelőzési feladatkörében (bűnügyi tevékenysége keretében):

- nyomozó hatósági jogkört gyakorol, illetve titkos információgyűjtést végez;
- bűnmegelőzési és áldozatsegítő feladatokat gyakorol;
- az igazságszolgáltatást segítő Védelmi Programjáról szóló törvény szerint a hatáskörébe utalt feladatokat végez;
- a hatáskörébe tartozó ügyekben körözési tevékenységet végez, továbbá az alárendeltségébe tartozó szervek (rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség) körözési eljárásával kapcsolatos szakirányító feladatokat látja el;

¹⁹¹ A rendkívüli halál esetén követendő eljárásról szóló 24/2014. (VII.11.) ORFK Utasítás 55-69. pontok
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A14U0024.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹² A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013.(X.4.) Korm. rendelet 17-23. §
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300351.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹³ A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013.(X.4.) Korm. rendelet 25. §
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300351.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹⁴ 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 2-3. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹⁵ 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet 1. § (2) bekezdés Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

- bűnmegelőzési, bűnüldözési adatszolgáltatást lát el;
- a nemzetközi rendőri együttműködés rá háruló feladatait látja el.¹⁹⁶

A rendőr-főkapitányságok mint területi szervek bűnügyi szerveinek struktúrája háromféle megoldás alapján épül fel: a Budapesti Rendőr-főkapitányságon belül főosztály-, illetve osztálytagozódásban működnek a bűnügyi szolgálati ág szervei; a vármegyei rendőr-főkapitányságok többségében a bűnügyi, a felderítő, a bűnmegelőzési, az elemző-értékelő, a gazdaságvédelmi, a bűnügyi-technikai és a vizsgálati szakterületen egyaránt osztályszintű szervezeti elem működik (esetenként további alosztály-tagozódással), néhány vármegyei rendőr-főkapitányságon pedig (a szervezeti tipizálás után egységesen) a felderítő, az elemző-értékelő és a bűnügyi technikai osztály mellett a bűnügyi osztályon belül alosztályszinten került megszervezésre a bűnmegelőzési, a gazdaságvédelmi és a vizsgálati tevékenység.

A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok hatáskörébe tartozó bűncselekményeket tételesen tartalmazza a hatásköri és illetékességi szabályokat rögzítő rendelet.¹⁹⁷ Ezen szabályozás eltér a rendőrkapitányságokra vonatkozó hatásköri szabályoktól: a tételes felsorolás mögötti jogalkotói akarat lényege, hogy a bonyolultabb megítélésű ügyeket nagyobb tapasztalattal és tudással rendelkező, az ügyek megoldására erőket, eszközöket koncentrálni tudó szervezeti egységek folytassák.

1.2.2. Készenléti Rendőrség

A Készenléti Rendőrség (KR)¹⁹⁸ széles feladat- és hatáskörrel rendelkező, országos illetékességű, önálló, közvetlenül az országos rendőrfőkapitány irányítása alatt álló szerv, melynek bűnügyi vonatkozású feladatai az alábbiakban összegezhetők:

- ellátja a büntetőeljárásban részt vevők, az igazságszolgáltatást segítők Védelmi Programjáról szóló törvény szerinti feladatait, közreműködik rendőrségi személyi védelmi feladatok teljesítésében;
- a hatáskörébe utalt bűncselekmények tekintetében ellátja a nyomozó hatósági feladatokat, ennek keretében feladataival összefüggésben titkos információgyűjtést végez;
- együttműködik – a vonatkozó törvény rendelkezései szerint – más országok hatóságaival a bűncselekményekből származó jövedelmek és más vagyon felkutatása és azonosítása érdekében végrehajtandó feladatokban;
- a titkos információgyűjtésre, illetve leplezett eszközök alkalmazására feljogosított általános rendőri szerv szervei felkérése alapján végrehajtja a határon átnyúló megfigyeléseket, valamint ellenőrzött szállításokat;
- vagyonvisszaszerzési hatósági feladatokat lát el,
- feladataival összefüggésben körözési tevékenységet végez
- bűnügyi technikai feladatokat lát el, ennek keretében végzi a meghatározott bűnügyi helyszínek esetében a gyakorlati tevékenységet, illetve végzi az általános rendőri szerv bűnügyi technikai tevékenységének szakmai irányítását;

¹⁹⁶ 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 11.§ (1) bekezdés Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹⁷ 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet 1. sz. melléklet Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

¹⁹⁸ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

- háttértámogatást és ellátást biztosít az általános rendőri szerv titkos információgyűjtésre és leplezett eszközök alkalmazására feljogosított szervei részére, valamint nemzetközi és az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködés keretében ellátja a határon átnyúló, fedett nyomozó alkalmazását igénylő feladatokat;
- gondoskodik a titkos információgyűjtő eszközök és a leplezett eszközök biztosításáról, továbbá az általános rendőri szerv szervei hatáskörébe tartozó titkos információgyűjtés és a leplezetteszköz-alkalmazás módszereinek szakszerű végrehajtásáról.¹⁹⁹

1.2.3. Repülőtéri Rendőr Igazgatóság

A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság – melynek elsődlegesen határellenőrzési és más határrendészeti feladatai vannak – a bűnügyi szolgálati ághoz tartozó feladatait (nyomozással és körözési eljárással kapcsolatos feladatok) a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren teljesíti.²⁰⁰

A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság hatáskörébe tartozó bűncselekményeket a már hivatkozott rendelet tartalmazza.²⁰¹

1.2.4. Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ

A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ bűnügyi szolgálati ághoz kapcsolódó feladatai két, jól elkülöníthető részre oszthatóak:

- nemzetközi kapcsolattartás és együttműködés külföldi, valamint nemzetközi bűnüldözési szervekkel;
- körözési eljárásokkal kapcsolatos feladatok (szakirányítás, nyilvántartás, adattovábbítás, a rendszer üzemzavara esetén jelzéskezelés) végrehajtása.²⁰²

A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ, valamint a Nemzetközi Oktatási Központ – mint az általános rendőri szerv egyes feladatok ellátására létrehozott, területi szintű szervei – jogszabályban nevesített bűnügyi feladatokat nem látnak el, ugyanakkor alapvető tevékenységük során napi szinten foglalkoznak bűnügyi tárgyú képzésekkel, továbbá a bűnügyi szakterületen foglalkoztatott munkatársak oktatásával, továbbképzésével.

1.3. A Rendőrség központi bűnügyi szervei

A Rendőrség központi szerve az ORFK. Bűnmegelőzési, bűnüldözési feladatkörében jogosult nyomozás, valamint titkos információgyűjtés végzésére, feladata továbbá, hogy a területi és a helyi nyomozó hatóságok ezirányú feladatainak tevékenységét szakirányítsa, illetve ellenőrizze.

¹⁹⁹ 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet 9. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰⁰ 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdés b) pont Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰¹ 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰² 329/2007. (XII. 14.) Korm. rendelet Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

Ellátja a büntetőeljárással összefüggésben a személyi védelmi feladatok, továbbá a büntetőeljárásban részt vevők Védelmi Programja végrehajtásának szakmai irányítását és az egyes speciális működési kiadások ellenőrzését.

Végzi a rendőrség áldozatsegítói és bűnmegelőzési tevékenységével összefüggő feladatok szakmai irányítását.

Mindezen túl bűnügyi értékelő-elemző tevékenységet végez, bűnügyi statisztikai feladatokat lát el, meghatározza az egyes nyomozó hatóságok közötti munkamegosztás és együttműködés kereteit, gondoskodik a bűnügyi adatkezelési rendszerek folyamatos működéséről, adatokat szolgáltat a Nemzeti Információs Központ részére.

Kezeli a Rendőrség birtokába kerülő kábítószeres, pszichotrop anyagok és egyes kábítószerprekursorok nyilvántartását, azok elkobzása esetén eljár.²⁰³

Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság fő feladatai az alábbiak szerint csoportosíthatóak:

- szakmai irányítási feladatok,
- központi szolgáltatói és adatkezelői feladatok,
- nyomozó hatósági feladatok,
- bűnüldözési, bűnmegelőzési feladatok.²⁰⁴

1.3.1. ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály

A Bűnügyi Főosztály szakmai irányítást, felügyeleti jellegű ellenőrzést, titkos információgyűjtést, előkészítő eljárást folytató, leplezett eszközöket alkalmazó, bűnmegelőzési tevékenységet végző, valamint a rendkívüli halálesetek miatt indult hatósági ügyekben másodfokon eljáró, országos illetékességű szervezeti elem, az ORFK mint központi nyomozó hatóság nyomozó szerve.²⁰⁵ Bűnüldözési, bűnmegelőzési feladatai ennek alapján:

- a központi nyomozó hatóság nyomozó szerveként lefolytatja az előkészítő eljárást és a nyomozást az ORFK hatáskörébe utalt bűncselekmények miatt;
- titkos információgyűjtést folytat és leplezett eszközöket alkalmaz;
- szakmai irányítást lát el a Rendőrség területi és helyi nyomozó hatóságainak tevékenysége tekintetében;
- a titkos információgyűjtésben és a leplezett eszközök alkalmazása körében;
- a bűncselekmények megelőzésében, az előkészítő eljárásban és nyomozásában;
- a rendkívüli halálesetek rendőrségi vizsgálatában;
- a rendőr-főkapitányságok bűnügyi és a titkos információgyűjtő tevékenységével összefüggő adatkezelés felett;
- az iskolaőréség működése felett;

²⁰³ 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 6. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰⁴ Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BÚH intézkedés 6-9. pont. Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰⁵ Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BÚH intézkedés 17. pont. Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

- ellenőrzést végez a Rendőrség titkos információgyűjtésre felhatalmazott, valamint leplezett eszköz alkalmazására feljogosított területi nyomozó hatóságainál a speciális működési kiadásokat fedező ellátmány felhasználásával és az azzal való gazdálkodással összefüggésben;
- koordinálja a nyomozást, az előkészítő eljárást és a titkos információgyűjtést azokban a kiemelt ügyekben, amelyek több megyére, az ország egész területére kiterjedők vagy sorozat jellegűek, és amelyeket a KR NNI vagy a rendőr-főkapitányságok nyomozó szervei folytatnak le;
- azon rendkívüli haláleseti eljárásokban, ahol elsőfokú hatóságként a területi szerv jár el a megtámadott döntést másodfokú hatóságként elbírálja, továbbá első fokon jár el a rendkívüli haláleset kivizsgálásával kapcsolatos eljárásban - közlekedési baleset következtében beállott rendkívüli haláleset kivételével - az ORFK hivatásos állományú tagjának rendkívüli halála esetén;
- szakmailag irányítja, felügyeli és koordinálja a területi nyomozó hatóságok által folytatott fogda-felderítési, valamint börtön-elhárítási tevékenységet;
- szervezi és végrehajtja a területi nyomozó hatóságok bünyügyi, gazdaságvédelmi, felderítő, továbbá bűnmegelőzési szervezeti elemei vezetőinek és az érintett személyi állományának képzését, továbbképzését, közreműködik a ROKK által szervezett egyes bünyügyi képzésekben;
- kapcsolatot tart a rendvédelmi szervekkel, más nyomozó hatóságokkal, a bűnmegelőzésben, bűnüldözésben érdekelt állami szervekkel, gazdálkodó szervezetekkel, valamint civil szerveződésekkel;
- részt vesz, illetve közreműködik a nemzetközi bűnüldözési feladatok végrehajtásában, valamint a bünyügyi feladatok végrehajtásának előkészítésében, szervezésében és megoldásában, amelyek keretében:
- a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről szóló BM rendelet alapján felülvizsgálja és döntésre előkészíti az országos rendőrfőkapitány hatáskörébe tartozó hatásköri viták anyagait;
- előkészíti a döntést a büntetőeljárások során felmerülő illetékességi és hatásköri vitákban;
- ellátja a szakhatósági feladatokat a biztonsági papírok országhatárt, illetve vámhatárt átlépő kereskedelmének engedélyezésére irányuló eljárás során;
- a pénzváltási tevékenység engedélyezésére irányuló eljárásban előkészíti a szakmai véleményt;
- közreműködik a Rendőrség bünyügyi munkáját segítő jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök és belső normák előkészítésében;
- a bünyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes egyedi döntése alapján közreműködik a közigazgatási, bírósági, szabálysértési vagy egyéb hatósági eljárásban a titoktartási kötelezettség alóli felmentésre vonatkozó nyilatkozat bünyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes által történő véleményezésével kapcsolatban;
- az országos rendőrfőkapitány és a bünyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes engedélyezési jogkörébe tartozó titkos információgyűjtés során alkalmazott módszerek és eszközök esetében szakmai előterjesztést készít;
- kábítószer, új pszichoaktív anyag vagy kábítószer-prekursor elkobzása esetén megteszi a szükséges intézkedéseket.²⁰⁶

²⁰⁶ Az ORFK Bünyügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BÜH intézkedés 19. pont Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

A főosztály bűnüldözési, bűnmegelőzési feladatköreit az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendje több mint 20 pontban foglalja össze. Közülük az alábbiak kiemelése indokolt:

- A főosztály szakmai irányítást lát el a Rendőrség területi és helyi nyomozó hatóságainak tevékenysége felett. Az egyes nyomozásban szükséges bizonyítás eszközeinek felderítése, összegyűjtése, biztosítása és felhasználása, a bizonyítékok értékelése, a bizonyítási cselekmények megtervezése és lefolytatása, valamint a büntetőeljárások lefolytatása során alkalmazandó többi eljárási cselekmény végrehajtása olyan intellektuális folyamat, melynek összes eleme, pillanata jogszabályban nem szabályozható, illetve a jogszabályi keretei időszakonként módosulnak, változnak. A központi szakirányítás feladata ezen változásokra történő figyelemfelhívás, illetve a nyomozás folyamatának gyakorlati támogatása pl. módszertani útmutatók, segédletek összeállításával.
- Ugyancsak hangsúlyos feladat a nyomozó hatóságok egyes ügyeiben felmerülő hatásköri, illetékességi viták elbírálása, annak eldöntése, hogy az adott nyomozást melyik nyomozó hatóság folytassa le.
- Talán kevésbé látványos, de hosszútávon a bűnügyi munkában a leginkább nyomot hagyó feladat a helyi és területi bűnügyi szervek munkatársainak továbbképzésében való közreműködés.
- Ugyancsak a főosztály és annak osztályai tartják a kapcsolatot más nyomozó hatóságokkal, rendvédelmi szervekkel, a bűnmegelőzésben és a bűnüldözésben érdekelt állami, önkormányzati és civil szervezetekkel.

1.3.2. ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály

A Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály szakmai irányítást gyakorló, a bűnüldözési adatkezelések fejlesztésében és működtetésében szervező, irányító feladatokat ellátó, stratégiai- és operatív bűnelemzést, valamint a bűnüldözési adatok kezelését, szolgáltatását végző, főosztály jogállású szervezeti elem.²⁰⁷ Szakmai irányítás keretében:

- irányítja a bűnügyi statisztikákkal kapcsolatos tevékenységet,
- koordinálja és ellenőrzi az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerrel összefüggő feladatokat,
- koordinálja a rendőr-főkapitányságok, a KR NNI és az RRI elemző-értékelő tevékenységét,
- felügyeli a Rendőrség titkos bűnüldözési adatkezeléseikhez alkalmazott információrendszereket és a lokális hálózatok működésével, fejlesztésével kapcsolatos feladatokat;
- ellátja az adatkezelői és alkalmazásfelügyeleti feladatokat az alábbi manuális és számítógépes adatkezelésekkel összefüggésben:
- ellátja a bűnügyi információs rendszerekkel kapcsolatos szervezési, fejlesztési és irányítási funkciókat;
- végzi az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerrel összefüggő feladatok koordinálását és ellenőrzését, a Belügyminisztériumtól kapott adatbázis kezelését, leválogatásokat készít, megkereséseket teljesít;
- adatszolgáltatást teljesít a Robotzsaru rendszer naplóállományából;

²⁰⁷ Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BÚH intézkedés 29. pont Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

- operatív bűnelemzést végez, valamint megrendelésre nyomozást támogató bűnügyi elemzést végez;
- a stratégiai bűnelemzés korszerű tudományos eszközeit és módszereit is felhasználva elemzi és értékeli a bűnüldözési, bűnmegelőzési tevékenység országos tapasztalatait, utasításra vagy megrendelésre az adminisztratív, stratégiai és taktikai bűnügyi elemzés eszközeit és módszereit alkalmazva, a vezetői döntések támogatása, illetve a bűnmegelőzési stratégia kidolgozása érdekében elemzi és értékeli a bűnözés terjedelmének, dinamikájának és struktúrájának, valamint egyes bűncselekmények jellemzőinek, elterjedtségének hosszabb távon érvényesülő mintázatát, tendenciáit;
- ellátja a Belügyminisztérium által üzemeltetett egységes nyomozó hatósági és ügyészégi bűnügyi statisztika adatait tartalmazó weboldalnak az ORFK tagjaira vonatkozó regisztrációs és jogosultságkezelési feladatait;
- kidolgozza és folyamatosan fejleszti a bűnelemzéssel kapcsolatos módszertani ismereteket;
- szervezi és végrehajtja a bűnelemzők képzését.

A Robotzsaru rendszerrel összefüggésben a bűnügyi szakmai tevékenysége keretében:

- koordinációs tevékenységet lát el,
- oktatási feladatokat végez,
- a felhasználók támogatására országos Robotzsaru bűnügyi mentorhálózatot működtet,
- a HAR-PDRS rendszerrel kapcsolatos bűnügyi szakmai tevékenysége keretében koordinációs tevékenységet lát el, valamint kapcsolatot tart a telekommunikációs szolgáltatókkal;
- adatszolgáltatást teljesít a NIK részére, az igényelt adatokat fogadja és továbbítja a Rendőrség nyomozó hatóságainak és nyomozó szerveinek;
- ellátja a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló jogszabályokban, valamint a magyar állampolgárságról szóló törvényben a Rendőrség számára meghatározott feladatokat;
- a Rendőrség nyomozó szerveinek megkereséseit továbbítja a pénzügyintézetek számára.

Az Álló és Mozgó Arcképelemzési Rendszerrel összefüggésben a bűnügyi szakmai tevékenysége keretében:

- koordinációs tevékenységet lát el,
- oktatási feladatokat végez,
- -kapcsolatot tart a Nemzeti Szakértői és Kutató Központtal (a továbbiakban: NSZKK) és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálattal;
- a BVOP FŐNIX informatikai rendszer Fogvatartotti Alapnyilvántartással (FANY) összefüggésben irányító, koordináló tevékenységet lát el;
- az ALFONZ Személyleírási Rendszerrel összefüggésben irányító, koordináló tevékenységet lát el;
- ellenőrzi az EURODAC nyilvántartásból történő adatok lekérdezését, és az adatkéréseket továbbítja az NSZKK felé, valamint szükség esetén frissíti a hozzáférési listát (nemzeti hozzáférési pont, ellenőrző hatóság, kijelölt hatóságok megnevezése, elérése), továbbá teljesíti az EURODAC hozzáférés eredményességéről szóló éves jelentéstételi kötelezettséget a Belügyminisztérium Európai Unió és Nemzetközi Helyettes Államtitkárság felé.²⁰⁸

²⁰⁸ Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BÚH intézkedés 33. pont

A főosztály – szintén az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjében rögzített – feladatai a nyomozások lefolytatását, illetve a bűnügyi vezetői munkát támogató, adatokat, folyamatokat elemző és értékelő munkához kapcsolódnak.

Ezen adatok egy része az aktuálisan folyamatban levő nyomozásokban használható fel (itt elég a bűnelemzői munkára, az arcképezonosítás során felmerült információkra, vagy éppen más, a rendőrségtől eltérő adattárakban való információk beszerzésére utalni), más részük a már befejezett nyomozások értékelésénél, és így a bűnügyi szakterület egésze munkájának áttekintésénél alkalmazhatóak (az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika adattömege felhasználásával).

A teljes bűnügyi munka rögzítését ellátó Robotzsaru rendszer felhasználóit támogató koordináló munka, a mentorok képzése és továbbképzése szintén a főosztály munkatársainak feladata.

1.4. A bűnügyi szolgálati ág jogszabályokban, valamint közjogi szervezetszabályozó eszközökben rögzített feladatai – összefoglalás

A bűnügyi szolgálati ághoz tartozó szervek feladatai – azok Rendőrség szervezetén belüli elhelyezkedésükből is adódóan – eltérő tartalmúak és mélységűek. Ugyanakkor ezen feladatok csoportosítása alapján egységes feladatrendszer bontakozik ki. A feladatok közül így megkülönböztethető:

- a valamennyi szerv által ellátandó feladat (büntetőeljárások lefolytatása, titkos információgyűjtés, körözési tevékenység, bűnmegelőzési, áldozatvédelmi munka stb.);
- a speciális, egyes szervek által ellátandó feladatok (nemzetközi kapcsolattartás, titkos információgyűjtéshez kapcsolódó speciális feladatok, a büntetőeljáráshoz részt vevők, az igazságszolgáltatást segítő Védelmi Programjáról szóló törvény szerinti feladatokban közreműködés stb.);
- szakirányító, felügyeleti ellenőrzést végző, koordináló tevékenység.

A valamennyi szerv feladatkörébe tartozó feladatok közül – figyelemmel arra, hogy a büntetőeljárások lefolytatásával és a titkos információgyűjtéssel kapcsolatos jogszabályi ismeretek valamennyi oktatás, képzés, továbbképzés részét képezik – itt indokolt a többi feladat rövid ismertetésére kitérni.

1.4.1. Körözési tevékenység

A Rendőrség körözési tevékenységére vonatkozó alapvető szabályokat törvény, BM rendelet és ORFK utasítás határozza meg.²⁰⁹ Az ORFK utasítás legfontosabb rendelkezései:

Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²⁰⁹ A körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300088.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

A körözési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlésről és a körözési eljárás lefolytatásának részletes szabályairól, valamint egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 63/2013. (XI. 28.) BM rendelet.

Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-63-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

A körözési nyilvántartási rendszerrel és a körözési eljárással kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 54/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0054.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

- a körözött személyek és dolgok adatait a HERMON Körözési Információs Rendszerben (a továbbiakban: HERMON) kell rögzíteni;
- a körözési eljárás szakirányításával összefüggő, továbbá a nyilvántartó hatáskörébe tartozó adatkezelési feladatokat a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ illetékes főosztálya látja el, együttműködve a Robotzsaru rendszer fejlesztéséért és üzemeltetéséért, valamint a HERMON üzemeltetéséért felelős szervezeti elemmel;
- a Rendőrség és a nem Rendőrség által elrendelt körözés alapján a körözési eljárás lefolytatására a körözést elrendelő szerv, hatóság vagy egyéb szerv székhelye szerinti rendőrkapitányság illetékes, továbbá megkeresés alapján a VMRFK és a KR Nemzeti Nyomozó Iroda célkörözési egységei járnak el;²¹⁰
- az ismeretlen helyen lévő (elvesztett) dolog miatt a Rendőrség által elrendelt körözés alapján a körözési eljárás lefolytatására az a rendőrkapitányság illetékes, amely a dolog körözését elrendelte;
- az eltűnt személy körözését elrendelő rendőri szerv a körözés elrendelése előtt előzetes ellenőrzés keretében - amennyiben az eltűnés körülményei alapján indokolt – ellenőrzést végez arra vonatkozóan, hogy az eltűnt személy kerülhetett-e kórházba, baleset áldozatává válhatott-e, szerepel-e a rendelkezésre álló nyilvántartásokban, rendőri szerv őrizetében vagy előzetes letartóztatásban van-e, nem azonos-e valamely, már megtalált és ismeretlen személyazonosságú holttesttel;
- a körözési eljárás szakirányítása keretében – mind az eltűnt személy, mind az elfogatóparancs hatálya alatt álló, körözött személy kapcsán – amennyiben a körözést nem vonták vissza, a rendőrkapitányságnak a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságra, annak pedig a körözési eljárás szakirányítását folytató főosztályhoz kell a körözött személy felkutatására tett intézkedésekről készült részletes összefoglaló jelentést felterjeszteni.

1.4.2. Bűnmegelőzési, áldozatvédelmi munka

A Rendőrség áldozatsegítő feladatait ORFK utasítás szabályozza.²¹¹ Az áldozatsegítéssel kapcsolatos általános rendőrségi feladat, hogy a rendőrségi eljárás során az áldozati jogok maradéktalanul érvényesüljenek, és az áldozat megfelelő tájékoztatást, illetve segítséget kapjon. Ennek része, hogy az áldozatok meghallgatására szakszerűen, kulturált körülmények között, az áldozat kíméletével és személyiségi jogai maradéktalan tiszteletben tartásával kell sort keríteni.

Ezen feladat természetesen az eljáró nyomozó szervek minden tagjára ró feladatot, ugyanakkor az áldozatsegítési feladatok végrehajtásában kulcsszerepe van az ún. áldozatvédelmi referensnek.

Az áldozatvédelmi referens munkája a rendőrkapitányságoknak eljuttatott különböző témájú tájékoztatók, szóróanyagok, szituációs bűnmegelőzési eszközök terjesztése a különböző rendezvények, előadások során, a lakossággal való kapcsolattartás különböző lehetőségeit kiaknázva (személyes megjelenés, közösségek képviselőinek tájékoztatása, a média bevonása stb.). A különböző tájékoztatók, az áldozatsegítéssel kapcsolatos aktuális kiadványok megtalálhatók a panaszirodáknak, a kapitányságok ügyféltereiben is, azok tartalma minden ott megforduló személy részére hozzáférhető.

Az aktuális tájékoztatókat, szakmai anyagokat az áldozatvédelmi referens közreműködésével részint a továbbképzések, különböző rendezvények kapcsán személyesen, részint elektronikus úton (pl.

²¹⁰ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

²¹¹ A Rendőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/2_2013.pdf (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

áldozatsegítési tájékoztatók, módszertani útmutatók) kapják meg a helyi szinten bűnmegelőzési, illetve áldozatsegítéssel kapcsolatos feladatokat ellátó munkatársak.

A rendőrkapitányságok áldozatvédelmi referensei az áldozatsegítő szolgálat munkatársaival napi kapcsolatot tartanak, melynek eredményeként az áldozatok legnagyobb része a közvetítésükkel jutott el hozzájuk.

Az áldozatvédelmi referensek a napi munkatevékenység részeként folyamatosan figyelemmel kísérik, elemzik, értékelik a bűnügyi helyzet alakulását, a jellemző elkövetői és áldozati magatartásokat, az ismétlődő, gyakorivá váló, illetve az új elkövetési módokat, a bűncselekmények létrejöttét segítő objektív és szubjektív okokat, körülményeket.

1.4.3. Kármegtérülés biztosítása, vagyonvisszaszerzés

A bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése a Rendőrség törvényben foglalt feladata. A Be. rendelkezése között szerepelnek a vagyonvisszaszerzési eljárásra vonatkozó előírások, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Irodán belül pedig működik a Vagyon-visszaszerzési Hivatal.

Ugyanakkor a Rendőrség valamennyi nyomozó hatóságának törekednie kell arra, hogy a rendelkezésükre álló erők, eszközök, hatékony és arányos felhasználásával a vagyon elleni, valamint más, jelentős anyagi hasznot ígérő bűncselekmények felderítése, nyomozása és bizonyítása során felkutassák a bűncselekmény elkövetéséből származó vagyoni előnyt, illetve feltérképezzék az elkövetők vagyoni helyzetét.

Ezen büntetőeljárásokban vizsgálni kell, hogy a kármegtérülés, a sértetti reparáció érdekében van-e lehetősége bármilyen vagyoni kényszerintézkedésnek. A vagyonkutatás során igénybe kell venni a Rendőrség által működtetett adattárakat, információt kell kérni mindazon nyilvántartásokból (gépjármű-nyilvántartás, cégbírósági nyilvántartás, földhivatali nyilvántartás, közjegyzői nyilvántartás stb.), amelyek az elkövető vagyonára vonatkozó érdemi adatot tartalmazhatnak.

Törekedni kell arra is, hogy az elkövetők felderített vagyontárgyai kapcsán a lefoglalásra, zár alá vétel kezdeményezésére mielőbb intézkedjen az eljáró nyomozó hatóság.

A kármegtérülés kapcsán tett intézkedéseket valamennyi nyomozó hatóságnak át kell tekintenie, és arról összefoglaló jelentést kell készítenie.²¹²

1.4.4. A bűnügyi szolgálati ág egyes aktuális feladatai

I. A nyomozások időszerűségének biztosítása

„A nyomozást a lehető legrövidebb időn belül le kell folytatni”- ez a Be. első megállapítása a nyomozás határidejéről (illetve ideális időtartamáról).²¹³

A jogszabályi rendelkezés egyértelmű jogalkotói szándékot mutat: mielőbb sor kerülhessen az állam büntetőjogi igényének érvényesítésére, ezáltal lehetőség nyíljon a speciális és a generális prevenció alkalmazására is (sem az elkövető, sem más ne kövessen el újabb bűncselekményt).

²¹² A vagyonvisszaszerzési feladatokról szóló 32/2022. (X.25.) ORFK utasítás. Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozltart&cev=2022&szam=62&k=12> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²¹³ 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról, 176. § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800019.TV×hift=20170419&txreferer=A0300023.BM> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

Az eljárás időszerűségének biztosítása ezenkívül kedvező a sértettnek (eredményes nyomozás esetén hamarabb lehetősége nyílik a reparációra), továbbá az eljáró szervnek és az ügy előadójának is (hiszen egy ügy megoldódott, azzal már nincs újabb feladat).

Ezen, látszólag valamennyi érdekelt számára (itt az elkövető szándéka, hogy ne derüljön fény az ő személyére, ne vétessék számításba!) kedvező folyamat a gyakorlatban, több büntetőeljárás lefolytatása során nem tükröződik. Azért, hogy az elvárás teljesüljön, és a nyomozások felesleges elhúzóására ne kerüljön sor, alkalmazni kell ezt segítő technikákat.

Egyértelmű, hogy amikor a Be. határozza meg az adott eljárási cselekményre rendelkezésre álló időtartamot (pl.: a terhelt kihallgatása az őrizetbe vételt követő 24 órán belül, vagy az őrizetbe vételt követő 72 óra az előzetes letartóztatásra vonatkozó döntésig), akkor ezen időtartam elegendő a szükséges feladatok végrehajtására. Indokolt tehát, hogy a nyomozó szerv vezetője több feladat meghatározása esetén is szabjon határidőt a végrehajtásra, majd ellenőrizze is annak teljesítését.

Indokolt élni a büntetőeljárás gyors lefolytatását segítő jogintézményekkel, a feljelentés kiegészítése lehetőségével vagy – együttműködve az ügyészi szervekkel – a bíróság elé állítás alkalmazásával.

II. Az eredményes nyomozások arányának növelése

A megindított büntetőeljárás egyszer befejeződik. Az is lehet, hogy a vádemelési szakba sem jut el, hanem a nyomozás megszüntetésére kerül sor. Erre természetesen a törvényi feltételek fennállása esetén van lehetőség (és létezik is olyan helyzet), amikor minden lehetséges nyomozási cselekmény végrehajtása után sem derül fény az elkövető személyére, vagy a bizonyítékok nem elégségesek a vele szembeni eljárás folytatására.

Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy az egyes ügyek eredményesen záruljanak. Ehhez néhány kapaszkodó:

Az eredményes nyomozás egyik feltétele az rendelkezésre álló idővel való jó gazdálkodás. Ennek érdekében már a nyomozás kezdetén úgy kell meghatározni a végrehajtandó feladatok körét, hogy lehetőség szerint ne legyen szükség az egyes eljárási cselekmények megismétlésére (pl.: helyszíni szemle), illetve ne legyen szükség arra, hogy egy cselekmény nem megfelelő időpontban történő teljesítése miatt az annak eredményéből soron következő eljárási cselekményt szükséges legyen elhalasztani (pl.: adattárból lekérés, megkeresés a tanúként, gyanúsítottként történő kihallgatás előtt).

Ugyancsak az időtényező szempontjából káros egyes ügyekben a hatásköri, illetve illetékességi viták megalapozatlan kezdeményezése (ebben az esetben ugyan a vita felettes szerv általi elbírálásig az éppen eljáró szervnek folytatnia kell a nyomozást²¹⁴, azonban ez a lépés a nyomozás gyors lefolytatásának mindenképpen egyik akadálya).

Az előző, eredményességet gátló tényezőkkel szemben a nyomozások sikeres lefolytatásának egyik forrása a koordináció (akár az adott nyomozó hatóságon folytatott más ügyekkel, akár más nyomozó hatóság ügyeivel való egybevetés érdekében). Ennek különböző technikái lehetnek (Robotzsaru Neo rendszerben való előzménykutatástól a közvetlen kapcsolatfelvételig a másik ügy előadójával). Indokolt keresni az azonos módszerrel elkövetett, azonos körülmények között megvalósuló bűncselekmények közötti kapcsolatot (a sorozatjellegget).

Fontos az adott ügy valamennyi elkövetőjét (akár tettesi, akár részesi minőségben érintett) felderíteni, valamennyiükkel szemben lefolytatni az eljárást, ugyanis ez az ügy teljes feltárása mellett

²¹⁴ 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről, 5. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

egyrészt további elkövetett bűncselekmények felderítéséhez vezethet, másrészt több terhelt kapcsán nyílik meg annak lehetősége, hogy sem az elkövető, sem más ne valósítson meg újabb bűncselekményt.

III. A szubjektív biztonságérzetet befolyásoló jogsértések elleni hatékony fellépés fokozása

A lakosság szubjektív biztonságérzetét befolyásoló jogsértések elleni fellépés a Rendőrség kiemelkedő feladata. Itt az egyénnel, illetve a társadalom egyes csoportjaival szembeni súlyos, a sértett életét, testi épségét, vagyoni biztonságát közvetlenül sértő vagy veszélyeztető, a mindennapi életminőségét negatívan befolyásoló, egyben a környezetében is rosszallást, megdöbbenést kiváltó bűncselekményekre kell gondolni.

A szubjektív biztonságérzetre leginkább ható bűncselekmények köre, az un. kiemelten kezelt bűncselekmények az alábbiak: emberölés, testi sértés, kiskorú veszélyeztetése, embercsempészás, garázdaság, önbíráskodás, kábítószer-kereskedelem (terjesztői magatartás), lopás, rablás, kifosztás, zsarolás, rongálás, jármű önkényes elvétele.

Az elmúlt években a Rendőrség bünyügyi szolgálata pontos feladatmeghatározással és végrehajtással, adott feladatokra az erők és eszközök koncentráálásával és az érintett nyomozó szervek közötti koordinációval több sikert is elért. Elég itt a rablások számának visszaszorítására (ezzel párhuzamosan a nyomozás-eredményesség növekedésére), egyes, az egész országban tevékenykedő, betöréses lopásokat, lakásbetöréseket végrehajtó csoportok felderítésére, többször országhatáron is átnyúló, nagy értékű gépkocsikra elkövetett bűncselekményekre szakosodott elkövetői körök felderítésére, és velük szemben büntetőeljárások indítására gondolni.

Ugyanakkor a feladat továbbra is az ilyen típusú jogsértések elleni fellépés hatékonyságának, eredményességének növelése.

Ennek érdekében a már bevezetett intézkedéseket fent kell tartani, a bünyügyi szolgálati ág valamennyi munkatársának tisztában kell lennie a területet érintő elvárásokkal és célkitűzésekkel (annak érdekében, hogy az általa végrehajtott feladatok eredményességének fontosságát az adott ügyet túlmutatóan is megértse), az egyes büntetőeljárásokban hatékonyan kell alkalmazni a bizonyítás érdekében igénybe vehető eszközöket, továbbá fokozni kell az együttműködést a Rendőrség más szolgálati ágához tartozó munkatársaival, egységeivel.

1.5. Módszertani segédlet

Napjainkban a Rendőrség bünyügyi szerveinek munkáját már sok eszköz és módszer segíti, elég itt a XXI. század szakértői munkában is megjelenő újdonságaira, az interneten megtalálható adatok sokrétűségére, az adattárakból nyerhető információk tömegére gondolni. Természetesen az ezen módon beszerezhető adatokat a büntetőeljárások részévé kell tenni, gyakorlatilag minden nyomozásban – a vizsgált bűncselekmény jellegétől függően – az eljárási protokoll részévé kell tenni az adatok beszerzését, az erre vonatkozó intézkedések előírását, végrehajtását és annak visszaellenőrzését (valamint természetesen a beszerzett adat értékelését is).

Ugyanakkor ezen lépések nem elegendőek a nyomozáshoz. A klasszikus, ismeretlen elkövetővel induló büntetőeljárások eredményes lefolytatásának – más feltételek mellett – fontos eleme az emberi tényező. Az, hogy hogyan tudja a nyomozás előadója a csak a másik ember (a büntetőeljárás másik résztvevőjének) fejében levő információt megszerezni, abból újabb információhoz jutni.

A bizonyítás eszközeinek beszerzését a Be. és a Nyer. szabályozza. Ugyanakkor indokolt a pályakezdő, bünyügyi szakterületen szolgálatukat kezdő rendőrtisztek számára a tanú és a gyanúsított kihallgatásának néhány szakmai fogását átadni.

1.5.1. A tanú kihallgatásának sajátos jellemzői

Az eredményes kihallgatás lefolytatásához szükséges első lépés a kihallgatást vezető személy felkészülése. Ez a bűnügy tanulmányozásával (a már felderített tárgyi és személyi bizonyítékok számbavételével) kezdődik, illetve a még tisztázandó (és a kihallgatás során tisztázható) kérdések pontosításával folytatódik. Ugyancsak szükséges a kihallgatandó tanú bizonyos fokú előzetes megismerése (megbízhatósága, előélete, műveltségi színvonala, terhelthez fűződő viszonya stb. számbavétele). Mindezek alapján lehet a tanúval tisztázandó kérdések sorrendjét felállítani.²¹⁵

„A tanú kihallgatása alapvetően három szakaszra osztható:

- A tanú személyazonosságának tisztázása, egyéniségének megismerése, az ügghöz való kapcsolatának megállapítása;
- a tanú kötetlen elbeszélésének meghallgatása;
- a kihallgatást végző személy kérdéseinek feltevése, az erre kapott válaszok meghallgatása és rögzítése.”²¹⁶

A tanúk különbözőek lehetnek (bőbeszédűek, nehézkesek, félénkek, hiúak stb.), azonban azt rögzíteni kell, hogy a kihallgatott kötetlen, összefüggő elbeszélését közbekérdezéssel nem szabad megzavarni. Tény, hogy az összefüggő szöveg meghallgatása, értelmezése (valamint egyidejű jegyzőkönyvvezése) intenzív szellemi munka, melynek során az újonnan hallott tényeket is rendszerezni kell (ennek során különösen az észlelt hiányosságokat vagy ellentmondásokat kell úgy „elraktározni” a nyomozónak, hogy a célzott kérdések során azokra kitérjen. A kihallgatás ezen szakaszának legfontosabb taktikai szabályai:

- egyszerre egy kérdést kell tisztázni a tanúval, mert több kérdés egyszerre történő tárgyalása zavaró lehet;
- el kell kerülni azokat a kérdéseket, amelyek befolyást gyakorolnak a tanúra;
- kerülni kell az eldöntendő kérdéseket;
- a tanú ismereteinek forrásai („Hogyan jutott az adott információ birtokába,”) is tisztázni kell.²¹⁷

1.5.2. Speciális eset: a tizennegyedik életévét be nem töltött tanú kihallgatása

Elsődleges szempont, hogy lehetőség szerint el kell kerülni a tizennegyedik életévét meg nem haladott személy tanúkénti kihallgatását, ennek érdekében be kell szerezni azokat a bizonyítékokat, amelyek elkerülhetővé teszik a gyermekkorú kihallgatását.²¹⁸ (Itt meg kell jegyezni, hogy az érintett kapcsán a Be. és a Nyor. szóhasználata eltérő.)

²¹⁵ Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 24. old.

²¹⁶ Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 26. old.

²¹⁷ Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 28-30. old.

²¹⁸ 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 22. § (1)

Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+\(VI.+24.\)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+(VI.+24.)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT)
(A letöltés ideje: 2023.07.28.)

„A Be. nem zárja ki, csupán korlátozza annak lehetőségét, hogy a 14. életévét be nem töltött személyt a nyomozó hatóság tanúként idézze, illetve kihallgassa. A tizennegyedik életévét meg nem haladott személy kihallgatására akkor van törvényi lehetőség, ha az ilyen személy vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható és az ügyész a nyomozási bíró általi kihallgatásra még nem tett indítványt, vagy tett, de azt a nyomozási bíró elutasította.”²¹⁹

A tizennegyedik életévét be nem töltött tanú nyomozási bíró általi kihallgatásának kötelezettségét ügyész indítványa alapján a Be. abban az esetben írja elő, ha megalapozottan feltehető, hogy a tárgyaláson történő kihallgatása a fejlődését károsan befolyásolná.²²⁰ Ha ezen kihallgatás elengedhetetlen, azt a nyomozó hatóság megfelelő felkészültséggel rendelkező tagjának kell végeznie, mégpedig lehetőleg a sértett életkori sajátosságainak megfelelő környezetben.²²¹

Megfelelő környezetet jelent az un. gyermekmeghallgató szoba, melynek létrehozását és használatát (a már hatályon kívül helyezett 32/2011 (XI. 18.) KIM rendelet és a 34/2015. (XI.10.) IM rendelet írta elő), jelenleg a különleges bánásmódot igénylő személy részvételét igénylő eljárás cselekmény elvégzésére szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról, működtetéséről és a használata ellenőrzéséről szóló 13/2018. (VI. 12.) IM rendelet szabályozza.

1.5.3. A gyanúsított kihallgatásának néhány jellemzője

A gyanúsítottá nyilvánítás eljárásjogi szempontból (is) súlyos következményekkel jár²²², ezért az eljárásjogi szabályok betartása ezen nyomozási cselekménynél különös jelentőséggel bír.

A gyanúsított kihallgatásának taktikai sajátosságai alapvetően megegyeznek a tanú kihallgatása módszereivel.

Itt is jelentős szerepe van a kihallgatás előtti felkészülésnek, melynek legfontosabb elemei: a terhelt előéletének büntetési nyilvántartás (és a büncselekmény körülményeitől függően további nyilvántartások, így gépjármű nyilvántartás, cégnyilvántartás, takarnet stb.) alapján történő megismerése, iratok tanulmányozása, a gyanúsítás szövegének és jogi értékelésének pontos, célratörő rögzítése, a fogva tartott terhelt esetén a biztonsági intézkedések végrehajtása.²²³

Fontos már a kihallgatás előtti kommunikáció, mely az előadó és a terhelt közötti, szükségszerűen kialakuló pszichológiai kontaktust megfelelő mederbe terelheti.

Szükséges említést tenni a gyanúsított kihallgatás törvényességéről, ennek keretében pedig azokról a taktikai fogásokról, melyeket a nyomozó hatóságok tagjai általában alkalmaznak. Ezek egyik lehetséges felosztása a következő:

²¹⁹ Komp Bálint János (2015): A gyermekek védelme a büntető igazságszolgáltatásban – különös tekintettel a gyermekbarát igazságszolgáltatás nemzetközi és hazai eredményeire- Doktori Műhelytanulmányok.

Forrás: <http://dfkonline.sze.hu/images/egyedi/doktori/doktorimuhelytanulmanyok2015/komp.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²²⁰ 1998. évi XIX törvény 207. § (4)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800019.TV×hift=20170419&txrefere=A0300023.BM> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²²¹ 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 22. § (2)

Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+\(VI.+24.\)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+(VI.+24.)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT) (A letöltés ideje: 2023.07.28.)

²²² Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 36. o.

²²³ Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 40. o.

Nyilvánvalóan törvénytelen kihallgatási módszerek:

- erőszak alkalmazása;
- pszichikai kényszer alkalmazása, ordítózás;
- „igazságszérumok” alkalmazása;
- nem létező, (koholt) terhelő bizonyítékokra hivatkozás;
- rávezető, befolyásoló kérdések alkalmazása;
- felelőtlen ígéretés.

A törvényesség határát súroló módszerek:

- barátságtalan, goromba, durva magatartás;
- túlzott mértékű barátkozás („bratyizás”);
- „jó rendőr-rossz rendőr”-taktika;

Törvényes módszerek a gyanúsított kihallgatásában:

- ún. vádalku;
- utalás a gyanúsított érdekeire;
- terhelő bizonyíték feltárása;
- a tagadásba vetett hit aláaknázása;
- a vallomásban/vallomásokban keletkező ellentmondások kimutatása, hangsúlyozása;
- erkölcsi mentesség, pszichológiai magyarázatok ajánlása;
- a kihallgató hozzáértésének hangsúlyozása;
- hivatkozás a gyanúsított lelkiismeretére;
- a tett tényeinek vagy természetének lekicsinylése;
- a tett tényeinek vagy természetének eltúlzása;
- a bűnösség látható jeleire hivatkozás;
- taktikai blöff.²²⁴

2. Határrendészeti szolgálati ág

2.1. Határrendészeti szolgálat Schengen külső határán

A határrendészet 2008. január 1-je óta a Rendőrség önálló szolgálati ága. A schengeni külső határon a határrendészeti kirendeltségek ellátják a határőrizettel, a határforgalom ellenőrzésével, az államhatár rendjével kapcsolatos feladatokat, illetve végrehajtják a Rendőrség hatáskörébe tartozó idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat is.

Horvátország 2023. január 1-jei schengeni térséghez történő csatlakozását²²⁵ követően a több mint 2200 km-es államhatárunkból mára mintegy 760 km minősül schengeni külső határnak, amelynek ellenőrzése kiemelt feladat, hiszen Magyarország továbbra sem célországként, hanem tranzitországgként

²²⁴ Ibolya: i.m. 45-46. o.

²²⁵ A Tanács (EU) 2022/2451 határozata (2022. december 8.) a schengeni vívmányok rendelkezéseinek a Horvát Köztársaság általi teljeskörű alkalmazásáról.

Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D2451> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

érintett az illegális migrációban, ezért a Rendőrség határrendészeti és illegális migrációkezelési tevékenysége kiemelt jelentőségű az egész schengeni térség biztonságáért.

Az alapfeladatok végrehajtását az elmúlt években meghatározta a déli határszakaszra nehezedő illegális migrációs válság, a koronavírus világjárvány és a szomszéd ország területén zajló katonai konfliktus. Határátkelőhelyeink jelentős személy- és teherforgalmat bonyolítanak le, amit minden évben tovább terhel a kiemelt forgalmi időszakokban a jelentős turisztikai és vendégmunkás-forgalom.

A határellenőrzés rendszere a schengeni külső határon végzett feladatok mellett kiegészül az ország mélységi területén és a belső határok mentén végrehajtott kompenzációs intézkedésekkel. A határrendészeti tevékenység végrehajtására a hazai jogszabályok mellett az uniós jog és az egységes schengeni standardok vonatkoznak, ezért a tevékenység értékelésében, valamint megítélésében a hazai ellenőrzési és értékelési fórumrendszer mellett az időszakonként visszatérő schengeni értékelések kiemelkedő szerepet játszanak.

A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése rendkívüli intézkedések bevezetését és alkalmazását igényli, amelyek során a pályakezdő tisztek a tanultaktól eltérő szabályokkal, eljárási rendekkel szembesülhetnek. Ezen helyzetekre azonban nemcsak azon pályakezdőknek kell felkészülniük, akik határrendészeti szolgálati ágnál kezdik el pályafutásukat, éppen ezért az ilyen helyzetek kezeléséhez szükséges alapvető ismereteket külön cím tárgyalja.

2.2. Az illetékességi terület megismerése, időszakos bejárása, a határjelek, határnyiladék ellenőrzése

A határőrizet alapja az illetékességi terület megfelelő ismerete, ezért a pályakezdő tisztekkel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy azt az államhatár mentén és a mélységi területeken egyaránt évszakonként rendszeresen bejárják. Az államhatár vonalától számított 3-5 km-es területet gyalogosan kell bejárni, míg a mélységi területeket járművel ajánlott. A területbejárás során meg kell ismerni a határszakasz jellemzőit, a határvonal húzódásának irányát, a csatlakozási pontokat, a határjeleket, a természetes és a mesterséges tereptárgyakat, a járőrkörzetek és a szektorok határait, a tájékoztató pontokat.

Az illetékességi terület megismerése a települések elhelyezkedésének és szerkezetének, másrészt a lakott területen kívüli terület feltérképezését jelenti. Ennek alapján külön meg kell ismerni és be kell járni az alábbi helyszíneket:

- településre be- és kivezető utak;
- forgalmas csomópontok;
- autóbusszmegállók;
- vasútállomások;
- külföldiek gyülekezésére alkalmas helyek (éttermek, szállodák, benzinkutak);
- közúti és vasúti hidak, kikötők;
- az államhatár vonalával párhuzamos és arra merőleges utak;
- uralgó pontok (szintben kiemelkedő magaslát, amely lehetőséget biztosít a környező terepszakaszok vizuális áttekintésére);
- erdős vagy fedett területek;
- erdőből kivezető utak, ösvények;
- erdész- és turistaházak környéke;
- vízfelületek (folyók, mesterséges és természetes tavak);
- vasútvonalak.

Az illetékességi terület megismerése mellett a határőrizeti feladatok hatékony végrehajtása érdekében kiemelt jelentőségű a szomszédos ország határterületének a megismerése is, amely jelenleg – az ukrán kivételével – valamennyi viszonylatban biztosított. A közös járőrszolgálat végrehajtása, a határesemények kivizsgálása és a különböző szintű határtalálkozók mind-mind elősegíthetik, hogy a fiatal tisztek megismerjék a szomszédos ország határmenti területét, valamint az együttműködő határőrizeti szervek járőrszolgálati rendszerét.

A területbejárás során meg kell győződni arról is, hogy a járőr a kézi vagy a különböző nagy hatótávolságú felderítő eszközökkel (stabil- és mobil hőképfelderítő rendszerek) megerősítve mekkora területet képes belátni az egyes évszakokban, illetve különböző időjárási körülmények között. Fel kell mérni azokat a pontokat is, amelyeket a terep- és növényzeti adottságok miatt figyelőállásokként lehet használni. Ismereteket kell szerezni továbbá arról is, hogy bizonyos időszakokban vannak-e olyan terepszakaszok, amelyek járművel vagy gyalogosan is járhatatlanná válnak.

Az illetékességi terület megismerése során elengedhetetlen azonosítani azokat a helyszíneket, ahol biztonságosan lehet ellenőrző-áteresztő pontokat működtetni és egy-egy államhatárhoz kapcsolódó jogellenes cselekmény bekövetkezését követően az intézkedési tervek alapján zárást végrehajtani.

A határjelek és a határnyiladék ellenőrzését rendszeres időközönként végre kell hajtani. Előbbi célja a határjelek meglétének és állapotának a felmérése, az utóbbi a határnyiladék minőségének és annak ellenőrzése, hogy az államhatárhoz kapcsolódó jogsértő cselekmény (határrendésértés, tiltott határátlépés, árucsempészet stb.) nem következett-e be. A fenti ellenőrzési kötelezettség a szerb viszonylatban kiegészül az ideiglenes biztonsági határzár napi szintű ellenőrzésével.

Jellemzően minden határrendészeti kirendeltség rendelkezik munkatérképpel, amely tartalmazza az illetékességi terület határrendészeti szempontú releváns adatait és vizuálisan elősegíti azok részletes megismerését.

Az illetékességi terület bejárásakor sort kell keríteni arra, hogy azokat a személyeket, szervezeteket is feltérképezzük, akik, vagy amelyek segíteni tudják azokat az információ- és (helyszíni) adatgyűjtési tevékenységet, amelyek az eredményes határőrizet megvalósulásának alapjául szolgálnak. Fókuszálni kell azokra a személyekre, akik tevékenysége vagy normál életvitele folytán jobban kötődnek az államhatárhoz és helyismeretük, tapasztalatuk segítheti a határőrizeti tevékenységet. Ilyen személyek elsősorban az erdészek, vadászok, halászok, gátőrök, természetvédelmi őrök, mezőőrök, határmenti települések polgárőrei, de ide sorolhatók azok az egyéni gazdálkodók, gazdasági társaságok is, akiknek földterülete közvetlenül az államhatár mentén található.

Az illetékességi területen működő határátkelőhelyek alapjaiban határozzák meg a közeli települések életét. Ezzel kapcsolatban ismerni kell különösen a határátkelőhelyekre vonatkozó alap adatokat (nyitvatartási idő, forgalmi jelleg, korlátozások), a határforgalom összetételét, a nagyforgalmú időszakokat, a jellemző jogsértő cselekményeket. Ismerni kell továbbá a határátkelőhelyeken jogszerű tevékenységet folytató hatóságokat és azokat a lehetséges szituációkat, amelyek esetén külön intézkedési tervben foglaltak szerint kell eljárni, intézkedéseket kell foganatosítani, amelynek végsősükség esetén része lehet a határátkelőhely lezárása és a határforgalom más határátkelőhelyre történő terelése is.

A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet esetében az illetékességi terület bejárásakor további feladatok jelentkezhetnek, amelyet a vonatkozó cím alatt tárgyalunk.

2.3. A speciális határrendészeti technikai eszközök ismerete, kezelése, az állomány felkészítése

A pályakezdő tisztektől alapvető elvárás, hogy a felsőfokú képzés során a gyakorlati órák keretében már szemrevételezett és megismert, a határőrizetet, a határforgalom-ellenőrzést és az

idegenrendészeti tevékenységet támogató technikai eszközök alkalmazására vonatkozó előírásokat részletesen megismerjék, azokat következetesen betartsák és betartassák, az alkalmazásukkal kapcsolatosan tapasztalatokat szerezzenek és képesek legyenek a végrehajtó állomány folyamatos képzésének végrehajtására. Több olyan eszköz is rendszerben van (pl.: mobil hőképfelderítő rendszer), amelyek alkalmazása során nagy jelentősége van a több éves gyakorlati tapasztalatnak.

Az elmúlt évek folyamatos fejlesztésének köszönhetően a határrendészeti tevékenységet korszerű jármű- és eszközpark támogatja, amelyek értéke akár a több százmillió forintot is elérheti, ezért kiemelten fontos az állomány folyamatos képzése és a járművek, eszközök előírásoknak megfelelő alkalmazása.

Részletesen ismerni kell az eszközök kiadásának és visszavételének rendjét, a kötelező tárolási és karbantartási utasításokat is. A nem rendeltetésszerű használatból származó károk miatt kártérítési, fegyelmi eljárások kezdeményezésének és lefolytatásának van helye.

Külön meg kell ismerni az európai uniós forrásokból beszerzett eszközök alkalmazásának célhoz kötöttségi szabályait, a célhoz kötöttség megsértésének következményeit, valamint azt, hogy milyen indikátorokat írnak elő az adott eszköz használatához. A határrendészet által használt technikai eszközök csoportosítása:

I. határőrizeti technikai eszközök:

- a) éjjellátó;
- b) kézi hőkamera;
- c) mobil hőképfelderítő rendszer;
- d) stabil hőképfelderítő rendszer;
- e) pilóta nélküli légi jármű (drón);
- f) területvédelmi eszközök (GHI-K4), vadkamerák;
- g) komplex határvédelmi rendszer (optikai érzékelő, rezgésérzékelő huzal, reflektor, hangszóró);
- h) szabotázs elleni intelligens jelzőrendszer.

II. határforgalom-ellenőrzési technikai eszközök:

- a) asztali okmány- és ujjnyomat olvasó;
- b) mobil okmány- és ujjnyomat olvasó;
- c) automatizált határforgalom-ellenőrzési rendszer (ABC kapu)
- d) kézi kutatóeszközök (CO₂-mérő, endoszkóp (merev, hajlékony), szívdobbanásmérő)
- e) járműkutató egységfelszerelés;
- f) okmányvizsgáló berendezések;
- g) okmányvizsgáló eszközök (UV lámpa, kézi nagyító stb.);
- h) schengen-busz;
- i) rakományátvilágító röntgenberendezés.

III. az előállított külföldiekkel kapcsolatos eljárást támogató eszközök:

- a) AFIS munkaállomások;
- b) távtolmácsolást szolgáló állomások.

2.4. A szolgálat szervezésénél, -irányításnál és az ellenőrzésnél kiemelt figyelmet igénylő feladatok

A schengeni térség külső határain szolgálatot teljesítők kiemelten kitétek egyes korrupciós kockázatoknak, vagyis, hogy olyan személyek környékezik meg őket, akik nem rendelkeznek a beutazás

feltételeivel vagy határokon átnyúló jogellenes tevékenységet folytatnak, ezért érdekükben áll, hogy ne kerüljön sor a schengeni előírások szerinti ellenőrzésükre.

Nyilvánvalóan alapvető cél, hogy ezeket a kísérleteket, próbálkozásokat megelőzzük, mivel – amellett, hogy az ilyen cselekmények az EU valamennyi országában bűncselekménynek számítanak – veszélyeztetik a schengeni térség biztonságát, lényegesen csökkentik a szűrőtevékenységek hatékonyságát, a legdrágább határőrizeti technológia mellett is sebezhetővé teszik az államhatárt, a határforgalom-ellenőrzésben jogosulatlan előnyöket biztosítanak, amely a többi utas számára hátrányokkal jár, illetve elősegítik a bűnös összefonódások kialakulását (ember- és árucsempészet, illegális anyagok behozatala).

A tisztii állománynak naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie azon munkaköri kockázati tényezőkről, amelyek rendszeres és kellő tartalmú ellenőrzésével megelőzhető a korrupciós jellegű cselekmények, illetve bekövetkezési valószínűségük és hatásuk csökkenthető.

Az általános kockázati tényezők mellett a határrendészeti tevékenység során fellépő, kiemelt kockázati faktorok lehetnek:

- a szolgálat során végrehajtandó feladatoknak a szolgálatba lépés és az eligazítás előtti megismerése (határőrizeti, határforgalom-ellenőrzési);
- a szolgálat során végrehajtandó feladat pontos helyének a szolgálatba lépés és az eligazítás előtti megismerése;
- a soron kívüli határforgalom-ellenőrzés engedélyezési mechanizmusának hiánya, dokumentálatlansága;
- a határforgalom-ellenőrzés díjmentességére vonatkozó utastájékoztató hiánya;
- a határ- és az idegenrendészeti szakrendszeri hozzáférések munkakörhöz igazított protokolljának a hiánya;
- az útlevelezési állomány váratlanszerű pótlási, leváltási képességének hiánya;
- a határforgalom-ellenőrzés követelményszerű, tartalmi elemek szerinti utóellenőrzési képességének a hiánya;
- a határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzés térfigyelő kamerákon keresztüli kontroll lehetőségének hiánya;
- az előállított külföldiek ruházat- és csomagátvizsgálása során előtalált értékek nyomon követhetlensége (pl. kamerák hatókörén kívül történő átvétel vagy lefoglalás), vagy a letétkezelés szabályozatlansága, dokumentálatlansága;
- útlevelezési és a járőrtevékenység rögzítési lehetőségének a hiánya;
- a stabil- és a mobil hőképfelderítő rendszer kezelő tevékenységének „elszigetelt” kontroll lehetősége nélküli végrehajtása;

A tisztii állomány rendőri hivatásának napi teljesítése során ezen kockázati tényezőket folyamatosan szem előtt tartva kell a jogszabályokban és belső normákban meghatározott előírások betartásának és betartatásának érvényt szerezni. A beosztott állományról történő gondoskodás keretében képessé kell válni arra, hogy felismerje azon viselkedésbeli és életvitelbeli „változásokat”, amelyek rámutathatnak arra, hogy a szolgálati feladatok ellátásában jogellenes jelenségek jelenhettek meg. Ezen túlmenően a tisztnek képesnek kell lennie (szolgálati előjáró irányába történő jelentések útján) a fedhetetlen állomány védelmére az említett cselekmények érintettjeivel szemben.

2.5. A határforgalom-ellenőrzést támogató informatikai szaksziszterek alkalmazásának ellenőrzése

A Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer (a továbbiakban: HERR) 2006-2023. év között volt a határforgalom-ellenőrzés (átléptetés) alapvető és nélkülözhetetlen rendszere. A HERR-t az Európai Határregisztrációs Rendszer magyarországi bevezetését lehetővé tevő Nemzeti Határforgalom Ellenőrző és Regisztrációs Rendszer (a továbbiakban: NHERR) váltotta ki. Az NHERR alkalmazásával az asztali munkaállomásokon teljes körűen 2021. december 09-től, a mobil eszközökön 2023. március 08-tól végezhető a Magyarország schengeni külső határain átlépésre jelentkező személyek adattárakban történő ellenőrzése, regisztrálása és a statisztikai adatok gyűjtése.

A HERR webes lekérdező felületén a HERR-ben bedolgozott adatok még az utolsó bedolgozástól számítva 5 évig megtalálhatóak. A HERR webes felületén az ellenőrzési munka összetettebb folyamatot takar. A regisztrációban való visszakeresés alapja az időintervallum meghatározása („é-hhnnó: pp” formátumban). A főbb keresési lehetőségek:

- regisztrált személy keresése (név, szül. idő, okmányszám);
- adott útlevélkezelő és az elkülönített ellenőr által (police\felhasználónév) rögzített adatok megtekintése;
- átkelőhely(ek) kijelölése (választható listából).

A keresés eredményét Excel táblázatba lehet importálni. A listából kattintással további információk nyerhetők. Piros kiemeléssel jelöli a rendszer, ha az okmányolvasó által beolvasott adatokban módosítás történt.

Az NHERR az operátori felület segítségével szintén meg tudja jeleníteni a regisztrált adatokat, azonban további újítások is vannak az alkalmazásban, ilyen például a napló adatok megjelenítése, ami az útlevélkezelői kattintásokat is megmutatja (pl.: hogy a figyelemfelhívó üzenetet az ok gombbal zárta be). Az NHERR határforgalom-ellenőrzést biztosító alrendszerének (HEA) statisztikai felületén akár sávonként is megjeleníthetők az adatok, de van lehetőség azok felhasználók szerinti bontásban történő leválogatásra is. Az NHERR klienseibe több biztonsági elemet építettek azért, hogy a felhasználó figyelmetlenségéből, fáradtságából fakadó hibákat minimalizálni lehessen. Ilyen biztonsági elem például, hogy C vízummal történő határátlépés és annak rendszerben történő kiválasztása esetén kötelező a személy ujjnyomatának ellenőrzése belépő irányban.

Az egységvezetői felület a mobil kliensen is elérhető, így bárhol ellenőrizhetők például az aktív munkaállomások (sávok) az azokon dolgozó felhasználók megjelenítése mellett. Az NHERR megfelelő mélységű ismerete nagyfokú rálátást, felügyeletet és ellenőrzési lehetőséget biztosít az útlevélkezelői munka értékelése során.

A Nemzeti Komplex Okmány-nyilvántartó Rendszer (a továbbiakban NEKOR) alkalmazásának és az azt alkalmazó beosztottak ellenőrzésének alapvető követelménye, hogy a fiatal tiszt rendelkezzen hozzáféréssel, illetve ismerje annak működését. A szolgálati feladatok megkezdésekor kérnie kell a hozzáférést a határrendészeti kirendeltségen, illetve azt meg kell ismernie.

Fontos megismernie a dokumentációkészítés szabályait meghatározó normát²²⁶ is, amely a háttérmunkáinak ellenőrzését szabályozza és az alábbi öt részre osztható:

- a kapcsolódó információ feldolgozása (az eseményleírás lényegre törő legyen, szelektálni kell a lényegtelen információkat);

²²⁶ 25/2010. (OT13.) ORFK utasítás a dokumentációkészítés szabályairól.

Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/25_2010_0.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

- fotók digitalizálásának előírásai (személyiségi jogok betartása, kötelező adatok megadása, technikai előírások biztosítása);
- feldolgozási határidők betartása;
- bizonyító erejű adatok feltöltése;
- a jogosultság felügyelete (ne más jelszavával és kódjával dolgozzanak a beosztottak).

A vízümbirtokos utasok ellenőrzésére szolgál a Vízum Információs Rendszerben (VIS) való kötelező lekérdezés, amely az NHERR-en keresztül közvetlenül elérhető. Ez főszabályként a vízümbélyeg sorszámának és az utas ujjlenyomatának adattári lekérdezéséből áll. Rendszeresen meg kell győződni arról, hogy az útlevélező és az elkülönített ellenőrök helyesen és jól alkalmazzák a lekérdezéseket, ismerik-e a lekérdezés alóli kivételeket, valamint a találatok vagy annak hiánya miatti eljárásokat. Készségszintűnek kell lennie az ujjlenyomat-olvasók alkalmazásának és biztosítani kell az érintett utasok megfelelő tájékoztatását is.

Mivel a határregisztrációs és lekérdező informatikai szakrendszerek alkalmazása a határforgalom ellenőrzésének biztonságosságát és gyorsaságát hivatott szolgálni, a rendszerek leállása súlyos biztonsági deficittel és a határforgalomban kialakuló jelentős várakozásokkal, súlyosabb esetekben annak felfüggesztésével járhat, ezért különösen fontos, hogy a tisztek jól ismerjék az ilyen helyzetekre kialakított részletes eljárási rendet²²⁷. Elengedhetetlen, hogy – szükség esetén informatikus bevonásával – gyorsan felismerjék az informatikai probléma tartós jellegét, tegyék meg a szükséges jelentéseket és tegyenek javaslatot az előírás szerinti alternatív eljárási módokra.

A határforgalom-ellenőrzéssel szemben támasztott követelmény, hogy az legyen biztonságos, gyors és kulturált. Ezek a jogos elvárások – figyelemmel különösen az elmúlt évtizedek terrorcselekményeire, a világon végig söprő humánjárványra, az Európát jelenleg is érintő katonai konfliktusra, a soha nem látott mértékű illegális migrációs nyomásra, az elmúlt évtizedben növekvő határforgalmi adatokra, a határforgalom-ellenőrzés tartalmát szigorító intézkedésekre – nagy kihívás elé állítják a határrendészeti szolgálati ágat.

A határforgalom-ellenőrzés követelményszintű végrehajtásához a stabilan működő informatikai rendszerek mellett elengedhetetlen a szükséges humán erőforrás és infrastruktúra (áteresztőkapacitás) biztosítása, azok maximális kihasználása (forgalmi sávok nyitása, átminősítése, irányfordítások végrehajtása stb.), amely elsősorban a szolgálatirányító parancsnok felelőssége.

Amennyiben a fent leírt intézkedések nem hozzák az elvárt eredményt és utasvárakoztatás alakul ki, fontos kiemelni, hogy a határforgalom-ellenőrzés tartalmát könnyítő intézkedéseket – célzott ellenőrzés, könnyítés, felmentés – fokozatosan, a szakmai iránymutatásnak megfelelően kell bevezetni.

A határforgalom kezelésének nélkülözhetetlen eleme a megfelelő kommunikáció a jelenlévő utasok, a hazai és a szomszédos országok közreműködő hatóságai, valamint a nyilvánosság irányába. Fontos a tényeken alapuló, egyértelmű, világos és érthető kommunikálása a kialakult helyzetnek.

2.6. A szakmai tevékenységet támogató dokumentumok, segédletek, útmutatók frissítése, az elérhetőségük folyamatos biztosítása, ellenőrzése

A szakmai tevékenységet segítő és támogató dokumentumok, segédletek, útmutatók elérhetősége biztosítja a határforgalom-ellenőrzés előírás szerű végrehajtását. Ezek az anyagok a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati

²²⁷ 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás a Határforgalom-ellenőrzési szabályzatról 138-144. pontjai.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0024.ORF&txtreferer> (A letöltés ideje: 2023.17.15.)

kézikönyvének²²⁸ mellékletei, a vízumkérelmek feldolgozásáról és a kiadott vízumok módosításáról szóló kézikönyv²²⁹ mellékletei, a szakirányító szervek által készített és kiadott útmutatók, elemzések, értékelések és a saját hatáskörben készített háttéranyagok.

Kiemelten fontos, hogy a szakmai tevékenység fent leírt módon történő támogatása folyamatos legyen, a dokumentumok naprakészen rendelkezésre álljanak, amelyeknek a frissítését központi, területi és helyi szinten egyaránt rendszeresen végre kell hajtani.

Az ellenőrzések során meg kell győződni arról, hogy a végrehajtó állomány a fent részletezett szakmai dokumentumokat eléri, a tartalmát ismeri és megfelelően alkalmazza.

A helyzetudatosság érdekében ismerni kell továbbá az országos, a vármegyei és a helyi szinten az elemző-értékelő munkát, valamint azok termékeit. Biztosítani kell, hogy a kockázatelemzések elérhetőek legyenek az állomány számára és meg legyen határozva számukra, hogy annak alapján milyen feladatra kell fókuszálni.

Az állomány szakmai felkészítésének részét kell, hogy képezze a különböző esettanulmányok feldolgozása és azok alapján a megfelelő következtetések levonása, valamint beépítése a feladatvégrehajtásba.

A hazai események alakulása mellett kiemelt figyelemmel kell kísérni az országhatáron kívül történt eseményeket és folyamatokat, amelyekhez a Frontex, az Európai Unió, az összekötő tisztek, a külföldre vezényelt magyar rendőri kontingensek, a szomszédos országok által kiadott elemzések és riasztások nyújthatnak segítséget, valamint fel kell készülni arra, hogy ezeknek milyen hatásai jelenhetnek meg az államhatáron.

2.7. Az együttműködési feladatok végrehajtása a szomszédos ország határrendészeti szervével

Az együttműködés személyek közreműködésével valósul meg, ezért annak alapja, hogy az abba bevont személy kapcsolatrendszere kialakuljon, amelyért a vezető felel. A beosztásba újonnan kinevezett személyt éppen ezért be kell mutatni az együttműködésre kötelezett szervek, szervezetek vezetőinek, képviselőinek, illetve meg kell határozni azokat az együttműködésből fakadó részfeladatokat, amelyeket az új személy fog ellátni. Az új személynek részt kell vennie az együttműködés során megtartott megbeszéléseken, helyszíni bejárásokon, szemléken.

Kezdetben csak felügyelet – vagy utólagos kontroll – mellett bízható meg a beosztott az együttműködést érintő önálló döntés meghozatalával, azonban idővel egyre több önállóságot kell számára biztosítani. Az együttműködés végrehajtása érdekében a beosztottnak ismernie kell a területen található szerveket, szervezeteket, azok tevékenységét, felelősségi körét. Ismernie kell a határátkelőhely rendjében foglaltakat, és át kell tanulmányoznia a már megkötött együttműködési rendet szabályozó iratokat.

A szomszédos ország határrendészeti szervével való együttműködés kiemelt jelentőségű. A határőrizet vonatkozásában az együttműködés jellemzően a közös járőrszolgálatok végrehajtására, az államhatárral összefüggő jogellenes cselekményekkel kapcsolatos információk átadására és a bekövetkezett események közös kivizsgálásra korlátozódik.

²²⁸ C(2022) 7591 final a Bizottság ajánlása (2022.10.28.) a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati kézikönyve (Schengeni kézikönyv)” létrehozásáról, valamint a C(2019) 7131 final bizottsági ajánlás felváltásáról.

²²⁹ C(2020) 395 final a Bizottság végrehajtási határozata (2020.01.28.) a C(2010) 1620 végleges határozatnak a vízumkérelmek feldolgozásáról és a kiadott vízumok módosításáról szóló kézikönyv (Úniós Vízumkódex kézikönyv I.) felváltása tekintetében való módosításáról

A határforgalom-ellenőrzés tekintetében a határforgalom folyamatos áramlásának biztosítása élvez prioritást, amely esetében elengedhetetlen a szomszédos ország határrendészeti szervével történő operatív együttműködés.

A nemzetközi együttműködés egyik alapeleme a viszonylatban hatályos sajátos nemzetközi szerződések pontos ismerete. Ezek a következők: a határforgalmi szerződés, az államhatár megjelölésével, felújításával és karbantartásával kapcsolatos szerződés, valamint – ha van ilyen – a határrendi kérdésekben való együttműködés szabályait rendező szerződés. Célszerű tanulmányozni az együttműködés különböző kérdéseivel kapcsolatosan készített ügyiratokat, jegyzőkönyveket is.

2.8. Határesemények bekövetkezésekor teendő intézkedések, megtörtént események kivizsgálása

A kivizsgálások végrehajtása és a jelentések elkészítése során a kriminalisztika 7 alapkérdésére (mi, hol, mikor, hogyan történt, ki, kivel, miért) kell keresni a választ. Az egyes események, mulasztások, tevékenységek (intézkedések) és a velük szemben tett állampolgári panaszok kivizsgálásakor a hatályos jogszabályokat és belső rendelkezéseket, valamint azok érvényesülését kell vizsgálni. Normasértés esetén a konkrét személyi felelősséget büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás keretében kell megállapítani.

A kivizsgálás folyamatában az ügy szempontjából releváns körülményeket teljes körűen kell vizsgálni, a bizonyítási eszközöket (okiratok, jelentések vagy elektronikusan rögzített adatok, mint például fényképek, kamerafelvételek, számítógépes adattárakban rögzített adatok) meg kell szerezni és megvizsgálni, a tanúkat fel kell kutatni, meg kell hallgatni.

A kivizsgálás során a fentiekén túl – különösen a rendőri intézkedésekkel szembeni panaszok és mulasztások esetén – vizsgálni kell, hogy az intézkedőnek biztosítva voltak-e a feladatellátásához a körülmények, megfelelő eligazítást és felkészítést kapott-e a feladatra, továbbá milyenek voltak az egyéb fontos befolyásoló tényezők (pl. a határátkelőhely megvilágítása, időjárás, napszak, egyéni képességek, technikai eszköz működőképessége stb.).

Egyes ügykörökre, esetekre jogszabály vagy belső rendelkezés előírhat speciális kivizsgálási szabályokat. A határrendsértések és a határrenddel összefüggő egyéb események kivizsgálásnak végrehajtását nemzetközi szerződések is szabályozzák. A rendőri intézkedések elleni panaszokkal kapcsolatosan útmutatást a tárgyban hatályos norma²³⁰ ad. Határrendészeti területen előforduló kivizsgálások okai lehetnek különösen:

- határrendi esetek (áttévedés, állatátkóborlás, vízi jármű átsodródása);
- határrendsértések (területsértés, légtérsértés, átkényszerítés, átlövés, határjelrongálás, határőrizeti berendezés rongálása, átható robbanás, tűzátterjedés, tárgy átdobása, átvilágítás, átbeszélés, átfényképezés);
- mulasztások a határforgalom-ellenőrzésben (jogtalan beléptetés, kezelésmulasztás, hibás kezelés, közokirat-hamisítás felfedésének elmulasztása);
- a határrendészeti kirendeltségre előállított személy vagy visszairányításra váró személy jogosulatlan eltávozása;
- előállított külföldiekkel való bánásmód;
- egyéb, szolgálattal összefüggő mulasztások.

²³⁰ 51/2013. (XII. 16.) ORFK utasítás a panaszok és bejelentések egységes kezeléséről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0051.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A jogszabályokban, belső rendelkezésekben meg nem határozott esetekben az állományilletékes parancsnok gondoskodik az esetek kivizsgálásáról, szükség szerint erre bizottságot hoz létre. A kivizsgálás során célszerű az adott szervezeti elem illetékességi területén történt hasonló eseteket is áttanulmányozni, mert azok módszereket, útmutatást adhatnak a vizsgálat lefolytatásához.

A kivizsgálásról készített jelentésben a fent leírtakra is figyelemmel a történeti tényállást, a megállapításokat, a következtetéseket és a javaslatokat kell szerepeltetni. Egy-egy kiemelkedő eseményről az állomány körében történő későbbi feldolgozás, illetve képzésük végrehajtásának céljából a személyes adatok mellőzésével esettanulmányt célszerű készíteni.

2.9. Elfogott személyekkel kapcsolatos vizsgálati munka

Az intézkedés alá vont személy tekintetében elsődlegesen azt kell tisztázni, hogy a magyarországi tartózkodásának jogszerűségét és személyazonosságát hitel érdemlően tudja-e igazolni. Ennek érdekében a külföldinél található valamennyi iratot, okmányt vizsgálat alá kell vonni. Az eljárás során mielőbb biztosítani kell a külföldi által beszélt és értett nyelven történő kommunikációt, jogaira és kötelezettségeikre való felhívást. A különleges bánásmódot igénylő személyek (kísérő nélküli kiskorú, vagy olyan kiszolgáltatott személy különösen a kiskorú, az idős, a fogyatékkal élő személy, a várandós nő, a kiskorú gyermeket egyedül nevelő szülő, valamint a kínzást, nemi erőszakot vagy a pszichikai, fizikai vagy szexuális erőszak más súlyos formáját elszenvedett személy) sajátos szükségletekkel rendelkeznek, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a speciális szükségletek kielégítésére.

Az előállítással a személyi szabadság csak a szükséges ideig korlátozható.²³¹ Családok előállításakor ezt a szabályt fokozottan kell érvényesíteni, amennyiben több előállítás van folyamatban, a családok ügyintézésének elsőbbséget kell élveznie azért, hogy a személyi szabadság korlátozása mielőbb véget érjen, vagy a családok mielőbb a részükre kijelölt tartózkodási helyre, őrzött szállásra érjenek.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a személyi szabadság korlátozása során elkövethető jogsértésekre, (pl. törvényes időtartam túllépése, az előállítottakkal való jogszerűtlen vagy szakszerűtlen bánásmód, az előállítottakat megillető jogosultságok megsértése stb.) és meg kell tennie a jogsértés megszüntetésére a szükséges intézkedéseket.

Az előállítás alapesetben 8 órára rendelhető el, amelyet egy alkalommal, 4 órával meg lehet hosszabbítani. Ha ez alatt a 12 óra alatt nem lehet a személyazonosságot megállapítani, akkor további 12 órára a személy idegenrendészeti eljárásban visszatartható. Ha az előállítás és a visszatartás 24 órája alatt a személyazonosságot nem lehet megállapítani, akkor a személlyel szemben a hatáskörrel rendelkező hatóság idegenrendészeti eljárásban őrizetet rendelhet el. Amennyiben az előállítás alatt álló személyek kivételesen nagy száma súlyos terhet ró az idegenrendészeti előállítást fogadó szerv kapacitásaira, a visszatartás intézkedést az idegenrendészeti hatóság 12 helyett legfeljebb 24 óra időtartamra rendelheti el.²³²

Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy ezt az intézkedést csak kivételes esetben és valós indokok alapján lehet elrendelni. Pusztán kényelmi szempontok, rossz szolgálatszervezés nem alapozhatja meg a hosszabb visszatartási idő elrendelését.

Fontos, hogy az előállítás és visszatartás intézkedések során biztosított legyen az érintett panaszhoz való joga.

²³¹ Rtv. 33. § (3) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²³² A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § (5)-(7) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Ha az előállított személy személyazonossága ismert, de jogszerűtlenül tartózkodik Magyarországon, illetve schengeni területen, akkor az idegenrendészeti eljárás lefolytatása érdekében át kell adni az illetékes idegenrendészeti hatóságnak, amely lehet az OIF vagy a Rendőrség.

A pályakezdő tiszteknek ismerni kell az előállítás teljes folyamatát, valamint az annak során végrehajtandó dokumentálási kötelezettségeket. Ezek az alábbiak:

- személyazonosság megállapítása, hatósági adattárakban történő ellenőrzés;
- ruházat, csomag átvizsgálása;
- személyazonosságot igazoló okmányok (pl. útlevel, személyi igazolvány, születési anyakönyvi kivonat, állampolgárságot igazoló irat) keresése;
- visszafogadási eljárásban történő átadást elősegítő bizonyítékok (szomszédos ország vonatjegye, pénze, hatósága által készített iratok) keresése;
- testi épségre, életre veszélyt jelentő tárgyak, eszközök keresése;
- értékek, vagyontárgyak letétbe helyezése, jegyzőkönyv készítése;
- a szükséges iratok elkészítése a Robotzsaru NEO határrendészeti alrendszerében;
- összefoglaló jelentés az előállításról;
- az előállított tájékoztatása a jogairól, kötelezettségeiről, az előállítás okáról és várható idejéről;
- ha szükséges, orvoskirendelő végzés az életkor meghatározása céljából;
- előzetes egyeztetés az eljáró idegenrendészeti hatósággal a rendelkezésre álló információk alapján;
- az eljáró idegenrendészeti hatósághoz vagy az ideiglenes biztonsági határzárhoz való szállítás, kísérés;
- ha az előállított személy menekültkérelmet nyújt be az előállítás időszakában, a rendőrség a külföldit a határátlépés helye szerinti szomszédos országban található magyar külképviseletre irányítja.

2.10. Visszafogadási egyezmények alkalmazásával kapcsolatos munka

Az Európai Unió a kiutasítás hatékonyabb végrehajtása érdekében harmadik országokkal visszafogadási megállapodásokat köthet. Visszafogadási egyezmények alkalmazása során személyazonosság megállapítása, személyek átadása, átvétele és hatósági átszállítása történik az egyezményekben kijelölt határátkelőhelyeken az illetékes kirendeltség/rendőrkapitányság közreműködésével. A visszafogadási egyezményekben meghatározottak alapján egyszerűsített/gyorsított vagy rendes eljárást lehet lefolytatni, amely függ az elfogás helyétől, körülményeitől és a rendelkezésre álló bizonyítékoktól. Visszafogadási egyezmény szerinti átadás és átvétel kezdeményezésére és hatósági döntés végrehajtására a Rendőrség csak területi és központi szinten rendelkezik hatáskörrel, a rendőrkapitányság/kirendeltség csak közreműködik a határátkelőhelyeken a személyek átadásában és átvételében.

a) Személyazonosság megállapítása

Az idegenrendészeti hatóság a visszafogadási egyezményekben meghatározott módon és feltételekkel kapcsolatba lép a külföldi személy származási országával vagy Magyarországon akkreditált külképviseletével a rendelkezésre álló bizonyítékok, információk alapján a személyazonosság megállapítása érdekében.

b) Átadás

A visszafogadási egyezmények alapján – attól függően, hogy egyszerűsített/gyorsított vagy rendes eljárást kell alkalmazni – a Rendőrség vármegyei vagy központi idegenrendészeti szerve visszafogadási kérelmet nyújt be az érintett ország részére.

Ha a megkeresett állam elismeri visszafogadási kötelezettségét, akkor az egyezményben kijelölt határátkelőhelyen az előzetesen megjelölt időpontban kerül sor a személyek átadására. A személyek átadásának helyéről és idejéről az átadásban közreműködő kirendeltséget/rendőrkapitányságot a Rendőrség vármegyei idegenrendészeti szerve előzetesen tájékoztatja.

c) Átvétel

A személyek visszafogadási egyezmény alapján való átvételének engedélyezése szintén egyszerűsített/gyorsított vagy rendes eljárás végrehajtása során történik. Ha az illetékes rendőrségi szerv engedélyezi az átvételt, erről tájékoztatja az átvételben közreműködő – határátkelőhely illetékessége szerinti – kirendeltséget/rendőrkapitányságot.

d) Hatósági átszállítás

Ha egy olyan ország, amely nem szomszédos azzal az országgal, ahova a hatóság az elfogott és kiutasított személyt ki akarja utaztatni, akkor visszafogadási egyezmény alapján kérheti egy harmadik állam közreműködését, hogy a területén a külföldi hatósági felügyelet mellett keresztül utazzon a megfelelő államba (pl. Ausztria Magyarország területén keresztül szállíttatja haza a területéről kiutasított szerb, román, illetve ukrán állampolgárokat).

A visszafogadási egyezmények rendelkezései alapján Magyarország területén történő hatósági átszállítást az OIF engedélyezi. Az OIF az engedélyezésről tájékoztatja a Rendőrség központi idegenrendészeti szervét, amely a vármegyei rendőr-főkapitányságon keresztül tájékoztatja az átadásban közreműködő kirendeltséget/rendőrkapitányságot.

2.11. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetése esetén valamennyi szolgálati ág tisztjei által elsajátítandó ismeretek

Az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 16. §-a a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) módosítása révén, az ott meghatározott feltételekkel lehetővé teszi tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet elrendelését.

A Met. tartalmazza a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet fogalmát²³³ vagyis azokat a szempontokat, amelyek meghatározzák, hogy mikortól beszélhetünk tömeges bevándorlásról. Elrendelését az országos rendőrfőkapitány és a menekültügyi hatóság vezetője kezdeményezheti, és ez alapján a Kormány dönt. A válsághelyzet feltételeinek fennállását Magyarországra irányuló illegális migrációval összefüggésben felmerülő hazai információk mellett a környező régiókban esetlegesen bekövetkezett olyan jelenségek, események, megtett intézkedések határozzák meg, amelyek miatt

²³³ A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700080.tv>
(A letöltés ideje: 2023.07.15.)

megalapozottan tartani lehet az érkező illegális migránsok számának hirtelen vagy nagyon rövid időn belül történő jelentős növekedésétől.

Fontos kiemelni, hogy az egyes szolgálati ágaknál, szolgálatoknál és szakszolgálatoknál állományban lévők a megszokott, napi feladataiktól eltérő feladatok ellátására kaphatnak parancsot, folyamatosan fel kell készülniük rövidebb-hosszabb átrendelésre más szervezeti egységekhez, készenlét elrendelésére, a szabadságok, szabadnapok, pihenőnapok, szabadidő bizonyos szintű korlátozására, képzések, továbbképzések felfüggesztésére, feszített tempójú, adott esetben a napi rutinnál sokkal intenzívebb folyamatos feladatellátásra. A migráció kezelésében alaphelyzetben elsődlegesen érintett határrendészeti állomány esetében is felkészülést igényel a határrendészeti fejezetben tárgyalt napi rutintól és megszokott, jól begyakorolt eljárási rendektől való eltérés.

A leterheltségre tekintettel rendkívüli figyelmet kell fordítani az állomány megfelelő időben történő váltására, a megfelelő mennyiségű pihenőidő biztosítására, a kimerültség és fásultság jeleinek jelentkezése esetén megfelelő szakemberek bevonására.

Mindezek alapján a szokásosnál is kiemelkedőbb szerepe van az eligazításoknak, a célirányos felkészítő oktatásoknak.

Fel kell készülni az alaphelyzettől eltérő működési és eljárási rendre. Így a korábbi együttműködés és egyeztetések helyett/mellett alapvetően közös szolgálatellátásra a társhatóságokkal, illetve arra is, hogy adott esetben a társhatóság állománya a Rendőrség irányítása alá kerülhet.

A törvényi keretek között egyszerűsödhetnek vagy változhatnak az elfogott külföldiekkel szembeni eljárási rendek, súlyosbodhat az egyes jogellenes cselekmények megítélése, szigorodhat a bizonyítékok rögzítésének rendje, a már meglévők mellett új létesítmények kijelölésére kerülhet sor az idegenrendészeti és vizsgálati eljárások lefolytatására, a migránsok előállítására vagy elhelyezésére. Ideiglenes szervezeti elemek jöhetnek létre (pl. operatív törzs, határrendészeti igazgatóság stb.), amely a korábbi utasítások rendjét és láncolatát felülírhatják, új jelentési kötelezettségeket írhatnak elő.

2.12. Lebetséges intézkedések megismerése és alkalmazása

A tiszteknek a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzettel kapcsolatban különösen az alábbi, az elrendelést követően fennálló feltételekkel és előírásokkal kell tisztában lennie:

- az állományt érintő korlátozó, szigorító intézkedések bevezetése és azok dokumentálása, végrehajtása, ellenőrzése;
- az állománynak a válsághelyzetre tekintettel járó járandóságok (juttatások, ellátmányok);
- az átrendelt erők száma és összetétele, feladatai, szolgálatszervezése, a részükre biztosítandó ellátások (étkezés, szállás, ruházat mosatás);
- az átrendelt erők rendelkezésére álló technikai eszközök típusai és száma;
- az átrendelés és vezénylés időtartama alatt a szolgálatteljesítési idő, a túlszolgálat, a készenlét és a pihenőidő pontos meghatározása és nyilvántartása, a küldő szerv/szervezeti elem tájékoztatása;
- a feladat ellátásába bevont magyar társhatóságok, külföldi rendőrök állományának feladatai, hatásköre és intézkedési jogköre, a Rendőrséggel való összehangolt vagy közös szolgálat megvalósításának rendje;
- az országos és regionális operatív törzsek ügyrendje, a részükre kötelezően szolgáltatandó adatok, jelentési kötelezettségek, a törzs által biztosított logisztikai és egyeztetési támogatások;
- az alapvető higiénés és egészségügyi előírások betartása, védőfelszerelések megléte;
- a migránsok elhelyezésére kijelölt objektumok listája, a határtól való távolsága, a szállítási idők, az őrzési, kísérési követelmények teljesíthetősége és feltételei;

- élelem beszerzésének belső és külső lehetőségei, az ellátások rendje;
- a technikai eszközök hadrafoghatósága, javíttatása, a pótlás és igénylés rendje;
- új eljárási rendek bevezetése az elfogást követően (kötelezően végrehajtandó eljárási cselekmények, elhagyható elemek és a gyorsítást szolgáló intézkedések, a határon lefolytatott eljárás, a tiltott határátlépések jogi minősítése és az ennek megfelelő eljárásokra irányuló intézkedések stb.);
- részleges határzár elrendelése, határátkelőhely működésének felfüggesztése esetén teendő intézkedések, (utastájékoztató, forgalomelterelés, az alternatív határátkelőhelyek megerősítése stb.);
- sajtóval való kapcsolattartás rendje;
- a migránsokkal kapcsolatos rendkívüli események kezelésének, jelentésének rendje;
- a civil szervezetekkel való együttműködés lehetőségei, a bevont civil szervezetek jogai és kötelességei;
- a helyi lakossággal való kapcsolattartás rendje;
- a szomszédos országokkal való együttműködés esetleges új rendje, a velük való megállapodások tartalma és végrehajtásának rendje.

2.13. Menekültkérelem benyújtása tömeges bevándorlás okozta válság idején

Annak a külföldi személynek, aki nem jogszerűen érkezett Magyarországra, a menedékjog iránti kérelemre vonatkozó szándéknyilatkozat benyújtására kizárólag meghatározott diplomácia képviselőtől van lehetősége (Kijev vagy Belgrád).²³⁴ Amennyiben tehát a kényszerintézkedés hatálya alatt álló külföldi (melybe az őrizet mellett az előállítás is beleértendő) személy úgy nyilatkozik, hogy szándéknyilatkozatot vagy menekültkérelmet kíván benyújtani és a külföldi nem jogszerűen érkezett Magyarországra, úgy a hatóságnak – a két feltétel teljesülése esetén – jogszabályi kötelessége a személyt az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény kapuján átkísérnie.²³⁵

Magyarországon jogellenesen tartózkodó kísérő nélküli kiskorú vonatkozásában a magyar Rendőrségnek mindent meg kell tenni a gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítése érdekében, ezért a kísérő nélküli kiskorú személy az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény kapuján nem kísérhető át. A pályakezdő tiszteknek kiemelt figyelmet kell fordítani a kísérő nélkül érkező kiskorúak felismerésére és a velük kapcsolatos speciális eljárásrend elsajátítására. A menekültkérelmező kísérő nélküli kiskorúak gyermekvédelmi intézetben kerülnek elhelyezésre az eljárás során, ezért szükséges ismerni a területileg illetékes kormányhivatal gyámhivatalában a felelős hatósági személyt a gyors elérhetőség és hatósági kirendelés érdekében.

2.14. Az ideiglenes biztonsági határzár

Az illegális migrációval szembeni hatékony fellépés érdekében az elmúlt években a déli schengeni külső határszakaszon teljes egészében kiépült a határbiztonsági infrastruktúra, amely az államhatár mentén telepített fizikai határvédelmi elemek (gyorstelepítésű drótkadály, ideiglenes biztonsági határzár

²³⁴ A menedékjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet 1. §. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2020-292-20-22.1> (A letöltés ideje:2023.07.15.)

²³⁵ A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 271. § (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000058.tv> (A letöltés ideje:2023.07.15.)

első és második vonala, magasfigyelő, manőverút), valamint annak megerősítését és támogatását biztosító technikai rendszerek (komplex határvédelmi rendszer, szabotázs elleni intelligens jelzőrendszer, határrendészeti távfelügyeleti irányítóközpont, stabil hőkamerarendszer, mobil hőkamerás gépjármű) alkalmazásának egysége²³⁶.

A déli határszakaszon a határőrizeti rendszer alapja a határbiztonsági infrastruktúra, ezért a műszaki és technikai határzár sértetlenségét folyamatosan ellenőrizni, az azon fellelhető rongálások kivizsgálására, valamint azok javítására, pótlására haladéktalanul intézkedni kell.

Mivel a határzár megrongálása bűncselekmény, ezért a rongálás tényének felfedését követően az eljárás rendjében a bűncselekményekkel kapcsolatos eljárási szabályokat kell követni.

A határőrizeti rendszer első vonalában a határzárnál történő szolgálatellátás alapvető feltétele, hogy a járőr munkavédelmi oktatásban részesüljön. Ennek oka a szabotázs elleni intelligens jelzőrendszer, amely elektromos feszültség alatt működik.

A határzár szomszédos ország felé eső oldala és az államhatár vonala közötti része még magyar terület. Az itt megjelenő migránsok átjutásának megakadályozásán túl csak akkor van intézkedési kötelezettség, ha a személy élete, testi épsége veszélyben van.

A határzár önmagában nem jelenti a jogsértő cselekmények megszűnését, ezért a folyamatos járőrszolgálat és határőrizeti felderítő technikai eszközök rendszerben történő alkalmazása továbbra is elengedhetetlen, amelynek célja az illegális határátlépések megakadályozása.

2.15. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésébe bevonható erők

A rendőrség rendészeti feladatkörében eljárva őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.

A feladat végrehajtásban részt vesz a Rendőrség teljes hivatásos, valamint 2023 szeptemberétől a szerződéses határvadász állománya, akik – az elővezetés, intézkedés a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett foglalkozástól engedély nélkül távolmaradó, vagy onnan engedély nélkül eltávozó 14. életévét be nem töltött tanulóval szemben, közbiztonsági őrizet, intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen, közlekedésrendészeti intézkedés egyes esetei, személyvédelmi és létesítménybiztosítási intézkedés, a személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcsolatos intézkedés, rejtett ellenőrzés elrendelése intézkedések kivételével²³⁷ – valamennyi rendőri intézkedést foganatosíthatják, kényszerítő eszközt alkalmazhatnak.

A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben – amennyiben az szükséges – a honvédség a Rendőrség tevékenységét segíti, melynek során a katona bizonyos, a rendőrök számára biztosított jogköröket gyakorolhat²³⁸:

- igazoltathat;
- dolgot helyszínen elvehet;
- fokozott ellenőrzést, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajthat végre;
- felvilágosítást kérhet;
- elfoghat, előállíthat;

²³⁶ 36/2018. (VI. 27.) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására 3. pont c) alpont. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-36-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²³⁷ Rtv. 6/B. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²³⁸ Rtv. 29-33. §, 35-35/B. §, 37. § a), c) és e) pont, 42-43. §, valamint a jogszabályban meghatározott feladatának ellátása során a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

- idegenrendészeti intézkedést foganatosíthat;
- járványügyi intézkedéseket hajthat végre;
- biztonsági intézkedést foganatosíthat a törvényi korlátozásoknak megfelelően;
- kép- és hangfelvételt készíthet;
- helyszínt biztosíthat;
- kényszerítő eszközt alkalmazhat;
- a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti.

Az uniós tagállamok felajánlása alapján a tömeges bevándorlás kezelésében is van arra lehetőség, hogy a külföldi rendvédelmi szervek részt vegyenek a magyar államhatárnak, mint schengeni külső határnak az őrizetében, illetve az illegális migránsokkal kapcsolatos intézkedésekben és eljárásokban, valamint a közrend, közbiztonság fenntartásában.

A határrendészeti célú támogató részvétel megvalósulhat magyar kérésre a Frontex keretében, annak szervezésében és koordinálásában (Frontex művelet), illetve két vagy többoldalú, az uniós jogra²³⁹ alapozott végrehajtási vagy együttműködési megállapodások alapján.

A más tagállamból érkező rendőri állomány intézkedési jogköre, hely és helyzetismerete korlátozott, ezért részükre részletre kiterjedő eligazítást kell tartani. Nyilvánvalóan ennek megtartása nem lehet a pályakezdő tisztek feladata, de részvételük az ilyen eligazításokon kiemelkedő fontosságú. Az eligazításnak ki kell terjednie az alábbiakra:

- a hely és helyzet ismertetésére,
- az általuk ellátandó feladatokra és azzal kapcsolatos információkra (műveletirányítók, kijelölt járőrvezetők, logisztika stb.),
- a Rendőrség és azon belül az érintett szervezeti elemek alapvető működési szabályaira,
- az intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásának feltételeire,
- a jelentések rendjére,
- a részükre biztosítandó ellátásokra és az igénybevétel módjára,
- a fegyelmi és büntetőjogi felelősségre.

A Magyarország területén folytatott közös műveletet a magyar Rendőrség irányítja. A külföldi rendőr a közös művelet során a magyar rendőr utasításait köteles betartani. A törvény a közös műveletben résztvevő külföldi rendőr részére ugyanazt a védelmet és segítségnyújtást biztosítja, mint a magyar rendőrnek²⁴⁰. A külföldi rendőrök jogkörei:

- egyenruháját viselheti, a számára rendszeresített lőfegyvert és az ahhoz tartozó lőszert, valamint egyéb felszerelési tárgyait magánál tarthatja,
- testi kényszert, bilincset, illetve rendőrbotot alkalmazhat,
- szolgálati fegyverét kizárólag jogos védelmi helyzetben, illetve végszükségben használhatja,
- az ország területén jogellenesen tartózkodó személyt elfoghatja, köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul a magyar rendőrnek átadni.²⁴¹

²³⁹ A Tanács 2008/615/IB határozata a különösen a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről 17. cikke

²⁴⁰ Rtv. 46/D. §, 54 § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁴¹ Rtv. 62/A. §, 62. B § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

2.16. Intézkedések a belső határokon

Kiemelt cél, hogy a tömeges bevándorlást továbbra is a schengeni külső határon állítsuk meg, ugyanakkor mivel százszázalékos határőrizet nincs, elengedhetetlen az ország mélységi területén és a schengeni belső határok mentén a kompenzációs intézkedések hatékony végrehajtása. Ezt a tevékenységet a bűnügyi és a rendészeti szervek területi, valamint központi szintű koordinációjával hajtjuk végre.

A tömeges bevándorlás kezelése során gyakran előfordul, hogy a szomszédos országok a schengeni belső határon huzamos időtartamra visszaállítják a határellenőrzést (pl.: Ausztria), illetve a közös járőrszolgálatok fokozott végrehajtását kezdeményezik (pl.: Ausztria, Szlovákia). A szomszédos országok által történő határellenőrzés ideiglenes visszaállítása során a magyar Rendőrségnek elsősorban forgalomirányítási, utastájékoztatósi, a várakozó soroknál rendfenntartási feladatai vannak. Az említett viszonylatokban a szomszédos országok rendőri szerveivel az együttműködés rendkívül jó színvonalú és hatékony, amely elsősorban két és háromoldalú műveletek, valamint a közös járőrszolgálatok magyar területeken történő végrehajtásával valósul meg.

A schengeni belső határok tekintetében az illegális migráció szempontjából a szlovén és a horvát viszonylat jelenleg nem aktív, ugyanakkor a Rendőrség a rendelkezésre álló tervekkel készen áll a határellenőrzés esetleges ideiglenes visszaállítására és ennek keretében a közrend, illetve a közbiztonság fenntartását is célzó kompenzációs intézkedések hatékony végrehajtására. Ennek keretében a kijelölt ellenőrzési pontokon szisztematikus vagy kockázatelemzés alapján kell a járművek és a személyek ellenőrzését végrehajtani, különösen a személyazonosításra, a magyarországi tartózkodás jogszerűségének megállapítására, az ellenőrzésre átadott okmányok érvényességére és eredetiségére, a járművekben megbújt személyek felfedezésére.

3. Igazgatásrendészeti szolgálati ág

3.1. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág feladatai

A rendőrség hatáskörébe tartozó közigazgatási eljárások – elsősorban a kérelemre indulók – nagy része az igazgatásrendészeti szolgálati ág tevékenységi körébe tartozik. Az eljárások során az ügyintézők egyre gyakrabban kizárólag elektronikus úton érintkeznek az ügyfelekkel, de még mindig elég nagy számban jellemző a személyes megjelenés is, mely miatt a szolgálati ág számottevő befolyással bír a rendőrség megítélésére.

Általános szabálysértési hatóságként 2020. március 01-től az általános rendőri szervének, szabálysértési hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el,²⁵⁹ így ezen a szakterületen is jelentősen emelkedett az állampolgárokkal történő kapcsolattartás.

A szakterület munkáját nagyfokú leterheltség jellemzi, mely miatt az utóbbi években előtérbe került az elektronikus ügyintézés minél szélesebb körű alkalmazása.

A feldolgozandó ügyek mennyiségét egyrészt a közterületi aktivitás – szabálysértési feljelentések és a kiszabott, de meg nem fizetett helyszíni bírságok –, másrészt a benyújtott kérelmek száma befolyásolja.

²⁵⁹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (a továbbiakban: Szabs. tv.) 38. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az igazgatásrendészeti szolgálati ág feladatait az Rtv. és a Korm. r.²⁶⁰, részleteiben pedig az egyes területeket szabályozó anyagi jogszabályok egész sora állapítja meg. A szolgálati ág feladatai különösen:

- Általános szabálysértési hatóságként az általános rendőri szerv szabálysértési hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el,²⁶¹ E feladatkör magába foglalja azoknak a szabálysértési eljárásoknak a lefolytatását, melyek elbírálását a Szabs. tv. nem utalja más szerv hatáskörébe, továbbá valamennyi helyszíni bírságot jogosult szerv által kiszabott és meg nem fizetett helyszíni bírság, a bíróság által szabálysértés miatt kiszabott büntetés és eljárási költség, továbbá a végrehajtási jogsegély keretében átvett szabálysértési bírság és eljárási költség végrehajtását.
- Egyes közbiztonságra veszélyes eszközök és anyagok előállításával/gyártásával, forgalmazásával, tartásával, tárolásával, birtoklásával és használatával/felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatok ellátása, ezen belül a jogszabályok által megállapított hatásköri megosztásban – rendőrkapitányság, rendőr-főkapitányság, ORFK – szakhatósági közreműködés, a tevékenység engedélyezése, felügyelete, ellenőrzése, az előírt nyilvántartások vezetése. Ezt a tevékenységet a polgári célú lőfegyverek²⁶², a lőterek²⁶³, a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök²⁶⁴, az atomenergia és a radioaktív anyagok²⁶⁵, a robbanó anyagok²⁶⁶, a pirotechnikai termékek²⁶⁷, a kábítószeres, a pszichotróp és az új pszichoaktív anyagok²⁶⁸ és a kábítószer-prekurzorok²⁶⁹ vonatkozásában végzi a szakterület.
- A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet végzőkkel²⁷⁰ kapcsolatos tevékenység engedélyezése, ellenőrzése, a bejelentések fogadása és az országos nyilvántartás vezetése.

²⁶⁰ 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁶¹ Szabs. tv. 38. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁶² 2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerkekről, 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet a fegyverekről és lőszerkekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400024.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶³ 49/2004. (VIII. 31.) BM rendelet a lőterekről, a lőfegyverek, lőszerke hatósági tárolásáról, a fegyvertartáshoz szükséges elméleti és jártassági követelményekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400049.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁴ 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0300175.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁵ 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról, 34/2009. (II. 20.) Korm. rendelet a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek országhatáron át történő szállításának engedélyezéséről, 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről, 47/2012. (X. 4.) BM rendelet az atomenergia alkalmazásával összefüggő rendőrségi feladatokról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600116.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁶ 121/2016. (VI.7.) Korm. rendelet a polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600121.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁷ 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100173.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁸ 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet a kábítószerkekről és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200066.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁶⁹ 159/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500159.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷⁰ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, 22/2006. (IV. 25.) BM rendelet a törvény végrehajtásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500133.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

- Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel történő ellátása, az éves ellenőrzés végrehajtása és a nyilvántartás vezetése²⁷¹.
- A közlekedési igazgatási hatósági feladatok keretében a megkülönböztető és a figyelmeztető jelzés felszerelésének és használatának engedélyezése²⁷².
- Az egyéb feladatok között említhető a szabálysértési jogsegélyben²⁷³ közreműködés, kiemelten a pénzbírságot kiszabó jogerős szabálysértési határozat végrehajtásának átvételére és átadására jogosult központi hatósági²⁷⁴ tevékenység.

Az igazgatásrendészeti szakterület rendészeti és engedélyügyi feladatköreinek egy része speciális szakértelmet igényel, munkatársaink rendszeresen tartanak ellenőrzéseket külső helyszíneken (például robbanóanyag raktárban, pirotechnikai üzemben, fegyvertároló-helyen). A szabálysértési előadók a kisebb súlyú jogsértések elbírálása során alapvetően „igazságszolgáltatási” – vizsgálói, bírói és végrehajtói – tevékenységet végeznek, ügyészségi és bírósági kontroll mellett.

3.2. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág szervezete és eljárásainak általános szabályai

A rendőrkapitányságok igazgatásrendészeti osztályai, illetve a szervezeti tipizálást követően alosztályai, helyenként csoportjai végzik a szabálysértési hatósági, illetve az engedélyügyi és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásvezetési feladatok legszélesebb körét. Az osztályok önállóan, míg az alosztályok vagy csoportok általában a rendészeti osztályok alárendeltségében működnek.

Budapesten főosztály, a vármegyei rendőr-főkapitányságokon osztály jogállásúak az igazgatásrendészeti szervezeti elemek. A rendőrkapitányságok szakirányításán kívül ellátják a jogszabályok által hatáskörükbe utalt első- és másodfokú engedélyügyi, valamint rendészeti ellenőrzési és felügyeleti feladatokat, és a más hatóságokkal, kamarákkal is együttműködnek.

Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Igazgatásrendészeti Főosztály állománya a rendőr-főkapitányságok fentiekben részletesen felsorolt igazgatásrendészeti feladatköreinek szakirányításán és más hatóságokkal és kamarákkal történő együttműködésén kívül, több ügykörben és viszonylag nagy számban jár el egyedi közigazgatási ügyekben, első- és másodfokú, valamint szakhatósági és felügyeleti jogkörben egyaránt. Országosan ellátja a pénzbírságot kiszabó jogerős szabálysértési határozat végrehajtásának átadásával és átvételével (végrehajtási jogsegély) kapcsolatos központi hatósági feladatokat. Stratégiai tervező, valamint értékelő-elemző tevékenysége hozzájárul a szakterület költséghatékony munkájához. Az utóbbi években egyre nagyobb szerepet kapott az elektronikus ügyintézés és digitalizációval kapcsolatos informatikai fejlesztések megrendelése az elkészült programok tesztelése és hozzáigazítása a folyamatosan változó jogszabályi környezethez.

²⁷¹ 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200120.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷² 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700012.irm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷³ 2007. évi XXXVI. törvény a szabálysértési jogsegélyről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700036.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷⁴ 36/2007. (VII. 4.) IRM rendelet a pénzbírságot kiszabó jogerős szabálysértési határozat végrehajtásának átvételére, illetve átadására jogosult központi hatóság kijelöléséről és a formanyomtatvány tanúsítványról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700036.irm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

A rendészeti és engedélyügyi szakterület eljárásaiban elsősorban az Ákr.²⁷⁵, másodsorban a szolgáltatási tv.²⁷⁶, míg a szabálysértési ügyekben a Szabs. tv. rendelkezései szerint kell eljárni.

Az eljárási szabályok és az egyes szakterületekre vonatkozó speciális jogszabályok és ezzel együtt az informatikai alkalmazások is gyakran változnak, módosulnak, ezért kiemelten fontos vezetői feladat az állomány képzése, illetve továbbképzése.

Az ORFK az egységes jogalkalmazás érdekében módszertani útmutatók kiadásával, illetve módosításával, átiratokkal, képzések tartásával és a szakreferensi hálózat fenntartásával segíti a szakterület előadójának a tevékenységét.

Az elektronikus ügyintézésről szóló törvény²⁷⁷ alapján a rendőrség, mint elektronikus ügyintézészt biztosító szerv 2018. január 1-től valamennyi kérelemre induló eljárásban lehetővé tette a kérelmek (beadványok) szabályozott elektronikus úton történő benyújtását. A jegyzet készítésekor a rendőrség 211 db inNOVA űrlapot biztosít a kérelmek benyújtására, melyből 126 db az igazgatásrendészeti szakterületé. A 2022. évben az inNOVA Portál felületen a rendőrséghez előterjesztett 260.000 beadvány közel fele az igazgatásrendészet munkatársaihoz érkezett. Az inNOVA Portál felület és az azon keresztül elérhető űrlapok biztosítják az elektronikus fizetési és elszámolási rendszeren (EFER) keresztül a VPOS fizetést, melynek során a beérkezett összeg ügyszám rendelése is megtörténik. Az Eüsztv. alapján elektronikus ügyintézésre kötelezettek – többek között – a gazdálkodó szervezetek. A törvény a természetes személyekre e hatályt nem terjesztette ki, csupán lehetőségként ajánlja az elektronikus ügyintézészt. A természetes személyek ennek megfelelően a kérelmeiket elektronikus úton, postai úton vagy személyesen is benyújthatják, mely utóbbi az ügyfélszolgálati portál alkalmazásával elektronikusan kerül feldolgozása. Az ügyfélszolgálati portálok az igazgatási szolgáltatási díjak fizetése POS terminálon keresztül biztosított.

A még folyamatban lévő fejlesztések befejezését követően az igazgatásrendészeti szolgálati ág az eljárások 98 %-ában fogja elektronikus úton biztosítani a kérelmek benyújtását, és feldolgozni azokat.

Az Eüsztv. az elektronikus ügyintézésre kötelezett szervek (állami, önkormányzati, költségvetési szervek, ügyészség, bíróság) egymás közötti kapcsolatait is szabályozni rendelte. A Központi Érkeztető Rendszerbe (KÉR) bekapcsolt szervek (hatóságok) – a kivételi körbe tartozókon kívül – elektronikus úton, NOVA SzEÜSz küldési móddal kötelesek továbbítani egymás között a küldeményeket.

A közigazgatási hatósági döntés lehet határozat, illetve végzés, biztonsági, valamint kártyaokmány, továbbá a szolgáltatási törvény hatálya alá tartozó eljárásokban hatósági bizonyítvány. A közigazgatási és a szolgáltatási törvény hatálya alá tartozó eljárásban a kiadmányozási jogkör a hatóság vezetőjét illeti meg, ezért szükséges, hogy a vezetők szabályozzák (SzMSz, ügyrend) e jogosultságuk átengedését. A szabálysértési eljárásokban a kiadmányozás az ügyet elbíráló előadó feladata és egyben felelőssége.

A döntés közlésére elsősorban elektronikus úton kell intézkedni, de a megszemélyesített okmány postai küldésével, természetes személy esetében személyes átvétellel is történhet.

A papíralapú kézbesítést igénylő, az ügyfelek felé PostaSzEÜSz küldési móddal továbbítandó elektronikus irat hiteles papíralapú irattá alakítását a Magyar Posta Zrt. biztosítja²⁷⁸.

²⁷⁵ 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (a továbbiakban: Ákr.).

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600150.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷⁶ 2009. évi LXXVI. törvény a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól (a továbbiakban: szolgáltatási tv.). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900076.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷⁷ 2015. évi CCXXII. törvényben az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (a továbbiakban: Eüsztv.). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁷⁸ 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet egyes, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó szervezetek kijelöléséről 4. § n) alpontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200084.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

3.3. Szigorú számadási, továbbá a bírságokkal, illetékekkel és igazgatási szolgáltatási díjakkal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése

A számviteli törvény²⁷⁹ értelmében szigorú számadási kötelezettség alá kell vonni, többek között minden olyan nyomtatványt, amelynek az illetéktelen felhasználása visszaélésre adhat lehetőséget. E kötelezettség a nyomtatványt kibocsátót terheli, ezért a kezelésükkel megbízott olyan nyilvántartást köteles vezetni, amely biztosítja az elszámolást.

Az igazgatásrendészeti szolgálati ág több eljárásához is kapcsolódik szigorú számadási kötelezettség alá eső biztonsági okmány²⁸⁰ kiállítása, vagyis olyan irat, amely tulajdonosának (birtokosának) jogosultságok gyakorlását teszi lehetővé. Ezek jogosulatlan felhasználása közbiztonsági, bűnügyi, igazgatási vagy egyéb érdekeket sérthet.

Ilyen okmányok a fegyvertartással kapcsolatos engedélyek, a személy- és vagyonőri, valamint magánnyomozói, továbbá a rendészeti feladatot ellátók igazolványai és a robbanóanyag szállítási okmány.

A szakterületen szolgálatot ellátóknak ismerniük kell, hogy mely engedélyezési eljárásokhoz kapcsolódnak szigorú számadásos okmányok, illetve hogyan kell azokat átvenni, tárolni, felhasználni és elszámolni velük²⁸¹. Az okmányt felhasználó szervezeti elem vezetője vagy az általa megbízott személy köteles figyelemmel kísérni az okmányok készletét és elkészíteni a szükséges megrendeléseket. Az okmányokat tételes ellenőrzés nélkül csak lezárt és sértetlen csomagolásban lehet átvenni. A csomagoláson fel kell tüntetni az okmány fajtáját (megnevezés), sorszámmal ellátott okmány esetén sorszámát (-tól, -ig) és darabszámát. Az okmányok átvételének, felhasználásának nyilvántartására sorszámozott és hitelesített bevételezési-kiadási füzetet (könyvet) kell vezetni, amelyben el kell helyezni a küldő szerv által kiállított utalványt. A bevételezési-kiadási füzetben (könyvben) rögzíteni kell az okmány fajtáját, sorszámát, a bevételezés dátumát. Az okmányokat tartalmazó csomagot a vezető vagy az általa megbízott személy és legalább további egy személy jelenlétében lehet felbontani, melyről jegyzőkönyvet kell felvenni. Az ügyintézéshez szükséges mennyiségű okmányt – az okmányok sorszáma szerinti sorrendben – a vezető vagy az általa megbízott személy az átadás-átvétel aláírással történő elismerésével, az időpont feltüntetésével adja át az ügyintézőnek. Az okmányok tárolásához biztonsági zárral ellátott helyiséget vagy lemezszekrényt kell biztosítani. Az ügyintézés elhelyezési körülményeit úgy kell kialakítani, hogy az okmányokhoz illetéktelen személyek ne férjenek hozzá. Az okmányok kezelése – átvétel, szállítás, nyilvántartás, tárolás, kiadás – során biztosítani kell, hogy a személyes felelősség egyértelműen megállapítható legyen. Az okmányok eltűnéséről – annak észlelését követően – haladéktalanul a vezető vagy az általa megbízott személy jegyzőkönyvet vesz fel, amelyben rögzíteni kell az eltűnt okmányok fajtáját (megnevezését), sorszámát és darabszámát, az eltűnés körülményeit, illetve kezdeményezni kell a felelősség megállapítását. A rontott okmányokat elkülönítetten kell kezelni. A megszemélyesített okmányokat a sorszámuk szerint növekvő sorrendben rögzíteni kell a bevételezési-kiadási füzetben (könyvben), továbbá fel kell tüntetni az okmány kiadásának időpontját, az ügyfél nevét és az ügyirat iktatószámát. Az okmányok ügyfél részére történő átadása, illetve postai kézbesítése előtt az okmány adattartalmát ellenőrizni kell. A rontott okmányt annak legalább 4 milliméter átmérőjű átlukasztásával érvényteleníteni kell. A rontott okmányokat (biankó, vagy megszemélyesített) a nyilvántartáson történő

²⁷⁹ 2000. évi C. törvény a számvitelről 168. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁰ 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet a biztonsági okmányok védelmének rendjéről 1. számú melléklete. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600086.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸¹ 10/2017. (II. 21.) ORFK utasítás az igazgatásrendészeti szolgálati ág által ellátott hatósági feladatokhoz kapcsolódó biztonsági okmányok védelméről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0010.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

átvezetést követően az Iratkezelési Szabályzat²⁸² szerint selejtezni kell. A selejtezési jegyzőkönyv 1 példányát az okmányok nyilvántartására szolgáló bevételezési-kiadási füzetrel (könyvvel) együtt kell kezelni. A vezető köteles évente ellenőrizni az okmányok nyilvántartásának, kezelésének rendjét, a tárolás körülményeit, az okmányok meglétét.

A szolgáltatási díjak és az eljárási illetékek beszedése és helyes rögzítése is fokozott figyelmet és ellenőrzést igényel. A közigazgatási hatósági eljárásért az illetéktörvényben²⁸³ megállapított illetéket vagy – külön jogszabály alapján – igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. Az inNOVA űrlapok, illetve az ügyfélszolgálati portálon az ügyintéző által kitöltött űrlapok az igazgatási szolgáltatási díj összegét, mint követelést megkeleltetik az ügyben. A díjat átutalással, vagy elektronikusan (VPOS vagy POS terminálon) kell megfizetni, de lehetőség van készpénz-átutalási megbízáson (csekk) is teljesíteni. A VPOS és POS terminálos fizetést követően a befizetés automatikusan megjelenik az ügyben és a követelést kiegyenlíti. Az igazgatási szolgáltatási díj csekkes fizetése csak személyes ügyintézés során lehetséges, amely esetben az ügyintéző a csekk sorszámát rögzíti az űrlapon. Az átutalásos és a csekkes fizetést követően a gazdasági szakterület munkatársai rendelik az ügyhöz a befizetett összeget. Az igazgatási szolgáltatási díj az ügyben eljáró rendőrkapitányságot irányító, illetve az ügyben eljáró vármezei rendőr-főkapitányság (Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányság), vagy az ORFK bevételezt képezi. A díj mértékét úgy kell megállapítani, hogy az az eljárással kapcsolatban felmerülő valamennyi költségre fedezetet biztosítson.

Az illetéket átutalással vagy VPOS fizetéssel lehet megfizetni. Ebben az esetben is igaz, hogy az illetékfizetéssel érintett ügyhöz tartozó űrlap megkelelteteti a pénzügyi követelést. A befizetés ügyhöz rendelése VPOS fizetés esetében automatikusan, míg átutalásos fizetés esetében a gazdasági szakterület munkatársainak a közreműködésével történik. Az illeték költségvetési bevétel²⁸⁴.

A szabálysértési pénzbírság, eljárási költség és rendbírság esetében az azt kiszabó határozat előállítását keletkezteti meg a pénzügyi követelést az ügyben. Helyszíni bírságnál az ügy iktatása során, míg a bíróság által kiszabott szabálysértési pénzbírság, eljárási költség és rendbírság esetében a döntéshozatalt követő 3 napon belül jön létre a pénzügyi követelés. A szabálysértési pénzbírságot, helyszíni bírságot, rendbírságot, valamint eljárási költséget a meghatározott fizetési számlára történő készpénz-átutalási megbízáson (csekken), átutalással, EFER rendszeren keresztül VPOS fizetéssel, vagy POS terminálon lehet teljesíteni. A csekkes fizetés esetében az ügyintézőnek az ügyben a csekkazonosítót rögzíteni kell. A VPOS és POS terminálos fizetést követően a befizetés automatikusan megjelenik az ügyben és a követelést kiegyenlíti. Az átutalásos és a csekkes fizetést követően a gazdasági szakterület munkatársai rendelik az ügyhöz a befizetett összeget. A pénzbírság, a helyszíni bírság és a rendbírság, költségvetési bevétel²⁸⁵.

3.4. Határidős feladatok és az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése az egyes nyilvántartások felé

Az igazgatásrendészeti szakterület által folytatott közigazgatási eljárások jellemzően kérelemre, a szabálysértési eljárások pedig feljelentés alapján indulnak. A kérelmek és a feljelentések megjelennek a szignálásra kötelezett NOVA Vezetői Moduljában. A vezetői szignálás során kiemelt figyelmet kell

²⁸² 40/2017. (XII.29.) ORFK utasítás az Iratkezelési Szabályzatról (a továbbiakban: Iratkezelési Szabályzat).

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸³ 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000093.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁴ 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 6.§ (3) bekezdés b. pont.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100195.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁵ 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 6.§ (3) bekezdés b. pont.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100195.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

fordítani az ügyintézési határidő helyes megadására, melyet az ügyre vonatkozó jogszabály – Ákr., szolgáltatási tv. vagy Szabs. tv. – által előírt ügyintézési határidő fegyelembé vételével kell meghatározni. Az Iratkezelési Szabályzat meghatározza az iktatás határidejét²⁸⁶, melynek betartása azért fontos, mert az eljárás indulása az irat érkezéséhez kötődik, az ügyintézési határidő pedig az eljárás indulásához.

A vezetők kötelesek folyamatosan ellenőrizni az iratok készítésének, nyilvántartásának és kezelésének rendjét, az egyre rövidülő ügyintézési határidők betartását. A rendészeti és engedélyügyi szakterületen a NOVA ÁKR bevezetés alatt álló almoduljai nyújtanak majd segítséget – jelenleg a Robotzsaru rendszer Univerzális statisztika menüpontból választható listák –, a szabálysértési szakterületen a Netzsaru/Statisztikák/Szabálysértési statisztikák/Szabálysértési statisztika2 felületen kialakított ellenőrző listák állnak rendelkezésre. A közigazgatási eljárásban a határidő be nem tartásának következménye, hogy az eljárás lefolytatásáért fizetendő illetéknek vagy az igazgatási szolgáltatási díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot kell megfizetni a kérelmező ügyfélnek, aki mentesül az eljárási költségek megfizetése alól is²⁸⁷.

Az Iratkezelési Szabályzat alapján a további érdemi intézkedést nem igénylő ügyiratot kell irattárba helyezni²⁸⁸. Ez nem azt jelenti, hogy az ügyiratok több évig – szabálysértési eljárások esetén a végrehajtási eljárás befejezéséig vagy az elévülésig –, vagy akár évtizedekig – fegyverengedélyügyi ügyiratok az utolsó fegyver kivételéig – az előadónál folyamatban legyenek. A szükséges eljárási cselekmények elvégzését követően az ügyirat határidőbe helyezhető, a következő intézkedést igénylő időpontig. A határidőből kivételt követően a vezetőnek ismételten meg kell határozni az ügyintézési határidőt. Intézkedést igényel, és ezért a határidőből elő kell venni az ügyiratot az éves adminisztratív ellenőrzési kötelelem végrehajtása – például fegyvertartási engedéllyel, vagy magánbiztonsági igazolvánnyal rendelkezők esetében –, vagy a végrehajtási eljárás egyes cselekményeinek elrendelése érdekében.

Az engedélyügyi szakterület az eljárásait szabályozó törvények felhatalmazása alapján nyilvántartásokat vezet a kiadott engedélyekről, igazolványokról stb. Ezek a nyilvántartások – a természetes személyazonosító adatok kivételével – közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősülnek, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a postos és időszerű adatszolgáltatásra, melyet a rendőrkapitányságok és rendőr-főkapitányságok engedélyügyi előadóinak a hatáskörükbe tartozó ügyek vonatkozásában kell teljesíteni. A nyilvántartások pontos adattartalma azért is fontos, mivel az éves adminisztratív ellenőrzés végrehajtása az azokban szereplő személyekre terjed ki, mely végrehajtása tömeges prioritással történik. Amennyiben az ellenőrzés eredményeként kizáró ok merül fel a korábban kiadott engedély visszavonására kell intézkedni. A vezetőknek pedig rendszeresen ellenőrizni szükséges ezeknek a kötelezettségeknek a teljesítését.

A Szabs. tv. értelmében a szabálysértési nyilvántartási rendszer részét képező szabálysértési nyilvántartások közhiteles, hatósági nyilvántartások.²⁸⁹ A szabálysértési nyilvántartások alatt²⁹⁰:

- a gépjárművezető távollétében alkalmazott intézkedések nyilvántartását,
- a szabálysértést elkövetettek és a helyszíni bírságotlalt nyilvántartását,
- a szabálysértési eljárás hatálya alatt állók nyilvántartását,
- a helyszíni intézkedés alá vontak nyilvántartását kell érteni.

²⁸⁶ Iratkezelési Szabályzat 184. pont.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁷ Ákr. 51. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600150.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁸ Iratkezelési Szabályzat 223. pont.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

²⁸⁹ Szabs. tv. 150. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹⁰ Szabs. tv. 152. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

Az igazgatásrendészeti szakterület munkatársai a szabálysértést elkövetettek és a helyszíni bírságoltak, valamint a szabálysértési eljárás hatálya alatt állók nyilvántartásába szolgáltatnak adatot, a nyilvántartásra köteles adat felmerülésétől számított három napon belül, kizárólag elektronikusan rendszer-rendszer kapcsolat útján²⁹¹. A gyakorlatban az adatszolgáltatás külön feladatot nem jelent, tekintettel arra, hogy a rendszer úgy került kialakításra, hogy bizonyos rögzítési tevékenységek – például a határozat jogerőre emelése – automatikusan küldik az adatokat a nyilvántartásba. E feladat végrehajtását a vezetők ellenőrizni szükséges, melyet a Netzsaru/Statistikák/Szabálysértési statisztikák/Szabálysértési statisztika2 felületen kialakított ellenőrző listák segítenek.

A pontrendszerről szóló törvény²⁹² előírja, hogy a hatálya alá tartozó szabályszegést elbíráló szabálysértési hatóság a határozat jogerőre emelkedésétől számított nyolc napon belül értesíti a nyilvántartót – a vezetői engedély nyilvántartás része – a pont megállapításáról. Az előírt adatközlés a jogszabály melléklete szerinti adatlapon vagy közvetlen (on-line) kapcsolat útján teljesíthető²⁹³. A gyakorlatban az adatszolgáltatás itt is elektronikus úton rendszer-rendszer kapcsolat útján kerül végrehajtásra. A vezetők itt nincs külön ellenőrzési kötelezettsége, tekintettel arra, hogy a szabálysértési ügyfeldolgozás során az előadó helyes ütköztetés és minősítés esetén nem tud tévesen pontot megállapítani.

A Szabs. tv.-ben meghatározott feltételek²⁹⁴ fennállása esetén az elkövető körözését határozattal kell elrendelni, mellyel egyidőben a személy adatainak a körözési nyilvántartási rendszerbe²⁹⁵ történő rögzítésére is intézkedni kell. Ha a személykörözés elrendelésének oka megszűnt (például a pénzbírságot megfizették, a körözött személyt elfogták) azt soron kívül határozattal vissza kell vonni, és azzal egyidejűleg intézkedni kell a körözési nyilvántartási rendszerből történő visszavonására is. A körözés elrendelésével és visszavonásával kapcsolatos feladatok fokozott parancsnoki ellenőrzést igényelnek, annak érdekében, hogy a jogellenes fogvatartás megelőzhető legyen.

Az ügyfeldolgozás során még egy adatszolgáltatási kötelezettsége áll fenn a szabálysértési ügyintézőknek, a statisztika²⁹⁶. A gyakorlatban ezt a kötelezettséget az ügy végleges lezárása előtt teljesítik a Stat-Vir²⁹⁷ felületen.

A vezető nem engedélyezheti az ügy irattárba helyezését, ha a pénzügyi követelés nyitott, a személykörözés visszavonására nem intézkedtek, továbbá akkor sem, ha a szabálysértési nyilvántartási rendszer felé történő vagy a statisztikai adatszolgáltatás nem teljeskörű.

²⁹¹21/2012. (IV.13.) BM rendelet a szabálysértési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlés formájáról, módjáról és rendjéről, a szabálysértési nyilvántartó szerv által teljesített adatközlés rendjéről, valamint az egyes szabálysértési nyilvántartásokban kezelt adatokra tekintettel kiállított hatósági bizonyítvány kiadásának eljárási rendjéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200021.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹² 2000. évi CXXVIII. törvény a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről 5.§ (2) bekezdés.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000128.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹³236/2000. (XII.23.) Korm.rendelet a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról 1. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000236.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹⁴ Szabs. tv.139.§ (5)-(6) bekezdések. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹⁵ 2013. évi LXXXVIII. törvény a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról 2. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300088.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹⁶ 22/2012. (IV.13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról 32. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200022.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

²⁹⁷ A szabálysértési statisztikai adatok gyűjtését és megjelenítését biztosító informatikai alkalmazás

4. Közlekedésrendészeti szolgálati ág

4.1. Közúti közlekedési balesettel kapcsolatos feladatok

A közlekedési balesetekkel kapcsolatos rendőri feladatok részletes szabályrendszerét a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló ORFK utasítás tartalmazza.²⁹⁸

Szerkezetét tekintve a belső norma első körben meghatározza a közlekedési balesetek azonosítása, kategorizálása, a közlekedési baleseteknél eljárók azonosítása és az utasítás alkalmazási körének tisztázása érdekében szükséges fogalmakat, értelmező rendelkezéseket.

Ezt követően a közlekedési balesetekhez kapcsolódó rendőri feladatokat azok időbeli logikai sorrendjének megfelelően veszi sorra:

- meghatározza a tevékenységirányítást;
- a helyszínbiztosító feladatait;
- a közlekedési baleseteknél eljárók körét;
- az egyes speciális személyeket érintő balesetek esetén eljárókat.

Ezután a közlekedési balesetek helyszínén eljárók tevékenységére vonatkozóan meghatározza:

- az elsődleges intézkedéseket, amelynek célja az anyagi jogi jogsértés beazonosítása az alkalmazandó eljárásjog érdekében;
- a helyszíni eljárás végrehajtásának módját;
- a helyszín rögzítésére szolgáló módszereket (leírás jegyzőkönyvben, lerajzolás, lefényképezés);
- a szemlebizottsághoz kapcsolódó szabályokat (ki lehet bizottságvezető, mik a feladatai).

Következő lépésként a közlekedési baleset rögzítendő adatai tekintetében külön-külön meghatározza:

- a helyszínre;
- az érintett személyekre;
- járművekre vonatkozóan rögzítendő adatokat és jellemzőket.

A továbbiakban meghatározza a helyszíni eljárás végrehajtásának legfontosabb ismérveit, többek között azt, hogy:

- tisztázni kell a feltalált nyomok, anyagmaradványok, elváltozások keletkezésének körülményeit, illetve ezeknek a baleseti összképbe való illeszkedését;
- méretekkel kell rögzíteni a nyomok, anyagmaradványok, elváltozások és tárgyak kiterjedésének mértékét;
- figyelmet kell fordítani arra, hogy a balesetre tipikusan jellemző, annak következtében szükségszerűen keletkező nyomok, anyagmaradványok, elváltozások megtalálhatóak-e a helyszínen, ha nem, akkor annak mi az oka;
- vizsgálni, értékelni kell a nyomok, anyagmaradványok, elváltozások létrejöttének körülményeit és időpontját, továbbá az eljárásra okot adó balesettel való okozati kapcsolatukat;

²⁹⁸ A közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás. Forrás: <https://www.police.hu/sites/default/files/ot34.pdf> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

- fel kell tüntetni a balesettel összefüggésben létrejött, utólag nem ellenőrizhető (rekonstruálható) jellemzőinek (járművek, nyomok, anyagmaradványok elhelyezkedésének, kiterjedésének) méreteit az útburkolaton krétával vagy erre alkalmas más eszközzel, és a fényképfelvételeket úgy kell elkészíteni, hogy azokon a feliratok láthatók és olvashatók legyenek;
- rögzíteni kell a fellelt, de nem a balesettel összefüggésben keletkezett nyomokat, anyagmaradványokat is a keletkezésükkel kapcsolatos körülményekre (keletkezésük időpontjára) utaló tényekkel és következtetésekkel (megállapításokkal) együtt;
- a pályának legalább olyan hosszú szakaszát kell megvizsgálni, amelyen a baleset helyén alkalmazandó közlekedési szabályt meghatározó jelzések vannak vagy lehetnek elhelyezve, mely szakasz nem lehet rövidebb annál, mint ahonnan a balesetben résztvevő személy a veszélyhelyzetet észlelte, illetve ahonnan észlelnie kellett volna a baleset elkerülése érdekében;
- tisztázni kell a felelősség és annak mértéke szempontjából jelentőséggel bíró mindazon észlelhetőségi (láthatósági, hallhatósági stb.) körülményeket, amelyek a későbbiekben nem, nehezen vagy kevésbé hitelesen rekonstruálhatók;
- a baleset helyszíne, a résztvevő járművek és személyek adatai és jellemzői közül kizárólag azoknak a vizsgálatától lehet eltekinteni, amely jellemzőknek a baleset szempontjából való jelentősége kétséget kizáróan, mérlegelés nélkül kizárható;
- a járművekkel (tárgyakkal), személyekkel és a közlekedési pályával, illetve az azokon bekövetkezett változásokkal kapcsolatos tényszerű megállapítások rögzítésén túlmenően, azokra alapozottan és azokra hivatkozva ki kell térni a baleset bekövetkezésével vagy annak mozzanataival kapcsolatosan levonható következtetésekre.

A norma leírja a képfelvétel készítésére vonatkozó szabályokat (azok irányát, mit kell bemutatni), amely során meghatározza, hogy a feltalált nyomokat, elváltozásokat (és nem más) kell megjelölni sorszámozott táblákkal.

A fénykép és videófelvételek készítésére megfelelő időjárási és látási viszonyok mellett pilóta nélküli állami légi járművek is alkalmazhatók, segítségükkel az áttekinthető felvételek készítésének ideje lerövidíthető.

Külön rendelkezéseket tartalmaz a norma:

- a balesetek ismeretlen résztvevőinek felkutatását elősegítő elsődleges intézkedésekre;
- a nem magyar állampolgár balesete helyszínén történő eljárásra;
- az államközi szerződés alapján Magyarországon tartózkodó idegen haderő tagjait érintő baleseteknél történő eljárásra;
- a veszélyes árut szállító járművel történt balesetekkel összefüggő helyszíni eljárásra vonatkozóan.

A közúti közlekedés körében bekövetkezett balesetek helyszínén történő eljáráshoz meghatározza:

- a közlekedési úthoz;
- a járművekhez;
- a személyekhez kapcsolódó feladatokat.

Meghatározza a közúti közlekedés körében bekövetkezett alábbi típusú balesetek esetén teendőket:

- gyalogos elütések;
- utasokkal kapcsolatos balesetek;

- az út állapotával kapcsolatos balesetek;
- irányváltoztatás során bekövetkezett balesetek;
- pályaelhagyásos balesetek;
- ráfutásos balesetekre vonatkozó előírások.

A közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló ORFK utasítás továbbá rendelkezik a közúton kívüli közlekedési ágazatok (vasúti, vízi, légi) körében bekövetkezett balesetek helyszínén történő eljárás különös szabályairól is.

A vasúti közlekedés körében bekövetkezett balesetek helyszínén történő eljárás részletesebb szakmai szabályait azonban az ORFK a szakmai irányítás egyéb eszköze útján, a vasúti közlekedés körében bekövetkezett balesetek helyszínén történő eljáráshoz a 29000/4737-12/2019.ált. számon kiadott útmutatóban jelölte meg.

A közlekedési balesetek helyszínén is szükségessé váló személyazonosítást, az ORFK 29000/541-12/2022.ált. számon e tárgykörben kiadott útmutatója alapján kell végrehajtani.

A közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló ORFK utasítás meghatározza a baleset helyszínén tett intézkedések és eljárási cselekmények dokumentálására, a statisztikai adatszolgáltatásra és az értesítési kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályokat.

Az elkészítendő iratokra vonatkozó általános előírások keretében többek között rendelkezik arról, hogy:

- a balesettel kapcsolatos feladatok elvégzését követően – halaszthatatlan szolgálati feladat kivételével – azonnal be kell vonulni a szolgálati helyre, és a bevonulás után a Robotzsaru Neo rendszer e célra szolgáló moduljában haladéktalanul el kell készíteni a baleset helyszínén folytatott szemléről készített jegyzőkönyv hitelesített másolatát és a jegyzőkönyv mellékleteit;
- az ügyirat elkészítése – indokolt esetben – az előjáró engedélyével a következő szolgálati napra halasztható, melynek tényét az eredeti jegyzőkönyvre köteles rávezetni;
- a helyszíni eljárásról készített jegyzőkönyv helyszínt leíró részét – a közlekedési pálya méretei kivételével – és a jegyzőkönyv mellékleteit úgy kell elkészíteni, hogy azok egymással átfedésben lévő rendszert képezzenek;
- a helyszínleírásnak és a helyszínrajznak a helyszínen alkalmazott jelöléseket kell tartalmaznia.

Külön meghatározza a jegyzőkönyv, a helyszínrajz és a fényképmelléklet készítésére vonatkozó szabályokat, így például:

- a helyszínleírásnak, helyszínrajznak és a fényképfelvételeknek elsődlegesen a feltalált helyszínt kell rögzítenie, a rekonstrukció eredményeit jól elhatárolható módon, külön rajzon vagy szaggatott vonallal ábrázolva kell dokumentálni;
- a helyszíni eljárás során készített, a mérések eredményeit tartalmazó vázlat alapján a geometria szabályai szerint szerkesztéssel, felülnézeti módban ábrázolva el kell készíteni annak másolatát;
- a területi és a helyi rendőri szervek közlekedésrendészeti feladatokat ellátó szervezeti elemeinek helyszínelő, helyszínelő és balesetvizsgáló és nem tiszti rendfokozatú vizsgáló beosztású rendőri állománya a szerkesztett rajz elkészítésére kizárólag az e célra szolgáló számítógépes alkalmazást veheti igénybe;

- a képfelvételeket (ideértve a fényképmellékletben el nem helyezetteket is), valamint a kép- és hangfelvételt, továbbá a meghallgatásról készített hangfelvétel adatállományát balesetenként külön-külön kell tárolni; az adatállományt az elektronikus ügyirathoz kell csatolni, és azzal együtt kell kezelni.

A közúton vagy a közforgalom elől el nem zárt magánúton bekövetkezett, személysérüléssel járó közúti közlekedési baleset esetén az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (OSAP) szerinti statisztikai adatokat rögzíteni kell.

A személysérüléssel járó közúti közlekedési balesetek vonatkozásában a Robotzsaru Neo rendszerben a közlekedési baleset kimenetelének és bekövetkezési körülményeinek elsődleges rögzítésére szolgáló kisjelentés elkészítésekor automatikusan generálja a rendszer a „Közlekedési baleseti adatlap”-ot.

Az így kitöltött baleseti adatlapot a Robotzsaru Neo rendszeren keresztül az illetékes területi rendőri szerv ellenőrzi, szükség esetén kijavítja, majd hitelesíti. Hitelesítés után az Országos Rendőr-főkapitányság továbbítja a statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal részére havonta a tárgyhót követő 40. napig.

A közlekedési balesetek kapcsán előírt értesítési feladatok közül kiemelendő:

- a baleset miatt eljáró rendőri szerv köteles haladéktalanul – lehetőség szerint telefonon, ilyen elérhetőség hiányában személyesen – értesíteni a baleset következtében
 - a) a helyszínen vagy még a kórházba szállítást megelőzően életét veszített, vagy
 - b) a súlyos sérüléssel kórházba szállított, magáról értesítést adni nem tudó személy Btk. szerinti hozzátartozóját;
- a helyszínről elszállított járművek és egyéb tárgyak tulajdonosát vagy annak balesetkori birtokosát az elszállítás tényéről és az ebből fakadó kötelezettségeiről a helyszínen eljáró (intézkedő) szervezeti elem 3 munkanapon belül írásban értesíteni köteles.

Végül a belső norma meghatározza a közlekedési balesetekhez kapcsolódó vezetői feladatokat is, így többek között azt, hogy:

- a közlekedési balesetekkel kapcsolatos feladatok gyakorlati végrehajtását a helyszíni eljárást végrehajtó állomány közvetlen szolgálati előjárója köteles havonta legalább egy alkalommal dokumentált módon ellenőrizni;
- a vezető intézkedik a szakértői, szaktanácsadói és tolmácsjegyzékek összeállítására és legalább negyedévenkénti aktualizálására, amely kiterjed a kiértesítési lehetőség változásának nyomon követésére is, illetve lehetőség szerint intézkedik szakértői ügyelet szervezésére;
- a vezető tudomására jutott olyan forgalmi, forgalomtechnikai vagy jármű-karbantartási körülményről, amely a baleset létrejöttében szerepet játszott, a további balesetek megelőzése végett a balesethez vezető vagy azt elősegítő körülményekről azok megszüntetése végett, szükség esetén már a helyszínről rövid úton, de legkésőbb a helyszíni intézkedés befejezését követően haladéktalanul írásban értesíti az illetékes szervet (szervezetet).

4.2. Közlekedési szabályok megtartásának ellenőrzése. Az ittasság ellenőrzése

4.2.1. Az ittasság ellenőrzésére rendszeresített eszközökkel kapcsolatos főbb tudnivalók

A közúti közlekedés körében az ittasság ellenőrzésének végrehajtására többfajta alkoholszter, illetve hiteles légalkoholmérő berendezés van a Rendőrség használatában.

A készülékek használata, üzemeltetése típusonként eltérő, az ezzel kapcsolatos ellenőrzési feladatokat az eszközökhöz rendelkezésre álló részletes használati útmutató szerint kell elvégezni.

Az eszközöket közvetlenül használó rendőri szerv vezetőjének intézkedni kell az eszközök használati útmutatóban meghatározott körülmények közötti használatára, üzemeltetésére, tárolására, karbantartására úgy, hogy azok folyamatosan a szolgálatot ellátó állomány rendelkezésére álljanak.

A hiteles mérőeszközöket a Rendőrség objektumaiba, illetve a forgalombiztonsági mikrobuszokba kell telepíteni, de ideiglenes jelleggel más gépjárművekben is elhelyezhetők. A készülék szállításakor minden esetben be kell tartani a szokásos óvintézkedéseket, kerülni kell a túlzott mechanikai feszültségeket, ütések és rázkódásokat.

Az eszközöket nem szabad szélsőséges időjárási körülmények között tárolni és üzemeltetni. A pontos környezeti feltételek (tárolás és üzem közbeni hőmérsékleti körülmények) típusonként eltérőek, azonban mindegyik eszköznél szem előtt kell tartani, hogyha a készülék hosszabb ideig (több órán keresztül) nincs használatban, akkor nem szabad úgy tárolni gépjárműben, hogy az extrém környezeti viszonyoknak van kitéve, ilyenkor épületben történő elhelyezéséről kell gondoskodni.

Üzemzavar vagy meghibásodás esetén, továbbá a kalibrálás, hitelesítési idő lejártá után a készülékkel további mérés nem végezhető. Az időszakos hitelesítést, a garanciális és a garancia időn túli javítást a Készenléti Rendőrség Műszaki és Üzemeltetési Igazgatóságon keresztül kell végrehajtani.

4.2.2. Az eszközök kalibrálási és hitelesítési idejének nyomon követése

A pontos működés érdekében az alkoholsztereket 6 hónaponként kalibrálni kell. A kalibrálás célja, az eszköz méréssel igazolható jellemzőinek meghatározása, illetve annak megállapítása, hogy az adott mérőeszköz pontossága megfelel-e az elvárt követelményeknek. A kalibrálás metrológiai értelemben nem a mérőeszközök beállítását jelenti, hanem az eszköz metrológiai jellemzőinek meghatározását az adott időpontban.

A hitelesítés a kalibrálástól eltérően hatósági vizsgálat, melyet Magyarországon kizárólag az Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (MKEH) és kirendeltségei végezhetnek.

A mérőeszköz-hitelesítés célja annak elbírálása, hogy a mérőeszköz megfelel-e a vele szemben támasztott mérésügyi előírásoknak. A hitelesítés tényét a mérésügyről szóló törvény alapján, a mérőeszközön elhelyezett törvényes tanúsító jel és/vagy hitelesítési bizonyítvány tanúsítja.

A mérésügyről szóló törvény alapján joghatással járó mérést a mérési feladat elvégzésére alkalmas hiteles mérőeszközzel kell végezni. Joghatással jár a mérés, ha annak eredményét hatósági ellenőrzésre és bizonyításra használják fel. Kötelező hitelesítésű mérőeszköz csak érvényes hitelesítéssel használható vagy tartható használatra kész állapotban.

Ha a hitelesített mérőeszköz valamely méréstechnikai tulajdonsága a hitelesítés érvényének időtartamán belül megváltozik, vagy rendeltetésszerű működése kétségessé válik, a mérőeszköz használója köteles gondoskodni a mérőeszköz használaton kívül helyezéséről, javításáról és újbóli hitelesítéséről.

A mérésügyről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendeletben foglaltak szerint a légzési alkoholmérők hitelesítésének hatálya 1 év.

4.2.3. Az ittasság ellenőrzés folyamata

Az ittasság ellenőrzés szabályainak a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló BM rendeletbe 2018. július 1-től történő beiktatásával megszűnt az ittasság ellenőrzés alkoholeszterrel végzett mérés eredményével való helyszíni lezárása belső normában való szabályozásának lehetősége.

Ennek eredményeként amennyiben az ittassággal összefüggő jogsértés gyanúja esetén az előszűrésre alkalmazott alkoholeszterrel végzett mérés értéke egy meghatározott értéket meghalad, úgy minden esetben további biológiai minta vételére kell intézkedni.

A magyar Rendőrség 2020. január 1-től a Spiratest alkoholkimutató indikátorcsövet (alkoholszonda) kivonta a rendszerből, így napjainkban a légalkoholmérésre kizárólag elektronikus eszközöket használ.

Az alkoholeszterrel végzett ellenőrzés meghatározott mértéket meghaladó pozitivitása esetén már az ellenőrzés helyszínén vizsgálni kell a hiteles elektromos légalkoholmérő berendezés alkalmazásához szükséges feltételek fennállását. Ezek a körülmények alapvetően kettő csoportra oszthatók, az egyik az intézkedés alá vont személy együttműködéséhez és egészségügyi állapotához, a másik a cselekmény jogi minősítéséhez és a rendőri intézkedés időszerűségéhez köthetők.

A hiteles légalkoholmérés az újabb típusú eszközök megjelenésével mobilabbá és végrehajtása rugalmasabbá vált, ezért az üzemeltetési feltételek megtartása mellett a helyszíni alkalmazását kell előtérbe helyezni.

Vér- és vizeletvételek csak abban az esetben kerülhet sor, amennyiben a hiteles légalkoholmérés (vagy egyáltalán a légalkoholmérés) feltételei nem állnak fenn, vagy a hiteles légalkoholmérést követően az ellenőrzött személy a mérés eredményét nem fogadja el.

A vizeletvételek csak az ellenőrzött személy együttműködésének hiányában maradhat el, azonban ekkor meghatározott idő elteltével ismételt vérvételre kell intézkedni. A vérvétel az ellenőrzött személy együttműködésének hiányában is kikényszeríthető.

Vér- és vizeletminta kizárólag az erre a célra rendszerbe állított mintavételi egységdobozba biztosítható. A későbbi bizonyítási eljárások hatékonysága (időszerűség, költséghatékonyság) szempontjából elengedhetetlen, hogy a mintavételekhez kapcsolódó dokumentációk (pl. a hiteles légalkoholméréshez és a vér- és vizeletvételekhez kapcsolódó mintavételi jegyzőkönyvek) pontosan kitöltöttek legyenek, különös figyelemmel a cselekmény és a mintavételek időpontjára. Hiteles légalkoholmérés, illetve vér- és vizeletvételek esetén is rögzíteni kell az alkoholeszter mérési eredményét, valamint a mérés időpontját.

A járművezetők nagyszámú, csoportos kizárólag a szeszes ital fogyasztásuk ellenőrzésére irányuló („ún. finn módszerrel” végrehajtott) feladatellátásra az ORFK 29000/23802/2015.ált. számon módszertani útmutatót adott ki. Az ilyen jellegű ellenőrzések:

- az útmutatóban meghatározott kritériumoknak megfelelő útszakaszon;
- egy-egy helyszínen meghatározott időtartamig;
- rendőri csoport szervezésével (melynek tagjai külön-külön célfeladatot látnak el) hajtható végre.

A kerékpárosok ittasság ellenőrzésének szabálya eltér a többi jármű vezetőjére vonatkozó szabálytól. Ennek oka és magyarázata, hogy rájuk eltérő a járművezetés személyi feltételeire vonatkozó szabály, ugyanis a közúti közlekedés szabályairól szóló rendelet (a továbbiakban: KRESZ) esetükben nem tiltja, hogy szervezetükben szeszes ital fogyasztásából származó alkohol legyen.

A kerékpáros tekintetében a KRESZ (a 4. § (1) bekezdés b) pontjában) csak azt írja elő, hogy a jármű biztonságos vezetésére képes állapotban kell lenniük. Ezért velük kapcsolatban a közúti ellenőrzés

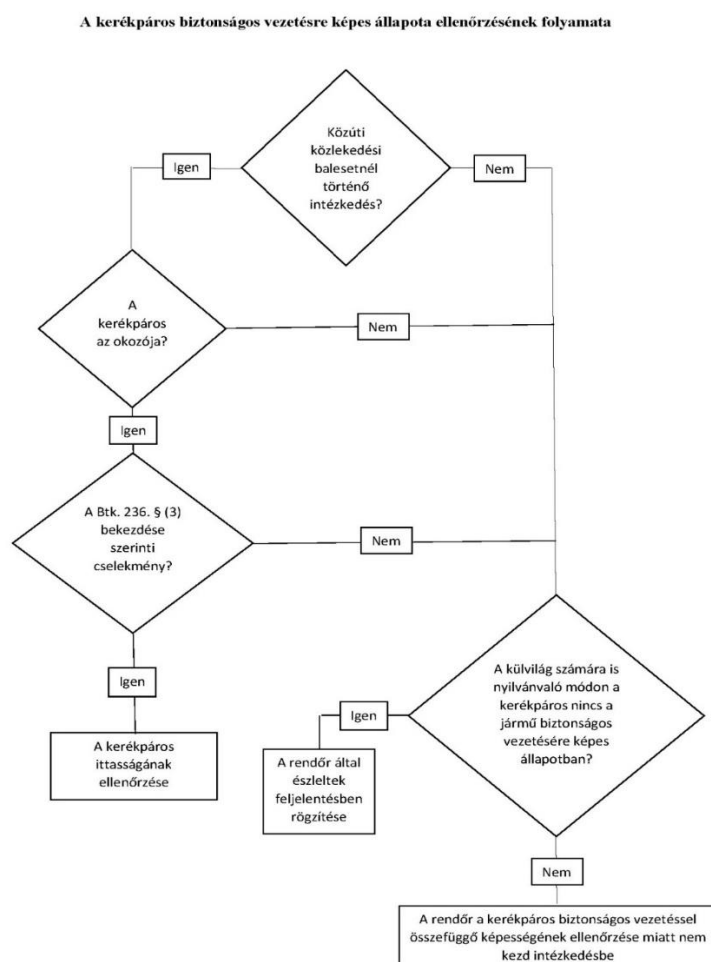
alapvetően erre irányulhat. Ebből fakadóan ezzel összefüggésben az ittaság ellenőrzéséről szóló ORFK utasítás úgy rendelkezik, hogy irányukban ittaság ellenőrzésre kizárólag akkor kerülhet sor, amennyiben a kerékpáros közlekedési magatartása, viselkedése vagy testi tünetei alapján felmerül annak a gyanúja, hogy szeszes ital fogyasztása miatt nincs biztonságos vezetésre képes állapotban.

Ezért esetükben a szeszes ital fogyasztás ellenőrzése kapcsán a személyi szabadsághoz, valamint a testi épséghez fűződő jog megsértésével járó intézkedésnek akkor van helye, amennyiben a bizonyítandó tény igazolásához ez elengedhetetlen.

A KRESZ 4. § (1) bekezdés b) pontjának kerékpáros által történő megszegése esetében a tüneteknek (bármilyen eredményezte azt) van a szabálysértési tényállás tekintetében jelentősége, ezért a hatóságot ezzel kapcsolatosan terheli bizonyítási kötelezettség.

A tárgykörben az ORFK 29000/10045-1/2023.ált. számon útmutatót adott ki a rendőri szervek részére.

A kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapota ellenőrzésének folyamatát az alábbi ábra szemlélteti:

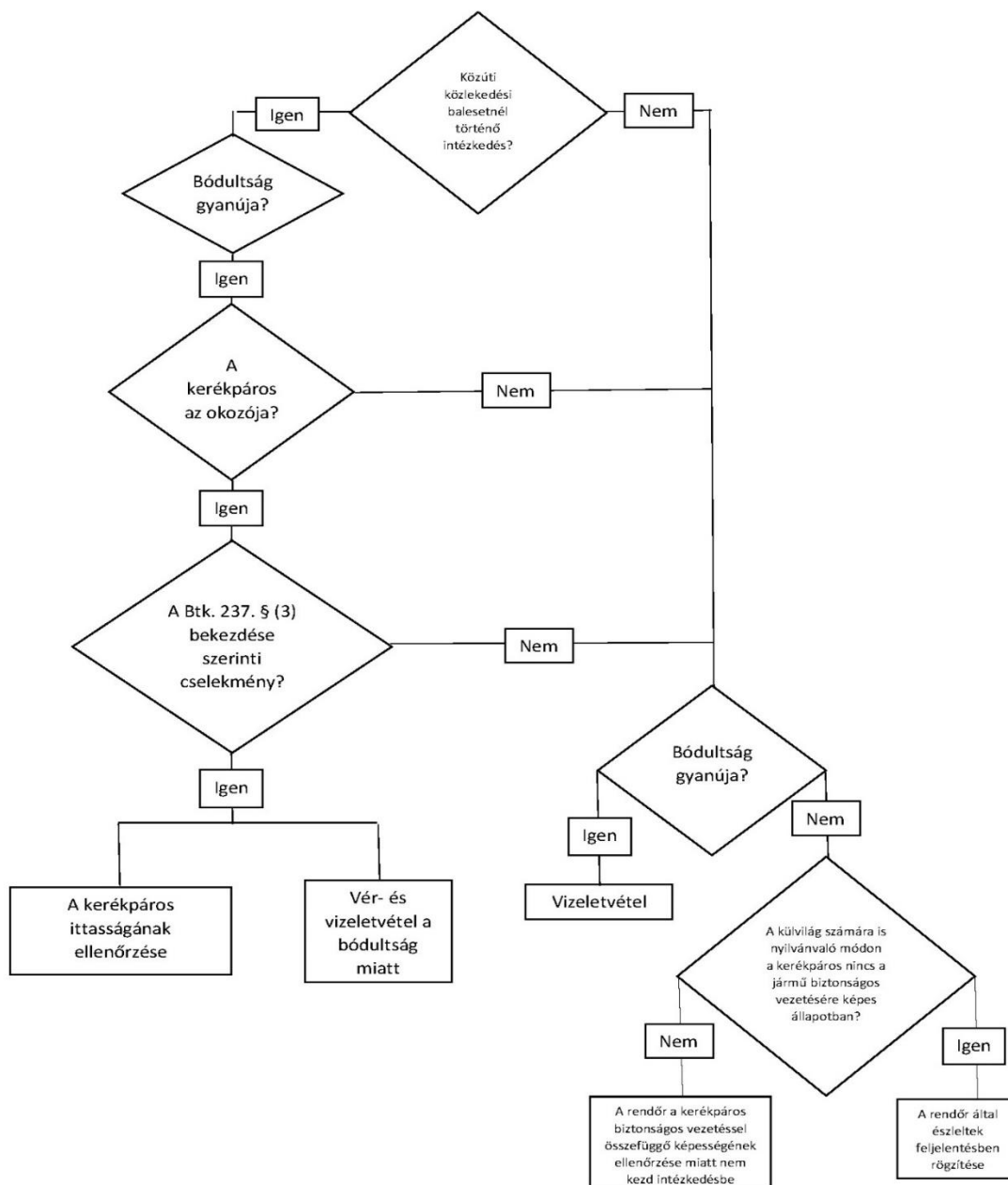

18. számú ábra: A kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapota ellenőrzésének folyamata

Forrás: A szerző saját szerkesztése

A kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapota ellenőrzésével összefüggésben a bódultság kizárása is szükséges. Az erre irányuló ellenőrzés folyamatát az alábbi ábra tartalmazza:

A kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapota ellenőrzésének folyamata bódultság esetén

19. számú ábra: A kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapota ellenőrzésének folyamata bódultság esetén

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Az ittasság ellenőrzés végrehajtásának joganyagát a szeszes ital fogyasztásával összefüggésben megvalósuló bűncselekmény gyanúja esetén a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló Korm. rendelet tartalmazza. A szeszes ital fogyasztásával összefüggésben megvalósuló egyéb jogsértés esetében a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló BM rendeletben foglaltak szerint kell eljárni. Az ittasság ellenőrzés rendőri végrehajtásának jogszabály által lehetővé tett részletszabályairól az ittasság ellenőrzéséről szóló ORFK utasítás rendelkezik.²⁹⁹

4.2.4. Egyéb közlekedési szabályok megtartásának ellenőrzése

Az ORFK 29000/3039/2023.ált. számon módszertani útmutatót adott ki a biztonsági öv használatát elmulasztók kiszűrésére szervezett céllenőrzés végrehajtásához, meghatározva benne az alapvető feltételeket és a feladatellátás részleteit.

A rendőri intézkedés kezdeményezését megelőzően a jogsértést képfelvétellel indokolt dokumentálni, mely az út feletti légtérrel nem érintve történhet pilóta nélküli állami légi járműrendszer igénybevételével is.

Ennek során ügyelni kell arra, hogy a légtérben zajló rendőri tevékenység a járművezetők figyelmét ne vonja el.

A jogsértések észlelése és dokumentálása a közterületre kihelyezett térfigyelő kamerarendszerek igénybevételével is végezhető. Ebben az esetben a kameraképeket rendőrnek kell figyelnie, aki jogsértés észlelése esetén ezt jelzi a leállítóknak.

A járművek leállítását végző állománynak az ORFK által 29000/25229-1/2022.ált. számon, a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról kiadott Módszertani Útmutatóban foglaltak szerint kell eljárnia.

4.3. Közlekedésrendészet területén használt legfontosabb technikai eszközök

4.3.1. Mozgás közbeni sebességellenőrzés

A közúti járművek haladási sebességének mérése, mint közlekedésrendészeti feladat, több évtizedes múltra tekint vissza. A történeti távlatok részletes ismertetése nélkül érdemes megemlíteni, hogy a szolgálati gépkocsikba épített – jellemzően német gyártmányú – Doppler–RADAR mérési elvű, közúti ellenőrzésre szolgáló járműsebesség-mérő (a továbbiakban: sebességmérő) eszközök használata a 2000-es évek elejére kezdett háttérbe szorulni, ugyanakkor megjelentek a hazai fejlesztésű és gyártású, de már lézeres elven működő sebességmérő eszközök is. Így például a FamaLézer III. típuscsalád VHT-507/B-G jelzésű tagja már képes volt a saját (a hordozó jármű) sebességének meghatározására és a céljárműnek a környezethez viszonyított sebessége megállapítására.

4.3.2. A VÉDA Közúti Intelligens Kamerahálózat

A technikai fejlődést nem követték a hazai jogszabályi környezet változásai. Az Országgyűlés 2007. évi őszi ülészakájának megkezdésekor hangzott el az a feladat, hogy a közúti közlekedés területén be kell vezetni a gépjármű üzembentartója ún. objektív felelősségére vonatkozó jogelv alkalmazását a

²⁹⁹ Az ittasság ellenőrzéséről szóló 40/2018. (VI. 29.) ORFK utasítás. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-40-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

közúti közlekedés biztonságának javítása érdekében. Ennek a jogelvnek az alkalmazására azonban csak olyan, vagy olyan mértékű, illetve olyan eszközzel dokumentált jogsértések esetében volt/van lehetőség, amelyet jogszabály kifejezetten meghatároz. A szakszerű jogalkalmazás érdekében az ellenőrzés, dokumentálás és ügyfeldolgozás technikai és informatikai hátterét teljesen új alapokra kellett helyezni. Ki kellett dolgozni, az új folyamatokat és monitorozni azok működését. Európai Unió támogatásból a Közlekedés Operatív Program (a továbbiakban: KözOP) által finanszírozott és megvalósult fejlesztés a VÉDA Közúti Intelligens Kamerahálózat, mely a következő főbb részekből áll.

- A településeken átvezető 1., 2. és 3. rendű útvonalakon összesen 134 helyszínen megvalósult, de 365 forgalmisávon zajló járműforgalom ellenőrzésére kialakított sok kamerás, teljesen automatikusan működő infrastruktúra (a fixKKEP-k).
- További ellenőrző eszközpark a 160 db változtatható helyű komplex közlekedési ellenőrzési pont (vhKKEP-k).
- Az országos gépjármű nyilvántartásból naponta frissülő, de személyes és történeti adatokat nem tartalmazó Közlekedési Biztonsági Kiszolgáló Rendszer (KBKR) adatbázisa.
- A VÉDA működését irányító, a kapcsolódó külső rendszerekkel kommunikáló Közlekedésbiztonsági Automatizált Feldolgozó és Információs Rendszer (KAFIR).

A mozgás közbeni ellenőrzés azonban nem került bele a KözOP által támogatott és finanszírozott témák közé, ezért a helyhez kötött ellenőrzéssel operáló VÉDA funkciók kiegészítése vált szükségessé. Felmérésre kerültek a KözOP előtt beszerzett, még meglévő eszközök és kiválasztottuk a mozgás közbeni sebességmérésre alkalmas eszköz-típust. A FamaLézer III. VHT-507/DVRM-G (a továbbiakban: DVRM-G) típusból még meglévő eszközök állapotfelmérését követően 2018-ban 11 db-ot sikerült felújíttatni, rendeltetészerű használatra alkalmassá tenni. Ezekkel az eszközökkel mozgás / közlekedés közben olyan sebességtúllépéseket kell/lehet dokumentálni, amelyek elkövetői a helyszínen, vagy annak közelében megállíthatók, így a jogszabályban rögzített mértékű szabálysértési vagy közigazgatási bírság velük szemben kiszabható.

Minél rövidebb idő telik el a jogsértés és a miatta kirótt szankció között, annál mélyebben rögzül a két esemény hatása, a jogkövetés. A közúti forgalomban a megengedett legnagyobb sebességnél lényegesen gyorsabban közlekedő jármű mozgását lekövetni, a sebességtúllépést dokumentálni, a szakszerű és biztonságos megállításhoz utolérni sem egyszerű, ezért ehhez a feladathoz nagy teljesítményű szolgálati gépkocsira, helyismerettel és gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőre van szükség: A biztonság mindenképp előtt!

Tekintettel arra, hogy a DVRM-G készülékek többségét 2006-ban gyártották, arra is kellett gondolni, hogy a gondos, körültekintő és felelős felújítás ellenére rövidebb idő alatt fognak elhasználandni. 2023-ra a rendeltetésének megfelelően használható DVRM-G készülékek száma ismét 20 alá csökkent, ezért egy 11 db-os kontingens felújítására tett javaslatot az ORFK RFI Közlekedésrendészeti Főosztály állománya, valamint szorgalmazták egy 3 éves karbantartási szerződés megkötését a jelenleg mintegy 30 db DVRM-G eszköz működőképességének fenntartása érdekében.

Ezzel párhuzamosan kezdeményeztek egy eszközbeszerzést célirányosan a menet közbeni ellenőrzésekre szabottan. A 40 db hazai fejlesztésű és gyártású TrafficCapture 108 nevű sebességmérő rendszeresítése, majd gyártása is határidőre teljesült. 2023. május 16-án osztották ki az eszközöket, és tartottunk oktatást a területi rendőri szervektől berendelt állománynak. 2023. június 1-jétől országsszerte éles üzemben használják ezeket az eszközöket. Az első tapasztalatok gyűjtése ennek a dokumentumnak a készítése idején zajlik.

A közlekedésrendészeti szolgálati ág tekintetében korábban soha nem látott mértékű KözOP támogatás és az önkormányzatok részvétele az ellenőrzési helyek kijelölésében szinte kibékíthetetlen ellentétben álltak egymással, többnyire a rövid határidők miatt. Ennek ellenére elindult egy kezdeményezés, melynek lényege a vhKKEP-k kihasználtságának növelése volt úgy, hogy nem kell hozzá több kezelő. Kihhasználva a vhKKEP-k lehetőségeit olyan tároló eszköz kifejlesztését szorgalmaztuk, amely megvédi a vandál rongálóktól a benne elhelyezett vhKKEP-t, és magára lehet hagyni benne az ellenőrző eszközt, ami teszi a dolgát télen-nyáron, esőben-hóban és főleg napsütötte időszakban is. A Traffibox kialakítása során kihasználták a benne elhelyezhető vhKKEP automatikus működési módjából adódó előnyök, ugyanakkor több rugalmasságot biztosít a különböző helyszíneken történő alkalmazása az önkormányzati igényekhez igazodó ellenőrzési helyek megválasztásában.

102 db (58 önkormányzati és 44 rendőrségi) Traffibox telepítési igényt regisztrált az ORFK RFI állománya, ebből 49 db telepítése (26 rendőrségi 23 önkormányzati) történt meg, 53 db telepítése van folyamatban.

4.3.3. Az ittasság ellenőrzésére használt eszközök

Az ittassággal kapcsolatba hozható balesetek száma, aránya, a kimenetel súlyossága is hullámzóan alakul évről-évre és megfigyelhető, hogy a sok célirányos ellenőrzésnek meg van az eredménye. Sok járművezető ellenőrzése meghozza a várt eredményeket, de azok megtartásához ismételten, újra és újra gyakori élőerős ellenőrzésre van szükség. A drága humán erőforrással azonban gazdálkodni kell. Ki kell váltani olyan eszközök, módszerek alkalmazásával, melyek gyorsítják, egyszerűsítik az ellenőrzést, csökkentik az egy ellenőrzésre jutó időt. Ilyen eszközök pl. a kézi elektromos légalkohol-tesztetek. Ilyen eszközök: a kifutott Siemens Alcomat, a kifutó típusnak számító Lion SD-400, a kis méretű Lion 500, a letisztult Draeger 6810, a strapabíró Draeger 6820, vagy a Mercury Alcovisor. Valamennyi típus használható tölcserrel, hogy csökkenjen az egyszerűhasznált műanyagok mennyisége és a higiéniai szempontok miatt az egyenként csomagolt csutorával is. Ezek nagyon kifinomult, érzékeny eszközök, amelyeket megbízhatóságuk fenntartása érdekében fél évente kalibrálni kell.

Az ittasság megállapítása sok esetben elegendő a továbblépéshez, de sok esetben a továbblépés irányának meghatározásához meg kell állapítani az ittasság (alkoholos befolyásoltság) mértékét is. Ehhez hitelesített légzési alkoholmérő eszközzel történő ellenőrzésre van szükség. Jelenleg a SERES Ethylometer, a Draeger Alcotest 7110, a Draeger Alcotest 9510, illetve a Draeger Alcotest 7510 típusú készülékek valamelyikét használjuk. Ezen eszközök elsősorban temperált, jól szellőzött épületben használhatók, de akár a szolgálati gépkocsi negatív testelésű elektromos hálózataról is táplálhatók. Ezen eszközöket a mérésügyről szóló törvényben foglaltak szerint évente kell hitelesíttetni. A legutóbbi típust tartozékaival együtt kifejezetten terepi alkalmazásra fejlesztették. 2021-ben 70 db került a Rendőrség használatába, további 70 db beszerzésére jelen dokumentum szerkesztése idején kerül sor, és még ebben az évben javaslat készül újabb 70 db beszerzésére.

4.3.4. Drónok

Különösen egy bonyolult, több járművet érintő, nagy területen történt baleset során a helyszínrajz elkészítéséhez szükséges mérések végrehajtása, a kézzel készített vázlaton az adatok rögzítése, a járművek haladási irányának, baleset utáni nyugalmi helyzetének leírása, nyomok és feltalálási helyük leírása, pozicionálása sok időbe telik. Ennek csökkentése érdekében igény merült fel a helyszínelő terepmunkájának egyszerűsítésére. A felmerült ötlet létjogosultságának bizonyítása, vagy elvetése alátámasztására 4 db drónt szerzett be a Rendőrség. Ezekkel az eszközökkel olyan felülnézeti

képfelvételeket készíthetnek a helyszínelők, amelyek méretezése és a szükséges objektumok, nyomok feltüntetése segíthet a helyszínrajz elkészítésében. A beszerzett – DJI Mini 3 Pro típusú – drónok a pilot programban résztvevő rendőr-főkapitányságokhoz kerültek (BRFK, Borsod-Abaúj-Zemplén VMRFK, Szabolcs-Szatmár-Bereg VMRFK, Zala VMRFK)³⁰⁰. Alkalmazási tapasztalataik alapján dől majd el, hogy ezek az eszközök széleskörűen elterjednek-e a baleset-helyszínelő tevékenység elősegítése érdekében.

4.4. Közlekedésbiztonsági célkitűzések, baleset-megelőzési tevékenység

4.4.1. Az uniós és a magyar közlekedéspolitikai célok

Az Európai Unió a közúti közlekedésbiztonsággal kapcsolatos politikáját tízéves időszakokra alakítja ki. A 2021–2030. közötti időszakra vonatkozó uniós közlekedésbiztonsági szakpolitikai keretét az Európai Bizottság a „biztonságos rendszerre” vonatkozó megközelítésre alapozza. Ennek megfelelően szükséges Magyarország 2021–2030. közötti időszakra vonatkozó közúti közlekedésbiztonsági célkitűzéseit stratégiai szintű dokumentumban rögzíteni.

Társadalmi és kormányzati szempontból Magyarország elvitathatatlan érdeme az elmúlt évek közbiztonsági helyzetének kiemelkedő szintű javulása és ezen belül a közlekedésbiztonság helyzetének jelentős fejlődése.

Az Európai Unióban és így Magyarországon is, a közösségi, nemzeti, regionális és helyi szintű intézkedéseknek köszönhetően az elmúlt két évtizedben a közúti közlekedés biztonsága jelentős mértékben javult. 2001–2010. között a közúti balesetek halálos áldozatainak száma 43 százalékkal csökkent, és a kedvező tendencia 2010–2020. között - kisebb lendülettel - tovább folytatódott. Az Európai Unió jelenleg hatályos közúti közlekedésbiztonsági stratégiáját az Európai Bizottság által 2018. május 17-én kiadott „Európa mozgásban - Fenntartható mobilitás Európában: biztonságos, összekapcsolt és tiszta közlekedés” című program tartalmazza (száma: COM [2018] 293). Az új program létrehozásához közvetlen előzményként szolgált a közlekedési miniszterek 2017. évi valletai nyilatkozata, míg a beavatkozási területeken belül várható intézkedéseket, továbbá a főbb teljesítménymutatókat az egy évvel később, 2019 júniusában kiadott Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum tartalmazza.

A stratégiai dokumentum a helyzetértékelésében megállapította, hogy „a biztonság minden közlekedési rendszer alapja; mindig prioritásként kell kezelni”. Tekintettel a mobilitás térnyerésére és radikális átalakítására (az innovációnak, digitalizációnak és a dekarbonizációnak köszönhetően), a fejlesztésekkel ki kell aknázni a biztonság fokozásában rejlő lehetőségeket is. Bár az uniós közutak biztonsági mutatói a világ más részeihez képest igen kedvezők, a halálos és súlyos kimenetelű balesetek száma ugyanakkor még mindig elfogadhatatlanul magas, ezért az EU-nak és a tagállamoknak továbbra is törekedniük kell arra, hogy a közutakon kevesebb baleset történjen.

A közúti halálozások és súlyos sérülések hátterében leggyakrabban a sebességhatár túllépése, az alkohol, illetve kábítószer hatása alatti vezetés, valamint a passzív biztonsági eszközök (biztonsági öv, gyermekülés, bukósisak) használatának elmulasztása áll. Mindezek mellett az elkövetkezendő időszakban kiemelt figyelmet kell fordítani a mobilkészülékek általi figyelemelterelésre, valamint a védtelen közlekedőkre, különös tekintettel a kerékpárosokra és a gyalogosokra, mivel utóbbiak aránya jelentősen megnövekedett a halálos és a súlyos balesetekben belül.

A hatályos stratégiai programban az Európai Unió két közlekedésbiztonsági célt tűzött ki. „Az EU hosszú távú célja továbbra is az, hogy 2050-re közel nullára csökkenjen a közúti halálozások száma („zéró elképzelés”). Ugyanezt kell elérni a súlyos sérülésekkel járó balesetek esetében is. Az EU továbbá

³⁰⁰ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

új, időközi célul tűzi ki a súlyosan sérültek és a közúti halálozások számának felére csökkentését 2030-ig a 2019-es adatokhoz képest (az EU valamennyi tagállama által elfogadott, közös fogalom meghatározást használva)”.

A hazai közlekedésbiztonság javításával összefüggő feladatok elvégzésének alapját a Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram című stratégiai dokumentum adja, ami három éves időszakra határozza meg a célkitűzéseket és feladatokat. A jelenleg hatályos 2023-2025. évek feladatait tartalmazó Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram az alábbi főbb beavatkozási területeket határozza meg:

- a) a közúti közlekedésben résztvevők és közúthasználók oktatásának és tájékoztatásának javítása,
- b) a közúti közlekedésbiztonság növelését és erősítését biztosító szabályozási környezet kialakítása,
- c) a közlekedési szabályok fokozott érvényesítése és ellenőrzése,
- d) kooperatív, intelligens közlekedési rendszerek és technológiák, illetve az összekapcsolt és automatizált járművek alkalmazásának előtérbe helyezése.

4.4.2. Baleset-megelőzés

A közúti közlekedésbiztonság javítása egyike a rendőrség „klasszikus” feladatainak. Ezek a feladatok a rendőrségen belül alapvetően a közlekedésrendészeti szolgálati ághoz tartoznak. A rendőrségnek a közlekedésbiztonság javítására irányuló tevékenységen belül elsősorban a közúti ellenőrzések végrehajtásában, továbbá a baleset-megelőzési tevékenység végzésében van kiemelt szerepe.

A 2002/1992. Korm. határozat 7/a pontja meghatározta, hogy „a balesetek megelőzésére szolgáló közlekedésbiztonsági tevékenységet a rendőrség közlekedési szolgálatának irányításával kell folytatni”. Erre figyelemmel az Országos Rendőr-főkapitányság 1992. november 24-én létrehozta az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottságot (a továbbiakban: ORFK-OBB), mely szervezet a mai napig a magyarországi közlekedésbiztonsági tevékenység egyik meghatározó eleme. Az ORFK-OBB elnöke a mindenkorai rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes.

Az ORFK-OBB az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács (OKBT) által megkezdett balesetmegelőzési tevékenységet továbbfejlesztette, jól működő országos hálózatot hozott létre és kiszélesítette a társadalmi kapcsolatok körét. Az ország valamennyi rendőr-főkapitányságán és rendőrkapitányságán balesetmegelőzési bizottság működik.

A baleset-megelőzési tevékenység végzéséhez a Rendőrség rendkívül széles kapcsolati rendszert ápol elsősorban a közutak kezelőivel, az önkormányzatokkal, a polgárőrséggel, a katasztrófavédelemi szervekkel, sportszervezetekkel és minden olyan állami vagy civil szervezettel, melynek feladata a közlekedésbiztonság fenntartása. Ezen együttműködésben kiemelt szerepe van az ORFK-OBB-nek.

Az ORFK-OBB a közúti közlekedésbiztonság javításával összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtására létrehozott olyan – a közlekedésbiztonsági kérdésekben tanácsadó, javaslattevő és véleményező – szervezet, amely koordinálja a rendőrség baleset-megelőzéssel összefüggő feladatait. Az ORFK-OBB tevékenysége sokrétű, a baleset-megelőzés csaknem valamennyi területére kiterjed. Munkájának központi eleme az a tájékoztató, felvilágosító és kommunikációs tevékenység, melyet gyakorlatilag a közlekedők valamennyi rétegére kiterjesztve, tervszerűen végez. Főbb intézkedései és kampányai alapvetően a legveszélyesebb közlekedési magatartások ellen irányulnak (sebességtúllépés, ittas járművezetés, biztonsági öv használatának elmulasztása, közúti közlekedés legvédtelenebb résztvevőinek a védelme stb.). A kommunikáció során az ORFK-OBB a hagyományos és a legújabb közlésmódokat egyaránt alkalmazza. A sajtótájékoztatók, a TV és rádióinterjúk, a spotok és rövidfilmek, valamint a közterületi megjelenések (óriásplakátok, city-light poszterek stb.) mellett egyre nagyobb jelentősége van a világháló által nyújtott lehetőségeknek, hiszen az internet az információk áramlásának leggyorsabban fejlődő területe.

Az ORFK-OBB 2007 óta rendelkezik internetes elérhetőséggel (www.kreszvaltozas.hu), 2012 januárjában pedig önálló Facebook felülettel (www.facebook.com/balesetmegelozes/) is színre lépett. Utóbbi oka, hogy a közösségi portált legnagyobb arányban a közlekedés szempontjából leginkább veszélyeztetett korosztály, a fiatalok használják, így részükre ezen a csatornán nagyobb hatékonysággal lehet preventív üzeneteket továbbítani.

Az ORFK-OBB munkájának talán legismertebb formája, hogy országos szintű közlekedésbiztonsági kampányokat folytat, melyet valamennyi közlekedő jól ismerhet. Egyes kampányelemek nemzetközi sikereket értek el. Például a „Zebra a gyalogosoké!” kampány plakátja 2010 márciusában a Tunéziában megrendezett közlekedési kampányok nemzetközi fesztiválján első helyezést ért el.

Az ORFK-OBB a megalakulása óta részt vesz a közlekedésre nevelésben (kiadványok készítése, láthatóságot segítő kiegészítők beszerzése, prevenciók kampányok), továbbá a balesetmegelőzési munkatársak, valamint 2008 szeptembere óta az iskola rendőre révén rendszeres kapcsolatot tart fenn közel 3000 tanintézettel és az elsőők között csatlakozott az „Élet Úton” programhoz. Emellett a folyamatosan zajló „SuliMoped” program évente ezer 8. osztályos tanulónak biztosítja az ingyenes segédmotoros kerékpáros képzést.

A tradicionálissá vált felmenő rendszerű országos gyermek- és ifjúsági vetélkedők mellett az ORFK-OBB más rendezvényeket is szervez. 2012-ben újraindult a 90-es években nagy sikert aratott „Közlekedik a család” vetélkedő, míg a rendőr-szakmai versenyek (balesethelyszínelők, járőrök, karos forgalomirányítók, valamint vízirendészeti járőrök versenye) a közlekedésrendészeti munkatársak felkészültségének javítására, az elméleti és gyakorlati ismeretszint fokozására hivatottak.

Az ORFK-OBB a nemzetközi porondon is megállja a helyét, erre utal széles körű nemzetközi kapcsolatrendszere. 2004 májusa óta rendszeres kapcsolatot tartott fenn a TISPOL-lal, az Európai Közlekedésrendészeti Szervek Hálózatával. A szervezet neve 2019-től ROADPOL-ra változott, amelynek az ORFK-OBB szintén tagja. Emellett teljesíti a Salzburg Fórum tagállamok együttműködéséből adódó feladatokat. A nemzetközi közlekedésrendészeti és közlekedésbiztonsági szervezetekben való részvétel kapcsán feladatként jelentkezik: delegációk kiküldése, fogadása, a ROADPOL által szervezett nemzetközi szemináriumokra résztvevő(k) delegálása, előadások megtartása. További feladat a nemzetközi közúti ellenőrzésekben való részvétel koordinálása, aktív részvétel a ROADPOL Végrehajtói Bizottság, Tanács, Műveleti Csoport és Technológiai Munkacsoport ülésein és munkájában, továbbá az évente 9 alkalommal Európa-szerte végrehajtott fokozott ellenőrzésekben, a Közlekedésbiztonsági Napok balesetmegelőzési rendezvényen. Az ORFK-OBB folyamatos koordinációval, rövid, közép és hosszú távú stratégiák mentén hajtja végre azokat a feladatokat, melyek a magyar és az európai uniós közlekedésbiztonsági célok elérését szolgálják.

4.5. Közigazgatási hatósági eljárások a közlekedésrendészet területén

A közigazgatási hatósági eljárásokkal összefüggésben - általánosságban - el kell mondani, hogy ezen eljárások az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) jellegéből kifolyólag alapvetően engedélyezésekre irányulnak, melyek során valamely közigazgatási szerv a közhatalom birtokában egyoldalúan dönt független jogalanyok jogairól, kötelezettségeiről. Ezen eljárásokban az ügyfél egyfajta alárendelt szerepet tölt be. Ugyanakkor a közhatalmi pozíció eredményeként meghozott döntésből fakadó esetleges egyenlőtlenségeknek a kiegyensúlyozása érdekében a közigazgatási hatóság - a döntés meghozatala előtt - az eljárási törvényben meghatározott garanciális szabályok megtartásával jogokat biztosít az ügyfél számára a tekintetben, hogy az ügyfél jogai, jogos érdekei ne sérüljenek.

A szakterületet érintő eljárások többsége - bár főszabályként az Ákr. eljárási szabályai szerint folynak - nem tartoznak a hagyományos értelemben vett közigazgatási hatósági eljárások közé. Az eljárások jelentős része szankcionáló jellegű, melynek során érvényesülnek az ügyfélnek az eljárási törvényben meghatározott jogai, ugyanakkor az eljárás eredményeként közigazgatási bírság kiszabására kerül sor.

Az Ákr. eljárási szabályai az anyagi jogi rendelkezések érvényre juttatását szolgálják. A norma rögzíti, hogy mit és hogyan kell végrehajtani.

Az alapelvek (jogszerűség, szakszerűség, egyszerűség, hivatalbóltság, hatékonyság), mint normatív szabályok, az eljárás minden szakaszában, minden résztvevőre kötelezően érvényesek!

Tételes jogi szabály hiányában kiegészítő rendelkezésként funkcionálnak.

A közigazgatási hatósági eljárásokban – összhangban az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkével – az eljárás minden résztvevője a rá irányadó szabályoknak megfelelően és az eljárás minden szakaszában az Ákr.-ben meghatározott alapelvek és alapvető szabályok érvényre juttatásával jár el.

A jogszerűség elvét erősíti, hogy a közigazgatási hatóság hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában köteles hivatalból vizsgálni, tehát az alapeljárás során, a jogorvoslati és végrehajtási szakaszban is.

A hatáskör és illetékesség vizsgálatát elsődlegesen az eljárás megindításakor szükséges elvégezni, azaz a hivatalból indított eljárás megkezdése előtt, melyhez az illetékesség és a hatáskör fogalmak elemeinek ismerete elengedhetetlen.

A hatáskör azt mutatja meg, hogy az adott közigazgatási ügyben milyen típusú, milyen szintű és elnevezésű szerv jogosult és köteles eljárni. Az illetékesség az azonos hatáskörű hatóságok közötti mennyiségi munkamegosztási elvet fejezi ki, amely megmutatja, hogy az adott ügyben mely hatóság jogosult és köteles eljárni.

A hatáskör a vertikális, az illetékesség pedig a horizontális ügymegosztás kérdéseire ad választ!

4.5.1. Az Objektív felelősség hatálya alá tartozó közigazgatási ügyek

Az objektív felelősség elvén alapuló, bírságot kiszabó eljárás több szempontból is sajátos az alábbiak szerint:

1. A közigazgatási hatósági eljárás alapvetően három szakaszra különül el: alapeljárásra, jogorvoslati eljárásra és végrehajtási eljárásra. Az alapeljárás kizárólag hivatalból, az ügyfél értesítésének a mellőzésével indul és a későbbiekben a fellebbezési eljárás sem minősül kérelemre indult eljárásnak.
2. Az eljárás megindítására a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 21. § (1) bekezdés a)-i) pontjaiban rögzített jogsértések észlelése esetén - az (1) bekezdés d), h) és i) pontjában foglalt jogsértés kivételével - akkor van lehetőség, ha a jogsértéseket külön jogszabály szerinti technikai eszközzel készített és továbbított felvétellel dokumentált módon rögzítették. Mivel az első fokon meghozott marasztaló döntés automatizált módon, kizárólag a képi bizonyítékok alapján hozza meg az első fokon eljáró hatóság, ezért kiemelt jelentőségű a sebességméréssel összefüggő feladatokról szóló 6/2022. (II. 4.) ORFK utasításban foglaltak állománnyal történő betartatása.
3. Az eljárás jogalánya speciális, hiszen az üzemben tartót vélelem alapján - a gépjármű-nyilvántartás adatainak figyelembe vételével - automatikusan ügyféli pozícióba emeli a jogszabály.
4. A jogalany specialitására tekintettel a bizonyítási eljárás is egyedi. Egyrészről a Kkt. 21/A. §-ában foglaltak lehetőséget biztosítanak az ügyfél számára annak az ellenbizonyítására, hogy az üzemben tartásában lévő, szabályszegéssel érintett gépjárművet a szabályszegés helyén és időpontjában nem ő vezette. A Kkt. másrészről a szabályszegéssel összefüggésben is biztosítja az ügyfél számára,

- hogy bizonyítási indítványát benyújthassa. E tekintetben még a jogorvoslati határidő megnyílása előtt, illetékmentesen, külön - 8 napos (külföldi ügyfél esetén 15 napos) - határidőt biztosít, mellyel összefüggésben a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, a kiszabható bírságok összegéről és felhasználásáról szóló Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).³⁰¹ Bizonyítási eljárás lefolytatásával összefüggésben - általánosságban - elmondható, hogy az eljáró hatóságnak mindent meg kell tennie a tényállás tisztázása érdekében. Ennek során az eljáró hatóság - szem előtt tartva az Ákr. alapelveit is - valamennyi, az eljárási törvényben nevesített és az eljárás szempontból releváns eljárási cselekményt (tanúmeghallgatás, belföldi jogsegély keretében történő megkeresés, lefoglalás stb.) foganatosíthatja.
5. Hatáskör és illetékesség tekintetében a Korm. rendelet speciális szabályokat állapít meg, mivel első fokon a Vas vármegyei rendőrfőkapitány és a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei rendőrfőkapitány, míg másodfokon a budapesti rendőrfőkapitány jár el.
 6. A Kkt. 21. § (4) bekezdésében rögzíti azokat az ügyintézési határidőket - 70 és 150 nap -, melyeket a Kkt. 21. § (1) bekezdés a)-i) pontjaiban foglalt jogsértések megállapítása esetén be kell tartani, a (4a) bekezdés pedig 4 és 5 hónapos jogvesztő határidőt rögzít, mely az első fokon eljáró hatóságot köti.
 7. A fentiekben részletezett eltérésekkel, az Ákr. szabályai szerint kell lefolytatni az eljárást a Kkt. 21. § (1) bekezdés h) pontjában foglalt, a díjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útra vonatkozó előírások megszegése esetén azzal az eltéréssel, hogy ezen jogsértéssel összefüggésben az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, figyelemmel az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény végrehajtásáról szóló 209/2013. (VI. 18.) Korm. rendeletben meghatározottakra.
 8. A Kkt. 21. § (1) bekezdés h) pontjában foglalt szabályszegés esetén külföldi honosságú tehergépjármű üzemben tartójával szemben ideiglenes biztosítási intézkedést kell alkalmazni, melynek során a Kkt. 20. § (7) bekezdésében meghatározottak szerint a külföldi honosságú tehergépjárművet a közigazgatási bírság megfizetésének erejéig vissza kell tartani.
 9. Jogorvoslati eljárás során fontos, hogy az ügyféli kérelem határidőn belül és az arra jogosult személy által kerüljön benyújtásra, melyek vizsgálata szintén az első fokon eljáró hatóságot terheli. Amennyiben a jogorvoslati kérelmet határidőn túl, illetve nem az arra jogosult által nyújtották be, úgy a kérelmet az első fokon eljáró hatóságnak vissza el kell utasítania. Ugyancsak visszautasításnak van helye, ha az ügyfél az eljárási illetéket nem fizette meg. Természetesen az ügyféllel való együttműködés elvének szem előtt tartásával a képvisleti jogosultság és az eljárási illeték tárgyában - határidő túlértéke és annak elmulasztásához fűződő jogkövetkezményekre történő figyelmeztetés mellett - hiánypótlásra kell felhívni az ügyfelet. A közigazgatási bírságot megállapító döntéssel szemben benyújtott jogorvoslati kérelemmel összefüggésben az első fokon eljáró hatóságnak a saját döntését is meg kell vizsgálnia, mely kapcsán dönthet határozata visszavonásáról, módosításáról is, de eljárása során juthat arra a következtetésre is, hogy a közigazgatási hatósági eljárás megszüntetésének van helye. Amennyiben az első fokon eljáró hatóság nem ért egyet a fellebbezésben foglaltakkal, úgy azt felterjeszti az annak elbírálására jogosult hatósághoz. A fellebbezéssel összefüggésben a másodfokon eljáró hatóság hozhat helybenhagyó döntést, rendelkezhet arról, hogy a döntést

³⁰¹ A közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet 9. § (4) bekezdése.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700410.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

megsemmisíti és a közigazgatási hatósági eljárást megszünteti. Amennyiben a tényállást teljes körűen az első fokon eljáró hatóság nem tisztázta, úgy a másodfokon eljáró hatóság már csak kiegészítő bizonyítási eljárást folytathat le. A másodfokon jogerős döntéssel szemben is van lehetőség bírósági felülvizsgálatra.

10. Önkéntes befizetés hiányában a véglegessé vált döntéssel összefüggésben a meg nem fizetett közigazgatási bírság, az eljárási bírság és az eljárási költség önkéntes teljesítése elmaradása esetén, az első fokon eljáró hatóságnak kezdeményeznie kell a végrehajtási eljárás megindítását az állami adóhatóságnál, emellett a Kkt. 48. § (7) bekezdés alapján a szabályszegéssel érintett gépjármű forgalomból történő kivonására is intézkednek.
11. A közúti közlekedésbiztonságot veszélyeztető közlekedési jogsértésekre vonatkozó információk határokon átnyúló cseréjének elősegítéséről szóló 2015. március 11-i (EU) 2015/413 Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv (a továbbiakban: CBE irányelv) kimondja, hogy az Unió közlekedéspolitikájának egyik elsődleges célja a közúti közlekedésbiztonság javítása. Az Unió a közúti közlekedésbiztonság javítására irányuló politikát abból a célból folytatja, hogy csökkenjen a balesetek halálos áldozatainak és sérültjeinek száma, valamint az anyagi kár mértéke. E szakpolitika fontos eleme az Unióban elkövetett, a közúti közlekedésbiztonságot jelentősen veszélyeztető közúti közlekedési jogsértések következtében kivetett szankciók következetes végrehajtása.

A CBE irányelv 2. cikke felsorolja azokat a közlekedésbiztonságot veszélyeztető közlekedési jogsértéseket, amelyek vonatkozásában a nemzeti kapcsolattartó pont jár el. Hazánkban a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Rendőr-főkapitányság Közigazgatási Hatósági Szolgálat 2019. november 20-tól kijelölt nemzeti kapcsolattartó pontként fogadja a végrehajtásra vagy egyéb jogsegély teljesítésére irányuló megkereséseket. Ezek a jogsértések a következők:

- sebességhatár túllépése,
- biztonsági öv használatának elmulasztása,
- forgalomirányító fényjelző készülék piros jelzésénél való megállás elmulasztása,
- ittas járművezetés,
- kábítószer hatása alatt történő járművezetés,
- bukósisak viselésének elmulasztása,
- tiltott sávban történő közlekedés,
- mobiltelefon vagy más kommunikációs eszköz jogellenes használata vezetés közben.

A felsorolt közlekedésbiztonságot veszélyeztető közlekedési jogsértések vonatkozásában a CBE irányelvhez csatlakozott tagállamok hozzáférést biztosítanak a jogsértés helye szerinti tagállam számára a nyilvántartás helye szerinti tagállamban tárolt gépjármű-nyilvántartási adatokhoz.

Az adatok a Robotzsaru Neo rendszeren, illetve a Közigazgatási Hatósági Szolgálatok munkatársai által, ügyfeldolgozásra használt Robotzsaru Objektív Felelősség Rendszeralkalmazásban is közvetlenül lekérhetőek.

12. A Salzburg Fórum (a továbbiakban: SF) Ausztria, Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Szlovénia közép-európai biztonsági partnersége. A tagállamok együttműködnek többek közt az illegális migráció, a tanúvédelem, a kábítószer elleni küzdelem, a közlekedésbiztonság és a belbiztonság egyéb területén. A SF országai közül Ausztria, Bulgária, Horvátország és Magyarország részéről külön megállapodás (a továbbiakban: SF Megállapodás) született arról, hogy egyes közlekedési jogsértésekkel összefüggésben gondoskodnak a határaikon átnyúló szabályszegések kölcsönös elismeréséről és

végrehajtásáról. A feladatok végrehajtására a magyar törvényhozás jogszabályt alkotott (a továbbiakban: jogszabály).³⁰²

A jogszabály alapján a CBE irányelvben felsorolt közlekedési szabályszegések esetén a nemzeti kapcsolattartó pont megkeresi a másik tagállam kapcsolattartó pontját a gépjárművezető személyazonosságának és lakcímének megállapítása érdekében, gondoskodik iratok küldéséről és kézbesítéséről, valamint kezdeményezi a végrehajtási eljárások lefolytatását. A nemzeti kapcsolattartási pont a végrehajtásra átadott ügyekben a végrehajtási eljárásokat a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál kezdeményezi, egyéb megkeresések vonatkozásában az illetékes Hatóság felé továbbítja a kérelmet.

A végrehajtásra átadott ügyek csak akkor kerülnek átvételre, ha azok a 2012. évi CLXX. törvény 6. cikkében foglalt elektronikus tanúsítvány formájában érkeznek. A végrehajtó állam a SF Megállapodás alapján visszautasíthatja a végrehajtást, ha

- a tanúsítvány adattartalma hiányos,
- a végrehajtó állam nemzeti joga szerint a határozat végrehajthatósága elévült,
- a határozattal kirótt pénzbírság nem haladja meg az 50 eurót vagy az annak megfelelő összeget más pénznemben,
- az átvett végrehajtási ügyek vonatkozásában a nemzeti kapcsolattartó pont az alapeljárást nem vizsgálja, ha nem áll fenn visszautasítási ok minden további feltétel nélkül elismeri a kibocsátó állam által megküldött tanúsítványt és haladéktalanul megtesz minden intézkedést annak végrehajtására.

4.5.2. A Kkt. 20. § (1) bekezdésében nevesített jogsértések esetén történő közigazgatási hatósági eljárások

Ezen eljárásokban a bizonyítási eljárás lefolytatása sok esetben olyan széleskörű, hogy nemzetközi jogi normákra is kiterjedő jogszabályismeretet igényel:

1. A közigazgatási hatósági eljárás a rendőri ellenőrzés során megállapítottak alapján indul. Már az ellenőrzés során nagyon fontos, hogy az ellenőrzést az arra jogosult személy végezze. A helyszínen történt pontos dokumentáció (jegyzőkönyvek, fényképfelvételek) a bizonyítási eljárás lefolytatását nagyban előmozdíthatja. A hiányosan megállapított tényállással összefüggésben nem lehet megalapozott döntést hozni és előfordulhat, hogy a bizonyítási eljárás teljesen ellehetetlenül, mivel az ellenőrzéskor elmulasztott eljárási cselekmények utólagos pótlására legtöbb esetben már nincs lehetőség.
2. A közigazgatási hatósági eljárás hivatalból történő megindításáról az ismert ügyfelet értesíteni kell. Abban az esetben, ha az első fokon eljáró hatóság érdemi döntését a közigazgatási hatósági eljárás megindításától számított 8 napon belül meghozza, úgy az ismert ügyfél értesítése mellőzhető.
3. A Kkt. 20. § (1) bekezdésében nevesített jogsértések többségében elképzelhető az osztott felelősség, a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló 156/2009. (VII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban:

³⁰² 2012. évi CLXX. törvény a Bolgár Köztársaság, a Horvát Köztársaság, Magyarország és az Osztrák Köztársaság között a közúti közlekedésbiztonságot veszélyeztető közlekedési jogsértések miatt alkalmazott jogkövetkezmények határon átnyúló végrehajtásának elősegítéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről, valamint egyes törvényeknek a közlekedésbiztonságot elősegítő európai uniós és nemzetközi kötelezettségek végrehajtásához szükséges módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200170.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

Bírságrendelet) mellékleteiben található táblázatok 4. oszlopa tartalmazza, hogy az érintett cselekmény elkövetéséért ki tehető felelőssé.

Amennyiben a szabályszegés elkövetéséért többen is felelőssé tehetőek, úgy a Bírságrendeletben meghatározott – felelőssé tehető – valamennyi személy(ek) ellen meg kell indítani az eljárást (pl: járművezető, szállító, felrakó, stb.).

Amennyiben az első fokon eljáró hatóság nem vonja be például a szállítót ügyfélként az eljárásba, és nem vizsgálja a felelősségét, úgy a másodfokon eljáró hatóságnak már nincs lehetősége arra, hogy a tényállás tisztázása érdekében az ügybe új ügyfelet vonjon be és esetlegesen nevezett felelősségét megállapítsa

4. A Rendőrség jogalkalmazó szerv, amely a feladatait kizárólag a jogszabályok és a rá vonatkozó közjogi szervezetszabályozó eszközök rendelkezései alapján látja el. Ennek alapján jogosultságai nem terjedhetnek túl a vonatkozó jogszabályi kereteken, így egyéni jogértelmezésre döntésében nem hivatkozhat, az a tényállás megállapításához és az annak bizonyításához szükséges eljárási cselekményeket nem helyettesítheti.

Ki kell emelni, hogy az ügyintéző jogalkalmazóként a döntését nem alapozhatja vélelemre, a minden alapot nélkülöző feltételezése a tényállás megállapításához és az annak bizonyításához szükséges eljárási cselekményeket nem helyettesítheti.

Az egyes eljárási cselekmények végrehajtásának gyorsasága azonban önmagában még nem elegendő a megfelelő eljárás biztosításához, az eljárási cselekményeknek és az azok alapján megszülető döntésnek is helyesnek kell lennie. Helyes döntést pedig csak kellően körüljárt eljárásban, alaposan feltárt tényállás mellett lehet meghozni.

A bizonyítási eljárás célja, hogy a hatóság a lehető legteljesebb mértékben, a valósághoz legközelebb eső módon állapítsa meg, mi is történt az adott ügyben – a törvényi tényállás elemeinek a párját kell megtalálni a történeti tényállás tényei között – és a megfelelően tisztázott tényállás alapján jogszerű döntést hozzon.

Az ex officio alapelvek magában foglalja azt is, hogy a hatóság hivatalból állapítja meg a tényállást, határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét.

Emellett az Ákr. a hatékonyságra vonatkozó alapelv meghatározása során azt is leszögezi, hogy a hatóság a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az eljárás valamennyi résztvevőjének a legkevesebb költséget okozza, és – a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül – az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen.

A megalapozott döntés előfeltétele a tényállás megállapítása, amely – az officialitás elvéből fakadóan – az eljáró hatóság feladata. A tényállás a döntéshez szükséges tények összessége.

A tény azonban nem csak egy dolog, adat, információ lehet, hanem bármely, az anyagi világban létező, érzékileg felfogható egyedi jelenség is.

A bizonyítás tárgya tény, így a bizonyítás is a ténykérdésre irányul. Azt azonban, hogy pontosan mi a jelentős ténykérdés, mindig anyagi jog – például a Kkt., a Bírságrendelet ... stb. – szabja meg. A tényállás megállapítása során a hatóságnak a számításba jöhető tények közül ki kell választania azokat, amelyek a vizsgált ügy szempontjából jelentőséggel bírnak. Azt, hogy melyek ezek a jogilag releváns tények, mindig a konkrét ügyben alkalmazandó jogszabály határozza meg. A tisztázandó tényállási elemeket tehát az irányadó jogi norma általános tényállása jelöli ki. A hatóságnak az eljárás keretében azt kell megállapítania, hogy a jogszabály szerinti tényállási elemek az adott ügyben fennállnak-e vagy sem.

A hatósági eljárás célja jogilag és ténybelileg megalapozott döntés meghozatala. Ennek elengedhetetlen előfeltétele a tényállás tisztázása, melynek során a hatóság hivatalból feltárja az ügy eldöntése szempontjából releváns tényeket.

A jogi állítások, a hatóság döntései igazolásra szorulnak, így azt az állítást, illetve döntést tekinthetjük helyesnek, amely mellett meggyőző érvek szólnak, és jogszabályi rendelkezésekkel lehet alátámasztani.

A Kkt. 20. §-ában foglalt jogsértésekkel összefüggésben meghozott másodfokú, jogerős döntéssel szemben is van lehetőség bírósági felülvizsgálatra.

5. A közigazgatási bírság, az eljárási bírság és az eljárási költség önkéntes teljesítése elmaradása esetén, az első fokon eljáró hatóságnak – az Ákr. 133. § (2) bekezdése alapján – a döntés végrehajthatóságától számított öt napon belül – az adatkapcsolati modul használatával – kezdeményeznie kell a végrehajtási eljárás megindítását az állami adóhatóságnál.

A közigazgatási bírság behajtása során az állami adóhatóság az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény szabályai szerint jár el, így a Kkt. 20. §-a alapján kiszabott közigazgatási bírság/ eljárási költség behajtása tekintetében nincsen összeghatár. Az Ákr. 138. § (1) bekezdése rögzíti a végrehajtási jog elévülése kapcsán, hogy „A végrehajtási jog a teljesítési határidő utolsó napjától számított három év elteltével évül el.”, mely jogszabályi rendelkezés értelmében a végrehajtási eljárás megindítását az önkéntes teljesítésre nyitva álló határidőt követő legfeljebb 3 éven belül kezdeményezheti a hatóság.

Ha az ügyfél az önkéntes teljesítésre nyitva álló határidőn belül fizetési kedvezmény engedélyezése iránti kérelmet terjeszt elő, melyre figyelemmel a hatóság a teljesítés részletekben történő megfizetését engedélyezi, az esedékesség szempontjából az alaphatározat véglegessé válásának időpontja az irányadó.

A fizetési kedvezmény engedélyezése esetén a hatóság pusztán az önkéntes teljesítés kapcsán biztosít kedvezményt az ügyfél részére, engedélyezi a közigazgatási bírság részletekben történő megfizetésének lehetőségét, illetve a teljesítési határidő módosítását, mely nem befolyásolja a jogszabály által előírt határidő – a végrehajtáshoz való jog meghosszabbodását – változását.

4.5.3. Egyéb közlekedésrendészeti területet érintő közigazgatási hatósági eljárások

Ezen eljárások közé tartozik a szakterületet érintő rendőri intézkedés elleni, valamint a közterület-felügyelők eljárásával összefüggésben benyújtott panaszok kivizsgálása során meghozott döntések. Az ügyfél által megvalósított jogsértés vizsgálatára ezen közigazgatási hatósági eljárások nem terjednek ki, kizárólag az intézkedés jogszerűségének, szakszerűségének a vizsgálata történik, mely során az Ákr. kérelemre indult eljárás szabályai szerint kell eljárni és az Ákr. eljárási szabályait kell alkalmazni.

A speciális eljárási szabályok mellett - valamennyi közigazgatási hatósági eljárásban - nagy hangsúlyt kell fektetni az Ákr. szabályainak a megtartására is. A meghozott döntéseknek meg kell felelni az Ákr. 80. § (1) bekezdés és a 81. §-ában foglaltaknak, a jogszabályi forma mellőzésével meghozott döntés ugyanis semmis.

5. Közrendvédelmi szolgálati ág

A rendőrség szolgálati szabályzata³⁰³ (a továbbiakban: RSzSz.) 3. § (1) bekezdése szerint a rendőrségi feladatok ellátását szolgálati ágakra, szolgálatokra és szakszolgálatokra lebontva kell megszervezni. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv egyik legjelentősebb és leginkább szerteágazó feladatrendszerrel rendelkező szolgálati ága a közrendvédelmi szolgálati ág.

³⁰³ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 30.) BM rendelet (a továbbiakban: RSzSz.).

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)

Közrendvédelmi tevékenységbe tartozik a közterületek és nyilvános helyek közbiztonsági és rendészeti szempontú ellenőrzése, a megnyugtató rendőrségi jelenlét megteremtése, az állampolgári jelzésekre rendőri intézkedések bevezetése, valamint meghatározott személyek, területek, létesítmények vagy értékek védelme, őrzése, rendezvények biztosítása, illetve állandó, közvetlen kapcsolattartás kialakítása az önkormányzatokkal, a lakossággal a multikulturális környezetben élőkkel, a civil és gazdálkodó szervezetekkel.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló BM rendelet³⁰⁴ 45. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a (2) bekezdés a) pontja alapján a közrendvédelmi szolgálati ág hivatásos állománya a közterületen járőrszolgálatban és a fogvatartottak napi tevékenységének irányítása során szolgálati vagy gyakorlóöltözetben teljesíti szolgálatát.

Az RSzSz. 67. § (1) bekezdése szerint a rendőrök a szolgálati feladataikat külön végrehajtási rendelkezések alapján, különböző szolgálati formákban, a szakmai szabályzatokban meghatározott módon hajtják végre. A közrendvédelmi szolgálati ág tekintetében megkülönböztetünk:

- a) járőr,
- b) őr,
- c) körzeti megbízotti,
- d) pénzkísérő,
- e) vonatkísérő,
- f) védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati formákat.

5.1. Eligazítás (dokumentált formában)

5.1.1. Szolgálati előjáró kötelességei

Az RSzSz. 88. § (2) bekezdése értelmében a szolgálati előjáró a rendőrt köteles a szolgálat ellátására felkészíteni és eligazítani. A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény³⁰⁵ (a továbbiakban: Hszt.) 2. § 26. pontja alapján szolgálati előjáró, aki a hivatásos állomány tagjával szemben a magasabb szolgálati beosztásánál fogva parancs, intézkedés kiadására vagy munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult.

A szolgálatparancsnoki tevékenységről szóló ORFK utasítás³⁰⁶ (a továbbiakban: Szpk. Ut.) 21. pontja alapján az eligazítást a szolgálatparancsnok tartja, amely során az alárendelt állományt a szolgálatra feladatra felkészíti, eligazítja. Az Szpk. Ut. 2. pontja szerint alárendelt állomány a közterületek és nyilvános helyek – a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság (a továbbiakban: RRI) vonatkozásában az RRI illetékességi területe – rendőri ellenőrzésére (a továbbiakban: közterületi feladat), valamint az államhatár védelmével kapcsolatos feladatok (a továbbiakban: határbiztonsági feladatot ellátó) végrehajtására vezényelt:

³⁰⁴ A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló 14/2016. (V. 10.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600014.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)

³⁰⁵ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)

³⁰⁶ A szolgálatparancsnoki tevékenységről szóló 14/2017. (III. 24.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Szpk. Ut.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0014.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)

- a) közrendvédelmi,
- b) közlekedésrendészeti,
- c) határrendészeti,
- d) a más szolgálati ághoz vagy szolgálathoz tartozó, de adott szolgálatban önálló közterületi vagy határbiztonsági feladatot ellátó,
- e) az őrszolgálati feladatot ellátó,
- f) a rendőri szerv alárendeltségébe vezényelt megerősítő állomány.

Az Szpk. Ut. 22. pontja alapján amennyiben az eligazítás időpontjában a szolgálatparancsnok más, halaszthatatlan szolgálati feladat végrehajtása miatt akadályoztatva van, akkor az eligazítás megtartására ideiglenes jelleggel köteles kijelölni az eligazítást végrehajtó személyt. Ha az eligazítást nem a szolgálatparancsnok hajtja végre, az eligazítást tartó személy köteles a szolgálatparancsnokot az eligazításon meghatározottokról tájékoztatni.

Az eligazítás végrehajtható:

- a) személyesen, vagy ha
- b) személyesen nem lehetséges, abban az esetben EDR rádiókészüléken vagy távközlési eszközön (a továbbiakban együtt: távközlési eszközön), vagy az érintett rendőrrel az előző szolgálatának befejezésekor személyesen vagy távközlési eszközön kell közölni az eligazítás tartalmát.

A szolgálatparancsnok a személyes eligazítás kezdetekor az alárendelt állományt felsorakoztatja és meggyőződik arról, hogy valamennyi eligazításra kötelezett azon megjelent. A szolgálatparancsnok az eligazítás során ellenőrzi az eligazításra jelentkező alárendelt állomány:

- a) öltözetét, szolgálatra alkalmas állapotát,
- b) szolgálati igazolványának meglétét, érvényességét,
- c) szolgálati jelvénye meglétét, épségét,
- d) előírt felszerelésének meglétét, a könnygázszóró palack szavatossági idejét,
- e) fegyverzetének meglétét, a bilincs alkalmazhatóságát, működőképességét,
- f) megfelelő kategóriára kiállított vezetői engedélyét, illetve ügyintézői igazolványát és azok érvényességét, ha gépjárművet vezetnek,
- g) szolgálati okmányainak meglétét,
- h) meghatározott feladatainak tudomásul vételét (megértését),
- i) birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénz-helyettesítő fizetési eszközök (a továbbiakban: korlátozás alá eső tárgyak) korlátozásával kapcsolatos rendelkezések betartását.

A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól szóló BM rendelet³⁰⁷ (a továbbiakban: R.) 3. § (1) bekezdése szerint a hivatásos állomány tagja szolgálatba lépéskor köteles a szolgálati előjáró részére nyilatkozni a nála található korlátozás alá eső tárgyról, a nyilatkozatot követően

³⁰⁷ A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól szóló 21/2015. (VI. 15.) BM rendelet (a továbbiakban: R.)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500021.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

köteles azt az értékmegőrző szekrényben elhelyezni, vagy annak hiányában a kijelölt átvevőnek átadni, ami a szolgálat befejezését követően adható vissza.

Mindazonáltal az R. 4. § (2) bekezdése szerint, ha a hivatásos állomány korlátozással érintett tagja esetében olyan egyedi méltánylást érdemlő körülmény merül fel, amely miatt indokolt biztosítani a hivatásos állomány tagjának a magáncélú telekommunikációs eszköz útján történő elérhetőségét, azt a hivatásos állomány tagjának erre irányuló írásbeli kérelmére a szolgálati előjárója meghatározott időszakra írásban engedélyezheti. Ha a körülmények az írásbeli engedélyezést nem teszik lehetővé, a szolgálati előjáró szóban is engedélyezheti a magáncélú telekommunikációs eszköz használatát. Az írásbeli engedélyt az akadályoztatás elhárulását követően soron kívül pótolni kell.

Az Szpk. Ut. 32. pontja alapján a szolgálatparancsnok az eligazítás során köteles:

- a) ismertetni az illetékességi terület – ezen belül hangsúlyozottan a járőrközvet (járőrrútirány) – bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetét;
- b) meghatározni az alárendelt állomány szolgálatára vonatkozó világos, érthető célokat, elvárásokat, meggyőződni arról, hogy azokat az érintett megértette;
- c) a járőr részére a Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló ORFK utasítás³⁰⁸ (a továbbiakban: Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat) 1. melléklete szerinti, külön utasításra viselhető felszerelési tárgyak körét meghatározni;
- d) ismertetni a feladatok ellátását elősegítő feltételeket, információkat;
- e) átadni a szolgálat ellátásához szükséges okmányokat, eszközöket;
- f) segítséget nyújtani a feladat ellátását szolgáló munkamódszerek kiválasztásában;
- g) kérdéseket intézni az eligazításon részt vevők felé a szolgálatellátással összefüggő jogszabályokra és közjogi szervezetszabályozó eszközökre vonatkozó, továbbá intézkedéstaktikai, intézkedésbiztonsági ismereteinek felmérése céljából;
- h) ismertetni a korrupciós jellegű cselekmények felismerését, illetve felfedését elősegítő külön eljárási rendet;
- i) a szolgálati gépjárművekbe szerelt kép-, valamint a kép- és hangrögzítéshez szükséges hordozható háttértárolót az alárendelt állomány részére dokumentált módon átadni.

Az Szpk. Ut. 20. pontja szerint az eligazításon ismertetni kívánt feladatok lényegét, a meghatározandó célokat és feladatokat a Robotzsaru Neo integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer (a továbbiakban: Robotzsaru Neo rendszer) megfelelő alkalmazásában minden esetben az eligazítás megkezdését megelőzően dokumentálni kell.

5.1.2. Az alárendelt állomány kötelességei eligazítás során

A Hszt. 102. § (1) bekezdés a) pontja alapján a hivatásos állomány tagja a szolgálat ellátásával összefüggésben köteles az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni, ezt az állapotot a szolgálat teljes ideje alatt fenntartani és feladatát teljesíteni, valamint e célból rendelkezésre állni.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából

³⁰⁸ Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0013.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló BM rendelet³⁰⁹ (a továbbiakban: 22/2012. (VI. 15.) BM rendelet 4. § (1) bekezdése szerint az alkoholos befolyásoltság vizsgálatát a feltételezhetően alkoholfogyasztás okozta szolgálatképes állapot – vélelmezhető – hiányának felismerését követő legrövidebb időn belül kell végrehajtani.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat VII. fejezete szerint a járőrök és az őrök a szolgálatba indulás előtt kötelesek eligazításra jelentkezni. A járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancsnok minden hónapban legalább egy esetben, az alosztályvezetők, az őrsparancsnok-helyettesek havonta legalább két alkalommal személyesen részt vesznek a szolgálatba lépő állomány eligazításán. Az eligazításon részt vevő:

- a) köteles a részére szolgálatra meghatározott öltözetben, fegyverzettel és felszereléssel, olyan módon megjelenni, hogy a ruházata az öltözködési és alaki szabályoknak mindenkor megfelelő, felszerelése, fegyverzete karbantartott, használatra alkalmas állapotban legyen;
- b) köteles rögzíteni a részére meghatározott célokat, feladatokat, illetve a szolgálatellátását érintő főbb időpontokat, így különösen a munkaközi szünete megkezdésének időpontját, a váltás idejét, a következő szolgálatba lépések idejét;
- c) az elvégzendő tevékenységhez a rendelkezésre álló feltételek, információk és okmányok megismerését követően köteles a szolgálatparancsnok támogatásával kiválasztani a feladatai ellátását biztosító munkamódszereket, és felkészülni azok alkalmazására.

A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló ORFK utasítás³¹⁰ (a továbbiakban: Robotzsaru Ut.) 52. pontja értelmében a közrendvédelmi és határrendészeti szolgálati ágak állományába tartozók a Robotzsaru Neo rendszer rendészeti tevékenységet támogató alrendszer munkavégzésükkel kapcsolatos funkcióit alkalmazzák.

A Robotzsaru Ut. 52. pont c) alpontja értelmében az eligazítási füzetet (eligazító lap) a Robotzsaru NEO rendszerben kell vezetni. Ezt a rendelkezést erősíti a Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 192. pontja, amely szerint a rendőri szerveknél informatikai hitelesített formában az eligazító lap szolgálati okmány.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 208. pontja értelmében az eligazító lap a szolgálatba induló járőrök, őrök részére tartandó eligazítási szempontokat tartalmazza az eligazítás ideje, a járőrök, őrök megjelölése, valamint az adott terület aktuális bűnügyi, közbiztonsági határbiztonsági jellemzőinek, a meghatározott konkrét, személyre szabott feladatok feltüntetésével.

5.1.3. A Robotzsaru NEO rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) modul

Az eligazító parancsnok (vagy szolgálati előjárója) a Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) modulban lévő „Eligazítások” párbeszédablakot – az alárendelt állomány a szolgálatkezdését megelőzően – feltölti az eligazítás tartalmával. Az eligazítást követően az alárendelt állomány a Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) modul „Eligazítások”

³⁰⁹A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI. 15.) BM rendelet (a továbbiakban: 22/2012. (VI. 15.) BM rendelet)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500022.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

³¹⁰A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Robotzsaru Ut.)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A11U0018.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

párbeszédablakban szereplő adatokat a rendészeti tevékenységek „Eligazítás megtekintése” menüpontban hitelesíti. A hitelesítés során megtekintheti a saját szolgálatteljesítésére vonatkozó valamennyi releváns adatot, információt:

- a) járőrközvet, járőrutvonal, mozgóőr közvet megnevezését, számát,
- b) szolgálatteljesítési idejét, pótlékokat, túlszolgálat mértékét,
- c) végrehajtandó feladatokat,
- d) járőrvezető, járőrparancsnok, bevetési csoportparancsnok megnevezését,
- e) szolgálatteljesítési eszközeit (szolgálati gépjármű, EDR rádiókészülék, TASER vezetett áramos elektromos sokkoló eszköz) stb.

5.2. Járőr körzettelírások, járőr útiránytervek kiadása

5.2.1. Jogszábai és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az RSzSz. 70. § (1) bekezdés második mondata értelmében a járőrözés során egy vagy több rendőr előre meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon, valamint menetvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedési, továbbá vízi rendészeti feladatot lát el.

Az RSzSz. 70. § (2) bekezdése megfogalmazza, hogy járőrözésre egy rendőrt lehet vezényelni a rendőrkapitányság székhelye szerinti városokban, illetve Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren. Egyéb településeken csak indokolt esetben lehet járőrözésre egy rendőrt vezényelni.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 193. pontja szerint a Robotzsaru Ut-ban meghatározott szolgálati okmányokat a Robotzsaru rendszerben, az erre a célra létrehozott felületen elektronikusan kell elkészíteni és vezetni.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 15. pontja alapján a légi járművel szolgálatot teljesítő járőrt kivéve a járőr a szolgálatát a szolgálatparancsnok által meghatározottak alapján a részére az eligazításkor átadott – rendelkezésre bocsátott –

- a) járőr körzettelírás vagy
- b) járőr útirányterv vagy
- c) külön terv alapján látja el.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat IX. fejezete szerint a rendőri szerv illetékességi területének leírását a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője készíti el, és a rendőri szerv vezetője hagyja jóvá.

A járőr körzettelírásokat és – azok alkalmazása esetén – az őrutasításokat a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancsnok a helyi sajátosságoknak megfelelően, az elemző-értékelő munka figyelembevételével meghozott döntése alapján készíti el, illetve dolgozza ki, és közvetlen szolgálati előjárója hagyja jóvá. A rendőrkapitányságokon és a határrendészeti kirendeltségeken a gépkocsizó járőrközveteket úgy kell kialakítani, hogy azok a teljes illetékességi területet lefedjék.

A járőr útiránytervek készítéséért - azok alkalmazása esetén - a járőrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancsnok a felelős. Járőr útirányterv akkor alkalmazható, amennyiben az adott területet kijelölt útvonalon szükséges ellenőrzés alá vonni, vagy a feladat jellege azt különösen indokolja.

A rendőrőrsökön a járőr körzettelírások, járőr útiránytervek elkészítéséért, az őrutasítások kidolgozásáért az őrsparancsnok a felelős. Indokolt esetben, eseti jelleggel a szolgálatparancsnok ideiglenes járőr útiránytervet vagy ideiglenes őrutasítást készíthet.

A járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője, valamint a rendőrőrsökön az őrsparancsnok a járőr körzettelírásokat, járőr útirányterveket, őrutasításokat szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal, legkésőbb minden év március 31-ig felülvizsgálja, és amennyiben szükséges, aktualizálásukat

dokumentált módon elvégzi. Amennyiben az aktualizálás nem indokolt, a felülvizsgálat tényét, annak időpontját kell a szolgálati okmányra rávezetni vagy külön feljegyzésben dokumentálni.

A Robotzsaru Ut. 52. pontja értelmében a járőrszolgálati okmányokat a Robotzsaru Neo rendszerben kell vezetni.

5.2.2. A járőr körzetleírások, járőr útiránytervek kiadása

Az eligazító parancsnok szolgálati előjárója – az előzetesen végrehajtott elemző-értékelő tevékenység lefolytatását követően – határozza meg, hogy a járőrszolgálati állomány mely járőrközvetben vagy járőrútvonalon teljesít szolgálatot.

A korábbiakban megfogalmazottak szerint a Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 15. pontja alapján az eligazításon kell átadni a járőr körzetleírást vagy járőr útiránytervet, amelyet az alárendelt állomány köteles a szolgálatteljesítés közben magánál tartani.

A Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) modulban az eligazítási párbeszédpanelben elkészített eligazító lap kinyomtatott formában alkalmazható járőr útiránytervként. Egyéb esetben az eligazító lapot nem szükséges kinyomtatni.

Az RSzSz 77. §-a szerint a rendkívüli ór külön utasításra végez a szolgálati előjáró által meghatározott biztosítási, őrzési feladatot. Az utasítást rendkívüli őri őrutasításban, írásban kell meghatározni. Halaszthatatlan esetben az utasítást szóban is meg lehet határozni, azonban azt haladéktalanul írásba kell foglalni.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 146. pontja alapján a rendkívüli ór külön utasításra, az előjáró által meghatározott őrzési feladatok keretében igénybe vehető elfogott, előállított, őrizetben vagy házi őrizetben lévő személy őrzésére, objektum ideiglenes őrzésére, valamint az általános és középiskolák rendjének fenntartásában történő közreműködés rendőrségi végrehajtásáról szóló ORFK utasításban foglalt feladat ellátására.

Az őrszolgálatot ellátó rendőr feladatait – a díszőr kivételével – őrutasításban kell meghatározni.

5.3. Beszámoltatás (dokumentált formában)

5.3.1. Közzjogi szervezetszabályozói háttér

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 179. pontja alapján a szolgálatból bevonuló járőr, ór köteles:

- a) a szolgálatparancsnoknak szóban jelentést tenni a részére meghatározott célok megvalósulásáról és a feladatok végrehajtásáról, tapasztalatairól, intézkedéseiről, a bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetre vonatkozó észrevételeiről, megfigyeléseiről, a bűnmegelőzést szolgáló javaslatairól;
- b) beszámolási tevékenységét a Robotzsaru rendszerben a meghatározottak szerint rögzíteni, dokumentálni; valamint
- c) az intézkedéseivel, tapasztalataival összefüggő iratokat elkészíteni, azokat, valamint a helyszínbírságolási okmányokat - eltérő rendelkezés hiányában - a beszámolással egy időben leadni.

A körzeti megbízotti szabályzatról szóló ORFK utasítás³¹¹ (a továbbiakban: KMB Szabályzat) 31. pontja szerint a szolgálat befejezésekor a körzeti megbízott – személyesen vagy távbeszélőn – jelenti a szolgálatirányító tisztnek vagy a szolgálatparancsnoknak a részére meghatározott tevékenységek végrehajtását, majd a szolgálata alatt történt eseményekről és a végrehajtott feladatokról a Robotzsaru Neo rendszerben beszámol, amit a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető vagy a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok legkésőbb a következő munkanapján hitelesít.

A Robotzsaru Ut. 52. pontja alapján a beszámoltatási okmányt a Robotzsaru Neo rendszer >> Rendészeti tevékenységek menüpontban kell vezetni. A beszámolás során az alárendelt állomány közterületen eltöltött szolgálatteljesítési óráit a beszámolás adatai alapján a Robotzsaru Neo rendszer naplózza.

5.3.2. A beszámoltató parancsnok feladatai

Az alárendelt állomány Robotzsaru Neo rendszerben történő beszámolását követően kerülhet sor a beszámoltatásra, amelyet az Szpk. Ut. 26. pontja értelmében a szolgálatparancsnok hajt végre. A szolgálatparancsnok a beszámoltatás során köteles:

- a) meggyőződni az alárendelt állomány részére meghatározott feladatok teljesítéséről, a tett intézkedések jog- és szakszerűségéről, szükségességéről, arányosságáról;
- b) felhívni a rendőr figyelmét a következő szolgálatba lépésének időpontjára, illetve az azzal összefüggésben meghatározott öltözetre, felszerelésre;
- c) az elkészített írásos jelentéseket, feljelentéseket áttekinteni, azok elsődleges parancsnoki revízióját végrehajtani a Robotzsaru rendszer megfelelő alkalmazásának használatával, valamint a beszámoltatott által készített írásos feljelentések, jelentések és egyéb dokumentumok tartalmával összevetve;
- d) a nyilvántartásokból történő lekérdezéseket hitelesíteni;
- e) az általa és a TIK ügyeletes által engedélyezett megkülönböztető jelzés alkalmazása esetén ennek tényét utólag a gépjármű-menetlevél tömbbe bejegyezni;
- f) hiányosság, ellentmondás feltárása esetén utasítani a beszámoltatottat a hiányosságok pótlására és az ellentmondások tisztázására;
- g) az intézkedések során rögzített kép-, valamint a kép- és hangfelvétel adott jelentéshez történő csatolását ellenőrizni;
- h) a szolgálati gépjárművekbe szerelt kép-, valamint a kép és hangrögzítéshez szükséges hordozható háttértárolót az alárendelt állománytól dokumentált módon átvenni.

A szolgálatparancsnok a szolgálatból bevonuló alárendelt állományt a bevonulását követően szóban (személyesen, távbeszélőn) és a Robotzsaru Neo rendszerben e célra kialakított alkalmazásában beszámoltatja a részükre meghatározott célok megvalósulásáról és a feladatok végrehajtásáról, tapasztalataikról, intézkedéseikről, a bünyügyi, közbiztonsági, határbiztonsági helyzetre vonatkozó észrevételeikről, megfigyeléseikről, a bűnmegelőzést szolgáló javaslatokról.

A beszámoltatás végrehajtását követően az alárendelt állomány által tett intézkedéseket a szolgálatparancsnok vagy az állományilletékes parancsnok által meghatározottak alapján a szolgálatparancsnok szolgálati elöljárója a Robotzsaru Neo rendszer erre a célra kialakított alkalmazásában hitelesíti.

³¹¹ A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás (a továbbiakban: KMB Szabályzat). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0026.ORG&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje:2023.09.21)

A beszámoltatásról a rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával kapcsolatos feladatokról szóló ORFK utasítás³¹² (a továbbiakban: Korrupció Ut.) 23. és 24. pontjai is rendelkezik, amely szerint a beszámoltatást végző szolgálatparancsnok a beszámoltatás során a beszámoltató lapot a Robotzsaru Neo rendszer >> Beszámoltatás moduljában hitelesíti.

A beszámoltatást végzőnek a beszámoltatás során számon kell kérnie az ügyeleti szolgálatnak vagy a tevékenység-irányítási központnak jelentett intézkedéseket.

A szolgálatparancsnoknak lehetővé kell tennie és meg kell követelnie, hogy a rendőr az intézkedéseivel, tapasztalataival összefüggő iratokat – eltérő rendelkezés hiányában – a szolgálati ideje alatt készítse el, és azokat legkésőbb a beszámolással egy időben adja le. Ha a szolgálati feladatok nem teszik lehetővé ugyanazon szolgálati napon a beszámoltató lap elkészítését, akkor azt a következő szolgálatba lépés napján kell végrehajtani.

Az Integrált Portálalapú Lekérdező Rendszerről közvetlenül történő adatkérés esetében a beszámoltató lapot a beszámoltatást végző szolgálatparancsnok szintén a Robotzsaru Neo rendszerben hitelesíti.

A beszámoltatás során a szolgálatparancsnok az RSzSz. 98. § (3) bekezdése alapján közli az alárendelt állománnyal a következő szolgálatba lépés időpontját.

5.3.3. A Robotzsaru Neo rendszer és a rendészeti tevékenységek

A „Beszámolás” menüpont a Robotzsaru Neo rendszer >> Rendészeti Tevékenységek alkalmazásban található, amelynek megnyitását követően az alárendelt állomány a szolgálata során végrehajtott valamennyi intézkedését megtekintheti (pl. lekérdezései, jelentései, feljelentései).

A lekérdezések tekintetében (pl.: az ügyeleti szolgálaton, vagy a tevékenység-irányítási központon keresztül Robotzsaru Neo rendszerben, EDR rádiókészüléken SDS prioritásban) a Robotzsaru Neo rendszer >> „Rendészeti tevékenységek” felülete megfelel a Korrupció Ut. III. fejezetében foglalt kritériumoknak.

Az alárendelt állomány a Robotzsaru Neo rendszer >> „Rendészeti tevékenységek” >> Járőr tevékenységek menüpontban hitelesíti a beszámolóját. Amennyiben szükséges, az informatikai felületről a beszámoltató lap nyomtatható változatban is megjelenik.

A szolgálattírányító parancsnok az alárendelt állomány beszámolását követően a Robotzsaru Neo >> Rendészeti tevékenységek >> Szolgálattírányítói tevékenységek menüpont alatt áttekinti a beszámoló állomány által beszámolt intézkedéseket, majd ezt követően a Robotzsaru Neo rendszeren keresztül beszámoltat. A beszámoltatás során – az egyéni teljesítményértékelésből is kiindulva – a szolgálattírányító parancsnok áttekinti a beosztotti állomány által beszámolt tevékenységeket.

5.4. Szolgálat közben készített iratok előzetes revíziója, átvétele

5.4.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az RSzSz. 28. § (8) bekezdés alapján elfogás és előállítás végrehajtása esetén – ideértve a megkezdett, de mellőzött előállítást is – a rendőr szolgálati előjárója haladéktalanul, de legkésőbb az

³¹² A rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával kapcsolatos feladatokról szóló 20/2013. (V. 17.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Korrupció Ut.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

intézkedésről történő beszámoltatásig köteles vizsgálni az intézkedés jogszerűségét, szakszerűségét és arányosságát. A vizsgálat eredményét az intézkedésről készült jelentésre kell rávezetni.

Az RSzSz. 89. §-a határozza meg az alárendelt szóbeli és írásbeli jelentési kötelezettségét, amely szerint az alárendelt szolgálati elöljárójának szóban jelenti intézkedéseit, amennyiben más jogszabály, vagy közjogi szervezetszabályozás az intézkedés írásban történő jelentését írja elő, abban az esetben az adott rendelkezésnek megfelelően kell eljárni.

A rendőri intézkedéssel összefüggő rendkívüli eseményről írásban kell jelentést tenni, amelyet a szolgálati elöljáró köteles kivizsgálni. Az elfogással és előállításal, az idegenrendészeti hatáskörben elrendelt személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedéssel, illetve az elővezetéssel összefüggő rendkívüli eseményről haladéktalanul jelentést kell tenni a rendőri szerv székhelye szerint illetékes vármegyei (fővárosi) főügyészség büntetvégrehajtási felügyeleti feladatot ellátó ügyészének.

A Robotzsaru Ut. 2. pontja alapján a rendőri szervek a Robotzsaru NEO rendszerben kötelesek rögzíteni a feladatellátásuk során keletkező, illetve beszerzett valamennyi nyílt adatot, iratot, bűnjelet.

5.4.2. A szolgálatparancsnok kötelessége az iratok revíziója során

A szolgálatparancsnok a bűncselekményről szóló rendőri jelentés revíziója során tekintse át, hogy:

- a) az iratban megtalálható-e maradéktalanul a válaszok a kriminalisztikai alapkérdésekre;
- b) a helyszínbiztosítás során betartották-e az RSzSz. 11. § (1) bekezdésében meghatározott kritériumokat;
- c) az irat tartalmazza-e a Robotzsaru rendszerben rögzített személy- és tárgyadatokat (pl. eljárás alapjául szolgáló esemény rövid leírása, eltulajdonított tárgyak, az eseménnyel érintett személyek).

A szolgálatparancsnok a szabálysértési feljelentés revíziója során tekintse át, hogy:

- a) a feljelentésben megtalálható-e a jogszabályi [pl. a KRESZ, Szabs. tv.] ütköztetések, minősítések;
- b) a feljelentés tartalmazza-e a 22/2012. (VI. 15.) BM rendelet által meghatározottakat.³¹³

A feljelentésnek a Szabs. tv.-ben foglaltakon túl tartalmaznia kell:

- a) károkozás esetén - amennyiben ismert - a károkozó és a károsult megnevezését, a kár jellegét, hozzávetőleges mértékét, a biztosítást igazoló okirat számát, a biztosító megnevezését, biztosítási fedezet hiányában annak tényét,
- b) a lefoglalás érdekében visszatartott, valamint a Szabs. tv. 75. § (1a) bekezdése alapján ideiglenesen elvett dolog megnevezését, azonosító adatait és jegyeit, illetve a dolog megőrzésével megbízott személy nevét és az őrzés helyét,
- c) lőfegyverrel kapcsolatos szabálysértés esetén a lőfegyvertartási engedély számát, az engedélyt kiállító hatóság megnevezését, a fegyver fajtáját, kategóriáját, gyártóját, típusát, gyártási számát, kaliberjelét, illetve a lőszer darabszámát és azonosítási adatait,
- d) az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés esetén a jármű forgalmi rendszámát, a vezetésre jogosító okmány számát, típusát, kategóriáját, a jármű üzemben tartójának nevét és címét,

³¹³ 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200022.bm> (A letöltés ideje: 2023.11.06.)

- e) okmány elvétele vagy a szabálysértési hatóságnál történt leadása esetén annak tényét, idejét és az átvételi elismervény sorszámát,
- f) kitiltás szabályainak megszegése esetén a kitiltást elrendelő határozat számát, az elrendelő hatóság megnevezését, a kitiltásra vonatkozó adatokat,
- g) a helyszínen alkalmazott intézkedéseket, eljárási cselekményeket,
- h) az eljárás alá vont személy nyilatkozatát a szabálysértés elkövetésének körülményeiről, illetve saját felelősségéről.

A revízió során általánosan ki kell térni arra, hogy:

- a) a jelentést, a feljelentést a járőr (őr) aláírta-e;
- b) a jelentés, a feljelentés a Robotzsaru NEO rendszerben rögzítésre került-e;
- c) az aláírók között szerepel-e valamennyi, a rendőri intézkedésnél jelen lévő járőr (őr).

Az alárendelt állomány által készített jelentést, feljelentést kizárólag abban az esetben lehet átvenni, amennyiben az irat tartalmában és alakiságában maradéktalanul megfelel a jogszabályokban és a közjogi szervezetszabályozó eszközökben megfogalmazottaknak.

Amennyiben a kritériumoknak az irat nem felel meg, abban az esetben azt a szolgálatirányító parancsnok átdolgozásra visszaadja az alárendelt állomány részére.

5.5. Szolgálati felszerelések kiadása, visszavétele

5.5.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az Szpk. Ut. 31. pontja szerint a szolgálatparancsnok – többek között – köteles:

- a) a szolgálati lőfegyvereket, lőszerket a fegyverszobából kiadni, visszavételezni, az ezzel kapcsolatos nyilvántartásokat az előírásoknak megfelelően vezetni;
- b) a dokumentációs, a technikai, a híradástechnikai eszközöket és a védőfelszereléseket, valamint a helyszíni bírságtömböket, a szolgálati okmányokat - így különösen a járőr útiránytervet, a járőrkerület-leírást, a mozgóőri őrutasítást, a rendkívüli őri őrutasítást - kiadni, visszavételezni, az ezzel kapcsolatos nyilvántartásokat vezetni.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 20. pontja értelmében a járőrszolgálat teljesítése során a parancsnokként kijelölt rendőr felelős a folyamatos hírósszeköttetés fenntartásáért, valamint a rádióforgalmazás szabályainak megtartásáért.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 1. számú melléklete tartalmazza a járőr (őr) szolgálati felszerelésének felsorolását.

A KMB Szabályzat 1. számú melléklete szerint a körzeti megbízottat a békeidőszaki fegyverzeti és vegyvédelmi szakanyagellátás biztosításáról és a tartalékkészletek meghatározásáról szóló 48/2018. (XII. 19.) ORFK utasításban meghatározott felszerelési tárgyakon túl kötelező felszerelési tárgyakkal kell ellátni, amelynek felsorolását a melléklet tételesen tartalmazza.

5.5.2. EDR rádiókészülékek kiadása, alkalmazási szabályok

A szolgálatparancsnok a Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylés (jelenléti ív) „Eligazítások” paneljén jelöli az alárendelt állomány hívójelét, az EDR-hívószámot, amelyet a szolgálata

során a hírösszeköttetés céljából használnia kell. A szolgálatparancsnoknak a hírösszeköttetést biztosító eszközöket főnyilvántartási számmal ellátott szolgálati okmányban kell kiadni és visszavételezni.³¹⁴

Az EDR rádiókészülékkel történő kommunikáció szabályait az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás tartalmazza.

Az EDR rádiókészüléken keresztül történő kommunikáció során a rendőri egységek hívójelének használata kötelező. A rádióforgalmazás és a telefonon történő kommunikáció során adott utasításnak, közlésnek, jelentésnek rövidnek és tényszerűnek kell lennie. Tilos a személyeskedő, sértő, a bejelentőt vagy az intézkedés alá vont személyt minősítő, a rendőr szubjektív értékítéletét tartalmazó, valamint a szolgálati feladatokkal össze nem függő közlés.

5.5.3. Ittasság ellenőrzésére szolgáló eszközök kiadása

Amennyiben a járőr szolgálati feladatainak ellátása indokolja, el kell látni az ittasság ellenőrzéséről szóló 40/2018. (VI. 29.) ORFK utasítás 3. a) vagy 3. c) pontjában szereplő eszközzel. A légalkoholmérő készüléket is főnyilvántartási számmal ellátott szolgálati okmányban kell kiadni és visszavételezni. A légalkoholmérő készülék kiadáskor meg kell győződni arról, hogy ahhoz minden szükséges tartozék rendelkezésre áll-e, valamint ellenőrizni kell, hogy a rendőr megfelelően tudja-e alkalmazni a készüléket. Az eszközzel együtt a szükséges nyomtatványokat is biztosítani kell.

5.6. Lövedékálló mellények és egyéb technikai eszközök kiadása, visszavétele

5.6.1. Lövedékálló mellények kiadása, visszavétele, és tárolása szolgálat közben

A Rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról szóló ORFK utasítás³¹⁵ 3. pontja alapján a rendőröket személyi felszerelésként, vagy alegységkészletből lövedékálló mellénnyel kell ellátni. Ezen utasítás 17. pontja alapján a közterületi szolgálatot gépjárművel ellátó állományt a szolgálatba lépéskor az alegységkészletből el kell látni nemének és testméretének megfelelő védőmellénnyel.

Ha a védőmellény a rendőr részére – a feladata ellátásának időtartamára – alegységkészletből kerül kiadásra, a védőmellények kiadására szolgáló, külön főnyilvántartási számra iktatott füzetben vagy az „Előjegyzés a szolgálatok ellátásához kiadott és visszavett szakanyagokról” elnevezésű nyilvántartásban kell a kiadást, visszavételezést, ellenőrzést hitelesen vezetni. A jegyzéken, a kiadási füzetben, illetve az előjegyzésben fel kell tüntetni a védőmellény sorszámát (egyedi azonosítóját), felvételének és leadásának időpontját, valamint felvevőjének nevét, beosztását, szolgálati helyét. A védőmellényt fektetett helyzetben kell a szolgálati gépkocsiban elhelyezni úgy, hogy azon bármely tárgyat tárolni tilos. A védőmellénynek a szolgálati gépkocsiban való elhelyezésénél kötelezően figyelembe kell venni a gyártó által meghatározott tárolási, megóvási előírásokat is.

5.6.2. Egyéb technikai eszközök kiadása, visszavétele

³¹⁴ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

³¹⁵ A Rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról szóló 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás. Forrás: <http://kekroka.hu/?p=1602> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 1. számú melléklete határozza meg, hogy melyek a járőr (őr), illetve a KMB Szabályzat 1. számú melléklete pedig a körzeti megbízott részére kiadandó kötelező és külön utasításra viselhető felszerelési tárgyak.

A szolgálatparancsnoknak az egyéb technikai eszközöket (távcső, éjjellátó készülék stb.) főnyilvántartási számmal ellátott szolgálati okmányban kell kiadni és visszavételezni. Kiadásakor ellenőrizni kell az eszközök üzemképességét, az átvevő rendőrök alkalmasságát az eszköz használatára. Visszavételezéskor meg kell győződni az eszközök állapotáról, karbantartottságáról

5.7. Szolgálat közbeni ellenőrzés

5.7.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az RSzSz. 88. § (3) bekezdésében megfogalmazottak szerint a szolgálati elöljáró a kiadott parancsok végrehajtását ellenőrzi.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat VII. fejezete rendelkezik a járőr (őr) ellenőrzéséről. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 170. pontja szerint a járőrök és az őrk, valamint a stabil hőkamerák kezelőszemélyzetének ellenőrzését a szolgálatot tervező parancsnok egy hónapra előre tervezi. Az állomány ellenőrzését havonta legalább három alkalommal kell végrehajtani úgy, hogy abból legalább egy éjszakára, illetőleg egy hétvégére essen. Az éjszakai és a hétvégi ellenőrzést összevontan, ugyanazon a naptári napon nem lehet végrehajtani. A járőr- és őrszolgálati állomány szolgálatellátását a közvetlen szolgálati elöljárók kötelesek ellenőrizni úgy, hogy minden váltás havonta legalább két alkalommal - melyből egynek éjszakára kell esnie - ellenőrzés alá kerüljön. A váltások ellenőrzésének dokumentálása során az ellenőrzés alá vont rendőröket, szerződéses határvadászokat nevesíteni kell.

Az ellenőrzéseket az ellenőrzési módszerek arányos megválasztásával – helyszíni vizsgálat, munkafolyamat ellenőrzése, megfigyelés és elektronikus úton történő ellenőrzés, távfelügyeleti, illetve rögzített képfelvétel kiértékelése módszerével - kell végrehajtani.

A járőr- és őrszolgálat ellenőrzésénél havonta legalább egy alkalommal tervezett és dokumentált módon végre kell hajtani:

- a) a járművek üzemképességének, szolgálatra való alkalmasságának, karbantartottságának;
- b) a szolgálati állatok elhelyezésének, ellátásának, ápoltságának;
- c) a rádiókészülékek és technikai eszközök alkalmazhatóságának;
- d) az egyéni és alegységkészletből biztosított felszerelések meglétének;
- e) a szolgálati igazolvány meglétének, épségének, érvényességének;
- f) az azonosító jelvény meglétének, épségének; valamint
- g) a szigorú számadásos nyomtatványok meglétének, vezettségének ellenőrzését.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 175. pontja határozza meg, hogy a járőrt és az őrt mely szolgálati elöljárók ellenőrizhetik.

5.7.2. A szolgálati elöljáró ellenőrzésének gyakorlati végrehajtása

A szolgálati elöljáró:

- a) a Robotzsaru NOVA TIR modul alkalmazásával, amennyiben erre nincs lehetőség, akkor rádióhívással állapítsa meg a járőr tartózkodási helyét;
- b) a helyszínen ellenőrizze a járőr (őr) felszerelését, fegyverzetét, felszerelését, ápoltságát;

- c) számoltassa be eddigi feladatairól és az azzal kapcsolatos intézkedéseiről, valamint az eligazításon előre meghatározott feladatok végrehajtásáról;
- d) ellenőrizze a járőr (őr) saját kezdeményezésű intézkedéseinek szabályosságát, jogszerűségét, szakszerűségét;
- e) ellenőrizze a járőr (őr) helyszíni bírság tömbjét, közigazgatási bírsággal kapcsolatos szolgálati okmányait;
- f) győződjön meg a technikai eszközök előírás szerű alkalmazásáról, a járművek menetokmányainak vezettségéről;
- g) az eligazításon elhangzott képzéssel összefüggésben tegyen fel ellenőrző kérdéseket.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 176. pontja szerint a járőr-, illetve őrszolgálat ellenőrzéséről az ellenőrzéssel érintett járőr vagy őr a szolgálatparancsnok vagy az ügyeleti szolgálat részére az ellenőrzést követően haladéktalanul jelentést tesz.

A járőr- és őrszolgálat ellátás ellenőrzésének helyéről, idejéről, az ellenőrzést végrehajtó személyéről a járőrt, az őrt előzetesen tilos értesíteni.

Az ellenőrzések gyakoriságát növelni kell, ha az állomány fegyelmi helyzete, vagy a bűnügyi, közbiztonsági vagy határbiztonsági helyzet azt szükségessé teszi.

5.7.3. Az ellenőrzés dokumentálása

A szolgálatparancsnok a járőr (őr) ellenőrzésének végrehajtását a Robotzsaru Neo rendszer e célra kialakított felületén rögzíteni.

A fegyverszoba, az előállító egység ellenőrzésével összefüggésben a revíziók eredményeit ellenőrzési naplóba kell foglalni, amelyeket az adott szolgálati formák által használt hivatali helyiségekben kell elhelyezni. Az ellenőrzés tényét és annak megállapításait azonnali intézkedésre okot adó hiányosság észlelése esetén a legrövidebb időn belül, azonnali intézkedést bevezetését nem igénylő esetekben 5 munkanapon belül az Robotzsaru Neo rendszerben is rögzíteni kell. Amennyiben az ellenőrzés megállapításai nem tartalmaznak hiányosságot, abban esetben ezeket a tárgyhavi ellenőrzéseket egy ügyiratban, összevontan kell rögzíteni.

5.8. A helyszíni bírságtömb felvétele, nyilvántartása, ellenőrzése, visszavétele, leadása

5.8.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

- a) A Szabs. tv. 39. §-a;
- b) A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint az azokhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról szóló 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet II. fejezete;
- c) A szabálysértési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlés formájáról, módjáról és rendjéről, a szabálysértési nyilvántartó szerv által teljesített adatközlés rendjéről, valamint az egyes szabálysértési nyilvántartásokban kezelt adatokra tekintettel kiállított hatósági bizonyítvány kiadásának eljárási rendjéről szóló 21/2012. (IV. 13.) BM rendelet 11. §-a;
- d) A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 1. számú melléklete;
- e) A KMB Szabályzat 1. számú melléklete.

5.8.2. Helyszíni bírságolás a gyakorlatban

Az RSzSz. 9. § (1) bekezdése értelmében a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a Szabs. tv.-ben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz.

Ha a jogszabály lehetővé teszi helyszíni bírság kiszabását és a járőr (őr) ezen szankció kiszabása mellett dönt, abban esetben ezt közölni kell az eljárás alá vont személlyel. A tájékoztatás során a járőr (őr) közli az eljárás alá vont személlyel a jogkövetkezményeket. Amennyiben közúti közlekedési szabálysértés ügyében történt az intézkedés, az eljárás alá vont személyt tájékoztatni kell az előéleti pontrendszerrel kapcsolatos következményekről, majd ezt követően a helyszíni bírság nyomtatványra ezt rá kell vezetni.

Amennyiben az eljárás alá vont személy nem veszi tudomásul az elkövetett szabálysértés tényét, abban az esetben a járőr (őr) a helyszíni bírság alkalmazásától eláll, és közli az elkövetővel, hogy ellene szabálysértési feljelentést tesz. A helyszíni bírság összegét úgy kell megállapítani, hogy az maradék nélkül osztható legyen 1000 forinttal.

A helyszíni bírság nyomtatványt 3 példányban kell elkészíteni, azt olvashatóan kell kitölteni, a szabálysértés pontos tényállását rögzíteni kell.

A nyomtatványt a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolványból kell kitölteni. A nyomtatvány másodlati példányát, valamint a csekkszelvényt az intézkedés során át kell adni.

Amennyiben lehetőség van készpénz-helyettesítő fizetési eszköz alkalmazásával történő helyszíni bírság megfizetésére is, akkor a járőr (őr) a POS-terminál (bankkártyás fizetésre alkalmas eszköz) által nyomtatott bizonylat másodlati példányát a sikeres befizetés után átadja az eljárás alá vont személynek.

A gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírságról szóló tájékoztatást a gépjármű szélvédőjére, amennyiben az nem lehetséges, egyéb helyen jól látható módon kell elhelyezni.

5.8.3. A helyszíni bírság kiadása, nyilvántartása

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 1. számú melléklete alapján a járőrt (őrt) el kell látni helyszíni bírság tömbbel.

A helyszíni bírság alkalmazása rendőri intézkedés, így azt kizárólag szakképzettséggel rendelkező rendőr foganatosíthatja.

Az Szpk. Ut. 31. pont g) alpontja szerint a szolgálatparancsnok köteles a helyszíni bírságolással kapcsolatos tömböket kiadni, és a nyilvántartásokat vezetni. A szolgálatparancsnok az eligazítás során ellenőrzi a helyszíni bírság tömbök meglétét. Az ellenőrzés megtörténtét – minden eligazítás alkalmával – a helyszíni bírság tömb fedőlapjának belső felületére kell felvezetni.

A kiszabott helyszíni bírság nyomtatvány eredeti példányát, valamint a nyomtatvány tőpéldányát 2 évig kell megőrizni.

A szolgálatparancsnoknak a helyszíni bírság tömböket fnyt. számmal ellátott szolgálati okmányban kell kiadni és visszavételezni.

5.8.4. Helyszíni bírságok felvétele a Robotzsaru NEO rendszerbe

A helyszíni bírság felvitelét a Robotzsaru Neo rendszer „Helyszíni bírság” modul „Nyilvántartásba vétel” felületen kell végrehajtani.

5.9. A fegyverszoba kezelése

5.9.1. Jogsabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az RSzSz 95. § (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint a használatra kiadott lőfegyverek és az azzal egy tekintet alá eső eszközök az erre a célra kialakított fegyverszobában tárolhatók.

Az RSzSz. 95. § (2) bekezdésében meghatározottak alapján a személyi felszerelésként kiadott maroklőfegyverek tárolhatók a szolgálati helyen, csoportosan vagy egyénileg.

Az RSzSz. 95. § (5) bekezdése szerint azokban a rendőri objektumokban, ahol folyamatos ügyeleti szolgálat nem működik, vagy az objektum technikai védelemmel nincs ellátva, lőfegyver és lőszer nem tárolható.

A szolgálat során kiemelten kell kezelni a használatra kiadott szolgálati lőfegyverek és tartozékaik, valamint a szolgálati lőszerbiztonságos tárolásáról, kezeléséről és megőrzéséről szóló 32/2012. (VII. 19.) BM utasításban, valamint a szolgálati lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok és pirotechnikai eszközök tárolásának biztonságtechnikai követelményeiről, a fegyverek kezelésének, nyilvántartásának, őrzésének és ellenőrzésének szabályozásáról szóló 13/2013. (IV. 11.) ORFK utasításban meghatározott szabályozásokat.

5.9.2. A használatra kiadott szolgálati lőfegyverek, lőszerkezelése

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 168.pontja értelmében az eligazításon részt vevő köteles a részére szolgálatra meghatározott öltözetben, fegyverzettel és felszereléssel, olyan módon megjelenni, hogy a ruházata az öltözködési és alaki szabályoknak mindenkor megfelelő, felszerelése, fegyverzete karbantartott, használatra alkalmas állapotban legyen.

A fegyverszoba területére a szolgálati lőfegyverek, lőszerkezelésére kijelölt személy(ek) (a továbbiakban: kezelő személy) léphet be, akinek feladatait a munkaköri leírásában rögzíteni szükséges. A kezelő személy a fegyverszoba kinyitása előtt ellenőrizze a helyiség lezárását rögzítő pecsétnyomó számát, és azt vesse össze a belépésre jogosult személyek adataival. A szolgálati lőfegyver, lőszer kiadását, illetve visszavételét kizárólag a kezelő személyek végezhetik. Kiadás, visszavétel során az alárendelt állomány a fegyverszobába nem léphet be, szekrényben történő tárolás esetén oda nem nyúlhat be. A kiadást és a visszavételt minden esetben a fegyver, lőszer kiadási és visszavételi okmány aláírásával, a dátum, óra, perc megjelölésével kell dokumentálni. A fegyverszobában tárolt szolgálati lőfegyver, lőszer mennyiségéről leltárral kell rendelkezni, amit rögzíteni szükséges a fegyverkiadási füzetben (4.számú táblázat). A gazdasági szerv kötelessége a készletnyilvántartás és folyamatos aktualizálása.

A fegyverszobában elhelyezett fegyverzeti anyagokról a kezelő személynek bármikor pontosan el kell tudnia számolni (5.számú táblázat).

A tárolásért, kezelésért való felelősség átadása-átvétele alkalmával a fegyverszobában tárolt szolgálati lőfegyver, lőszer mennyiségét ellenőrizni kell.

F. sz.	A kiadást engedélyező		Kiadás időpontja	A kiadott szolgálati lőfegyver és lőszer			Visszavétel időpontja	Visszavétel igazoló aláírása
	Aláírása	Pecsétnyomó száma		Jelzése, száma	Darabszám	Átvételt igazoló aláírás		

4. számú táblázat: Fegyverkiadási füzet, lap

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Fegyver- állás száma	Szolgálati lőfegyver és lőszer használója		Szolgálati lőfegyver és lőszer adatai				
	Név	Rend- fokozat	Lőfegyver			Lőszer	
			Típusa	Betű- jele	Száma	Típusa	Darab- száma

5. számú táblázat: Fegyverzeti anyag készletnyilvántartás

Forrás: A szerző saját szerkesztése

5.10. Ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatala

5.10.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

- A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény (a továbbiakban: Hketv.)³¹⁶;
- A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló ORFK utasítás (a továbbiakban: Hke Ut.)³¹⁷.

5.10.2. Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat helyszínen történő meghozatala

A Hke Ut. szerint a helyszínen az intézkedő rendőr:

- intézkedik a jogellenes állapot megszakítása, a további jogsértések megelőzése és a törvényes rend helyreállítása érdekében;
- az ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalának részletes szabályairól szóló Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet)³¹⁸;
- foglaltak szerint megállapítja, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozottan lehet-e következtetni a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére, indokolt-e az ideiglenes megelőző távoltartás elrendelése, vagy indokolt-e szabálysértési vagy büntetőeljárás megindítása;
- meggyőződik arról, hogy a bántalmazott biztonságban van-e, amennyiben nem, a bántalmazottat - kérésére - biztonsági intézkedés keretében elkíséri az illetékességi területén lévő legközelebbi szállást nyújtó krízismenhelyre;
- tájékoztatja az érintetteket a Hketv. 5. § (6) bekezdésében és a 11. §-ában foglaltakról, illetve a rendelkezésükre álló jogérvényesítési lehetőségekről, a segítő és információs szolgáltatásokról, illetve szervezetekről, menedékházak, anyaotthonok igénybevételének lehetőségeiről;

³¹⁶ A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Hketv.).
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900072.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)

³¹⁷ A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Hke Ut.)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18U0002.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)

³¹⁸ Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalának részletes szabályairól szóló 471/2017. (XII. 28.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700471.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)

- f) ha kiadmányozásra jogosult és annak feltételei fennállnak, meghozza az ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről szóló határozatot, és annak a Hktv.-ben meghatározott feltételei fennállása esetén kiállítja a védelmi tanúsítványt.

A Hke Ut. 7. pontja szerint amennyiben a megállapított tényállásból hozzátartozók közötti erőszak megvalósulására megalapozottan lehet következtetni, azonban a bántalmazó előállítására nem indokolt, és az intézkedő rendőr az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat kiadmányozására nem jogosult, a tevékenység-irányítási központ a szolgálatparancsnok egyidejű tájékoztatása mellett köteles a további intézkedések megtétele érdekében a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat kiadmányozására jogosult személy helyszínre irányításáról gondoskodni. Az intézkedő rendőr a kiadmányozásra jogosult személy utasítása alapján köteles az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat meghozataláig a helyszínen tartózkodni.

A Hke Ut. 8. pontja alapján Az ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről szóló döntés előkészítése során az Ákr. rendelkezései alapján a kiadmányozásra jogosult rendőr a tényállás tisztázása érdekében bizonyítási eljárást folytat le, ennek keretében:

- a) a bántalmazottat és a bántalmazót vagy ezek törvényes képviselőjét, valamint a helyszínen tartózkodó más személyeket a Korm. rendeletben meghatározottak szerint meghallgatja;
- b) az előállított bántalmazót az előállítás ideje alatt meghallgatja;
- c) beszerzi az adatot arra vonatkozóan, hogy a bántalmazó a bántalmazott sérelmére korábban követett-e el erőszakos cselekményt, ha igen mikor, hány esetben;
- d) tájékoztatja a bántalmazottat a feljelentés joghatásairól, továbbá az ideiglenes megelőző és megelőző távoltartásról;
- e) a helyszínen - a Korm. rendeletben foglaltakra figyelemmel - adatgyűjtést, tanúkutatást végez;
- f) a helyszínről, ha a lehetőségek adottak, videofelvételt vagy fénykép-dokumentációt készít.

A Hke Ut. 12. pontja értelmében ha az előállítás ideje alatt ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről határoztak, a bántalmazottat erről az előállítás megszűntetésével egy időben a határozatot kiadmányozó rövid úton értesíti azzal a kitéttel, hogy a távoltartott személyes dolgainak elvitelét biztosítani kell. A bántalmazottat tájékoztatni kell arról, hogy ezen időtartamra rendőri jelenlét biztosítását kérheti.

5.11. A járőr- és őrszolgálatok tervezése, szervezése, jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

A Hszt. 134-140. §-ai határozzák meg a hivatásos állományúak szolgálatteljesítési idejét, a túlszolgálat formáit, elrendelésének és megváltásának szabályait, a szabadság kiadásának és nyilvántartásának rendjét.

Az RSzSz 98. § (3) bekezdése határozza meg, hogy a váltásos és vezényléses szolgálat esetén a rendőrrel a következő szolgálati beosztását a szolgálati előljárónak 7 nappal korábban kell közölnie, kivéve, ha a szolgálatba lépés időpontja nem látható előre.

A hivatásos állomány tagjainak szolgálatteljesítési idejéről, valamint a szolgálati időrendszerekről szóló 10/2015. (VII. 6.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Szolgálati Időrendszer ORFK utasítás) határozza meg az egyes szolgálati időrendszerek ismérveit, a hivatali, a vezényléses, a váltásos, a tömbösített és a kombinált szolgálati időrendszerek általános és különös szabályait.

A Robotzsaru Ut. 2. és 52. pontja alapján a közjogi szervezetszabályozó eszköz hatálya alá tartozó valamennyi szolgálati ágánál, szolgálatnál és szakszolgálatnál egységesen kell a szolgálatvezénylési ívet

vezetni. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 207. pontja szerint a szolgálattervezet (szolgálatvezénylés/jelenléti ív):

- a) legalább egy naptári hónapra előre tartalmazza a személyi állomány pihenőnapját, tervezett szabadságát;
- b) legalább egy hétre előre tartalmazza a személyi állomány szolgálatteljesítési időbeosztását;
- c) előtervezve legalább egy naptári hónapra előre tartalmazza a személyi állomány szolgálatát, átrendelését, az egyéb távolléteket, továbbá a szolgálatok végrehajtására vonatkozó döntésnek, valamint az alkalmazott szolgálati időrendszereknek megfelelően a szabadidejét.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 161. pontja szerint a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője vagy az őrsparancsnok által kijelölt személy rögzíti a szolgálati időbeosztást. A szolgálattervezetet a Robotzsaru Neo rendszerben az erre kialakított felületen elektronikus formában, az állományparancsban meghatározott szolgálati időrendszer alapján, az aktuális feladatok figyelembevételével kell elkészíteni.

A KMB Szabályzat 36. pontja alapján a körzeti megbízott szolgálatát a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok tervezi és szervezi meg a Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylésében (Jelenléti ív).

A KMB Szabályzat 37. pontja szerint a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok a körzeti megbízott szolgálatát úgy tervezi, hogy a körzeti megbízott a szolgálatteljesítési idejének legalább 70%-ában közterületi tevékenységet lásson el. A körzeti megbízotti szolgálati forma közterületi tevékenység idejébe be kell számítani:

- a) HIIKK által kalkulált ténylegesen közterületi szolgálatban teljesített időt;
- b) a tényleges közterületi szolgálat fogalomkörébe nem tartozó közterületen töltött időt (így különösen helyszínbiztosítás, csapatszolgálati tevékenység, rendezvény-, szállás-, útvonal-, programhely biztosítás, elővezetés);
- c) a lakcímkutatások és -megállapítások, a nyílt rendőri információk, a rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányok, valamint a nyomozások és a bűnügyi megkeresések feldolgozásával kapcsolatos helyszíni ellenőrzések és intézkedések idejét;
- d) a lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet kényszerintézkedéssel érintett terhelt ellenőrzésének idejét;
- e) a helyszíni társadalmi kapcsolattartásra felhasznált időt;
- f) a bűn- és baleset-megelőzési előadások megtartásának idejét.

5.12. *A szolgálat tervezése, szervezése, adatfelvitel a Robotzsaru Neo rendszerbe*

A Robotzsaru Neo rendszer >> Szolgálatvezénylés (Jelenléti ív) ív felépítése mára már maradéktalanul alkalmazkodik a rendészeti terület többszintű, széles spektrumon mozgó, szerteágazó, dinamikusan változó sajátosságaihoz.

A felületen lehetőség van az egyes kiválasztott hónapok megjelenítésére, valamint a centrikusan indítható alkalmazások elérésére (pl.: előtervezés, csoportos eligazítás, szolgálattervezés).

5.12.1. *A szolgálatvezénylés (jelenléti ív) felhasználói felülete*

A tervezés stádiumai között jelentős szerepe van a színek alkalmazásának, amelyek az egyes szakaszokat jól elkülönítve jelenítik meg.

Az előterv (sárga) megfogalmazás kizárólagosan a Robotzsaru Neo rendszerben használatos fogalom, amelynek célja egy előzetes elképzelés tervezése az optimális esetben szolgálatba lépő személyekről. Ez lényegében a papír alapon vezetett szolgálattervezet „ceruzával” kitöltött változata.

A tervezési (zöld) fázisban a konkrét feladatmeghatározás történik, amikor az előtervben megfogalmazott kritériumok véglegessé válnak.

A tudomásul vett szakaszban (kék) az alárendelt állomány tudomásul vette a feladat meghatározás során megfogalmazottakat, hitelesítette az eligazítás szövegét.

A beszámolt státusz (piros) a járőr (őr) konkrét beszámolójának hitelesített állapotát jelzi, amelyet a kész (beige) stádium követ, amikor a beszámoltató parancsnok a hivatásos állományú által végrehajtott feladatrendszereket áttekinti.

A szolgálattervezési színek alkalmazása javítja a felhasználói felületet kitöltő parancsnokok hatékonyságát, pontosságát.

A szolgálati előtervezetben a felhasználó előre meghatározott időintervallumban tudja a hivatásos állományú szolgálattervezetét elkészíteni.

A szolgálati időrendszerben alkalmazott időkeretet – a Hszt. 134. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével – az állományilletékes parancsnok határozza meg.

A „Csoportos eligazítás a szolgálatban lévő rendőröknek” menüpont alkalmazásával lehetőség adódik egy nagyobb állomány (csoport) számára ugyanazokat az eligazítási kritériumokat megfogalmazni.

5.13. Az elemző-értékelő tevékenység végrehajtása

5.13.1. Elemző-értékelő tevékenység, mint parancsnoki feladat

Az elemző-értékelő tevékenység a különböző forrásokból származó információk feldolgozása, rendszerezése, összehasonlítása, majd ezek alapján következtetések levonása. Célja a vezetői döntések előkészítése, megalapozása, ezért nélkülözhetetlen a parancsnoki munka során. A nem megfelelő parancsnoki intézkedések háttérben általában éppen az áll, hogy nem végeztek a döntés előtt elemző-értékelő tevékenységet. Jellemző hiba, hogy nem vesznek számításba minden információt, vagy nem értékelik súlyuknak megfelelően a különböző információkat, illetve nem mérik fel a döntés következményeit.

A rendészeti szakterületen dolgozó tisztek vezetői vagy irányítói feladatokat látnak el, ennek során számos parancsnoki döntést kell hozniuk. A legfontosabb számukra, hogy ismerjék a munkájukat érintő összes lehetséges információforrást, összegyűjtsék az adatokat, és vegyék figyelembe ezeket a döntéseik meghozatala során. Természetesen az információkat szelektálni kell, és csak az adott döntés szempontjából releváns információkat kell figyelembe venni. Az elemzés lényege éppen abban áll, hogy a számunkra fontos információból következtetéseket vonjunk le, és ezt felhasználjuk.

A leendő parancsnokok, a fiatal tisztek felkészítése szempontjából kiemelten fontos, hogy ne csak a különböző szakterületek elméleti és gyakorlati részével ismerkedjenek meg, hanem átlássák a teljes rendszer működését. A rendőri szerv rendszerszintű működését pedig optimális esetben úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa az információk megfelelő áramlását, eljuttatását azok részére, akiknek a döntésük során erre szükségük van.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat 157. pontja értelmében a rendőri szerv illetékességi területe bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetének elemzése, értékelése során figyelembe kell venni különösen:

- a) a lakosság szubjektív közbiztonságérzetét leginkább befolyásoló tényezőket;
- b) az ismertté vált bűncselekményeket, különös tekintettel a közterületen és a nyilvános helyeken elkövetett bűncselekményekre, ezek jellegére, elkövetési módjára, területi elhelyezkedésére, elkövetési idejére;
- c) az ismertté vált bűnelkövetőkre vonatkozó adatokat, a nyomozások tapasztalatait;
- d) a szabálysértésekről rendelkezésre álló adatokat, különösen az elzárással sújtható szabálysértéseket, a közrend elleni, a kiemelt közúti közlekedési; a tulajdon elleni, illetve a területre jellemző szabálysértéseket;
- e) a közlekedési balesetek alakulását, azok helyét, idejét, a baleseti okokat, az okozókat, a sérülések súlyossági fokát;
- f) az ismertté vált és az illegális migrációhoz köthető jogellenes cselekményeket, különös tekintettel ezek jellegére, elkövetési módjára, területi elhelyezkedésére, elkövetési idejére;
- g) az illetékességi területen található veszélyeztetett objektumok, területek elhelyezkedését, ide értve a nagy forgalmú szórakozóhelyeket, köztéri parkokat, nagyobb játszótereket, tanintézeteket, bevásárlóközpontokat, pénzügyintézeteket, üzemanyag-töltő állomásokat is;
- h) a rendezvények biztosítása és a kiemelkedő egyéb események tapasztalatait;
- i) a bűnügyi és egyéb megkereséseket, panaszokat, közérdekű bejelentéseket, ezek teljesülését;
- j) a jogsértések megelőzésére tett jelzéseket, javaslatokat, a rendészeti, vagyonvédelmi ellenőrzéseket;
- k) a lakosság összetételét, a közbiztonság javítására irányuló tájékoztatási tevékenységet;
- l) az önkormányzatok bűnügyi és közbiztonsági helyzetre vonatkozó igényeit;
- m) a közbiztonság érdekében tett önkormányzati és lakossági kezdeményezéseket és a járási közbiztonsági egyeztető fórumok és konzultációs értekezletek tapasztalatait;
- n) a rendvédelmi szervekkel, a polgárőr egyesületekkel és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek munkáltatóival való együttműködést;
- o) a rendőri szerv létszámviszonyait, a szolgálatba vezényelhető állomány képzettségi, fegyelmi, egészségügyi és pszichikai helyzetét, az anyagi-technikai biztosítottság fokát, az anyagi eszközök állapotát, alkalmazhatóságát; valamint
- p) a rendőri intézkedések és a szerződéses határvadász intézkedései, a fokozott ellenőrzések tapasztalatait.

Az elemző-értékelő munka során levont következtetések alapján a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője, illetve az őrsparancsnok dönt a bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági feladatok hatékony végrehajtása érdekében:

- a) az ellenőrzés alá kerülő területekről, objektumokról, az ellenőrzés időszakairól, az ennek során végrehajtandó feladatokról;
- b) az illetékességi területen jelentkező, a közbiztonsággal, a határbiztonsággal összefüggő megoldatlan helyzetek kezeléséről;
- c) a szükségessé váló átcsoportosítások, összevonások előkészítéséről, a megerősítő rendőri erők igényléséről;
- d) a híradó összeköttetés, a jelentések, az értesítések rendjéről;
- e) az alkalmazandó járőr- és őrszolgálati formák meghatározásáról;

- f) a járőrközrzetek, mozgóőr közrzetek, járőrútvonalak, őrhelyek kijelöléséről, az ott végrehajtandó fő feladatok meghatározásáról;
- g) a jelentkező más szolgálati feladatok végrehajtásának rendjéről;
- h) a fokozott rendőrségi jelenléttel biztosított, illetve őrszolgálatlal védett objektumok, területek kijelöléséről;
- i) a polgárőr egyesületekkel, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekkel és az egyéb közreműködőkkel történő kapcsolattartás rendjéről.

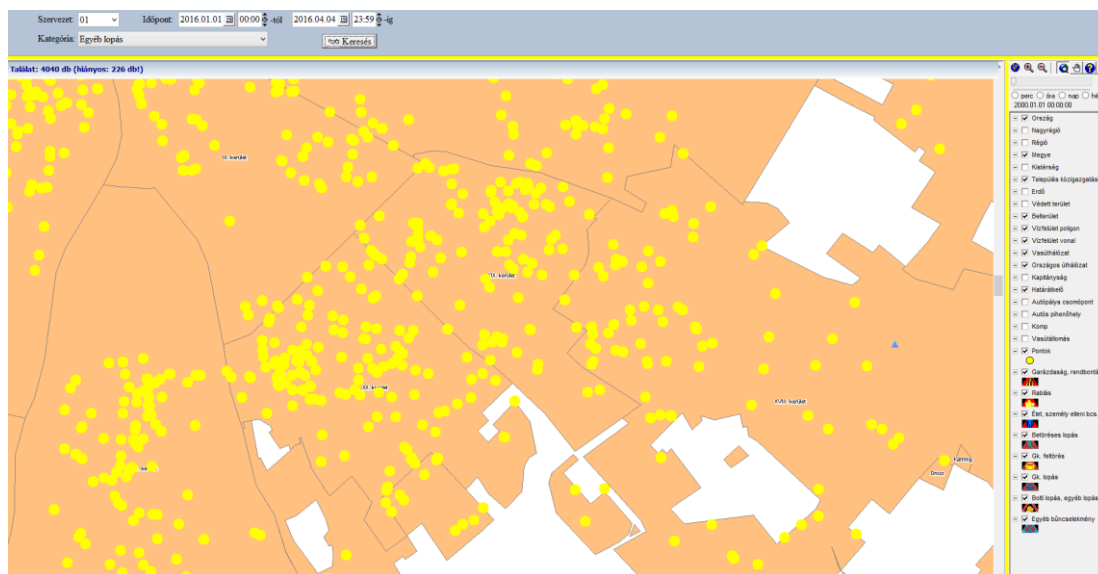
Az elemző és értékelő tevékenység végrehajtásának elősegítésére a parancsnok munkatérképet vezet. A Robotzsaru Neo rendszer automatikusan generálja a munkatérképet, amely lehetőséget biztosít az aktuális bűncselekmények, személyi sérüléses balesetek adatainak megtekintésére. A felület a „Keresések, statisztikák, listák” / „Térképészeti alrendszer” menüpontból érhető el (20., 21.számú ábra).

20. számú ábra: Munkatérkép elérése
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a RZS alapján

5.13.2. A Robotzsaru Neo rendszerben rögzített adatok helyességének, megfelelőségének és az ahhoz kapcsolódó statisztika létrehozásának ellenőrzése

A HIIKK működését minden, a rendészeti szakterületen dolgozó tisztnek ismernie kell. A rendszer országos tesztelését követően megkezdte működését. A HIIKK a rendészeti szakterületek statisztikai adatait tartalmazza, működési elve szerint a Robotzsaru Neo rendszerben iratként, intézkedésként vagy iktatáskor megadott adatként rögzített statisztikai adatokat automatikusan gyűjti, és a Netzsaru rendszerben megjeleníti. A HIIKK működésének sajátossága miatt a legfontosabb feladat a parancsnoki ellenőrzés, mivel a végrehajtó állomány írásos tevékenységével generálódik a statisztika, ezért ha nem jól viszik fel az intézkedő rendőrök az iratot vagy intézkedést, a statisztikában helytelen adatok jelennek meg.

21. számú ábra: Munkatérkép a Robotzsaru Neo rendszerben
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a RZS alapján

A parancsnoki ellenőrzés megkönnyítése érdekében bevezetésre került az ún. „HIIKK ellenőrző sor” az olyan iratmintáknál, amelyekből statisztikai adat generálódik (pl. rendőri jelentés, személyes szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés, szabálysértési feljelentés). Az ellenőrző sor az irat láblécében van, ott szerepelnek az irat által generált statisztikai adatok. A parancsnok az irat szakmai revíziója után megnézi ezt a sort és összehasonlítja az irat tartalmával, így megállapítja, hogy jó adatok generálódtak-e. Mivel a rendszer igazodik az iratkészítéshez, elvileg csak akkor lehetnek eltérések, ha nem azt az iratmintát használta a rendőr, amelyiket kellett volna. Ilyenkor az iratot vissza kell adni javításra. Ezt az ellenőrzési tevékenységet célszerű a szolgálatirányító parancsnokokkal végrehajtatni.

További lehetőség: „Vezetői tevékenységek” / „Ellenőrzési tevékenységek” / „HIIKK stat. tevékenységek ellenőrzése”. Itt több szempont alapján is listázhatók az intézkedések. A HIIKK használatáról kézikönyv készül, amelyet minden rendészeti vezetőnek ismerni és alkalmazni kell.

5.14. Kapcsolattartás a szomszédos rendőri szervezetekkel

A munkatérképek megosztásával támogatni kell, hogy a „szomszédos” rendőrkapitányságok az illetékességi területeiken túl a másik rendőri szerv illetékességi területén található települések lakosságának vagyonbiztonsága és a helyi közösségek konfliktusmentes együttélése érdekében közreműködjenek a haladéktalan intézkedések megtételében.

A járőrszolgálat reagálási idejének csökkentése, valamint a közterületi rendőri jelenlét fokozása érdekében az egymással „szomszédos” rendőrkapitányságok közrendvédelmi vezetőinek figyelemmel az érintett területek közbiztonsági és bűnügyi helyzetének alakulására, szükség szerint el kell végezniük a szolgálattervezetek létszámadataira és a rendelkezésre álló technikai eszközök számára vonatkozó egyeztetést. Ennek érdekében hetente egy alkalommal a szolgálatokat összehangoló értekezletet kell tartani a rendőr-főkapitányságok alárendeltségébe tartozó közrendvédelmi szakterületért felelős osztályvezetők számára.

A napi szolgálati adatok egyeztetését a szolgálatparancsnokoknak az állomány eligazítását követően kell végrehajtaniuk, amely során az erő- és eszközadatokat a „szomszédos” rendőri szervek részére rendelkezésre bocsátják.

5.15. A személyi szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása törvényességének, szakszerűségének vizsgálata

5.15.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

Az Rtv. 15. § (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése alapján több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának követelményeit az Rtv. IV. fejezetén belül („A Rendőrség működésének általános elvei és szabályai”) az Rtv. 16–20. §-ai fogalmazzák meg.

A személyi szabadságot korlátozó és nem korlátozó rendőri intézkedések jogszabályi háttere az Rtv. V. fejezetében, míg a kényszerítő eszközökre vonatkozó általános rendelkezések az Rtv. VI. fejezetében találhatók.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdésében megfogalmazottak szerint az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről és az előterjesztésre nyitva álló határidőről.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (a továbbiakban intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Független Rendészeti Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.³¹⁹ Az Rtv. 92. § (2) bekezdése értelmében, akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.

5.15.2. A törvényesség, a szakszerűség és az arányosság kérdésköre

A törvényesség alapvető kérdésköreinek vizsgálatánál az Rtv. IV. fejezetében foglalt kritériumokat elemezzük.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának követelményeiről szóló fejezet az Alaptörvényben meghatározott alapjogok törvényes korlátozását fogalmazza meg, amely során a Rendőrség az állam legitim fizikai erőszak monopóliumának eszközével elhárítja a jogellenes emberi magatartásokat.

A szakszerűség vizsgálata során az RSzSz. II. és III. fejezetében megfogalmazottak betartását kell vizsgálni.

Ezen kívül az arányosság kérdésében is állást kell foglalni a kivizsgálást követően. Ennek során a rendőrt ért támadás, vagy az intézkedés alá vont személy erőszakos cselekményét kell arányba állítani az alkalmazott kényszerítő eszköz hatásával. Az arányosság vizsgálatánál azt is szükséges észrevenni, ha a rendőr az intézkedés végrehajtásához kisebb határfokú kényszerítő eszközt használt, mint amit a

³¹⁹ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

jogsértő cselekmény elhárításához alkalmazni lehetett volna. Példaként említhető, amikor testi kényszerrel hárítunk el olyan támadást, amely során akár vegyi eszköz, vagy rendőrbot is használható lenne.

5.16. A rendkívüli események során teendő intézkedések

5.16.1. Eljárás katasztrófa esetén

Katasztrófa bekövetkezésének vagy veszélyének észlelése vagy erre utaló bejelentés esetén a rendőr haladéktalanul gondoskodik az elhárításra jogosult hatóságok és szervek értesítéséről. Jelentést tesz a rendőri szerv ügyeletesének, aki az észlelésről (bejelentésről) haladéktalanul értesíti az illetékes vármegyei (fővárosi) katasztrófavédelmi igazgatóság ügyeleti szolgálatát.

Katasztrófa helyszínén a rendőr az elhárításra jogosult hatóságok és szervek megérkezéséig intézkedik a közbiztonság és az adott helyzetben elvárható rend fenntartására, illetőleg ennek helyreállítására, a helyszín, illetve a helyszínre érkező különböző mentőegységek zavartalan munkájának biztosítására, valamint közreműködik a forgalom lezárásában, illetve elterelésében, továbbá az élet- és vagyonmentésben.

A katasztrófavédelmen kívül tűz esetén értesíteni kell a tűzoltóságot, továbbá a veszélyeztetett terület lakóit, ha azok a tüzet nem észlelték, árvízveszély esetén az illetékes önkormányzat polgármesterét.

A rendőr a kialakult helyzetről és a megtett intézkedésekről a szolgálati helyére történő bevonulása után haladéktalanul írásos jelentést készít.

A katasztrófával összefüggő védekezés során a rendőr közreműködik:

- a) a lakosság és a határforgalomban részt vevők tájékoztatásában;
- b) a végrehajtandó személyi és anyagi, vegyi-sugármentesítési feladatokban, az egészségügyi és a járványügyi rendszabályok betartatásában;
- c) a veszélyes szállítmányok kiömlése, szivárgása esetén a riasztási és biztosítási feladatokban, a sugárzó anyagok felfedezése esetén meghatározott eljárásban;
- d) a szomszédos országok területéről átsodródó mérgező vagy sugárszennyezett felhők esetén a riasztásban, a védekezés hatékonyságát növelő szükséges intézkedések megtételében.

A rendőri szerv katasztrófa vagy annak veszélye esetén soron kívül biztosítja:

- a) a mentő és segítő erők államhatáron történő átkelését, felvezetését, határátléptetését;
- b) a nemzetközi polgári védelmi, illetőleg a katasztrófavédelemben részt vevő erők, eszközök határterületen történő mozgását, továbbá az egyszerűsített vagy a határátkelőhelyen kívüli átléptetését;
- c) az államhatár veszélyeztetett szakaszának lezárását, rendészeti célú határbiztosítási feladatok végrehajtását.

5.16.2. Lőfegyverhasználat során teendő rendőri intézkedések

A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani. Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés a rendőrnek felróható okból jön létre, illetve ilyen lövés a rendőr figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést okoz, a bekövetkezett eredménytől függően fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.

A lőfegyverhasználat során sérültet elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, közvetlen hozzátartozója értesítéséről.

A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően a rendőr közvetlen előljáróját haladéktalanul értesíti, és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előljáró intézkedik a helyszíni szemle lefolytatására, függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés, vagy keletkezett-e kár. Az előljáró a lőfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával. A rendőri szerv vezetője három munkanapon belül köteles kivizsgálni a lőfegyverhasználat jogszerűségét, szakszerűségét.

Ha a lőfegyverhasználatra fogvatartottal szemben került sor, akkor erről a fogva tartásért felelős haladéktalanul értesíti a rendőri szerv székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) főügyészség büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészét. Az előírt vizsgálat alapján hozott határozatot az iratokkal együtt meg kell küldeni az ügyésznek. Lőfegyverhasználat és lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés esetén a vizsgálatot a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályai szerint kell lefolytatni.

A vizsgálat során jelentést kell íratni a lőfegyvert használó rendőrrel, a lőfegyver használatára utasítást adó előljáróval, és azzal a rendőrrel, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről. Nem vehet részt a vizsgálatban, akinek jelentésírási kötelezettsége van. Ha a szerv vezetőjével szemben jelentésírási kötelezettség vagy egyéb kizáró ok áll fenn, a vizsgálatot a felettes rendőri szerv vezetője folytatja le.

A lőfegyverhasználatnak nem minősülő (tárgyra vagy állatra irányuló, valamint a figyelmeztető és a nem szándékosan létrejött) lövést a rendőr lehetőleg azonnal, szóban jelenti előljárójának, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- a) mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le;
- b) a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait;
- c) a lövés irányát és következményét;
- d) ha a lövés sérülést vagy kárt okozott, annak leírását;
- e) a lövést követően tett intézkedéseit;
- f) a helyszínrre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

Ha a fentiek szerinti lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni..

A lőfegyverhasználatról a kivizsgáló parancsnoknak összefoglaló jelentést kell készíteni az egyes eseményekkel kapcsolatos parancsnoki kivizsgálások szempontrendszeréről és jelentési rendjéről szóló ORFK utasítás³²⁰ alapján.

5.17. A személyi szabadságában korlátozott sérült személy meghallgatása

Az RSzSz. 38. § (2) bekezdése alapján a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített jelentés tartalmazza:

- a) hol, mikor, kivel szemben, mennyi ideig, milyen kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, és ennek mi volt az indoka;
- b) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka;
- c) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka;
- d) keletkezett-e sérülés, milyen fokú, valamint keletkezett-e anyagi kár;

³²⁰ az egyes eseményekkel kapcsolatos parancsnoki kivizsgálások szempontrendszeréről és jelentési rendjéről szóló 58/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás

- e) mi történt a sérülttel, történt-e intézkedés ellátására, ha nem, ennek mi volt az oka;
- f) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása;
- g) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét;
- h) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.

A vizsgálat során a szolgálati elöljáró:

- a) kényszerítő eszköz alkalmazásával okozott sérülés esetén meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint azt, aki az eseménynél jelen volt és meghallgatása a tényállás tisztázását elősegítheti, feltéve, hogy a meghallgatandó személy a meghallgatásához hozzájárult;
- b) ha a rendőr jelentésében ellentmondásokat észlelt, tisztázza azokat;
- c) ha az intézkedés alá vont, valamint az eseménynél jelen levő személy a meghallgatását vagy a válaszadást megtagadja, a szolgálati elöljáró a rendelkezésére álló adatok alapján vizsgálja ki a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét.

A szolgálati elöljáró a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a szakszerűség, a szükségesség, a jogszerűség, az arányosság követelményének megtartásáról. Ha megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására jogszabálysértő módon került sor, – ha annak jogszabályi feltételei fennállnak – az intézkedő rendőr ellen kártérítési, fegyelmi vagy kártérítési, fegyelmi és büntetőeljárást kezdeményez. A meghallgatás során – az általános ismérveken túl – ki kell térni az alábbiakra:

- a) a járőr (őr) a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosításánál, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásánál olyan taktikai elveket követett-e, amely esetén elkerülhető lett volna a sérülés okozása;
- b) biztosították-e, hogy a fogvatartott személy a hozzátartozóját vagy más személyt értesíthessen;
- c) fiatalkorú személy személyi szabadságának korlátozása esetén haladéktalanul sor került-e a törvényes képviselő, illetve a gondnok értesítésére;
- d) a sérült vagy beteg fogvatartott részére az orvosi ellátás lehetőségét a járőr (őr) biztosította-e;
- e) a fogvatartott ruházatának átvizsgálása, az intézkedés a taktikai eljárásoknak megfelelően történt-e.

5.18. Személyi szabadságában korlátozott személy részére igazolás kiadása

Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig, vagy a fogvatartott személy nyomozó hatóság által történő átvételig tart, ideértve azt is, ha a nyomozó hatóság a fogvatartott személy őrizetét rendeli el. Az előállítás ebben az esetben is legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tarthat.

Ha az előállítás időtartamának az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerinti meghosszabbítása válik szükségessé, ennek tényét és időtartamát a fogvatartottal - a személyi szabadság korlátozása 8. órájának lejártát megelőzően - szóban közölni kell, és a meghosszabbítás tényét, okát, időtartamát, illetve annak közlését az előállításról készített jelentésben, valamint az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson, az engedélyezésre jogosult vezető aláírásával együtt fel kell tüntetni.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdésében megfogalmazottak szerint az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Az igazolás kiállításának lehetősége a Robotzsaru Neo rendszerben a „Személyi szabadságot korlátozó intézkedésről, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentés” néven vezetett dokumentumban található.

5.19. Rendezvénybiztosítás

5.19.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

- a) a gyülekezési jogról szóló törvény (a továbbiakban Gytv.)³²¹;
- b) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésre irányuló bejelentés elintézésének és a gyűlés biztosításával kapcsolatos rendőrségi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló BM rendelet (a továbbiakban: Gytv. R.)³²²
- c) a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló ORFK utasítás (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat);
- d) Szabs. tv.;³²³
- e) az Ákr.

5.19.2. A rendezvénybiztosítás, a gyűlés fogalma, a gyűlés szervezője

A rendezvénybiztosítás a csapaterő olyan szolgálati tevékenysége, amely kisebb-nagyobb csoportokat, tömegeket vonzó események zavartalansága, a megjelenők személyi biztonsága érdekében kerül alkalmazásra, és magában foglalja a szükséges szolgálati csoportok működtetését, a nagy tömeget vonzó rendezvények jogszerű, zavartalan lebonyolításához szükséges feltételek megteremtését, a rendezvényen és annak körzetében a személy-, vagyon- és közlekedésbiztonság fenntartását.

A Gytv. szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy engedély vagy előzetes bejelentés nélkül, békésen és fegyvertelenül másokkal közösen felvonulásokat és tüntetéseket (a továbbiakban együtt: gyűlés) szervezzen, és azokon részt vegyen.

Közterületnek nem minősülő helyszínen csak az ingatlan tulajdonosának és használójának hozzájárulásával szervezhető gyűlés.

A gyűlés fogalmának meghatározása:

- a) legalább két személy részvételével,
- b) közügyben való véleménynyilvánítás céljából tartott nyilvános összejövetel.

A gyűlés nyilvános, ha ahhoz bárki szabadon csatlakozhat.

A gyűlés szervezője az, aki a résztvevőket a gyűlésen való részvételre nyilvánosan felhívja, a gyűlést meghirdeti (a továbbiakban együtt: felhívás), továbbá a gyűlést megszervezi, és azt vezeti. A felhívásban

³²¹ a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban Gytv.),

³²² a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésre irányuló bejelentés elintézésének és a gyűlés biztosításával kapcsolatos rendőrségi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 26/2018. (IX. 27.) BM rendelet (a továbbiakban: Gytv. R.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1800026.bm> (A letöltés ideje: 2023.10.11.)

³²³ a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat) Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/11_1998.pdf (A letöltés ideje: 2023.10.11.)

a szervező nevét fel kell tüntetni. Tilos olyan gyűlésen való részvételre felhívni, amelynek megtartását végrehajtható határozattal megtiltották. A gyűlés szervezője lehet:

- a) magyar állampolgár,
- b) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározottak szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik,
- c) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik, és bevándorolt, illetve letelepedett jogállású, vagy tartózkodási engedéllyel rendelkezik, vagy
- d) olyan magyarországi jogi személy vagy egyéb szervezet, amelynek törvényes képviselője megfelel az a)-c) pontokban meghatározott feltételeknek.

5.19.3. *A gyűlés bejelentése*

A Gytv. 10. §-a rendelkezik a közterületi gyűlés bejelentéséről. Aki közterületen nyilvános gyűlést szervez, a gyűlést annak megtartását megelőzően legfeljebb három hónappal, és a felhívás előtt legalább 48 órával köteles bejelenteni az illetékes rendőrkapitányságnak – Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányságnak – (a továbbiakban: gyülekezési hatóság). Egy gyűlést akkor is csak egyszer kell bejelenteni, ha azt többen szervezik. Ilyenkor a szervezők azt vagy közösen jelentik be, vagy a bejelentő a többi szervező képviselőjében, meghatalmazottként jár el.

A gyűlést írásban vagy személyesen lehet bejelenteni. A személyesen előterjesztett bejelentést a gyülekezési hatóság jegyzőkönyvbe foglalja. A bejelentésben meg kell jelölni:

- a) a szervező, több szervező esetén a vezető nevét, lakcímét, szervező szervezet esetén a képviselőre jogosult lakcímét, valamint azt az elérhetőségét, amelyen a rendőrséggel kapcsolatot tart,
- b) a gyűlés helyszínét (útvonalát), kezdésének és befejezésének időpontját, célját, rendezőinek létszámát, résztvevőinek várható létszámát, azt, ha a résztvevők a gyűlés napirendjével, illetve céljával összefüggésben védőfelszerelésben, vagy egyenruhában, illetve arcukat eltakarva kívánnak megjelenni;
- c) azt, ha a szervező vagy a vezető indokoltnak tartja, hogy a rendőri szerv képviselője a gyűlés helyszínén jelen legyen.

Előzetes bejelentés esetén a Rendőrség feladata annak eldöntése, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényről van szó vagy attól eltérő közterület-használatra vonatkozik, hisz nem minősül gyülekezésnek a közterület korlátlan idejű igénybevétele, illetve a nem közös véleménynyilvánításra irányuló rendezvény. Ha a bejelentés vizsgálata során – megalapozott döntés meghozatalához – nem áll rendelkezésére megfelelő információ, akkor az érintettet hiánypótlásra kell felszólítani.

Ha a bejelentési határidő megtartása veszélyeztetné a gyűlés célját, a gyűlést az arra okot adó eseményt követően haladéktalanul, a felhívás megküldésével kell bejelenteni a gyülekezési hatóságnál (sürgős gyűlés), tehát a sürgős gyűlést be kell jelenteni a gyülekezési hatóságnak.

A Gytv. szerinti sürgős gyűlés megtartására irányuló bejelentés esetén a gyülekezési hatóság haladéktalanul megvizsgálja, hogy:

- a) a bejelentés adatai alapján a bejelentési határidő megtartása a gyűlés célját valóban veszélyezteti-e, és
- b) a gyűlés bejelentése a gyülekezési hatóságnál az arra okot adó esemény bekövetkezését követően haladéktalanul megtörtént-e.

Ha a vizsgálat alapján a gyülekezési hatóság azt állapítja meg, hogy a bejelentési határidő megtartása a gyűlés célját nem veszélyezteti, vagy a gyűlést nem haladéktalanul az arra okot adó esemény

bekövetkezését követően jelentették be, erről a gyülekezési hatóság a szervezőt a lehetőség szerint megtartott egyeztetésen vagy rövid úton tájékoztatja. A gyülekezési hatóság a tájékoztatásban a szervező figyelmét felhívja a gyülekezési joggal visszaélés szabálysértés jogkövetkezményeire.

Nem kell a gyűlést bejelenteni, ha a gyülekezés egy, azt közvetlenül megelőző indokból, tervezés és szervező nélkül alakul ki (spontán gyűlés).

Amennyiben a gyülekezési jog hatálya alá tartozó gyűlés indokául szolgáló esemény és a gyűlés között már több mint három nap eltelt, az kizárja a sürgős vagy a spontán gyülekezést. Kizárólag olyan esetben lehet az újabb rendezvény spontán vagy sürgős, ha arra a korábbi gyűléstől (ideértve annak feloszlását vagy feloszlását is) teljesen független esemény szolgáltat indokot. Ebből következően a gyűlés – szervező vagy Rendőrség általi – feloszlását követően összeverődő, a szervező döntését vagy a rendőri intézkedést sérelmező csoportok nem tekinthetők új gyűlésnek. Ugyancsak kizárt azonban a spontán gyűlés, ha a gyűlésre a résztvevők szállítása tömegesen, szervezeten történik.

5.19.4. A gyűlés bejelentésének elmulasztása

A rendezvény bejelentésének elmulasztása lehetőséget teremtene a gyülekezési jog visszaélésszerű gyakorlására.

Bejelentés hiányában a gyülekezési hatóság elsősorban a külső szemlélő által is megállapítható jegyek – objektív ismérvek – alapján sorolhatja bizonyos kategóriába az egyes gyűléseket. E tekintetben a gyülekezési hatóság az Szabs. tv. 152. § (1) bekezdésében meghatározott gyülekezési joggal visszaélés törvényi tényállását veszi alapul. Az ilyen típusú rendezvényeknél szervezőnek kell tekinteni, aki kifejezetten erre irányuló nyilatkozatot tesz, vagy akként viselkedik. Az eset összes körülményeinek értékelése során ennek hiányában is szervezőnek kell tekinteni (ha a gyűlés szervezője vagy vezetője nem ismert), azt aki a napirendet meghatározza, akinek a gyűlés menetére befolyása van, illetve aki harmadik személyekkel szemben a gyűlést képviseli.

5.19.5. Az egyeztető tárgyalás

A bejelentés alapján – amennyiben annak elbírálásához a szervező, a vezető vagy más személy meghallgatása szükséges – a gyülekezési hatóság a tárgyalás szabályai szerint egyeztetést tart, amelyre a szervezőt vagy vezetőt, az általa a bejelentésben megadott elérhetőségen, rövid úton idézi. Ha a gyülekezési hatóság az egyeztetés során észleli, hogy a gyűlés a bejelentett helyszínen és időpontban nem tartható meg, felhívja a szervező figyelmét arra, hogy más helyszíneken az megtartható.

Ha a szervező, illetve képviselője az egyeztetésen nem jelent meg, továbbá ha az egyeztetés nem vezetett eredményre, a gyülekezési hatóság a gyűlés rendjének fenntartása, valamint a közrend biztosítása érdekében határozatot hoz. A határozatban rendelkezni kell különösen

- a) a közbiztonság, a közrend, vagy mások jogainak és szabadságának védelme érdekében szükséges, a gyűlés megtartásához kapcsolódó biztonsági feltételekről,
 - b) a rendőrség és a gyűlés szervezője, illetve vezetője közötti kapcsolattartásról,
 - c) a rendezők számáról,
 - d) azoknak a technikai eszközöknek az alkalmazásáról, amelyek a résztvevők helyszíni tájékoztatását biztosítják, továbbá
- minősített adatot nem tartalmazó módon – a gyűlés biztonságos lebonyolítása érdekében szükséges biztonsági rendszabályokról.

A Gytv. R. 7. §-a alapján a gyülekezési hatóság a határozatában rögzítendő feltételek meghatározása során figyelembe veszi különösen

- a) a gyűlés bejelentés szerinti időtartama és helyszíne alapján a gyűlésnek mások magán- és családi életének védelméhez való jogára, otthonának nyugalma, a szabad mozgáshoz, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogára gyakorolt hatását,
- b) a gyűlés helyszínének kiterjedését, útvonalának hosszát, annak a közlekedés rendjére, ezzel mások szabad mozgáshoz, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogára gyakorolt hatását,
- c) a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező, Magyarországon tartózkodó személy vonatkozásában vállalt kötelezettség teljesítéséhez, valamint a bíróságok zavartalan működéséhez fűződő érdekeket,
- d) a szervezővel való hatékony kapcsolattartás és a résztvevők helyszíni tájékoztatásának biztosításához fűződő érdeket,
- e) a gyűlés helyszínére és a résztvevők számára figyelemmel a megfelelő rendezői létszám biztosítására vonatkozó előírást, a rendezők megfelelő térközönkénti, illetve csomóponti elhelyezkedését, továbbá a szervezővel való kapcsolattartásuk módját,
- f) a biztonsági rendszabályok meghatározása keretében a gyűlés helyszínét és a résztvevők bejelentésben megjelölt létszámát,
- g) a Gytv. 9. § (2) bekezdésében foglalt esetben a védőfelszerelés, egyenruha vagy azzal összetéveszthető ruházat viselésére, valamint az arc eltakarására vonatkozó információkat.

A Gytv. R. 8. § (1) bekezdése szerint a gyülekezési hatóság a Gytv. által meghatározott, a gyűlést megtiltó, valamint a Gytv. 11. § (4) bekezdése és 13. § (5) bekezdése alapján hozott határozatát haladéktalanul közzéteszi a rendőrség központi honlapján anonimizált formában úgy, hogy abból a szervező nevén túl további személyes adat ne legyen megismerhető.

A Gytv. R. 8. § (2) bekezdése értelmében ha a bíróság a felülvizsgálat eredményeként a gyülekezési hatóság határozatát megváltoztatja, a gyülekezési hatóság intézkedik az ítélet rendelkező részének a honlapon történő soron kívüli közzétételéről.

5.19.6. Versengő gyűlés

Ha azonos helyszínre és időpontra több gyűlést jelentenek be, és azok egyidejű megtartása azok jellege vagy a helyszín sajátosságai miatt nem lehetséges, akkor az élvez elsőbbséget, amelyet a gyülekezési hatóságnak korábban jelentettek be.

Ha a korábban bejelentett gyűlést a gyülekezési hatóság megtiltotta, a többi bejelentés elintézését a határozattal szembeni jogorvoslat elbírálásáig felfüggeszti. A versengő rendezvény szervezője a gyülekezési hatósággal történő egyeztetésen kérheti az általa bejelentett rendezvény olyan időpontra vagy helyszínre történő áthelyezését, amely alkalmas a rendezvény céljának elérésére.

5.19.7. A gyűlés megtiltásának okai

A gyülekezési hatóság a bejelentés beérkezésétől számított 48 órán belül a gyűlésnek a bejelentésben megjelölt helyszínen vagy időpontban való megtartását megtiltja, ha:

- a) az egyeztetést követően rendelkezésre álló információk alapján megalapozottan feltehető, hogy a gyűlés a közbiztonságot (ha a felhívás vagy a gyűlés bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósít meg) vagy a közrendet közvetlenül, szükségtelen és aránytalan mértékben veszélyezteti, illetve

- b) mások jogainak és szabadságának szükségtelen mértékű és aránytalan sérelmével jár, és a közbiztonság, a közrend vagy mások jogainak és szabadságának védelme enyhébb korlátozással nem biztosítható,
- c) a gyülekezés helyszíne olyan országos jelentőségű történelmi emlékhely vagy időpontja olyan nap, ami a nemzetiszocialista vagy kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök áldozataira emlékeztet, és
- d) a bejelentéskor rendelkezésre álló körülmények alapján fennáll a közvetlen veszélye annak, hogy a gyűlés a nemzetiszocialista vagy kommunista diktatúra által elkövetett embertelen bűnök tényét tagadja, kétségbe vonja, jelentéktelen színben tünteti fel, vagy azokat igazolni törekszik, és ezáltal a gyűlés alkalmas a köznyugalom megzavarására.

A közrendet veszélyezteti az is, ha a felhívás, illetve a gyűlés:

- a) a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező, Magyarországon tartózkodó személy vonatkozásában vállalt kötelezettség teljesítését akadályozza,
- b) alkalmas arra, hogy a bíróságok működését megzavarja, vagy
- c) a közlekedés rendjének sérelmével jár.

Mások jogainak és szabadságának sérelme különösen, ha a felhívás, illetve a gyűlés – az alkalmazott technikai eszközök, időtartama miatt – alkalmas mások magán- és családi életének védelméhez való jogának, otthonának, emberi méltóságának, a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére, vagy szabad mozgáshoz, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogának korlátozására. Ha a gyülekezési hatóság a gyűlés megtartását nem tiltja meg, de a közbiztonság, a közrend, vagy mások jogainak és szabadságának védelme miatt szükséges, a szervező számára határozatban előírja a gyűlés megtartásának feltételeit.

5.19.8. A gyűlés békés jellegét biztosító korlátozások

Tilos a gyűlésen – ideértve az oda eljutást, illetve az onnan távozást is –:

- a) lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószer, robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket, a 67/548/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében meghatározott veszélyes anyagot vagy ezek utánzatát magánál tartva,
- b) az élet kioltására, személyi sérülés vagy súlyos anyagi kár okozására alkalmas dologgal, vagy
- c) erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatot viselve megjelenni.

Ha azt a tudomásul vett bejelentés nem tartalmazta, a résztvevők:

- a) nem viselhetnek védőfelszerelést, egyenruhát, vagy azzal összetéveszthető ruházatot,
- b) továbbá arcukat nem takarhatják el.

5.19.9. A gyülekezési hatóság határozata

A gyülekezési hatóság határozatát haladéktalanul írásban közli a szervezővel, és azt közhírré teszi. Kétség esetén a közlés időpontjának a közhírré tétel időpontját kell tekinteni. A gyülekezési hatóság határozata ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat közlésétől számított három napon belül a szervező azt közigazgatási perben megtámadhatja. A kérelemhez csatolni kell a gyülekezési hatóság határozatát. A kérelmet a gyülekezési hatóság három napon belül továbbítja a bírósághoz. A bíróság a

kérelem beérkezésétől számított három napon belül határoz. Ha a kérelemnek helyt ad, akkor a határozatot:

- a) hatályon kívül helyezi,
- b) megváltoztatja vagy megsemmisíti.

Ha a bíróság a gyülekezési hatóság határozatát a gyűlés bejelentésében megjelölt időpontját követően semmisíti meg, a gyűlés megtartásának tervezett új időpontjáról a szervezőnek a gyülekezési hatóságot 24 órával a gyűlés megtartását megelőzően tájékoztatnia kell.

5.19.10. A gyűlés vezetője

A Gytv. 4. §-a úgy rendelkezik, hogy a gyűlés vezetője meghatározza a gyűlés rendjét és lefolyását, ennek során dönt a szó megadásáról és megvonásáról, a gyűlés berekesztéséről vagy befejezetté nyilvánításáról és szétszéleszti a résztvevőket. Megteszi a rend biztosítása, illetve fenntartása érdekében szükségessé váló intézkedéseket. Ezek eredménytelensége esetén a gyűlést feloszlatja. A gyűlés vezetője felel a gyűlés békés jellegének megőrzéséért és a gyülekezési hatóság által kiadott közigazgatási hatósági határozatban előírtak betartásáért. A gyűlés vezetője a gyűlésről kizárhatja azt, aki a gyűlést súlyosan megzavarja. Akit kizártak, annak a helyszínt haladéktalanul el kell hagynia. Ha a kizárt személy a helyszínt nem hagyja el, a gyűlés helyszínéről a vezető eltávolíttatja. Ha a kizárt személynek a gyűlésen való további jelenléte a közbiztonságot vagy a közrendet közvetlenül veszélyezteti, illetve az mások jogainak és szabadságának sérelmével jár, a kizárt személy eltávolításában a gyűlés vezetője a rendőrség közreműködését kérheti. Ha a gyűlés vezetőjének személyében változás áll be, az új vezető a rendőrséggel a gyűlés helyszínén haladéktalanul felveszi a kapcsolatot.

A gyűlés helyszínén a rendőrség feladatáról a Gytv. 7. §-a rendelkezik, amely szerint rendőrségnek – az Rtv.-ben meghatározottak mellett – feladata, hogy biztosítsa a gyűlések békés megtartását, valamint a gyűléseken a közrend fenntartását, és ennek keretében a megfelelő intézkedések foganatosításával biztosítsa, hogy a gyűlést harmadik személy ne zavarja meg. Ha alapos okkal feltételezhető, hogy valaki a gyűlésen a gyűlés békés jellegét biztosító korlátozásokat megsértve jelenik meg, a rendőrség a résztvevők biztonsága és a gyűlés békés jellegének fenntartása érdekében a rendőrségről szóló törvény szerint fokozott ellenőrzést folytathat. Az ellenőrzési pontokat úgy kell kialakítani, hogy a gyűlés megtartását és a gyűlésre eljutást ne akadályozza, és az ellenőrzéseket gyorsan el lehessen végezni. A Rendőrség az ellenőrzés elrendeléséről a szervezőt, illetve a vezetőt tájékoztatja, valamint azt közhírré teszi. A rendőrség képviselője a gyűlésen jelen lehet.

5.19.11. A gyűlés vezető általi feloszlatása

Ha a gyűlés résztvevőinek magatartása a gyűlés törvényességét veszélyezteti – ideértve különösen a gyűlés békés jellegének elvesztését, a békés jellegét biztosító korlátozások megsértését, mások jogainak vagy szabadságának sérelmét is –, és a rend másként nem állítható helyre, a gyűlés vezetője a gyűlést feloszlatja.

A gyűlés feloszlatása során a gyűlés vezetője utasítja a résztvevőket a gyűlés helyszínének elhagyására.

Ha a gyűlést feloszlatták, a gyűlés véget ér, a résztvevőknek a helyszínt haladéktalanul el kell hagyniuk, ott jogszerűen tovább nem tartózkodhatnak.

5.19.12. A gyűlés rendőrség általi feloszlatása

A rendőrség a gyűlést feloszlítja, ha:

- azt megtiltó határozat ellenére tartják meg,
- a gyűlés vezetője a feloszlításra irányuló kötelezettségének, a rendőrség képviselőjének felhívása ellenére nem tesz eleget – ideértve azt is, ha a rendőrség a felhívást a vezetővel személyesen, vagy a bejelentésben, illetve a gyülekezési hatóság közigazgatási hatósági határozatában megjelölt elérhetőségen nem tudta közölni,
- azt a tudomásul vett bejelentésben megjelölt helyszíntől, útvonaltól, időponttól, vagy időtartamtól eltérően úgy tartják meg, hogy a gyűlés megtiltásának lett volna helye, vagy
- a gyűlés megtiltásának lett volna helye, de azt a bejelentés hiánya miatt nem tiltotta meg.

A feloszlítás okáról – ha foganatosítását nem veszélyezteti, annak megkezdése előtt – a rendőrség tájékoztatja a gyűlés szervezőjét, illetve vezetőjét.

A gyűlés feloszlítása során a rendőrség utasítja a résztvevőket a gyűlés helyszínének elhagyására.

Ha a gyűlést feloszlatták, a gyűlés véget ér, a résztvevőknek a helyszínt haladéktalanul el kell hagyniuk, ott jogszerűen tovább nem tartózkodhatnak.

Ha a gyűlést a rendőrség feloszlatta, a gyűlés résztvevője a feloszlástól számított tizenöt napon belül közigazgatási pert indíthat a feloszlítás jogellenességének megállapítására.

5.19.13. A gyűlés rendőri biztosításával kapcsolatos döntések

A Gytv. R. 9. § (1) bekezdése szerint, ha a gyűlés helye szerint illetékes rendőrkapitányság, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője a gyűlés bejelentését követően a bejelentésben foglalt adatok, az esetlegesen megtartott egyeztetésen elhangzottak, valamint a gyűléssel kapcsolatban rendelkezésre álló egyéb adatok alapján – a szervező erre vonatkozó kérésének lehetőség szerinti figyelembevételével mellett – meghatározza a gyűlés biztosításának módját, és dönt arról, hogy a gyűlésen a rendőrség képviselője részt vegyen-e.

A Gytv. R. 9. § (4) bekezdése értelmében a közterületen tartott gyűlés biztosítására, a közlekedés rendjének fenntartására, a gyűlés esetleges feloszlítására a biztosítás parancsnoka tervet (a továbbiakban: biztosítási terv) készít, amely tartalmazza, hogy a gyűlés rendjének fenntartásában milyen erők, milyen formában működnek közre.

A Gytv. R. rendbiztosok közreműködését teszi szükségessé a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényeken, akiknek a feladata:

- a gyűlést megelőzően felveszi a kapcsolatot a szervezővel és a vezetővel, és tájékozódik, hogy a rend fenntartása érdekében milyen intézkedést tett, illetve tervezi, ha szükséges, további intézkedéseket javasol, azokról egyeztet,
- figyelemmel kíséri a gyűlés szervezésének folyamatát, a szervező vagy a vezető személyében bekövetkezett esetleges változást,
- ha a gyűlés jellege vagy a megjelenő résztvevők száma indokolja, a szervezővel szemlét kezdeményez,
- a biztosítási terv elkészítésében közreműködik,
- a szervezővel és a vezetővel - a gyülekezési hatóság által szükségesnek tartott mértékben és részletességgel - ismerteti a közreműködő rendőri erők feladatait, tevékenységét, illetve a rendezőkkel való együttműködés formáit,

- f) figyelemmel kíséri a gyűlés megtartásának törvényességét, továbbá bejelentett gyűlés esetén azt is, hogy annak megtartására a bejelentésben foglaltaknak megfelelően kerül-e sor,
- g) a gyűlés résztvevőinek a törvényességet veszélyeztető magatartása esetén a vezető figyelmét felhívja törvényi kötelezettségére, javaslatokat tesz és segítséget nyújt számára a gyűlés rendjének helyreállításához,
- h) felhívja a vezető figyelmét a Gytv.-ben meghatározott, a gyűlés felosztatására vonatkozó kötelezettségére, ha arra okot adó körülményt észlel, ha a szervező vagy vezető nem ismert, a vezető személyét megállapítja.

5.20. Sportrendészet

5.20.1. Jogszabályi és közjogi szervezetszabályozói háttér

- a) a sportról szóló törvény (a továbbiakban Stv.)³²⁴;
- b) a sportrendezvények biztonságáról szóló Korm. rendelet (a továbbiakban Rendelet)³²⁵;
- c) a sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról szóló ORFK utasítás (a továbbiakban: Utasítás).³²⁶

5.20.2. A sportrendezvények biztonsági minősítése

Az Stv. alapján a Rendőrség sportrendészeti feladatai közé tartozik többek között a sportrendezvény biztonsági minősítése.

A Rendelet hatálya alá tartozó sportágak (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong) sportrendezvényeinek biztonsági kockázat szerinti minősítését – a sportrendezvény szervezőjével folytatott előzetes egyeztetést követően – az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban ORFK) az általa működtetett Minősítő Bizottság javaslata alapján határozza meg. A Minősítő Bizottság az ORFK, a hivatásos katasztrófavédelemi szerv, az Országos Mentőszolgálat, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a Legfőbb Ügyészség, a sportigazgatási szerv, valamint a sportágak országos sportági szakszövetségei által delegált szakértőkből áll. A Minősítő Bizottság működésére vonatkozó részletes szabályokat a Rendelet tartalmazza. A sportrendezvény biztonsági minősítése lehet:

- a) normál,
- b) fokozott vagy
- c) kiemelt biztonsági kockázatú.

Normál és fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvényeken a sportlétesítményen belüli biztonságért a szervező felel. A fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény szervezője annak időpontját megelőző 15 napon belül köteles felkérni a sportrendezvény helye szerint illetékes helyi rendőrkapitányságot a sportlétesítményen belüli rend fenntartásában térítés ellenében történő

³²⁴ A sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban Stv.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

³²⁵ A sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400054.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

³²⁶ A sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról szóló 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Utasítás). Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/8_2010.pdf (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

közreműködésre. Normál biztonsági kockázatú sportrendezvényen a szervező a Rendőrség közreműködését térítés ellenében igénybe veheti.

Fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény esetén a szervező a biztonságos lebonyolítás érdekében köteles:

- a) a sportrendezvény térítés ellenében történő sportlétesítményen belüli biztosítását kezdeményezni;
- b) a belépésre jogosító igazolások számáról a Rendőrség részére tájékoztatást adni;
- c) a rendezői létszámot a Rendőrség által meghatározott számra emelni;
- d) a szurkolók parkoltatását, az elhelyezett gépjárművek őrzését szervezni és biztosítani;
- e) a rendezői listát előzetesen a Rendőrség részére átadni.

Kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény esetében a Rendőrség a sportrendezvény sportlétesítményen belüli biztosítását közfeladatként végzi.

A minősítést arra figyelemmel kell kialakítani, hogy a sportrendezvényről az előzetesen rendelkezésre álló adatok alapján alaposan feltehető-e, hogy valamely, a nézők magatartására visszavezethető ok következtében nagyobb, meghatározatlan számú résztvevő életének, testi épségének, vagyonának sérelme vagy annak közvetlen veszélye fenyeget.

5.20.3. *A sportrendészeti nyilvántartás*

A sportrendészeti nyilvántartásról az Rtv. 91/J. § (1) bekezdés b) pontja, illetve (2) bekezdése is rendelkezik. A Rendőrség a sportrendezvények látogatásától a szervező által eltiltott, valamint a szabálysértési hatóság vagy a bíróság által a sportrendezvényről, illetve a sportlétesítményből kitiltott személyek e törvény alapján nyilvántartott személyes adatait a sportrendezvények biztonságának védelme, az erőszak és a rendzavarás megelőzése, a nemzetközi rendőrségi együttműködési kötelezettségek teljesítése, mások jogainak védelme, a jegyértékesítés, valamint a sportrendezvényre történő belépés megtagadásának megállapítása céljából kezeli.

5.20.4. *Sportrendezvények szervezése*

A Rendelet hatálya alá tartozó sportrendezvényt csak sportszervezet, szakszövetség vagy sportági szövetség szervezhet.

Labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong sportrendezvények rendezését megelőzően, valamint a normál biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény esetén a szervező a sportrendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnál írásban kezdeményezheti a sportrendezvény térítés ellenében történő rendőri biztosítását.

Rendőri biztosítás esetén, a szolgáltatás díjára a felek megállapodása az irányadó, amely azonban nem lehet kevesebb a szolgáltatás önköltségénél. A szerződésnek a rendőrök igénybevételének időtartamát, a rendőrök feladatait tartalmaznia kell, amely nem lehet ellentétes a rendőrségre vonatkozó jogszabályokkal.

A Rendőrség részéről a szolgáltatás teljesítésében közreműködő személy tevékenysége szolgálati, kormánytisztviselői vagy közalkalmazotti jogviszonyban végzett tevékenységnek minősül, intézkedési kötelezettsége és jogosultsága a jogszabályban meghatározott feltételek bekövetkezése esetén terheli, illetőleg illeti meg.

A rendőri biztosításra kötött szerződésben foglalt díjazás ellenében a biztosításban a Rendőrség hivatásos szolgálati állományú tagja önkéntesen, szabadideje terhére részt vehet. Ebben az esetben a munkavégzés nem minősül túlszolgáltatnak, illetőleg túlmunkának.

A szervező a sportrendezvények biztosítása érdekében köteles rendező szervezet vagy rendezőt megbízni, ezek hiányában a sportrendezvény nézők részvételével nem tartható meg.

A sportrendezvény szervezéséről az annak helye szerint illetékes rendőrkapitányságot, a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot legalább tizenöt nappal a sportrendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően – nemzetközi vagy nemzeti kupamérkőzés, illetve a bajnokság lebonyolítási rendszerében alkalmazott, a versenynaptár összeállításakor még figyelembe nem vehető helyosztó mérkőzések (rájátszás) esetén, ha a sorsolás és a mérkőzés között kevesebb, mint tizenöt nap van, a sorsolást követő munkanapon – írásban tájékoztatni kell. Ha a sportrendezvény több rendőrkapitányság illetékességi területét érinti, a sportrendezvény megtartásáról a sportrendezvény helye szerint illetékes valamennyi rendőrkapitányságot, illetve a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot kell tájékoztatni. A tájékoztatási kötelezettség a szervezőt terheli.

A versenynaptárban nevesített kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény időpontját annak megrendezését megelőző 8 napon belül csak abban az esetben lehet módosítani, ha ahhoz a meghatározott rendőri szerv előzetesen, írásban hozzájárult.

A tájékoztatást a rendezvény helye szerinti rendőrkapitányság, a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányság a beérkezés napján írásban továbbítja a Minősítő Bizottság részére.

5.20.5. A minősítéssel és biztosítással kapcsolatos rendőrségi feladatok

Az Utasítás „a sportrendezvények helyszíneinek ellenőrzése, a rendőri biztosítások előkészítése és végrehajtása” című fejezetének fontosabb elemei az alábbiak:

- a) Biztonságtechnikai ellenőrzés: az Utasítás 12. pontja szerint: „a Rendelet 8. §-ának (1) bekezdésében meghatározott rendőri szerv az Stv. 63. § (3) bekezdése szerinti biztonságtechnikai ellenőrzés keretében (a továbbiakban ellenőrzés) a társhatóságokkal közösen köteles vizsgálni a sportlétesítmény, a nézőtéri lelátó vagy szektor, valamint a biztonságtechnikai berendezések megfelelőségét. A Rendőrség az ellenőrzést végző szervekkel közösen dönt arról, hogy a létesítményben sportrendezvény biztonságosan megrendezhető-e”.
- b) A sportrendezvényen a nézők részvételének korlátozása vagy tiltása: az Utasítás 18. pontja szerint: „amennyiben a sportrendezvény biztonságos megrendezésének feltételeit a szervező nem teljesíti, és a szakszövetség a sportrendezvény megtartását vagy a sportrendezvény nézők részvételével való megtartását nem tiltja meg, illetve a nézők részvételét a sportlétesítmény meghatározott részére nem korlátozza, a sportrendezvényen a nézők részvételét határozatlanul korlátozni vagy tiltani kell”.
- c) A biztosítás végrehajtásához használt erők: az Utasítás 18. pontja szerint: „a kiemelt biztonsági kockázatú, valamint szerződés alapján a fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvények biztosítását csapaterő alkalmazásával kell végrehajtani. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok vezetői a KR parancsnokától a rendelkezésre álló, ellenőrzött információk alapján erőket és eszközöket igényelhetnek. A KR-en kívül más rendőri szervtől erők és eszközök a rendőri szervek közötti együttműködési megállapodások alapján igényelhetők”.
- d) A Nemzeti Futball Információs Pont: az Utasítás 22. pontja szerint: „nemzetközi sportrendezvények esetén információk kérése és adása az ORFK Közrendvédelmi Főosztály vezetője útján történik. A nemzetközi bajnokságokban, kupákban és nemzetközi szövetségek versenyrendszereiben hazánkban és – magyar csapatok részvételével – külföldön megrendezésre kerülő sportesemények vonatkozásában a helyileg illetékes rendőri vezető tájékoztatja az ORFK KVFO által működtetett Nemzeti Futball Információs Pontot a csapattal és kíséretükkel, a szurkolókkal, illetve az utazásukkal kapcsolatos adatokról és információkról”;

- e) Az Utasítás 22. pontja szerint: „a sportrendezvényekre látogató szurkolók utazásának rendőri biztosítását a Csapatbiztosítási szabályzat figyelembevételével kell végrehajtani”;
- f) Az Utasítás 27. pontja szabályozza a biztosításba bevonásra kerülő erőket, amelyek közül külön ki kell emelni „a sportszervezetekkel való kapcsolattartásra és a biztosítással kapcsolatos rendőri feladatok ellátására, koordinálására kijelölt rendőröket (a továbbiakban spotter)”;
- g) Az Utasítás 36. pontja szerint: „a rendőri biztosítások parancsnokai a szolgálati út betartásával valamennyi olyan sporteseményről készített részletes jelentést, amelyen jogsértő cselekmény, illetve közösségellenes magatartás miatt rendőri intézkedés történt, soron kívül kötelesek felterjeszteni az ORFK KVFO vezetőjének”;
- h) Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztályra kell felterjeszteni: a kiemelt biztonsági kockázatúnak minősített, valamint a Magyar Köztársaság szempontjából jelentős nemzetközi sportrendezvények terveinek, tervkiegészítéseinek egy példányát a végrehajtás megkezdése előtt 48 órával; a sportrendezvények biztosításának végrehajtásáról készített biztosításparancsnoki összefoglaló jelentéseket – amennyiben a sportrendezvényen rendőri intézkedés történt, vagy a sportrendezvény kiemelt biztonsági kockázatú minősítést kapott – a feladat befejezését követő 48 órán belül”;

5.20.6. *A sportrendezvények helyszíneinek ellenőrzése, a rendőri biztosítások előkészítése és végrehajtása*

A sportrendezvények helyszíneinek ellenőrzése, a rendőri biztosítások előkészítése és végrehajtása során az illetékes rendőri szerv vezetője vagy az általa megbízott személy folyamatosan kapcsolatot tart az illetékességi területén lévő sportlétesítmények üzemeltetőivel, tulajdonosaival.

5.20.7. *Spotterek tevékenysége*

A hazai jogi szabályozás alapján a mérkőzések biztosításának előkészítésébe és végrehajtásába be kell vonni mindkét érintett sportszervezet székhelye szerint illetékes rendőr(-fő)kapitányság bünyügyi állományát, valamint a sportszervezetekkel való kapcsolattartásra és a biztosítással kapcsolatos rendőri feladatok ellátására, koordinálására kijelölt rendőröket (spottereket), különös tekintettel:

- a) a szurkolók utazási idejének, módjának felderítésére;
- b) az ismert rendbontó szurkolók figyelemmel kísérésére, rendbontások megelőzésére;
- c) a rendbontó szurkolók adatainak rögzítésére (fénykép, videó);
- d) a jogsértést elkövető szurkolókkal szembeni bizonyítási eljárás lefolytatására;
- e) a sportrendezvény közvetlen környezetében a jogsértő cselekmények megelőzése, megszakítása érdekében nyomozóportya szervezésére;
- f) a vendégcsapat szurkolóinak és várható magatartásuknak megismerése érdekében szükséges bünyügyi információk gyűjtésére, azok közúton, valamint vasúton történő kíséresi feladatainak végrehajtására.

A nemzetközi jogi szabályozás [a Tanács 2010. június 3-i a nemzetközi vonatkozású, legalább egy Európai Unió tagállamot érintő labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatosan az erőszak és a rendzavarás megelőzése és ellenőrzése érdekében szükséges nemzetközi rendőrségi együttműködésre és intézkedésekre vonatkozó ajánlásokat tartalmazó, naprakésszé tett kézikönyvről (2010/C 165/01) állásfoglalása] alapján a spotterek akár egyenruhában, akár polgári ruhában való kiegyensúlyozott jelenléte felhasználható a szervező Rendőrség által a vendég szurkolókkal való kapcsolattartás eszközeként, a tömegirányítás segítésére, segítheti a tömegben a kockázatot jelentő szurkolók anonimitásának

csökkentését és korlátozhatja ezek azon képességét, hogy további következmények nélkül erőszakot vagy rendzavarást okozzanak, illetve abban részt vegyenek.

A spotterekkel szemben támasztott követelmény, hogy rendelkezzenek a labdarúgással kapcsolatos rendfenntartás terén szerzett tapasztalattal, megfelelő kommunikációs készséggel, illetve az adott sportszervezet szurkolói magatartásának, valamint az általuk jelentett potenciális veszélyeknek szakértői legyenek.

5.20.8. *A Nemzeti Football Információs Pont*

A 2002/348/IB tanácsi határozat értelmében valamennyi tagállamnak létre kell hoznia egy labdarúgással kapcsolatos nemzeti információs pontot (a továbbiakban: NFIP), amely a nemzetközi vonatkozású labdarúgó-mérkőzésekre vonatkozó megfelelő információk cseréjének, valamint a labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatos nemzetközi rendőrségi együttműködés fejlesztésének központi és kizárólagos kapcsolattartó pontjaként működik. Amennyiben a szervező és a vendég Rendőrség között közvetlen kapcsolatfelvételre kerül sor, az egymással megosztott információt egyidejűleg az illetékes NFIP-vel is meg kell osztani. E kapcsolatfelvételek nem veszélyeztethetik az NFIP központi szerepét a tájékoztatás minőségének biztosításában vagy az információnak a többi érintett partnerhez és hatósághoz történő szélesebb körű eljuttatásában.

Magyarországon az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály Csapatszolgálati Osztályon működik az NFIP. A 2022/348/IB tanácsi határozat és állásfoglalás hatálya ugyan csak a labdarúgó-mérkőzésekre terjed ki, azonban a magyar NFIP a Rendelet hatálya alá tartozó valamennyi sportrendezvény tekintetében végzi nemzetközi kapcsolattartó és nemzeti koordináló tevékenységét.

6. Ügyeleti szolgálat

6.1. *Az ügyeleti szolgálat és a segélyhívások fogadásának rendje*

A Rendőrség Szolgálati Szabályzata tartalmazza, hogy a Rendőrség feladatainak ellátását szolgálati ágakra, szolgálatokra és szakszolgálatokra lebontva kell megszervezni. A rendőrségi ügyelet szolgálat formájában működik.

„A rendőrségi feladatok végrehajtásának, a szervezet működésének, valamint irányításának és vezetésének, továbbá a rendőri munka folyamatosságának biztosítása, az együttműködő szervekkel való kapcsolat állandó fenntartása, a rendkívüli eseményekkel összefüggő halaszthatatlan intézkedések megtétele, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítése, illetve a vezetők tájékoztatása érdekében állandó vagy ideiglenes jelleggel ügyeletet kell biztosítani.

„(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatok ellátására a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál vezető-ügyeletet kell biztosítani.

(3) Az ügyeletet ellátó személy (a továbbiakban: ügyeletes) – a Nemzeti Védelmi Szolgálat esetében a vezető-ügyeletet ellátó vezető (a továbbiakban: vezető ügyeletes) – a hivatali munkaidőn kívül a szerv vezetőjének jogkörét a részére meghatározott mértékben gyakorolja.

(4) Az ügyeletes, valamint a vezető-ügyeletes részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek a feladat zavartalan ellátásához és a hatáskörébe utalt intézkedések megtételéhez szükségesek.

(5) Az ügyeletest, valamint a vezető-ügyeletest a feladatának teljesítésétől elvonni, más feladatra igénybe venni nem lehet.”³²⁷

Fentiekből is egyértelműen kitűnik, hogy a Rendőrség ügyeleti szolgálata sokrétű és nagyon fontos tevékenységet végez a Rendőrség és a lakosság szempontjából egyaránt.

A nap 24 órájában működő rendőrségi ügyeletek biztosítják a rendőri munka folyamatosságát, a lakossági bejelentésekre, a rendkívüli eseményekre történő azonnali reagálás lehetőségét, a rendőri vezetők felé a késedelem nélküli és pontos jelentések megtételét, valamint a különböző társszervek, együttműködő szervezetek tájékoztatását.

E szolgálati forma – működési területén – irányítója, szükség szerint aktív részese az emberi élet, az anyagi javak mentésére irányuló intézkedéseknek. Kiemelkedően fontos eszköze lehet a katasztrófavédelem, a jelentős anyagi kár elhárításának, a közrend, közbiztonság fenntartásának, esetleges helyreállításának.

A rendőrségi ügyeletek feladatköre természetesen a fentiekén túl jóval tágabb és összetettebb. Az ügyeletekről történik – közösen a szolgálatparancsnokokkal – a rendőri állomány irányítása, bizonyos esetekben az egyes adattárakból, közlekedési rendszerekből történő adatszolgáltatások biztosítása, az értesítési, riasztási feladatok végrehajtása, különböző statisztikák és nyilvántartások vezetése manuálisan és a Robotzsaru rendszerben, megkeresésekkel kapcsolatos és egyéb – helyi sajátosságoknak megfelelő – feladatok végrehajtása.

Az ügyeletek vezetőinek – figyelemmel a 24 órás folyamatos működésre – hivatali munkaidőn kívül meghatározott kérdésekben a szervezeti egység vezetőjének jogkörében kell eljárniuk, szakszerű, másra át nem ruházható döntéseket kell hozniuk, amely széleskörű szakmai ismereteket és tapasztalatot igényel, és nagy felelősséggel jár.

A Rendőrség ügyeleti rendszere az elmúlt években jelentős változásokon ment keresztül. A 112-es egységes európai segélyhívószámra épülő Egységes Segélyhívó Rendszer (a továbbiakban: ESR) kialakítása megkövetelte a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) alárendeltségében működő ügyeleti rendszerek átalakítását is.

A Rendőrség feladatai közé tartozik a segélyhívószámokra érkező hívások, illetve egyéb jelzések fogadásából eredő feladatok végrehajtása³²⁸.

Ma Magyarországon a 112-es egységes európai segélyhívószám mellett három nemzeti segélyhívószám működik. A 107 a Rendőrség, a 104 a Mentőszolgálat, a 105 pedig a Katasztrófavédelem vonatkozásában. Mind a négy telefonszám bármilyen (mobil, vezetékes, nyilvános telefonfülke) telefonhálózatból, Magyarország teljes területéről ingyenesen hívható.

A korábbi években a 112-es egységes európai segélyhívószámon érkező hívásokat területi szinteken a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) és a vármegyei rendőr-főkapitányságok (a továbbiakban: VMRFK) központi ügyeletein fogadták az ügyeletesek és kapcsolták tovább az illetékességgel rendelkező városi rendőrkapitányságok ügyeleteire, illetve az egyéb készenléti szervek ügyeleteihez, ha az ő beavatkozásukat igényelte az adott bejelentés. Ez jelentős idővesztéssel járt.

Az ESR projekt lényege – a segélyhívások egységes kezelésén túl –, hogy a segélyhívások fogadása és a készenléti szervek reagáló egységeinek irányítása elkülönüljön egymástól, ezáltal biztosítva, hogy a

³²⁷ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség szolgálati szabályzatáról (a továbbiakban: RSzSz) 68. §

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³²⁸ Rtv. 1. § (19)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

készenléti szervek ügyeletes szakembereinek csak a hatáskörükbe tartozó segélyhívásokkal kelljen foglalkozniuk és így gyorsabban tudjanak reagálni az egyes eseményekre.

A fentiek alapján 2014. májusa óta a Magyarország területéről kezdeményezett 107-es rendőrségi nemzeti, valamint a 112-es egységes európai segélyhívószámokra érkezett telefonhívásokat az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Rendészeti Főigazgatóság Ügyeleti Főosztály (a továbbiakban: Ügyeleti Főosztály) alárendeltségében – Miskolcon és Szombathelyen – működő két hívásfogadó központban (a továbbiakban: HIK) fogadják. 2016. január óta a két HIK-ben fogadják a 105-ös nemzeti segélyhívószámra érkező hívásokat is.³²⁹ Ezzel egyidejűleg megvalósult, hogy a BRFK-n és a VMRFK-kon működő tevékenység-irányítási központokban (a továbbiakban: TIK) a Rendőrség és a Katasztrófavédelem ügyeletes szakemberei egy légtérben, közösen látnak el szolgálatot, így biztosított, hogy a mindkét szervezet beavatkozását igénylő bejelentésre gyorsabban történjen a reagálás. A közös helyiségben történő szolgálatellátás lehetővé teszi a személyes konzultációt, amely által az információvesztés, torzulás lehetősége csökken és hatékonyabban tervezhető az adott eseménybe történő beavatkozás.

Magyarország Kormányának az a szándéka, hogy Magyarországon egységes segélyhívásfogadási rendszer működjön, 2022 októberében valósult meg teljes körűen azzal, hogy ezen időpont óta a két HIK fogadja a mentők 104-es nemzeti segélyhívószámára érkező hívásokat is.

Az egységesség azt jelenti, hogy ma Magyarországon bármilyen telefonról hívja valaki bármelyik segélyhívó számot, hívását a 2 HIK valamelyikében fogják munkatársaink fogadni és kezelni.

A HIK-ekben elsősorban a segélyhívások előszűrése történik, amelynek során a hívásfogadó operátorok (a továbbiakban: operátorok) a bejelentőt – meghatározott protokoll alapján³³⁰ – kikérdezik, a kapott információkat rögzítik, az eseményt értékelik, minősítik. Ezt követően a további intézkedést igénylő bejelentések megküldésre kerülnek az intézkedésre jogosult készenléti szervek (Rendőrség, Katasztrófavédelem, Mentőszolgálat) területileg illetékes ügyeleti szolgálatának. Az adatok továbbítása elektronikus adatlap küldéssel, a bejelentő átkapcsolásával, konferencia-beszélgetés kezdeményezésével, vagy ezek kombinációjával történik attól függően, hogy a bejelentés milyen prioritású, van-e életveszély stb.

Amennyiben azonnali beavatkozást igénylő bejelentés érkezik – pl. egy folyamatban lévő bűncselekmény, a bejelentő látja, esetleg követi a feltételezett elkövetőt – a HIK-ekben dolgozó operátoroknak a lehető legrövidebb időn belül meg kell állapítani az esemény helyszínét és a hívást átkapcsolni a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező készenléti szerv ügyeletesének. Nagyon fontos, hogy ezekben az esetekben a részletes kikérdezést a megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező ügyeletes hajtja végre, aki a kikérdezéssel egyidejűleg már a helyszínre is tudja irányítani a reagáló egységeket.

Az operátorok a telefonhívásokat pár másodpercen (átlagosan 5-6 másodperc) belül felveszik, az angol és német nyelveken érkező bejelentéseket is tudják kezelni, valamint biztosítják hogy a készenléti szervek ügyeleti szolgálataihoz csak azok a bejelentések kerüljenek, amelyek ténylegesen a beavatkozásukat igénylik.

Tapasztalat, hogy a HIK-ekbe érkező segélyhívások kb. 15 %-a információkérést tartalmaz (amelyet az operátor meg tud válaszolni a rendelkezésére álló, ún. Tudásbázis informatikai rendszer segítségével), kb. 35 %-a igényli a három készenléti szerv valamelyikének beavatkozását és közel 50 %-a nem tartozik egyik készenléti szerv hatáskörébe sem és felvilágosítás kérést sem tartalmaz. Összességében tehát megállapítható, hogy az ESR projekt megvalósításával a készenléti szervek ügyeleteinek a

³²⁹ Bővebben lásd „A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke” című fejezet szerint.

³³⁰ Mindenkor rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által jóváhagyott ún. Eljárási rend rögzíti a HIK-ek és TIK-ek – egyéb módon {pl. normában, munkaköri leírásban} nem szabályozott – feladatait.

segélyhívások mindösszesen 35 %-ával kell foglalkozniuk. A felszabaduló időt és energiát a gyorsabb és hatékonyabb reagálásra tudják fordítani, amely által megvalósítható, hogy a bajban lévő személy hamarabb segítséghez jusson.

Fentiekén kívül a HIK-ek általi segélyhívás kezelés fő előnye, hogy az ott használt hívásfogadó informatikai rendszer (a továbbiakban: HIR) poligon adat vagy AML formájában információt ad a mobiltelefonon bejelentést tevő személy tartózkodási helyéről, a nyilvános telefonfülkéből annak pontos helyéről, illetve a vezetékes telefonszámról kezdeményezett hívásoknál automatikusan megjelenik az előfizető neve és pontos címe. Ezek az adatok több esetben hozzájárultak eltűnt személyek felkutatásához, illetve egyes bűncselekmények (jellemzően a közveszéllyel fenyegetések) esetében a feltételezett elkövető elfogásához.

Az ESR egyik legfőbb vívmánya, hogy segélyhívást már nem csupán telefonhívással lehet kezdeményezni. A különböző fogyatékossgal élő embertársainknak ugyanúgy joguk van ahhoz, hogy segítséget tudjanak kérni és kapni a készenléti szervektől, mint az egészséges embereknek. Ma már ingyenesen lehet küldeni rövid szöveges üzenetet (sms-t) a 112-re, valamint működik a szintén díjmentes 112 SOS hallásérülteknek készített mobil applikáció is. Ez a két lehetőség segít azoknak a bajba jutott személyeknek, akik valamely oknál fogva nem tudnak beszélni, illetve nem értik, nem hallják a beszédet.

Alternatív segélykérő csatornaként szoktuk említeni a járműbe épített automata segélyhívó rendszert, az ún. E-call-t is. Ennek lényege, hogy a gépjárműbe épített érzékelők bizonyos hatásokra (pl. légzsák kinyílik) automatikusan – emberi beavatkozás nélkül – vészjelzést küldenek a HIK-ekbe használt HIR-be. A jelzés tartalmazza a jármű helyzetét jelző koordinátákat és egyéb – a mentés szempontjából releváns – információkat (pl. üzemanyag típusa). A hívásfogadó a jelzés megérkezése után próbálja felvenni a kapcsolatot a gépjárműben utazóval (erre automatikusan rendelkezésre áll az E-call rendszer SIM kártyája), amennyiben ez sikeres, a beszerzett információk alapján dönt a további intézkedésről. Amennyiben ez a kapcsolatfelvétel sikertelen, a hívásfogadó mindhárom készenléti szervet soron kívül értesíti, akik irányítják a reagáló egységeiket a vészjelzés helyszínére – hiszen ebben az esetben azt feltételezzük, hogy a jármű vezetője és/vagy utasa azért nem tud kommunikálni, mert súlyos személyi sérüléseket szenvedett.

A HIK-ek élén hivatásos állományú osztályvezető és osztályvezető-helyettes áll, a többi munkatárs (az operátorok is) munkavállaló státuszban foglalkoztatott. Ők határozatlan idejű munkaszerződéssel látják el feladataikat, a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozóan.

6.2. Az ügyeleti szolgálat rendszere, felépítése

A rendőrségi ügyeleti szolgálat vonatkozásában szükséges a BM ügyeleti rendszeréről is említést tenni, hiszen a hierarchikus rend az ügyelet és a jelentőszolgálat vonatkozásában is fennáll.

A Belügyminisztérium és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatait által teljesítendő tájékoztatási kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről a 33/2011. (XII. 2.) BM utasítás rendelkezik. Az utasítás hatálya az ORFK-ra, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságra, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságára, a Nemzeti Védelmi Szolgálatra, a Terrorrelhárítási Központra (a továbbiakban: TEK), az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságra, az Országos Vízügyi Főigazgatóságra, Nemzeti Szakértői és Kutató Központra, a rendvédelmi technikumokra, a BM Ügyeleti Osztályra, az Országos Kórházi Főigazgatóságra, az Országos

Mentőszolgálatra, az Országos Vérellátó Szolgálatra, a Nemzeti Népegészségügyi Központra és az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézetre terjed ki³³¹.

A BM ügyeleti feladatait a TEK Ügyeleti és Objektumvédelmi Igazgatóság alárendeltségében a BM Ügyeleti Osztály látja el.

A Rendőrségen jelenleg központi, területi és helyi szinteken is működnek önálló, állandó ügyeletetek.

Az ORFK állandó ügyelete az Ügyeleti Főosztály Ügyeleti Osztály alárendeltségében működő ORFK Főügyelet. Az ORFK Főügyelet fő feladata a TIK-ekből érkezett jelentések értékelése, elemzése, jelentése a vezetők, illetve a BM Ügyeleti Osztálya felé. Ezen kívül feladatkörébe tartozik a több VMRFK-t, esetleg az egész országot érintő események koordinálása, a TIK-ek és egyéb ügyeleti szolgálatok szakmai irányítása, a különböző társszervek központi szintű ügyeleteivel történő kapcsolattartás, információcsere.

Az ORFK Főügyelettel egy helyiségben³³² működik a Nemzeti Koordinációs Központ (a továbbiakban: NKK), amelynek fő feladata a Magyarország külső határain bekövetkezett rendkívüli események figyelemmel kísérése, koordinálása, megosztása különböző informatikai rendszerek segítségével. Az NKK ügyeletvezetője tart kapcsolatot az Európai Unió határőrizeti szerveinek koordinációjáért felelős intézmény (Frontex) Varsóban lévő központjával, valamint tagállamainak ügyeleteivel. A tudomásukra jutott kiemelt jelentőségű határrendészeti eseményeket egymással kölcsönösen megosztják, a szóban, írásban érkező megkereséseket angol nyelven teljesítik. Az NKK szervezetileg az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztályhoz tartozik.

Szintén az ORFK Főügyelet helyiségében kerültek elhelyezésre az ORFK Kommunikációs Szolgálat ügyeletvezetői, akiknek fő feladatuk az ún. sajtófigyelés, a Rendőrséget érintő hírekre – kommunikációs eszközökkel történő – időszerű reagálás, valamint a Rendőrség honlapjának naprakész információkkal történő ellátása pl. határvárakozási információk vonatkozásában.

Az ORFK területi szervei közül a Készenléti Rendőrség (a továbbiakban: KR) és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság (a továbbiakban: RRI) működtet önálló, állandó ügyeletet speciális feladatellátással.

A BRFK és a 19 VMRFK szintén önálló, állandó ügyeletet működtet – TIK formájában – Budapesten és a vármegyeshelyeken.

A rendőrkapitányságokon az önálló állandó ügyeletetek – az ügyeleti rendszer átalakításával – 2013 decemberére megszüntetésre kerültek, feladataik egy részét a szolgálatparancsnokok vették át³³³. A határrendészeti kirendeltségeken – a speciális feladatok miatt – továbbra is önálló, állandó ügyeletetek működnek.

A HIK-ek és az ügyeleti szolgálatok közötti együttműködést, valamint az egységes működést biztosítja, hogy valamennyi ügyeleti szolgálat felett az Ügyeleti Főosztály látja el a központi szakmai irányítást.

Arról, hogy a Rendőrségen a szolgálati feladatok maradéktalan végrehajtása érdekében mely szervezeti egységeknél, elemeknél kell állandó ügyeleti szolgálatokat működtetni, illetve az ügyeletetek közötti alárendeltségi viszonyokról az ezen tárgykörben készült, mindenkor hatályos ORFK utasítás rendelkezik.

Jelenleg e témakörben az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok

³³¹ 33/2011. (XII. 2.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a Belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatait által teljesítendő tájékoztatói kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről 1. pont
Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-33-B0-0A> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³³² A Rendőrségi Igazgatási Központ – 2. szintjén

³³³ A szolgálatparancsnokok központi szintű szakmai irányítása az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály hatáskörébe tartozik.

egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás a hatályos. Jelenleg az alábbi ügyeleti szolgálati formák működnek:

- „Állandó ügyeleti szolgálat: a rendőri munka folyamatosságát biztosító, a jelentési kötelezettség rendjét teljesítő, a rendkívüli eseményekkel összefüggésben az elsődleges intézkedések megtétele érdekében intézkedő szolgálat.
- Ideiglenes ügyeleti szolgálat: állandó ügyeleti szolgálat hiányában meghatározott célra és időtartamra létrehozott ügyeleti szolgálat.
- Tevékenység-irányítási központ: a VMRFK és a rendőrkapitányságok ügyeleti feladatát központosított formában ellátó, osztály vagy főosztály jogállással létrehozott állandó ügyeleti szolgálati forma.
- Vezető ügyeleti szolgálat: készenléti jellegű, egyszemélyi ügyeleti szolgálat, ahol a vezető ügyeleti szolgálatot ellátó személy a feladatok szakszerű és hatékony végrehajtása érdekében a szerv vezetőjének jogkörében eljárva, a részére meghatározott kérdésekben dönt, azokban aláírási jogosultsággal rendelkezik.”³³⁴

Az állandó ügyelet feladatkörét nagymértékben meghatározza, hogy milyen szintű szervezeti egységnél, elemnél működnek. Teljesen eltérő az ORFK Főügyelet feladatköre egy határrendészeti kirendeltség ügyeletétől. Az események, intézkedések szempontjából speciálisnak mondható a KR és az RRI ügyeleteinek tevékenységi köre, ennek ellenére természetesen az ügyeletekkel foglalkozó alapszabályok ezen ügyeletekre is vonatkoznak.

A vezető ügyeleti szolgálat eltér a másik három formától, ennek lényege, hogy készenléti jelleggel látja el a legalább alosztályvezető beosztású személy a VMRFK-kon és a rendőrkapitányságokon előre elkészített ütemterv szerint, hivatali munkaidőn kívül³³⁵.

A vezető ügyeleti szolgálatot ellátó személy – többek között – bizonyos ügyekben a szerv vezetőjének nevében jár el, kiadmányozási jogkörrel rendelkezik, döntéseket hoz, utasításokat adhat. Feladata sokrétű, szervezetenként változhat a helyi sajátosságoknak megfelelően.

6.3. Felkészülés, szolgálatba lépés, szolgálatátadás

Annak ellenére, hogy a TIK-ben szolgálatot ellátó munkatársak személyesen nem találkoznak ügyfelekkel, az egységes megjelenés biztosítása miatt szolgálatellátásuk során az egyenruha viselése kötelező³³⁶.

Szolgálati időrendszerük az I. számú váltásos (váltásonként 12 óra szolgálat 24 óra szabadidő, 12 óra szolgálat és 48 óra szabadidő) és a vezényléses szolgálati időrendszer kombinációja. Az ügyeleti szolgálat sajátossága miatt fontos, hogy a TIK-ekben szolgálatot teljesítő ügyeletesek a szolgálat

³³⁴ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről (a továbbiakban: 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás) 2. a) b) c) e) alpontok

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³³⁵ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 6. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³³⁶ 57/2013.(XII.21.) ORFK utasítás 13. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

megkezdését és befejezést lépcsőzetesen hajtsák végre³³⁷. Ennek jelentősége, hogy a lakossági bejelentésekre történő reagálás, az állomány irányítása a váltás idején se sérüljön, a munka folyamatosságát a váltások idején is biztosítani kell.

Fontos, hogy az ügyeletes – hasonlóan a közterületi állományhoz – közvetlen vezetője által eligazításban részesüljön. Ennek tényét a Robotzsaru rendszerben a vezetőnek rögzítenie, az eligazításban részesülőnek tudomásul kell vennie. Törekedni kell arra, hogy az eligazítás ne legyen sablonos, tartalmazza az adott napon megrendezésre kerülő rendezvényeket, fokozott ellenőrzéseket, az állomány irányítása szempontjából releváns információkat.

Az ügyeleti szolgálat jellegéből adódóan különösen fontos, hogy az ügyeletes a szolgálatba lépés általános követelményeinek történő megfelelésen túl tisztában legyen az előző szolgálata óta bekövetkezett kiemelt rendkívüli eseményekkel, az ügyeletesi tevékenység végrehajtása szempontjából releváns információkkal.

Fentiekből következően kiemelt jelentőséggel bír az ügyeletesek közötti átadás-átvételi tevékenység nem csupán a nyilvántartások, hanem a lezárt, illetve a folyamatban lévő események, ügyek vonatkozásában is.

Az átadás-átvételekor a szolgálatot átadó ügyeletes mindaddig ellátja feladatát, amíg az átvevő ügyeletes a szolgálatot át nem veszi. A szolgálatátadási tevékenység során a bejelentések kezelése, az azonnali intézkedések, sürgős feladatok végrehajtása nem szenvedhet késedelmet.

Az átadó ügyeletes az alábbiakról tájékoztatja az átvevő ügyeletest:

- a folyamatban lévő eseményekről;
- a helyszínre irányított helyi és más szervezeti egységhez, elemhez tartozó erők, eszközök helyzetéről;
- a végrehajtott és a folyamatban lévő ügyeleti feladatokról;
- a kapcsolattartás módjáról;
- a helyszínre irányított parancsnok nevééről, elérhetőségéről (telefonszám, EDR szám);
- az eseménnyel kapcsolatos jelentéstételi, tájékoztatási kötelezettség teljesítésének helyzetéről (kinek, mikor, mit jelentett);
- az ügyben elkészült iratanyagokról;
- bűncselekmény elkövetőjéről, általa használt járműről rendelkezésre álló adatokról;
- a szolgálatban lévő állomány létszámáról, főbb feladataikról, a velük való kapcsolattartás módjáról;
- a berendelhető állományról, a távollévőről (harcérték adatok);
- az újonnan kapott normákról, írásos dokumentumokról, a szóbeli vezetői utasításokról;
- az ügyelet vonatkozásában irányítói jogkörrel rendelkező vezetők tartózkodási helyéről, elérhetőségéről;
- a szolgálat ellátását alapvetően befolyásoló változásokról, új követelményekről;
- szolgálata alatt történt eseményekről (ellenőrzések, bűncselekmények, rendezvények, állomány intézkedései stb.);
- statisztikai adatokról;

³³⁷ 57/2013.(XII. 21.) ORFK utasítás 12. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 26.)

- folyamatban lévő, illetve a szolgálatot átvevő ügyeletes szolgálati idejében megrendezésre kerülő rendezvényekről, eseményekről;
- informatikai, technikai problémákról;
- minden olyan egyéb információról, amely a szolgálatot átvevő ügyeletest a szolgálat ellátásában segíti, vagy segítheti.

Az átadó és az átvevő ügyeletes közös ellenőrzés után tételesen átadja és átveszi:

- a nemzeti minősített adatokat tartalmazó iratokat, adathordozókat;
- technikai eszközöket (különös tekintettel EDR rádiókészülékre);
- szolgálati okmányokat, iktatott iratanyagokat (pl. elővezetés, átkísérés);
- főnyilvántartási számmal ellátott anyagokat (pl. ellenőrzési napló);
- a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz elektronikus adatait megjelenítő webes alkalmazással kapcsolatos iratanyagokat.

Fentiekén kívül átadás-átvétel tárgyát kell, hogy képezzék az egyéb szolgálati okmányok, nyilvántartások, valamint az ügyeleti szolgálat munkáját szabályozó, illetve az ahhoz kapcsolódó normák, valamint egyéb eszközök (amennyiben kezelésük az ügyeletes feladatkörébe tartozik).

Nagyon fontos, hogy az informatikai, technikai eszközök átvételénél ezen eszközök működőképességét ellenőrizni kell. Kiemelten fontos ez a rendőrkapitányságok objektumvédelmi riasztórendszereinek esetében³³⁸. Meghibásodás esetén intézkedni kell a kijavításra, illetve a hiányosság, rongálódás, dokumentálására, egyéb szükséges intézkedés megtételére (pl. azonnali szóbeli jelentéstétel).

Az átadás-átvétel a Robotzsaru rendszerben az ún. szolgálatátadás alkalmazás használatával és az átadási jegyzék kitöltésével történik meg.

Adatvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű, hogy az ügyeletes szolgálata leadása alkalmával minden informatikai alkalmazásból, adattárból, körözési rendszerből a saját felhasználónevével kilépjön. Ezzel megelőzhető, hogy más jelszavának felhasználásával jogosulatlan adatkezelés történjen.

Az alapos, minden részletre kiterjedő átadás-átvételi tevékenység nagymértékben segíti az ügyeletesi tevékenység hatékony, naprakész végrehajtását, elkerülhető az információhiányból, torzult információ felhasználásából adódó szakszerűtlen ügyeletesi intézkedés, jelentéstétel.

6.4. A bejelentések kezelése, a hangfelvételek felhasználása

A HIK-ek, a TIK-ek és az egyéb ügyeleti szolgálatok egyik legfontosabb és legnagyobb leterheltséget jelentő tevékenysége az állampolgári bejelentések fogadása, kezelése, az azokra történő gyors és professzionális reagálás.

A HIK-ek létrehozásával a segélyhívó számokon érkezett bejelentéseket már nem az ügyeleti szolgálatok fogadják, a telefonon kezdeményezett segélyhívások kezelése közvetlenül a HIK-ekben történik. Jelenleg minden – telefonon érkező – segélyhívásról hangfelvétel készül, amely később egy-egy eljárás során akár bizonyítékként is felhasználható.

A segélyhívások HIK-ekben történő fogadásának módját a segélyhívásokat fogadó szerv feladatainak részletes szabályait kormányrendelet szabályozza az alábbiak szerint:

³³⁸ A rendőrkapitányságok önálló állandó ügyeleti szolgálatának megszüntetésével előfordul, hogy a kapitányság épületében senki nem tartózkodik.

- „ 4. § (1) A hívásfogadó központoknak a segélyhívás fogadásával összefüggő feladatai:
- a) a segélyhívás földrajzi helyének,
 - b) a bejelentéshez használt kommunikációs eszköz hívószámának,
 - c) a bejelentő kilétének – technikai segélyhívás esetében az eszköz azonosítójának –azonosítása, megállapítása és
 - d) a beazonosított adatoknak térképi felületen és az elektronikus adatlapon történő megjelenítése.
- (2) A hívásfogadó központokban a bejelentések feldolgozása elektronikus adatlapon történik. A hívásfogadó központokban alkalmazott hívásfogadó rendszer az elektronikus adatlapon automatikusan rögzíti
- a) azt a telefonszámot, amelyről a segélyhívás beérkezett,
 - b) a segélyhívás kezdeményezésének földrajzi helyét és
 - c) a segélyhívás időpontját.
- (3) A hívásfogadó rendszer által automatikusan fogadott segélyhívás alapján a híváskezelő kikérdezi a bejelentőt és a kapott információkat az elektronikus adatlapon rögzíti. A híváskezelő – amennyiben ez lehetséges – rögzíti
- a) a bejelentőnek az Rtv. 81/A. §-ában és 82. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott személyes adatait,
 - b) a segélyhívás alapjául szolgáló vészhelyzet vagy esemény helyszínét,
 - c) a segélyhívás alapjául szolgáló vészhelyzet vagy esemény leírását és
 - d) a kikérdezés során ismertté vált egyéb szükséges információkat és adatokat.
- (4) A hívásfogadó rendszer a segélyhívás helyére vonatkozó – az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 188. § 103. pontjában meghatározott, nyilvánosan elérhető belföldi telefonszolgáltatást nyújtó elektronikus hírközlési szolgáltató rendszeréből átvett, valamint a segélykérő mobiltelefon készülékébe beépített helymeghatározó rendszer által megállapított és automatikusan továbbított – helymeghatározási adatokat rögzíti.
- (5) A híváskezelő a segélyhívás alapján
- a) új eseményt definiál,
 - b) a segélyhívást egy már létező eseményhez csatolja vagy
 - c) a segélyhívást önállóan kezeli és rögzíti eljárásának indokolását.
- (6) A hívásfogadó központ a hívásfogadó rendszer útján hangfelvételt készít a segélyhívásokról, amelyről az Rtv.-ben meghatározott szabályok szerint adatot szolgáltat.³³⁹

A segélyhívásokkal kapcsolatos hanganyagok rögzítése, tárolása vonatkozásában a Rendőrségi törvény az alábbiak szerint rendelkezik.

„A Rendőrség a segélyhívások fogadásával összefüggésben, a segítségnyújtási kötelezettség teljesítése, a segélyhívás alapján szükséges intézkedések megtétele céljából a fogadott segélyhívásokról felvételt készíthet.³⁴⁰

A fentiek alapján készített „felvétel, illetve az abban szereplő személyes adat a segélyhívó számon fogadott hívással összefüggésben elkövetett, a segélyhívás során említett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult büntető- vagy szabálysértési eljárás során vagy a segélyhívást követő intézkedés

³³⁹ 361/2013. (X. 11.) Korm. rendelet a segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól 4. §

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300361.kor> (Letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³⁴⁰ 1994. évi XXXIV. törvény – a rendőrségről - 42. § (5b)

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (Letöltés dátuma: 2023. június 26.)

jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében használható fel. Amennyiben a fentiekben megjelölt eljárás lefolytatásához vagy az ott meghatározott egyéb célból azokra nincs szükség, a rögzített felvételt a rögzítést követő egy év elteltével törölni kell³⁴¹.

A lakossági bejelentések nagy része telefonon keresztül érkezik a HIK-ekbe, ugyanakkor érkezhettek a TIK-ekbe, ügyeleti szolgálatokra egyéb csatornákon is olyan bejelentések, amelyekkel kapcsolatban a Rendőrséget intézkedési kötelezettség terheli. Gyakori, hogy a bejelentéseket a Rendőrség vezetékessé telefonszámaira teszik az érintettek, de ezen kívül érkezik segélykérés e-mail formájában is.

A Rendőrség egyik fontos feladata, hogy a hozzáforduló személy részére a szükséges segítséget, információt megadja, a jogszabályokban meghatározott módon, kulturáltan, empátiákkal, jog- és szakszerűen intézkedjen, függetlenül attól, hogy a Rendőrség az eseményről milyen módon szerzett tudomást.

Az ügyeletest a hatályos jogi szabályozásnak megfelelően ugyanolyan intézkedési kötelezettség terheli, mint bármelyik rendőrt. A különbség az, hogy az ügyeletes intézkedése a legtöbb esetben nem közvetlen, főképpen abban nyilvánul meg, hogy más szolgálati ághoz, szolgálathoz tartozó rendőrt irányít a bejelentés tartalmának tisztázása érdekében a szükséges intézkedés megtételére a helyszínre, illetve értesíti a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező más készenléti szervek állományát, igénybe veszi az együttműködő szervezetek segítségét.

6.5. A TIK-ek felépítése, az állomány irányítása, a tevékenység-irányítási rendszer, a mobil eszközök

A BRFK vonatkozásában a TIK főosztály jogállással a rendőrfőkapitány, a VMRFK-k esetében osztály jogállással a vármegyei rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesek alárendeltségében működik. A TIK-ekben – igazodva az adott VMRFK létszámához, bűnügyi fertőzöttségéhez, egyéb adataihoz – különböző létszámú ügyeletes lát el egyidejűleg szolgálatot. A minimum létszám 4 fő, legtöbb ügyeletes természetesen a BRFK TIK-jében dolgozik. Minden TIK-ben van egy ügyeletvezető, aki az adott váltásért felel és hivatali időn túl a szervezet vezetőjének bizonyos jogköreit is gyakorolja. Az ő helyettesítését és főszabályszerűen az adott vármegyeszékhelyi rendőrkapitányság irányítását a főügyeletes beosztású rendőr látja el. A külső határszakaszokkal érintett VMRFK-k részére biztosított a határrendész ügyeletvezető beosztás. Ezen beosztások klasszikusan főtiszt/tiszti besorolású helyek. Fenti beosztásokon kívül a TIK-ekben még ügyeletesek (tiszthelyettesek) dolgoznak.

Főszabály szerint az ügyeletesek között felosztásra kerülnek irányítás szempontjából az egyes rendőrkapitányságok és az egyéb szervezeti egységek, elemek.

A TIK-ek egyik – és talán a legfontosabb – feladata a tudomására jutott bejelentések jogszerű, szakszerű kezelése, az állomány irányítása és munkájának összehangolása³⁴², amely által megvalósulhat a bűncselekmények megakadályozása, megszakítása, felderítése, az emberi élet megmentése, az anyagi javak megóvása.

A TIK-ek létrehozásával a közterületi állomány irányításában jelentős változások történtek. A BRFK, illetve a VMRFK-k teljes közterületi állományának irányítása a TIK-ekből történik, mivel a rendőrkapitányságokon az önálló állandó ügyeletek megszüntetésre kerültek. Fontos azonban

³⁴¹ 1994. évi XXXIV. törvény – a rendőrségről – 42. § (6) c), (7) d) pontok

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (Letöltés dátuma: 2023. június 26.)

³⁴² 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 24. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

megjegyezni, hogy vannak olyan feladatok (pl. elővezetés, átkísérés), amelyek koordinálása a rendőrkapitányságokon szolgálatot teljesítő szolgálatparancsnok feladatkörébe tartozik. Ezek a feladatok klasszikusan a rendőrkapitányságon jelentkező, egyéb rendőrségi szervezeti egységet nem érintő feladatok (pl. egy elővezetés, átkísérés). Ezek tervezése, végrehajtásának irányítása, ellenőrzése a szolgálatparancsnok kötelezettsége.

A TIK ügyeletes és a szolgálatparancsnok között nagyon fontos a szoros együttműködés. A TIK-ben szolgálatot ellátó ügyeletesel szemben irreális elvárás, hogy 5-6 rendőrkapitányság vonatkozásában megfelelő hely-, és személyismerettel rendelkezzen, ugyanakkor egy több éve – az adott rendőrkapitányságon – szolgálatot teljesítő szolgálatparancsnok esetében ez teljesen természetes. Az ügyeletes és a szolgálatparancsnok köteles egymással a rendelkezésére álló információt megosztani, egymást kölcsönösen tájékoztatni és – amennyiben szükséges – segíteni. Kijelenthető, hogy amennyiben az ügyeletes és a szolgálatparancsnok a fentieket maradéktalanul végrehajtja és a – később részletezett – informatikai rendszereket megfelelően alkalmazza, az állomány irányítása mind a bejelentésekre történő reagálás, mind pedig a helyi szerveknél jelentkező feladatok maradéktalan végrehajtásában hatékonyan megvalósul.

Ebben a tevékenységben az ügyeleteseket és a szolgálatparancsnokokat egyaránt nagymértékben támogatja a Robotzsaru Tevékenység-irányítási Rendszer (a továbbiakban: TIR), amely az ügyeleti rendszer átalakításakor került kifejlesztésre és azóta is dinamikusan fejlődik az elvárásoknak és a gyakorlati tapasztalatoknak megfelelően.

A TIR alapvetően két fő célt szolgál. Egyrészt ide érkeznek a HIK-ekből az operátorok által a HIR-en keresztül továbbított, a Rendőrség beavatkozását igénylő lakossági bejelentéseket tartalmazó adatlapok, másrészt a TIR térképi felület segítségével rendelkezik az ügyeletes információval a rendelkezésére álló erőkről, eszközökről, eseményekről.

A HIK-ekből érkező adatlapot az ügyeletesnek haladéktalanul, de maximálisan 30 másodpercen belül át kell vennie. A TIR-ben az adatlapon az ügyeletes látja, hogy a bejelentés milyen prioritású, az esemény hol történt, illetve hogy az operátor csak adatlapot továbbít, vagy egyidejűleg a bejelentőt is kapcsolja-e. Korábban már említettem, hogy ha életveszélyt tartalmazó, vagy egyéb okból halasztást nem tűrő, azonnali beavatkozást igénylő bejelentés érkezik valamelyik HIK-be, azt az operátornak haladéktalanul át kell kapcsolni az illetékes TIK-be, hogy a kikérdezést az ügyeletes hajthassa végre. Ezen bejelentések kezelésének soron kívüliségére minden TIK-ben kialakításra került egy ún. SOS szám, amely függetlenül az esemény helyszínétől az összes TIK-ben lévő BM telefonkészüléken egy időben hangosan jelez, és amelyet az ügyeletesnek azonnal, de legfeljebb 10 másodpercen belül fel kell vennie. Amennyiben kizárólag adatlap érkezik, azt az illetékes ügyeletes átveszi, átolvassa az operátor által az adatlapon rögzített információkat és megteszi a szükséges intézkedéseket. Az ügyeletes előtt lévő egyik monitoron minden esetben a TIR térkép fut. Az ügyeletes a térképről szerez információkat a rendelkezésére álló erőkről.

A TIR-be a szolgálatparancsnokok – szolgálatuk megkezdésekor – rögzítik a szolgálatban lévő egységeket és az egységekhez tartozó technikai eszközöket (milyen járművel, rádióval, egyéb eszközzel lát el szolgálatot a rendőr). Az egységek a TIR térképen GPS adatok alapján megjelennek különböző színekkel attól függően, hogy milyen státuszban vannak (küldhető, küldésben van, munkaközi szünetét tölti stb.). Ezen kívül egy adott egység ikonjára rákattintva láthatóvá válik, hogy abban kik látnak el szolgálatot, milyen eligazítást kaptak, milyen feladataik vannak. Szintén ezen az ikonon látszik, hogy az adott egységben lévő rendőr milyen személyi kompetenciákkal rendelkezik. Fel lehet tüntetni többek között, ha a rendőr rendelkezik bombakutató igazolvánnyal, idegen nyelvtudással, speciális fegyverismerettel vagy egyéb képességekkel, kompetenciákkal.

Amennyiben a fenti adatok pontosan rögzítésre és aktualizálásra kerülnek, meg tud valósulni, hogy az ügyeletes a bejelentéshez legközelebb lévő, az adott bejelentést a leghatékonyabban kezelni tudó rendőri egységet irányítja, ezáltal a rendőr gyorsabban kiér a helyszínre és hamarabb tud segítséget nyújtani.

A TIR térképen eddig felsorolt funkcióin kívül lehet pl. területet, távolságot mérni³⁴³, különböző POI rétegeket (pl. üzemanyagtöltő állomások, közterületi térfigyelő kamerák³⁴⁴, nemzeti dohányboltok, rendőrségi, katasztrófavédelmi objektumok stb.), eseményeket, útlezárásokat, rendezvényeket megjeleníteni. Ezen funkciók mind segítségeket nyújtanak az állomány hatékony irányításában, a bejelentésekre történő gyors reagálásban.

Egy adott esemény, cím kiadása a közterületi állomány részére EDR rádión keresztül történik. A rádióforgalmazásnak vannak bizonyos szabályai, amelyek betartása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az utasítás kiadása, a végrehajtása és a visszajelentés pontosan, hatékonyan történjen.

A forgalmazás során kötelező a hívójelek használata, a közléseknek, jelentéseknek rövideknek, tényszerűeknek kell lenniük és nem tartalmazhatnak szubjektív értékítéletet, a bejelentőt vagy az eljárás alá vontat minősítő, illetve a szolgálattal nem összefüggő közléseket. Továbbá a küldéseknél használni kell a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által meghatározott kódszótárt³⁴⁵. A két számjegyű kód első tagja azt jelzi, hogy az adott bejelentésre milyen gyorsan kell elindulnia a járőrnek („kvázi” a bejelentés sürgősségét minősíti), a 2. szám pedig arra ad információt, hogy a bejelentés körülményei mennyire (lehetnek) veszélyesek az intézkedő rendőr tekintetében, pl. a bejelentés során felemerült-e fegyveres, vagy felfegyverkezett elkövetési mód. Nagyon fontos, hogy az ügyeletesnek is – saját hatáskörében és a rendelkezésére álló eszköztárat felhasználva – mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy az általa irányított állomány élete, testi épsége ne kerüljön veszélybe egy-egy bejelentés kezelésével kapcsolatban.

Az EDR-en kívül ma már egyre elterjedtebb a TIK és a közterületi állomány közötti kommunikáció során a NOVA mobil eszközök használata. Ezek az eszközök tulajdonképpen okos telefonok, amelyek számos funkcionalitással bírnak. A kétirányú kommunikáció során lehetőség van hanganyagok, képek, videofelvételek megosztására, a rendőr ezen keresztül közvetlenül – tehát a TIK igénybevétele nélkül – eléri a feladata ellátásához szükséges nyilvántartásokat, adatbázisokat, valamint – asztali számítógép használata nélkül – tud intézkedéseket rögzíteni. Ezen kívül automatikus arcképfelismerés funkcióval is rendelkezik.

Nagyon népszerű az állomány körében a NOVA Zóna Chat alkalmazás (a továbbiakban: NOVA Chat) használata, amely a Viberhez hasonló módon működik, viszont mindez megfelelő információbiztonsági körülmények között. A NOVA Chat biztosítja az információk (fényképek, videók stb.) gyors, torzulásmentes eljutását akár az ország különböző pontjain szolgálatot teljesítő, jelentős számú rendőrhöz.

A fentiekből egyértelműen következik, hogy a lakossági bejelentések megfelelő szintű kezelése prioritást élvez. A Rendőrséghez – akár személyesen, akár telefonon – forduló személy a legtöbb esetben először az operátorral vagy – ritkábban – az ügyeletessel találkozik, így a Rendőrségről alkotott képét sok esetben az operátor/ügyeletes hangneme, segítőkészsége, a velük történt kommunikáció milyensége, az általuk foganatosított intézkedések gyorsasága, szakszerűsége határozza meg. A munkatársakat tehát ezen terület vonatkozásában is nagy felelősség terheli.

³⁴³ Nagyon hasznos lehet pl. kutatási feladatok végrehajtásánál.

³⁴⁴ Erre az ikonra kattintva az ügyeletes látja az adott közterületi térfigyelő kamara által közvetített képet.

³⁴⁵ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 70-72. pontok

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

6.6. Ügyeleten rendszeresített szolgálati okmányok, nyilvántartások, alkalmazások

Az ügyeleti tevékenységgel közvetlenül összefüggő nyilvántartások vezetésének szabályait ORFK utasítás szabályozza. „A Robotzsaru rendszerben az alábbi alkalmazásokat egységesen kell vezetni, illetve használni:

- szolgálatátadás és ahhoz tartozó átadási jegyzék tételes és hiteles vezetése;
- ügyeleti jelentőrendszer;
- ügyeleti statisztika készítése;
- ügyeleti naplók és nyilvántartások megtekintése;
- gyors iktatószámadás;
- harcérték bekérés/jelentés;
- hivatalos feljegyzés készítése.”³⁴⁶

Az ügyeleti szolgálatok egyik fontos feladata a statisztikák, tájékoztató jelentések készítése. A TIK-ek a 24 óra vonatkozásában Napi Jelentést készítenek, amelyek tartalmazzák a – későbbiekben részletesen kifejtett – ún. K és R események³⁴⁷, a személyi szabadságot korlátozó intézkedések, helyszíni szemlével zárult bűncselekmények, személyi sérüléssel közlekedési balesetek, intézkedést igénylő SIS találatok tényállásszerű leírásait, továbbá a szervezeti egység vezetője által meghatározott egyéb eseményeket, valamint statisztikai adatokat a bekövetkezett események, illetve az állomány által végrehajtott intézkedések vonatkozásában.

Az ORFK Főügyelet a TIK-ek által jelentett K eseményekből és statisztikai adatokból Napi Tájékoztató Jelentést (a továbbiakban: NTJ) készít, amelyet elektronikus formában megküld az országos rendőrfőkapitánynak és az általa meghatározott személyeknek a tárgynapot követő 4.00 óráig. Fontos, hogy az NTJ korlátozott adattartalommal is elkészül, amelyben nem szerepelhetnek személyes adatok, sem azok az események, amellyel kapcsolatban bármelyik rendőri szerv „sajtóval nem közölhető” kritériumot fogalmazott meg. Ezt az NTJ-t az ORFK Kommunikációs Szolgálat a Rendőrség intranetes honlapján közzéteszi és a teljes személyi állomány megismerheti. „A TIR-ben az alábbi alkalmazásokat és azok kiegészítő funkcióit kell egységesen használni:

I. esetirányítással összefüggésben:

- szükség esetén új bejelentés rögzítése,
- HIK-ből érkező adatlap átvétele,
- adatlap kezelése (esetté minősítés, beavatkozást nem igényel, intézkedést nem igényel, sztornó),
- rádióforgalmazási kód meghatározása,
- a küldéshez egységek hozzárendelése, és azok nyomon követése (státuszok állítása),
- az eset minősítése, intézkedés rögzítése és lezárás,
- szükség esetén a TIR esetirányítás térképen GPS koordináta használatával történő geokódolás;

³⁴⁶ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 124. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

³⁴⁷ K esemény: kiemelt rendkívüli, R esemény: rendkívüli

II. egységkövetés új ablakban:

- a TIR térképen az egységek helyzetének és státuszainak folyamatos nyomon követése, szükség esetén a státuszok állítása,
- járőrközvet elhagyások kezelése,
- térképi funkciók széles körű, szükség szerinti használata,
- térképi objektumok rögzítése a meghatározott feladatok alapján.³⁴⁸

Az ügyeletesek egyik feladata, hogy az általuk irányított állomány részére – amennyiben ezt a közterületi állomány a helyszínen a NOVA mobilszköz alkalmazásával nem tudja megoldani – különböző nyilvántartásokból, adatbázisokból adatokat szolgáltatson, azokban keresést tudjon végrehajtani. A nyilvántartásokban, különböző rendszerekben való keresés, előzménykutatás nagy segítséget nyújthat bűncselekmények elkövetőinek vagy az elkövetéséhez használt járművek felderítéséhez, illetve hozzájárulhat ahhoz, hogy a közterületi állomány megfelelően fel tudjon készülni egy-egy bejelentés kezelésére. „Az ügyeleteseknek az alábbi nyilvántartásokhoz és alkalmazásokhoz jogosultságot kell biztosítani:

- a) Hermon Körözési Nyilvántartási Rendszer (KÖNYIR);
- b) Integrált Portál-alapú Lekérdező Rendszer (IPL), ezen belül:
 - ba) személy- és lakcímnnyilvántartás,
 - bb) úti okmány és személyazonosító okmány lekérdezés,
 - bc) vezetői engedély nyilvántartás,
 - bd) bűnügyi nyilvántartás,
 - be) idegenrendészeti nyilvántartás,
 - bf) járműnyilvántartás (ezen belül a Prümi Egyezmény alapján létrehozott alkalmazás);
 - bg) állóképes arcképezonosító rendszer;
- c) Nemzeti Komplex Okmánynyilvántartó Rendszer (NEKOR);
- d) Robotzsaru rendszer (a munkakörhöz szükséges jogosultságok);
- e) Netzsaru rendszer;
- f) SharePoint alkalmazás³⁴⁹

A TIK-ekben – tekintettel arra, hogy a rendőrkapitányságok nem rendelkeznek már önálló állandó ügyelettel és állományuk irányítását a TIK látja el – fontos elhelyezni azokat az iratokat, amelyek az állomány irányítása szempontjából relevánsak lehetnek. Pl.: értesítési terv; veszély-elhárítási feladatterv; autópálya és kiemelt főközlekedési út terelési terve; járőrútirány és körzetleírás; körzeti megbízottak illetékességi területeit és elérhetőségeit tartalmazó irat. A kor követelményeinek megfelelően – amennyiben lehetséges – az iratok elektronikusan állnak az ügyeletesek rendelkezésére.

A TIK-ekben, illetve ügyeleti szolgálatokon természetesen minősített iratok – pl. magasabb készenlétebe helyezési tervek, pénzügytervek, üzemanyagotöltő állomások elleni támadások esetén teendő intézkedéseket tartalmazó tervek – is elhelyezésre kerülnek, amelyek kezeléséhez az ügyeletesek megfelelő jogosultsággal (felhasználói engedély) rendelkeznek.

³⁴⁸ 57/2013. (XII.21.) ORFK utasítás 125. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>
(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

³⁴⁹ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 133/A pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>
(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

6.7. Eljárás katasztrófa, katasztrófaveszély esetén

Amennyiben katasztrófa következik be, általában felállításra kerülnek – függően attól, hogy lokális vagy több vármegyét, esetleg az egész országot érintő helyzetről van szó – a csapatszolgálati törzsek (a továbbiakban: Törzs) mind a VMRFK-k, mind pedig az ORFK vonatkozásban. Azonban a Törzs működésének megkezdéséig a katasztrófahelyzettel kapcsolatos feladatok is a TTK-ekre, illetve az egyéb ügyeleti szolgálatokra hárulnak.

A BRFK, a VMRFK-k, a rendőrkapitányságok, a határrendészeti kirendeltségek veszély-elhárítási feladattervvel rendelkeznek, amelyek egy példánya elhelyezésre kerül az ügyeleti szolgálatokon is.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény részletesen tartalmazza a katasztrófa, a katasztrófaveszély definícióját, összhangban az Alaptörvény rendelkezéseivel, valamint meghatározza az egyes feladatokat.

A törvény alapvető rendelkezései között szerepel, hogy a rendvédelmi szerveket is be kell vonni a védekezési és a következmények felszámolására irányuló munkálatokba. A Rendőrség – ezen belül az ügyeleti szolgálat – intézkedési kötelezettsége katasztrófa esetén:

- „13. § (1) Katasztrófa bekövetkezésének vagy veszélyének észlelése, vagy erre utaló bejelentés esetén a rendőr haladéktalanul gondoskodik az elhárításra jogosult hatóságok és szervek rendőrség ügyeletesén keresztül történő értesítéséről. A rendőr jelentést tesz a Rendőrség ügyeletesének, aki az észlelésről vagy a bejelentésről haladéktalanul értesíti a területileg illetékes katasztrófavédelmi szerv ügyeleti szolgálatát.
- (2) Katasztrófa helyszínén a rendőr az elhárításra jogosult hatóságok és szervek megérkezéséig intézkedik
- a közbiztonság és az adott helyzetben elvárható rend fenntartására, valamint ennek helyreállítására;
 - a helyszín, valamint a helyszínre érkező különböző mentőegységek zavartalan munkájának biztosítására, továbbá;
 - közreműködik a forgalom lezárásában és elterelésében, valamint az élet- és vagyonmentésben.
- (3) Az (1) bekezdésben meghatározott szervek kivül értesíteni kell
- tűz vagy műszaki mentés esetén a tűzoltóságot;
 - a veszélyeztetett terület lakóit, ha a tüzesetet vagy a műszaki mentést szükségessé tevő eseményt nem észlelték, valamint;
 - árvízveszély esetén az illetékes önkormányzat polgármesterét.
- (4) A rendőr a kialakult helyzetről és a megtett intézkedésekről a szolgálati helyére történő bevonulása után haladéktalanul írásos jelentést készít.
- (5) A katasztrófa elleni védekezés során a rendőr közreműködik
- a lakosság és a határforgalomban résztvevők tájékoztatásában;
 - a végrehajtandó személyi és anyag, jármű vegyi-sugármentesítési feladatok biztosításában, az egészségügyi és a járványügyi rendszabályok betartatásában;
 - a veszélyes szállítmányok kiömlése, szivárgása esetén a riasztási és biztosítási feladatokban, a sugárzó anyagok felfedezése esetén meghatározott eljárásban, valamint;
 - a szomszédos országok területéről átsodródó mérgező vagy sugárszennyezett felhők esetén a riasztásban, a szükséges, a védekezés hatékonyságát növelő intézkedések megtételében.
- (6) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv katasztrófa vagy annak veszélye esetén soron kívül biztosítja
- a mentő és segítő erők államhatáron történő átkelését, felvezetését, határátléptetését;

- b) a nemzetközi polgári védelmi, valamint a katasztrófavédelemben részt vevő erők, eszközök határterületen történő mozgását, továbbá az egyszerűsített vagy a határátkelőhelyen kívüli átléptetését, valamint;
- c) az államhatár veszélyeztetett szakaszának lezárását, továbbá a rendészeti célú határbiztosítási feladatok végrehajtását.³⁵⁰

Vitathatatlan, hogy katasztrófa bekövetkezése esetén a gyors és szakszerű intézkedések meghozatala életeket, anyagi javakat menthet meg és jelentős szerepet játszhat a kárenyhítésben.

A Törzsek munkájának megkezdéséig egyértelműen a TIK-ből történik a katasztrófával összefüggésben a rendőri intézkedések koordinálása. Kijelenthetjük, hogy nincsen olyan katasztrófa, amely kezelésében, következményeinek felszámolásában ne lenne szükség – a Rendőrségen kívül – a másik két készenléti szerv, illetve egyéb – akár civil – szervezetek, személyek bevonására. Ebből adódóan kiemelten fontos, hogy a TIK-ek szorosan együttműködjenek ezen szervezetek ügyeleti szolgálataival és a megfelelő kapcsolatok – aktuális elérhetőségekkel – hatékonyan működjenek.

Az értesítési, tájékoztatási kötelezettség és az együttműködés rendjét a különböző (helyi, területi, központi) szinteken megkötött együttműködési megállapodások is szabályozzák. Ugyanakkor elvárás az ügyeletessel szemben a „józan ész” használata, amely esetenként túlmutat a jogi szabályozók ismeretén.

Katasztrófa bekövetkezése esetén kiemelt jelentőséggel bír a vezetők felé teljesített jelentések időszerűsége, pontossága a megfelelő döntések meghozatala céljából.

6.8. A jelentési kötelezettség

Az ügyeleti szolgálatok egyik fontos feladata a jelentési kötelezettség teljesítése³⁵¹. Az információ hatalom, ami a Rendőrségen is igaz. A rendőri beavatkozást igénylő események – jellegükből adódóan – sok esetben kerülnek a média látókörébe, fontos érdek, hogy ellenőrzött, a valóságnak megfelelő információk kerüljenek nyilvánosságra – lehetőség szerint a különböző sajtóorgánumokat – megelőzve.

Nagyon fontos, hogy a lakossági bejelentések során a HIK-ekben dolgozó operátorok és az ügyeltesek a bejelentőt alaposan, minden részletre kiterjedően kérdezzék ki, a tényállást pedig pontosan rögzítsék. Szintén elengedhetetlen a bejelentések járőrök általi precíz leellenőrzése, valamint a helyszínről történő visszajelentések pontossága. Fentiek mind azt a célt szolgálják, hogy az ügyeltes hiteles, korrekt jelentést tegyen szolgálati elöljárójának és a felettes ügyeletnek. A vezetők sok esetben ezen jelentések ismeretében hoznak döntéseket, adnak utasításokat.

A jelentési kötelezettség rendjét a Rendőrségen belül ORFK utasítás szabályozza. Az utasítás a rendkívüli eseményeket két csoportra osztja: kiemelt rendkívüli (K) és rendkívüli (R) eseményekre. A két csoport közötti különbség nem csupán az események súlyosságban mutatkozik meg, hanem a hozzájuk kapcsolódó jelentési kötelezettség teljesítésének rendjében is. Vannak eseménytípusok, amelyek lehetnek K, illetve R események is (pl. eltűnés, rendkívüli halál). Ezen esetekben – többek között – a sértett vagy elkövető személye³⁵², az elkövetés helyszíne³⁵³, a bűncselekmény minősítő körülményei minősíthetik K eseménnyé az adott ügyet.

³⁵⁰ Szolgálati Szabályzat 13. §

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

³⁵¹ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 24. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

³⁵² Pl. hivatásos rendőr, kiemelt vezető, katona.

³⁵³ Pl. Parlament, egészségügyi intézmény.

Az ügyeleti szolgálatot ellátó személynek – a megfelelő elméleti tudáson és gyakorlati tapasztalatokon kívül – ismernie kell a napi aktualitásokat, közéleti eseményeket, megfelelő érzékkel kell rendelkezni a tekintetben, hogy egy adott esemény kiválthatja-e a médiumok vagy a vezetők érdeklődését. Egy norma sem tud minden jelentésköteles eseményt hiánytalanul felsorolni, így a jelentési kötelezettség vonatkozásában esetenként az ügyeletestnek kell dönteni.

Fontos kiemelni, hogy a jelentési kötelezettség nem csupán az ügyeleti szolgálatokat terheli, az ügyeletekkel nem rendelkező szervek vonatkozásában sem sérülhet a jelentési kötelezettség rendje. A jelentési kötelezettség minden rendőrrre vonatkozik. Irreleváns, hogy egy K vagy R esemény egy lakossági bejelentés, egy büntető feljelentés, egy e-mail útján, vagy bármilyen egyéb módon jut a Rendőrség tudomására, annak az ügyeleti jelentőrendszerben meg kell jelennie.

Fenti követelményeknek megfelelően a helyi szervek vezetői az ügyeleteik vagy szolgálatparancsnokaik útján, valamint a VMRFK-k szervezeti elemeinek vezetői a TIK-nek, a TIK, valamint az ügyeleti szolgálatok az ORFK Főügyeletnek jelentik a K-s és R-s eseményeket az alábbiak szerint:

„88. a) az 1. mellékletben meghatározott, „kiemelt rendkívülinek” minősített eseményeket az alábbiak szerint: az események elsődleges adatait – a hírforrás megjelölésével – azonnal, majd az ellenőrzést követően ismételtelen telefonon,

ab) az élet és anyagi javak mentése, a veszélyhelyzet elhárítása érdekében tett további intézkedéseket telefonon, a megtételüket követően azonnal,

ac) a mentési és kárelhárítási munka befejezése, a helyszíni szemle megtartása után az eseményt, az előidéző okokat, következményeket, a megtett intézkedések addigi eredményét azonnal telefonon, majd elektronikus úton,

ad) amennyiben a bekövetkezett esemény miatt kormányzati intézkedés is szükséges lehet, ennek tényét, tekintettel a Belügyminisztérium és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatai által teljesítendő tájékoztatási kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről szóló 33/2011. (XII. 2.) BM utasítás 19. pontjában foglaltakra, az 1. mellékletben „rendkívülinek” minősített eseményeket írásban a tények és adatok megállapítása és ellenőrzése, valamint a szükséges intézkedések megtétele után.”³⁵⁴

Gyakran felmerül kérdésként, hogy a jelentések kapcsán hogyan kell érteni az azonnaliság fogalmát. Főszabály szerint az elsődleges rendőri ellenőrzés – „kvázi” amikor a járőr kiér a helyszínre és meggyőződik egy esemény bekövetkezéséről – eredménye alapozza meg a jelentési kötelezettségét. Ugyanakkor vannak kivételek: ha pl. a Mentőszolgálat vagy BM OKF munkatársa értesíti a TIK-et egy halálos személyi sérüléssel járó közúti közlekedési balesetről, ez már megalapozza a jelentési kötelezettséget.

A K események esetén kiemelten fontos, hogy az ORFK Főügyelet folyamatosan információkkal rendelkezzen, amely alapján a döntésre jogosult vezetők megfelelő utasításokat tudnak hozni. A K eseményeket a TIK ügyeletvezetőnek írásban a tudomásra jutástól számított 8 órán belül az ORFK Főügyeletre fel kell terjeszteni a Netzsaru rendszerben³⁵⁵.

³⁵⁴ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 88. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

³⁵⁵ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 89. pont

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

Az ügyeleti szolgálatok, a TIK-ek jelentési kötelezettségüket természetesen a felettes ügyeleti szolgálaton kívül a saját vezetőik felé is teljesítik. Ennek rendjét általában az állományilletékes parancsnok határozza meg.

A jelentési kötelezettségen túl az ügyeleti szolgálatok feladatkörébe tartozik a tájékoztatási kötelezettség teljesítése az egyéb készenléti szervek, társszervek és egyéb együttműködő szervezetek irányába. Sok esetben a Rendőrség nem tudja az adott bejelentést csak a saját eszközeivel lereagálni, szükség van egyéb szervek közreműködésére is. Ez sokszor már a bejelentés tartalmából egyértelműen kiderül (pl. egy személyi sérüléssel járó balesetnél értesíteni kell a Mentőszolgálatot), de vannak esetek, amikor a helyszínen intézkedő járőr jelentése alapján válik szükségessé pl. igazságügyi műszaki szakértő, ügyész bevonása az eljárásba. Ezen személyek kiértékelése szintén a TIK ügyeltesek feladatkörébe tartozik.

Fenti eseteken kívül előfordul, hogy a kölcsönös segítségnyújtás jegyében az ügyeleti szolgálatok tájékoztatják egymást. Ez alapulhat együttműködési megállapodáson, de az ügyeltes józan ítélőképességén is.

A Rendőrség több esetben civil szervezetekkel is együttműködik egy bejelentés hatékony és gyors kezelése érdekében (pl. eltűnt személy felkutatásában különböző mentőegyesületek bevonása), igénybe veszi a Polgárőrség (pl. világháborús lövedék őrzése) vagy az önkormányzat segítségét.

A nem magyar állampolgár Magyarországon bekövetkezett rendkívüli halálesetéről, illetve halálos vagy súlyos személyi sérüléssel járó közlekedési balesetéről a TIK tájékoztatja az illetékes konzuli képviselőt és az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot e-mail-ben az adott esemény tudomásra jutásától számított 24 órán belül³⁵⁶. Ezen esetek megszorodnak a kiemelt nyári idegenforgalmi szezonban, illetve a nyugat-európai országokban dolgozó vendégmunkások Magyarországon történő átutazásakor.

Nagyon fontos a Rendőrségen belül működő sajtóügyeltesek gyors és hiteles tájékoztatása, amely szintén a TIK feladata, tekintettel, hogy az ott szolgálatot ellátók rendelkeznek azonnali és hiteles információkkal. A sajtóügyeltesek tájékoztatása a lakosság tovább tájékoztatása, ezáltal a Rendőrség szolgáltató jellegének erősítése érdekében is szükséges.

Ezzel a céllal összefüggésben került kifejlesztésre a Rendőrségi Útinformációs Rendszer (RUTIN), amely egy okos telefonra ingyenesen letölthető applikáció. Az alkalmazás két fő célja, hogy az alkalmazást letöltők időszerű, aktuális és hiteles tájékoztatást kapjanak a Magyarország területén bekövetkezett, útlezárást vagy terelést eredményező, forgalmi torlódást okozó közúti közlekedési balesetokról, eseményekről, valamint az ország határátkelőhelyein kialakult határvárakozások várható időtartamáról. Az alkalmazás 2015 augusztusa óta érhető el, a használóknak ezáltal lehetőségük van kiválasztani az optimális (gyorsabb, akadálymentes) útvonalat, illetve olyan határátkelőhelyet, ahol a gyorsabb áthaladás biztosított. A RUTIN-ba az adatokat a TIK-ben szolgálatot ellátó ügyeltesek rögzítik, aktualizálják és törlik a lakossági bejelentések, illetve a helyszínen intézkedő rendőrök jelentései alapján.

A rendőrségi sajtóügyeltesek tájékoztatásának másik jelentősége, hogy a nyilvánosság, a lakosság a Rendőrség segítségére lehet egy eltűnt személy, de akár egy feltételezett elkövető felkutatásában, egy bűncselekmény körülményeinek feltárásában is.

Összességében megállapítható, hogy az ügyeleti szolgálatokon dolgozó munkatársak sokrétű tevékenységet folytatnak, ezért az ügyeltesek kiválasztására, oktatására, folyamatos képzésére nagy hangsúlyt kell fektetni. Ahhoz, hogy jelenleg valaki egy TIK-ben szolgálatot teljesíthessen egy ún. TIK

³⁵⁶ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 90., 91 pontok

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT>

(A letöltés dátuma: 2023. június 27.)

ügyeletes szaktanfolyamot is el kell végeznie. A TIK-ekben egyre több az informatikai eszköz, amelyek használata nélkül lehetetlen az ügyeleti szolgálat hatékony ellátása, ezért a szaktanfolyamon a fő hangsúly a gyakorlati oktatáson van.

Az ügyeleti szolgálatot ellátó személlyel szemben elvárás, hogy minden szakterület vonatkozásában elméleti és gyakorlati tudással, szakmai tapasztalattal, az operátorokkal, a társszervek munkatársaival és az ügyfelekkel való megfelelő kommunikáció, együttműködés tekintetében jó kommunikációs és empátiás készségekkel rendelkezzen, ezen kívül képes legyen egyértelmű, határozott utasítások adására, azok következetes visszaellenőrzésére.

A Rendőrség ügyeleti rendszerének átalakulása új kihívások elé állította az ügyeleteseket. A HIK-ek általi segélyhívás-fogadási, előszűrési tevékenység biztosítja, hogy az ügyeleteseknek csak azokkal a bejelentésekkel kelljen foglalkozniuk, amelyek ténylegesen a Rendőrség beavatkozását igénylik.

Az új ügyeleti szervezeti struktúra, a TIK-ek megalakulása, a TIK-ekben a katasztrófavédelmi igazgatóságok műveletirányítóival történő közös szolgálatellátás, az új informatikai rendszerek bevezetése, használata biztosítja, hogy az ügyeleti szolgálatok profiltiszta ügyeletési tevékenységet lássanak el, ezáltal jogos elvárás, hogy az ügyeletési munka színvonala, hatékonysága minél magasabb legyen.

A segélyhívások, bejelentések gyors, empatikus kezelése, az azokra történő gyors és szakszerű reagálás jogos elvárás a bajban lévő személyek részéről, ezek megfelelő szintű biztosítása nagymértékben erősíti a Rendőrség szolgáltató jellegét, a rendőri munka pozitív megítélését.

A HIK-ek, TIK-ek, ügyeleti szolgálatok tevékenységének lényegét jól összefoglalja az Ügyeleti Főosztály mottója: Információ, Irányítás, Innováció.

7. Védelmi igazgatási szolgálat

7.1. Védelmi és biztonsági igazgatás szervei

A védelmi és biztonsági igazgatás a közigazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amely a Kormány irányítása mellett a Magyarországot és annak lakosságát veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni fellépésre létrehozott, illetve jogszabályban ilyen feladatra kijelölt állami szervek központilag összehangolt tervező, végrehajtó és rendelkező tevékenysége, különös tekintettel a válsághelyzetek kezelésére, a különleges jogrend kihirdetésére, valamint a védelem- és biztonság tudatosság polgári és állami fokozásával összefüggő feladatokra és az ezekre való felkészülésre, beleértve a honvédelmi igazgatást és az annak részét képező katonai igazgatást, továbbá a kapcsolódó rendvédelmi szervek által ellátott igazgatást.

Magyarország Alaptörvénye a különleges jogrendről az alábbi cikkeken rendelkezik:

- hadiállapot /Alaptörvény 49. cikk/,
- szükségállapot /Alaptörvény 50. cikk/,
- valamint veszélyhelyzet /Alaptörvény 51. cikk/.

A különleges jogrend közös jellemzője, hogy az állam rendes működését, az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát belső vagy külső eredetű (természeti, társadalmi, stb.) veszélyforrás veszélyezteti, melynek elhárítására a rendkívüli jogrend eszközei alkalmazhatóak.

I. A védelmi és biztonsági esemény:

- ágazati üzemzavar, válsághelyzet vagy különleges jogrendnek nem minősülő veszélyhelyzet, illetve a lakosság ellátását, annak biztonságát vagy folytonosságát érintő súlyos esemény,
- katasztrófa vagy annak veszélye,
- az államhatár rendjét és annak megóvását érintő súlyos esemény,
- a törvényes rendet, a közrendet és közbiztonságot súlyosan fenyegető esemény,
- az államműködés folytonosságát sértő vagy veszélyeztető súlyos esemény,
- Magyarországot jelentősen érintő katonai fenyegetés,
- szövetségesi kötelezettség teljesítésére okot adó esemény, vagy
- terrortámadás bekövetkezése, illetve annak jelentős veszélye;

II. Összehangolt védelmi tevékenység:

- olyan tevékenység, amely több védelmi és biztonsági szervezet, valamint közigazgatási szerv hatáskörét együttesen érinti.

7.1.1. A védelmi és biztonsági igazgatás általános hatáskörű szervei, elemei

1. A védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve:

- Védelmi Igazgatási Hivatal

2. A védelmi és biztonsági tevékenység irányításában részt vesz:

- köztársasági elnök,
- az Országgyűlés;
- a Kormány,
- minisztériumok,
- Védelmi és biztonsági szervezetek:
 - a) Honvédség,
 - b) rendvédelmi szervek,
 - c) nemzetbiztonsági szolgálatok,
 - d) Országgyűlési Őrség;
- az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága;
- Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság;
- Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkacsoport;
- Védelmi és biztonsági feladatok ellátásában résztvevő további szervezetek:
 - a) a kormányzati igazgatási szervek,
 - b) a helyi önkormányzatok és az irányításuk alatt álló szervek,
 - c) a bírósági és az ügyészi szervezet,
 - d) az egészségügyi szolgáltatók és gyógyszerellátást végző szervek,
 - e) az oktatási, kulturális, tudományos intézmények,
 - f) a nemzeti hírgyűjtés, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
 - g) a közlekedési, szállítási, elektronikus hírközlési, informatikai szervek és a posta szervei,
 - h) a Magyar Nemzeti Bank,
 - i) Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
 - j) Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,

- k) közellátást, illetve a közüzemi szolgáltatást végző szervek,
- l) fenti pontban meghatározottakon túl a társadalom alapvető szükségleteinek ellátásában nélkülözhetetlen létfontosságú rendszerek üzemeltetői,
- m) minden olyan szerv, amely jogszabály alapján védelmi és biztonsági feladat ellátására vagy védelmi és biztonsági kötelezettség teljesítésében való közreműködésre köteles.

3. A védelmi és biztonsági igazgatás területi szervei:

- a vármegyei (fővárosi) kormányhivatalok;
- a területi védelmi bizottságok (melynek állandó tagja a területileg illetékes vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány);

A területi védelmi bizottság elnöke a fővárosi, vármegyei főispán, általános elnökhelyettese a fővárosi, vármegyei kormányhivatal főigazgatója.

Szakmai elnökhelyettesek – a védelmi és biztonsági igazgatás központi szervének vezetője egyetértésével – a katasztrófák elleni védekezés tekintetében a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervének vezetője, honvédelmi feladatok tekintetében a honvédelemért felelős miniszter által kijelölt, a Honvédség tényleges állományának tiszti állománycsoportba tartozó tagja.

4. A védelmi és biztonsági igazgatás helyi szervei:

- járási, a fővárosban kerületi hivatalok;
- a helyi (járásokban és a főváros kerületeiben működő) védelmi bizottságok, melynek állandó tagja a bizottság illetékességi területén működő, önálló hatáskörrel rendelkező rendvédelmi szerv illetékes vezetője (rendőrkapitány, valamint a határrendészeti kirendeltség vezetője);
- a polgármester.

A védelmi és biztonsági igazgatás hierarchikus felépítése a Rendőrség szervezetén belül is megjelenik. A védelmi és biztonsági igazgatási feladatok tervezése, szervezése és koordinálása az alábbiak szerint történik:

- központi szinten az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Védelmi Igazgatási Osztály,
- területi szinten a területi rendőri szervek (vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok, a Készenléti Rendőrség, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ) kinevezett védelmi tisztjei,
- helyi szinten a helyi szervek (rendőrkapitányságok és a határrendészeti kirendeltségek) megbízott védelmi tisztjei végzik.

A védelmi és biztonsági igazgatási feladatok végrehajtásakor sor kerülhet a Rendőrség, vagy valamely szervének az értesítésére, riasztására, melynek végrehajtását a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről szóló 2/2016. (II. 25.) BM utasítás szabályozza. Amennyiben a belügyminiszter a Rendőrség készenlétbe helyezését rendeli el, az egyes készenléti fokozatok végrehajtása a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről szóló 3/2016. (II. 25.) BM utasítás alapján történik.

7.2. A Harcérték adatok karbantartása a Robotzsaru NEO Integrált Ügyviteli és Ügyfeldolgozó Rendszer alkalmazásával

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlétbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről szóló 17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás (a továbbiakban: 17/2016. ORFK utasítás) alapján a rendőri szervek az utasításban meghatározott értesítési feladatok végrehajtása érdekében az Robotzsaru NEO Integrált Ügyviteli és Ügyfeldolgozó Rendszer Harcérték modulját folyamatosan vezetik és naprakészen tartják.

RobotZsaru Neo Harcérték modul: a rendőri szervek személyi állománya naprakész berendelhetőségi létszámadatait tartalmazó nyilvántartás (a továbbiakban: harcérték modul);

22. számú ábra: Harcérték modul a Robotzsaru Neo rendszerben
Forrás: A szerző saját szerkesztése a RZS alapján

A rendőri szervek a személyi állományuk naprakész berendelhetőségre vonatkozó jelentési kötelezettségüket munkanapokon 10.00 óráig teljesítik az alábbiak szerint:

- munkanapokon a következő munkanapra vonatkozóan,
- munkaszüneti napot megelőző munkanap a következő munkanapig bezárólag.

A naprakész berendelhetőségi létszámadatokat tartalmazó névjegyzék elérhetőségét a tevékenység-irányítási központ (a továbbiakban: TIK), illetve az ügyeleti szolgálat részére állandóan, az informatikai eszközök esetleges meghibásodása (áramszünet) esetén is biztosítani kell.

7.2.1. Harcérték adatok karbantartása

A harcérték modul a megfelelő jogosultsági szint „harcérték” beállítása esetén, a RZS NEO rendszer / Jelentő rendszerek / Harcérték jelentés útvonalon érhető el.

A modulba belépve lehetőség van az alegységbe tartozó személyek adatainak módosítására „Dolgozó karbantart”, valamint a „Jelentést ad” funkcióval az alegység harcérték jelentésének leadására. A jelentés leadása során az alegység minden egyes beosztottja esetében ki kell tölteni a következő napra vonatkozó munkaidő/távolléti adatokat, be kell jelölni a kiértécsítő személyeket, továbbá itt jelölhető meg a csapatszolgálati századba való tartozás is.

A személyi állomány törzsadatainak karbantartására a „Harcérték lejelentése” ablak „Dolgozó karbantart” menüpontban van lehetőség. A kiválasztott személy harcértékekkel kapcsolatos adatainak

módosítására az „ENTER módosít” gomb választását követően van lehetőség. Az elérhetőségi adatok megadása mellett rögzíteni kell a lakóhely és a szolgálati hely közötti távolságot, valamint a rendelkezésre állási időt.

7.3. A harcérték jelentés összeállítása, leadása

A Harcérték adatok bevitele a „Jelentést ad” gomb választásával kezdhető meg. A programban alap esetben a következő nap harcérték adatai kerülnek rögzítésre. Akadályoztatás esetén lehetőség van 7 napra előre rögzíteni a munkaidő/távolléti adatokat.

Dátum	Betegsz.	Szabads.	Idő veszt.	Vezet. rne.	Pihenék.	Szok. táv.	Szak. fel.	Telhes.	Gondok.
2023.06.22	csütörtök	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.06.23	péntek	0	0	0	0	1	0	0	0
2023.06.24	szombat	0	0	0	0	1	0	0	0
2023.06.25	vasárnap	0	0	0	0	1	0	0	0
2023.06.26	hétfő	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.06.27	kedd	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.06.28	szerda	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.06.29	csütörtök	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.06.30	péntek	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.07.01	szombat	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.07.02	vasárnap	0	1	0	0	1	0	0	0
2023.07.03	hétfő	0	0	0	0	1	0	0	0

23. számú ábra: Harcérték modul a Robotzsaru Neo rendszerben
 Forrás: A szerző saját szerkesztése a RZS alapján

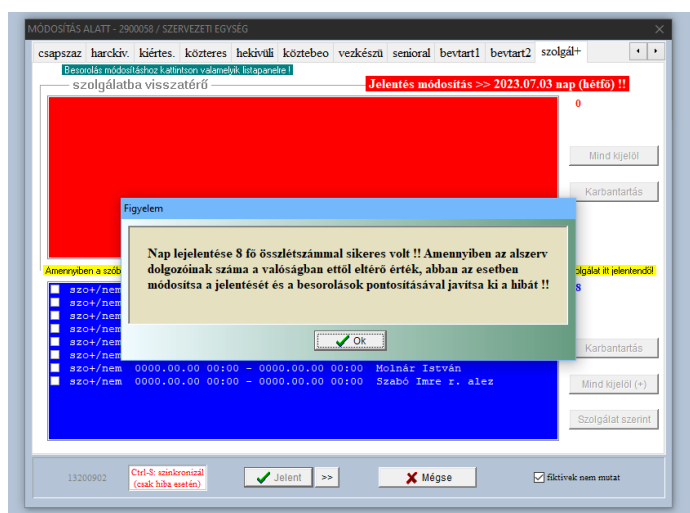
A megjelenő ablak „kék” mezőjéből választhatók ki azok a személyek (csoportos kijelölésre is van lehetőség), akik betegállományukat töltik, a „Karbantartás” gomb választása esetén a besorolás módosítása felületen végezhető el a betegszabadság teljes idejének rögzítése. A „Tovább” gombot választva a szabadságok karbantartására nyílik lehetőség.

A rögzítésnél a szolgálatvezénylési modul adatai beajánlásra kerülnek, így ezeket – amennyiben nem történt változás – nem kell külön felvinni. A felvitelnél az alábbiakban felsorolt ablakok jelennek meg a fülek sorrendjében (a füleket a jobb oldalon található két navigációs nyíl segítségével mozgathatjuk az ablakon belül):

- betegszabadságon,
- szabadságon,
- vezénylés más szervhez,
- vezénylés saját szervezethez,
- rendelkezési állományban lévők,
- szolgálati okból távol,
- érvényben lévő felfüggesztések (fegyelmi eljárás, stb.),
- várandós (orvos által megállapított),
- gondoskodik (18 év alatti gyermekét egyedül nevelők),
- szolgálatban,
- pihenőnapon lévők,

- nem jelenthető (létszámba, harcértékbe nem vehető figyelembe pld. ellenőrök stb.),
- csapatszolgálati állomány,
- harcértéken kívüli (létszámba igen, harcértékbe nem vehető figyelembe például a külföldön tartózkodók),
- kiértésítő személyek,
- közterületi szolgálatot ellátók,
- helyőrségen kívül tartózkodók (szabadság, másodlagos lakcím),
- közterületi szolgálatra is beoszthatók,
- készülség esetén kijelölt vezető,
- senior állományban foglalkoztatottak,
- bevetési tartalék 1. (a csapatszolgálati állomány támogatására kijelölt személyek),
- bevetési tartalék 2. (a csapatszolgálati állomány támogatására kijelölt személyek),
- szolgálatba visszatérő (ha egy napon két szolgálata is van).

A tovább gombra kattintva rögzíthetjük az adott nap harcérték adatait a megjelenő biztonsági figyelmeztetés jóváhagyásával, az ezután megjelenő két figyelmeztetés tájékoztató jellegű. A figyelmeztetések tudomásul vételével befejeződött az adott nap harcérték adatainak rögzítése.

24. számú ábra: Harcérték modul a Robotzсарu Neo rendszerben
Forrás: A szerző saját szerkesztése a RZS alapján

7.3.1. Értésítési listák készítése

A kiértésítési listák a megfelelő jogosultsági szint beállítása esetén „harcérték”, a RZS NEO rendszer:

- Jelentő rendszerek / Harcérték jelentés (csak saját szervezeti elemi) vagy
- Tevékenység-irányítási rendszer /Szolgálatirányítói tevékenységek/ Harcérték bekérés/jelentés vagy
- Ügyleti modul / Harcérték bekérés/jelentés útvonalon érhető el a „Kiértésítési listák” gombra kattintva.

A megjelenő ablakban található tizenegy lista közül választhatunk (nyomtathatunk) az elrendelt feladat függvényében. Ezt követően további szűkítési feltételek megadására van lehetőség (bűnügyi, rendészeti állomány, férfiak, nők stb.) Az „Enter:nyomtat” gomb kiválasztása után lehetőség van a fejléc beírására. A „Mehet” gomb választásával generálódik a távollévő dolgozók, majd a kiértékelhető személyek listája. A „Nyomtatás” gombra kattintva papír alapú listát kapunk, míg a „File-ba ment” gomb választása esetén el is lehet menteni a listát „rtf”, „txt” formátumban.

A „vedelmifel” jogosultsággal rendelkezőnek a Harcérték modulban teljes hozzáférést biztosít valamennyi hadrafoghatósági adathoz, amely jogosultságot általában a védelmi tisztnek, illetve a helyettesítésre kijelölt személynek állítanak be.

7.3.2. Harcérték adatok leválogatása Netzsaru programmal

A megfelelő jogosultsági szint beállítása esetén „vedelmifel”, „ugyeletes” lehetővé teszi a harcérték adatok több szempont szerinti leválogatását, a harcérték leadásának ellenőrzését.

A program a netzsaru.hu intranetes oldalon található a bejelentkezési adatok (a jogosultságokat a RZS NEO programból veszi) beírása után a főmenü jelenik meg. A modul az „ÜGYELETI PROGRAMOK” kiválasztása után a „Harcérték kimutatás” menüpont alatt indítható el.

A megfelelő szervezeti egység (vármegye, igazgatóság, kapitányság stb.), valamint a tárgynap kiválasztása után a „Kimutatás megtekintés” gombot választva megjelenik az adott napra vonatkozó létszám kimutatás (szervezetenként, állománycsoportonként, éles és gyakorló feladat esetére). A felső táblázat tartalmazza a maradéktalanul jelentő szervezeteket, az alsó a hiányosan jeleltöket. Amíg az összes szerv nem jelenti maradéktalanul a hadrafoghatósági adatait, addig akár egyetlen alegység, alosztály vagy csoport harcérték rögzítési hiánya miatt, az egész vármegye a hiányosan jelentők közé kerül (Veszélyeztetve az országos összesítés pontosságát.).

Összegezve a RZS NEO és a Netzsaru programok alkalmazása (pontos vezetés esetén) – a megfelelő döntés-előkészítés érdekében – lehetővé teszi a rendőri vezetők számára az ország bármely rendőri szervének illetékességi területén bekövetkezett, előre nem tervezhető esemény kapcsán a rendelkezésre álló hadrafogható létszám lehető legrövidebb időn belüli meghatározását.

7.4. Értesítési gyakorlat (feladat) végrehajtása

A személyi állomány kiértékelésének szabályait, az értesítési feladat végrehajtásának rendjével összefüggő rendelkezéseket a vonatkozó BM és ORFK normák részletesen szabályozzák, azonban a tervezés és végrehajtás, valamint az ellenőrzés tekintetében általánosságban fogalmazzak.

7.4.1. Az értesítés gyakoroltatásának és ellenőrzésének rendje

A rendőri szerveknél az értesítés gyakoroltatását és ellenőrzését a jóváhagyott terveknek megfelelően az ellenőrzött rendőri szervek számára váratlanul és a hivatali munkaidőt legalább négy órával megelőzően vagy legalább négy órával később kell elrendelni és levezetni. Az értesítési gyakorlatok levezetését a 2/2016. (II.25.) BM utasítás (29.§) kétévenkénti gyakoriságban határozza meg. Fontos: egyéb, speciális feladatok végrehajtására elrendelt éles értesítési feladat abban az esetben számolható el kötelező gyakorlatként, amennyiben az értesítés során berendelt személyi állomány létszáma a rendőri szerv teljes személyi állományának 50 %-át meghaladja.

A rendőri szervek a békeidőszakban felkészülnek a készenlétbe helyezésük feltételeinek megteremtésére, valamint a Vbő.-ben meghatározott összehangolt védelmi tevékenység esetére technikai

eszközöket, objektumokat és szolgáltatásokat igényelnek, továbbá rendszeres időközönként felkészítik személyi állományukat, mely során ellenőrzés céljából egyrészt értesítési és berendelési, másrészt készenlétbe helyezési gyakorlatokat hajtanak végre.³⁵⁷

A területi szervek vezetői a különleges jogrendi időszakokra történő felkészülésről, a felkészülés helyzetéről évente január 15-ig írásban a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes útján az országos rendőrfőkapitány részére jelentést tesznek.

Az értesítési gyakorlatok végrehajtását előre szükséges tervezni, melyről – heti részletezéssel – ütemtervet kell készíteni. Az ütemterv egy példányát a tárgyévet megelőző év november 30-ig a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes részére a területi szervek vezetői felterjesztik.

Az értesítési gyakorlat tervezésének, végrehajtásának részletes szabályai:

- az értesítési gyakorlat tervezése (elgondolás);
- a gyakorlat levezetési tervének elkészítése és annak jóváhagyását követően az Országos Rendőrfőkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Védelmi Igazgatási Osztály (a továbbiakban: VIO) vezetőjének előzetes tájékoztatása;
- az értesítési gyakorlatot ellenőrző csoport összeállítása és felkészítése;
- az értesítési gyakorlat elrendelése, az ügyeleti szolgálat ez irányú tevékenységének értékmérő;
- a vezetői állomány (továbbértékelésért kijelölt vezető), intézkedő képessége, valamint a beosztott személyi állomány tevékenysége;
- az értesítésre vonatkozó tervek és egyéb okmányok naprakészsége;
- a személyi állomány értesítésére szolgáló technikai eszközök hadrafoghatósága;
- az értesített és a szolgálati helyre bevonult, a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló 14/2016. (V. 10.) BM rendelet szerinti riadó csomaggal és gyakorló (had) ruházattal való rendelkezés ellenőrzése;
- az értesítési gyakorlat keretén belül végrehajtásra kerülő közrendvédelmi, bűnügyi akció végrehajtása;
- az értesítési gyakorlat előzetes szóbeli értékelése;
- az értesítési gyakorlat részletes írásos értékelése.

A fentebb felsoroltak részletesen kerülnek kifejtésre az adott rendőri szerv által kidolgozott ÉRTEŚÍTÉSI TERV-ben, illetve a terv mellékleteiben, melyhez támpontot nyújtanak az értesítési gyakorlat végrehajtásához kapcsolódó szakmai feladatokat szabályozó normák.

Az értesítési gyakorlat tervezése az elgondolás kialakításával kezdődik, mely alapján a védelmi tiszt elkészíti a gyakorlat levezetési tervét, mely tartalmazza:

- az értesítési gyakorlat elrendelésének aktualitását (mi indokolja az értesítési gyakorlat elrendelését);
- az értesítési gyakorlat mely rendőri szervezetre vonatkozzon, és mi legyen az elrendelt feladat tartalma (kikre terjedjen ki az értesítési gyakorlat);

³⁵⁷ 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-23-00-00> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)

- az értesítési gyakorlat konkrét végrehajtására vonatkozó időpont;
- az értesítési gyakorlatot ellenőrző csoport vezetőjének és az ellenőrzésben résztvevők körének meghatározása;
- az értesítési gyakorlat során kiadásra tervezett közléseket rövid tartalommal;
- az értesítési gyakorlat során javasolt ellenőrzési aktusokat;
- javaslatokat az értesítési gyakorlat végrehajtása érdekében kidolgozandó tervek és a jelentési kötelezettségek határidőire.

Figyelemmel arra, hogy a 17/2016. ORFK Utasítás meghatározza, hogy az ellenőrzést elrendelő rendőri szerv vezetője tervezett értesítési gyakorlat konkrét végrehajtásának helyéről és idejéről, annak esedékessége előtt 15 nappal tájékoztatja a VIO vezetőjét, ezért a levezetési tervet a védelmi tisztnak az értesítési gyakorlatot megelőzően legalább 3 héttel össze kell állítania és írásban a területi szerv vezetője részére jóváhagyás céljából fel kell terjesztenie. A jóváhagyott levezetési terv kerül megküldésre az ORFK VIO részére egyidejűleg a gyakorlat helyének és időpontjának megjelölésével.

Tekintettel arra, hogy az értesítés gyakoroltatását és ellenőrzését - a jóváhagyott terveknek megfelelően - az ellenőrzöttek számára váratlanul kell elrendelni és levezetni, az előzetes tájékoztató megküldésénél törekedni kell arra, hogy annak tartalmát az arra illetékeseken kívül más ne ismerhesse meg.

7.4.2. Az értesítési gyakorlatot ellenőrző csoport összeállítása és felkészítése

Az értesítési gyakorlat ellenőrzését a 6/2012. (III. 09.) ORFK utasítás az Ellenőrzési Szabályzatról rendelkezéseinek megfelelően kell végrehajtani.³⁵⁸

Az ellenőrző csoport vezetője többnyire a területi szerv ÉRTEŚÍTÉSI TERVÉben meghatározott vezetője vagy az általa nyílt parancsban meghatalmazott vezető beosztású személy. Az ellenőrző csoport tagjai:

- a védelmi tiszt;
- az ügyeleti szolgálattól kijelölt személy (1 fő);
- az ellenőrzési szolgálat állományából kijelölt személy (1 fő);
- az értesítési gyakorlathoz kapcsolódó szakmai feladat függvényében a bünyügyi, vagy közrendvédelmi szakterület állományából kijelölt személy (1 fő).

Az ellenőrző csoport felkészítését a csoport vezetője a tervezett gyakorlat végrehajtását megelőző munkanapon, a védelmi tiszt bevonásával hajtja végre. A felkészítés során külön figyelmet kell szentelni az értesítési gyakorlat végrehajtására kidolgozott levezetési tervben foglaltak részletes megismerésére, valamint a gyakorlat során az ellenőrző csoport belső kommunikációjára. Meg kell szervezni az ellenőrző csoport gyakorlat helyszínére (helyszíneire) történő szállítását, továbbá meg kell határozni az egységes öltözetet, valamint az ellenőrzéshez szükséges személyes okmányokat (nyílt parancs, rendőr igazolvány, jelvény).

Az évente rendszeresen, nagy számban végrehajtott értesítési gyakorlatok többségénél az elrendelés a területi szerv vezetője által írásban, a nyílt parancsral ellátott védelmi tiszt útján történik, aki mellé beosztott kiemelt főelőadóval együtt kerül sor a gyakorlat ellenőrzésére. Jellemző módja a gyakorlat

³⁵⁸ Az Ellenőrzési Szabályzatról szóló 6/2012. (III. 09.) ORFK Utasítás.

Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/6_2012.pdf (A letöltés ideje: 2023.09.25.)

elrendelésének, amikor a területi szerv vezetője hírközlő eszközön ad utasítást a területi szerv ügyeleti szolgálata (TIK) részére, ebben az esetben a végrehajtó rendőri szerv az előjáró ügyeleti szolgálat útján kerül riasztásra. Kevésbé jellemző módja a gyakorlatok elrendelésének, amikor a területi szerv vezetője személyesen szóban rendeli el az értesítési gyakorlat végrehajtását.

Az értesítési gyakorlat elrendelése, az ügyeleti szolgálat ez irányú tevékenységének értékmérője. A rendőri szervek személyi állományának részleges vagy teljes értesítését elrendelheti:

- a belügyminiszter;
- a belügyminiszter megbízásából a rendészeti államtitkár;
- az országos rendőrfőkapitány és helyettesei;
- a területi szerv személyi állománya vonatkozásában a területi szerv vezetője;
- a helyi szerv személyi állománya vonatkozásában a helyi szerv vezetője;

A gyakorlat elrendelése történhet:

- személyesen szóban;
- írásban;
- hírközlő eszközön keresztül;
- az ügyeleti szolgálat útján (szóban vagy írásban.)

Az értesítési gyakorlatra vonatkozó közlemény tartalma:

- mely rendőri szervre vonatkozik az értesítési feladat;
- az értesítéssel és berendeléssel érintett személyi állomány meghatározása;
- az értesítési gyakorlat elrendelésének (kezdetének) ideje;
- a gyakorlat végrehajtására kiegészítő közlések adhatók.

7.4.3. Bevonulással történő értesítési feladat gyakorlása

Értesítésifeladat-gyakorlás, ellenőrzés céljából történő elrendelése esetén a bevonulásra kötelezett személyi állomány értesítése az értesítési terv alapján és az alábbi szöveg közlésével történik:

- „GYAKORLÁS, SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYÉRE VONULJON BE!” Fontos: az ügyeleti szolgálat, illetve a továbbértesítésre kijelölt vezető az értesítési feladattal érintett személyi állomány értesítésére csak és kizárólag a fenti hivatalos szöveget használhatja, ellenkező esetben a végrehajtó állomány nem fogja pontosan érteni az elrendelt feladatot.
- hivatásos állományú személyek esetében:
„GYAKORLÁS, SZOLGÁLATI HELYÉRE VONULJON BE!”
- a nem hivatásos állományú személyek esetében:
„GYAKORLÁS, MUNKAHELYÉRE VONULJON BE!”
közleményt kell alkalmazni!

A. Az értesítési gyakorlat végrehajtására vonatkozó közlemény vételét követően a TIK ügyeletvezetőjének tevékenysége:

- ellenőrzi az elrendelő személyazonosságát, jogosultságát a feladat elrendelésére;
- feljegyzi, hogy kitől, milyen feladatot kapott, illetve annak időpontját (nap, óra, perc), valamint az elrendelőnél lévő megbízólevél (nyílt parancs) számát;

- hírközlő eszközön érkezett értesítési feladat esetén az ügyeleti szolgálat, az értesítési tervben meghatározott feladatok végrehajtásának megkezdése előtt visszahívással ellenőrzi az elrendelő személy és az elrendelt feladat jogosságát;
- jelenti a területi szerv vezetőjének, valamint az ORFK Főügyeletnek a feladat vételét (ki, mit rendelt el), az elrendelés időpontját, az elrendelt feladat végrehajtásának megkezdését, majd megkezdí az értesítési tervben foglalt feladatok végrehajtását;
- a TIK kijelölt ügyeletese:
 - a) jelenti a feladatellátásban érintett rendőrkapitányság vezetőjének a feladat vételét (ki, mit rendelt el), az elrendelés időpontját, az elrendelt feladat végrehajtásának megkezdését,
 - b) tájékoztatja az értesítési gyakorlattal érintett RK szolgálatparancsnokát az értesítés elrendeléséről. Amennyiben a szolgálatparancsnok közterületen lát el szolgálatot, akkor szolgálati helyére berendeli,
 - c) majd megkezdí a RobotZsaru Neo (a továbbiakban: RZS Neo) napi harcérték táblázatban – az RZS Neo elérhetetlensége esetén a rendszeresített pendrive-ra rögzített névjegyzékben, illetve a számítástechnikai háttér meghibásodása esetén a külön mellékletben (a továbbiakban: névjegyzék) – felsorolt tovább értesítésért felelős személyek kiértesítését. Ezt követően jelenti az értesítést elrendelő vezetőnek, valamint a TIK ügyeletvezetőjének a kapott feladat végrehajtása érdekében tett intézkedéseket,
 - d) a TIK kijelölt ügyeletes 30 percenként rögzíti az értesítési gyakorlattal érintett rendőri szervtől érkezett létszámadatakról, majd a gyakorlat befejezéséről szóló jelentést;
- A TIK ügyeletvezető az értesítési gyakorlat befejezéséről (annak eredményéről is) jelentést tesz a területi szerv vezetőjének, valamint az ORFK Főügyelet részére.

B. Rendőrkapitányság szolgálatparancsnokának feladatai

A rendőrkapitányságok saját ügyeleti szolgálattal nem rendelkeznek, ezért az alábbiak szerint történik az értesítési feladatok végrehajtása:

- visszahívással ellenőrzi az elrendelő személyazonosságát, jogosultságát a feladat elrendelésére;
- amennyiben közterületi szolgálatot lát el, azt befejezi és visszaérkezik a szolgálati helyére,
- feljegyzi, hogy kitől milyen feladatot kapott, illetve annak időpontját (nap, óra, perc), valamint az elrendelőnél lévő megbízólevél (nyílt parancs) számát;
- jelenti a rendőrkapitányság vezetőjének a feladat vételét (ki, mit rendelt el), az elrendelés időpontját, az elrendelt feladat végrehajtásának megkezdését;
- megkezdí a RobotZsaru Neo napi harcérték modulból – az RZS Neo elérhetetlensége esetén a rendszeresített pendrive-ra rögzített névjegyzékben vagy a számítástechnikai háttér meghibásodása esetén a névjegyzékben – a névjegyzékek nyomtatását, a bevonulási ívek sokszorosítását;
- szükség esetén intézkedik a meglévő közterületi szolgálatot ellátó személyi állomány szolgálati helyekre történő berendelésre;
- intézkedik a szolgálatparancsnoki szolgálat megerősítésére, a beléptetés, valamint a kulcsdobozkiadás rendjének fokozott betartására;
- 30 percenként, illetve az értesítés befejezését követően jelentést tesz a rendőrkapitányság vezetőjének vagy az általa megbízott személynek, valamint a TIK-nek a bevonult személyek létszámáról, és az addig végzett feladatokról;

- intézkedik a telefonon ki nem értesíthető személyek gépjárműves kiértesítésére.
- az értesítési feladatok befejezéséről jelentést tesz az TIK részére.

C. Határrendészeti kirendeltség ügyeletesének feladatai

A határrendészeti kirendeltségek saját ügyeleti szolgálattal rendelkeznek, ezért az alábbiak szerint történik az értesítési feladatok végrehajtása:

- ellenőrzi az elrendelő személyazonosságát, jogosultságát a feladat elrendelésére;
- feljegyzi, hogy kitől, milyen feladatot kapott, illetve annak időpontját (nap, óra, perc), valamint az elrendelőnél lévő megbízólevél (nyílt parancs) számát;
- hírközlő eszközön érkezett értesítési feladat esetén az ügyeleti szolgálat az értesítési tervben meghatározott feladatok végrehajtásának megkezdése előtt visszahívással ellenőrzi az elrendelő személy és az elrendelt feladat jogosságát;
- jelenti a határrendészeti kirendeltség vezetőjének, valamint a TIK részére a feladat vételét (ki, mit rendelt el), az elrendelés időpontját, az elrendelt feladat végrehajtásának megkezdését, majd megkezdji az értesítési tervben foglalt feladatok végrehajtását;
- megkezdji a RobotZsaru Neo (a továbbiakban: RZS Neo) napi harcérték táblázatban – az RZS Neo elérhetetlensége esetén a rendszeresített pendrive-ra rögzített névjegyzékben, illetve a számítástechnikai háttér meghibásodása esetén az értesítési terv névjegyzékben – felsorolt továbbértesítésért felelős személyek kiértesítését. Ezt követően jelenti az értesítést elrendelő vezetőnek, valamint a TIK részére a kapott feladat végrehajtása érdekében tett intézkedéseket;
- indokolt esetben kezdeményezi az ügyeleti szolgálat megerősítését;
- intézkedik az értesítési gyakorlat során végrehajtandó feladatokhoz szükséges fegyverzeti és technikai eszközök kiadására;
- intézkedik a kiértesített személyi állomány bevonulásának regisztrálására (bevonulási ív), továbbá a szervezeti elemektől kapott bevonulási létszámadatokat összesíti és 30 percenként, illetve az utolsó személy beérkezésekor jelentést tesz a határrendészeti kirendeltség vezetője, valamint a TIK részére;
- intézkedik a telefonon ki nem értesíthető személyek gépjárművel történő értesítésére;
- az értesítési feladatok befejezéséről jelentést tesz a TIK részére.

Az értesítési gyakorlat során az ellenőrző csoport az ügyeleti szolgálat tevékenységének értékelését az alábbi szempontok szerint végzi:

- az ügyeleti szolgálat felkészültsége, az értesítési feladat végrehajtókhoz történő eljuttatása;
- az értesítés végrehajtására vonatkozó és az ügyelet által kezelt szolgálati okmányok tárolása, adatainak naprakészsége;
- a ROBOTZSARU NEO harcérték modul alkalmazásának ismerete;
- az értesítési feladattal közvetlenül összefüggő irányító tevékenysége, készsége.

A vezetői állomány (tovább értesítésért kijelölt vezető), valamint a beosztott személyi állomány tevékenysége: vezetői állomány (továbbértesítésért kijelölt vezető) az értesítésre vonatkozó feladat vételét követően tisztázza:

- az elrendelt feladat tartalmát;
- az általa irányított szervezeti egységből kikre vonatkozik az értesítési feladat;

- állománya értesítése érdekében szükséges-e bevonni az ügyeleti szolgálatot;
- állománya értesítése érdekében szervezeti egységétől szükséges-e bevonnia további értesítő személyt.

A vezetői állomány a beosztottak értesítését követően intézkedik:

- az értesített személyi állomány bevonulásának regisztrálására (bevonulási ív vezetésére);
- a személyi állomány öltözetére, továbbá a kötelező felszerelés (riadócsomag, fegyver, védőfelszerelés stb.) ellenőrzéshez történő előkészítésére;
- az értesítéssel összefüggő okmányok előkészítésére;
- a beosztott személyi állomány értesítése során tapasztalt hiányosságok okainak tisztázására;
- a rendszeresített híradó, és gépjármű technikai eszközök használhatóságának soron kívüli ellenőrzésére;
- a ROBOTZSARU NEO modulban a harcérték adatok pontosítására.

A beosztott személyi állomány kötelessége az értesítés vétele után:

- közvetlen vezetője visszahívásával meggyőződni a feladat elrendelésének hitelességéről, amennyiben az értesítő személy beazonosítása ezt indokolja;
- az értesítési tervben meghatározott, rá vonatkozó értesítési feladatokat végrehajtani, ezt követően a számára meghatározott szolgálati (munka-) helyére a legrövidebb időn belül bevonulni;
- amennyiben a bevonulással kapcsolatosan akadályoztatva van, arról haladéktalanul jelentést kell tennie közvetlen vezetőjének, valamint a rendőri szerv ügyeletének;
- közvetlen vezetőjénél jelentkezni és a továbbiakban annak utasítása szerint eljárni;
- egyenruha ellátásra jogosult személyi állomány a meghatározott szolgálati (munka-) helyre történő bevonulását követően készenlétbe helyezni a rendszeresített személyi felszerelését (gyakorló öltözet, fegyver, védőfelszerelés stb.) és magához venni a riadócsomagját.

Értesítési feladat elrendelése esetén a beérkezés normaideje 6 óra. A normaidőt a rendőri szerv vezetője – a feladat indokoltságának és jellegének függvényében – csökkentheti. Fontos: Az értesítési feladat vételét követően a szolgálati (munka-) helyre történő bevonulást az érintett személyi állománynak a legrövidebb időn belül végre kell hajtania. A 17/2016. ORFK utasításban meghatározott normaidő a bevonulás végső határidejét jelenti. Különösen nagy jelentősége van a 6 óránál korábbi lehető legrövidebb bevonulási időnek, amennyiben a rendőri szerv részére az értesítési feladat a központi utasítás kiadásához szükséges idő miatti késedelem különösen jelentős hátrányt (életveszélyt, anyagi kárt) okozna, természeti, ipari és civilizációs katasztrófa, tömegszerencsétlenség esetén az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának megvédése, az anyagi értékek megóvása (megőrzése) céljából, váratlanul jelentkező szolgálati feladat miatt rendelték el.

Az értesítési gyakorlat ellenőrzése során kiemelt szempont a berendelt személyi állomány részére meghatározott kötelező felszerelés vizsgálata. A rendőri szervek egyenruha ellátásra jogosult személyi állománya a meghatározott szolgálati helyre történő bevonulást követően készenlétbe helyezi a rendszeresített személyi felszerelését (gyakorló öltözet, fegyver, védőfelszerelés stb.) és magához veszi a riadócsomagját.

A polgári ruhanormás személyi állomány a szolgálati helyre történő beérkezését követően az évszaknak megfelelő gyakorló ruhába öltözik. Magához veszi szolgálati fegyverét, kiegészítő felszereléseit, valamint az összekészített riadócsomagját. Az ellenőrző csoportvezető által meghatározott helyen és

formában kerül végrehajtásra a személyi felszerelés és riadócsomag meglétének és állapotának ellenőrzése. Az ellenőrzés történhet:

- egyénenként a teljes személyi állomány bevonásával;
- kötelékben a teljes személyi állományt érintően;
- szűrőpróba-szerűen kiválasztott személyekre vonatkozóan.

A személyi felszerelés és riadócsomag ellenőrzése során feltárt hiányosságokat névre szólóan kell szerepeltetni a gyakorlat értékeléséről készített jelentésben, rövid határidőt szabva a felmerült hiányosságok megszüntetésére, illetve amennyiben szükséges a személyi felelősség kivizsgálására.

7.4.4. Az értesítési gyakorlat keretén belül végrehajtásra kerülő közrendvédelmi, bűnügyi akció végrehajtása

Az értesítési gyakorlat során berendelt személyi állomány viszonylatában keletkező túlszolgálat költséghatékony felhasználása, továbbá a rendőri szervek elé tűzött a közrend és közbiztonság megszilárdítása érdekében, törekedni kell közrendvédelmi, valamint bűnügyi akciók (a továbbiakban: akció) szervezésére és végrehajtására. Az akció célját és jellegét a közrendvédelmi és bűnügyi elemző-értékelő tevékenység eredménye dönti el. Célszerű az akciót úgy tervezni és végrehajtani, hogy az a berendelt személyi állomány zömének beérkezését, meghatározott felszerelésének felvételét, valamint a szolgálati csoportok megalakítását követően késedelem nélkül megkezdődhessen. Lehetőség szerint a hivatali munkaidő kezdetéig kell az akció befejezésére intézkedni.

A végrehajtott akciót az értesítési gyakorlattól elkülönítetten külön kell értékelni, tehát az értesítési gyakorlatról készített jelentésben csupán utalás szinten szükséges foglalkozni az akcióval, megemlítve annak legfontosabb értékmérőit.

7.4.5. Bevonulás mellőzésével történő értesítési feladat gyakorlása

Az értesítési feladatok gyakorlásának egy speciális fajtája a bevonulás mellőzésével végrehajtandó értesítési gyakorlat, amely során csak a személyi állomány értesítését végrehajtó kollégáknak kell a szolgálati (munka-) helyükre bevonulni, akik a részükre kijelölt személyi állományt kiértesítik. A kiértesítés során csak a feladat végrehajtásához feltétlenül szükséges kiértesítő személy kerüljön bevonásra.

Értesítési feladat bevonulás mellőzésével történő végrehajtásának elrendelése esetén a bevonulásra kötelezett személyi állomány értesítése az értesítési terv alapján és az alábbi szöveg közlésével történik:

- „BEVONULÁS MELLŐZÉSÉVEL VÉGREHAJTOTT ÉRTEŚITÉSİ GYAKORLAT! A SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYRE NEM KELL BEVONULNI!”

„NYILATKOZZON, HOGY TÉNYLEGES BEVONULÁS ELRENDELÉSE ESETÉN MENNYI IDŐN BELÜL TUDNA BEVONULNI SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYÉRE!”

Az értesítési gyakorlatok ilyen jellegű végrehajtása során a feladatot végrehajtó állomány (TIK, szolgálatparancsnok, határrendészeti kirendeltség ügyeletes, vezető, beosztott személyi állomány) feladatai az előző pontban (7.4.1.) meghatározottaktól annyiban térnek el, hogy a végrehajtó személyi állomány mentesül a bevonulási kötelezettség alól, ezért az értesítés alkalmával nyomatékosan fel kell hívni a kiértesített figyelmét a bevonulás alóli mentességre. Ennek megfelelően nem kerül sor a személyi állomány öltözetének, továbbá a kötelező felszerelések (riadócsomag, fegyver, védőfelszerelés stb.)

ellenőrzésére, továbbá a bevonulási létszámadatok 30 percenkénti lejelentése is okafogyottá válik, valamint a közrendvédelmi és bűnügyi akció megtartására sem kerül sor.

7.5. Az értesítésre vonatkozó tervek és egyéb okmányok naprakészsége

Önálló értesítési tervet készítenek a személyi állományuk értesítésének végrehajtására:

- az ORFK főigazgatóságai, szolgálatai;
- a területi szervek;
- a helyi szervek.

Az értesítési terv tartalmazza:

- az értesítési terv személyi hatályát;
- a meghatározott időnormákat;
- az elrendelésre jogosultak körét;
- az elrendelés jogosságának ellenőrzési módját;
- az értesítés elrendelését követően végrehajtandó részletes feladatrendszert;
- az értesítés módjait, kidolgozva a közforgalmi telekommunikációs eszközök használhatatlanná válása esetére is, továbbá a végrehajtásukhoz szükséges adatokat;
- az értesítések alkalmával bevonulásra kötelezett személyi állomány névjegyzékét;
- a feladatok végrehajtásához szükséges személyek értesítésére, szolgálati (munka-) helyre tömegközlekedési eszközök igénybevitelével, illetve azok kiesése esetén történő beérkezésére, beérkezése regisztrálásával kapcsolatos feladatokra, valamint munkavégzésére és munkarendjére vonatkozó szabályokat;
- a tartalék bevonulási hely(ek) adatait;
- a felettes rendőri, illetve együttműködő szervek jelentési, kapcsolattartási rendjét.

7.5.1. Védelmi tervek tárolásával, karbantartásával összefüggő feladatok

1. Az értesítési tervek tárolása

A rendőri szervek értesítési terve több példányban készül, melynek egy-egy példányát el kell helyezni:

- az állandó ügyeleti szolgálattal rendelkező rendőri szerveknél az ügyeleten;
- a TIK-ben;
- a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság irányítása alá tartozó rendőrkapitányság szolgálatparancsnokánál;
- az állandó ügyeleti szolgálattal nem rendelkező rendőri szerveknél a vezetőnél, a helyettesénél és az állandó ügyeleti szolgálattal rendelkező felettes rendőri szerv ügyeleténél.

Fontos: annak érdekében, hogy a védelmi tervek az ügyelet napi tevékenysége során használatos egyéb okmányaival ne keveredjenek, a rendőri szerv értesítési tervének ügyeleti példányát elkülönítetten zárható és pecsételhető lemezszekrényben, a készenlétbe helyezési, a veszély-elhárítási és a körletvédelmi tervekkel együtt kell tárolni.

2. Az értesítési tervek karbantartása

A rendőri szervek vezetői kijelölik az értesítési tervben szereplő adatok folyamatos naprakészen tartása érdekében felelős személyt/személyeket. A területi rendőri szervek értesítési tervei folyamatos naprakészen tartásáért a védelmi tiszt felel. Ezen kötelek a védelmi tiszt munkaköri leírásában is rögzítésre kerülnek.

A helyi rendőri szervek értesítési tervei folyamatos naprakészen tartásáért a megbízott védelmi tiszt felel. Ezen köteleit a védelmi feladatokra szóló megbízási parancsa mellékletét képező „Feladatrendszer” rögzíti.

A védelmi tisztek kötelesek folyamatosan vizsgálni és naprakészen tartani a rendőri szerv értesítési tervében rögzített adatokat. Az értesítési terv mellékletét képező névjegyzék adataiban bekövetkezett változást a tudomására jutást követően haladéktalanul pontosítani szükséges. Ezen túlmenően, havonta köteles a terv pontosítására attól függetlenül, hogy az értesítési tervben és mellékleteiben adatváltozás történt-e vagy sem.

Amennyiben állománya vonatkozásában személyi változásra az adott hónapban nem kerül sor, a felelős gazdálkodás és költséghatékonyság figyelembe vételével elegendő lehet a felülvizsgálat tényéről készült (vezető által kiadmányozott) átiratot a korábbi hónap(ok)ban megküldött melléklethez (névjegyzékhez) csatolni, azonban a névjegyzék havonta történő felülvizsgálatáról ebben az esetben is intézkedni szükséges.

3. A személyi állomány értesítésére szolgáló technikai eszközök hadrafoghatósága

Az értesítési terv tartalmazza az értesítés módját közforgalmi telekommunikációs eszközök alkalmazásával (elsődleges értesítési mód) valamint ezen eszközök használhatatlanná válása esetére is. A rendőri szerveknél és különösen az ügyeleti szolgálatokon, a személyi állomány értesítésére szolgáló technikai eszközök csoportjába nem csupán a telekommunikációs eszközök, hanem egyéb eszközök is beletartoznak, így:

- a számítástechnikai eszközök és alkalmazások;
- az audiovizuális eszközök;
- az adattároló eszközök;
- az objektumvédelem elektronikus berendezései;
- valamint a személy és anyagszállító technikai eszközök.

A rendőri szervek készenléte fokozásáért, valamint a személyi állomány értesítésének és berendelésének folyamatos biztosításáért és végrehajtásáért az érintett szervek vezetői a felelősek. Az ügyeleti szolgálatoknál rendszeresített és a személyi állomány értesítésére szolgáló technikai eszközök folyamatos alkalmazhatóságának biztosításáért elsődlegesen az ügyeleti szolgálatot irányító szerv vezetője, a szervezeti elemeknél rendszeresített technikai eszközök folyamatos alkalmazhatóságának biztosításáért a közvetlen vezető felelős.

7.6. Az értesítési gyakorlat értékelése

7.6.1. Előzetes szóbeli értékelés

Az értesítési gyakorlat befejezését követően kerül sor a gyakorlaton szerzett tapasztalatok összegzésére és az előzetes szóbeli értékelésre (a továbbiakban: előzetes értékelés). Az ellenőrző csoport, a rendőri szerv vezetője és vezetői állománya, továbbá a védelmi tiszt jelenlétében kerül sor a végrehajtott értesítési gyakorlat előzetes értékelésére.

Ennek során az ellenőrző csoport vezetője beszámol az értesítési gyakorlaton tapasztaltokról, kiemelten:

- az ügyeleti szolgálat felkészültségéről és tevékenységéről, az értesítési rendszer működőképességéről;
- a vezetők intézkedő képességéről és a személyi állomány gyakorlottságáról;
- az értesítési terv naprakészségéről;
- az értesítési feladat során berendelt személyi állomány létszámadatairól és a ROBOTZSARU NEO modul harcérték adatok pontosságáról;
- az értesítési feladat végrehajtásának színvonaláról (munkafegyelem, öltözet, felszerelés, munkaképesség elérése stb.).

Az ellenőrző csoport megállapításait követően a rendőri szerv vezetője a beosztott vezetők és a védelmi tiszt jelentése alapján összegzi a saját szervezete által végrehajtott értesítési gyakorlat tapasztalatait.

Az értesítési gyakorlat zárásaként az ellenőrző csoport vezetője meghatározza az értesítési feladat végrehajtásának előzetes értékelését. A végrehajtott értesítés értékelése „Megfelelő”, illetve „Nem megfelelő” minősítésű lehet.

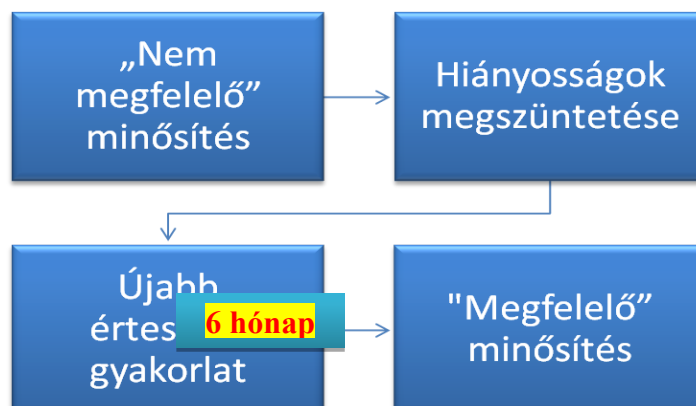
7.6.2. Az értesítési gyakorlat részletes írásos értékelése

A 17/2016. ORFK utasítás szerint a rendőri szerv vezetője a készenlétbe helyezési és értesítési gyakorlatról készített jelentést a végrehajtást követő 8 napon belül felterjeszti az ORFK rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes részére, amely tartalmazza:

- a vezetői állomány intézkedő képességét és a személyi állomány gyakorlottságát;
- a tervek és egyéb okmányok naprakészségét, kezelhetőségét és összehangoltságát;
- az ügyeleti szolgálatok felkészültségét, a szolgálati okmányok naprakészségét, az értesítési rendszer működőképességét;
- az ellenőrzésben érintett személyi állomány létszámát, a ROBOTZSARU NEO harcérték modulban leadott adatok pontosságát;
- az értesítési feladat begyakorlottságát és végrehajtásának színvonalát (munkafegyelem, öltözet, felszerelés, munkaképesség elérése stb.);
- a technikai eszközök állapotát, alkalmazhatóságát;
- a gyakorlat végrehajtásának költségét.

A végrehajtott értesítés értékelése, ahogy az már fentebb említésre került „Megfelelő”, illetve „Nem megfelelő” minősítésű lehet. „Megfelelő”, ha az ellenőrzött rendőri szerv értesített állományának legalább kétharmada megfelelt az ellenőrzés követelményeinek. Egyéb esetben az eredmény „Nem megfelelő”.

Abban az esetben, ha egy rendőri szerv az értesítési gyakorlata „Nem megfelelő” minősítést kap, a hiányosságok megszüntetése után, de legkésőbb hat hónapon belül újabb értesítési gyakorlatot kell részére elrendelni.

25. számú ábra: Folyamat „nem megfelelő” minősítésű gyakorlat esetén
 Forrás: A szerző saját szerkesztése

26. számú ábra: A végrehajtott értesítési gyakorlatról készülő értékelő jelentés tartalmi felépítésének egy lehetséges változata
 Forrás: A szerző saját szerkesztése

8. Gazdasági szakszolgálat

8.1. A gazdálkodás

A gazdálkodásra, mint fogalomra nagyon sok definíció található, de mindegyik egyet ért abban, hogy a gazdálkodás nem más, mint a rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználása a szervezet működtetése érdekében.

A fenti megfogalmazásból ki kell emelni a rendelkezésre álló erőforrások és a hatékonyság fontosságát. Sajnos a szervezetünk működtetése során nap, mint nap szembesülünk azzal, hogy az erőforrások nem mindig az optimális mennyiségben és minőségben állnak rendelkezésre. Ezért a vezetőnek tisztában kell lenni azzal, hogy a rendelkezésére álló szűkös erőforrások hogyan használhatók fel a leghatékonyabban.

Ugyanakkor a hivatásos állományba vétel során letett esküben többek között azt is megfogadjuk, hogy alárendeltjeinkről legjobb tudásunk szerint gondoskodunk.

Egy vezetőnek ebben a hármásban kell megtalálnia az egyensúlyt. Az irányítása alá tartozó személyi állomány jogos járandóságait kapja meg, az általa vezetett szervezeti egység a meghatározott feladatrendszernek feleljen meg, és a rendelkezésre álló források felhasználásával hatékonyan működjön.

Ebben a fejezetben ennek az egyensúlynak való megfeleléshez igyekezünk segítséget nyújtani. A legfontosabb, hogy a munkatársak a részükre járó járandóságokat minden esetben hiánytalanul és határidőben kapják meg. Kiemelendő ugyanakkor a gazdálkodási feladatok eredményes végrehajtása, valamint az irányított szervezeti egység fejlesztése is.

Amennyiben visszagondolnak tanulmányaikra, és az abban tanult parancsnoki munka lépéseire, egy lépésre kívánom felhívni a figyelmet. Ez a 7. lépés. A döntés. Gondolom, már sokszor hallották, hogy minden szakmai döntés, egyben pénzügyi döntés is. Munkájuk során meg fogják tapasztalni, hogy ez a kijelentés igaz, és mindig meg kell tudniuk felelni az éppen aktuális gazdasági helyzet kihívásainak.

Vezetőként az emberekről, az eszközökről és az előirányzatokról való gondoskodás felelőssége terhel bennünket, ez a „három E elve”.³⁵⁹

8.2. Az Ember

A munkatársak kiválasztásában, szerencsés esetben részt tudunk venni, de többségében az adott szervezeti egységnél dolgozókkal kell a szakmai feladatokat törvényesen, szakszerűen, hatékonyan és takarékosan végrehajtani.

A rendészeti szerveknél állományban lévő hivatásos, rendészeti szolgálati alkalmazotti, munkavállalói, esetleg közfoglalkoztatotti jogviszonyban dolgozók személyi juttatásait, pénzbeli és természetbeni járandóságait a foglalkoztatási jogszabályok, a tárgyhoz kapcsolódó hatályos jogszabályok, egyéb közzégi szervezetszabályozó eszközök és belső normák egyértelműen szabályozzák.

A fentiekén túl még igen gyakori a „kialakult gyakorlat” szerinti munkavégzés. Ennek feltételek nélküli elfogadásától javasolt tartózkodni, ugyanis a folyamatosan változó jogszabályi környezet sokszor megváltoztatja az elszámolási rendszereket, ezáltal egy rosszul, vagy hiányosan leadott elszámolás miatt a személyi állomány nem tudja időben megkapni a járandóságait, melynek elsődleges felelőssége az adott

³⁵⁹ Kontra Györgyné dr. (2016): Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. In: Dr. Horváth József ny. r. vezérőrnagy, címzetes főiskolai docens, Dr. Kovács Gábor r. dandártábornok (szerk.) Budapest, Magyarország: Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 270. old.

szervezeti egység vezetőjét terheli. Azon túl, hogy a munkatársak nem kapják meg a járandóságukat, még többletköltség is generálódhat, tekintettel arra, hogy a határidőn túl folyósított illetmény után még késedelmi kamatra is jogosulttá válhatnak. Ne feledjük, a személyi állomány juttatásait csak törvényesen lehet biztosítani!

A rendszeres bérelemek megállapításánál közvetlen vezetőként egyszerűbb dolgunk van, hiszen a személyi állományra vonatkozó parancsok, határozatok és munkaszerződések a humánigazgatási szakterület által kerülnek elkészítésre és minden olyan lényeges bérelemet tartalmaznak, amely alapján megtörténik az illetmény folyósítása. Vezetőként ugyanakkor feladatunk, hogy ismerjük a munkatársakat megillető járandóságokat, tisztában legyünk az előmenetelük feltételeivel. Ez nem csak az állománnyal való gondoskodás szempontjából fontos, hanem személyzeti jellegű vezetői döntések meghozatala esetén is hasznos információt jelent.

Figyelemmel kell kísérni a feltételek módosulását is, a rendészeti szerv szervezeti és működési szabályzatában rögzített rend szerint és jelezni szükséges a változásokat a humánigazgatási szervek felé. A jó időben megtett intézkedésekkel elkerülhető, hogy a munkatársak esetleg jogosulatlanul vegyenek fel illetményt, melynek akár több hónapon keresztül negatív kihatása lehet a jövedelmükre, mert a tévesen felvett illetményt vissza kell követelni. Ugyanakkor arra is figyelemmel kell lenni, ha jogosulttá válik egy munkatárs valamilyen juttatásra, meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a járandóság folyósítása érdekében.

A rendszeres béreknél nagyobb odafigyelést igényelnek a nem rendszeres bérelemek megállapításához szükséges nyilvántartások pontos vezetése.

Itt elsősorban a szabályosan és hitelesen vezetett szolgálatsszervezésre és az ebből megállapítható éjszakai pótlékra, műszak pótlékra, készenléti díjra, munkaszüneti napon végzett munkára és a túlszolgálat díjazására gondolunk, amelyekkel kapcsolatos nyilvántartások vezetése a Robotzsaru integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszerben történik. Fontos kiemelni, hogy más-más járandóságra jogosultak az egyes jogviszonyban foglalkoztatott munkatársaink.

A szakmai feladatokat szolgálati időben kell ellátni, ugyanakkor a szolgálati feladatok mellett szinte mindennaposá válik, hogy az állomány túlmunkát végez, akár úgy, hogy a szolgálati ideje lejártával nem tudja befejezni, nem fejezheti be a megkezdett feladatát, akár úgy, hogy a szolgálatsszervezéskor még nem volt ismert az a feladat, amihez a rendelkezésre álló erőt megszerveztük, így szükséges a szabadnapján lévő állomány berendelése.

A szolgálatsszervezésben egyértelműen kimutathatónak kell lenni, hogy kit, milyen feladatra, milyen időtartamban vettek igénybe.

A túlszolgálat a munkajog szerint rendkívüli munkavégzésnek minősül, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy ténylegesen is csak rendkívüli esetben vegyünk igénybe azokat a munkatársakat, akik pihenő idejüket töltik, mert egy idő után nem lesz bevethető, pihent állomány a napi feladatok ellátására. A túlszolgálatra berendeléskor szem előtt kell tartani az arányosságot. Az egyes speciális munkakörök, speciális felkészültség kivételével a feladatellátásba be kell vonni a teljes rendelkezésre álló állományt. Soha nem szabad a szolgálatsszervezést a parancsnoki dicsérő, fenyítő jogkör megvalósítására alkalmazni.

Éjszakai pótlékra jogot adó munkaidőben szükséges figyelni arra, hogy a szakmai feladatok határozzák meg a szolgálati feladatok kezdetét és végét, ne pedig a szabályozás miatti magasabb összegű díjazás.

A vezető kötelessége, hogy az állományának biztosítsa járandóságait. Minden parancsnok feladata azt ellenőrizni, hogy a szolgálatsszervezési nyilvántartásban lévő munkaidő megegyezik-e a feladatellátásra ténylegesen szükséges, valamint a dolgozó által teljesített munkaidővel.

Kiemelt figyelmet szükséges arra is fordítani, különösen a túlszolgáltatnál, hogy csak annyi időre vegyük igénybe az állományt, amennyi időre az ténylegesen szükséges. Az előkészítő és a befejező tevékenységet, amennyiben a feladat jellege lehetővé teszi, a szolgáltatást ellátó állománnyal végeztessük el. Nem attól jó egy parancsnok munkája, hogy a legtöbb túlórárt ő fizeteti ki az állományának.

A gazdasági szakterületen a kifizetések, a gazdasági események megtörténének igazolására mindig valamilyen bizonylat szolgál. Vezetőként többször kell, hogy igazoljuk munkatársaink munkavégzését és igazolásra terjesszük elő önmagunk járandóságait is (teljesítésigazolás).

Az igazolás alapja mindig csak valamilyen dokumentum, vagyis bizonylat lehet. A gazdasági szakterületen örök érvényű szabály, hogy pénz, anyag, áru bizonylat nélkül nem mozoghat. A bizonylati rend megsértésének pedig legrosszabb esetben akár büntetőjogi következménye is lehet.

A számviteli jogszabályok alapján meghatározottak szerint, bizonylat minden olyan, a gazdálkodó által kiállított, készített külső vagy belső okmány, függetlenül annak előállítás módjától, amit a gazdasági esemény számviteli nyilvántartására készítettek és annak megtörténtét hitelt érdemlően bizonyították. A törvény szigorú rendelkezéseket tartalmaz a bizonylatok előállítására, alakiságára, tartalmára, kezelésére, stb. annak érdekében, hogy az valóban hitelt érdemlő igazolás legyen. A kifizetés után az általunk készített okmány számviteli bizonylattá válik és a szabályok szerint, 8 évig eredeti formájában meg kell őrizni.

Nem lehet megengedni se magunknak, se munkatársainknak, hogy egy korábbi szóbeli egyezsége, megbeszélésre hivatkozva hozzanak hozzánk olyan járandóság megállapításához, kifizetéséhez szükséges okmányokat, amihez nincs csatolva az eredeti elrendelő és a teljesítést objektíven igazoló okmány!

Ez az okmány nem kell, hogy papíralapú legyen. A számítástechnikai rendszerekben már mindent megtalálunk. Figyelni kell arra azonban, hogy a programokban rögzítve, utólag is ellenőrizhető módon történjen hivatkozás arra, hogy hol található az a bejegyzés, ami igazolja azt, hogy a dolgozó teljesítette a szolgáltatást, vagy valamilyen juttatás megilleti.

Fontos, hogy önmagunknak soha semmit ne igazoljunk (összeférhetetlenség elve). A szervezet tartalmaz annyi vezetői szintet, hogy van olyan előjáró, akihez felterjeszhető a saját járandóságainkat megállapító okmány. Következésképpen kell lennünk, önmagunktól is követeljük meg azt, amit a munkatársaktól elvárunk.

Az illetmények fizetéséhez szükséges alapnyilvántartások vezetésének, valóságtartalmának ellenőrzése mellett, a vezetőnek foglalkozni kell az állomány béren kívüli juttatásaival is.

Az állomány, a belső normában megállapított cafetéria juttatásait általában az év elején igényli meg, a norma szerint biztosított lehetőségeknek megfelelően. A juttatások igénylését az állomány elvégezheti saját hálózati hozzáféréssel az általa használt számítógépen, illetve a parancsnok, esetleg adminisztratív munkaerő segítségével. A parancsnoki gondoskodás során fel kell hívni az állomány figyelmét arra, hogy az igénylését határidőre adják le, tájékoztatni szükséges, hogy milyen lehetőségük van a módosításra és mi a teendő, amennyiben a dolgozó szolgálati helye megváltozik, illetve mit kell akkor tenni, ha jogviszonya megszűnik.

A vezetői gondoskodás rendszeresen előforduló eleme a költségtérítések kifizetéséhez szükséges igazolások elkészítése.

A leggyakoribb költségtérítés a munkába járás költségtérítés megállapítása. A dolgozó, amennyiben a jogszabályi feltételek alapján munkába járónak minősül, munkába járás költségtérítésre jogosult. A munkavállaló a munkáltatónál érvényes belső norma által meghatározott formájú és tartalmú kérelem kitöltésével igényelheti azt. A kérelemben foglaltak valóságtartalmáról az igénylő nyilatkozik, a nyilatkozatban szereplő adatok ellenőrzése és igazolása pedig a vezető feladata. Az ellenőrzés és a kialakított eljárási rend szerinti engedélyezés után történhet meg a jogszabályi feltételeknek megfelelő bizonylatok alapján a költségtérítés kifizetése.

A munkáltató feladata a jogszabály alapján megállapított költségtérítés megfizetése, amihez a vezetőnek célszerű folyamatos nyilvántartást vezetni arról, hogy a dolgozó honnan jár munkába, milyen távolság van a lakó és munkahelye között, milyen közlekedési eszközt vesz igénybe, közösségi közlekedés igénybevételénél a bérlet-, vagy menetjegy ára, a költségtérítés összege, a gépjárművel történő munkába járásnál a gépjármű forgalmi rendszáma, a munkanapok száma és a munkába járás gyakorisága.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a munkába járásnak minősülő hétfélig hazautazásra. Az előzőekben részletezett eljárási rend alkalmazásával lehet megállapítani a költségtérítés összegét, a nyilvántartást ki kell egészíteni a dolgozó lakó és tartózkodási helyével, annak indoklásával, hogy a tartózkodási helytől eltérően milyen indokok alapján kell a lakóhelyét az életvitelszerű tartózkodás helyének tekinteni.

Ellenőrizni kell továbbá - a belső normában meghatározott módon -, hogy a feltüntetett lakóhely vagy tartózkodási hely megegyezik-e a személyügyi nyilvántartásban kezelt adatok szerinti lakóhellyel, tartózkodási hellyel.

Az ellenőrzés igazolhat és megállapíthat. Igazolhatja a kérelemben foglaltak valódiságát és megállapíthatja az egyezőséget, vagy az attól való eltérést. Eltérés megállapításakor intézkedési kötelezettség terheli a vezetőt.

Fel kell hívni a munkatárs figyelmét arra, hogy a költségtérítés megállapításához szükséges feltételek megváltozását köteles írásban bejelenteni. Abban az esetben, ha megállapítható, hogy az igénybe vevő jogosulatlanul kapott költségtérítést, a vezetőnek intézkedni szükséges annak kivizsgálására, hogy milyen összegű költségtérítés jogosulatlan igénybevételére került sor.

A jogosulatlanul felvett költségtérítést vissza kell fizettetni és indokolt esetben az előjáró döntése alapján még a fegyelmi, vagy a büntetőjogi felelősség kivizsgálására is intézkedni kell.

Gyakori költségtérítés még az albérleti-, bérleti díj hozzájárulás, ami szorosan kapcsolódik az előző feladatokhoz. Hasonló az engedélyezés formája és ebben az esetben is célszerű nyilvántartást vezetni az albérletben lakó munkatársakról és a részükre fizetett költségtérítés mértékéről. Ebben az esetben is feladat az ellenőrzési és igazolási kötelezettség.

A munkavállaló orvosi javaslatra jogosult szemüveg- és fogsó pótlás költségtérítés igénybe vételére is a jogszabályban meghatározott feltételek teljesítése mellett, az ott rögzített mértékben. A költségtérítés megállapításához szükséges a munka-, szolgálati helyhez kapcsolódó igazolások kiállítása. A támogató, vagy elutasító javaslat elkészítése és a felterjesztés kezdeményezése az állományilletékes parancsnok felé a közvetlen vezető felelőssége és feladata.

A költségtérítések között kell még megemlíteni a belföldi kiküldetés során jelentkező költségek megtérítését. A Hszt. és a végrehajtására kiadott közjogi szervezetszabályozó eszközök, illetve az ezek alapján készített állományparancs rendelkezik arról, hogy mikor teljesít a munkatársunk belföldi kiküldetést. Ahhoz, hogy a munkatárs belföldi kiküldetése során felmerült költségei (szállás, utazás, étkezés) megtéríthetők legyenek szükséges, hogy az útba indítást megelőzően belföldi kiküldetési rendelvénnyel kerüljön ellátásra. Ennek a szigorú számadású nyomtatványnak a szabályos kitöltése, illetve a felmerült kiadásokról a költségvetési szerv nevére szóló számlák teszik lehetővé, hogy a gazdasági szakszolgálat el tudja számolni és meg tudja téríteni a költségeket.

Itt kell megemlíteni, hogy amennyiben a belföldi kiküldetés teljesítése során a munkáltató nem tud szolgálati gépjárművet biztosítani és a feladat csak gépjármű igénybevétele mellett hajtható végre, vagy gazdaságosabb a gépjármű igénybevétele, mint a közösségi közlekedés, úgy lehetőség van saját tulajdonú személygépkocsi szolgálati célú használatára is. De ennek alkalmazása csak előzetes engedélyezést követően és a belső normákban szabályozott módon lehetséges.

Az illetmények, költségtérítések mellett az állomány jogosult a jogszabályokban meghatározott pénzbeli és természetbeni juttatásokra.

Az állomány tagja szociális helyzetére figyelemmel, rászorultság alapján pénzbeli támogatásban részesíthető (szociális segély, születési segély, beiskolázási segély, valamint temetési segély). Az állomány kérelmére, vagy a vezető kezdeményezésére induló pénzbeli támogatás odaítélésénél meghatározó az, hogy a vezetői állomány ismerje a beosztottak szociális helyzetét és reális javaslatot tudjon tenni a szociális bizottságnak, vagy az állományilletékes parancsnoknak a döntés meghozatalához. Erre azért van szükség, mert a rendelkezésre álló pénzügyi fedezet és az igénylők száma, illetve az igényelt ellátás összege nincs összhangban, így annak a megállapításában, hogy ki a ténylegesen rászoruló, a vezetők rendelkeznek a legtöbb információval és ők tudnak megalapozott, objektív javaslatot tenni az állományilletékes parancsnok részére.

8.3. Az Eszköz

A feladatok végrehajtása során a vezető az, akinek fel kell mérnie az eredményes végrehajtáshoz szükséges rendelkezésre álló erőket és eszközöket. Az állományhoz, az emberekhez kapcsolódó gazdálkodási parancsnoki feladatok következő lépése az ember és az eszközök kapcsolata, az eszközökről való gondoskodás.

A gyakorlatban a gazdasági szakterület az, ahol vezetőként a szolgálati feladatok ellátásához anyagokat és eszközöket igényelhetünk. Ez a szakterület biztosítja a szolgálati feladatok ellátásához szükséges elhelyezési és ellátási feltételeket. Korábban már említettük, hogy minden anyag, eszköz, áru és pénz mozgásához bizonylat szükséges, ezért elengedhetetlen, hogyha eszközöket igénylünk, azokat minden esetben írásban tegyük meg, mert különben a gazdasági területnek nem áll módjában biztosítani azokat. Természetesen itt is elmondható, hogy nem biztos, hogy ténylegesen papír alapúnak kell lenni az igénylésnek, de a számítástechnikai rendszerekben fellelhetőnek kell lenni.

Egy vezetőnek tisztában kell lenni az általa irányított szervezeti egység részére kiadott eszközök, készletek mennyiségével, minőségével. Ezek az ún. aleggységkészletek.

Minden parancsnoki átadás-átvétel szerves része kell, hogy legyen a rovancsolás, amikor az aleggység nyilvántartása alapján – a központi nyilvántartással való egyeztetés és az egyezés megléte esetén – megtörténik az eszközökkel, készletekkel való elszámolás. Vezetőként nemcsak az aleggység készletek megléte fontos, hanem tisztában kell lenni azzal is, hogy az irányításunk alá tartozó személyi állomány részére milyen eszközök kerültek személyi felszerelésként kiadásra. Ezeket is kell időszakonként ellenőrizni, rovancsolni, szemlézni. Ezek az ellenőrzések nem keverendők össze és nem is vonhatók össze a költségvetési szerv éves leltározási tevékenységével.

Az ellenőrzések, szemlék lehetőséget adnak arra, hogy a vezető megismerje, hogy az irányítása alatt lévő állomány hogyan kezeli a feladatellátáshoz biztosított eszközöket, felszereléseket, milyen az állomány, az aleggység gazdálkodási fegyelme.

A rendészeti szervek használatában lévő eszközök és készletek raktáron, aleggységnél és személyi felszerelésen lehetnek. A raktári készletekkel - tételezzük fel, hogy nem azt a szakterületet vezetjük - most nem foglalkozunk.

Személyi felszerelésként azokat az eszközöket, készleteket célszerű kiadni, amelyeket egy-egy munkatárs kizárólagosan használhat. A személyi felszerelés kiadása történhet egyrészt a rendőri szerv raktárából, másrészt az aleggység részére kiadott készletekből, eszközökből. Az elszámolás és az ellenőrizhetőség egyszerűsítése érdekében ezeket személyi nyilvántartási lapon célszerű vezetni. Nem szabad ugyanakkor összekeverni a raktárból felvett, személyi felszerelési lapon nyilvántartott eszközöket, az aleggység részére kiadott és onnan továbbadott személyi felszereléssel.

A raktárból felvett, személyi felszerelésként kiadott eszközök, készletek esetében az átvevő személyesen felel az átvett dolog meglétéért, kezeléséért, tárolásáért és elszámolásáért, míg az

alegységkészletből továbbadott eszközök, készletek elszámolásáért már az alegység vezetője, illetve az általa erre a feladatra kijelölt személy (anyagi felelős) kérhető számon.

Amennyiben olyan szervezeti egységnél látunk el szolgálati feladatokat, ahol van rendszeresítve anyagi-pénzügyi feladatokat ellátó munkatárs, akkor ennek a feladatnak a személyi feltétele biztosított. Amennyiben nincs a szervezeti egységnél ilyen munkakör, akkor ki kell jelölni egy erre alkalmas személyt, aki csatolt munkakörben a nyilvántartások, elszámolások vezetését végzi.

A rendészeti szervek különböző szakutasításokban meghatározzák, hogy milyen módon történik a szakanyagok beszerzése, tárolása, felhasználókhöz történő kiadása, kezelése, karbantartása, javításba adása és használhatatlanság esetén a bevonása, használatból történő kivonása, hasznosítása és selejtezése, valamint a pótlása. Azaz hogyan történik a szakanyagokkal való gazdálkodás.

A szakanyaggazdálkodás szabályainak megismerésén túl ki kell emelni, hogy minden eszköz rendelkezik használati utasítással, amelyek előírásait be kell tartani.

Az eszközök, anyagok kiadását, visszavételének bizonylatolási rendjét, az okmányok formáját, a kitöltés szabályait az egyes költségvetési szervek önállóan szabályozzák, melyek egyrészt megtalálhatók a költségvetési szerv számviteli politikájának részét képező bizonylati albumban, másrészt akár saját belső normákban is szabályozásra kerülhetnek.

Az irányított szervezeti egység szempontjából fontos, hogy rendelkezünk olyan hiteles készletnyilvántartással, ami alapján tudjuk, hogy az egység milyen eszközökkel, készletekkel, anyagokkal rendelkezik. A készletnyilvántartások is természetesen csak abban az esetben módosíthatók, ha valamilyen bizonylat áll a rendelkezésünkre, az átadás-átvétel tényét hitelt érdemlően lehet bizonyítani.

A készletnyilvántartás mindig az adott szervezeti egység elszámolás kötelei eszközeit és készletállományát mutatja meg.

Azt, hogy ténylegesen milyen készlettel kell egy szervezeti egységnek rendelkezni, az Eszközszükségleti Táblázatok (ESZT) határozzák meg. Ezeket az ESZT-eket az irányító szerv előírásai alapján, a középírányító szerv készítteti el a területi szervekkel. Az ESZT tartalmaz valamennyi szakanyagot; egyfajta norma arra, hogy az egyes szakanyagok mennyiségének meghatározásakor személyenként, szervezetenként milyen használati és tartalékkészletekkel kell rendelkezni. Az ESZT ismeretében állapítható meg, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű eszközzel, készlettel rendelkezik-e a szervezeti egység. Ezek összevetése a készletnyilvántartással, illetve a személyi felszerelésként kiadott eszközökkel biztosítja az egyezőség fennállását.

További feladat, hogy az alapfeladatok ellátásához szükséges eszközök, készletek a meghatározott készletszinten rendelkezésre álljanak. Ezért is elengedhetetlen a technikai szemlék rendszeres végrehajtása, mert ennek során nemcsak a megfelelő mennyiségről, hanem a meglévő eszközök tényleges előtalálásáról, használhatóságáról, a napi karbantartások végrehajtásáról lehet meggyőződni. Amennyiben pedig valamilyen hiányosság kerül megállapításra, azonnal lehet intézkedni a megszüntetésükre.

Minden esetben szükséges megkövetelni a szolgálatba lépő állomány felszereléseinek ellenőrzését, az eszközök feladatellátáshoz való alkalmasságát, karbantartottságát. Szolgálatba csak olyan eszköz adható ki, amely megfelel a szakterületi szabályzók és a használati utasításban előírtaknak. Ezeket az ellenőrzéseket a visszavételkor is célszerű elvégezni annak érdekében, hogy egy esetleges javításba adás, javíttatás minél hamarabb történhessen meg.

Az eszközök, készletek kiadása során arra is figyelmet kell fordítani, hogy ne általában eszközt, készletet adjunk ki, hanem a kiadáskor és a visszavételkor is ellenőrizni szükséges a gyári számot, vagy az egyedi azonosító számokat.

Feladatként jelentkezik, hogy a vezető irányítása alá tartozó szervezeti egységnél a szakszolgálati utasításoknak, a használati utasításoknak, valamint a belső normáknak megfelelően történjen a fegyverzeti anyagok, rendészet technikai és kényszerítő eszközök, robbanó és pirotechnikai anyagok meglétének,

kiadásának, tárolásának, visszavételének ellenőrzése, a szakanyagok használatba adása és visszavétele, karbantartása, ellenőrzése, hitelesítése.

Minden esetben el kell számoltatni a nyilvántartást vezetőket, a használókat a szolgálati célra kiadott fegyverzeti anyagokról tételes rovincsolással és gyártási szám szerinti ellenőrzéssel. Ellenőrizni szükséges továbbá a biztonságtechnikai eszközökkel való ellátottságot és azok működőképességét is. Kiemelendő, hogy a végrehajtott technikai ellenőrzések mindig szabályosan, dokumentált módon kerüljenek végrehajtásra, akár a vezető, akár a munkatársak hajtják azt végre.

A parancsnoki munka részét képezi az is, amikor a beosztottak közül valaki elmulasztja az anyagi-technikai eszközök ellenőrzését, mely miatt vele szemben el kell járni. A jogszabályok szigorúak a gazdálkodási, ellenőrzési szabályok ellen vétőkkel szemben, különösen akkor, ha emiatt már kár is keletkezik. Az állománnyal meg kell értetni, hogy a munkaeszközök a szolgálati feladatok szabályos ellátásához szükségesek, azokat úgy kell használni, hogy a lehető leghosszabb ideig alkalmasak legyenek a feladatok ellátására. Természetesen tisztába van vele mindenki, hogy vannak, lesznek sokkal újabb, jobb, korszerűbb, stb. eszközök is, de használatba csak azokat az eszközöket lehet venni, melyek rendszeresítése megtörtént. Azzal, hogy az eszközöket tönkreteszik, vagy hagyják, hogy tönkre menjenek, nem lesz új eszköz, azonban a javításra, pótlásra felhasznált költségvetési források miatt csökken az esélye a fejlesztésnek, a korszerűbb eszközök beszerzésének. Szolgálatba kizárólag azok az eszközök használhatók, melyek rendszeresítése megtörtént!

A használatban lévő eszközök élettartamát tovább lehet növelni, ha a szükséges, használati utasításban meghatározott, rendszeres, időszaki karbantartások elvégzése megtörténik. Természetesen minden eszköz más-más karbantartási kötelezettséget igénylő időintervallummal rendelkezik. Vannak, amelyeket naponta, de vannak, amelyeket akár csak évente szükséges karbantartani. Ezen rendszeres karbantartások elmulasztása veszélyeztethetik a feladatellátás zavartalanságát. A munkáltató feladata biztosítani a rendszeres karbantartások végrehajtásához szükséges tisztító eszközök meglétét, melyek pótlásáról a vezetőnek szükséges intézkedni. Ahogy a korábbiakban is említésre került, a karbantartottságot a szemlék során lehet ellenőrizni.

Az állomány tagok által végezhető karbantartások mellett szükséges az eszközök rendszeres szakszervizben történő javítása, karbantartása is. Fontos felhívni a figyelmet, hogy csak arra feljogosított személy az, aki a kezelési utasításban meghatározottakon túlmenően szétszerelheti az eszközöket. Amennyiben szakszerűtlen javítás, karbantartás történik, jelentős kárt lehet okozni. Az okozott kár megtérítési felelősségén túl, az eszközök elveszíthetik a garanciát is, így további, másodlagos kár is keletkezhet. A javításba adott eszközökről is szükséges nyilvántartás vezetése.

Ezek a nyilvántartások az egyes szerveknél eltérő módon kerülnek szabályozásra, de megnevezésüktől, formájuktól függetlenül fontos, hogy mindig bizonylat álljon a javításba adás mögött, mellyel igazolható, hogy az eszköz miért nincs a kiadott alegységnél, mikor, kinek az engedélyével, ki, hová és miért vitte el. Mindig szükséges megkövetelni a bizonylatok kiállítását, az átadó, az átvevő aláírását és a bizonylatok gyűjtését.

A mobilitás a rendészeti szerveknél is meghatározó jelentőségű, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a feladatok végrehajtásához biztosított gépjárművek, járművek folyamatos alkalmazhatóságának megőrzésére, az előírt rendszeres és időszakos karbantartások, ellenőrzések, szemlék elvégzésére.

Az előjáró határozza meg az adott rendészeti szervnél használatban lévő járművek mennyiségét, a rendészeti szerv járműparkjának összetételét, pénzügyi-anyagi és technikai helyzete pedig azt, hogy ténylegesen mennyi jármű van használatban. Természetes az az igény, hogy mindenki mindig új járművel közlekedhessen, olyannal, amelyik soha nem hibásodik meg. A vágyakozás mellett azonban a parancsnoki munka fontos feladata, hogy a rendelkezésünkre álló járművek újszerű műszaki és esztétikai állapotát megőrizzük, ezért legtöbbit a vezetők, parancsnokok és a felhasználók tehetnek. Meg kell követelni, hogy

a járművet a szolgálat kezdetén tiszta, takarított, sérülésmentes, üzemanyaggal, hűtő-, kenő és ablakmosó folyadékkal feltöltött állapotban adják át és így követeljük meg a visszaadását is. Oda kell figyelni a gépjárműforgalmazás szabályainak betartására, az indítónaplók, menetlevelek szabályos vezetésére, a járműkövetőrendszer szabályos használatára, az üzemanyag-vételezés előírás szerinti végrehajtására. Legyen a napi munka része a járművek állapotának ellenőrzése és intézkedés a hiányosságok azonnali megszüntetésére.

Az előjáró által meghatározott rendszerességgel, de legalább a tavaszi és őszi gépjármű szemlék során kell végrehajtani a járművek részletes ellenőrzését. A gazdasági szakszolgálat által meghatározott gumicserek, műszaki vizsgálatok, ellenőrzések időpontjait komolyan kell venni, hiszen súlyos balesetek előzhetők meg ezek végrehajtásával. A járműhasználat veszélyes üzem, vezetőként felelősséggel tartozunk, hogy csak műszakilag megfelelő járművet használjanak a munkatársaink.

A járművek műszaki állapotán túl figyelemmel szükséges kísérni a garázsok, tárolóhelyek, valamint az ideiglenesen leállított járművek állapotát is.

A ruházati ellátási norma a hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásához igazodó, a szolgálati feladatainak ellátásához szükséges ruházati termékek és felszerelési cikkek körét, valamint mennyiségét határozza meg. A rendészeti szervezet a hivatásos állománynak előírja az egységes öltözetet, a különböző szolgálati feladatok ellátása során használandó egyenruhát.

Az ellátandó feladatok közé tartozik annak megkövetelése, hogy az azonos szolgálati feladatot ellátó állomány megjelenése egységes legyen. A felszerelés során az első alapellátást valamennyi állománytag megkapja, attól függően, hogy egyenruhás, vegyesruhás, vagy polgári ruhás ruhanormába tartozik, de a továbbiakban már mindenki felelős a saját ruházata tisztán tartásáért, illetve pótlásáért is.

Évente kétszer, a tavaszi, illetve az őszi ruházati szemlék során ezek ellenőrzése megtörténik, de a közvetlen vezető bár mikor máskor is ellenőrizheti az irányítása alá tartozó állomány ruházatát, sőt ellenőrzési kötelem is kapcsolódik hozzá. A napi szolgálatellátás során meg kell követelni az egységes öltözetet túl, hogy az mindenkor tiszta legyen, illetve amennyiben a ruházat vagy az ékítmények kopottak, azok cseréjét hajtsák végre a munkatársak.

A ruházati szemlék során kerül ellenőrzésre a riadó csomagban lévő termékek megléte, állapota és szavatossági ideje is, de ezek ellenőrzése is megtörténhet akár szűrőpróbaszerűen más alkalmakkor is.

Parancsnokként felelünk az általunk használt objektum, épület, vagy épületrészek állagáért, az épületek tűzvédelmi besorolásának megfelelő tűzoltó eszközökkel való ellátottságáért, az állomány tűzvédelmi felkészültségéért, a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos rendszabályok betartásáért, a helyiségleltár szerinti felszerelések, eszközök, anyagok meglétéért. Az előjárótól feladatot kaphatunk a munkavédelemmel, villámvédelemmel, érintésvédelemmel, energiagazdálkodással kapcsolatos tevékenységekben is. Ezeket a feladatokat a jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, vagy belső normák részletesen szabályozzák, fontos, hogy ismerjük meg az előírásokat, követeljük meg az állománytól a rendet, a tisztaságot, a bútorok, berendezési tárgyak megóvását, rendeltetésszerű használatát. Amennyiben szükségesnek látszik, meg kell igényelni az esetleges karbantartások elvégzését.

A munkavégzés feltételeinek biztosításához hozzátartozik a híradástechnikai és informatikai eszközökkel való ellátás is. Az informatikai eszközökkel történő ellátás rendje hasonló a műszaki eszközökhöz és a járművekhez, az előjáró szerv állapítja meg azt a normát, ami egy adott szolgálati feladathoz szükséges (híradó berendezések, számítástechnikai eszközök) és az adott szerv pénzügyi és anyagi lehetőségei az ellátás mennyiségét és minőségét. Parancsnokként a biztosított informatikai eszközök szabályos használatáért, meglétéért, állagmegóvásáért, a meghatározott normák betartásáért, az informatikai adathordozók tárolásáért, az informatikai eszközöket használók felhasználói jogosultságainak betartásáért és az előírt informatikai okmányok vezetéséért felelünk.

8.4. Az Előirányzat

A gazdasági területen munkát végzők, mindig előirányzatokban gondolkodnak, tekintettel arra, hogy költségvetési szervek állományában teljesítünk szolgálatot. Valójában az előirányzatok mögött pénz van, de ezek az előirányzatok határozzák meg a rendelkezésre álló, felhasználható likvid források mennyiségét, azaz keretet jelentenek.

Az emberekkel, az eszközökkel való gondoskodáson túl a rendelkezésre álló pénzügyi erőforrások ésszerű és célszerű, szakszerű, törvényes, hatékony és takarékos felhasználása is a vezetőkön múlik. Hiszen, ahogy már korábban említettük minden szakmai vezetői döntés egyben pénzügyi döntés is.

Nem a gazdasági szakszolgálat költi el a pénzt, ők csak kifizetik. A kötelezettségvállalások – nem a klasszikus értelemben – a szakmai munka ellátása során történnek. A vezetők azok, akik oda tudnak figyelni a takarékos feladatellátásra és ugyancsak ez a szint az, ahol a nem kellően átgondolt, felelőtlen szakmai hozzáállás jelentős többletköltségeket generálhat.

A legcélszerűbb felhasználás úgy érhető el, ha megtaláljuk azt a pontot, ahol a feladatok és a pénzügyi lehetőségek függvényében, a leghatékonyabb és legtakarékosabb a felhasználás. Erre nincsenek kész megoldások, nincs minden problémára érvényesen kidolgozott modell, vagy számítás.

A parancsnoki felelősség elsősorban a szabályok betartására, a felhasználások szabályszerűségére, azok bizonylatolására és az ellenőrzések elvégzésére terjed ki.

9. Humánigazgatási szakszolgálat

9.1. A vezető személyzeti munkával kapcsolatos feladatai

A rendőrségi szervezetben kiemelt jelentősége van az emberi tényezőnek, mely előtérbe helyezi a beosztottakkal való foglalkozás és bánásmód jelentőségét. Az új Hszt.³⁶⁰ 2015. július 01-jei hatálybalépése nagymértékben érintette a személyzeti munka egyes részterületeit. Az elgondolások és szakmai célkitűzések megvalósítása, a jövőre vonatkozó tervek kidolgozása korszerűen felkészült vezetők, valamint a döntéseket értő, azokat elfogadó és megvalósításukban kezdeményezően résztvevő beosztottak nélkül elképzelhetetlen. A személyzeti munka alapjainak ismerete nélkülözhetetlen a vezetők számára, akiknek az alárendeltekkel való törődés a munkaköri kötelességük is.

9.1.1. A személyzeti munka tartalma

A személyzeti munka összefoglaló néven emlegetett folyamat igen bonyolult és sokirányú tevékenységet foglal magában. Egyrészt tervezési, elemzési, értékelési feladatokat tartalmaz, másrészt toborzási feladatokat, valamint idetartozik a kiválasztás, végül pedig a beilleszkedés elősegítése is.

A vezetőnek ismernie kell az emberi erőforrásokkal való tervszerű gazdálkodás eszközzrendszerét, a személyzeti munka módszereit, továbbá azokat az elveket és végrehajtási módozatokat, amelyek a humánigazgatási szakszolgálat munkatársai aktív segítségével meghatározzák a beosztott állomány tagjának életpályáját a szolgálati jogviszony fennállása alatt. A vezető legyen tájékozott az alárendelt állományát érintő szociális gondoskodás körébe eső jogosultságokról, e tevékenységek szervezeti kereteiről, a lehetséges kedvezményekről és támogatásokról.

³⁶⁰ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje:2023.07.16.)

A vezetői feladatokkal megbízott személy legyen képes alkalmazni a személyzeti tevékenységet szabályozó jogi rendelkezéseket, ismerje a Hszt. alapvető jogintézményeit, amelyekkel biztosítható a szolgálati hely szerinti rendőri szerv humánerőforrás-gazdálkodásának kedvező irányú befolyásolása. Az alparancsnoknak aktív szerepet kell vállalnia az alárendelt állománya kiválasztásban, megtartásában, valamint a munkateljesítménye ösztönzésében. A fenti ismeretek nélkülözhetetlenek, mivel a parancsnok ezek birtokában lesz képes magabiztosan felelősséget vállalni a vezetése alá tartozó személyi állomány erkölcsi, fegyelmi helyzetéért, cselekvési egységéért, szolgálati fegyelmeért.

9.1.2. A vezető kiemelt személyzeti feladatai

A vezető gondoskodik az alárendeltségébe tartozó állomány minősítésének, a teljesítmény-értékelésének, munkaköri leírásának elkészítéséről, jóváhagyásáról, a munkakör tartalmának módosítása esetén, annak kiegészítéséről, továbbá javaslattételi joga van a hatáskörébe tartozó szociális ellátási, személyzeti, munkaügyi és elismerési ügyekben, a hatáskörét meghaladó ilyen ügyeket a döntésre jogosult előjáróhoz felterjeszti, valamint gyakorolja az állomány benyújtott kérelmeinek ügyintézése során a javaslattételi, hozzájárulási jogosultságokat. Intézkednie kell állományának utánpótlására, annak tervezésére, toborzásra, pályáztatásra, továbbá az alárendeltjei képesítési követelményeknek történő megfelelésével, kinevezésével, képzésével, valamint az állományban lévők szolgálati viszonyát érintő munkáltatói javaslatok elkészítésével, felterjesztésével kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében.

Kezdeményezi, javaslatával ellátja a magasabb beosztásba történő kinevezéseket és a kérelemre, illetve szolgálat érdekében történő áthelyezéseket. Elkészíti az átrendeléssel, a megbízással, a szolgálati viszony megszüntetéssel és módosítással összefüggő személyzeti előterjesztéseket, továbbá véleményezi az állománya kérelmeit. Ezeket úgy kell felterjeszteni a humánigazgatási szakszolgálat útján a munkáltatói jogkört gyakorló előjáróhoz, hogy a hatálybalépés, illetve a kérelem tárgyának időpontja előtt legalább 15 nappal megérkezzen.

Az állomány szolgálati jogviszonyával összefüggő kérelmét, beadványát, szolgálati panaszát, áthelyezési kérelmét a szolgálati előjáró köteles körültekintően megvizsgálni, az elbírálást segítő tényeket feltárni és érdemi javaslatát - a munkáltató mérlegelési jogkörében hozott igazságos, méltányos és jogszerű döntésének megalapozása érdekében - az iraton záradékként rögzíteni, a javasolt teljesítési időpont feltüntetésével. A külön jogszabály szerint meghatározott beosztások betöltése esetén kezdeményezi a nemzetbiztonsági ellenőrzést, állományát érintő összeférhetlenségi okok felmerülése esetén megteszi a szükséges intézkedéseket.

9.1.3. A Hszt. szervei és személyi hatálya

A törvény hatálya kiterjed az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetőeljárás feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv, az idegenrendészeti szerv (e négy szerv együtt: rendőrség), a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezet, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára és egyes társadalombiztosítási ellátására, valamint a rendvédelmi szervvel rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban állókra.

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezettségeit - a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása

érdekében - önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket, a törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony létesítésekor vállalja, hogy meghatározott feltételekkel, a szolgálati érdekeknek megfelelően a rendvédelmi szerv bármely szervezeti egységénél kötelezhető szolgálatteljesítésre, vagy - beleegyezésével - az e törvényben meghatározott más szervezetnél szolgálat teljesítésére. A szolgálatteljesítési hely meghatározásakor a hivatásos állomány tagjának méltányolható érdekeit lehetőség szerint figyelembe kell venni. A miniszter a rendvédelmi szervnél rendszeresített szolgálati beosztásokat³⁶¹ a szolgálati érdek figyelembevételével és a szolgálati tevékenység jellegének megfelelően állapítja meg.

A Hszt. rendelkezik a szolgálati viszony létesítésére, szünetelésére és megszüntetésére, a hivatásos állomány tagjának kinevezésére, előléptetésére, előresorolására, elismerésére, áthelyezésére, vezénylésére, átrendelésére, megbízására, helyettesítésére, valamint alkalmasságára vonatkozó szabályokról. Ezenkívül többek között szabályozza az olyan alapvető jogintézmények körét is, mint az illetményrendszer, a rendfokozat, a teljesítményértékelés és minősítés, a nyugdíj előtti rendelkezési állomány, a könnyített szolgálat, a rendelkezési és tartalékállomány, a különleges foglalkoztatási állomány, a tartalékosnyilvántartás, a Becsületbíróság, illetve a fegyelmi és kártérítési eljárás. Az illetmény és egyéb juttatások megállapításának szabályait³⁶², illetve a személyügyi igazgatás rendjét³⁶³ a vonatkozó miniszteri rendelet tartalmazza. Kormányrendeletben³⁶⁴ került rögzítésre a rendvédelmi szervek központi, területi vagy helyi szervnek minősülő szervezeti egységei, valamint a miniszter, az országos parancsnok és az országos főigazgató Hszt.-ben és más törvényben meg nem jelenő munkáltatói jogkörei.

9.1.4. A hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének és megszüntetésének jogszabályi keretei

Szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető, aki a tizennyolcadik életévét betöltötte, és életkora a hivatásos szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább tíz évvel kevesebb. A hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének további kötelező erejű törvényi feltétele a tervezett szolgálati beosztáshoz megfelelő egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmassági követelményeknek való megfelelés, a beosztás ellátásához feltételként rendelt iskolai végzettség és szakképzettség vagy szakképesítés, továbbá a Nemzeti Védelmi Szolgálat kifogástalan életvitelt megállapító határozata. A jelentkezőnek írásban kell elfogadnia egyes alapvető jogainak korlátozását, valamint hozzá kell járulnia a szolgálati viszony fennállása alatt kifogástalan életvitele ellenőrzéséhez, illetve jogszerű szolgálat ellátásának ellenőrzésére szolgáló megbízhatósági vizsgálat tudta és beleegyezése nélkül történő lefolytatásához.

³⁶¹ 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁶² 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁶³ 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁶⁴ 154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. Törvény végrehajtásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500154.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

Az állományba tervezett jelentkező esküt köteles tenni szolgálati előjárója előtt, az eskü letételéig szolgálatát jogszerűen nem kezdheti meg.

A szolgálati viszony megszűnik a szolgálat felső korhatárának elérésevel, a határozott időre létesített szolgálati viszony esetében a határozott időtartam leteltével, a szolgálati viszony megszüntetése fenyítés kiszabásával, büntetőeljárás keretében szolgálati viszony megszüntetése, lefokozás, a foglalkozástól eltiltás vagy közügyektől eltiltás alkalmazásával, illetve az állomány tagjának halálával. A szolgálati viszony megszüntethető közös megegyezéssel, lemondással, azonnali hatályú lemondással, felmentéssel, kormányzati szolgálati, közszolgálati, közalkalmazotti, egészségügyi szolgálati, rendvédelmi igazgatási alkalmazotti, igazságügyi alkalmazotti jogviszonyba, illetve más rendvédelmi szervhez, a Magyar Honvédséghez vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatalhoz történő áthelyezéssel, továbbá azonnali hatállyal a próbaidő alatt.

9.1.5. Illetményrendszer, előmenetel, rendfokozat

Az illetményrendszer elismeri a munkakör értékét, a szolgálati tapasztalatot és a teljesítményt. Ennek megfelelően az illetmény alapilletményből (beosztási illetmény, szolgálati időpótlék, hivatásos pótlék, kiegészítő juttatás) és egyéb pótlékokból (összesen 5) tevődik össze.

A beosztási illetmény a beosztás besorolási kategóriájához rendelt és a szolgálati idő alapján meghatározott fizetési fokozat szorzószáma és a rendvédelmi illetményalap szorzata. A fizetési fokozatban előmenetel ennek növekedésével valósul meg. Célja, hogy a horizontális előmenetelhez igazodva ismerje el a beosztás értékét és a beosztásban szerzett tapasztalatot. A szolgálati időpótlék a közszolgálatban szerzett tapasztalat elismerése, folyamatosan növekvő mértékű összeggel, 10 év szolgálati időt követően adható, mértéke 5 évente növekszik. Mértéke az elért szolgálati idő függvényében a rendvédelmi illetményalap 75-320%-a. A hivatásos pótlék a hivatásos állománynak az esküjéből fakadó többletvállalását és kötelezettségét elismerő illetményelem, mértéke az illetményalap 50-1070%-a.

A kiegészítő juttatás mértéke 21%, amelynek alapját a beosztási illetmény, a hivatásos pótlék, a szolgálati időpótlék, az idegennyelv-tudási pótlék, az ún. veszélyességi pótlék, a címpótlék és az egészségügyi szakdolgozói pótlék együttes összege képezi. Az alapilletmény egyes elemeinek alapjául szolgáló rendvédelmi illetményalap mindenkor mértékét a költségvetési törvény határozza meg.

Az illetményrendszer alapja az úgynevezett besorolási osztályok (vezetői, tiszti, tiszthelyettesi) és azon belül a beosztási kategóriák, melyekbe - meghatározott és jogszabályba foglalt módszertan alapján - az egyes beosztások besorolásra kerültek. A tiszti és a tiszthelyettesi besorolási osztály 5-5 besorolási kategóriát tartalmaz, „A, B, C, D, és E” jelöléssel. Az előmeneteli rendszer egyidejűleg biztosítja a vertikális és a horizontális előmenetelt. Nem csupán vertikálisan, a magasabb beosztásba kinevezéssel kínál előrelépési lehetőséget, hanem horizontálisan, a betöltött beosztásban, a besorolási kategórián belül is mód nyílik magasabb rendfokozat megszerzésére, illetve a szolgálati idő alapján történő fizetési fokozat előresorolásra, ezzel együtt magasabb illetmény elérésére. Általánosságban elmondható, hogy az előmenetelhez a törvényben társított feltételeket, a tapasztalat, a megfelelő tudás és a teljesítmény meglétét vizsgálják.

A rendfokozati állománycsoportok (tiszthelyettesi, zászlósi, tiszt, főtiszt, tábornoki), valamint az egyes állománycsoportokon belüli rendfokozatok megnevezése tekintetében a szabályozás nem változott. A kialakított rendszerben a törvény besorolási kategóriáinként és munkakörönként meghatározza mind a legalacsonyabb, mind a legmagasabb elérhető rendfokozatot. Az állomány besorolásakor a szolgálati ideje alapján kell megállapítani a fizetési fokozatot és az annak megfelelő rendfokozatot. Átmeneti rendelkezésként rögzítésre került, hogy a hivatásos állomány azon tagja, aki az új törvény alapján történő

besorolása alapján a 2015. június 30-án viselt rendfokozatánál alacsonyabb rendfokozatba került besorolásra, a korábbi rendfokozatát címzetes jelzővel viseli, amelynek rövidítése: „c.”.

A rendfokozatba történő előmenetel – a mentesülés jogszabályban³⁶⁵ meghatározott esetei kivételével – rendfokozati vizsgáláshoz kötött.

A fentiekre figyelemmel elvárásnak tekinthető a rendőrség tisztjeivel szemben a szolgálati törvény, a személyzeti munka, illetve szociális támogatásokról³⁶⁶ és elismerésekről³⁶⁷ szóló normák alapvető rendelkezéseinek ismerete, mely az idézett jogszabályok tanulmányozását követően elsajátítható. A foglalkoztatási jogviszony tartalmára, az alapvető jogintézményekre csak utalás történik a kézikönyv ezen fejezetében a terjedelmi korlátokra tekintettel.

9.1.6. A rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony

A Hszt. 2019. február 1-jei módosításával a rendvédelmi szervek foglalkoztatotti állományában megszűnt a közalkalmazotti és kormánytisztviselői jogviszony és helyette a rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony került bevezetésre. Az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a rendvédelmi alkalmazott között létrejött különleges foglalkoztatási viszony, amelyben mindkét felet a sajátos rendvédelmi körülményeknek megfelelő, az igazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A munkáltatói jogokat a rendvédelmi szerv szervezeti egységének vezetője gyakorolja. Az igazgatási jogviszony kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan vagy e törvény rendelkezése alapján határozott időre létesül. A rendvédelmi alkalmazottnak kinevezésekor esküt kell tennie.

Az előmenetel általános feltételei:

- a következő fizetési fokozathoz jogszabályban vagy a munkáltató által meghatározott feltételek teljesítése,
- a munkakör ellátásához szükséges gyakorlati tapasztalat, készségek és kompetenciák megléte,
- a munkáltató által meghatározott szintű teljesítményértékelés.

A rendvédelmi alkalmazottat és a vezetőt az iskolai végzettség, a munkakör és az igazgatási jogviszonyban eltöltött idő alapján kell a Hszt.-ben megállapított illetménytábla megfelelő fizetési fokozatába sorolni. A besorolás a munkaköri osztály, a munkaköri kategória és a munkakör alapján történik. A munkaköri osztályba iskolai végzettsége alapján, a munkaköri kategóriába a munkaköre alapján, a fizetési fokozatba szolgálati ideje alapján kell a rendvédelmi alkalmazottat besorolni. A rendvédelmi alkalmazott illetménye alapilletményből és a törvény szerinti pótlékokból áll. A Hszt. sávós illetményrendszert vezetett be.

A rendvédelmi alkalmazott alapilletményét a munkáltatói jogkör gyakorlója minden évben egy alkalommal jogosult felülvizsgálni, ennek feltétele a teljesítményértékelés elvégzése. Ha a munkáltatói jogkör gyakorlója a felülvizsgálatot nem végzi el, vagy annak során a rendvédelmi alkalmazott

³⁶⁵ 39/2016. (X.6.) BM rendelet a rendfokozati vizsgáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600039.BM&txrefere=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁶⁶ 6/2013. (III. 27.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális támogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról valamint a 3/2022. (II.17.) BM utasítás az egyes, a belügyminiszter irányítása alatt álló szervek közalkalmazottai és munkavállalói szociális és kegyeleti ellátásáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-6-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁶⁷ 37/2012. (VIII. 2.) BM rendelet a belügyminiszter által alapított és adományozott elismerésekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200037.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

alapilletményének összegét nem módosítja, a rendvédelmi alkalmazott a korábban megállapított alapilletményre jogosult.

A rendvédelmi igazgatási alkalmazottak szolgálati viszony különleges jogviszony, mely eltér a Hszt-től, de az érintett személyi kör része a védelmi szervezetnek, és indokolt meghatározni bizonyos jogkorlátozó rendelkezéseket az egységes szolgálati működés biztosítása érdekében.

A Hszt.-ben meghatározott kötelezettségek köre:

- alapjogi korlátozások,
- kinevezéssel összefüggő többletkötelezettségek (különös alkalmazási feltételek, eskü),
- kinevezéstől eltérő foglalkoztatás (ideiglenes átirányítás, átrendelés)
- összeférhetetlenség,
- vizsga- és továbbképzési kötelezettségek,
- teljesítményértékelés,
- fegyelmi felelősség,
- hivatásetikai alapelvek,
- Magyar Rendvédelmi Karban kötelező tagság.

9.2. A vezető fegyelemkezelő munkával kapcsolatos feladatai

A rendőri hivatás ellátásának összetett jogi, tárgyi, személyi feltételeit figyelembe véve elkerülhetetlen az esetleges szabályszegések megvalósulása, azonban minden jogszerű eszközzel törekedni kell a normasértések számának csökkentésére, minimalizálására. Ebben a tevékenységben kiemelt szerepet kap a visszatérő jellegű, megelőző, nevelő, ellenőrző parancsnoki tevékenység, gondoskodás.

Általános követelmény a vezetővel és a rendőrtiszttel szemben, hogy ismerete legyen a fegyelmi és méltatlansági eljárás alapvető fogalmairól, összefüggéseiről és szabályrendszeréről, valamint a Becsületbíróság működéséről. Legyen képes a munkája során felismerni és megítélni, hogy saját vagy mások magatartása alkalmas-e vétkes kötelezettségszegés megállapítására, fennállnak-e a felelősségre vonás feltételei, és az adott ügyben hozott döntés megfelel-e a törvényesség követelményeinek.

A normaszegések megvalósulását több tényező befolyásolja. Ezen a téren a jogsértést elkövető egyén akaratán, szándékán kívül meghatározó jelentőséggel bír a vezetői ellenőrzés minősége, a parancsnoki - szakmai és általános emberi - elvárás és példamutatás. A szolgálattal kapcsolatos problémák megoldására esetlegesen helyileg kialakult helytelen tradíciók megléte, valamint a szokásjogi keretek szintén hatást gyakorolnak ezen a téren.

A rendőrség tevékenységét hierarchikus katonai rendszerbe tagozódva végzi, a rendőrrel szemben megfogalmazódó erkölcsi elvárások nem kizárólag a szolgálati tevékenység végrehajtása során, hanem szolgálaton kívül is megjelennek, vagyis a rendőrnek magánéletében is olyan példamutató magatartást kell tanúsítania, amely őt a szolgálat ellátására méltóvá teszi. A szolgálattal összefüggésben elkövetett normaszegések elbírálása fegyelmi eljárás keretében történik, a szolgálaton kívüli jogsértő magatartások vizsgálatára - a hivatásos állomány esetében - a kifogástalan életvitel rendszere és a hivatásos szolgálatra méltatlanná válás jogintézménye szolgál.

A rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjaival kapcsolatos fegyelemkezelő tevékenység alapvető szabályait a Hszt. XV. fejezete, valamint a Fegyelmi Szabályzat³⁶⁸ tartalmazza. A rendőrség egyéb

³⁶⁸ 11/2006. (III.14.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai Fegyelmi Szabályzatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600011.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

jogviszonyú tagjaival (közalkalmazottakkal, közszolgálati tisztviselőkkel, munkavállalókkal) szembeni fegyelmi eljárások jogi szabályozását az adott munkaviszonyt érintő törvényi rendelkezések rögzítik.

9.2.1. Fegyelmi felelősség

A hivatásos állomány tagja fegyelemsértést követ el és fegyelmi eljárás keretében felelősségre kell vonni, ha szolgálati tevékenysége során a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségét vétkesen megszegi. Fegyelmi eljárás keretében kell elbírálni az állomány tagjának a szolgálati helyen vagy a szolgálattal összefüggésben elkövetett szabálysértését is, kivéve, ha a szabálysértés elzárással is büntethető. A katonai vétségek esetén a Be.³⁶⁹ lehetővé teszi a bűncselekmény fegyelmi eljárásban történő elbírálását, abban az esetben, ha a katonai vétség miatt a büntetés célja fegyelmi fenytéssel is elérhető. A fenytés célja a szolgálati rend és fegyelem védelme, az elkövetőnek és másoknak a fegyelemsértéstől való visszatartása.

A Fegyelmi Szabályzat rendelkezése szerint minden előjárónak kötelessége, hogy a tudomására jutott fegyelemsértésről vagy a fegyelemsértés gyanújáról haladéktalanul tájékoztassa a fegyelmi jogkör gyakorlóját és annak intézkedéséig gondoskodik a vétkes kötelezettségszegés bizonyítékainak megőrzéséről, a tanúk adatainak rögzítéséről. Az előírt kötelezettség az előjárót abban az esetben is terheli, ha méltatlanná válást magalapozó, vagy annak gyanúját felvető magatartást észlel.

A hivatásos állomány tagjával szemben alkalmazható fenytések differenciált rendszert alkotnak. A legenyhébb fenytési nem a feddés, míg a legsúlyosabb a szolgálati viszony megszüntetése. A fenytések sorrendje kifejezi a fenytés súlyosságát: feddés, megrovás, pénzbírság, egy fizetési fokozattal való visszavetés, a fizetési fokozatban való előrelépés várakozási idejének meghosszabbítása, eggyel alacsonyabb rendfokozatba történő visszavetés, alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés, valamint a szolgálati viszony megszüntetése. A hivatásos állomány tagja a fenytés jogerőre emelkedésétől a végrehajtásának befejezéséig, ezen felül még a fenytések súlyához igazodóan, hat hónaptól öt évig áll a fenytés hatálya alatt.

Az állományilletékes parancsnoki jogkörrel felruházott vezetők a közvetlen irányításuk alatt álló szervezeti egység valamennyi hivatásos állományú tagja, illetve a kinevezési jogkörükbe tartozó felett gyakorolják – a Hszt.-ben meghatározott kivételekkel - a fegyelmi jogkört. A fegyelmi eljárás során, az elkövetett cselekmény súlyára, vagy jellegére tekintettel lehetőség van a hivatásos állomány tagjának a szolgálati helytől történő ideiglenes távoltartására, azonban a beosztásból történő felfüggesztés együttes tartama a tizenhét hónapot nem haladhatja meg.

A hivatásos állomány tagja a munkáltatói jogkört gyakorló előljárójának köteles írásban bejelenteni azt a tényt, ha vele szemben közvádra üldözendő büntett megalapozott gyanúját közölték, melynek a megalapozott gyanú közlését követő tizenöt napon belül köteles eleget tenni. Ezen kötelezettség elmulasztása esetén fegyelmi eljárásnak van helye.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló BM rendelet³⁷⁰ előírja, hogy az alárendelt szolgálati előljárójának írásban jelenti, ha bűncselekmény, szabálysértés vagy a helyszínen közigazgatási bírsággal sújtható szabályszegés miatt vele szemben intézkedés történt. Ez a kötelezettség a közvetlen előljáró irányában áll fenn, akinek - amennyiben alparancsnok - a szükséges fegyelemkezelői, illetve személyzeti intézkedések megtételére nincs hatásköre, erre tekintettel kell neki a döntésre jogosult vezető felé

³⁶⁹ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700090.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷⁰ RSzSz. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

jelentését megtennie. Hasonlóképpen kell eljárnia, amikor az alárendelt őrizetbe vételéről kap értesítést. A jelentési kötelezettséget a szolgálai út betartásával kell teljesíteni.

A fegyelemkezelő eljárásokban kötött alaki szabályok rögzítettek, amelyek megszegése akár az egész eljárás semmissé, érvénytelenné tételét okozhatja. Kiemelt alaki kötelezettség a Hszt. 203. § (1) bekezdésében rögzített kézbesítési szabály, miszerint az eljárási cselekményről szóló értesítést vagy felhívást az érintett személynek úgy kell elküldeni, hogy az értesítés az eljárási cselekmény előtt legalább 3 nappal kézbesíthető legyen. A gyakorlatban alparancsnoki feladatkörbe tartozik azon büntetőeljárás rendelkezés teljesítése is, miszerint a rendőrt az előjárója útján kell idézni, értesíteni, illetve a részére kézbesítendő iratot az előjárója útján kell kézbesíteni.

9.2.2. A szolgálai beosztásból felfüggesztés

A fegyelemkezelés rendszerében fontos szerepet tölt be a szolgálai beosztásból felfüggesztés lehetősége. A jogintézményt azon esetekben alkalmazzák az arra jogosult vezetők, amikor a jogsértő magatartás jellegére, vagy tárgyi súlyára tekintettel az elkövető szolgálai helytől történő ideiglenes távoltartása indokolt. A szolgálai helytől való távoltartás fegyelmi eljárás keretében, annak befejezéséig, de legfeljebb két hónapra tartható fenn,³⁷¹ a büntetőeljárásra tekintettel elrendelt szolgálai beosztásból történő felfüggesztés az adott büntetőeljárás befejezéséig tarthat, de maximális időtartama nem haladhatja meg a tizennyolc hónapot.³⁷²

A szolgálai tevékenységgel nem összefüggésben elkövetett bűncselekmény esetén a szolgálai beosztásból történő felfüggesztésnek akkor van helye, ha a hivatásos állomány tagjának terhére rótt cselekmény a rendvédelmi szerv tekintélyét, működésébe vetett közbizalmat súlyosan veszélyezteteti vagy a büntetőeljárás miatt a hivatásos állomány tagjának a szolgálattól való távoltartása indokolt, és az eljárást folytató szerv azt kezdeményezte.³⁷³

1. Bűncselekmények

a) Köztörvényes bűncselekmények

A rendőrök által elkövetett bűncselekmények nyomozását alapesetben nem a fegyelmi jogkörrel rendelkező parancsnok, hanem a regionális nyomozó ügyészségek a területi elven alapuló illetékességi területükön végzik. A 2014. január 01-jétől hatályos módosítás értelmében a rendőrség hivatásos állományú tagja által a szolgálai helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett valamennyi bűncselekmény esetében katonai büntetőeljárásnak van helye. E cselekmények észlelését követően a szükséges vezetői, parancsnoki intézkedések közé tartozik a feljelentés megtétele az illetékes nyomozó szerv felé. Bűncselekmény észlelése, felfedése esetén a jogsértést elősegítő körülmények megszűnését követően minden parancsnoknak – lehetőség szerint parancsnoki kivizsgálás, tényfeltárás keretében – vizsgálnia kell, hogy milyen esetleges munkaszervezési, ellenőrzési, vagy egyéb szakmai hiányosságok vezettek a bűncselekmény megvalósulásához.

b) A katonai bűncselekmények

³⁷¹A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálai jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 199. § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷²Hszt. 199. § (3) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷³Hszt. 221. § (1) és (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

Speciális területei a rendőrök által megvalósított bűncselekményeknek a katonai bűncselekmények. Meghatározott esetben a hivatásos állományú rendőr a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából katonának tekintendő³⁷⁴, vele szemben a katonai büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni.

A katonai büntetőeljárás – az általános büntetőeljárás részeként – a katonai szervezetre jellemző, más szervezetnél nem fellelhető speciális magatartások, a hierarchikus szolgálati kötelemből adódó, és csak ott jelentkező viselkedési devianciák szankcionálására szolgál, vagyis a szolgálati kötelek megszegése képezi a katonai büntetőeljárások törvényi tényállását. E magatartások elbírálása kiemelt jelentőséggel bír a rendőri szervezet általános rendjének fenntartása érdekében. Katonai bűncselekmény kapcsán a nyomozásban, alapesetben az ügyészi feladatokat a katonai ügyész végzi, vagy nyomozást végeztet.

2. Méltatlansági eljárás

A hivatásos szolgálatra méltatlan az, aki szolgálaton kívül olyan cselekményt követett el, amely a rendvédelmi szerv működésébe vetett közbizalmat súlyosan veszélyezteti és emiatt nem várható el, hogy szolgálati viszonyát a rendvédelmi szerv fenntartsa. A méltatlanná válást az állományilletékes parancsnok méltatlansági eljárás keretében állapíthatja meg, melynek súlyos jogkövetkezménye többek között, hogy felmentési idő nélkül kell megszüntetni a szolgálati viszonyt. A méltatlanság kérdésében hozott érdemi határozat ellen önálló jogorvoslat nincs, a végrehajtásról rendelkező állományparanccsal vagy határozattal szemben nyújtható be nem halasztó hatályú panasz. Ha a méltatlanság miatt felmentésre kerül sor és a felmentés miatti szolgálati panasz elutasításra került, akkor a hivatásos állomány tagja kérheti a Becsületbíróság összehívását.

3. A Becsületbíróság

A Becsületbíróság eljárására egyes munkáltatói intézkedéseket követő jogorvoslati eljárások meghatározott eseteiben kerülhet sor, amennyiben a hivatásos állomány tagja kéri az összehívását. A fegyelmi tárgyú döntések kapcsán történő kezdeményezés esetén a Becsületbíróság három főből áll, egészségkárosodás miatt kezdeményezett eljárásban a Becsületbíróság további két taggal egészül ki: egy orvossal és egy személyzeti munkatárssal, melynek tagjait az országos rendőrfőkapitány által vezetett névjegyzékből választják. A Becsületbíróság elnökét a Magyar Rendvédelmi Kar Elnöksége jelöli, további két tagot a testületet összehívó parancsnok választ ki. A Becsületbíróság összehívását a hivatásos állomány tagja a sérelmezett döntést hozó előjárónál kezdeményezheti, a döntés meghozatalától számított nyolc napon belül.

A Becsületbíróság eljárása során meghallgathatja az általa vizsgált ügyben eljáró személyeket (az érintettet és jogi képviselőjét, a döntést hozó parancsnokot, stb.), azonban a már megállapított tényállást nem bírálhatja felül, ahhoz kötve van. A testület az ügy iratai, valamint a meghallgatott személyek nyilatkozatai alapján, az ügy átvételét követő tizenöt napon belül hozza meg a döntését. A Becsületbíróság a jogviszony fenntarthatóságáról dönt, azt mondja ki, hogy a szolgálati viszony megszüntetése alkalmazandó, vagy feltételek hiányában azt nem tartja indokoltnak. Ennek megfelelően a Becsületbíróság döntésével a felmentést (minősítés és méltatlanság esete), illetve a szolgálati viszony megszüntetés fenyítést kiszabó határozatot helybenhagyja, vagy hatályon kívül helyezi.

³⁷⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény 127. § (1) bekezdés.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

4. A kifogástalan életvitel ellenőrzése

A vezetői fegyelemkezelés rendszerébe tartozó, de nem közvetlenül a fegyelmi intézkedések tárgykörébe tartozik a kifogástalan életvitel ellenőrzése. Az eljárást az állományba jelentkezők esetében a hivatásos állományba vétel előtt kell lefolytatni, a jogviszony fennállása alatt pedig legfeljebb évente egy alkalommal lehet végrehajtani. A parancsnoki tevékenység rendszerében fontos elem, hogy a rendőr szolgálati viszonyának fennállása alatt a kifogástalan életvitel soron kívüli ellenőrzésére kell intézkedni, ha a kezdeményezésre jogosult vezető tudomására jutott adatokból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni.³⁷⁵

A jogi szabályozás alapján a rendőr életvitele nem kifogástalan, ha vele szemben bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság jogerősen szabadságvesztés vagy közérdekű munka büntetést szabott ki, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelte el. Ezen túl kifogásolható az életvitel, ha nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolataira – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátásának.

A kifogástalan életvitel ellenőrzését a Nemzeti Védelmi Szolgálat végzi, végrehajtását kormányrendelet szabályozza.³⁷⁶ Az ellenőrzés az állományilletékes parancsnok kezdeményezésére indul, aki az elvégzett vizsgálat megállapításai, valamint az abban érintett személy meghallgatása alapján, a rendvédelmi szerv szolgálati érdekeit is figyelembe véve dönt arról, hogy a hivatásos állomány tagjának életvitele kifogásolható-e.³⁷⁷

5. A megbízhatósági vizsgálat

A megbízhatósági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy az azzal érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali kötelezettségének, a vizsgálat lefolytatásának szabályait törvény tartalmazza.³⁷⁸ A megbízhatóság megállapítása, vagy kizárása érdekében a vizsgálatot végző szerv olyan mesterséges élethelyzeteket teremt, melyek a rendőr munkakörének ellátása során a valóságban is előfordulhatnak, vagy feltételezhetőek.³⁷⁹ A megbízhatósági vizsgálatot a szükségességének indokolásával a belső bűnmegelőzési és büntetőeljárásügyi feladatokat ellátó szerv vezetője határozattal rendeli el. A vizsgálat hatékonyan alkalmazható azon esetekben, amikor a rendőri vezető információval rendelkezik az állománya vonatkozásában korrupciós cselekményekről, magatartásokról, viszont azok bizonyítása parancsnoki hatáskörben nem lehetséges. Amennyiben a megbízhatósági vizsgálat során bűncselekmény gyanújára utaló adat merül fel, a belső bűnmegelőzési és büntetőeljárásügyi feladatokat ellátó szerv a megbízhatósági vizsgálat befejezését követően haladéktalanul feljelentést tesz a hatáskörrel rendelkező szervnél.

³⁷⁵ Hszt. 42. § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷⁶ A rendőrség belső bűnmegelőzési és büntetőeljárásügyi feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint a kifogástalan életvitel ellenőrzésének és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000293.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷⁷ Hszt. 43. § (4) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷⁸ Rtv. 7. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁷⁹ Rtv. 7/A § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

6. Érdemek elismerése

A vezetők fegyelemkezelő munkájához szorosan kapcsolódik az alárendelt állomány jutalmazása, elismerése. A rendőr elismerésekben részesíthető a szolgálati feladatok kiemelkedő teljesítéséért vagy hosszabb időn át történő eredményes végrehajtásáért, melynek formája lehet írásbeli dicséret, miniszteri elismerő oklevél, pénz- vagy tárgyjutalom, emléktárgy, hazai vagy külföldi jutalomüdvölés, egy fizetési fokozattal való előresorolás, eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés, illetve tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím.

9.3. Az állomány egészségmegőrzésével kapcsolatos vezetői feladatok

Alapvető követelmény, hogy az alárendelt állományának egészségmegőrzése érdekében a vezető rendelkezzen a rendvédelmi szervek egészségügyi szolgálatának feladataival kapcsolatos alapvető ismeretekkel. Ismerje a személyi állomány gyógyító, megelőző és pszichológiai ellátásának alapvető rendjét, ennek keretében az alkalmassági vizsgálatokra, keresőképtelenség elbírálására és az orvosi felülvizsgálatokra vonatkozó szabályokat, az egészségmegőrzés jelentőségét.

A rendvédelmi szervek egészségügyi szolgálatai - a működésüket meghatározó BM utasítás³⁸⁰ alapján - igen széleskörű tevékenységet végeznek, amelyek közül a legfontosabbak a gyógyító, megelőző orvosi és pszichológiai alapellátás, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás nyújtása, a személyi állomány rehabilitációjának és rekreációjának szervezése és irányítása, a közegészségügyi-járványügyi és munkavédelmi jogszabályok, belső rendelkezések betartásának elősegítése, felügyelete és ellenőrzése. Ezen túl a feladatai közé tartozik az egészségkárosító kockázattal járó kiképzési (lövészetek, fizikai felmérés) és egyes szolgálati (csapatszolgálati) feladatok végrehajtásának, a szervek által szervezett hivatali, sport, szabadidős és társadalmi rendezvények egészségügyi biztosítása.

A hivatásos állomány tagjai egészségének és testi épségének védelmét az őket terhelő fokozott igénybevétel követelményeinek megfelelően kell biztosítani. A hivatásos állomány tagja egészsége megőrzéséhez, helyreállításához és egészségi állapota javításához egészségbiztosítási ellátásokra jogosult. Az állomány tagjai az egészségügyi ellátást az egészségbiztosítási szerv által finanszírozott egészségügyi intézményeknél és a rendvédelmi szerv által fenntartott egészségügyi-pszichológiai szolgálatnál³⁸¹ vehetik igénybe.

9.3.1. Egészségmegőréssel kapcsolatos kötelezettségek

A munkáltatói jogkört gyakorló eljárónak biztosítani kell a hivatásos állomány tagja részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit a szolgálati viszony keretében és annak követelményeiről tájékoztatni szükséges a beosztottat. A hivatásos állomány tagjának a szolgálat ellátásával összefüggésben kötelezettsége, hogy az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenjen és ezt az állapotot a szolgálat teljes ideje alatt tartsa fenn, továbbá a szolgálatképes állapot megállapítása érdekében - a befolyásoltság kiszűrése céljából - az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp

³⁸⁰ 9/2001. (BK 4.) BM utasítás a Belügyminisztérium egészségügyi szolgálatáról és a belügyminisztériumi szerveknél folyó egészségügyi tevékenységről. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2001-9-B0-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸¹ 11/2013. (IV. 23.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak, közalkalmazottainak és a hivatásos állományból nyugállományba helyezettek fogászati ellátással, valamint szemüveggépzéssel kapcsolatos költségeinek megtérítéséről, illetve támogatásban részesítéséről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300011.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó vizsgálatnak alávesse magát, a miniszteri rendeletben³⁸² meghatározott szabályok szerint.

A vezetők gondoskodnak beosztottaik egészségvédelméről, annak javítása érdekében megkövetelik a kötelező jellegű egészségi, pszichológiai, fizikai vizsgálatokon történő részvételt. A hivatásos állomány tagja köteles az egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek, vizsgálatoknak magát alávetni és egészségének megóvása, illetve gyógyulása érdekében az előírt orvosi utasításokat betartani, valamint munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az - kivéve, ha ez a feladat végrehajtásával elkerülhetetlenül együtt jár - más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse.

9.3.2. Egészségi, pszichológiai, fizikai alkalmasság

A vonatkozó jogszabály³⁸³ szerint a hivatásos állomány tagjának meg kell felelnie a miniszter által meghatározott, a beosztásának és életkorának megfelelő egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmassági követelményeknek, a meghatározott alkalmassági feltételeket az érintettek tudomására kell hozni és az alkalmasságot rendszeresen ellenőrizni kell. Ha a hivatásos állomány tagja az előírt követelményeknek nem felel meg, határidő kitűzésével az ellenőrzést meg kell ismételni.

Az időszakos alkalmassági vizsgálatok célja az egészségmegőrzés mellett a személy egészségi állapotát, munkavégzését esetleg befolyásoló pszichés egészségkárosító tényezők feltárása, mentálhigiénés gondozás szükségességének megállapítása. Az időszakos egészségi pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálatot 30 éves korig 3 évente, 30 éves kor felett 2 évente, kell elvégezni. Az időszakos vizsgálatokat végző szakemberek az életkori szabálytól eltérően a vizsgálatok gyakoriságára rövidebb - de legalább egy évet elérő - időtartamra is meghatározhatják indokolt esetben. Ha a minősítés kialakításához az alkalmasságvizsgálatot végző személy további vizsgálatok elvégzését tartja szükségesnek, kiegészítő vizsgálatokat rendelhet el, a szükséges vizsgálatok pontos megjelölésével.

Az időszakos pszichológiai alkalmasságvizsgálatot megelőzően a hivatásos állományról való gondoskodás és a megelőzés hatékonyságának növelése érdekében a közvetlen szolgálati előjáró visszajelzést tölt ki. A pszichológus indokolt esetben az alkalmassági vizsgálat eredményei alapján egészségügyi szabadságot javasolhat. A rendvédelmi alapellátó orvos, illetve rendvédelmi alapellátó pszichológus szükség esetén az érintett személy közvetlen szolgálati előjárójánál kezdeményezi a hivatásos állomány tagja szolgálati löfegyverének ideiglenes bevonását.

A soron kívüli alkalmasság-vizsgálat elrendelésére abban az esetben kerül sor, ha kétség merül fel a hivatásos állomány tagjának egészségi, pszichológiai vagy fizikai alkalmasságával kapcsolatban. A soron kívüli alkalmasságvizsgálatot az állományilletékes parancsnok - a szolgálati előjáró, a rendvédelmi alapellátó orvos, a rendvédelmi alapellátó pszichológus vagy a sportszakember javaslatára - rendeli el írásban. A beosztásának ellátására „ideiglenesen alkalmatlan” minősítés esetén, ha a hivatásos állomány tagja egészségi állapota miatt nem alkalmas szolgálatteljesítésre egészségügyi szabadság illeti meg, ha pszichológiai vagy fizikai állapota miatt nem alkalmas szolgálatteljesítésre rendelkezési állományba kell

³⁸² 22/2015. (VI. 15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500022.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸³ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasság vizsgálatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000045.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

helyezni. Az első fokon „alkalmatlan” minősítést kapott személy az adott munkakörben tovább nem foglalkoztatható, erre vonatkozóan az illetékes vezetőnek haladéktalanul intézkedni kell, és el kell rendelni a másodfokú vizsgálatát. Amennyiben a soron kívüli illetve az ismételt alkalmasságvizsgálaton „korlátozással alkalmas” minősítés születik, a vezetőnek gondoskodnia kell a minősítés során meghatározott korlátozás betartására. Ha az alkalmassági vizsgálatot végző orvos, pszichológus a vizsgálat során kábítószer fogyasztására utaló körülményeket észlel, arról - kizárólag a felmerült gyanú tényének közlésével - az állományilletékes parancsnokot köteles értesíteni.

Az egészségi, pszichológiai vagy fizikai alkalmasság megállapítására irányuló vizsgálat során keletkezett adat kezelésének célja az alkalmasság felmérése és a hivatásos állomány tagja alkalmasságának minősítése a szolgálati viszony létesítéséhez, fenntartásához, módosításához, megszüntetéséhez az egészségi, pszichológiai vagy fizikai alkalmassági feltételek fennállásának megállapítása. A vizsgálati adatokat, az alkalmasság megállapításában részt vevő orvos, sportszakember és pszichológus, valamint a vizsgáló bizottság kezelheti. A hivatásos állomány tagja jogosult az egészségi vagy pszichológiai állapotára vonatkozó vizsgálat teljes dokumentációját megismerni, és kérelmére annak másolatát térítésmentesen rendelkezésére kell bocsátani.

Az állományilletékes parancsnoknak orvosi felülvizsgálati eljárást (FÜV eljárás), illetve pszichológiai/fizikai bizottsági vizsgálatot kell elrendelnie, ha a hivatásos állomány tagjának egészségi/pszichológiai/fizikai állapota olyan mértékben változott, amely miatt nem felel meg az alkalmassági minimumkövetelményeknek, és emiatt első és másodfokon is alkalmatlan minősítést kapott.

9.3.3. Munkavédelmi és járványügyi feladatok

A munkavédelemről szóló törvény³⁸⁴ értelmében minden munkáltató³⁸⁵ köteles gondoskodni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeiről. E kötelezettség teljesítése érdekében számos miniszteri rendelet³⁸⁶ és ORFK normát³⁸⁷ kell alkalmazni az állomány egészségének megőrzése, valamint a biztonságos szolgálatteljesítés érdekében. A hivatásos állomány tagja balesetnek, foglalkozási megbetegedésnek vagy az ezek miatt bekövetkezett halálának szolgálati kötelemmel való összefüggését hivatalból kell vizsgálni. Az állományilletékes parancsnok a részére bejelentett vagy a tudomására jutott, felmentési nappal járó szolgálati vagy munkabalesetről, ha előreláthatóan szolgálati kötelemmel, munkavégzéssel összefüggő balesetre lehet következtetni a bejelentés vagy a tudomásra jutás időpontjától számított 72 órán belül intézkedik a baleseti jegyzőkönyv³⁸⁸ felvételére.

³⁸⁴ 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300093.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸⁵ 7/2015. (V. 11.) ORFK utasítás a Rendőrség közegészségügyi-járványügyi és egészségfejlesztési tevékenységének ellátásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0007.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸⁶ 48/2013. (VIII. 21.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek tekintetében a dohányzás, a dohányzóhelyek kijelölésének és a dohánytermékek forgalmazásának részletes szabályairól.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300048.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸⁷ 20/2022. (V. 31.) ORFK utasítás a hőségriadó elrendelésekor végrehajtandó intézkedésekről. 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás a Rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellények használatáról. 43/2018. (VII. 7.) ORFK utasítás az Öltözködési Szabályzatról. 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról.

Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozlart&ev=2022&szam=26&k=12> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁸⁸ 70/2011. (XII.30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100070.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

A rendőrség személyi állománya mindennapi munkája során számtalan, gyakran ismeretlen eredetű, közegészségügyi-járványügyi veszélyt³⁸⁹ jelentő eseménnyel kerülhet közvetlen kapcsolatba, mely egyrészt a végrehajtó állomány, másrészt a teljes magyar lakosság egészségbiztonságát veszélyeztetheti. Ilyen veszélyhelyzetet teremthet többek között valamely fertőző megbetegedésben szenvedő magyar, vagy külföldi állampolgárral szembeni rendőri intézkedés.

Ennek megelőzése érdekében a hivatásos állomány köteles magát alávetni a jogszabályban foglalt esetben kötelező védőoltásnak, az egészségügyi törvényben³⁹⁰ foglalt korlátozásokkal. A miniszter rendeletben³⁹¹ határozta meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében a szolgálati beosztáshoz vagy egyes szolgálati feladatokhoz kapcsolódóan - így különösen a külföldi szolgálat végrehajtása során - a hivatásos állomány tagjának vagy egyes csoportjainak egészségét és biztonságát veszélyeztető biológiai kóroki tényező kockázatának elkerülése érdekében kötelező védőoltás elrendelésének van helye. A kötelező védőoltást a rendvédelmi szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős vezető főorvos javaslatára az országos rendőrfőkapitány³⁹² rendeli el. A hivatásos állomány védőoltásra kötelezett tagja, törvényes képviselője vagy kezelőorvosa kezdeményezheti az elrendelt kötelező védőoltás alóli mentesítést a rendvédelmi szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős főorvosnál.

9.3.4. Egészségügyi szabadság és rekreációs célú pótszabadság

Ha a hivatásos állomány tagja betegség vagy baleset következtében szolgálatának, munkakörének ellátására ideiglenesen alkalmatlanná válik, keresőképtelennek (szolgálatképtelennek) kell nyilvánítani. A hivatásos állomány tagjának egészségügyi szabadság jár, ha betegség, műtét vagy baleset miatti sérülés következtében a szolgálat ellátására képtelen, vagy a szolgálat további ellátása az egészségi állapotának rosszabbodását eredményezné, illetve ha a szolgálatképességének helyreállítása pihenést vagy gyógyüdülést igényel. A rendvédelmi szerv egészségügyi szolgálatán kívüli orvos 14 nap időtartamra állapíthatja meg a hivatásos állomány tagjának szolgálatképtelenségét, melybe nem számít bele a kórházi szakellátás időtartama.³⁹³ A hivatásos állomány tagja 14 napon túli szolgálatképtelenségének megállapítására csak az illetékes alapellátó orvos jogosult. Ha az egészségügyi szabadságot nem szolgálati kötelemmel összefüggő baleset, sérülés vagy szolgálati eredetű betegség indokolja, annak időtartamára évente harminc naptári napig távolléti díjat, a harmincegyedik naptári naptól a távolléti díj 90%-át kell folyósítani. Ha a hivatásos állomány egészségügyi szabadságon levő tagja a betegségét vagy sérülését szándékosan maga okozta, az egészségügyi szabadság időtartama alatt számára távolléti díj vagy térítés nem folyósítható; ha pedig az súlyos gondatlanságának következménye, a távolléti díj vagy térítés legfeljebb 50%-kal csökkenthető. Az egészségügyi szabadságra járó távolléti díjat vagy térítést meg lehet

³⁸⁹ 4/2014. (I. 10.) Korm. rendelet a rendvédelmi szervek, a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Országgyűlési Őrség, valamint a honvédelemért felelős miniszter tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdasági társaságok közegészségügyi-járványügyi feladatait ellátó egyes szervek kijelöléséről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400004.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹⁰ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹¹ 1/2014. (I. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek közegészségügyi-járványügyi és egészségfejlesztési feladatainak ellátásáról, valamint a védőoltás elrendelésének rendjéről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400001.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹² 12/2018. (V. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség Védőoltási Szabályzatáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-12-B0-8F> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹³ 2/2021. (I. 14.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos szolgálati jogviszonyban állók és rendvédelmi igazgatási alkalmazottak egészségügyi és pszichológiai ellátással összefüggő kérdéseiről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100002.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

vonni a hivatásos állomány tagjától, ha a gyógyulását neki felróhatóan késleltette, az orvos utasításainak felróhatóan nem tett eleget, vagy az elrendelt orvosi vizsgálaton elfogadható indok nélkül nem jelent meg.

Az állomány jogszabályban meghatározott beosztást betöltő tagja rekreációs célú pótszabadságra is jogosult a folyamatos és átlagon felüli fizikai, pszichikai igénybevételéből származó egészségkárosodás megelőzése, valamint a fizikai állóképességének megőrzése céljából, melynek mértéke - a pótszabadságon felül - tizennégy nap.

9.4. Az állomány teljesítményértékelésével kapcsolatos vezetői feladatok

A teljesítménymérés és a teljesítményértékelés általánosságban a szervezetek vagy a tevékenységek hatékonyságára és eredményességére vonatkozó információk szisztematikus összegyűjtését és elemzését jelenti. A teljesítmény valamely tevékenység eredménye, ami egyes esetekben mennyiségi és minőségi mutatóval jellemezhető és mérhető, más esetekben szubjektív tapasztalat alapján értékelhető, míg a teljesítményértékelési rendszer legszélesebb értelemben a szervezeti teljesítményhez történő egyéni, csoportos és szervezeti egység szintű hozzájárulás mértékének és módjának mérésére és értékelésére szolgáló módszerek összessége.

A teljesítményértékelés világossá teszi, hogy a munkatársaknak mit kell tenniük azért, hogy céljaik elérésével személyes sikert könyvelhessenek el, és hozzájáruljanak a rendőri szervezet eredményeihez. A teljesítményértékelés célja a rendőrség feladatrendszerének hatékony végrehajtásához való egyéni hozzájárulás objektív, konkrét határidőkön, mérőszámokon és indikátorokon alapuló mérése, annak hiányában az értékelő vezető saját év közbeni tapasztalatán alapuló értékelése és a szükséges fejlesztési tevékenységek tervezése az egyéni teljesítmény alapján. A sikeres és alátámasztható értékelés feltételezi az egyénre szabott éves célok rendszerét, a viselkedési és magatartási követelmények, valamint az éves teljesítmény mérését és az eredmények rögzítését, továbbá a képzési és fejlesztési szükségletek, tevékenységek összegzését.

9.4.1. Szervezeti teljesítményértékelés

Az egyéni teljesítményértékelés szintjének meghatározásakor figyelembe kell venni a szervezeti teljesítményértékelést (továbbiakban: SZTÉR) is. A SZTÉR rendeltetése az egyéni és a szervezeti teljesítményértékelés összhangjának megteremtése, oly módon összekapcsolva a két rendszert, hogy az egyénnek a rendőri szervezet teljesítményében való közreműködése vizsgálható legyen, másrészt a szervezet teljesítményének olyan jellegű vizsgálata, hogy annak eredményéből a szervezet fejlesztési irányai egyértelműen meghatározhatóak legyenek. A SZTÉR célja, hogy elősegítse a rendvédelmi szerv professzionális, jogszerű, és szakszerű működését, javítsa tevékenysége hatékonyságát, eredményességét, valamint támogassa a vezetői döntés-előkészítést és a döntéshozatalt.

A belügyminiszter a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv számára a tárgyév február 15-ig ágazati célkitűzéseket határoz meg. Az országos parancsnok az ágazati célkitűzések figyelembevételével a tárgyév február 28-ig megállapítja a szervezeti teljesítménycélokat és a szakmai teljesítménykövetelmény-minimumokat a területi szervek részére. A területi szerv vezetője a tárgyév március 15-ig állapítja meg a területi szerv számára meghatározott szervezeti teljesítménycélok és szakmai teljesítménykövetelmény-minimumok alapján a helyi szerv szervezeti teljesítménycéljait és szakmai teljesítménykövetelmény-minimumait.

A SZTÉR három értékelési elemből tevődik össze: a szervezeti teljesítménycélok megvalósulásának értékeléséből, a szervezeti működés teljesítménymutatóinak értékeléséből, illetve a

szakmai teljesítménykövetelmény-minimumok teljesülésének méréséből. A hivatkozott BM rendelet³⁹⁴ részleteiben szabályozza az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervnél alkalmazandó SZTÉR rendjét. A területi és helyi szervek vonatkozásában a szervezeti elemek értékelését osztály szinten, ha a főosztály nem tagozódik osztályokra, főosztályi szinten kellett végrehajtani.

9.4.2. Egyéni teljesítményértékelés

A hivatásos állomány tagjának szolgálatellátását, magatartását és a vele szemben támasztott követelményeket évente egy alkalommal értékelni kell a Hszt.³⁹⁵ alapján (a továbbiakban: egyéni teljesítményértékelés). A törvény arra az esetre is előírja az egyéni teljesítményértékelés elkészítését, ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztása év közben megváltozna (pl.: más beosztásba kerülés, alkalmatlanság esetén). Az egyéni teljesítményértékelés szintjének meghatározásakor figyelembe kell venni a szolgálati hely szervezeti teljesítményének tárgyévi értékelését is. Az egyéni teljesítményértékelés kötelező és ajánlott elemekből áll. Kötelező elem egyrészt 3-4 munkaköri egyéni teljesítménykövetelmény (tárgyévben teljesítendő feladat) meghatározása, másrészt a kompetenciaalapú munkamagatartás (szakmai ismeretek szintje, teherbírás stb.) értékelése.

A közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló Korm. rendelet³⁹⁶ alapján a hivatásos állomány tagja vonatkozásában az értékelő vezetőnek a teljesítményértékelés kötelező elemeit évente, a tárgyévet követő év február 15-e és március 15-e között kell mérnie, illetve értékelnie.

Teljesítményszint	Teljesítményfokozat	Százalékos értéksávok
A szint	kivételes teljesítmény	100-90%
B szint	jó teljesítmény	89,99-70%
C szint	megfelelő teljesítmény	69,99-50%
D szint	átlag alatti teljesítmény	49,99-40%
E szint	elfogadhatatlan teljesítmény	39,99-0%

6. számú táblázat: A teljesítményértékelés teljesítményfokozatai

Forrás: A szerző saját szerkesztése

a) A minősítés

A tárgyévet lezáró egyéni teljesítményértékelés - az értékelt képességeinek és szolgálatteljesítéssel összefüggő személyes tulajdonságainak értékelését, valamint a szolgálati beosztás ellátására való alkalmasságára, további fejleszthetőségére és előmenetelre vonatkozó következtetést is tartalmazó - szöveges indokollással kiegészítve adja az értékelt tárgyévre szóló minősítését.

A minősítés alapján kezdeményezhető az értékeltnek a vezetői és utánpótlási adatbankba való felvétele illetve törlése, a szolgálati viszony megszüntetése vagy módosítása, illetve egyéb intézkedések javasolhatók. A minősítés alapján megállapítható a szolgálati beosztás ellátására, illetve a hivatásos

³⁹⁴ 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300026.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹⁵ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

³⁹⁶ 10/2013. (I. 21.) Korm. rendelet a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300010.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

szolgáltatásra való alkalmatlanság is. A minősítéssel és a soron kívüli minősítéssel szemben támasztott legfontosabb követelmény, hogy csak kellően alátámasztott, tényeken alapuló megállapításokat tartalmazhat, erre tekintettel szükséges olyan bizonyított adat, körülmény dokumentálása, amely kétséget kizáróan megalapozza az értékelés eredményét, illetve a hivatásos szolgáltatásra vagy a szolgálati beosztás betöltésére vonatkozó alkalmasságot, vagy az esetleges alkalmatlanságot. A minősítés írásbeli indokolásának tartalmaznia kell azokat a tényeket, amelyekben a minősítésben foglalt megállapítások alapulnak.

Az értékelő vezető a tárgyévre vonatkozó minősítési javaslatát az éves teljesítményértékelések eredményére figyelemmel készíti el. A minősítési javaslatot a kontrollvezető felülvizsgálja, indokolt esetben megváltoztathatja, és a tárgyévet követő év március 15-ig az állományilletékes parancsnokhoz felterjeszti jóváhagyásra. A minősítést ismertetni kell a hivatásos állomány tagjával, aki arra írásban észrevételt tehet és az ismertetés megtörténtét aláírásával igazolja. A minősítő lap egyik példányát az értékelő vezetőnek az értékelt részére át kell adni, a másik példányát meg kell küldeni személyzeti anyagban történő elhelyezésre. A minősítés megállapításai ellen, a teljesítményértékelés egyes elemeire is kiterjedően, a hivatásos állomány tagja szolgálati panasszal élhet. A minősítéssel szemben benyújtott szolgálati panasz a minősítésen alapuló munkáltatói döntés meghozatalára halasztó hatállyal bír.

Amennyiben a panaszt elbíráló eljáró azt állapítja meg, hogy a teljesítményértékelés egyes értékei, vagy a minősítés megállapításai tényekkel nem támaszthatók alá, vagy a mérlegelési jogkör kereteit meghaladó mértékben a minősítés jelentősen eltér az értékelt személy által valósnak tartott értékektől, elrendelheti a teljesítményértékelés, minősítés vagy mindkettő újbóli elvégzését. A megismételt minősítés, teljesítményértékelés megállapításaival szemben az értékelt személy közvetlenül az illetékes törvényszékhez fordulhat.

Ha a megismételt minősítés alapján a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni, a megismételt minősítéssel szemben önálló jogorvoslatnak nincs helye. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyának megszüntetéséről rendelkező állományparancssal vagy határozattal szemben benyújtott - nem halasztó hatályú - szolgálati panaszban kifogásolhatja a döntés jogszerűségét.

b) Az éves munkaköri egyéni teljesítménykövetelmények meghatározása

Az értékelő vezetőnek - az értékelt személlyel történt előzetes megbeszélést követően - a tárgyév március 15-ig meg kell határoznia az értékelt személy éves munkaköri egyéni teljesítménykövetelményeit. A teljesítménykövetelményeket év közben - az értékelt személlyel történt előzetes megbeszélést követően - az értékelő vezető módosíthatja, ha ez a körülményekben beállott lényeges változás miatt szükséges. A körülményekben beállott lényeges változást az értékelő vezetőnek indokolnia kell. A módosított teljesítménykövetelményeket írásban közölni kell az értékelt személlyel. A módosítás előtti teljesítménykövetelmények teljesítését - amennyiben azok mérhetőek, illetve értékelhetőek - a módosított teljesítménykövetelmények teljesítésével együtt, a soron következő teljesítményértékeléskor kell mérni, illetve értékelni.

c) A teljesítményjuttatás

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető, ami nem haladhatja meg a hivatásos

állomány tagja alapilletményének háromszorosát. A megállapítható teljesítményjuttatás szorosan kapcsolódik a szervezeti teljesítményértékeléshez. Egyrészt a szervezeti egységek részére a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján kerül meghatározásra a juttatásra biztosítható költségvetési keret, másrészt az egyéni teljesítményértékelés során figyelembe kell venni a szervezeti teljesítmény értékelését. Ennek - a BM rendelet 9. §-a szerint részletezett - súlyozása az országos parancsnok, a területi és a helyi szerv vezetője, valamint az ezek szervezetszerű helyettesi beosztását ellátó értékelt személy esetén 50 %, ezen személyi körön kívüli egyéb vezetők esetében 40 %, tiszti besorolási osztályba tartozó esetén 25 %, míg a tiszthelyettesi besorolási osztályba tartozó rendőr estén 20 %.

A tárgyévra szóló teljesítményjuttatás összegéről az állományilletékes parancsnok a tárgyév április 15-éig kiadott munkáltatói intézkedésben rendelkezik. A teljesítményjuttatást két részletben, 50-50%-os megosztásban, az április havi és a szeptember havi illetménnyel egyidejűleg kell folyósítani.

9.5. A munkaköri leírás készítésének szabályai, módszertana

A munkakör a rendőri szervezet legkisebb azonosítható egysége, melynek tartalma bővíthető vagy szűkíthető, a szervezet váltoásaival együtt változhat, nem állandó. A munkaköri leírás fontos és szükséges vezetési eszköz, mely megismerteti a beosztottakat szolgálati feladataikkal, a szervezeten belüli szerepükkel, a munkamegosztásban elfoglalt helyükkel.

Ennek megfelelően a munkaköri leírás kidolgozásának és aktualizálásának felelőssége a munkáltatói jogkörrel rendelkező vezetőé. A munkaköri leírás rendszerezett és írásos formában egyértelműen rögzíti a munkakörhöz tartozó feladatokat, jellemzőket, a munkakör ellátásához szükséges meghatározó követelményeket, esetleg külön a munkaköri specifikációban az egyedi feladat-tartalmakat.

9.5.1. A munkaköri leírás célja

- a munkakörben elkülöníthető, ismétlődő tevékenységek rögzítése, rendszerezése;
- a munkakörök egymástól való elhatárolása;
- a munkavégzés jellemzőinek és feltételeinek rögzítése.

A Hszt. előírja, hogy a szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró köteles a hivatásos állomány tagja feladatait a munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok, illetve az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani.

Alapvető tartalmi követelmény a szervezeti egység szervezeti és működési szabályzatának összeállításánál annak rögzítése, hogy a munkaköri leírásban kell meghatározni személyre szólóan a munkavállalók feladatait, a részükre meghatározott kötelezettségek teljes körét, valamint a jogosultságait (például kiadmányozási jog, eljárási, döntési jogosultság). A munkaköri leírásnak alkalmasnak kell lennie a személyes felelősség megállapítására, valamint a munkáltató és a munkavállaló közötti vitás kérdések eldöntésére.

A munkakörelemzés egy olyan általános szisztematikus eljárás, amely a munkakör jellemzőit feltárva segít meghatározni a szervezeti viszonyokat, feladatokat, felelőségeket, kapcsolatokat, lehetőségeket és korlátokat, valamint a munkaköri követelményeket. Ennek eredményeképpen jön létre a munkaköri leírás, amely mind a beosztott, mind a vezető számára pontos információval szolgál a munkavégzés kereteit illetően.

9.5.2. A munkakör általános tartalmi elemei

- A munkakör célja: miért került rendszeresítésre a munkakör a szervezeten belül, hogyan járul hozzá a rendőri szerv célkitűzések megvalósításához.
- A munkakör azonosítási elemei: a beosztás, a szervezeti egység, elhelyezés.
- A munkakör tartalma: tevékenységek és feladatok, gyakoriságuk (általában két nagy csoportba soroljuk őket: általános és speciális szakmai feladatok és vezetési / irányítási feladatok).
- Felelőségek: milyen jellegű és milyen mértékű felelősséget kell vállalni.
- Terhelések: Fizikai környezetből, munkavégzésből adódó fizikai terhelések, pszichés terhelések.

A vezetőnek munkaköri leírást kell készíteni minden egyes alárendeltségébe tartozó beosztásra. A munkaköri leírások jóváhagyója a közvetlen előjáró felettese. A munkaköri leírás kidolgozásának alapvető követelménye, hogy szöveges, rövid, tömör formában kell elkészíteni, az egyes munkaköri feladatokat a szervezet összes tevékenységével összefüggésben kell meghatározni és közérthetően és egyértelműen kell megfogalmazni.

A munkaköri leírás tartalmazza a szervezeti egység és szervezeti elem megnevezését, annak a szervezeti egységnek és szervezeti elemnek az állománytáblázat szerinti rögzítését, ahol az adott beosztást el kell látni.

A munkakör megnevezése: az állománytáblázatban feltüntetett teljes megnevezés, a munkakör azonosító kódja, előírt iskolai végzettség és egyéb kapcsolódó követelmények.

A közvetlen felettes munkakör megnevezése: a közvetlen felettes alatt azt a személyt kell érteni, aki a szervezeti hierarchiában a munkakört betöltő felett áll, akinek parancsadási (utasítási, ellenőrzési, beszámoltatási) joga van.

Alárendelt munkakörök megnevezése: azokat a beosztásokat kell felsorolni, amelyek az adott munkakört betöltőnek vannak alárendelve, akivel szemben közvetlen szolgálati előjáróként lép fel.

A munkakör betöltője feladatainak felsorolása: a munkaköri leírás a beosztásban rendszeresen előforduló legfontosabb általános és speciális feladatokat, ismétlődő tevékenységeket, tevékenységelemeket írja le és rendszerezi. A feladatok csoportosítása:

- Hatáskör: a feladatot végrehajtó szakmai, területi kompetenciáját fejezi ki, vagyis azt, hogy milyen szakmai feladatot végezhet, a szervezet erőforrásait milyen mértékben veheti igénybe. A hatáskörök meghatározásánál az alábbi feladatcsoportokat célszerű megkülönböztetni egymástól:
 - a) vezetési, irányítási, koordinációs feladatok (dönt, engedélyez, ellenőriz, értékel, megbíz, utasít, képvisel);
 - b) szakmai feladatok (kidolgoz, elkészít, értékel, elemez, tervez, szervez);
 - c) ügykezelési feladatok (átvesz, iktat, tárol, adatot kér, adatot szolgáltat, nyilvántart, összesít).

A feladatok meghatározásánál ki kell térni arra, hogy az elvégzésük valamilyen szabályozás alapján, rögzített eljárásrendek nélkül vagy rögzített eljárásrendekkel történik. (Ez utóbbiak esetében rögzíteni kell a vonatkozó jog- és egyéb szabályokat.)

- Jogkör: azt fejezi ki, hogy a beosztás betöltőjének a szervezet különféle folyamataira milyen befolyása van. A jogkörök jellemzően parancs- (utasítás-) adási, javaslattevési, előterjesztési, véleményezési, együttműködési, döntési, aláírási (egyedül vagy másokkal együtt), utalványozási jogkörök lehetnek.

- Felelősség: a beosztás betöltőjének felelőssége általában kiterjedhet az emberekért viselt felelősség, anyagiakért viselt felelősség, folyamatokért viselt felelősség, információk kezeléséért viselt felelősség, egy szakterületért viselt felelősség és az eredményért viselt felelősség körére.
- Az együttműködés módja, formái, kiterjedése lehet szervezeten belüli, szervezeten kívüli, funkcionális (a folyamatok elvégzéséhez kapcsolódó), tanácskozási, véleményezési, tájékoztatási, adatszolgáltatási, jelentési, igénylési jellegű.
- A helyettesítés szabályozásában rögzíteni kell, hogy a munkakör betöltőjét ki helyettesíti (a munkakör feltüntetése), a munkakört betöltő kit helyettesít (a munkakör feltüntetése), a helyettesítés formájának meghatározása, a helyettesítés teljes körű, a munkaköri leírás teljes tartalmával, a helyettesítés korlátozott tartalmú, ebben az esetben rögzíteni kell, mely előírások vonatkoznak a helyettesítőre.
- Egyéb kellékekben szabályozni kell a munkaköri leírás jóváhagyóját, hatálybalépés időpontját, érvényességi időtartamát (határozott idejű jogviszony esetén), a közvetlen előjárót, illetve az adott munkakört betöltő aláírását. A munkaköri leírásokat két példányban kell készíteni, ezek közül egy példányt a személyzeti anyagba kell elhelyezni, egy példányt a munkakör betöltője részére kell átadni.

A fentiekre figyelemmel alapvető vezetői feladat új munkatárs esetén a munkaköri leírásának soron kívüli elkészítése és jóváhagyása, illetve új munkafeladatok megjelenésekor munkaköri leírás kibővítése.

9.5.3. A munkaköri leírás aktualizálása

A rendőri szervezetben rendszeresített munkakörök a szervezeti átalakulásoknak megfelelően változnak, egyes munkakörök megszűnnek, újak jelennek meg, másoknak a tartalma módosul. Erre figyelemmel a munkaköri leírásokat nem lehet statikusan kezelni, folyamatos karbantartásukra van szükség. A munkaköri leírás és a tényleges szolgálati feladatok közötti eltérés feltárása és azonnali korrekciója folyamatos vezetői tevékenység.

A munkaköri leírás és a tényleges helyzet közötti eltérés feltárására lehetőséget nyújt, ha a munkakör közvetlen vezetője beosztottjával értékelő megbeszélést tart, ahol közösen áttekintik a munkaköri leírásban leírtakat, eltéréseket. Ha a szervezeti egységnél nem történik jelentős változás, a munkakörelemzések és munkaköri leírásokat évente át kell tekinteni és aktualizálni kell. A változás - mértékétől és kiterjedtségétől függően - érintheti csak a kiegészítő munkaköri leírást, ha az csak egy vagy több szervezeti egység tevékenységében eredményezett változást vagy érintheti a törzs és kiegészítő munkaköri leírást, ha a változások a teljes szervezetre kiterjedtek, és megváltoztatták a munkakör tartalmát, jogköreit és a változások a szervezet működését szabályzó dokumentumokban is megjelennek.

9.6. Az utánpótlás-tervezéssel és kiválasztással kapcsolatos vezetői feladatok

A vezetőnek nagy hangsúlyt kell fektetnie állományának utánpótlására, annak tervezésére, továbbá az alárendeltjei képesítési követelményeknek történő megfelelésével, kinevezésével, képzésével, kapcsolatos feladatok végrehajtására.

9.6.1. Az emberierőforrás-gazdálkodás szerepe

Az emberi erőforrással való gazdálkodás központi szerepet tölt be minden szervezet életében, hiszen a szervezeti stratégia megvalósításának sikere nagymértékben az emberek teljesítményétől, tudásától, tapasztalatától függ. A humán erőforrással való foglalkozás éppen ezért egyik szervezet életében sem szorulhat a háttérbe, hatása a közszolgálati szerveknél is nagy jelentőséggel bír.

„Egy eredményesen, hatékonyan és hatásosan is funkcionáló emberierőforrás-gazdálkodás nélkül a közszolgálat nem képes jogszerű, ügyfél- és szolgáltatásközpontú, professzionális, költséghatékony működést nyújtani, végső soron a köz szolgálatát megfelelően ellátni”.³⁹⁷

A humán erőforrás-gazdálkodás tárgya a rendőri szerv szervezési állománytáblázatában rögzített státuszok betöltésére és a megfelelő képzettségű és jogviszonyú munkavállaló alkalmazására vonatkozó, a szakmai feltételek, alternatívák kialakításával kapcsolatos - a rendelkezésre álló gazdasági erőforrásokhoz igazított - módszerek megfogalmazása, a rendőrségi szervezeti célok megvalósítása érdekében.

9.6.2. A toborzás

A rendőrség prioritásként kezeli a mennyiségi és minőségi szakember igényének biztosítását és utánpótlását, amely szükséges az Alaptörvényben meghatározott feladatai maradéktalan ellátásához. A toborzás rendeltetése a hivatásos, illetve határőrszolgálatra, továbbá rendvédelmi igazgatási alkalmazotti és munkavállalói munkakörök ellátására alkalmas, megfelelő végzettségű, a rendőri szervezet iránt elkötelezett, motivált, elhivatott egyének elérése és megszólítása.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szolgálati feladatai maradéktalan végrehajtására és a szervezet működőképességének fenntartására figyelemmel, a rendőrség kiemelt stratégiai érdeke a mindenkori fluktuáció ellensúlyozása a hivatás iránt érdeklődő fiatalok rendőri pályára orientálásával.

A rendőrségi toborzás rendjéről szóló ORFK utasítás³⁹⁸ alapján a rekrutációs tevékenység szabályozásának célja egy olyan összetett folyamat megszervezése, amelynek során a Rendőrség létszámgigényének biztosítása a humán erőforrás-gazdálkodás stratégiai célkitűzéseinek megvalósulásával, a munkaerőpiac szereplőivel történő szoros együttműködéssel történik.

A folyamatos mennyiségi és minőségi humán erőforrás utánpótlásának biztosítása érdekében a személyügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes a toborzás középtávú irányelveivel és a humánstratégiával összhangban, a prioritások figyelembevételével minden év augusztus 15-ig jóváhagyja a Rendőrség következő évi utánpótlási célkitűzéseit, meghatározza az elérendő célcsoportokat, a kiemelt toborzási feladatokat.

9.6.3. Az utánpótlás tervezése

Az utánpótlás alapvető feladata, hogy a betöltendő munkaköri specifikációknak ismeretében elegendő számú, alkalmas jelentkező álljon rendelkezésre a rendvédelmi szerv létszámgigényének kielégítésére. Bizonyos beosztásokba - a munkaköri specifikációk ismeretében - a toborzás történhet belső források mozgósításával, vagyis az állomány tagjai közül, akik a szervezeten belül kinevezhetők vagy áthelyezhetők. A belső jelentkezők jobban minősíthetőek, hiszen több a rendelkezésre álló információ.

³⁹⁷ Szakács Gábor (2015): Az emberierőforrás-gazdálkodás és a stratégiai gondolkodás, Dr. Szabó Szilvia és Dr. Szakács Gábor (szerk.): Közszolgálati HR-menedzsment. Budapest: NKE. 3. old.

³⁹⁸ 36/2019. (X. 14.) ORFK utasítás a rendőrségi toborzás rendjéről. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-36-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

Azzal, hogy a szervezet a sikeres teljesítményt előléptetéssel ismeri el, növeli a rendőrök motivációját.

A Hszt. jogintézményei közül a humánerőforrás biztosításának adatbázis-alapú eszköze a tartalékos-nyilvántartás, az utánpótlási és vezetői adatbank, illetve a rendészeti tehetséggondozási program.

A tartalékos-nyilvántartás a hivatásos állomány azon volt tagjainak személyes adatait, végzettségét és képzettségét, valamint korábban betöltött valamennyi szolgálati beosztását tartalmazza, akiknek ismételt hivatásos szolgálati jogviszony létesítését jogszabály nem zárja ki, továbbá legalább öt év tényleges szolgálati idővel rendelkeztek a szolgálati viszony megszűnésekor. Tartalékos-nyilvántartásba felvehető, aki a hivatásos szolgálatra a szolgálati viszony megszűnésekor alkalmas volt, megfelelt az utolsó szolgálati beosztásához előírt képesítési követelményeknek és a szolgálati viszonyának megszűnésekor 55. életévét nem töltötte be. A hivatásos állomány volt tagja, és az utolsó állományilletékes parancsnok is kérheti az érintett beleegyezésével tartalékos-nyilvántartásba vételt. A nyilvántartás célja a visszavétel jogcímén hivatásos állományba vehető volt állománytagokkal való kapcsolattartás megkönnyítése, megfelelő képzettséggel rendelkező, tapasztalt szakemberek felkutatása.

A rendvédelmi szervek a személyügyi nyilvántartás részeként utánpótlási és vezetői adatbankot vezetnek, amely érdemeken és teljesítményen alapul, a tervezett előmenetelt szolgálja és elősegíti a rendvédelmi szervek rendszeresített vezetői beosztásainak arra alkalmas személyekkel való betöltését. Az utánpótlási nyilvántartás a vezető kiválasztási eljárás eredményeként vezetői beosztás ellátására alkalmas, nem vezetői beosztást betöltő tag adatait tartalmazza, melyhez a hivatásos állomány tagjának hozzájárulása szükséges.

A vezetői nyilvántartásban az osztályvezetői, vagy annál magasabb besorolású vezetői beosztást betöltő személyek adatai szerepelnek. A vezetővé kinevezett hivatásos állományú tagot a rendvédelmi szerv köteles a vezetői nyilvántartásba venni.

A rendészeti tehetséggondozási program keretében a rendvédelmi szerv a tehetségen és teljesítményen alapuló tervszerű előmenetel biztosítása érdekében a magasabb szolgálati beosztás, vagy vezetői beosztás betöltéséhez szükséges iskolai végzettség, szakképesítés megszerzéséhez a hivatásos állomány iskolarendszerű, vagy iskolarendszeren kívüli képzésben való részvételét támogatja. A sikeres kiválasztási eljárást követően képzésben az vehet részt, aki legalább négy év szolgálati viszonyal rendelkezik, nem tölt be vezetői beosztást, felsőfokú végzettséggel, legalább középfokú C típusú nyelvvizsgálattal és kivételes minősítéssel rendelkezik.

A hivatásos állomány utánpótlása a rendvédelmi oktatási intézményekben végzett, szakképzettséget szerző tanulók hivatásos állományba vételével, a rendőrképző akadémia felnőttképzése keretében szakképesítést szerző rendőrök beosztásba helyezésével, a polgári oktatási intézményekben végzett személyek, valamint más rendészeti szervtől áthelyezett személyek felvételével biztosítható. Ennek bázisa a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar nappali és levelező tagozatain végzettek, a rendvédelmi technikumok tanulói, a rendőrképző akadémia próbaidős állománya, a korábban más rendvédelmi szervnél dolgozók, továbbá a polgári életből jelentkezők.

Az utánpótlás tervezése során figyelemmel kell lenni arra, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma alapvető jogelv. Munkaviszonnyal kapcsolatosan tilos hátrányos megkülönböztetést alkalmazni a munkavállalók között nemük, nemzetiségük, származásuk, továbbá minden egyéb, a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatt.

9.6.4. A kiválasztással kapcsolatos vezetői feladatok

A Hszt. megfogalmazása szerint a kiválasztási eljárás a szervezeti egységnél betölthető beosztás betöltésére az előírt követelményeknek megfelelő, alkalmas személy kiválasztása, a jogszabályban

meghatározott módszerek alkalmazásával és eljárásrend szerint. A kiválasztás egy olyan folyamat, amelynek során a vezető (munkáltató) a megfelelő keretek között eldönti, hogy kit kíván alkalmazni az adott munkakörben. Az eredményes kiválasztás biztosítja, hogy a beosztás követelményeinek és a szervezet jellemzőinek megfelelő kompetenciákkal, képességekkel, szaktudással és készségekkel rendelkező munkavállaló kerüljön az betöltetlen státuszba.

Az alkalmasságnak az alábbi formáit célszerű megkülönböztetni a kiválasztási folyamat során. A foglalkozási alkalmasság az egyén és pálya potenciális megfelelését jelenti, míg a munkakör betöltésére való alkalmasság az egyéni tulajdonságok (képességek, készségek és személybeli tulajdonságok) és a munkakör megkövetelte kritériumok potenciális megfelelése. Egy adott munkakörre az a jelölt alkalmas, aki ismeretei, képessége és egész személyisége alapján az adott munkaterületen és beosztásban tartósan legalább átlagos teljesítményt tud nyújtani. Ez azt jelenti, hogy képes a feladatok ellátására, és nem rendelkezik azokkal a kizáró tényezőkkel, amelyek nagymértékben valószínűtlenné teszik számára a munkafeladat hatékony végrehajtását. A jelentkezők körültekintő értékelése, felvétele és beosztásba helyezése az egyénnek és a rendőri szervezetnek egyaránt érdeke.

Szolgálati érdekből vagy a hivatásos állományú kérelmére történő áthelyezésekor vizsgálni kell, hogy az érintett megfelel-e a tervezett új szolgálati beosztáshoz előírt képzettségi és alkalmassági feltételeknek, áthelyezésére csak a képzettség megléte esetén van mód. Vezetői beosztásba az a hivatásos jogviszonyban álló személy nevezhető ki, aki meglévő állami felsőfokú iskolai végzettségén túl a tervezett vezetői beosztáshoz szükséges szakmai és rendvédelmi ismeretekkel, vezetői kompetenciákkal is rendelkezik.

Az állományilletékes parancsnok betölthető vagy határidőre megüresedő, vezetői beosztásnak nem minősülő szolgálati beosztás betöltésének tervezése esetén köteles megkísérelni a szolgálati beosztás hatékony és szakszerű ellátására alkalmasnak mutató személy kiválasztását. A kiválasztási eljárás során az önként jelentkező, valamint a szolgálati előljáró vagy a humánigazgatási szakszolgálat által javasolt tagjai vehetők figyelembe. A kiválasztás eredményeként a hivatásos állomány azon tagja nevezhető ki, aki minősítésére, szolgálati idejére és a képzettségére, végzettségére figyelemmel alkalmas a szolgálati beosztás betöltésére.

Az utánpótlás és a kiválasztás során biztosítani kell a törvényességet, a tervszerűséget, az átláthatóságot, a személyiségi jogok tiszteletben tartását, az esélyegyenlőség érvényesítését. A fluktuáció csökkentése érdekében a parancsnoki figyelem szerepe egyre fontosabbá válik a tervszerűség biztosításában, az állományba tartozók aktivizálásában és a pályát népszerűsítő rendezvényeken való részvétel kapcsán.

A fentiekén túl fontos előljárói feladat az új munkatársak bemutatása, munkakörükbe történő bevezetése. Elbocsátás, felmentés, felmondás esetén nem hozható méltatlan helyzetbe az érintett. A leszerelők esetén gondoskodni kell a méltó búcsúztatásról, illetve arról, hogy a távozóknak - akaratuk függvényében - lehetőségük legyen volt munkatársaikkal kapcsolatot tartani. Ez a kapcsolattartás azonban nem sértheti a szervezet érdekeit, illetve a titokvédelmi követelményeket.

10. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetése esetén valamennyi szolgálati ág tisztjei által elsajátítandó ismeretek

A tömeges bevándorlás okozta válság helyzet kihirdetése esetén valamennyi szolgálati ág tisztjei által elsajátítandó ismereteket a 2.11-2.16 alcímek tartalmazzák.

11. A Rendőrség hivatásos állományára képzési-továbbképzési rendszere

11.1. Általános szabályok

A társadalom elvárásai a Rendőrség hivatásos állományával szemben jelentősen magasabbak a más foglalkoztatási ágak munkatársaihoz képest. Ebből következően az állomány képzése/felkészítése során nem csak a szolgálatellátást biztosító szakmai (elméleti és gyakorlati) szempontokra kell figyelemmel lennünk, hanem arra is, hogy a kollégák kommunikációja, általános magatartása is megfelelően ezen elvárásoknak. Különösen igaz ez a tisztek esetében, hiszen nekik a tiszthelyettes kollégáknak példát kell mutatniuk, nem beszélve arról, amikor közös szolgálat estén parancsnoki szerepkörben is fel kell lépniük. A szolgálatra történő komplex felkészítés a tiszthelyettesek esetében is követelmény, mivel a közterületen elsősorban ők találkoznak a polgárokkal, intézkedéseik szak- és jogszerűségéért, arányosságáért felelősséggel tartoznak.

A hivatásos szolgálat teljesítéséhez szükséges képzettségi követelmények két szinten vannak meghatározva. Egyrészt a Hszt.⁴⁰⁸, másrészt a belügyminiszter rendelete⁴⁰⁹ (a továbbiakban: Rendelet) rögzíti a szolgálati viszony létesítésének, illetve az egyes beosztások betöltésének feltételeit.

A tiszti beosztásba és rendfokozatba történő kinevezés alapvető feltétele az állami felsőfokú végzettség (főiskolai, vagy egyetemi diploma) megléte. A tiszthelyettesi beosztásba és rendfokozatba az kerülhet, aki legalább érettségi vizsgával rendelkezik. A hivatkozott Rendelet az egyes beosztások betöltéséhez – mindkét állományviszonyban – további szakképzettségi, illetve egyéb képzettségi követelményeket is megállapíthat. Így az alapfeladatot ellátó tiszteknek felsőfokú szakmai végzettséggel, tiszthelyetteseknek pedig középfokú végzettséggel, vagy képzettséggel is rendelkezniük kell. A jogalkotó ez utóbbiak tekintetében megengedőbb, amikor az éppen folyamatban lévő szakmai képzést is elfogadja a hivatásos jogviszonyba, illetve beosztásba való kinevezéskor. A Rendelet szerint csak az láthat el hivatásos szolgálatot, aki legalább a rendőrségi alapozó képzettséggel rendelkezik. Amennyiben az érintett munkatárs még nem rendelkezik az adott beosztás betöltéséhez szükséges valamennyi végzettséggel, akkor számára határidőtűzéssel az állományilletékes parancsnok előírja annak megszerzését. Az előírt határidő a munkatársnak felróható okból történő meghiúsulása a beosztás további betöltését, de adott esetben a hivatásos jogviszony fenntartását zárja ki.

A Rendelet az egyes szakmai végzettségek/képzettségek tekintetében megfelelteti a jelenlegi, illetve a korábbi képzési formákban szerzhető felső-, közép- és alapfokú szakmai végzettségeket is. Ezzel biztosítva van a korábban, más képzési struktúrában végzettséget szerzettek állományba tartása.

A fent részletezetteken túl kormányrendelet⁴¹⁰ (a továbbiakban: Kormányrendelet) a hivatásos állomány tagjának meghatározza, hogy – ha ez alól mentességgel nem rendelkezik – a szolgálati viszony létesítését követő 1 éven belül rendészeti alapvizsgát kell tennie. Ennek a munkatársnak felróható elmaradása szintén a jogviszonya fenntartását zárja ki. Az egyes tiszti beosztásokba történő kinevezésnek feltétele lehet továbbá a Rendelet szerint rendészeti szakvizsga megszerzése is.

⁴⁰⁸ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

⁴⁰⁹ A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

⁴¹⁰ A rendészeti alapvizsgáról és a rendészeti szakvizsgáról, a Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottságról, valamint a rendészeti alapvizsga vizsgabiztosai és a rendészeti szakvizsga vizsgabizottsági névjegyzékről szóló 274/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200274.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

A vezetői beosztásba történő kinevezés feltételeit a legegyszerűbb módon úgy tudjuk leírni, hogy a legmagasabb tiszti beosztások követelményeihez képest az érintetteknek további speciális képzéseket is teljesíteniük kell. Ennek megfelelően a vezetői beosztás szintje szerint rendészeti vezetővé képző, vagy mesterveetővé képző tanfolyamot kell elvégeznie.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati feladatai teljesítéséhez szükséges szakmai képzettséget a Nemzeti Közszoigálat Egyetem Rendészettudományi Karán (a továbbiakban: NKE RTK), polgári felsőoktatási, illetve felnőttképzési intézményekben, valamint a Belügyminisztérium és a Rendőrség által működtetett képző intézményekben szerezheti meg iskolarendszerű, vagy iskolarendszeren kívüli képzés keretében. A képzéseken való részvétel történhet egyéni kezdeményezésre, vagy a szolgálat érdekében.

A Rendőrség az egyéni továbbtanulási szándékot – amennyiben az a szolgálat érdekével nem ütközik – támogatja. Az ilyen képzéseken való részvételt a lehetőségekhez mérten szolgálatszervezéssel, illetve – amennyiben a megszerzhető képzettség a Rendőrség tevékenységének eredményes végrehajtását segíti – tanulmányi szerződésben foglalt munkaidő kedvezményel, illetve a költségek valamely részének átvállalásával támogathatja.

A hivatásos állomány tagját magasabb, illetve vezetői beosztásba történő kinevezése (vertikális előmenetel), valamint más (adott esetben speciális) beosztásba áthelyezése érdekében az állományilletékes parancsnok kötelezheti valamely képzés elvégzésére. Ez esetben a képzés költségei a munkáltatót terheli, a képzésen történő részvételhez szolgálatmentességet is biztosítani kell.

11.2. A Rendőrség tiszti utánpótlása

A tiszti állomány utánpótlása az alábbi képzéseken keresztül biztosított:

1. Az NKE RTK nappali munkarendű, 4 éves rendészeti képzésével

Ezen képzésre érettségi vizsgával rendelkező, az NKE felvételi szabályainak megfelelő, 18-25 év közötti, a hivatásos állományba vétel követelményeit teljesítő, civil jelentkezők kerülhetnek be. A képzésre felvett hallgatók félév után tisztjelölti vizsgát tesznek és annak eredményeként az ORFK tisztjelölti állományába kerülnek.

A Rendelet szerint a Rendőrség tiszti beosztásainak betöltéséhez az itt szerezhető alábbi végzettségek (diplomák) minősülnek felsőfokú szakképzettségnek: a bűnügyi igazgatási szakon, rendészeti igazgatási szak határrendész, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti vagy közrendvédelmi szakirányon, rendészeti szakon bevándorlási rendőrtiszt szakirányon, polgári nemzetbiztonsági alapképzési szakon szerzett diploma.

2. Az NKE RTK nappali munkarendű, 3 éves rendészeti képzésével

Ezen képzésre a rendőrség tiszthelyettesi/zászlósi állományába tartozó, – az egyetem felvételi követelményeinek megfelelő – 30 évesnél nem idősebb, azon önként jelentkező munkatársai iskolázhatók be, akik középfokú rendőr szakképzettséggel/képzettséggel rendelkeznek és továbbtanulásukat az országos rendőrfőkapitány támogatja.

A Rendőrség tiszti beosztásainak betöltéséhez az itt szerezhető alábbi végzettségek (diplomák) minősülnek felsőfokú szakképzettségnek: a bűnügyi igazgatási alapképzési szakon bűnügyi nyomozó szakirányon, rendészeti igazgatási alapképzési szak határrendész, közrendvédelmi szakirányon szerzett diploma.

3. Az NKE RTK levelező munkarendű, 3 éves rendészeti képzésével

Ezen képzésre a Rendőrség tiszthelyettesi/zászlósi állományába tartozó, – az egyetem felvételi követelményeinek megfelelő – azon önként jelentkező munkatársai iskolázhatók be, akiknek a továbbtanulását az állományilletékes parancsnok támogatja.

A Rendelet szerint a Rendőrség tiszti beosztásainak betöltéséhez az itt szerezhető alábbi végzettségek (diplomák) minősülnek felsőfokú szakképzettségnak: a bünyügyi igazgatási alapszakon, rendészeti igazgatási alapszak határrendész, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti, közrendvédelmi szakirányon vagy migrációs szakirányon és polgári nemzetbiztonsági alapképzési szakon szerzett diploma.

4. Az NKE RTK levelező munkarendű, 3 szemeszteres szakirányú továbbképzési szak (átképző) elvégzésével

Ezen képzésre a Rendőrség állományába (jogviszonytól függetlenül) tartozó – valamely más képzési területen és szakon felsőfokú végzettséget (egyetemi, vagy főiskolai diplomát) szerzett – munkatársak iskolázhatók be, akiknek a felsőfokú szakképzettség megszerzését előírták, vagy a tiszti beosztásba történő kinevezését tervezik. A képzés eredményes elvégzése ugyan újabb diplomát nem eredményez, de a tiszti beosztások betöltéséhez felsőfokú szakképzettséget biztosít általánosan.

Fontos megjegyezni, hogy a Rendelet felsőfokú szakképzettséggé megfelelteti a korábban szerezhető végzettségeket/képzettségeket is. Így:

- a Rendőrtiszti Főiskola bünyügyi igazgatási szakán, a rendészeti igazgatási szak határrendész, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti vagy közrendvédelmi szakirányán,
- a Kossuth Lajos Katonai Főiskola határőr szakán,
- a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) határrendészeti és védelmi vezetői szakán szerzett végzettséget, valamint
- a rendőrszervező (tiszt) szakképesítést,
- a rendészeti szervező szakképesítést (bünyügyi szervező, határrendészeti szervező, közlekedési és közrendvédelmi szervező).

Azon hivatásos állományú munkatársak részére, akik magasabb vezetői beosztást szeretnének betölteni, vagy tudományos fokozatot kívánnak megszerezni, az NKE RTK mesterképzési szakjain, az NKE Doktori Iskoláinak egyikében vagy más képzőintézmények hasonló képzéseiben való részvétele támogatott.

11.3. A Rendőrség tiszthelyetteseinek képzése

2020-tól a magyarországi szakképzési rendszer átalakult, amellyel párhuzamosan a korábbi rendészeti szakgimnáziumok megszűntek, illetve új szervezeti formában működnek tovább. A Rendőrség számára napjainkban a tiszthelyettesek utánpótlása két képzési formán keresztül biztosított.

1. A rendvédelmi technikumokban

A Miskolci Rendvédelmi Technikum (a továbbiakban: MRVT) és a Körmenyi Rendvédelmi Technikum (a továbbiakban: KRVT) tiszthelyettes képzését érettségi vizsgával rendelkező, – a hivatásos jogviszony követelményeinek megfelelő – általánosan 18-25 év életkor közötti jelentkezők kezdenek meg.

A felvételi követelményeket teljesítők a képzés teljes ideje alatt az iskolák tanulói jogviszonyába tartoznak. A képzés attól függően 1, 1,5, vagy 2 éves időtartamú, hogy az érintett tanuló a pályaorientációs képzést folytató középiskolák ún. kadétképző formájában, az általános rendészeti pályaorientációs képzésben, vagy valamely más középiskolában szerzett érettségi vizsgával rendelkezik.

Az iskolák tanulói a belügyminisztérium által biztosított ösztöndíjban, amennyiben szakképzettséggel még nem rendelkeznek, akkor szakképzési ösztöndíjban részesülnek. A képzést sikeresen teljesítők technikus szintű rendőr tiszthelyettes szakképzettséget szerezhhetnek.

Ezt a képzési formát generalista képzésnek is nevezzük, mivel az itt szerezhető végzettség a Rendőrség előmeneteli rendszerében valamennyi tiszthelyettesi/zászlósi beosztás betöltését lehetővé teszi. Természetesen az egyes speciális beosztások betöltéséhez, az azzal kapcsolatos feladatok eredményes teljesítéséhez további szaktanfolyamok/tanfolyamok teljesítése is szükséges lehet.

A rendőri szakképzettséget szerettek a Rendőrség szolgálati érdekei alapján – lehetőség szerint figyelemmel az egyéni igényekre is – nevezik ki a területi, illetve helyi szervek állományába, járőri beosztásba.

2. A járőrképzést folytató intézményekben

Az MRVT és a KRVT a technikus képzés mellett, valamint a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (a továbbiakban: ROKK) – mint felnőtt képző intézmény – a Rendőrképző Akadémia két tagozatán (Szegeden és Remeteszőlősen) ún. járőrképzést folytat. Ezen képzési formában a 18-55 életév közötti, érettségi vizsgával rendelkező – a hivatásos jogviszony követelményeinek megfelelő – jelöltek vehetnek részt. További sajátosság, hogy a képzés 10 hónapos időtartama alatt a résztvevők végig azon helyi szervezet állományába tartoznak, amely rekrutálta őket. A képzés első két hónapjában munkavállalóként, majd a harmadik hónaptól kezdődően hivatásos állományúként illetményben részesülnek.

A képzés gyakorlatorientált, intenzív, a képző intézmény és a munkáltató közötti szoros együttműködésében zajlik. A képzés célja, hogy a résztvevőt a szolgálatellátás megkezdésekor elsőként ellátandó járőri tevékenységre, elméletben és gyakorlatban a lehető legjobban felkészítse. A technikus képzéssel párhuzamba állítva, tartalma szerint így ezt specialista-képzésnek nevezzük.

A képzés indítása az iskolaév kezdéséhez nem kell, hogy igazodjon – az a megfelelő létszám rendelkezésre állása esetén bármikor megtehető. A járőrképzés két szakirányban folytatható, amelyek végén közbiztonsági rendőrijárőr, illetve határrendész és útlevelkezelő rendőrijárőr képzettség szerezhető.

A Rendőrség előmeneteli rendszerében, e képzettség birtokában munkatársunk a „C” besorolási kategóriába tartozó beosztásig tud előrelépni (a speciális igényű beosztások betöltéséhez esetükben is szaktanfolyam/tanfolyam elvégzésére lehet szükség).

A szolgálati feladatok eredményes teljesítésével, az állományilletékes parancsnok javaslatára lehetőség van – mind a négy képző intézményben – (a technikumok képzésébe integráltan) ún. különböző képzésen részt venni, amelynek eredményes teljesítésével rendőr tiszthelyettes szakképzettséget szerezhni.

11.4. A szaktanfolyamok, tanfolyamok és a továbbképzések rendszere

Ezen képzési formákra és azok tartalmának alapjára a már említett Rendelet mellett a belügyminiszter továbbképzéseket szabályozó rendelete⁴¹¹ (a továbbiakban: Tv. Rendelet) határoz meg követelményeket. 2022. évtől az egyéb képzések rendszerét, azok tartalmát jelentősen átalakítottuk. Ennek célja az volt, hogy megteremtsük a Rendőrség hivatásos állománya képzettsége és az egyes beosztások betöltéséhez, az ellátandó feladatokhoz szükséges képzések/képesítések összhangját.

A szaktanfolyam a Rendeletben meghatározott, egyes szolgálati beosztások ellátásához szükséges ismereteket adó, munkaköri leírásban rögzített, rendészeti tárgyú iskolarendszeren kívüli képzés, amelynek teljesítése nélkül adott beosztás nem tölthető be.

A tanfolyam az adott beosztás feladatainak eredményes ellátását biztosító, rendszerbe foglalt, új ismeretek megszerzését biztosító iskolarendszeren kívüli képzés.

A továbbképzés a Tv. Rendeletben meghatározottak szerinti képzések, amelyek az egyéni feladatvégrehajtási képesség növelésére, a szakmai ismeretek megújítására, illetve elmélyítésére, az erkölcsi, pszichológiai állapot szilárdítására irányulnak.

A Rendőrség képzési rendszerébe tartozó szaktanfolyamok:

- bűnügyi technikus szaktanfolyam,
- helyszínelő és balesetvizsgáló szaktanfolyam,
- szolgálatparancsnoki szaktanfolyam,
- körzeti megbízotti szaktanfolyam,
- tevékenység-irányítási szaktanfolyam,
- rendőr-kutya-vezető szaktanfolyam (az általános kutya-vezető tanfolyamra ráépülő valamely speciális tanfolyammal egybekapcsolva),
- iskolaőr szaktanfolyam.

A Rendőrség képzési rendszerébe tartozó legfontosabb tanfolyamok:

- rendészeti vezetővé képző tanfolyam,
- rendészeti mestervezetővé képző tanfolyam,
- lökiképzői intézkedéstaktikai tanfolyam,
- intézkedéstaktikai instruktorképző tanfolyam,
- fogdaőr tanfolyam,
- bűnügyi tanfolyam,
- helyszíni szemlebizottság-vezető tanfolyam,
- emelt szintű gépjárművezetői tanfolyam,
- gépjármű-vezetéstechnikai oktató tanfolyam,
- hajóvezetői tanfolyam,
- Kapcsolattartási Szolgálati Hely (KSZH) tanfolyam,
- a Police Medic képzések I-III. és a VI. oktatási moduljai, stb.

⁴¹¹ A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek hivatásos állományú tagjainak továbbképzési és vezetőképzési rendszeréről, valamint a rendészeti utánpótlási és vezetői adatbankról szóló 2/2013. (I. 30.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300002.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

A Rendőrség állományának továbbképzési formái (csak példálózó jelleggel, mert, a területi szervek által jelzett igényekre is figyelemmel időszakosan változnak):

- a Belügyminiszter által adott évre meghatározott továbbképzések,
- az ORFK vezetője, vagy helyettese által adott évre meghatározott továbbképzések,
- a Police Medic továbbképzések (IV-V. modulok),
- emelt szintű gépjárművezető engedélymegújító továbbképzés,
- hajóvezető engedélymegújító továbbképzés,
- motoros engedélymegújító továbbképzés,
- gépjárművezetést oktatók éves továbbképzése, stb.

A Belügyminisztérium, a rendvédelmi technikumok és a ROKK szervezeti elemei biztosítják az egyes szaktanfolyamok, tanfolyamok végrehajtását. Ezekre a beiskolázás az állományilletékes parancsnokok jóváhagyásával történik.

A rendészeti vezetővé képző tanfolyam a Rendőrség osztályvezetői és a főosztályvezető-helyettesi beosztásaiba kinevezni tervezett munkatársak számára előírt, iskolarendszeren kívüli, középvezetői készségeket fejlesztő tanfolyam – a Belügyminisztérium Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály munkatársai, vagy az erre felkészített területi trénerek által végrehajtva.

A rendészeti mesterveetővé képző tanfolyam a Rendőrség főosztályvezetői, vagy az ennél magasabb vezetői besorolású beosztásokba – legalább 3 éves beosztott vezetői gyakorlatot követően – kinevezni tervezettek számára előírt, iskolarendszeren kívüli, felsővezetői készségeket fejlesztő tanfolyam, amelyet a Belügyminisztérium Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály szervez.

Indokolt külön is kiemelni a Police Medic képzési és továbbképzési rendszert (I-VI. modul), amelynek célja olyan ismeretek és képességek kialakítása, amelyek alkalmassá teszik az állomány tagjait szolgálati feladataik ellátása során felmerülő, az élet és a testi épség egészségügyi veszélyeivel járó helyzetek felismerésére, valamint azok a rendőri intézkedéstaktikába illeszkedő módon történő kezelésére, ezáltal a sérültellátási kompetenciák megteremtésére. A képzés hasznosságát – a közterületi szolgálat ellátók, de a szabadidejüket töltő munkatársak helytállásán keresztül is – nap, mint nap tapasztaljuk, ezért mind a tiszthelyettes képzésben, mind pedig a járőrképzésben a Police Medic alapképzést (I. modul) a képzési tematika részévé tettük.

A Rendőrség hivatásos állománya horizontális (fizetési fokozatokban történő) előmenetelének alapja a számára meghatározott továbbképzési kötelezettségének teljesítése. A továbbképzések teljesítésének mérése továbbképzési pontrendszerben történik, amelyben egy tanulmány munkaóra egy továbbképzési pontot eredményez. A továbbképzési időszak minden esetben 4 év, azonban annak kezdete az adott állománykategóriába kerülés időpontjára tekintettel, egyénenként eltérhet. A 4 éves ciklusokban a hivatásos állomány vezetői beosztást betöltő tagjának legalább 128, a tiszti besorolási osztályba tartozónak legalább 96, a tiszthelyettesi besorolási osztályba tartozónak pedig legalább 64 pontot kell teljesítenie. A továbbképzési ciklus alatt a meghatározott pontszám elérése – az állományilletékes parancsnok által jóváhagyott – éves, egyéni továbbképzési tervek arányos teljesítésével történhet. Az éves, egyéni továbbképzési tervek tartalmazzák a tanulmányi kötelezettség teljesítését biztosító továbbképzési programokat, amelyekben az egyén számára kötelezően előírt és a szabadon választott továbbképzések jelennek meg.

Az akkreditált továbbképzések szervezése általánosan az ORFK egyes főigazgatóságai és a szakterületileg illetékes szervezeti elemei, a ROKK, vagy a területi szervek hatáskörébe tartozik.

11.5. Nemzetközi rendészeti képzések és a külföldi szolgálat

A hivatásos állomány tagja – a képző intézmények felhívása és a munkáltatói jogkört gyakorló támogatása alapján – részt vehet a nemzetközi rendészeti képzési programokban. Ezeket a képzéseket a hazánkban működő nemzetközi képző intézmények szervezik, elsősorban az idegen nyelvi ismeretek fejlesztése, a rendészeti szakmai tapasztalatok megismertetése és bővítése céljából. Ilyen képzéseket szervez a Nemzetközi Oktatási Központ (a továbbiakban: NOK).

Az intézmény rendészeti képzést végző nemzetközi partnerei:

- Nemzetközi Rendészeti Akadémia (a továbbiakban: ILEA),
- Közép-európai Rendőrákadémia (a továbbiakban: KERA),
- Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége (a továbbiakban: CEPOL),
- Nemzetközi Pénzügyi Nyomozói Akadémia (a továbbiakban: ICOFI),
- Európai Rendőrákadémiák Szövetsége (a továbbiakban: AEPC).

A képzések munkanyelve lehet angol és német. A programok magasan kvalifikált magyar és külföldi szakértők bevonásával valósulnak meg. A NOK a nemzetközi rendészeti képzéseken túl nyelvtanfolyamok, egyéb rendszettel összefüggő események, konferenciák számára is helyszínt biztosít és kutatási tevékenységet is folytat.

A NOK 2006 óta az ELTE Origo Nyelvi Centrum (ONYC) akkreditált vizsgahelye. A sokéves rendészeti szaknyelvi oktatási tapasztalattal kialakítottak és akkreditáltak egy angol rendészeti szaknyelvi vizsgarendszert, amely hazánkban és Európában az egyetlen államilag elismert rendészeti szaknyelvvvel bővített vizsgát biztosítja.

Az ILEA működéséhez szükséges feltételeket a NOK biztosítja. Az ILEA program egyik legfőbb célja a határokon átívelő szervezett bűnözés elleni harc eredményességének erősítése a nemzetközi együttműködés hatékonyabbá tételével. Ennek keretében a budapesti ILEA a korrupcióellenességre, a kiberbűnözés elleni harcra, az erőszakos szélsőségek elleni küzdelemre, valamint a kábítószer-, ember- és vadvilág-kereskedelem nyomozására fókuszál egy-, illetve kéthetes kurzusaival.

A KERA az alábbi formákban kínál továbbképzési lehetőségeket a résztvevő országok rendőrségei és határrendészeti feladatokat ellátó hivatásos állományú tagjai számára: bűnügyi tanfolyam (német); speciális (határrendészeti) tanfolyam (német); szervezett bűnözés elleni tanfolyam (angol); nemzetközi szakszemináriumok és nyelvtanfolyamok.

A CEPOL központja 2014. októbere óta Budapesten működik. Tanfolyamai témái közé tartozik a polgári válságkezelés, emberkereskedelem, kábítószerkereskedelem, terrorizmus és szervezett bűnözés, valamint az illegális migráció és határőrizet.

Az ICOFI kifejezetten a pénzügyi-gazdasági, illetve a költségvetési érdekeket sértő bűncselekmények elleni nemzetközi küzdelmet kívánja támogatni, elsősorban pénzügyi nyomozók nemzetközi tárgyú képzésével.

Az AEPC 1996-os megalakulásának egyik célkitűzése az európai együttműködés rendőri erőkre történő kiterjesztése volt, amelyben a képzéseknek nagyon fontos szerepe van. Valamennyi tag osztja azt a meggyőződést, hogy a kooperáció elengedhetetlen a bűnözés elleni küzdelemben, illetve a rendőrségi képzéseknek – különösen az információ és a bevált gyakorlatok cseréje révén – ebben alapvető szerepe van. Az AEPC egyfajta platformot jelent a nemzetközi rendőrségi képzések lehetőségeinek előmozdítására.

11.5.1. Nemzetközi rendőri missziók

A béketámogató, nemzetközi rendészeti válságkezelési missziókban való részvétel Magyarország biztonságpolitikai érdeke (Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat), valamint Magyarország nemzetközi tagságaiból (ENSZ, EU, EBESZ, NATO) és egyéb nemzetközi megállapodásokból fakadó kötelezettsége.

Az Rtv.⁴¹² alapján a Rendőrség részt vesz az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete keretében szervezett, vagy nemzetközi szerződés alapján a béketámogató és polgári válságkezelési feladatokban.⁴¹³

A missziókkal kapcsolatos feladatokat a Rendőrség részéről a béketámogató és polgári válságkezelési missziókban részt vevő hivatásos állománnyal kapcsolatos feladatokról szóló 21/2013. (VII. 12.) BM utasítás alapján a ROKK Képzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Külszolgálati és Béketámogató Osztály (a továbbiakban: ROKK KTF KBO) látja el.

A ROKK KTF KBO állománya speciális képzéseket biztosít a Rendőrség, az önálló belügyi szervek és esetenként más kormányzati vagy külföldi rendőri szervek állománya részére, akik nemzetközi rövid- és hosszútávú külszolgálatra vagy béketámogató missziókba kerülnek vezénylésre.

A különböző tematikájú és időtartamú, alapvetően – de nem kizárólag – a személyi biztonság növelésére és a biztonságos szolgálatellátáshoz segítséget nyújtó képzések bármely olyan rendészeti vagy civil szakértő számára hasznosíthatók, aki feladatát külföldön, idegen környezetben végzi.

A képzések skálája – a teljesség igénye nélkül – felöleli az alap- és emelt szintű biztonsági témájú felkészítéseket, a vallási és kulturális különbségek ismertetését, de nemzetközi pályázatíró- és interjútechnikai képzés vagy nemzetközi oktatók felkészítése is folyik, igény és szükség szerint magyar vagy angol nyelven.

Az EU, ENSZ, EBESZ, NATO, egyéb nemzetközi szervezetek által létrehozott és működtetett nemzetközi polgári válságkezelési és béketámogató missziókba, vezényelt pozíciókra történő jelentkezés kötelező előfeltétele a – ROKK által szervezett – Külszolgálati és Béketámogató Alaptanfolyam sikeres elvégzése.

A tanfolyam célja, hogy a résztvevőket felkészítse a béketámogató és nemzetközi rendészeti válságkezelő missziókban várható általános és szakmai feladatok sikeres teljesítésére és a külszolgálat alatt várható kihívások megfelelő kezelésére. Ennek megfelelően tematikáját az EU, ENSZ és az EBESZ polgári válságkezelési képzési iránymutatásoknak és elvárásoknak megfelelően állították össze.

A Külszolgálati és Béketámogató Alaptanfolyam két részből áll. Az elméleti modul során a tanfolyam résztvevői megismerik a nemzetközi szervezetek (EU/ENSZ/EBESZ/NATO) béketámogató tevékenységét, továbbá az emberi jogokkal, a jogállamisággal és a biztonsági szektor reformjával szóló előadásokon vesznek részt, valamint felkészítést kapnak a helyi és a civil-katonai együttműködés, a kulturális különbségek és a stresszkezelés témájában is. A szakmai gyakorlati modul főbb témái a harctéri elsősegélynyújtás, életmentés, a személyi biztonság, térképismeret, GPS használata, aknakeresés, nemzetközi rádióforgalmazás, illetve terepjáróvezetés és egyéb más gyakorlati technikák.

A béketámogató és polgári válságkezelési missziók jellemző feladatai:

- missziós célterületen a stabilitást szolgáló jogállamiság kiépítésének és javításának támogatása;
- a rendvédelmi, nemzetbiztonsági, közigazgatási reformok előmozdítása stratégiai és operatív tanácsadás a helyi államigazgatási szervek részére;

⁴¹² Rtv. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

⁴¹³ Rtv. 1. § 17. pont. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

- szakmai oktatás, kiképzés, mentor és tanácsadó feladatok ellátása;
- missziótámogató tevékenységek (adminisztratív, logisztikai, személyügyi, pénzügyi, IT, PR stb.), szakfeladatok ellátása.

A nemzetközi béketámogató missziókban történő részvétel során a Rendőrség és az önálló belügyi szervek külföldre vezényelt állománya jellemzően a következő feladatokban vesz részt: kiképzési, megfigyelői, mentori vagy tanácsadói feladatok ellátása; a helyi jogállamiság kiépítésének és javításának támogatása; a rendőrség kapacitásépítése; összekötői, katonai rendészeti, vagy épp tényleges rendőri feladatok végrehajtása, illetve az úgynevezett missziótámogató (adminisztratív, logisztikai, személyügyi, pénzügyi, stb.), szakfeladatok ellátása.

A nemzetközi missziókban szolgálatot teljesíteni hivatásos rendőrként vezénnyelssel, általában egyéves időtartamra lehetséges, amely egyes esetekben meghosszabbítható. A missziókban való részvétel egyik alapfeltétele a stabil angol (egy-egy missziókban francia) nyelvtudás.

A hivatásos állomány vezényelt tagja a hatályos jogszabályok szerint járó hazai illetményben és hazai vagy a nemzetközi szervezet által biztosított napi díjban részesül. A nemzetközi pályázaton kiválasztásra került kollégák a kitélepítés előtt orvosi és pszichológiai vizsgálaton, valamint speciális, úgynevezett célfelkészítő képzésen vesznek részt. A szükséges ruházatot, felszerelést és – amennyiben szükséges – fegyvert a Rendőrség vagy a nemzetközi szervezet biztosítja.

A magyar rendőrök és más rendészeti állományú kollégák jelenleg is több kontinens számos országában teljesítenek nemzetközi béketámogató feladatokat.

11.6. A Rendőrség oktatási, kiképzési szervezetrendszer

A ROKK az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv oktatási, képzési, kiképzési, felnőttképzési és továbbképzési feladatainak végrehajtására létrehozott, valamint e tevékenységek koordinálását és szakirányítást ellátó, az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása alatt álló önálló, területi jogállású rendőri szervként működő központi költségvetési szerv.

A ROKK szervezeti elemei a következőkben felsorolt főosztály jogállású központok, amelyek funkcionális feladatait az Alapító Okiratban és a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak képezik.

- A Hivatal együttműködik a Rendőrség más területi szervei titkárságával, illetve hivatali szervezeti elemeivel, valamint végrehajtja a biztonsági vezető számára az előírt tennivalókat. Emellett figyelemmel kíséri a főkapitányi és vezetői értekezletek ROKK-ot érintő döntéseinek határidőre történő végrehajtását, illetve koordinálja a ROKK vezetője által meghatározott feladatokat.
- A Rendőrségi Vizsgaközpont országos vizsgaközpontként tervezi és előkészíti a Rendőrség szakképesítést biztosító képzéseihez kapcsolódó vizsgáztatást. Szervezi a rendfokozati vizsgákat, közreműködik a rendfokozati vizsga teljesítése feltételeinek kialakításában, valamint szakirányítja a rendfokozati vizsga szervezését a területi szervek vonatkozásában.
- A Szervezetfejlesztési és Tréning-szervezési Főosztály fórumokat, megbeszéléseket, kérdőíves felméréseket kezdeményez a Rendőrség vezetőivel és személyi állományával, tréningeket szervez és tart, valamint koordinálja ezek megvalósítását. Felkutatja, kiválasztja a képzésekbe és szervezetfejlesztési tevékenységekbe oktatóként, trénerként, coachként, előadóként, mentorként, „változás nagyköveteként” bevonható személyeket, gondoskodik a szakemberek felkészítéséről és ellátja a módszertani támogatással kapcsolatos szakirányítási feladatokat.

- A Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály a Külszolgálati és Béketámogató Osztályra, a Tanfolyamszervezési Osztályra, a Lőkiképzési és Intézkedéstaktikai Osztályra, a Járművezetéstechnikai Osztályra és a Továbbképző Központ tagolódik.
 - a) Külszolgálati és Béketámogató Osztály a Belügyminisztériummal közösen, a belügyi szervezetrendszer egészére vonatkozóan folyamatosan elemzi és értékeli a béketámogató missziók működését, felügyeli a béketámogató missziók pályázataival kapcsolatos feladatokat, felkészítő tanfolyamokat tart, közreműködik a kiválasztási eljárásban, valamint a kitelepítés és visszailleszkedés megszervezésében.
 - b) Tanfolyamszervezési Osztály tervezi, szervezi, végrehajtja a Rendőrség állománya részére a munkakör betöltésére jogosító szaktanfolyami képzéseket, valamint a munkakör megtartásához szükséges tanfolyami képzéseket és a továbbképzéseket (pl.: bűnügyi technikus, helyszínelő és balesetvizsgáló stb.).
 - c) Lőkiképzési és Intézkedéstaktikai Osztály végrehajtja a Rendőrség kijelölt szervei állományának lőgyakorlatait. Végzi a Rendőrség kezelésében lévő lőterek építésével, átépítésével, fejlesztésével kapcsolatos szakmai véleményezést. Szakértőként részt vesz a Rendőrségnél rendszeresítésre tervezett lőfegyverek, lőszeres és egyéb fegyverzeti anyagok beszerzési eljárásában. A Rendőrség lőkiképzési, lövészet feladatainak végrehajtása tekintetében országos szakirányítást és szakfelügyeletet lát el (pl.: instruktor- és TASER képzés stb.).
 - d) Járművezetéstechnikai Osztály végzi a belügyi gépjárművezetők, valamint a megkülönböztető jelzést használó gépjárművek vezetőinek felkészítését, vizsgáztatását és továbbképzését valamint koordinálja és ellenőrzi a szolgálati célú kiscgéphajóvezető alap- és kiegészítő képzéseket, vízirendészeti szaktanfolyamot. Szakfelügyeletet gyakorol és ellenőrzi a gépjármű-vezetéstechnikai országos képzések végrehajtása során. Emellett végzi a Rendőrség hivatásos állományába tartozó, megkülönböztető jelzést használó szolgálati gépjárművek vezetőinek MEGA vizsgálatát.

A Rendőrség – a Készenléti Rendőrség kivételével – állománya vonatkozásában végzi a pilóta nélküli állami légi járművek (UAV) kezelőinek képzését.

- Gazdasági Szervek szervezeti elemei a Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály, a Rendészeti Szabadidő- és Sportcentrum, a Közgazdasági Osztály, az Igazgatási Osztály, a Műszaki és Üzemeltetési Osztály és az Oktatástechnikai és Informatikai Osztály. A gazdasági igazgató-helyettes végzi a gazdálkodással kapcsolatos alapvető feladatokat, irányítja a ROKK költségvetés-tervezési, előirányzat-felhasználási és -módosítási, készpénzkezelési, könyvvezetési, beszámolási és adatszolgáltatási, valamint nemzetközi, uniós és hazai pályázatkezelési tevékenységét. Végrehajtja az informatikai és híradástechnikai, anyagi-technikai ellátással ingatlan üzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat. Végrehajtja az egyenruha-ellátásra jogosult személyi állomány, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszerelésével járó feladatokat. Biztosítja a biztonságos munkavégzés feltételeit, a munkavégzés körülményeinek tervszerű és folyamatos javítását. A gazdasági igazgató-helyettes végzi a ROKK üzemeltetési, fenntartási, működtetési, beszerzési, beruházási, vagyonhasználati és vagyonhasznosítási, munkaerő-gazdálkodási tevékenységét.
 - a) A Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály végrehajtja a Rendőrség hivatásos állománya részére szervezett, a kutyavezető munkakör betöltésére jogosító szaktanfolyamokat, valamint a munkakör megtartásához szükséges tanfolyamokat és a továbbképzéseket. Végrehajtja a szolgálati kutyák és kutyavezetők képzését, központi

- továbbképzését, minősítését. Végrehajtja a területi szervek szolgálati kutyák beszerzésével, képzésével, alkalmazásával, tartásával kapcsolatos feladatainak szakirányítását.
- b) A Rendészeti Szabadidő- és Sportcentrum első fokon végzi a kijelölt állomány fizikai alkalmasságvizsgálatát. Továbbá a személyi állomány, valamint a Rendőrség hivatásos állományába jelentkezők másodfokú fizikai alkalmasságvizsgálatát. Közreműködik a Rendőrség aktív és a nyugállományú tagjai, valamint családtagjaik szabadidős- és sportrendezvényeinek megszervezésében. Helyszínt biztosít a rekreációs tevékenységhez, a hátrányos helyzetű gyermekek, családok, a nagycsaládosok és a központi gondozott árva gyermekek programjainak lebonyolításához.
- Rendőrképző Akadémia szervezeti elemei a Módszertani Főosztály, a Járőrképző Tagozat (Adyliget) és a Járőrképző Tagozat (Szeged). Az intézményvezető igazgató-helyettes meghatározza a felelősségi körébe tartozó feladatok végrehajtásának módszereit és biztosítja a feladatok egységes értelmezését és végrehajtását, végzi a teljesülés folyamatos elemzését, javaslatot tesz a fejlesztések fő irányaira. Szaktanfolyamokat, tanfolyamokat tart a speciális munkakörök betöltése, illetve eredményes ellátásuk érdekében.
 - a) A Módszertani Főosztály végrehajtja a Rendőrség oktatási, képzési stratégiájában meghatározott, a feladatkörét érintő feladatokat, véleményezi, kidolgozza a Rendőrséget érintő oktatási, képzési, kiképzési szakmai anyagokat. Ellátja a vezető-kiválasztási eljárásra történő ütemezés és a vezetői beosztásba történő kinevezést megelőző sorrendállítást, továbbá a rendészeti vezetővé és mestervezetővé képző tanfolyamokra történő beiskolázási, valamint a rendészeti szakvizsgára és a rendészeti alapvizsgára történő beiskolázással kapcsolatos feladatokat.
 - A Járőrképző Tagozatok (Adyliget, Szeged): előkészítik és végrehajtják a rendőri szakképesítések megszerzésére irányuló képzéseket, valamint a feladatkörükbe utalt szaktanfolyami, tanfolyami képzéseket, oktatási, kiképzési feladatokat (pl.: körzeti megbízott szaktanfolyam, bűnügyi tanfolyam stb.).
 - b) Határrendészeti Oktatóbázis a szegedi Járőrképző Tagozat osztály jogállású szervezeti eleme. Végzi a rendvédelmi szervek tiszthelyettesi és zászlósi állomány tanfolyami képzését, valamint a határrendész tiszthelyettesi, zászlósi, tiszti, főtishti állomány továbbképzését (pl.: gépjármű felderítési tanfolyam, határrendészeti továbbképzés, nyelvi képzés stb.). Az osztály által oktatott tantárgyak megalapozzák a határrendészeti szolgálatellátás eredményességéhez és törvényességéhez szükséges ismereteket. Átfogják mindazon ismeretek, jártasságok és készségek kialakítását, amelyek képessé teszik a képzésben résztvevőket a határellenőrzés során az eredményes és komplex intézkedések végrehajtására.

Felhasznált irodalom:

Szakirodalmak jegyzéke:

1. Berényi Sándor (1993.): Magyar államigazgatási jog, különös rész Ideiglenes jegyzet Budapest, Magyarország: ELTE ÁJK 213. old.
2. Dietrich, Elisabeth (1995): Übertäte, Bösewichter. Kriminalität und Kriminalisierung in Tirol und Voralbert im 19. Jahrhundert. Wien, Österreich: Innsbruck-Wien Verlag,
3. Dr. Grád András (2005): A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve. Budapest: Strasbourg Bt.
4. Dr. Horváth József, Prof. Dr. Kovács Gábor, Dr. Kovács István (2022.): Szolgálj Tisztességgel! Becsülettel a Haza szolgálatában. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság.
5. Erdei Gábor (2013): A bünyügyi statisztika valóság tartalma. Hadtudományi Szemle, 3. szám, 119-125. old.
6. Finszter Géza (2003): Vezetésemélet tanköny. Budapest: Rejtjel kiadó.
7. Finszter Géza (2008): A közélet tisztasága elleni bűncselekmények oksága. A korrupció jogszempontú elemzése. Magyar Rendészet, 4. szám, 42. old.
8. Gecse Gábor Gusztáv (2015): Lehetséges eszközök a rendőri korrupció elleni küzdelemben – új jogszabályi lehetőségek. Belügyi Szemle, 10. szám, 17-30. old.
9. Gombos Katalin (2009): Bírői jogvédelem az Európai Unióban. Budapest: Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató.
10. Hautzinger Zoltán (2008): A katonai büntetőjog fogalma és forrásai. Hadtudomány, 1. szám, 1-8. old.
11. Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2014): A rendészeti szervek vezetés- és szervezéselmélete. Budapest: Nemzeti Közszerológati Egyetem.
12. Horváth József, Kovács Gábor (szerk.) (2016): Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve. Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.
13. Jozef Balga (2009): A rendészet kultúrája és az etikai kódex Forrás: <http://www.pecshor.hu/periodika/2009/balga.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.15.) 6. old.
14. Kardos Sándor István (2014): A rendőri korrupcióval szembeni parancsnoki tevékenység nehézségei és lehetőségei – I. helyezést elért pályamű a Rendőrség Tudományos Tanácsa által kiírt tudományos pályázaton. Budapest, Magyarország.
15. Kardos Sándor István (2016): A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében. Doktori (PhD) értekezés. Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola
16. Kiss Zoltán László (2006): A professzionalizmus és a pályaidentifikáció dilemmái a szerződéses katonák körében. Társadalom és Honvédelem, 2 szám, 136–151. old.
17. Kontra Györgyné dr. (2016): Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. In: Dr. Horváth József ny. r. vezérőrnagy, címzetes főiskolai docens, Dr. Kovács Gábor r. dandártábornok (szerk.) Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszerológati Egyetem.
18. Kovács Gábor (2009): A rendészeti szervek szervezeti kultúrájának összetevői és sajátosságai, a téma feldolgozása a Rendőrtiszti Főiskola vezetéselméleti oktatásában. Forrás: <http://www.pecshor.hu/periodika/2009/kovacs.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.15.) 6. old.

19. Kovács Gábor (2018): A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. Dialóg Campus. Forrás: <https://tinyurl.com/37v9zajr> (A letöltés ideje: 2023.06.15.)
20. Kovács Gábor (2021): Szervezetvezetési technikák a rendészeti szervezetekben. Budapest: Rendőrség Tudományos Tanácsa.
21. Kovács Gábor et al. (2017): A szervezetvezetés elmélete. Budapest: Dialóg Campus Kiadó. 11-350. old.
22. Kovács István (2018): Vezetői státusz és kommunikáció a parancsuralmi rendszerben, különös tekintettel a Rendőri Hivatás Etikai Kódexére, valamint a vezetési stílusokra a Lasslew-modell alapján. Magyar Rendészet, 5. szám, 177-195. old.
23. Kovács István (2022): Rendszerszintű vezetés és irányítás. Budapest: MRTT.
24. Kránitz Mariann (2006): A korrupcióról. In: Kopcsik Kozima (szerk.): Fight Against Corruption. Budapest, Magyarország: Igazságügyi Minisztérium, 16. old.
25. Krőszel Károly (2003): Korrupcióellenes közdelem. Belügyi Szemle, 9. szám, 62-67. old.
26. Lamm Vanda (1984): A hágai Nemzetközi Bíróság döntései (1957-1982). Budapest: Gondolat Kiadó.
27. Mel Robbins (2019): Az 5 másodperces szabály. Budapest: Édesvíz Kiadó
28. Molnár Ildikó (2014.): Okok és tények a rendőrségi korrupció tárgykörében. Magyar Rendészet, 5. szám, 83-102. old.
29. Pallai Katalin (2015): Szakmai tréningek az integritásoktatásban. Társadalom és Honvédelem, 1. szám 41. old.
30. Pareto elv. Forrás: https://businessandcafe.blog.hu/2016/03/22/mit_jelent_a_80_20-as_szabaly_es_hogyan_alkalmazd_az_elet_barmely_teruleten (A letöltés ideje: 2020. 02. 18.)
31. Sári János – Somody Bernadette (2008): Alapjogok Alkotmánytan II., Budapest: Osiris Kiadó.
32. Sárközi Ferenc (1999): A rendőri korrupció néhány sajátossága. Belügyi Szemle, 10. szám, 70-79. old.
33. Szakács Gábor (2015): Az emberierőforrás-gazdálkodás és a stratégiai gondolkodás, Dr. Szabó Szilvia és Dr. Szakács Gábor (szerk.): Közszolgálati HR-menedzsment. Budapest: NKE.
34. Szamel Lajos (1989): A korrupció, a protekció és a többi.... Budapest, Magyarország: Kossuth Könyvkiadó
35. Tóth Judit (1999): Az emberi jogok és a rendőrség. Szemináriumi anyag. Budapest, Magyarország: Európai Tanács Információs és Dokumentációs Központ
36. Veprik Zita (2020): A rendőri korrupció megelőzésében és felderítésében hatáskörrel rendelkező szervezetek tevékenysége. In: Baráth Noémi Emőke - Mezei József (szerk.): Rendészet-Tudomány-Aktualitások. Budapest, Magyarország: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 257-266. old.
37. Zsolt Péter (2015): A magyar közszolgálati „Etika és integritás”, valamint az „Integritásmenedzsment” tréningek hatásvizsgálata. Pro Publico Bono - Magyar Közigazgatás, 1. szám, 164. old.
38. Dr. Ibolya Tibor: Kihallgatási taktika a nyomozásban. Forrás <http://ibolyatibor.atw.hu/Sajat/3.pdf> (A letöltés ideje: 2023.07.28.) 24. old.
39. Komp Bálint János (2015): A gyermekek védelme a büntető igazságszolgáltatásban – különös tekintettel a gyermekbarát igazságszolgáltatás nemzetközi és hazai eredményeire- Doktori Műhelytanulmányok. Forrás: <http://dfknlne.sze.hu/images/egyedi/doktori/doktorimuhelytanulmanyok2015/komp.pdf> A letöltés ideje: 2023.07.28.)

Szabályzók jegyzéke

40. 1/2004. és 2/2004. Büntető jogegységi határozat
41. 1/2014. (I. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek közegészségügyi-járványügyi és egészségfejlesztési feladatainak ellátásáról, valamint a védőoltás elrendelésének rendjéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400001.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
42. 1/2019. (XII. 13.) ORFK utasítás a közösségi média és az internetes felületek rendőrségi használatáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-41-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
43. 10/2013. (I. 21.) Korm. rendelet a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300010.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
44. 10/2017. (II. 21.) ORFK utasítás az igazgatásrendészeti szolgálati ág által ellátott hatósági feladatokhoz kapcsolódó biztonsági okmányok védelméről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0010.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
45. 11/2006. (III.14.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai Fegyelmi Szabályzatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600011.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
46. 11/2013. (IV. 23.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak, közalkalmazottainak és a hivatásos állományból nyugállományba helyezettek fogászati ellátással, valamint szemüveggépzéssel kapcsolatos költségeinek megtérítéséről, illetve támogatásban részesítéséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300011.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
47. 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700012.irm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
48. 12/2018. (V. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség Védőoltási Szabályzatáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-12-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
49. 121/2016. (VI.7.) Korm. rendelet a polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600121.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
50. 154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. Törvény végrehajtásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500154.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
51. 159/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos egyes hatósági eljárási szabályok, valamint a hatósági feladat- és hatáskörök megállapításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500159.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
52. 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100173.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
53. 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0300175.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
54. 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2200182.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
55. 1858/2008. büntető elvi határozat.

56. 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
57. 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000093.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
58. 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300093.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
59. 1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
60. 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600116.TV> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
61. 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
62. 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800019.TV×hift=20170419&txtreferer=A0300023.BM> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
63. 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900054.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
64. 2/2021. (I. 14.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos szolgálati jogviszonyban állók és rendvédelmi igazgatási alkalmazottak egészségügyi és pszichológiai ellátással összefüggő kérdéseiről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100002.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
65. 20/2015. (IX. 10.) ORFK utasítás az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0020.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
66. 20/2022. (V. 31.) ORFK utasítás a hőségriadó elrendelésekor végrehajtandó intézkedésekről. Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozltart&ev=2022&szam=26&k=12> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
67. 2000. évi C. törvény a számvitelről Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
68. 2000. évi CXXVIII. törvény a közúti közlekedési előéleti pontrendszerrel 5.§ (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000128.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
69. 2002. évi LIV. törvény a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0200054.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
70. 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400140.TV×hift=20170101&txtreferer=A1100190> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
71. 2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerkekről, 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet a fegyverekről és lőszerkekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400024.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

72. 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, 22/2006. (IV. 25.) BM rendelet a törvény végrehajtásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500133.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
73. 2007. évi XXXVI. törvény a szabálysértési jogsegélyről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700036.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
74. 2009. évi LXXVI. törvény a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900076.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
75. 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000043.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.18.)
76. 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 6.§ (3) bekezdés b. pont. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100195.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
77. 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100112.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
78. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 127. § (1). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>
79. 2012. évi CLXX. törvény a Bolgár Köztársaság, a Horvát Köztársaság, Magyarország és az Osztrák Köztársaság között a közúti közlekedésbiztonságot veszélyeztető közlekedési jogsértések miatt alkalmazott jogkövetkezmények határon átnyúló végrehajtásának elősegítéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről, valamint egyes törvényeknek a közlekedésbiztonságot elősegítő európai uniós és nemzetközi kötelezettségek végrehajtásához szükséges módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200170.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
80. 2012. évi CLXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről; Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200180.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
81. 2012. évi CLXXXI. törvény a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200181.tv> A letöltés ideje: 2023.07.15.)
82. 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200120.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
83. 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
84. 2013. évi LXXXVIII. törvény a körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300088.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
85. 2015. évi CCXXII. törvényben az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500222.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
86. 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500042.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
87. 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600150.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

88. 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600150.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
89. 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700090.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
90. 21/2012. (IV.13.) BM rendelet a szabálysértési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlés formájáról, módjáról és rendjéről, a szabálysértési nyilvántartó szerv által teljesített adatközlés rendjéről, valamint az egyes szabálysértési nyilvántartásokban kezelt adatokra tekintettel kiállított hatósági bizonyítvány kiadásának eljárási rendjéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200021.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
91. 22/2012. (IV.13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról 32. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200022.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
92. 22/2015. (VI. 15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500022.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
93. 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200022.bm> (A letöltés ideje: 2023.11.06.)
94. 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 22. § (1) Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+VI.+24.\)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A0300023.BM&targetdate=ffffff4&printTitle=23/2003.+VI.+24.)+BM-IM+egy%C3%BCttes+rendelet&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT) (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
95. 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/23_2006.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
96. 236/2000. (XII.23.) Korm.rendelet a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000236.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
97. 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás a Határforgalom-ellenőrzési szabályzatról 138-144. pontjai. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0024.ORF&txreferer> (A letöltés ideje: 2023.17.15.)
98. 25/2010. (OT13.) ORFK utasítás a dokumentációkészítés szabályairól. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/25_2010_0.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
99. 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet 1. § (2) bekezdés Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
100. 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300026.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

- 101.29/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 102.30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a Rendőrség szolgálati szabályzatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 103.30/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 104.31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 105.329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
- 106.33/2011. (XII. 2.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a Belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatai által teljesítendő tájékoztatási kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről 1. pont. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-33-B0-0A> (A letöltés ideje: 2023.09.27.)
- 107.33/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 108.34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás a Rendőrség személyi állománya lövedékkálló védőmellények használatáról. Forrás: <http://kekroka.hu/?p=1602> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 109.34/2009. (II. 20.) Korm. rendelet a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek országhatáron át történő szállításának engedélyezéséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900034.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 110.36/2007. (VII. 4.) IRM rendelet a pénzbírságot kiszabó jogerős szabálysértési határozat végrehajtásának átvételére, illetve átadására jogosult központi hatóság kijelöléséről és a formanyomtatvány tanúsítványról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700036.irm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 111.36/2018. (VI. 27.) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására 3. pont c) alpont. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-36-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 112.36/2019. (X. 14.) ORFK utasítás a rendőrségi toborzás rendjéről. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-36-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
113. 361/2013. (X. 11.) Korm. rendelet a segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai ellátásának részletes szabályairól 4. § Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300361.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.28.)
- 114.37/2012. (VIII. 2.) BM rendelet a belügyminiszter által alapított és adományozott elismerésekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200037.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 115.39/2016. (X.6.) BM rendelet a rendfokozati vizsgáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600039.BM&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 116.4/2014. (I. 10.) Korm. rendelet a rendvédelmi szervek, a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Országgyűlési Őrség, valamint a honvédelemért felelős miniszter

- tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdasági társaságok közegészségügyi-járványügyi feladatait ellátó egyes szervek kijelöléséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400004.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 117.40/2017. (XII.29.) ORFK utasítás az Iratkezelési Szabályzatról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0040.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 118.43/2018. (VII. 7.) ORFK utasítás az Öltözködési Szabályzatról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-43-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 119.44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A14U0044.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 120.45/2020. (XII. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasság vizsgálatáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000045.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 121.47/2012. (X. 4.) BM rendelet az atomenergia alkalmazásával összefüggő rendőrségi feladatokról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200047.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 122.48/2013. (VIII. 21.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek tekintetében a dohányzás, a dohányzóhelyek kijelölésének és a dohánytermékek forgalmazásának részletes szabályairól. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300048.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 123.49/2004. (VIII. 31.) BM rendelet a lőterekről, a lőfegyverek, lőszeres hatósági tárolásáról, a fegyvertartáshoz szükséges elméleti és jártassági követelményekről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400049.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 124.51/2013. (XII. 16.) ORFK utasítás a panaszok és bejelentések egységes kezeléséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0051.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 125.57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0057.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 126.6/2012. (III. 9.) ORFK utasítás 8. pont n) alpont. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/6_2012.pdf (A letöltés ideje: 2023.06.21.)
- 127.6/2013. (III. 27.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális támogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról valamint a 3/2022. (II.17.) BM utasítás az egyes, a belügyminiszter irányítása alatt álló szervek közalkalmazottai és munkavállalói szociális és kegyeleti ellátásáról. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-6-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 128.66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200066.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
- 129.7/2013. (III. 29.) BM utasítás a határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti egységes

- rendészeti statisztikai rendszer használatának szabályairól. Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A13U0007.BM&targetdate=&printTitle=7/2013.+\(III.+29.\)+BM+utas%C3%ADt%C3%A1s&getdoc=1](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A13U0007.BM&targetdate=&printTitle=7/2013.+(III.+29.)+BM+utas%C3%ADt%C3%A1s&getdoc=1) (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
130. 7/2015. (V. 11.) ORFK utasítás a Rendőrség közegészségügyi-járványügyi és egészségfejlesztési tevékenységének ellátásáról.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0007.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
131. 70/2011. (XII.30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100070.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
132. 71/2011. (XII. 31.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati-, fegyverzeti-, kényszerítőeszköz és világítástechnikai felszereléséről. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-71-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
133. 84/2012. (IV. 21.) Korm. rendelet egyes, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó szervezetek kijelöléséről 4. § n) alpontja. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200084.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
134. 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet a biztonsági okmányok védelmének rendjéről 1. számú melléklete. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600086.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
135. 9/2001. (BK 4.) BM utasítás a Belügyminisztérium egészségügyi szolgálatáról és a belügyminisztériumi szerveknél folyó egészségügyi tevékenységről.
Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2001-9-B0-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
136. A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI. 15.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500022.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
137. A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről szóló 14/2016. (V. 10.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600014.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)
138. A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek hivatásos állományú tagjainak továbbképzési és vezetőképzési rendszeréről, valamint a rendészeti utánpótlási és vezetői adatbankról szóló 2/2013. (I. 30.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300002.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
139. A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500030.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
140. A belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól szóló 21/2015. (VI. 15.) BM rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500021.bm> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

141. A belügyminiszter irányítása alatt álló szervek korrupció megelőzési feladatáról kiadott 2/2014. (I. 22.) BM utasítás. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2014-2-B0-0A> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
142. A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013.(X.4.) Korm. rendelet 11. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300351.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
143. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. § (5)-(7) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700002.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
144. A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18U0002.ORF&txrefere=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)
145. A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltatásról szóló 2009. évi LXXII. törvény). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0900072.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)
146. A körözési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlésről és a körözési eljárás lefolytatásának részletes szabályairól, valamint egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 63/2013. (XI. 28.) BM rendelet. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2013-63-20-0A> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
147. A körözési nyilvántartási rendszerrel és a körözési eljárással kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 54/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0054.ORF&txrefere=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
148. A körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300088.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
149. A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0026.ORF&txrefere=00000003.TXT> (A letöltés ideje:2023.09.21)
150. A közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600301.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
151. A közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet 9. § (4) bekezdése. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700410.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
152. A közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás. Forrás: <https://www.police.hu/sites/default/files/ot34.pdf> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
153. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 40/A. § (2) bekezdése. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/1949-20-00-00> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
154. A menedéjogi kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozattal kapcsolatban nagykövetségek kijelöléséről szóló 292/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet 1. §. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000292.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)

155. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. §.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700080.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
156. A minősítői jogkör átruházásáról és a minősített adatok kezelésére vonatkozó szabályokról szóló 34/2019. (IX. 26.) ORFK utasítás rendelkezik. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-34-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
157. A Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet; az iparbiztonsági ellenőrzés és a telephely biztonsági tanúsítvány kiadásának részletes szabályairól szóló 92/2010. (III. 31.) Korm. rendelet; a minősített adat elektronikus biztonságának, valamint a rejtjeltevékenység engedélyezésének és hatósági felügyeletének részletes szabályairól szóló 161/2010. (V. 6.) Korm. rendelet.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000090.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
158. A papíralapú küldemények elektronikus irattá történő átalakításáról szóló 3/2017. (I. 24.) BM utasítás.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0003.BM&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
159. A rendészeti alapvizsgáról és a rendészeti szakvizsgáról, a Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottságról, valamint a rendészeti alapvizsga vizsgabiztosi és a rendészeti szakvizsga vizsgabizottsági névjegyzékről szóló 274/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200274.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.16.)
160. A rendkívüli halál esetén követendő eljárásról szóló 24/2014. (VII.11.) ORFK Utasítás.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A14U0024.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
161. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe. Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe> (A letöltés ideje: 2023.június 22.)
162. A rendőri korrupciós cselekmények megelőzésével és visszaszorításával kapcsolatos feladatokról szóló 20/2013. (V. 17.) ORFK utasítás.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A13U0020.ORF&txtreferer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
163. A rendőrség belső bűnmegelőzési és bünteljesítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000293.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
164. A Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről szóló 25/2013. (VI.24.) BM rendelet 1. § (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300025.bm> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
165. A Rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról szóló 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás. Forrás: <http://kekroka.hu/?p=1602> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
166. A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet 12. § (1) bekezdés.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700329.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
167. A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A11U0018.ORF&txtreferer=00000001.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)

168. A sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400054.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
169. A sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról szóló 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/8_2010.pdf (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
170. A sportról szóló 2004. évi I. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400001.tv> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
171. A szolgálatparancsnoki tevékenységről szóló 14/2017. (III. 24.) ORFK utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0014.ORF&txrefereer=00000003.TXT> (A letöltés ideje: 2023.09.22.)
172. A Tanács (EU) 2022/2451 határozata (2022. december 8.) a schengeni vívmányok rendelkezéseinek a Horvát Köztársaság általi teljeskörű alkalmazásáról. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D2451> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
173. A Tanács 2008/615/IB határozata a különösen a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről 17. cikke
174. A terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000295.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
175. A vagyonvisszaszerzési feladatokról szóló 32/2022. (X.25.) ORFK utasítás. Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/index.php?m=0&p=kozlart&ev=2022&szam=62&k=12> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
176. A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény végső előterjesztői indokolása. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-93-00-00> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
177. A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600160.kor> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
178. A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készütségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 271. § (2) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000058.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
179. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 217. § (1) bekezdés. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
180. Az idegenrendészeti szervvel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi XXXV. törvény. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900035.TV> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
181. Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalának részletes szabályairól szóló 471/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700471.kor> (A letöltés ideje: 2023.09.25.)
182. Az ittasság ellenőrzéséről szóló 40/2018. (VI. 29.) ORFK utasítás. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-40-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
183. Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság ügyrendjéről szóló 1/2020. (X.20.) ORFK BŰH intézkedés 6-9. pont. Forrás: <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/jogszabalyok> (A letöltés ideje: 2023.07.28.)
184. Az Öltözködési Szabályzatról szóló 43/2018. (VIII.7.) ORFK utasítás. Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-43-B0-8E> (A letöltés ideje: 2023.09.21)

- 185.C (2020) 395 final a Bizottság végrehajtási határozata (2020.01.28.) a C(2010) 1620 végleges határozatnak a vízumkérelmek feldolgozásáról és a kiadott vízumok módosításáról szóló kézikönyv (Úniós Vízumkódex kézikönyv I.) felváltása tekintetében való módosításáról
- 186.C(2022) 7591 final a Bizottság ajánlása (2022.10.28.) a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati kézikönyve (Schengeni kézikönyv)” létrehozásáról, valamint a C(2019) 7131 final bizottsági ajánlás felváltásáról.
- 187.Egyes rendészeti tárgyú és az azokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2010. évi CXLVII. törvény. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000147.TV> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 188.Fővárosi Bíróság 20.K.30.109/2009/5. számú ítélete
- 189.Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17U0013.ORF&txtreferer=00000001.txt> (A letöltés ideje: 2023.09.21.)
- 190.LB Kfv.IV.38.075/2010/4.sz. ítélete.
- 191.Magyarország Alaptörvénye. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 192.Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txtreferer=00000001> (A letöltés ideje: 2023.07.15.)
- 193.ORFK Szervezeti és Működési Szabályzat. Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/szmsz_ugyrend_pdf/20_2015.pdf (A letöltés ideje: 2023.07.15.)

A könyvben szereplő főbb rövidítések, mozaikszavak jegyzéke

Rövidítés	Jelmagyarázat
AFIS	Automatikus Ujjnyomat Azonosító Rendszer
BRFK	Budapesti Rendőr-főkapitányság
CEPOL	Bűnüldözési Képzés Európai Ügynöksége
CIRAM	Közös Integrált Kockázatelemzési Modell
CPT	Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság
EDR	Egységes Digitális Rádiórendszer
EJEB	Emberi Jogok Európai Bírósága
EJEE	Emberi Jogok Európai Egyezménye
EKÜR	Egységes Kormányzati Ügyiratkezelő Rendszer
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szövetsége
ENYÜBS	Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészeti Bűnügyi Statisztika
ESR	Egységes Segélyhívó Rendszer
ESZT	Eszközsükségleti Táblázat
EU	Európai Unió
EUROPOL	Európai Rendőrségi Hivatal
FADO	Egységes Európai Okmány-nyilvántartó Rendszer
FRONTEX	Európai Unió Tagállamainak Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség
FRP	Független Rendészeti Panasztestület
GSZKE	Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya
HERR	Határellenőrző Regisztrációs Rendszer
HIDRA	Hazai Idegenrendészeti Ügymenet-támogató Alkalmazás
HIKK	Határrendészeti, Igazgatásrendészeti, Idegenrendészeti, Közrendvédelmi, Közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer
HIK	Hívásfogadó Központ
HIR	Hívásfogadó Rendszer
INTERPOL	Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete
KÖNYIR	HERMON Körözési Nyilvántartási Rendszer
KKSZH	Közös Kapcsolattartási Szolgálati Hely
KNVR	Központi Nemzeti Vízumrendszer
KR	Készenléti Rendőrség
MKEH	Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
MRK	Magyar Rendvédelmi Kar
N.SIS	SIS tagállami, nemzeti rendszer
NBF	Nemzeti Biztonsági Felügyelet
NEBEK	Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ
NEKOR	Nemzeti Komplex Okmány-nyilvántartó Rendszer
NFIP	Nemzeti Futball Információs Pont
NKK	Nemzeti Koordinációs Központ
NTJ	Napi Tájékoztató Jelentés

Rövidítés	Jelmagyarázat
NVSZ	Nemzeti Védelmi Szolgálat
OHCHR	ENSZ Emberi Jogi Főbiztossága
ORFK	Országos Rendőr-főkapitányság
ORFK-OB	ORFK - Országos Balesetmegelőzési Bizottság
PPJE	Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmány
RET	Rendőrségi Érdekegyeztető Tanács
ROBOTZSARU	Integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus Iratkezelő Rendszer
ROKK	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ
RRI	Repülőtéri Rendőr Igazgatóság
RUTIN	Rendőrségi Útinformációs Rendszer
SIS	Schengeni Információs Rendszer
SIS II	Schengeni Információs Rendszer II. generációja
SZEÜSZ	Szabályozott Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatás
SZEVAPOL	A személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenységre kiadott rendőrségi engedélyek nyilvántartása
SzMSz	Szervezeti és Működési Szabályzat
SZNYR	Szabálysértési Nyilvántartó Rendszer
SZTÉR	Szervezeti Teljesítményértékelés
TEK	Terrorelhárítási Központ
TIK	Tevékenység-irányítási Központ
TIR	Tevékenység-irányítási Rendszer
TISPOL	Európai Közlekedésrendészeti Szervek Hálózata
TP ÚHR	TrafficPoint Útdíj Hatósági Rendszer
VIS	Vízum Információs Rendszer
VMRFK	Vármegyei Rendőr-főkapitányság

Szerzők által írt fejezetek jegyzéke

Szerző neve	Rendfokozata	Beosztása	Fejezetszám
Dr. Bak Sándor	r. ezds.	ORFK ROKK igazgató	IV. rész 11. fejezet
Dr. Balázs László	r. ezds.	ORFK Határrendészeti Főosztály főosztályvezető	IV. rész 2. fejezet; 10. fejezet
Dévényi Árpád	r. mk. alez.	ORFK Rendészeti Elemző-értékelő Osztály osztályvezető	II. rész 1. fejezet 1.3. alfejezet
Gál Kristóf	r. ezds.	ORFK Kommunikációs Szolgálat szolgálatvezető	II. rész 2. fejezet 2.5-2.9. alfejezet; III. rész 5. fejezet
Dr. Gömbös Sándor	r. ddtbk.	ORFK Hivatal hivatalvezető	I. rész 1. fejezet; III. rész 7. fejezet
Dr. Hablicsek Nikoletta	r. ezds.	ORFK Ügyeleti Főosztály főosztályvezető	IV. rész 6. fejezet
Herczeg Tibor	r. alez.	ORFK Védelmi Igazgatási Osztály osztályvezető	IV. rész 7. fejezet
Dr. Kardos Sándor	r. alez.	ORFK Fegyelmi Osztály osztályvezető	III. rész 6. fejezet 6.1. alfejezet;
Kiss Róbert	r. ezds.	ORFK Közrendvédelmi Főosztály mb. főosztályvezető	I. rész 2. fejezet 2.5. alfejezet; II. rész 2. fejezet 2.1-2.4. alfejezet; IV. rész 5. fejezet
Prof. Dr. Kovács Gábor	r. vör. gy.	NKE-RTK dékán, tanszékvezető egyetemi tanár	II. rész 1. fejezet 1.1-1.2. alfejezet; 1.4-1.12. alfejezet; III. rész 1-4. fejezet; 6. fejezet 6.2. alfejezet;
Óberling József	r. ezds.	ORFK Határrendészeti Főosztály főosztályvezető	IV. rész 4. fejezet
Dr. Piros Attila	r. ddtbk.	NKE-RTK mesteroktató	III. rész 6. fejezet 6.3. alfejezet

Szerző neve	Rendfokozata	Beosztása	Fejezetszám
Dr. Pozsgai Zsolt	r. vőrgy.	ORFK személyügyi országos rendőrfőkapitány- helyettes	I. rész 3. fejezet; III. rész 8. fejezet; IV. rész 9. fejezet
Seres Ildikó	r. ezds.	ORFK ROKK igazgató-helyettes (gazdasági)	IV. rész 8. fejezet
Soós Istvánné Dr.	r. ezds.	ORFK Igazgatásrendészeti Főosztály főosztályvezető	I. rész 2. fejezet 2.1-2.4. alfejezet; IV. rész 3. fejezet
Dr. Szelei Pál	r. ezds.	ORFK Bűnügyi Főosztály főosztályvezető	IV. rész 1. fejezet